

วารสารเสียงธรรมจากมหายาน

Journal of Mahayana voice

ISSN 2985-2706 (Print), ISSN 2985-2717 (Online)

ภาพจาก : โครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ ประจำปี 2567 ระหว่าง 15-20 ธ.ค. 2567 ณ วัดนพรัตนาราม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

International Standard
Serial Number

ISSN 2985-2706 (Print)

ISSN 2985-2714 (Online)

ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 ประจำเดือน ตุลาคม – ธันวาคม 2567 Vol.10 No.4 (October – December) 2024

วารสารเสียงธรรมจากมหายาน

Journal of Mahayana voice

(สาขาพระพุทธศาสนา ศึกษาศาสตร์ และด้านนิติศาสตร์ ปรัชญา และรวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ)

ISSN 2985-2706 (Print) : ISSN 2985-2714 (Online)

ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม 2567 Vol.10 No.4 (October – December) 2024

กำหนดออกวารสารทุก 3 เดือน (ปีละ 4 ฉบับ)

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม No 1: January – March ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน No 2: April – June
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน No 3: July – September ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม No 4: October – December

วัตถุประสงค์

วารสารเสียงธรรมจากมหายานเป็นวารสารวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางเผยแผ่ผลงานวิชาการของวัดคณะสงฆ์มหายานฝ่ายอนัมนิกายในประเทศไทยสู่สาธารณชน และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ แก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา นิติศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ใน วารสารวิชาการใดมาก่อน

กองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาคัดเลือกบทความ ลงตีพิมพ์โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า สำหรับข้อเขียนที่ได้รับการพิจารณา กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม โดยรักษาหลักการ และแนวคิดของผู้เขียนแต่ละท่านไว้ ข้อเขียนและบทความที่ตีพิมพ์ ถือเป็นทัศนะส่วนบุคคลของผู้เขียน กองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่ขอรับผิดชอบต่อบทความนั้น ไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา กำหนดออกวารสารปีละ 4 ฉบับ (ราย 3 เดือน)

ที่ปรึกษา

1. พระคณานัมนัสมธมเมธาจารย์	เจ้าคณะใหญ่อนัมนิกายแห่งประเทศไทย
2. พระคณานัมนัสมธมวิธานาจารย์	รองเจ้าคณะใหญ่อนัมนิกาย
3. พระคณานัมนัสมธมวุฒาจารย์	ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่อนัมนิกายฝ่ายขวา
4. พระวิเทศโพธิคุณ, ดร.	เจ้าอาวาสวัดสมานราษฎร์ จังหวัดชลบุรี
5. พระมหาปราโมทย์ ปโมทโยม, ดร.	ผู้อำนวยการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ธรรมาธิปไตย DDTV
6. พระครูปลัดมรรคฤทธิ อุปรกขิโต	พิธีกรรายการ “ตระเวนคน ตระเวนธรรม”
7. พระทินวงศ์ คั่นหม่าง(วงศ์แวง)	ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนรักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา

บรรณาธิการบริหาร

องพจนกรโกศล ดร. (พิสิษฐ์ เกียนบัว/ศรีวิชัย) ผู้ช่วยปลัดขานัมนิกาย
ประชาสัมพันธ์คณะสงฆ์อนัมนิกายแห่งประเทศไทย
เจ้าอาวาสวัดธรรมปัญญาารามบางม่วง
ประธานมูลนิธิพระยูไลโกซังยั้งสงเคราะห์
ผู้อำนวยการกองเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ประธานเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 14
ผู้จัดการโรงเรียนกุศลสมาครวิทยาลัย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ดร.สุริยา แสงอินตา

นักวิชาการศาสนา

รักษาราชการ ผู้อำนวยการกองเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 14

กองบรรณาธิการ

1. ศ.(พิเศษ) ร.ท. ดร. บรรจบ บรรณรุจิ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศ. ดร. ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. รศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. รศ.ดร.สิน งามประโคน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. รศ.ดร.ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
7. พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, ผศ., ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. พระมหาสมบัติ ธนปญโญ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. ผศ. ดร. อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
10. พระศรีวิชิตวาทิ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
11. พระมหาผวินทร์ ปุริสุตโตโม ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
12. พระมหาสายัณห์ เปมสีโล.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
13. ผศ. ดร.วราภรณ์ พูลสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
14. พระครูนนทกิตติคุณ, ดร. (กิจการ โชติปญโญ)	ผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลสมาครวิทยาลัย
15. พระทินวงศ์ คั่นหม่าง (วงศ์แวง)	ปฏิบัติหน้าที่แทนรักษาราชการผู้อำนวยการโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา
16. พระมหาเอกพันธ์ วรรณมณญ,ดร. (มะเต๋อ)	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีสาธิตวัดศาลาลอยสุรินทร์
17. ดร.จำรัส มุ่งเผือกกลาง	วิทยาลัยนครราชสีมา
18. ดร.กุศล บอกบุญ	ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
19. ดร.จักรพงษ์ ทิพสูงเนิน	นักวิชาการศาสนา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 14

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

1. นายวัชร เกษทองมา

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

1. นางสาวธีร์วี เดชดวง
2. นางสาวนวิรัตน์ เดชดวง

ออกแบบปก/ จัดรูปเล่ม

ดร.สุริยา แสงอินตา

พิสูจน์อักษร

นางสาวธีร์วี เดชดวง

สำนักงาน

วัดธรรมปัญญารามบางม่วง อ.สามพราน จ.นครปฐม

โทร.ดร.สุริยา แสงอินตา 092-456-2592

เว็บไซต์วารสาร <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/nsc>

บทบรรณาธิการ

วารสารเสียงธรรมจากมหายาน (Journal of Mahayana voice) ได้ตีพิมพ์เผยแพร่มาหลายปีในรูปแบบของ “หนังสือเสียงธรรมจากมหายาน” ทั้งนี้ ทางบรรณาธิการได้ดำเนินการขอเลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร และได้ตีพิมพ์ในชื่อว่า “นิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน” โดยได้ตีพิมพ์ครั้งแรกภายใต้เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number-ISSN) ซึ่งกำกับโดยสำนักหอสมุดแห่งชาติ ตีพิมพ์ครั้งแรก ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2558) และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วารสารเสียงธรรมจากมหายาน” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางเผยแผ่ผลงานวิชาการของคณะสงฆ์มหายานฝ่ายอนันติกาย ในประเทศไทยสู่สาธารณชน และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัยนักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ศิลปศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ตลอดจนการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และงานวิชาการด้านต่าง ๆ สู่สาธารณชน

วารสารเสียงธรรมจากมหายาน เป็นวารสารที่มีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหา และขั้นตอนกระบวนการจัดทำซึ่งได้รับความเมตตาและอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ ผู้ที่จะตีพิมพ์บทความที่เผยแพร่ในวารสารนี้ ได้ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายใน ภายนอกมหาวิทยาลัย และนักวิชาการทั่วไป

คณะกองบรรณาธิการประจำวารสาร ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่บทความ และเนื้อหาต่างๆ ทางวิชาการในเล่มนี้ ขอขอบคุณในความไว้วางใจทุกท่านที่ให้ความเชื่อมั่นแก่ทีมงานด้วยดีตลอดมาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารเสียงธรรมจากมหายาน เล่มนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม เพื่อการเรียนรู้ และพัฒนาปัญญาอื่นๆ ขึ้นสืบไป

กองบรรณาธิการ

//บทความวิจัย

เรื่อง	ที่
การดำเนินการให้เข้าอสัณหรมทรพ้กับชาวต่างประเทศ เองพุทธรูมการ วริญ อึนาเซ	1
THE ANALYTIC CRITIQUES ON ANIMITTACETOSAMĀDHI AND VIPASSANOBHĀSA IN QUOTABLE PRINCIPLE OF PĀLI CANON, BORĀṆ KAMMATTHĀN ALONG WITH VISUDDHIMAGGA MANUSCRIPT..... Phramaha Ariya Ariyajayo (Thiratinrat)	14
ความสัณพนธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผูบรหารสถานศึษา กับ ประสิทธิผลการบริหาร งานวิชาการของสถานศึษา สังกัด สำนังานเขตพื้นที่การศึษามัธยมศึษาบุรีรัมย์ ธนชัย สิงห์วงศ์, สรรฤดี ดีปุ	30
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู แบบ MACRO MODEL ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึษาปีที่ 2..... ชลทัย พิชัยกาล , จิริฐพร ไทยงเหลืออม	44
การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้น สองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์..... นภาพร เบี้ยกระโทก, ขนิษฐา ชมภูวิเศษ, นิภาดา จรัสเอี่ยม	57
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่งสำหรับ นักศึกษาวิชาคิ ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ..... จิรินันท์ สุริยะป้อ, ทิพาพร สุจาร์ี, ณัฐชัย จันทชุม	71
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผูบรหารสถานศึษา สังกัดสำนังานเขตพื้นที่การศึษา ประถมศึษาบุรีรัมย์ เขต 2..... ณัฐสิทธิ์ วราวิกสิต, สรรฤดี ดีปุ	85
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผูบรหารสถานศึษา สังกัดสำนังานเขตพื้นที่ การศึษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1..... พิมพ์สุตา พัฒนภูมิชัย, สรรฤดี ดีปุ	100
ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผูบรหารในสังกัดสำนังานเขตพื้นที่การศึษา ประถมศึษานครราชสีมา เขต 2..... ประภาภรณ์ จันทรทีประ, ดร.บรรจบ บุญจันทร์	115
การพัฒนาการดำเนินงานสณักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนังานเขตพื้นที่การศึษามัธยมศึษาชัยภูมิ..... ณัฐฤตา ศิริพัฒนสกุลชัย, กานต์ เนตรกลาง	129
ความสัณพนธ์ระหว่างบทบาทของผูบรหารสถานศึษากับความพึงพอใจ ต่อการบริหารงานของผูบรหารสถานศึษา สังกัดสำนังานเขตพื้นที่การศึษาประถมศึษานครราชสีมา เขต 5 ตามทัชนะของครูผู้สอน..... จุฬามาศ ชารัมย์, สรรฤดี ดีปุ	145

สารบัญต่อ

//บทความวิจัย

เรื่อง	ที่
การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5.....	164
พรหมินทร์ ศรีหมื่นไวย	
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1.....	181
ภัสรินทร์ ธิขุนทด, บรรจบ บุญจันทร์	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5.....	192
กรรณพล เหมขุนทด, บรรจบ บุญจันทร์	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย.....	205
กาญจนา ไสว, ดร. วชิรรัตน์ นิรันดร์เตชะภักดิ์	
การศึกษาคำผญาในตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ.....	217
ศรวณีย์ ตรีเดช, จิรฐิพร ไทยงูเหลือม	
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ.....	224
วรวิทย์ พัววิสิทธิ์, สรรฤดี ดีปุ	
แนวทางการพัฒนาการใช้นโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์.....	237
เชาวลิต แก้ววิเชียร, บรรจบ บุญจันทร์	
ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี.....	251
ชินดนัย ผลเจริญ, บรรจบ บุญจันทร์	
การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เก้.....	265
ปณชิกา เกียรติพงศ์พันธ์, วชิรรัตน์ นิรันดร์เตชะภักดิ์	
ธรรมวิธี: กระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน GEN Z โรงเรียนเจียนหัวอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม.....	275
พระเจริญพงษ์ วิชัย, พระมหาณรงค์ศักดิ์ สุทนต์, พระมหาอริยะ ธีรทินรัตน์, พระสมุห์นพดล สุทนต์, พระมหาศุภวัฒน์ บุญทอง	

สารบัญต่อ

//บทความวิจัย

เรื่อง	ที่
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.....	287
จริชาติ โยธะพล, ณัฏฐชัย จันทชุม,ทิพาพร สุจारी	
การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณและการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์.....	307
อนันตญา บุตรกุล, ณพฐ์ โสภีพันธ์, นฤเบศ ลาภยิ่งยง,อนุชิต กล้าไพร่	
แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3.....	321
นายสุชานนท์ ชูวังวัด	

//บทความวิชาการ

ปัญหาการหย่าโดยความยินยอมกับการคุ้มครองสิทธิของบุตร.....	334
ปิยะพร ศรีวิชา	
การเปลี่ยนแปลงชุมชนด้วยวิถีพุทธ: การขับเคลื่อนหน่วยอบรมประชาชน.....	345
พระครูสวัสดิ์กาญจน์ภาส,พระครูปริยัติกาญจนกิจ, แม่ชีกนกวรรณ ปรีดีเปรม	
ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประจักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.....	357
บรรพต สรวนรัมย์, ณัฐสิทธิ์ วราวิกลิต	
รูปแบบการนิเทศการศึกษา โดยใช้ POWER MODELที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.....	371
ประภัสสร บุญสมัย, อัครวิทย์ โพธิ์ไทร, วันเฉลิม ศรีแก้วน้ำใส, กัญจนพร บุตรศรีเมือง	
การประยุกต์ใช้หลักโพชฌงค์ 7 เพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้าสำหรับคนวัยทำงาน ร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในโลกแห่งอนาคต.....	384
พระครูสังฆกิจจักษ์ ฐานวุฑโฒ (วาทินวุฒปรีชาชาญ), กฤติยา ถ้ำทอง, บรรพต ต้นธีรวงศ์, พระมหาสุภาวัฒน์ บุญทอง, พระเจริญพงษ์ วิชัย	
การใช้ภาษานัยผกผันจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน.....	393
นางสาวชนิดา แสงกล้า, วชิรรัตน์ นิรันดร์เตชะภัทร์	

การดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ เชิงพุทธบูรณาการ IMPLEMENTATION OF BUDDHIST INTEGRATED REAL ESTATE RENTAL FOR FOREIGNERS

วริยา ฮินาเซ

บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Wariya Hinase

Graduate School, Mahamakut Buddhist University

Corresponding Author E-mail : wariyasuksa@yahoo.com

(Received : August 13, 2024 ; Edit : August 22, 2024; accepted : August 23, 2024)

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ เชิงพุทธบูรณาการ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา นำเสนอโดยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ พบว่า ปัจจัยทางด้านกฎหมายยังคงเป็นอุปสรรค เนื่องจากกฎหมายอาจมีช่องโหว่ของสัญญาเช่าที่จะทำให้ผู้เช่าเอาเปรียบผู้ประกอบการได้ รวมถึงปัญหาจากการเมืองและเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการก่อสร้าง ทำให้มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักสารณียธรรม อันเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน ทำให้เกิดการปรับตัวเข้าหากัน ทำให้เกิดความเข้าใจและความสามัคคี ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และเสริมสร้างสังคมสันติสุข

3. แนวทางการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ เชิงพุทธบูรณาการ พบว่า การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การบูรณาการหลักธรรมเข้ากับการดำเนินการให้เช่า ได้แก่หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักสารณียธรรม 6 อันเป็นหลักเพื่อการสงเคราะห์กันและกัน ส่งเสริมความสามัคคี เช่นการสื่อสารประชาสัมพันธ์ สามารถบูรณาการ เข้ากับหลักทางปิยวาจา/เมตตาวาจา การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลด้วยวาจาที่เหมาะสม การส่งเสริมความสามัคคีและปัญหาความขัดแย้งบูรณาการเข้ากับหลักสารณียธรรมเพื่อสร้างความสามัคคี เสริมสร้างสังคมสันติสุข

คำสำคัญ : อสังหาริมทรัพย์, ชาวต่างประเทศ, พุทธบูรณาการ

ABSTRACT

The objectives of this thesis are: 1) To study the conditions, problems and obstacles. 2) To study the Buddhist principles related to the operation of renting real estate with foreigners, and 3) To present guidelines for renting real estate to foreigners in an integrated Buddhist way. Using a qualitative field research method, collecting information through documents and in-depth interviews. Key informants: 24 people, tools used namely, analyzing structured interviews. Content analysis Presented by descriptive method.

The results of the study were found that:

1. Results of analysis of conditions, problems and obstacles in the process of renting real estate to foreigners, it was found that legal factors continue to hinder rental housing operators because the law does not protect entrepreneurs much but protects tenants quite a lot. This makes it possible to have loopholes in the contract.

2. The results of the analysis of the Buddhist principles related to the operation of renting real estate with foreigners revealed that the 4 Sangha Principles and 6 Buddhist principles that promote coexistence. This causes adaptation to each other. Understanding unity Good hope cares for each other and is ready to participate, both with co-residents in the same zone, with general service providers and rental operators.

3. Guidelines for renting real estate to foreigners in the Buddhist integrated sense found that living together among diverse ethnic groups. It is a multicultural society. creating a center for cross-cultural learning for living together most entrepreneurs are Buddhist. Dhamma principles can be integrated here, including Principles of Sangha Vatthu 4 and Principles of Saraniyadhamma 6 are universal Buddhist principle that can be applied to all groups of people, all cultures, at all times, and cross-cultural learning with such Buddhist principles. They can be a driving force for relief Promote unity as well as to reduce conflict problems Strengthen a peaceful society.

Keywords: real estate, foreigners, Buddhist integration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ Asian Economic Community (AEC) เมื่อปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมียนมาร์ มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์ และ อินโดนีเซีย โดยมีเป้าหมายร่วมกัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม การเปิดประตูเข้าสู่ "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (AEC) คือการตอบรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ อันจะส่งผลให้ภูมิภาคอาเซียนกลายเป็นกลุ่มเศรษฐกิจขนาดใหญ่ ที่มีฐานการผลิตรวมกัน มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยทางการผลิตอย่างเสรี เกิดความเป็นปึกแผ่น สามารถสร้างอำนาจการต่อรองทางด้านการค้า/เศรษฐกิจ ในเวทีการค้าโลกได้อย่างเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศต่าง ๆ จึงมีนโยบายเพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้เข้ามามากที่สุด (วัชร ถิ่นธานี, 2558 หน้า 1) เช่นเดียวกับประเทศไทย การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่ประเทศที่มีความเป็นอุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้น มีชาวต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาลงทุนในประเทศไทย และชาวต่างชาติเหล่านั้น มาจากหลายประเทศ ส่วนใหญ่มาพร้อมกันเป็นครอบครัว ย้ายถิ่นฐานมาทำงานเป็นเวลานาน จึงต้องมีการมองหาแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคง และมีความปลอดภัยสูงสุด มีสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งเรื่องการเดินทางและการใช้ชีวิตความเป็นอยู่

ในปัจจุบันธุรกิจที่เป็นการประกอบการอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาคารสำนักงาน ศูนย์การค้า นิคมอุตสาหกรรม ตลอดจนอสังหาริมทรัพย์เพื่อการอยู่อาศัย ต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์สำหรับธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ผู้ประกอบการมีการกำหนดจุดขายที่แตกต่างกันออกไปอย่างที่เราเรียกว่าเป็น unique selling Point เพื่อนำจุดขายมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาโครงการรวมถึงใช้เพื่อสื่อสารทางการตลาดกับลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเพื่อให้โครงการมีความแตกต่าง สร้างการจดจำ และดึงดูดลูกค้า เพื่อให้เกิดความสนใจ และถ้าจุดขายนั้นสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าก็จะยิ่งช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจเลือกโครงการของผู้ประกอบการรายนั้น ๆ แนวคิดของหมู่บ้านนิชธานีเกิดจากการที่ผู้ก่อตั้งได้แรงบันดาลใจมาจากชุมชน Suburban Gated Community ที่พบเห็นมากมายในชานเมืองประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อครั้งไปเรียนต่อปริญญาโทต่างประเทศ ชุมชนดังกล่าวมีการสร้างบ้านจัดสรรอย่างเป็นระเบียบ ไม่แออัด ห้อมล้อมด้วยพื้นที่สีเขียว พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก และยังหิบบังคับแวดล้อมจาก Campus town ของมหาวิทยาลัยกลุ่ม Ivy League ที่มีที่พักอาศัยโดยรอบสถานศึกษาสร้างสังคมนานาชาติให้เกิดขึ้น

การอยู่ร่วมกันกับคนหมู่มากที่มีความแตกต่างกันในหลายด้าน อาจมีการกระทบกระทั่งกันเกิดปัญหามาได้ ถึงแม้ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างในสังคมเดียวกันจะมีอยู่ทั่วไป แต่หากเรารู้จักเรียนรู้ความแตกต่าง การเคารพและยอมรับซึ่งความแตกต่างของกันและกัน การมีน้ำใจช่วยเหลือ มีความไว้วางใจและมีความปรารถนาดีต่อกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ประชาชนทุกชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข การให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติของหมู่บ้านนิชธานีได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญและปัญหาการใช้ชีวิตการอยู่ร่วมกันของชาวต่างชาติในหมู่บ้าน ที่มีความแตกต่างทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ความเชื่อ และวิถีการดำเนินชีวิต ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับการอยู่อาศัยในลักษณะสากล

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือความรู้ที่เป็นความจริงในทุกกาล ทุกยุคสมัย มีความสำคัญและสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะด้านการบริการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์นั้น ในพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมในด้านการอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1) ทาน การให้ การสงเคราะห์ ด้วยปัจจัยสี่ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา 2) ปิยวาจา การใช้คำพูดหรือวาจาที่ไพเราะ 3) อตถจริยา การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตตา การเอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ ปฏิบัติสม่ำเสมอ

กันต่อคนทั้งหลาย (อง.จตุกก. 21/32/37) และหลักสาราณียธรรม คือ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ทำให้มีความเคารพกัน ช่วยเหลือกัน และสามัคคีพร้อมเพรียงกัน มี 6 อย่าง ได้แก่ 1) เมตตากายกรรม คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อกัน ร่วมกิจการร่วมชุมชน ด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่าง ๆ โดยเต็มใจ แสดงอาการกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2) เมตตาวาจากรรม คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่ เป็นประโยชน์ สอนหรือแนะนำตักเตือนกัน ด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) เมตตาโมหกรรม คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน 4) สาธารณโภคี คือ แบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อยก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคด้วยกัน 5) สีลสามัญญตา คือ มีความประพฤติสุจริตดี รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ 6) ทิฐิสามัญญตา คือ เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ ในหลักการสำคัญ ยึดถืออุดมคติ หลักแห่งความดีงามหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน สาราณียธรรมทั้ง 6 ข้อ เสมือนบัญญัติ 6 ประการเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่าง สงบสุข (ที.ปา. 11/324/321-322)

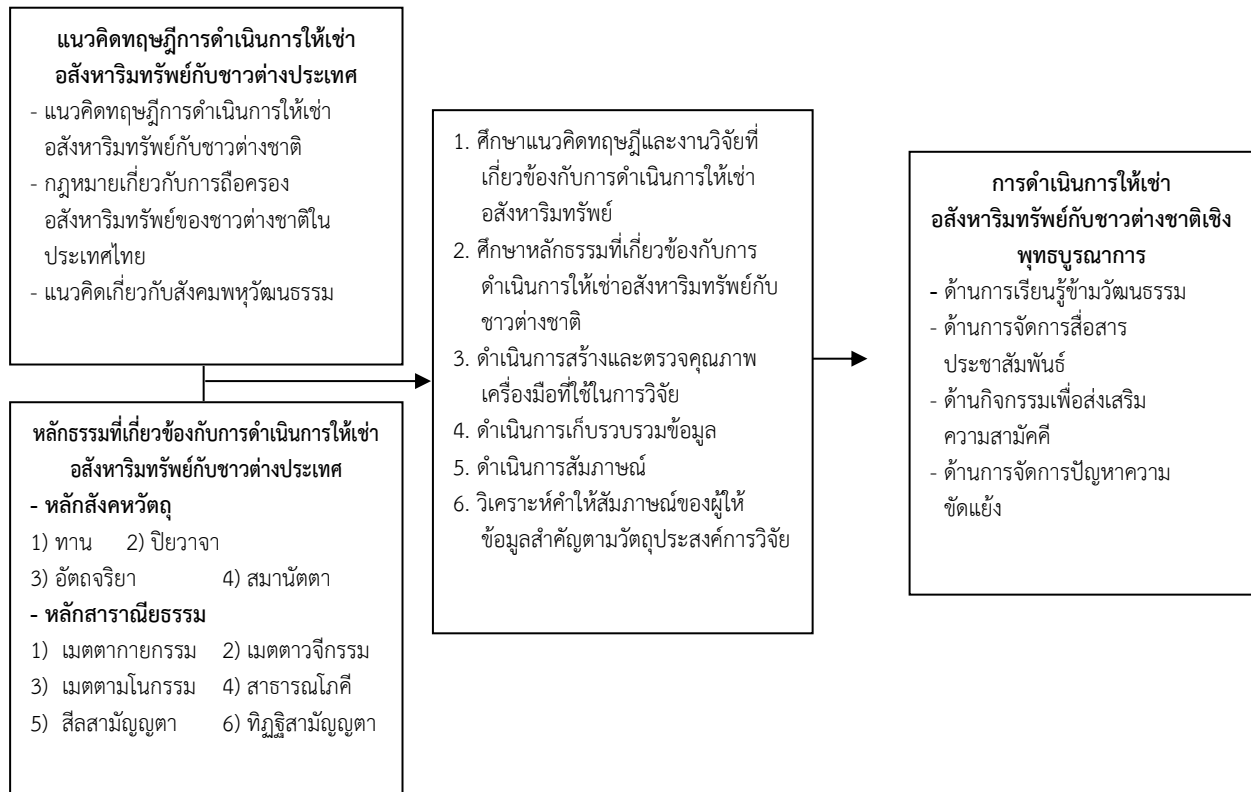
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการให้ชาวต่างชาติในเชิงพุทธบูรณาการ เพื่อพัฒนาฝ่ายการดำเนินการให้ชาวต่างชาติและวางมาตรฐานการบริหารจัดการให้ชาวต่างชาติ โดยใช้หลักธรรมที่เกี่ยวข้องมาสร้างเสริมในที่นี้ ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักสาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมสากลที่ใช้ได้กับคนทุกกลุ่ม ทุกวัฒนธรรม ตามกาลเทศะ และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมด้วยหลักพุทธธรรมดังกล่าว จะสามารถเป็นพลังขับเคลื่อน เพื่อการส่งเสริม ส่งเสริมความสามัคคี ตลอดจนเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง เสริมสร้างสังคมสันติสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการให้ชาวต่างชาติกับชาวต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการให้ชาวต่างชาติกับชาวต่างประเทศ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินการให้ชาวต่างชาติกับชาวต่างชาติในเชิงพุทธบูรณาการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา “การดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การให้บริการ ตลอดจน การบูรณาการหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การให้บริการ เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติ สรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบภาคสนาม (Qualitative Field Research) ซึ่งมุ่งศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ มีวิธีดำเนินงานวิจัยดังนี้

1.1 ค้นคว้ารวบรวมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ จากหนังสือ ตำรา ดุษฎีนิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย หรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติจำนวน 16 ท่าน

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ มีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ค้นคว้ารวบรวมจากหนังสือ ตำรา ดุษฎีนิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ ตำรา

คำอธิบายของนักการศาสนา ผู้รู้ อาจารย์ นิตยสาร รวมทั้งอินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ทำการวิจัย และ สารานุกรม ที่กล่าวถึง หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติ ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติ และ หลักธรรมที่สัมพันธ์กับการให้บริการและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณสมบัติ สอดคล้องกับประเด็นการวิจัย หรือเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ตรง ที่มีความรู้ในพระพุทธศาสนา จำนวน 8 รูป/คน

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติในเชิง พุทธบูรณาการ มีวิธีดำเนินการดังนี้

3.1 ตั้งประเด็น ในการวิเคราะห์ทางการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติในเชิงพุทธ บูรณาการจึงออกแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติในเชิงพุทธบูรณาการ สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 24 ท่าน

ประเด็นที่ 1 ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ

ประเด็นที่ 2 หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ

ประเด็นที่ 3 แนวทางการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติในเชิงพุทธบูรณาการ

3.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

3.2.1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

3.2.2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์ การจดบันทึก มาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3.2.3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.2.4. ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์เชิงทฤษฎี ใช้เป็นแนวทางในการ วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบข้อค้นพบ สังเคราะห์ และบูรณาการผลที่ได้รับจากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล สำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย และนำเสนอโดยวิธีพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ

จากการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ พบว่า ปัญหาที่ชาวต่างชาติมักเจอเมื่อต้องการมาเช่าหรือซื้ออสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย มีข้อจำกัดทางกฎหมาย โดยแบ่งเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1) ผู้เช่าชาวต่างประเทศ ต้องมีการแสดงหลักฐาน การเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทยให้ชัดเจน ทั้งใน เรื่องประเภทวีซ่า และมีจดหมายรับรองยินยอมจากผู้ให้เช่าว่าได้เข้ามาอยู่ในที่พักของผู้เช่าจริง ส่วนผู้ที่ต้องการซื้อ ครอบครอง ยังคงมีข้อจำกัดการเป็นเจ้าของ โดยทั่วไปกฎหมายไทยห้ามไม่ให้ชาวต่างชาติถือครองที่ดินในนามของ ตนเองโดยตรง แม้ว่าจะมีข้อยกเว้นบางประการ เช่น การถือครองที่ดินผ่านบริษัทไทยหรือเป็นการเช่าที่ดินระยะ ยาว ที่ต้องแลกกับความยุ่งยากและยอมรับได้หากมีความเสี่ยงในเรื่องการลงทุน

2) ปัญหาโฉนดที่ดิน การตรวจสอบให้แน่ใจว่าทรัพย์สินเป็นโฉนดที่ดินที่ถูกต้องถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะ ข้อมูลที่ไม่ชัดเจนอาจมีข้อโต้แย้ง ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อพิพาททางกฎหมายหรือความยากลำบากในการขายทรัพย์สินใน ภายหลัง

3) อุปสรรคทางภาษา ในการทำธุรกรรมทรัพย์สินและเอกสารจำนวนมากเป็นภาษาไทย ต้องมีการจ้าง นักแปลหรือทนายความที่พูดได้ทั้งสองภาษา เป็นต้น

4) ความซับซ้อนทางกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายสำหรับการทำธุรกรรมด้านให้เช่า

อสังหาริมทรัพย์ในแต่ละประเทศมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ผู้เช่าต้องยอมรับกฎระเบียบเมื่อพำนักอยู่ในประเทศไทย คือต้องมีตัวแทนทางกฎหมายเพื่อให้แน่ใจว่าเอกสารทางธุรกรรมทั้งหมดเป็นไปตามระเบียบตามกฎหมายไทย

5) ข้อกำหนดด้านถิ่นที่อยู่อาศัย อสังหาริมทรัพย์บางประเภท เช่น คอนโดมิเนียม อาจกำหนดให้ผู้เช่าต้องมีวีซ่าหรือสถานะการอยู่อาศัย ที่สามารถอยู่ในประเทศไทยได้มากกว่า 3 เดือน คือไม่ใช่เป็นเพียงนักท่องเที่ยว

6) โครงสร้างพื้นฐานและบริการ ความพร้อมใช้งานของสาธารณูปโภคและบริการ (น้ำ ไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต ฯลฯ) ผู้ประกอบการให้เช่าอสังหาฯ ควรลงทุนและมีความรู้ในการจัดการสำหรับโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้หากเกิดปัญหาข้อขัดข้อง โดยต้องแก้ปัญหาให้เร็วที่สุด เพราะส่วนใหญ่ผู้เช่าชาวต่างชาติต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้อย่างราบรื่นมาก ถึงมากที่สุด

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ

จุดแข็ง (Strength) หมู่บ้านนิชดาธานี มีการดำเนินกิจการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้เช่าและขายมาเป็นระยะเวลานานย่อมมีความเชี่ยวชาญในการออกแบบ ก่อสร้าง ผลิตภัณฑ์ที่ขายส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือ การพัฒนาแนวคิดออกแบบที่ทันสมัย มีความหลากหลายเพื่อตอบสนองทุกความต้องการของลูกค้า และยังมีการให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการที่มากกว่าโครงการอื่น เช่น มีโรงเรียนนานาชาติ มีคลินิกการแพทย์ มีแหล่งอบปิ้ง ที่เป็นมาตรฐานสากล มีโบสถ์สำหรับผู้นับถือต่างศาสนา มีการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด เป็นต้น

จุดอ่อน (Weakness) เนื่องจากในปัจจุบันโลกออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในสังคมทำให้การกระจายข่าวสารเป็นอย่างรวดเร็ว ทำให้เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับโครงการที่อยู่อาศัยเกี่ยวกับบริการหลังการขายที่บางครั้งผู้บริการรายใหม่ อาจขาดประสบการณ์ หรือข่าวสารสิ่งแวดล้อมอื่น อันที่เกิดปัญหา และยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ทันท่วงที ก็จะทำให้ข่าวแพร่กระจายออกไปอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน ทำให้ผู้เช่าชาวต่างชาติเกิดความกังวลใจ ในการเช่าอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย

โอกาส (Opportunity) ปัจจุบันมีการสนับสนุนจากนโยบายของรัฐบาลหลายนโยบายที่เกี่ยวกับการกระตุ้นตลาดอสังหาริมทรัพย์ เช่น นโยบายการเช่าอสังหาริมทรัพย์ของคนต่างด้าว นโยบายบ้านหลังแรก การนำดอกเบี้ยยไปลดหย่อนภาษีประจำปี ลดค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนต่าง ๆ เป็นต้น รวมถึงการคงอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ให้อยู่ในระดับต่ำ ทำให้การตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของผู้บริโภคง่ายขึ้น และกระตุ้นให้เกิดการซื้อขายเร็วขึ้นเพื่อให้ทันต่อนโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีโครงการก่อสร้างโครงการขายคมนาคนในเขตกรุงเทพมหานครหลายจุด ทำให้การเดินทางสะดวกและเป็นการพัฒนาที่ดินที่อยู่บริเวณโดยรอบ เป็นโอกาสในบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เข้าไปพัฒนาพื้นที่เพื่อทำกำไรต่อไป

อุปสรรค (Threats) ตลาดที่อยู่อาศัยเป็นตลาดที่ไม่มีการป้องกันการเข้าตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ ทำให้การเข้าตลาดของคู่แข่งทำได้ง่าย ทำให้ส่วนแบ่งทางการตลาดลดลง และราคาต้นทุนของวัสดุ อุปกรณ์ในการก่อสร้างสูงขึ้นกว่าเดิมทำให้ต้องแบกรับต้นทุนที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

2. หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ

หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทำให้เกิดการยึดเหนี่ยวกันไว้เกิดเป็นความรักความสามัคคีความหวังดีห่วงใยกัน และพร้อมที่จะดูแลกันและกัน โดยศึกษาหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กับชาวต่างชาติ รายละเอียดดังนี้

1) หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จากการศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถสรุปได้ดังนี้หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมเป็นเครื่องสงเคราะห์กันและกัน เป็นเหตุให้ตนเอง และหมู่คณะก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองประกอบด้วย ทาน หมายถึง การแสดงออกถึงการเกื้อกูลกันด้วยการให้ การเสียสละ

การเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆ ตน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียวของบุคคลหรือกลุ่มชนชาติพันธุ์ในชุมชนสังคมนั้น ปิยวาจา คือ พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดเท็จสอดเสียดหยามคาย เพื่อเจือ ไร่ประโยชน์ พูดปกป้องเพื่อนจากการเข้าใจผิด กล่าวยกย่องชมเชยผู้ประสบความสำเร็จ และใช้คำพูดด้วยความจริงใจ อตถจริยา คือ ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อที่ทำงาน ให้ความช่วยเหลือในการทำงานโดยไม่ต้องร้องขอ เป็นแบบอย่างที่ดีในที่ทำงาน และสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยไม่หวังผลตอบแทน สมานัตตา คือ วางตนให้ให้พอดีในหน้าที่ของตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ทำหน้าที่ของตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ทำงานตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ สังคหวัตถุ 4 คือการสงเคราะห์ช่วยเหลือกันของคนที่อยู่ร่วมกันภายในหมู่บ้าน และเป็นหลักการที่เหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ในการการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทำให้เกิดการยึดเหนี่ยวกันไว้เกิดเป็นความรัก ความสามัคคีความหวังดีห่วงใยกัน และพร้อมที่จะดูแลกันและกัน โดยมีองค์ประกอบได้แก่ ทาน การให้ การแบ่งปันทั้งการให้ทรัพย์สิน วัตถุสิ่งของที่มีความจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตโดยปกติ การให้ความรู้แนวคิด คำแนะนำ ข้อปรึกษา การให้อภัย ผ่อนหนักเบาถ้อยทีถ้อยอาศัยของคนที่อยู่ร่วมกัน ปิยวาจา คือ การใช้คำพูดที่ดีมีประโยชน์ นำฟังระรื่นหู ผู้ฟังได้ประโยชน์และสบายใจ ฟังพอใจ อตถจริยา คือ การอุทิศตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อคนอื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ สมานัตตา คือ การประพฤติดีอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ ให้ความเท่าเทียมกับทุกคนเสมอกันไม่ลำเอียงไม่เลือกปฏิบัติ

2) หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีปรองดอง หลักการสารณียธรรมเป็นหนึ่งในสุดยอดแห่งพุทธวิธี ซึ่งเป็นช่องทางที่ช่วยเสริมสร้างเกื้อกูลคนในสังคมให้เกิดความรักและสามัคคีกัน สามารถจัดความขัดแย้งและแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ การดำรงตนเป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดความเชื่อ พร้อมปรับตัวให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ เป็นบ่อเกิดแห่งความสุข ความเจริญ ในทางพระพุทธศาสนา มีหลักพุทธวิธีเสริมสร้างเกื้อกูลคนในสังคมให้เกิดความรักและสามัคคีอยู่ร่วมกันอย่างสันติ คือ หลักธรรมสำหรับพัฒนาตนเองให้มีความเสียสละ เมตตากรุณา กตัญญูกตเวที และสามัคคี ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน เป็นหน้าที่หรือข้อปฏิบัติที่หมู่บ้านนิชดาธานีควรปฏิบัติต่อสมาชิกในหมู่บ้าน แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อนมนุษย์แสดงอาการกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกัน ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่จำเป็นประโยชน์ สั่งสอนหรือแนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน การตั้งจิตปรารภนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน การแบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อยก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน การมีความประพฤติสุจริตตั้งงามรักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะการเคารพฟังความคิดเห็นกัน มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ในหลักการสำคัญ ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดความเชื่อ พร้อมปรับตัวให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ เป็นบ่อเกิดแห่งความสุข ความเจริญ

3. แนวทางการดำเนินการให้ชาวสังฆาริพพิตกับชาวต่างชาติในเชิงพุทธบูรณาการ

แนวทางการดำเนินการให้ชาวสังฆาริพพิตกับชาวต่างชาติในเชิงพุทธบูรณาการ พบว่าการอยู่รวมกลุ่มในหมู่ชนเชื้อชาติที่หลากหลาย เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ก่อให้เกิดศูนย์กลางเพื่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกัน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่เป็นชาวพุทธ สามารถนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องมา บูรณาการ ในที่นี้ได้แก่หลักสังคหวัตถุ 4 และ หลักสารณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมสากลที่ใช้ได้กับคนทุกกลุ่ม ทุกวัฒนธรรม ตามกาลเทศะ และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมด้วยหลักพุทธธรรมดังกล่าว สามารถเป็นพลังขับเคลื่อน เพื่อการสงเคราะห์ส่งเสริมความสามัคคี ตลอดจนเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง เสริมสร้างสังคมสันติสุข

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินการให้ชาวสังฆาริพพิตกับชาวต่างชาติประเทศ เชิงพุทธบูรณาการ

ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญและน่าสนใจมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการให้เช่าสังฆารัมภีร์กับชาวต่างประเทศ พบว่า ปัจจัยทางกฎหมายที่คุ้มครองผู้เช่ามากกว่าผู้ประกอบการ ทำให้มีช่องโหว่ทางปฏิบัติ ทำให้ผู้เช่าเอาเปรียบผู้ให้เช่าได้ รวมถึงปัญหาการเมืองในประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ก่อให้เกิดการดำเนินเศรษฐกิจระหว่างประเทศ มีการเคลื่อนย้ายหรือหยุดชะงัก เนื่องจากผู้ประกอบการลงทุนขาดความมั่นใจในเสถียรภาพด้านการเมืองและการปกครอง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายบางส่วนให้ชาวต่างประเทศ สามารถถือครองอาคารชุด เช่าสังฆารัมภีร์ในระยะยาวได้เพื่อส่งเสริมและจูงใจให้ต่างประเทศมาลงทุน ซึ่งปัจจุบันก็ได้มีชาวต่างประเทศ เข้ามาจับจองเช่าสังฆารัมภีร์ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณิดา ศรีพยุณันท์ (2558, หน้า 100-101) ทั้งนี้เพื่อเสริมโอกาส (Opportunity) การแข่งขัน นโยบายของรัฐบาล ควรมีการออกรายการส่งเสริมการขายเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการลงทุน และให้ทันต่อมาตรการต่าง ๆ การก่อสร้างโครงข่ายคมนาคมในพื้นที่ต่าง ๆ ตลอดจนการคงอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร เป็นต้น และจากผลการศึกษาส่วนประสมทางการตลาด 7Ps พบว่า ด้านที่ต้องให้ความสำคัญในการทำการตลาดเป็นอันดับแรก คือ การจัดจำหน่าย (Place) สถานที่ตั้งโครงการเพื่อจัดสรร สภาพแวดล้อมโดยรอบโครงการควรมีการจัดการให้ดูแล้วมีความปลอดภัย มีความสะดวกในการหาซื้อสิ่งของเพื่ออุปโภค บริโภค ซึ่งเป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด และมีความสะดวกในการเดินทาง ด้านกระบวนการ (Process) นำเสนอชื่อเสียงของบริษัท ให้กลุ่มลูกค้ารับรู้ในด้านดี เช่น การทำ CSR และรักษาชื่อเสียงของการก่อสร้าง ของบริษัทเนื่องจากเป็นประเด็นที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด และต้องมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ให้บริการรวดเร็ว และถูกต้องเพื่อให้เกิดความประทับใจต่อลูกค้า ผลิตภัณฑ์ (Product) การออกแบบฟังก์ชัน และพื้นที่ใช้สอยให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า และมีความเหมาะสม นอกจากนี้ในเรื่องของรูปแบบของตัวบ้านควรมีให้เลือกหลายแบบ เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย หรือให้มีการจัดทำงานวิจัยเพื่อรับรู้ความต้องการของลูกค้าในเรื่องต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น นักออกแบบควรหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอเพื่อเสริมจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้การเลือกใช้วัสดุควรเลือกเกรดของวัสดุที่ไม่ต่ำกว่าราคาบ้านที่เสนอเช่าหรือขายเป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวรรธน์ พฤษการณีย์ (2558, หน้า 27) ปัจจัยทางด้านกฎหมายยังคงเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการบ้านเช่า เนื่องจากกฎหมายที่ไม่ค่อยคุ้มครองผู้ประกอบการมากนักแต่คุ้มครองผู้เช่าค่อนข้างมาก ปัญหาทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการก่อสร้างโครงการ ทำให้โครงการอาจต้องแบกรับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น

2. หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้เช่าสังฆารัมภีร์กับชาวต่างประเทศ พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 และ หลักสารณียธรรม 6 เป็นหลักธรรม ที่ช่วยสงเคราะห์ช่วยเหลือของคนที่อยู่ร่วมกันภายในหมู่บ้าน เป็นหลักการเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทำให้เกิดการยึดเหนี่ยวกันไว้ เป็นความรักความสามัคคีความหวังดีห่วงใยกัน สอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2549, หน้า 70-75) ได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุ 4 คือ หลักธรรมที่เป็นเครื่อง ยึดเหนี่ยวน้ำใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคีประกอบด้วย 1) ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ 2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม 3) อตถจริยา ทำประโยชน์ คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกาย และ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญประโยชน์ 4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกับทุกคนทั้งหลาย ไม่เอาตัวเอาเปรียบ และ หลักสารณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมสำหรับจัดการปัญหาความขัดแย้ง และสร้างความสามัคคีปรองดอง 1)เมตตาภาวกรรม การแสดงออกถึงหน้าที่และความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้าน ช่วยเหลือกิจการในสังคม แสดงกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2) เมตตาวัจกรรม บอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี แสดงวาจาสุภาพ เคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) เมตตาโมหกรรม ตั้งจิตปรารถนาดีใจ ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มองกันในแง่ดี 4) สาธารณโภคี

การแบ่งปันสิ่งของเพื่อสาธารณะ 5) สีสสามัญญตา มีความประพฤติดุจจิตตอสังคม หมู่คณะ ไม่เห็นแก่ตัว 6) ทิฏฐิสามัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกันในหลักการ นำไปสู่การดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวมให้สำเร็จ เพราะผลที่จะเกิดตามมาจากการประพฤติตามหลักธรรมนี้ คือ ทำให้ระสีกถึงกันในแง่ดี ทำให้เกิดความรักใคร่ ประองตองกัน ทำให้เกิดความเคารพ มีสัมมาคารวะต่อกัน ทำให้เกิดการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน ทำให้เกิดความไม่วิวาทบาดหมางกัน ทำให้เกิดความพร้อมเพรียง สัมครสมานสามัคคิกัน เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สอดคล้องกับพระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ) (2536, หน้า 34) ได้ให้ความหมายและหลักการปฏิบัติของหลักสราณียธรรมไว้ว่า ตามสัญชาตญาณของคนที่อยู่ร่วมกันนั้น ยังปรารถนาความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย ต้องการสิ่งที่พึงพำนักอาศัย ต้องการได้มีการพักผ่อนหย่อนใจ ต้องการให้มีสันทนาการ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะความเรียกร้อง ความต้องการตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต ในทางพระพุทธศาสนา กลุ่มพุทธบริษัททั้งฝ่ายคฤหัสถ์และบรรพชิต เมื่อมาอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมของชาวพุทธแล้ว จำเป็นที่จะต้องอยู่ด้วยความมีคุณธรรมเป็นจุดกลางทางความคิดที่มาพบกัน โดยการปลูกฝังให้เกิดความรักความเคารพต่อกัน ซึ่งความรัก ความเคารพต่อกันนั้น เป็นผลซึ่งจะเกิดขึ้นอาจจากการแสดงความรักมีน้ำใจ คือ สงเคราะห์ อนุเคราะห์ เมื่อมีความเคารพต่อกัน ให้การสงเคราะห์ อนุเคราะห์ ไม่ทะเลาะวิวาท เกิดสามัคคีซึ่งเป็นผลที่พึงปรารถนาของหมู่คณะ ไม่ว่ายุคใด สมัยใดก็จะบังเกิดขึ้นจากนั้น เอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางกิจกรรม ทางผลประโยชน์ การประพฤติปฏิบัติ ก็จะต้องบังเกิดขึ้นติดตามมา เหล่านี้เป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน แต่ในขณะเดียวกัน สิ่งที่ต้องการเหล่านี้เป็นผลรวมยอด โดยการสร้างเหตุเฉพาะในที่นี้ทรงแสดงว่า เป็นหลักสราณียธรรม คือ ธรรมะที่จะนำใจของบุคคลให้ระสีกถึงกัน ผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจ

3. แนวทางการดำเนินการให้เข้าสัฆาริมทรัพย์กับชาวต่างประเทศ เชิงพุทธบูรณาการ พบว่า การอยู่รวมกลุ่มในหมู่ชนเชื้อชาติที่หลากหลาย เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ก่อให้เกิดศูนย์กลางเพื่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกัน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่เป็นชาวพุทธ สามารถนำหลักธรรมมาบูรณาการ ในที่นี้ได้แก่หลักสังคหวัตถุ 4 และ หลักสราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมสากลที่ใช้ได้กับคนทุกกลุ่ม ทุกวัฒนธรรม ตามกาลเทศะ และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมด้วยหลักพุทธธรรมดังกล่าว สามารถเป็นพลังขับเคลื่อน เพื่อการสงเคราะห์ ส่งเสริมความสามัคคี ตลอดจนเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง เสริมสร้างสังคมสันติสุขการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ แก้วนะ (2563, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พุทธจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบธุรกิจสัฆาริมทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า พุทธจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบธุรกิจสัฆาริมทรัพย์นี้มุ่งเน้นนำเสนอเรื่อง 1. หลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4 3. การประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4. มาใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 5. องค์ความรู้ “การบริหารงานบุคคล” หรือ “การบริหารทรัพยากรมนุษย์” (Human Resource Management: HRM) ซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับกันอย่างกว้างขวางในการบริหารงานปัจจุบัน โลกของธุรกิจปัจจุบันมีความเจริญเติบโตและขยายตัวมากขึ้น แนวความคิดในด้านการบริหารงานบุคคลจึงจำเป็นต้องมีการขยายและพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้นักวิชาการส่วนใหญ่ไม่ได้มองว่าบุคลากรในองค์กรเป็นแค่เพียงผู้รับคำสั่ง แต่ในบทบาทใหม่บุคลากรมีฐานะเป็นทรัพยากรขององค์กร ที่เรียกว่า “ทุนมนุษย์” ซึ่งมีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนให้งานต่าง ๆ ขององค์กรเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุผลนี้เองจึงทำให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นที่ยอมรับและมีความสำคัญต่อองค์กร และในขณะเดียวกันในทางพระพุทธศาสนาทางหลักในการบริหาร สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ โดยหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องคือหลัก สังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นธรรมพัฒนาบุคลากร เป็นหลักในการบริหารคนให้เป็นอันเดียวกันเพื่อการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และยังสอดคล้องวรเศรษฐ์ บัวดอก (2563, บทคัดย่อ)

ได้ศึกษาเรื่อง หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในการทำงาน ผลการศึกษาพบว่า การทำงาน

ในปัจจุบัน บุคคลมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น เนื่องจากความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลมีจำกัด ประกอบกับเราไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ ในการทำงานก็เช่นกัน เราอาจมีความรู้ความชำนาญในบางเรื่อง และไม่รู้ในบางเรื่อง ด้วยเหตุนี้ การทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญและกลายมาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการทำงาน ถ้าในทีมงานขาดความสามัคคี อาจมีปัญหา มีความแตกแยก และวุ่นวาย ซึ่งอาจเกิดจากขาดความรัก ความเมตตา อิจฉาริษยากัน นินทาว่าร้ายกัน เบียดเบียนและรังแกกัน เห็นแก่ตัว ถืออภิสิทธิ์ อ้างอำนาจบาตรใหญ่ และมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ต่างคนต่างก็ถือความคิดของตนเป็นใหญ่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งการจะทำให้องค์กรอยู่ร่วมกัน ทำงานได้อย่างมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้า มีความอบอุ่น และน่าอยู่มากขึ้น พนักงานในองค์กรทุกคนต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และรู้จักการให้อภัยกันอยู่ตลอดเวลา ร่วมมือกันพัฒนาองค์กร ให้มีความอบอุ่นและน่าอยู่ โดยการเสริมสร้างความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้น โดยการนำหลักพุทธธรรมเข้าไปประยุกต์ สร้างเสริม และพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แนวทางการดำเนินการให้เข้าสัจธรรมกับชาวต่างชาติในเชิงพุทธบูรณาการในด้านต่าง ๆ บูรณาการเข้าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักสังคหวัตถุ 4 สาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทำให้เกิดการยึดเหนี่ยวกันไว้เกิดเป็นความรักความสามัคคีความหวังดีห่วงใยกัน และพร้อมที่จะดูแลกันและกัน

การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การจัดศูนย์กลางเพื่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในสังคมนานาชาติที่มีสมาชิกในหมู่บ้านที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีส่วนช่วยให้การอยู่ร่วมกัน เกิดความเข้าใจ เสริมสร้างความสามัคคี ให้ความรู้สึกลดน้อย เป็นสังคมที่น่าอยู่อาศัยร่วมกัน และการนำหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการ สามารถเป็นพลังขับเคลื่อน เพื่อการสงเคราะห์ ส่งเสริมความปรองดอง ตลอดจนเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง เสริมสร้างสังคมสันติสุข

การจัดการสื่อสารประชาสัมพันธ์ จัดการสื่อสารประชาสัมพันธ์ การสื่อสารระหว่างบุคคลในหมู่บ้านที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีของทั้งสองฝ่ายในการ บรรลุวัตถุประสงค์ที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน สามารถบูรณาการเข้ากับหลักสังคหวัตถุ ด้านปิยวาจา และหลักสารณียธรรมด้านเมตตาจริกรรม ทั้งนี้การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลด้วยวาจา มีวาจาเป็นที่รัก วาจา มีน้ำใจ คำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ทำให้เกิดไมตรีและความรักนับถือ ตลอดถึงคำจริงมีเหตุผล มีประโยชน์กับสังคมส่วนรวม

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามัคคี และ การจัดการปัญหาความขัดแย้ง ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกัน ให้สมาชิกในหมู่บ้านได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ สร้างสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน เพื่อสร้างเสริมความสามัคคี และลดความขัดแย้ง สามารถบูรณาการเข้ากับหลัก สาราณียธรรม 6 อันเป็นหลักธรรมสำหรับจัดการปัญหาความขัดแย้ง และสร้างความปรองดองในการแสดงออกถึงหน้าที่และความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านควรปฏิบัติ การมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำให้เกิดความระลึกถึงกันอย่างสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความไว้วางใจ ความเคารพ การสงเคราะห์อนุเคราะห์กันในสังคม เป็นความมั่นคงเป็นเอกภาพได้ โดยหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องสามารถบูรณาการได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินการให้เช่าสังฆารัมภีร์กับชาวต่างชาติเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้บริหารหมู่บ้านนิชดาธานี สนับสนุนให้มีศูนย์กลางเพื่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากการทำงานในองค์กรธุรกิจนานาชาติที่มีสมาชิกในหมู่บ้านที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ
- 2) ผู้บริหารหมู่บ้านนิชดาธานี ควรจัดการสื่อสารประชาสัมพันธ์ การสื่อสารระหว่างบุคคลในหมู่บ้านที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีของทั้งสองฝ่ายในการ บรรลุวัตถุประสงค์ที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน
- 3) ผู้บริหารหมู่บ้านนิชดาธานี ควรส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกัน ให้สมาชิกในหมู่บ้านได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วม พบปะสังสรรค์ เสริมสร้างสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน เพื่อสร้างเสริมความสามัคคีและลดความขัดแย้ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการส่งเสริมให้บุคลากรและสมาชิกในหมู่บ้านนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน
- 2) ควรทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสร้างเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและสามัคคี
- 3) ควรทำการศึกษาวิจัยวิเคราะห์พฤติกรรมทำให้บริการการดำเนินการให้เช่าสังฆารัมภีร์กับชาวต่างชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กองกฎหมายการพาณิชย์และอุตสาหกรรม. (2564). การศึกษากฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2560). โครงการศึกษากฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว และธุรกิจบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.
- ธนิศา กาญจนวิไล. (2562). “แนวทางการพัฒนาโครงการอาคารพักอาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยโดยภาคเอกชน กรณีศึกษา ชุมชนคลองเตย”. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (นวัตกรรมการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิวัฒน์ อีโน. (2560). “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (นวัตกรรมการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหานภดล บุญสุขสุโข. (2560). การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร. (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัฒน์นรี ฉัตรพิสุทธิ์. (2560). พุทธจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎก อรรถกถาแปล (91 เล่ม). ฉบับครบรอบ 200 ปี แห่งราชวงศ์จักรี กรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2525. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏ.
- มนธิดา ศรีพวงฉันท. (2559). “ความต้องการด้านอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยแนวราบของกลุ่มผู้บริโภค เปรียบเทียบ Generation X กับ Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานคร”. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยู๋เจีย เจียง. (2560). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อคอนโดมิเนียมของลูกค้าชาวจีน ที่อาศัยอยู่ในเขต กรุงเทพมหานคร”. สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการออกแบบภายใน). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อิสรา อุสุภาพ. (2560). “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกซื้ออาคารชุดพักอาศัยของชาวต่างชาติในเมืองพัทยา”. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (นวัตกรรมการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

THE ANALYTIC CRITIQUES ON ANIMITTACETOSAMĀDHI AND VIPASSANO BHĀSA IN QUOTABLE PRINCIPLE OF PĀLI CANON, BORĀṆ KAMMATTHĀN ALONG WITH VISUDDHIMAGGA MANUSCRIPT

Phramaha Ariya Ariyajayo (Thiratinrat)

Doctor of Philosophy candidate in Buddhist Studies,

Phrajaroenphong Dammatepo, Asst.Prof.Dr.

Asst. Prof. Dr. Banphot Tonthirawong

Phramaha Narongsak Sudanto (Suthon)

Phrasamu Noppadol Atthayutto (Suthon)

Buddhaphanya Sri Thawarawadee Buddhist College,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University 51 M.2,

Raikhing, Samphran, Nakhon Pathom, 73210, Thailand,

Corresponding Author E-mail : ariyajayo@gmail.com

(Received : August 11, 2024; Edit : August 22, 2024 ; accepted : August 22, 2024)

Abstract

The Analytical Critiques on *Animittacetosamādhi* and *Vipassanobhāsa* in Quotable Principle of *Pāli* Canon, *Borāṇ kammatthān* along with *Visuddhimagga* Manuscript through hermeneutics could not be consistent with the consequence of comprehending *Nimitta* and *Obhāsa* from the primary source, namely Tipitaka which transformed into the *PhraPhuttharangsī Dṛṣṭadiiṇāṇ* and the pre-reform *Theravāda* meditation system (*Kammatthān Matchimā Baep Lamdap*) of Wat *Rāṭhasitthārām*. In the ideological process, these studies used text hermeneutics to classify them according to the rationality of the *Kāraṇupacāra* including direct and indirect explanation by relating to the comprehension of the vision of *Nimitta* and *Obhāsa* within the mind, analytic trans-interpretation found within the principle of translating *Pāli* into Siamese language, and redefinition based on *Pāli*-gramma within the *Pāli* Canon (*P. tipitaka*), and discussing the process of commentary, *Visuddhimagga* and old meditation (*Borāṇ kammatthān*). From the outcome, it was not necessary that most meditators had to be enlightened by the “*Animittacetosamādhi*” exclusively, and the *Obhāsa* was not only introspection’s defilement. Therefore, the most monk was denominated to establish the inner form by the power of reciting mantra from intrinsic meditation and external unwavering meditation. It could be said that a person who had attained the form of meditative absorption could see the images inside.

Keywords : *Animittacetosamādhi*, *Vipassanobhāsa* , *Pāli* Canon, *Visuddhimagga* manuscript

Introduction

Since the Lord Buddha's enlightenment, appeared, there was another Sangha of disciples named *Phra Anuruddha*. Although he was excellence in ophthalmology, he underwent arduous seeing the illumination and composition because he could not insight all the time and unable to maintain those visions. Therefore addressed this issue to the Lord Buddha who had mentioned it within the *Suttantapiṭake Majjhimanikāyassa Suññatavaggo Uparipaṇṇāsakaṃ Upakkilesasuttam* “*Tam kho pana vo anuruddha nimittam pativijjhitabbam ahampi sudam anuruddha pubbeva sambodhā anabhisambuddho bodhisattova samano obhāsanceva sanjānāmi dassananca rupānam*” (Tipitaka Sutta. Ma. Volume 14: *Pāli* Roman: Sutta Pitaka Vol. 6/452/295) When the Lord Buddha was a Bodhisattva. Before enlightening in *Nimitta* and *Obhāsa*, he tried to find out the cause and the factors that caused the concentration to move until the vision was not visible including the origin of the disappearance of brightness as well. Subsequently, the texts replaced the word of *bhāvanā* in accordance with an analytical *Pāli* language form of phonetics such as *Kamme bhāvanā rabbo ṭhānanti kammaṭṭhānaṃ* Samatha and Vipassana, which was the basis for attaining *Jhāna*, the Path, the fruit and the *Nirvāna*, known as

Kammaṭṭhānaṃ. (*Abhidhammattha-saṅgaha-dīpanī Kammaṭṭhānasaṅgahavibhāga*, 2500 B.E.)

Even though, there were 40 methods of meditation practice according to the *Visuddhimagga* scripture, the principle was to train one's mind to be clear. The ancient masters thought of virtuous strategy in order not to be distracted by various stories, to be calm, stable and pure mind. Once the *Nimitta* was contemplated, the mind did not sway in the precedent that had passed (*atītārammaṇa*) or had not yet arrived (*anāgatārammaṇa*) which was remarked on *Pāli* contents from *Suttantapiṭake Paṭisambhidāmaggo Mahāvagge ānāpānākathā*: “*Atītānudhāvanāṃ cittaṃ vikkhepānupatitaṃ samādhissa paripantho anāgatapaṭikāṅkhaṇaṃ cittaṃ vikampitaṃ samādhissa paripantho*” that was perilous inside meditation. (Tipitaka Sutta. Khu. *Paṭisambhidāmaggo* Volume 31: *Pāli* Roman: Sutta Pitaka Vol 23/367.1/244) Meditative learners should compare their views from the history of many monks. One of them was *Phra Ajahn Mun Phurithatathera*, as he meditated and recited the mantra on “*Buddho Buddho*” at *Liap* temple, *Ubon Ratchathani* Province. Instantaneously, the image of the corpses which inflated fully with lymphatic leaking bodies, were bitten by flock of foxes and vultures, became a tragic appearing in front of his eyes. They also attracted his mind in every movement until the inner signs changed into a circle of crystal up to 3 months. (*Ācariyamahā Boowa Ñāṇasampanno*, 2515 B.E.)

The commentator advised meditators to bind their minds with a rope, which was

consciousness, to stab it with a trident was wisdom as far as, the inhale and exhale would be calm, the same as an intelligent farmer was hauling cows into a wagon. It was the cause of inner visions as if there were stars, jewels, pearls, or halos of the moon or sun to appear inner physique. It also had a comfortable touch like a cotton, and the breeze as stated by the *Pāli* commentary from

Paṭisambhidāmaggaṭṭhakathāya Satokāriṇāṇaniddesavaṇṇanā : “*Idaṃ hi kassaci tārakarūpaṃ viya maṇigulikā viya muttāgulikā viya ca, candamaṇḍalam viya sūriyamaṇḍalam viya ca upaṭṭhāti*” (*Atthakatha* Book 48: *Pāli* Roman: *Paṭisaṃ.A.2 (saddhamma.2)/163/80*) In addition, practitioners were able to develop *Uggahanimitta* that were determined as inner emotions many times until they become proficient. They should close their eyes to see inside as well as opening eyes to see external objects. When the perception within their mind progressed to the purity. The conception would be extended that practitioners were able to enlarge images as they wished. The commentator usually defined this phenomenon as *Paṭibhāganimitta*. Originally, the nature of human's minds did not be doleful according to the Lord Buddha's words : “*Pabhassaramidaṃ bhikkhave cittaṃ*”. (*Tipitaka Sutta. Añ. : eka-duka-tikaṇipātā* Volume 20: *Pāli* Roman Sutta Pitaka: Vol 12/52/11) The issues was defilements intervene, mental training was impenetrable. Nevertheless, in terms of this exploration the cultivable mind just a moment would lead practitioners to be not remote from attaining meditative absorption.

Incidentally, when researchers correlated with other sects of Buddhism, the Zen's followers could look at *Theravāda* Sect's practice of meditation was complex, delicate, and difficult to achieve, unlike the simple meanings: sitting still while looking at the surrounding nature, with rocks or trees arranged in an orderly systematization, one could attain meditation's achievement. (Kate Crosby, 2014) In the aspect of *Mahāyāna*, it was often mentioned about practicing meditation until reaching the Buddhahood or the initial stage of Buddha nature that came together with the brightness which illuminated the mind to refine the mind without boundaries. From rehearsal like this, it could lead practitioners to the shore of Nirvana, when defilements did not obscure. Even if they reincarnated, they would attenuate their human's passion through various layers of heaven. It could be said that unknowledgeable person would not comprehend *Obhāsa* with the heart due to no mental training. (Most Venerable *Phra Brahmapundit*, P. Harvey, 2017) There was archive about the determination of *Nimitta*, *Obhāsa*, taming circle of *Kasiṇa*, methods of contemplating *Asubha*, and reciting mantra. Some texts had been lost, while prayers were pursuing through different kinds of talisman in the Buddhist scriptures owing to the passage of time, war, or not being used to study the analogy. For example, the incantation was inscribed in the black and white book's formulation of the ancient category of paranormal at Bangkok National Museum. The emphasis of this manuscript was placed on the magic spelling in the awakening amulet of the Supreme Patriarch (*Suk Kaithuean*) through the method of setting the mind to close

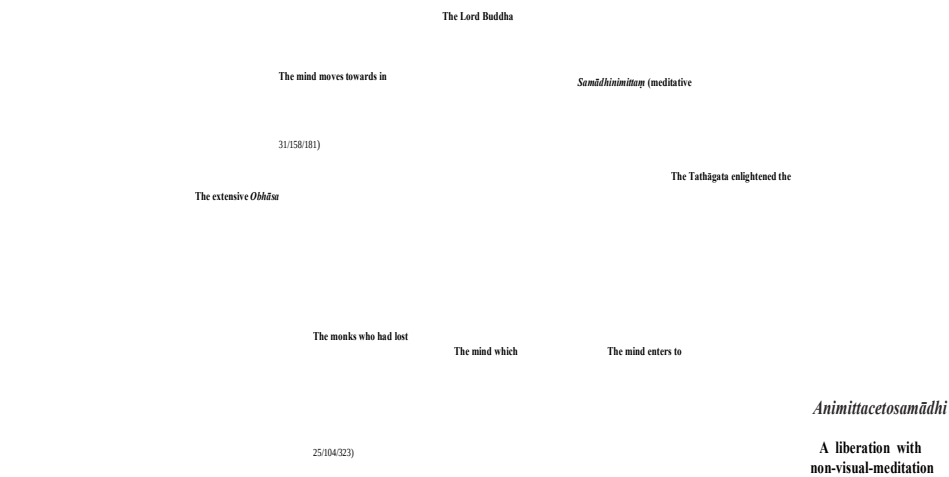
his eyes and recited the mantra at the tip of the nose these as : “*Na chang ngang mo chang ngang Buthlalāy thālāy yakhāmitāy hāy buddiaochai* (Thai.นะจั่งจั่ง โมจั่งจั่ง พุทละลาย ธาละลาย ยะขำมิตาย หายบัดดี้วใจ)”. After that the amulet has been already reputable with the power of mercy.(Phramahā Chotipaño, 1936) Furthermore, from originating powder of Buddha Votive tablets in Pak Nam Temple, Venerable *Luang Por Sod Chantasaro* emphasized that receivers had to close their eyes and thought of the Buddha Votive tablets until they persisted in their eyes, while receivers were praying gently in their heart as “*Sammā-arahang*” without giving up inner vision and reciting the mantra in every gesture, standing, walking, sitting and lying until the Buddha image turned into a bright and shining crystal.(Cholvijarn, P. 2019) It could be seen the internal experiences with arising from the practice of meditation was a precious subject of lives the same as an elementary compass led mankind out of trouble which was the restlessness to the shore of present peace and the next life. Realistically, *Phra Sobhana Mahāthera*, who inscribed *Vipassanānai*, emphasized the necessity of *Nimitta*'s concentration by giving the definition according to the meaning in the *Satipatthāna Sutra* commentary that was comparable to the *Santatimahāmatta* and *Paṭāchārātherī* who had crossed over from sorrow and then attained the Dhamma as an *Arahat* (*Sobhana, Mahāthera (Mahāsī Sayādaw)*, 2548 B.E.) by mean of *Pāli* sentences these as : “*Kāyavedanācittadhammesu kinci dhammam anāmasitva bhāvanā nāmanatthi*” For listening to the Dharma solely without determining the present *Nāmarūpa*, it would not be able to attain enlightenment because of not defining states of dharma in body, feeling, mind, and dharmas. As above-mentioned reason, there was no meditative progress. (Di.A. (sumangala.2) *Mahāsatiṭṭhānasutta Uddesavāraṇṇaṇṇā* -/373/652) This research would recognise the significance of evidence in Buddhist scriptures relating to the inner visions and the brightness as a mark of meditation, the diagram of mental determination according to the location of the mind through reciting mantra regarding to what were the different principles? or were those the same in the Tripitaka, commentary, sub-commentary and special scriptures? that had a profound meaning rather than adherence to images or infatuation which was the defilement inside of the introspection. By arrangements, it would be easier to find information of all dhamma practitioners neither doing the knowledge of meditation be scattered and disappearance than before, and it would be able to support the evidence which was mental work to be in accordance with the principle of *Dhammānudhamma-paṭipadā* to eliminate the five obstacles that were the cause of frustration, distraction and annoyance. Furthermore, this study also aimed to create purity, illumination and peace in the minds of all beings. The solidarity of knowledge would give a solution to the problem of the sombre mind according to Buddhist methods.

Research's purposes

- 1 The Exploration of the *Nimitta* and *Obhāsa* in meditation according to the *Theravāda* Buddhist scriptures
- 2 A Definition of *Animittacetosamādhī* and *Vipassanobhāsa* in *Visuddhimagga* manuscript as a liberation with non-visual meditation and illusive illumination defilement
- 3 An analysis of *Animittacetosamādhī* and *Vipassanobhāsa* in the *Visuddhimagga* manuscript

Research framework

From the considering sequential symbolic arrows, the combination of *Nimitta* (inner visions) and the composition of *Obhāsa* (illuminations) differed as to be defined in the Tipitaka, classified in the *Sutta*, *Abhidhamma*, and then to be diversified to the *Vimuttimaggā* and *Visuddhimagga* manuscript with the elemental *Kasiṇa* and the colourful *Kasiṇa* by relying on the knowledge from the Tripitaka *Pāli*-Thai version then synthesized into the practice through many ancient scriptures effectively including the holistic virtues from the Buddhist scriptures, the *PhraPhuttharangsiṭṭi Dṛṣṭadiṇḍi* and the pre-reform *Theravāda* meditation system (*Kammatthāna Matchimā Baep Lamdap*) of Wat *Rāṭhasitthārām* and the holistic negative aspects from *Visuddhimagga* manuscript, while *Animittacetosamādhī* and *Vipassanobhāsa* had to be criticized like the oxymoron of meditative method as follows:

The holistic virtues consistent with Tipitaka

Research Methodology

In this research, documentary qualitative research methods was used in this exploratory with the details to take as a pattern:

1. Text hermeneutics

1.1) Referring *Uddesa* from the Buddha's description, namely *Buddhapathesa*, *PhraBuddhaghosāchān* categorized inner visions into 3 types: *Samādhinimitta* (The mind was assertive with one emotion.), *Paggāhanimitta* (Persistence for convergent inner visions), and *Upekkhānimitta* (Neutral state of mind) for meditative effort in that sutra by citing the principle of the Buddha's words as an reference : *Adhicittamanuyuttana bhikkhave bhikkhunā tīṇi nimittāni kālena kālaṃ manasikātabbānikālena kālaṃ samādhinimittaṃ manasikātabbaṃ kālena kālaṃ paggāhanimittaṃ manasikātabbaṃ kālena kālaṃ upekkhānimittaṃ manasikātabbaṃ* “Behold, Bhikkhus, a bhikkhu who cultivated a high-spirited mind must concentrate for three inner visions at the proper time.” (*Sutta Pitaka* Vol 12 : *Sutta. Añ.*: *eka-duka-tikanipātā* 20/103/250-251) Yogis who had concentrated through learning by doing these inner visions from the 3 sutras, namely the *Athichitta* Sutra, *Sītibhāva* Sutra, and *Bojjangkhakosalla* Sutta. (*Visuddhimagga* Thai translation, *Mahāchulālongkornrājavidyālaya* University Part 2, 2012)

1.2) Phrasing Thera's elucidation, namely *Sambahulatherāpathesa*, even though the emotions that bound the mind were *Parikammanimitta* (*Ārammaṇikadhamma*), the passing of the characteristic soul into the gate of mind when it was concentrated by remembrance of the inner signs roughly known as *Uggahanimitta* (*Manodvārikakusalacitta* emergence from the mind, not in the eyes) or the expansion of the large inner visions within meditation briefly these as *Paṭibhāganimitta* (Obvious and purificative expanding inner visions) to be referenced in the commentary of the Abhidhamma

(*Abhidhammattha-saṅgaha-dīpanī* *Kammaṭṭhānasaṅgahavibhāṅga*, *Pāli* -Thai 2500 B.E.), from these aforementioned inner visions, *PhraBuddhaghosāchān* and later commentators thoroughly mentioned the *Nimitta* to come together with the elemental *Kasiṇa* including *Paṭhavīdhātu* (Earth element), *Āpodhātu* (Water element), *Tejodhātu* (Fire element), *Vāyodhātu* (Wind element) and the colourful *Kasiṇa* consisted of *Nīla* (blue or green), *Pīṭa* (yellow), *Lohitaka* (Red), *Odāta* (white), especially, *Paricchinṇākāsa* space (*Ākāśa*) and *Āloka* (Brightness) which differed from Abhidhamma's implication by adapting tools to set a spherical objects until the result of the practice appeared more than considering the emotional *Cetasika* that arose inside the mind customarily. (*Phra Upatissa Thera*, *Vimuttimaga*, Tr. by *Phra Brahma Bundit (Prayoon Dhammacitto)*, 2017.)

1.3) Verifying the rationality of *Kāraṇupacāra*, the rational classification included implicit meaning, directly and indirectly explaining the meaning related to recognizing these inner visions with the mind, translating thorough semantic analysis according to the principle of translation from Magadha into the Siamese language and discussing argumentative process of commentaries, other supreme scriptures with related content. In addition the

interpretation and comparison was entitled "*Upacāra*". The explanation of the meaning was denominated "*Nayya*". The elimination of doubt was designated "*Hāra*" in either *Nettiḥāratthadīpanī* scripture or *Pettakopathepakorn* treatise

2. Analytic trans-interpretation

2.1) Explicating *Nītattha*, it had been apprehended by lexical definitions for the practice of Buddha's doctrine from the beginning with the primordial tranquility of mind until reaching *Arahattaphala*. This was a term, had an obvious meaning within contexts, without necessity for further explanation.

2.2) Exposing of *Neyyattha*, it should be rendered by the explanations of Commentators and Sub commentators, who amplified the meaning of the Buddha's words in adjusting sentences to escort the meaning that was undecipherable to intelligible or made shallow meanings to have profound implications according to the nature of Dhamma. (Phra Dhammānanda Thera, 1990)

3. Redefinition

3.1) Enumerating *Pāli* grammatical glossary (*Abhidānavañṇanā*), this extract of *Nimitta* and *Obhāsa*'s vocabularies was distended and enriched by verbal roots, prefixes, suffixes, and sound indications. (Ven Buddhaghosa, June 2014) Different sources of *Pāli* Grammar, *Padarūpasiddhi*, and *Pālipikrm* dictionary, had been explained which were refined through deliberate analysis. (Suvaco Bhikku Thailand, 2016)

3.2) Defining cognizant of the truth inside meditative experience, the patriarchs who were skilled in vipassana meditation from the time of the *Krungsratsatnāganahut* (Lan Xang Kingdom's era), the *Ayutthayā* period through to the *Rattanakosin* era, relied on the roots of Pali grammar to describe the inner experience's arising from meditation such as the *PhraPhuttharangsī Dr̥ṣadiñāṇ* and the pre-reform *Theravāda* meditation system (*KammatthānMatchimā Baep Lamdap*) of Wat *Rāṭchasiṭthārām*, either in accordance or inconsistent with *Visuddhimagga* manuscript.

Results

The analysis of these outcomes obtained from comparison, correlation, and corroboration between Siamese *Pāli* Canon (*P. tipitaka*), *Visuddhimagga* manuscript and *PhraPhuttharangsī Dr̥ṣadiñāṇ*. Especially in the details of the methods of training mind according to the *Samatha* and *Vipassana* meditations, there were some arguments about the path leading to *Nibbāna*, not necessarily abandoning *Nimitta* or eliminating *Obhāsa*, but being able to integrate *Nimitta* and *Obhāsa* in order to achieve an experience or a powerful tool for making one's mind clean and pure until it was released from defilements and entered in the *Nibbāna* as follows the teachings of the Lord Buddha. The itemization could be summarized the research results in accordance with the following objectives in these ways:

1. *Nimitta* and *Obhāsa* had profound meanings with numerous implications of *Neyyattha* that should be explained by Thera's elucidation and *Nītattha* which had been exposed by the Lord Buddha's doctrine.

The connotations of *Sutta* about *Saddanimitta* regarding to the *Sotadhātuvisuddhiñāṇa* was divided by *Sota* (sound) + *Dhātu* (element) + *Visuddhi* (Purify) + *Ñāṇa* (acknowledgment) through the wisdom into different kinds of realizations and sounds either with multiple or single condition with the power of spreading consideration as follow to the analysis of the *Pāli* language: “*vitakkavipphāravasena nānattekattasaddanimittānaṃ pariyogāhane paññā sotadhātuvisuddhiñāṇaṃ*” (*Sutta. Khu. Paṭisambhidāmagga* 31/103/115-116). In the vision of the *Rupajhāna*, that was to say *Bahiddhārupa*. The commentator explained that one reciting mantra of a monk arose inside of the meditation but a vision emerged outside. This monk was denominated to establish the inner form by the power of reciting mantra from intrinsic meditation and external unwavering meditation. It could be said that a person who had attained the form of meditative absorption could see the images outside in agreement with *Pāli* commentary that: “*Eko bahiddhā rupāni passatiti yassevam parikammam ajjhattam uppannam hoti, nimittam pana bahiddhā, so evam ajjhattam parikammassa bahiddhā ca appanāya vasena ‘ajjhattam rupasaññī eko bahiddhā rupāni passati’ ti vuccati*” (*An.A. (manoratha.3) Abhibhāyatanasuttavannanā*-/65/270-271).

2. *Visuddhimagga* manuscript had guided the meaning of *Animittacetosamādhī* and *Vipassanobhāsa* in *Visuddhimagga* manuscript as a liberation with non-visual meditation and illusive illumination defilement in agreement with the interpretation of the *PhraBuddhaghosāchān*.

There was deliberation on meditative proficient practice in mind and soul that they were necessary to achieve introspection along with the determination of visions inside meditation. It would be known as “*Maggāmaggañāṇadassanavisuddhi*” by attaining purify of the acknowledgement between pathway and none pathway. This opinion should compared and analyzed with the commentary about was there *Nimitta* or not? Not only he designated *Nimitta* as something which should be abandoned by replacing with “*Animittaceto-samādhī*”, but also denominated “*Obhāsa*” (inner luminescence) as one of the ten imperfections of insights (*Dasa Vipassanupakkilesā*). To demonstrate against *Nimitta* and *Obhāsa*, that they were not the way to reach the path of purification in the category of *Pañyānittesa*. (*Visuddhimagga Mahāmakutrājavidyālaya* University, Thai Version, part 2, 2004) There was an explanation in the commentary as follows: “*Tattha Suññatoti Rāga-dosa-mohēhi suññatta suññato. Raga-dosa-mohanimittehi animittatta animitto. Raga-dosa-mohapañidhīnam Abhāvato Appaṇihitoti vuccati.*” (*Sutta.Khu.Saddhammapajjotikaya, Mahaniddesatthakathaya, Guhatthakasuttaniddesa vannana (Pāli)*-13/165-166) which differentiated from the *Visuddhimagga* manuscript regarding the attainment of this stage that was *Suññata* because it was empty from lust, rampage, and

delusion (*Rāga, Dosa, Mohā*). This insight was named *Animitta* owing to no vision or sign that defilements relied on it and it was *Appaṇihita* due to none establishment of defilements. From *Visuddhimagga* manuscript, *PhraBuddhaghosāchān* explained that all visions in the chapter “*Sabbanimittānam*” means the vision of five aggregates including *Rupanimitta*, *Vedanānimitta*, *Saññānimitta*, *Sankhārānimitta*, *Viññāṇanimitta* in terms of (1) matter, or body (*rūpa*), the manifest form of the four elements including earth, water, air, and fire; (2) sensations, or feelings (*vedanā*); (3) perceptions of sense objects (*saññā*); (4) mental formations (*sankhāras*); and (5) awareness, or consciousness, of the other three mental aggregates (*viññāṇa*) (Matt Stefon, 2011). When the noble disciples paid attention to these visions, they would come out of *Palasamāpatti* with this condition, that is, *Bhāvanā* which they had practiced could be achieved. The *Yogāvacchara* (Painstaking people) could attend *Tarunavipassanāñāna* (the first enlightenment of freshmen ships) of *Udayabbayā Vipassanā* namely *Āradthavipassaka* person. It means that those who began to meditate in *Vipassanā* meditation had attained a premature perception and light defilement. This situation of seeing insight into the light defilement was considered a great phenomenon because delicate defilements would not arise to the noble disciple who had attained enlightenment, who practiced wrongly, who was lazy by abandoning meditation. Nevertheless, the light defilement should appear to person who had practiced *Vipassanā* diligently and uninterruptedly. (*Visuddhimagga Mahāmakutrājavidyalāya* University, *Pāli*-Thai, 2004) In the ambiguous aspect of *Obhāsa* inside *Vipassanā*, when meditators saw a light that had never happened, it was to be misled into thinking about attaining the path the same as attaching something was not the path as the path and something was not the fruitfulness as the fruitfulness. They could abandon their foundational meditation while admired the light only. Some of the light radiated to the base of their thrones particularly. Although some practitioners expanded this light inside the room, outside the room, inside the temple in which they lived until the light was similarly with the brahma realm of the external world, this brightness was different from the *Obhāsa* of the Lord Buddha that arose and shined throughout the ten thousand universes according to *Pāli* reference from the *Visuddhimagga* manuscript: “*Bhagavato pana dasasahassīloka dhātū obhāsento udapādi*” (*Visuddhimagga Pāli Tatiyo Bhāgo, Mahāmakutrājavidyalāya* University 2004) In the Path of Purity from Sri Lankan version, it was translated into English by *Ñāṇamoli Bhikkhu*. He interpreted the word of *Obhāsa* as an image of enlightenment that appeared within and made the practitioners sit and enjoyed. (*Ñāṇamoli Bhikkhu*, 2010) In researcher's perspective, Knowledge was a sight that meditators could be seen because there was light, and there was many sentences that were taught by the Blessed One who was able to amplify the light of wisdom's enlightenment increased it in ten thousand universes. This power of the Lord Buddha was consistent with the evidence in the Tripitaka of Siam such as : “*Yato ca kho bhikkhave tathāgato loke uppajjati arahamaṃ sammāsambuddho atha mahato ālokassa pātubhāvo hoti*” about the Lord Buddha could expanded his light

enormously without expanding the illusion or the light caused by the temptation when he appeared in the world.(*Sutta. Saṃ. Ma. Dutiyasuriyasutta* 19/1108/386) So the *Obhāsa* inside meditation that referred in *Maggaṃmaggañāṇadassanavisuddhi*, from English version was clearly defined *Ñāṇamoli Bhikkhu* in term of interpretation. This was because the light arose from enlightenment until practitioners understood Dhamma (Illumination). Moreover, it was not the light caused by defilements due to comparing meanings between three languages, *Pāli*, Thai and English. There were also records within Tripitaka that mentioned the aspect of light as the way to attain the pathways, fruitfulnesses, and *Nibbāna*, such as the *Tathāgata* enlightened the brightness and perceived the purest form of epistemological perspective. (*Obhāsañceva saṇḍāneyyaṃ rūpāni ca ñāṇadassanaṃ parisuddhātaraṃ*)(Sutta. *Aṅ.* (4): *sattaka-aṭṭhaka-navakanipātā* 23/64/250)The extensive *Obhāsa* led to comprehension of *Sotāpattiphala*, *Sakadāgāmiṃphala*, *Anāgāmiṃphala*, and *Arahattaphala*. (Sutta. *Aṅ.* (1): *eka-duka-tikanipātā Puggalavaggo* 20/175-186/22-23)The monks who had lost desires intelligently were denominated as “*Obhāsakara*”(the bright maker) by the *Tathāgata*. (Sutta Pitaka Vol 17:Sutta. *Khu. khuddakapāṭho-dhammapadagāthā-udānaṃ-itivuttakaṃsuttanipāto*25/104/323)The mind which reached to illumination (*Obhāsagataṃ cittaṃ*) was not swayed by darkness that was ignorance. (Sutta Pitaka Vol 23 : Sutta. *Khu. Paṭisambhidāmaggo Paññāvagge iddhikathā* 31/9/418)Releasing from defilements and entering into the *Nibbāna* owing to these Pali sentences of *Buddhautānkathā* as “*Tamo tattha na vijjati*”, (*Nibbāna* does not have the darkness). (Sutta Pitaka Vol 17: *Bāhiyasutta. Khu. khuddakapāṭho-dhammapadagāthā-udānaṃ-itivuttakaṃsuttanipāto* 25/10/102-104).

3. The analytical outcome of *Animittacetosamādhī* and *Vipassanobhāsa* in the *Visuddhimagga* manuscript through hermeneutics, could not be consistent with the consequence of comprehending *Nimitta* and *Obhāsa* from the primary source, namely Tipitaka.

Most meditators had not to be enlightened by the “*Animittaceto-samādhī*” exclusively, and the *Obhāsa* was not only introspection’s defilement. Additionally, there were ancient meditation scriptures, namely *PhraPhuttharangsīḍṛṣadiiñāṇ* and the pre-reform *Theravāda* meditation system (*KammatthānMatchimā Baep Lamdap*) of Wat *Rāṭhasitthārām*, which confirmed that when meditative practitioners maintained their mind by adjusting their breaths to the tip of their noses, known as “*Mukhanimitta*”. By practicing like this, meditators could examine emotion of intuitive vision that should be harmonized with the Lord Buddha's teachings within the evidence from the Tipitaka. Therefore meditative learners could utilize *Nimitta* and *Obhāsa* for synthesis of knowledge about the formulation of the Buddha’s grace similar to the visual bright objects even if *PhraBuddhaghosāchān* tried to explain the inner vision, not using the optic nerve, but using the spirit eye, but the spirit eye did not have the optic nerve to perceive emotions and emotions’ recognition was necessary to rely on the human eyes made of blood and flesh to

visualize *Nimitta* or *Obhāsa*. There was a specimen that an archery did not mean that the bow had been shot, however implied the success of archery would depend on a person who was skillful in archery, bows, including the target of the summoned arrows. (Phra Dhammānanda Thera, 1990) In conducting the mind to the *Samathanimitta* within the middle way meditation, *Nimitta* and *Obhāsa* were the significant experiences leading to consequences of the enlightenment that would occur continuously (Patrick Ong Pei Wen, 2011, pp. 159-161). Apart from the *Samathanimitta*, The Lord Buddha said: “*So vata bhikkhave bhikkhu saṅgaṇikārāmo saṅgaṇikārato saṅgaṇikārāmataṃ anuyutto gaṇārāmo gaṇarato gaṇārāmataṃ anuyutto eko paviveke abhiramissatīti netaṃ thānaṃ vijjati eko paviveke anabhiramanto cittassa nimittaṃ gaṇessatīti netaṃ thānaṃ vijjati cittassa nimittaṃ aggaṇhanto sammādiṭṭhiṃ paripūressatīti netaṃ thānaṃ vijjati sammādiṭṭhiṃ aparipūretvā sammāsamādhim paripūressatīti netaṃ thānaṃ vijjati sammāsamādhim aparipūretvā saññojanāni pajahissatīti netaṃ thānaṃ vijjati saññojanāni appahāya nibbānaṃ sacchikarissatīti netaṃ thānaṃ vijjati*” Bhikkhus, it was impossible in which a monk who enjoyed mingling with the crowds rejoiced with the groups, was able to be tranquil. It was impossible for a monk who was not a solitary person to be able to hold onto the vision of concentration, mind and introspection. When one did not hold onto the vision of concentration, mind, and introspection, he was unable to complete the right view of introspection. When he was unable to complete the right view of introspection, this was not a position to achieve the enlightenment of introspection completely. When he did not meditate on the path of the right opinion without the absolute fruitfulness, it had not broken all fetters (*Samyojana*). When the whole fetters were not broken, the realization of *Nibbāna* was not a position to have at all. (*Sutta. Añ. : Pañcaka-chakkanipātā Saṅgaṇikārāmasutta*, 22/68/403). The details that *Visuddhimagga* of Mahāchulalongkornrajavidyalaya University was different from *Visuddhimagga* of Mahāmakutrajavidyalaya University were that there was not emphasis on *Upanipandhanānimitta*, and *Mukhanimitta* which resorted to follow the wind uninterruptedly by using mindfulness to follow the breathing in and out, starting with the navel as the beginning point, the heart as the middle and the tip of the nose was the end for the wind to go out, but the tip of the nose was the beginning with the heart in the midst and having a navel as the end for the breath.

Discussions

From all the research results mentioned above, there were the discussion according to the objectives. These details were as follows.

1. **Theravāda** Buddhist scriptures had given many meanings of *Nimitta* and *Obhāsa*. These were used in many contexts within symbolic representations as a sign to know. Nonetheless when researchers investigated reconditely the meaning of the *Nimitta* and *Obhāsa* according to the explanation of the Lord Buddha's practice. They found that

when the Blessed One meditated a little. At that time, he had attained a little optic. With a little optic, he felt a little brightness while was able to discern a little image. As for when he meditated infinitely. At that time he had attained incomparable optics. With these incomparable optics, he saw the immeasurable light and saw the immeasurable form interminably.

2. In the chapter of “*Maggāmaggañāṇadassanavisuddhi*”, *Obhāsa* that arose of delicate defilements (*Upakilesā*) as *Pāli* sentence from sub-commentary : “*Ettha ca obhāsādayo upakilesavatthutāya upakilesāti vuttā na akusalattā*” (*Visuddhimagga Mahāṭṭhikā Pāli*-Thaim manuscript, *Mahāchulalongkornrajavidyalaya University* Part 1, 1995) Subsequently, within ten defilements (*Vipassanupakilesā*), nine defilements, such as *Obhāsa*, etc., *Pāli* scholars described as *Upakilesa*. Because it was an object (that was the place of origin) of the defilements, it was not because they were evil ways”, which could be divided into most defilements due to *Obhāsa* as the cause of illumination, and it was clearly defined that *Obhāsa* was not the path, not the result, and not the way of insight. Even so it was one that could change one's mind to be moved from the foundational meditation by rejoicing in this light. For example, *Obhāsa* appeared for us to take with the power of obstinacy namely *Dṭṭhigāha*. *Obhāsa* was pleasing with the power of mana known as *Mānagāha*. When meditators rejoiced into the light, their liberation was passion by means of *Taṇhāgāha*. When they clung heavily, they would assume the *Obhāsa* or lightness as their ego. Therefore, the commentators (*Atthakathācārā*), recommended laborious meditators (*Phra Yogāvacarā*), who were intellectual pundits with the wisdom of the Lord Buddha (*Buddhipaṇṇā*), that was to know demerits and opportunities of defilements such as *Nimitta* and *Obhāsa* were manipulated by impermanent substance. These were naturally deteriorating, disappearing and disintegrating. At a result laborious meditators were able to escape from anxiety, that was, a distraction.

3. Beholding the *Nimitta* and *Obhāsa* was neither just *Vipassanupakilesa* nor intricate defilements in the practice of *Vipassanā* Meditation, but also had beneficial to the monk who began to meditate as a protection against distraction of the mind to calm down and find the inner light to attain *jhāna* and *samāpatti*. It could be lifted himself to cross from the dangers of the ruinous areas, accessed to the epistemology virtues of the Lord Buddha's disciples, was able to fly in the air, to remember the reincarnation, to create a miracle body. In the first part would attain happiness and the lightness, that was the power of mind. In the end, one could make one's body light the same as a fluffy cotton, cloud and floated towards the *Brahma* world with the forthcoming setting power in the *Kasiṇa Nimitta*. When meditative educators compared with the sequence of defining the *Nimitta* and *Obhāsa*, including reciting the mantra through a different form of meditation according to dispositions and found that in terms of transliteration, a palm leaf scripture was engraved on the knowledge of the ancient

Samādhīpālīmuttaka (meditation's experiences without the *Pāli* record) in the Buddhist scriptures that had existed since Vientiane in the *Sri Satanaṅganahut* era. It was passed by *Somdej Phra Sangkharājraṇachātibodīchaosī* *visuthisoimphraḥmanājān*, *Somdej Phra Mahāvichaiṭhātū rāchamahāmuni*, and *Phra Mahā Thera Buddharangsī Bowonmunīyān* preceded in *Ayutthayā* through *Tisāpāmokkhājān* 56 people including remaining manuscripts from *KrungThonburī* and *Rattanakosin* bygone *Somdejphrariyawongsākhatayān* *Sangkharājraṇachātibodī* *Srī Samanuttamāparināyok* (*Somdet Phra Sangkharāt Suk Kai Thuean*), who guided the meditation's method, how to set the mind with eyes closed, focusing on the power in concentration that was determined by setting the vision of the Buddha into the position at the center of the *Nāsika* (nose). This method was consistent with the definition of *Ānāpānāsati* known as “*Mukhanimitta*”. of *Pakorn Visesa Visuddhimagga*. Determination of joyfulness until seeing a crystal ball or the Dhamma sphere as follows to the meditation scriptures of *Wat Rāṭhasitthārām*, consistent with the beginning before perceiving the Dhamma through specifying *Parikammanimitta* as a round quartz of *Phramongkoltheppunī* (*Luang Pu Sodh Candasaro*). He referred to the teaching principles according to the *Ovādapātimokkhā* which was not to commit all the sins, to achieve merit and purified your mind, especially in the act of immaculate mind, meditators had to have a standstill at the center of the seventh base of body. In order for the mind to be completely still, it was necessary to set the sanctification of visions as a clear, round crystal, and *Parikamma bhāvana Sammā-arahang* concurrently as a sign to make the mind to be still without wanders in various matters until the mind was calm and led the mind to the path of *Samatha Nimitta* which was in the midst and attained the path of the fruitful enlightenment of *Nibbāna* respectively.

Conclusion

Meditative learners could utilize *Nimitta* and *Obhāsa* for meditation's experience about the formulation of the Buddha's grace similar to the visual bright objects. When the light arose from enlightenment until practitioners understood Dhamma (Illumination). It especially, was not the light caused by defilements due to comparing meanings between three languages, *Pāli*, Thai and English through the Hermeneutics. There were also records within Tripitaka that mentioned the aspect of light as the way to attain the pathways, fruitfulnesses, and *Nibbāna*, such as the *Tathāgata* enlightened the brightness and perceived the purest form of epistemological perspective.

References

- Ācariyamahā Boowa Ñāṇasampanno. (2515 B.E.). The complete Biography of Achān Man BhūridattaThera, page 9.
- Bhadantācariya Buddhaghosa. (2010). The Path of Purification (Visuddhimagga). Tr. by Ñāṇamoli Bhikkhu. 4th Edition. Colombo: Buddhist Publication Society, p. 661.
- Britannica, T. Editors of Encyclopaedia. (2011, April 1). *naman*. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/naman>
- Cholvijarn, P. (2019). The Origins and Development of Sammā Arahaṃ Meditation:
- Donald K. Swearer. (2004). BECOMING THE BUDDHA. (New Jersey: Princeton University Press. pp.134-136.
- Dr. Andrew Skilton, Dr. Phibul Choompolpaisal. (2014). “The Old Meditation (borankammatthan) a pre-reform Theravāda meditation system from Wat Rāṭhasitthāṛāṃ”. *Asānie*. Vol.33: 95, 104-105. And 108.
- From Phra Mongkhon Thepmuni (Sot Candasaro) to Phra Thep
- Gethin, Tha Buddhist Path to Awakening, chapter five; Arbel. (2017). Early Buddhist Meditation, page 146,177-183.
- <http://research-information.bristol.ac.uk>, page 388.
- Kate Crosby. (2014). Theravada. Buddhism: Continuity, and Identity. First Edition. p.139.
- Mahāchulālongkornrājavidyālaya .(2012). Visuddhimagga Thai translation, Mahāchulālongkornrājavidyālaya University Part 1, page392-394.
- Mahāchulālongkornrājavidyālaya .(1995). Visuddhimagga Mahāṭīkā Pāli-Thai manuscript, Mahāchulālongkornrājavidyālaya University Part 1, page 258.
- Mahāchulālongkornrājavidyālaya University.Tripitaka. (2500 B.E.). Mahāchulālongkornrājavidyālaya University. Bangkok: Mahāchulālongkornrājavidyālaya Printing School. (In Pāli-Thai)
- Mahāchulālongkornrājavidyālaya University.Tripitaka. (2539 B.E.). Mahāchulālongkornrājavidyālaya University.Bangkok: Mahāchulālongkornrājavidyālaya Printing School.
- Mahāchulālongkornrājavidyālaya. (2541 B.E.). The Pāli Commentary on the ‘Dīgha-nikāya’ of the Sumangala-vilāsinī. Bangkok: MahāchulālongkornrājavidyālayaUniversity Press. Section 373, page 652. (In Pāli-Thai)
- Mahāchulālongkornrājavidyālaya. (2541 B.E.). The Pāli Commentary on the ‘Paṭṭisaṃ.A.2 (saddhamma.2) Ānāpānassatimātikāvaānā’/163/80.(In Pāli-Thai)
- Mahāmakutrājavidyālaya University.(2500 B.E.). Abhidhammattha-saṅgaha-dīpanī. Bangkok: Kammaṭṭhānasaṅgahavibhāga, part 9 page1. (In Pāli-Thai)
- Mahāmakutrājavidyālaya.(2004). Visuddhimagga, Mahāmakutrājavidyālaya University, Thai Version, part 2, page 521

- Most Venerable Phra Brahmapundit, P. Harvey. (2017). Mahāchulālongkornrājavidyālaya University Press. p.351.
- Patrick Ong Pei Wen. (2011). Examining and Analyzing the Meditation System Passed Down by the Supreme Patriarch Suk Kaithuean, Now Taught at Wat Rāṭhasitthārām Rian Thai: International Journal of Thai Studies Vol. 4. pp.159-16.
- Phra Dhammānantha Thera, Nettihārattadīpanī Upacāra and Naya. (1990). (Bangkok: Abhidhammachotika Vidyālai Mahāchulālongkornrājavidyālai Under the Royal Patronage, , pages 34-35, 75.
- Phra Upatissa Thera, Vimuttimaga, Tr. by Phra Brahma Bundit (Prayoon Dhammacitto) and faculty. (2017). (Phra Nakhon Sī Ayutthayā: Mahāchulālonghornrāja vidyālai Printing Press, page 64-165.
- Phramahā Chotipaṇṇo. (1936). Buddharangsi Dharitsadiyan book Concerning the four eras of Samatha and Vipassanā meditation, Bangkok: Wat Boromniwāt. pp.267-269.
- Sobhana, Mahāthera (Mahāsī Sayādaw). (2548 B.E). Vipassanānai part 1. Tr. by Phra Khantha Sārāphiwong. Edited by Phra Phrom Moli (Somsak Upasamo), Pāli IX, Ph.D.). Nakhon Pathom: CAI Center Limited Partnership, page 30.
- Suvaco Bhikku Thailand. (2016). A MANUAL OF PĀLI TRANSLATION. Retrieved from <https://suvacobbhikkhu.wordpress.com/a-manual-of-pali-translation/>
- Ven Buddhaghosa. (June 2014). Grammatical Terms compiled by Bhikkhu Nyanamoli, revised with substantial additions by Ānandajoti Bhikkhu Version 2. Retrieved from <https://www.ancient-buddhist-texts.net/Textual-Studies/Grammar/Grammatical-Terms.htm>.
- Yan Mongkhon (Sermchai Jayamaṅgalo).Explore Bristol Research,

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

THE RELATIONSHIP BETWEEN TECHNOLOGY LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND THE EFFECTIVENESS OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS UNDER BURIRAM SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ธนชัย สิงห์วงศ์¹, สรรฤดี ดีปุ²

ราชภัฏนครราชสีมา

Thanachai singwong, Sanrudee Deepu
Nakhon Ratchasima¹, Rajabhat University²

Corresponding Author E-mail : Thanachaisingwong@gmail.com¹, sanrudee.d@gmail.com²

(Received : June 27, 2024 ; Edit : July 2, 2024 ; accepted : July 2, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ 2) ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 346 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครู จำนวน 326 คน และใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความชำนาญเชิงวิชาชีพ
2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนิเทศการศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .883

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purpose of this research were to study 1) The level of Technology leadership of school administrators under Buriram Secondary Educational Service Area Office, 2) The level of The Effectiveness of Academic Administration of Schools Under Buriram Secondary Educational Service Area Office, And 3) The Relationship between Technology Leadership of School Administrators and The Effectiveness of Academic Administration of Schools Under Buriram Secondary Educational Service Area Office. The samples were 20 school administrators and 326 teachers under the Buriram Secondary Educational Service Area Office in 2023, selected by using the table of Krejcie & Morgan, and stratified sampling. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire. The Technology leadership of school administrators questionnaire has a reliability of 0.96 and The Effectiveness of Academic Administration of Schools questionnaire has a reliability of 0.96. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation, the hypothesis test was and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results revealed that

1) The level of Technology leadership of school administrators under Buriram Secondary Educational Service Area Office as a whole and each aspect was at a high level. When considers each side, it was found the highest average was Technology vision, the aspect with the lowest average was Technology Expertise.

2) The level of The Effectiveness of Academic Administration of Schools Under Buriram Secondary Educational Service Area Office as a whole and each aspect was at a high level. When considers each side, it was found the highest average was Educational Supervision, the aspect with the lowest average was The Development of innovative media and educational technology.

3) The Relationship between Technology Leadership of School Administrators and The Effectiveness of Academic Administration of Schools Under Buriram Secondary Educational Service Area Office was positively at relatively high level at significance level of .01, The Pearson correlation coefficient is .883.

Keywords: Technology Leadership, The Effectiveness of Academic Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศขั้นสูงได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน เนื่องจากเมื่อมีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ ประชาชนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมเทคโนโลยี และโดยเฉพาะหากองค์กรที่ต้องการพัฒนาในยุคสารสนเทศด้วยแล้ว ผู้นำจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีมาเป็นตัวช่วยในการติดต่อสื่อสารกับผู้ได้บังคับบัญชา และสาธารณชนได้ เช่น การสร้างภาพลักษณ์องค์กรต่อสาธารณะการรับรู้การตอบสนองของผู้ที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครือข่ายการประสานงาน การค้นหาข้อมูลและการติดต่อสื่อสารก็ทำได้ไม่จำกัดเวลา (จันทกานต์ ต้นเจริญพานิช และ นิทยาเงินประเสริฐศรี, 2550, น. 82-90) ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนการใช้เวลาว่างและพฤติกรรมในการทำงาน มีการพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้นและ มีความเชื่อว่าภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในอนาคต เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหัวใจของสังคมสมัยใหม่เพราะสามารถแก้ไขปัญหา ความท้าทายทางสังคมที่กำลังเผชิญอยู่ได้ (บรรจบ บุญจันทร์, 2554, น. 12-22)

การพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะทางเทคโนโลยีนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาซึ่งก็คือคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีจะให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครูที่จะนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและปรับใช้ในแต่ละสถานการณ์เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสและคุณภาพทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน (อดิศักดิ์ ดงสิงห์, 2560, น. 12) โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์ ทางเทคโนโลยีจะใช้แนวคิดเพื่อสร้างนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีวาทศิลป์ที่จะโน้มน้าวขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกหรือผู้มีอำนาจในระดับที่สูงกว่าเพื่อจัดกิจกรรมเทคโนโลยี สร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการทำงานโดยเน้นเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของงาน (ธิดารัตน์ เหมือนสิงห์, 2559, น. 40) อีกทั้งเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีจะเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนร่วมใช้เทคโนโลยีอย่างเท่าเทียมกัน ช่วยให้ครูยอมรับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและลิขสิทธิ์ ดำเนินการตามกฎหมายระเบียบในการใช้เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการประมวลผลข้อมูลเพื่อพัฒนาการบริหารและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ (รัชดา ชัยรัตน์, 2557)

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์การเกิดขึ้นของโรคอุบัติใหม่ เป็นโจทย์ท้าทายในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วกระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปปัญหาสำคัญในปัจจุบันของการจัดการศึกษาในทุกๆ ระดับ คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ หลักสูตรมีสาระเนื้อหาแน่นเกินไป โดยไม่คำนึงถึงสภาพบริบทของสถานศึกษา รวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วน ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารงาน ทำให้ขาดทักษะในการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 10) อีกทั้งยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีใช้ในการพัฒนางานการบริหารงานโรงเรียน เพราะถือว่าเป็นสิ่งใหม่และยังไม่แพร่หลายมากนัก จึงยังคงใช้ทฤษฎีความรู้ที่เป็นแนวทางการบริหารแบบดั้งเดิมเพราะคิดว่าจะช่วยพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้ การขอความช่วยเหลือในการที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีในการบริหารงานในโรงเรียนจึงมีน้อย (กมลพันธ์ แก้วโชติ, 2550; บรรจบ บุญจันทร์, 2554) นอกจากนี้งานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายังมีความจำกัด ดังจะเห็นได้จากผู้บริหารยังไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ให้แก่ผู้ร่วมงานและบุคคลที่สนใจ รวมทั้งยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเทคโนโลยีในปัจจุบันมีการ

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังมีความรู้และทักษะทางเทคโนโลยีที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งขาดเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน (เขมนิจ ปรีเปรม, 2554, น. 88)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ได้ทบทวนและวิเคราะห์สถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา และกำหนดนโยบาย จุดเน้นเพื่อเตรียมพร้อมให้สถานศึกษาในสังกัดสามารถก้าวข้ามวิกฤตการณ์และสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา ได้ส่งเสริมและสนับสนุนแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะผู้เรียน ทักษะชีวิต ทั้งการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา รวมถึงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์, 2566, น. 1) การกำหนดนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่เป็นงานในขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ และจากการศึกษาของสุวิทย์ ชำค่า และจรัส อติวิทยาภรณ์ (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง เพราะผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจการใช้เทคโนโลยี มีวิสัยทัศน์และประสบการณ์เพียงพอที่จะให้คำปรึกษาแนะนำครูด้านเทคโนโลยี สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมขององค์กรให้ใช้เทคโนโลยีในระบบงาน และเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเทคโนโลยีได้

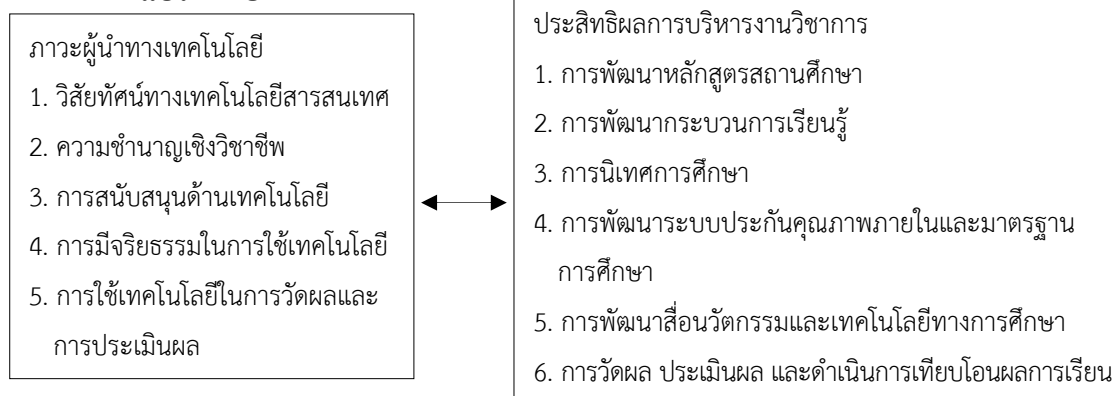
ดังนั้น ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์จึงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้านอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียน การสอน การวัดผล และการนิเทศการสอน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 3,300 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 192 คน และ ครูจำนวน 3,108 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 346 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครู จำนวน 326 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม แล้วทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) ได้แก่ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม และ ขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ความชำนาญเชิงวิชาชีพ การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และ การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

5	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับ มากที่สุด
4	หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับ มาก

- 3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม เป็นคำถามตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert โดยนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของประเด็นคำถาม โครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและแบบสอบถาม เพื่อขอคำแนะนำและทำการปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า มีค่า 1.00 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 30 คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามแยกเป็นตอนได้ดังนี้

5.1 ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี มีค่าความเชื่อมั่น โดยรวมเท่ากับ 0.96

5.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ มีค่าความเชื่อมั่น โดยรวมเท่ากับ 0.96

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับ กลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 346 คน

2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พร้อมด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ ไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยจะแนบซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์จ่ายหน้าซอง ถึงผู้วิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามกลับคืน และผ่านช่องทางออนไลน์ โดยใช้ Google forms

3. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้กลับคืนทางไปรษณีย์และแบบออนไลน์ในกรณีที่ได้รับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไม่ครบ ผู้วิจัยจะดำเนินการติดต่อประสานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้งและเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. พิจารณาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์

2. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) แต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และขนาดของโรงเรียน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2.2 ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จำแนกตามองค์ประกอบ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553, น. 103) ซึ่งแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จำแนกตามองค์ประกอบ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2553, น. 103) ซึ่งแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง สถานศึกษามีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง สถานศึกษามีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง สถานศึกษามีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง สถานศึกษามีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง สถานศึกษามีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

0.80-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับสูง

0.60-0.79	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง
0.40-0.59	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับปานกลาง
0.20-0.39	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
0.01-0.19	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับต่ำ

โดยมีทิศทางของความสัมพันธ์ ดังนี้

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าเป็นบวก แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าเป็นลบ แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกัน

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวม และรายด้าน

ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. วิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.17	0.76	มาก
2. ความชำนาญเชิงวิชาชีพ	4.06	0.77	มาก
3. การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี	4.12	0.79	มาก
4. การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	4.10	0.76	มาก
5. การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล	4.12	0.85	มาก
รวม	4.12	0.72	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.72) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ วิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.76) รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.79) การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.85) การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.76) และความชำนาญเชิงวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวม และรายด้าน

ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.21	0.76	มาก
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.25	0.70	มาก
3. การนิเทศการศึกษา	4.28	0.77	มาก
4. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.27	0.70	มาก
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.19	0.78	มาก

6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

	4.26	0.72	มาก
รวม	4.25	0.67	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.67) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด ได้แก่ การนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.77) รองลงมาได้แก่ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.70) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.72) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.70) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.76) และ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวม และรายด้าน

ตัวแปร	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Y_1)	การพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ (Y_2)	การนิเทศการศึกษา (Y_3)	การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (Y_5)	การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวม
วิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_1)	.758**	.737**	.749**	.631**	.753**	.719**	.800**
ความชำนาญเชิงวิชาชีพ (X_2)	.721**	.708**	.733**	.624**	.732**	.681**	.773**
การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี (X_3)	.779**	.804**	.778**	.671**	.759**	.748**	.838**
การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี (X_4)	.770**	.743**	.721**	.663**	.774**	.716**	.806**
การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล (X_5)	.813**	.782**	.795**	.644**	.818**	.787**	.854**
ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม (X)	.834**	.818**	.821**	.700**	.833**	.793**	.883**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .883

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล (X_5) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .854 รองลงมา ได้แก่ ด้านการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี (X_3) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์โดยภาพรวม ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .838 ส่วนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านความชำนาญเชิงวิชาชีพ (X_2) ความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์โดยภาพรวม ในระดับค่อนข้างสูงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .773

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีประเด็นที่ค้นพบ นำมาอภิปราย ดังนี้

ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานที่มุ่งไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ มีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน ภายใต้แนวคิด การศึกษาวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาตินโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ไม่เรียนรู้ รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และมีจิตสาธารณะ และเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมไทยและสังคมโลก โดยการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งหนึ่งในประเด็นการพัฒนา คือ การเสริมสร้างโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยการพัฒนากระบวนการสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทันสมัย สามารถนำมาใช้ในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์, 2565, น. 23) รวมไปถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption) เป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมดิจิทัลส่งผลต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีแนวโน้มที่การจัดการศึกษาจะเปลี่ยนไปโดยการเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนรายบุคคลโดยการนำเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์, 2566, น. 9) ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างแรงบันดาลใจ สามารถนำการพัฒนา และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยี เพื่อยกระดับความเป็นเลิศและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562, น. 120) ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ นิศาชล บำรุงภักดี (2563, น. 171) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ใน

ระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เจษฎา ชวนะไพศาล (2563, น. 83) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการเป็นผู้นำด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีประเด็นที่ค้นพบ นำมาอภิปราย ดังนี้

ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ (2565, น. 28) มีโครงการพัฒนาการนิเทศการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียน ในศตวรรษที่ 21 ไม่มีเด็กคนใดถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลัง (No Child Left Behind) ภายใต้นโยบายพื้นที่ปลอดภัย ได้คุณภาพตามมาตรฐาน ตามยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ สถานศึกษาจึงมีการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายใน มีจุดหมายเพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ และช่วยเหลือครู ให้อยู่ใจเลือกและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งชัดดาพร เวหะชาติ (2559, น. 22) ที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นการกระตุ้นครูให้ใช้เทคนิควิธีการใหม่ๆ ทางการสอน ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การปรับปรุงส่งเสริมลักษณะความเป็นผู้นำทางด้านบริหารและด้านวิชาการทางการศึกษา สอดคล้องกับผลวิจัยของ สอดคล้องกับผลวิจัยของ ศิวพร ละหารเพชร (2562, น. 86) ที่ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านการนิเทศการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา และการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการนิเทศการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .883 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์สูงสุดในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .854 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวัดและการประเมินผลนักเรียน ใช้ระบบเทคโนโลยีเป็นฐานในการประเมินการสอน และประเมินประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู รวมถึงใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในการวัดผลและประเมินการพัฒนาวิชาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการใช้เทคโนโลยีของครู และจัดประเมินสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยี จะเห็นว่าหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาระบบการประเมิน การบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่โดยใช้เทคโนโลยี จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลร่วมกันกับระบบงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลา ลดความยุ่งยาก

ซับซ้อน และลดภาระ ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งรวมถึงการบริหารงานวิชาการด้วย ดังนั้น ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผลจึงมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภัทตรา สังขวร (2560, น. 34) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะในการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาวิเคราะห์ปัญหาและตีความข้อมูล เพื่อนำไปสู่การบริหารและจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และมีการกำหนดมาตรฐาน กำกับ ติดตาม และนิเทศการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ประเมินระบบการบริหารและคุณภาพของเทคโนโลยีที่ใช้ในสถานศึกษา และสอดคล้องกับข้อกำหนดของ ศูนย์พัฒนาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี (CASTLE, 2009) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการวัดและการประเมินผล (Assessment and Evaluation) ประกอบด้วย 5 ข้อ ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวัดผลนักเรียน 2) ประเมินการสอนโดยใช้ระบบเทคโนโลยีเป็นฐานของครู รวมทั้งประสิทธิภาพของเทคโนโลยีในการสอน 3) วัดผลและประเมินระบบธุรการและปฏิบัติการโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานที่มีอยู่ เพื่อการปรับปรุง และพัฒนา 4) ประเมินประสิทธิภาพของการให้การพัฒนาวิชาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการ และใช้เทคโนโลยีของครู 5) ประเมินสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพในการพิจารณาความดีความชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ ชำคล้าย และจรัส อติวิทยากรณ (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวม ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Hamzah, Juraimi and Mansor (2016) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีกับการบริหารจัดการหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมในประเทศมาเลเซีย พบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมในประเทศมาเลเซีย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย สรุปผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ดังนั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ควรให้การสนับสนุนในการจัดหาอุปกรณ์โครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีให้สามารถใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

1.2 ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ด้านวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรสื่อสาร

วิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีและสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานที่มุ่งไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ

1.3 ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ด้านความชำนาญเชิงวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรศึกษาหาความรู้ทางเทคโนโลยีเพิ่มเติม เช่น เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพด้านการพัฒนาและเพิ่มการใช้เทคโนโลยี มีการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานเป็นประจำ เช่น การวางแผนงบประมาณ การสื่อสารกับผู้อื่น การรวบรวมข้อมูล เพื่อให้เกิดการประยุกต์เทคโนโลยีและการเพิ่มขยายขีดความสามารถเชิงวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา

1.4 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรให้การส่งเสริมสนับสนุนและให้บริการเรื่องการสังเกตการณ์การสอน ระหว่างผู้บริหารและครู ครูภายในและนอกโรงเรียน ให้คำแนะนำต่อเพื่อนครูในเชิงบวก เพื่อการช่วยเหลือกันในการพัฒนาวิชาชีพ ไม่ใช่การแข่งขันกันและกัน และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการให้การนิเทศชั้นเรียนของครูอยู่เสมอ เพื่อให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนของครู หรือภายในโรงเรียน และนำปัญหาเหล่านั้นมาร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านอื่นๆ เพิ่มเติม อาทิ ด้านพัฒนาการเรียนรู้อยู่ยุคดิจิทัล ด้านความเป็นเลิศในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ด้านการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล เป็นต้น เพื่อให้ครอบคลุมองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.4 ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา

2.5 ควรศึกษาแนวทางการเสริมพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *คู่มือการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เขมนิจ ปรีเปรม. (2554). *สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารระบบสารสนเทศของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร)*.
- จันทกานต์ ต้นเจริญพานิช และนิตยา เงินประเสริฐศรี. (2550). ทิศทางการพัฒนาภาวะผู้นำภาครัฐของไทยในคริสต์ศตวรรษที่ 21. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 33(1), น. 82-83.
- บรรจบ บุญจันทร์. (2554). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น)*.
- รัชดา ชัยรัตน์. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีกับประสิทธิภาพการจัดระบบสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี)*.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2552). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*.สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562, น. 81). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)*.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. (2565). *คู่มือปฏิบัติการประจำปี (Action Plan) พ.ศ. 2565* , สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2567, จาก<https://drive.google.com/file/d/1ouSLJ4d8Oc2Wrfobl-szyq-x27U3y30y/view>
- _____. (2566). *คู่มือปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2566* , สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2567, จาก https://drive.google.com/file/d/1NOdClqdP5Rfz2kgBSFx3ea4EwAIUd_tb/view
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัททรา สังขวร. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี)*.
- สุวิทย์ ขำคล้าย และจรัส อติวิทยากรณ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. ใน *การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13* (น.1327 - 1336). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อดิศักดิ์ ดงสิงห์. (2560). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)*.
- Hamzah, I. M., Juraimi, F. & Mansor, A. N. (2016). Malaysian principals' technology leadership practices and curriculum management. *Creative Education*, 7(5), pp. 922-930.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา
โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

THE DEVELOPMENT OF READING AND WRITING ACHIEVEMENT FOR
IRREGULARLY SPELLED WORDS THROUGH THE MACRO
MODEL COMBINED WITH ELECTRONIC STORYBOOKS FOR GRADE 2 STUDENTS

ชลทัย พิชัยกาล¹, จิรัฏฐพร ไทยงเหลื่อม²
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Chonlathai Phichaikal¹, Jiratthiporn Thainguluum²
Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office ,
NaKhonratchasima Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: rose19297@gmail.com

(Received : November 28, 2024 ; Edit : December 7, 2024 ; accepted : December 13, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่ม (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ MACRO Mode ร่วมกับหนังสือ นิทานอิเล็กทรอนิกส์ และแบบทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียน ได้ค่าดัชนีความยากง่ายของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.25-0.75 ค่าดัชนีอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ความสำคัญ: การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียน, รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model หนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์

Abstract

This research aimed to: 1) compare the learning achievement in reading and writing irregular spelling words among grade 2 students before and after learning through the MACRO Model combined with electronic storybooks, and 2) compare the learning achievement in reading and writing words irregular spelling among grade 2 students after learning through the MACRO Model combined with electronic storybooks to the criterion of 70%. The statistics used to analyze the data included the mean, percentage, and standard deviation. The Hypotheses were using a dependent samples t-test, and a one-sample t-test.

Research findings revealed that:

1. The learning achievement in reading and writing irregularly spelled words among grade 2 students after the lesson was significantly higher than before the lesson at the .05 level.
2. The learning achievement in reading and writing irregularly spelled words among grade 2 students after the lesson also exceeded 70%, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Development, reading and writing achievement, MACRO Model learning management model, electronic storybooks

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยมีความสำคัญสำหรับคนไทย การรู้ภาษาไทยที่ถูกต้องและเป็นระบบจำเป็นต้องอาศัยการวางรากฐานถูกต้องและมั่นคง การอ่านและการเขียน นับว่าเป็นปัจจัยหลักที่ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ภาษา เพราะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้การอ่านไม่ออกและการเขียนไม่ได้ ส่งผลให้การเรียนรู้ในศาสตร์วิชาอื่น ๆ เป็นไปได้ยาก การมีพื้นฐานทางทักษะภาษาไทยที่ดีนั้น ควรเริ่มจาก การเรียนรู้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษา ภาคบังคับที่เน้น การวางพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนการสอนในระดับที่สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเบื้องต้น ในการใช้ภาษาไทย คือ นักเรียนต้องผ่านเกณฑ์การอ่าน คิดวิเคราะห์ 46 และการเขียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 37) ได้กำหนดให้กลุ่มวิชาพื้นฐานของทุกระดับชั้น เนื่องจากภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ศาสตร์อื่น ๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทักษะการพูด และการฟังเป็นเบื้องต้นในชีวิตประจำวัน และใน การพัฒนาการเรียน ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญมากที่สุด เพราะการไม่เข้าใจเนื้อหาความจาก การอ่านไม่ออก และการเขียนไม่ได้เป็นผลให้เรียนรู้ไม่เข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียน

การอ่านและการเขียนคำเป็นทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ทุกภาษาทั้งในการเรียนระดับพื้นฐานและในระดับสูง การเรียนในระดับพื้นฐานจะเน้นในด้านการอ่านและการเขียนได้ถูกต้อง มีความแม่นยำในหลักเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและเป็นความจำเป็นของนักเรียนทุกคน การจัดการเรียน การสอนโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ไม่ค่อยเน้นความสำคัญของผู้เรียน และไม่มีการส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้เกิดการเรียนรู้และมีความคิดสร้างสรรค์มากนัก จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ออกมา ไม่ค่อยดีนักโดยเฉพาะนักเรียนของโรงเรียนบ้านสารภี ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ที่วางไว้ จากข้อมูลฝ่ายวิชาการโรงเรียนในตำบลสะแกง (2565, น. 35) อ้างอิงจากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70 ได้สังเกตว่าการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาเฉพาะ ในหนังสือเรียนนั้น ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย และเรียนได้ไม่มีประสิทธิภาพตามผล การเรียนรู้ ที่คาดหวังจึงคิดว่าถ้าจัดกิจกรรม โดยใช้หนังสือนิทานเป็นสื่อพัฒนาการเรียนการสอน ก็จะทำให้ กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนรู้ สามารถอ่านและเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราจากนิทานที่อ่านได้ถูกต้อง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ในการแสวงหาความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ทศนา เหมมณี (2562, น. 99) ได้ให้ข้อคิดว่าการจัดการเรียนรู้อย่างแบบ MACRO Model การจัดการเรียนรู้อย่างแบบ MACRO Model นั้น นับเป็นแนวการสอนที่ช่วยฝึกให้ผู้เรียนกล้าตั้งคำถาม กล้าคิด กล้าแสดงออก และกล้าตัดสินใจ ซึ่งเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนจากการที่ผู้เรียนไปแค่ผู้รับฟังเพียงอย่างเดียว ไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองแบบร่วมมือ ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่รู้ และรู้จักเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาสามารถ ตกลงองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตัวเองโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้อง และสนับสนุนให้ผู้เรียนนำ องค์ความรู้ที่ได้ประยุกต์ใช้ และนำเสนอสู่ภายนอก เพื่อให้เกิดประโยชน์หรือความเข้าใจแก่บุคคลอื่น ในระดับสาธารณะ นอกจากนี้ยังเป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นความรู้จากแหล่งข้อมูลที่มีมากมายในโลก จากทั้งสถานที่จริง และการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสาร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในโลกยุคปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้อย่างแบบ MACRO Model นับว่าเป็นแนวการสอนสมัยใหม่ที่มีประโยชน์อย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน หากสามารถนำแนวการสอนนี้ มาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้ การพัฒนาการศึกษาไทย เพื่อไปสู่การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ก็คงมีทางเป็นไปได้ไม่ช้าก็เร็ว

ปัจจุบันนิทานมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ในระดับประถมศึกษา สามารถนำนิทานมาช่วยฝึกทักษะภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน นิทานเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและความ

ต้องการของเด็กให้มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินช่วยสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นแบบที่ดีสำหรับเด็ก ดังที่ ญัฐวดี ศิลารมณ์ (2556, น. 32) อธิบายถึง ความสำคัญของนิทานว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้คุณค่าในด้านการฝึกทักษะทางภาษากาย สร้างกระบวนการคิดช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดี สร้างสมาธิและผ่อนคลายอารมณ์ นิทานจึงเป็นสื่อการเรียน การสอนที่มีความสนุกสนานและตื่นเต้นทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน และหากจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แล้วคิดว่ากิจกรรมดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้

จากปัญหาเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เพื่อแก้ไขการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา จากการศึกษาวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว พบว่า หนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อประกอบการเรียน การสอน เป็นภาพนิ่งที่สร้างเรื่องราวหรือแสดงเหตุการณ์ประกอบเนื้อหา เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้นเกี่ยวกับ เนื้อเรื่องของนิทาน สอดคล้องกับคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา รวมทั้งความเพลิดเพลินสนุกสนานและเพิ่มพูนความรู้ สามารถพัฒนาเด็กได้ทั้งทางความคิด และสติปัญญา ความสามารถในการรับรู้ ความสามารถในการมองเห็นการสังเกต หนังสือนิทานประกอบภาพที่มีขนาดใหญ่มีสีสัน สะดุดตามาให้เด็กดูและกระตุ้นให้สังเกตสิ่งที่อยู่ในภาพ เนื้อหา สิ่งของที่ปรากฏในภาพ โดยเด็กในวัยต่าง ๆ สามารถพัฒนาความสามารถในการสังเกต โดยพิจารณารายละเอียดประกอบภาพและเนื้อหาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในเรื่องคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้

ปัญหาการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากข้อมูลของฝ่ายวิชาการโรงเรียนในตำบลสะแกง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ (2565, น. 35) อ้างอิงจากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ แต่ละโรงเรียน จากการจัดการเรียนการสอน ทักษะการเขียนมาตราตัวสะกดในโรงเรียนตำบลสะแกง นักเรียนโรงเรียน จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนบ้านสารภี และโรงเรียนบ้านฝาง ตำบลสะแกง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จากการศึกษาสรุปรายงานบันทึกการสอนครูประจำชั้น พบว่า เมื่อครูให้นักเรียนอ่านบทเรียน หรือ หนังสือนอกเวลาแล้วกำหนดบัญชีคำพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดครูให้ผู้เรียนเขียนตามคำบอก จากคำที่ครูกำหนดขึ้น นักเรียนจะไม่สามารถเขียนคำได้ถูกต้อง คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ครูผู้สอนจึงเกิดความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนค้นหาคำศัพท์คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา จากหนังสือเรียน หรือนิทานอ่านเสริมต่างๆ และการฝึกให้ผู้เรียนได้เขียนสะกดคำบ่อยๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเขียนสะกดคำได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในตำบลสะแกง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในเรื่องทักษะการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยจะใช้แนวทางของทศนา เหมมณี (2562, น. 99) ได้อธิบายแนวคิด MACRO Model ดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบ MACRO model 5 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

M มาจากคำว่า motivation หมายถึง การสร้างแรงจูงใจ สร้างแรงบันดาลใจความสนใจและ ความต้องการในการเรียนรู้

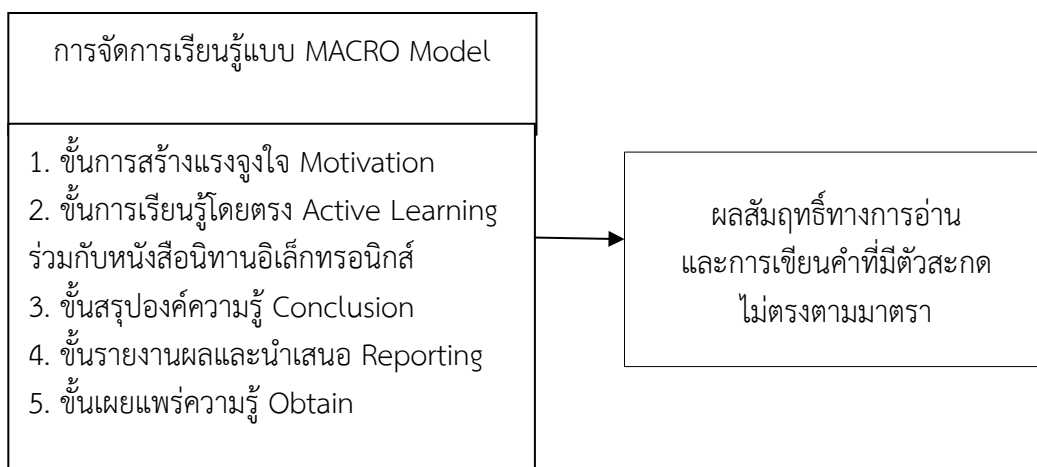
A มาจากคำว่า active learning ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ความรู้โดยตรงจากการลงมือทำด้วยตนเองผ่านวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

C มาจากคำว่า conclusion ซึ่งเป็นการที่ผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้หรือสังเคราะห์สิ่งที่ได้เรียนรู้ตามความคิดและภาษาของตนเองได้

R มาจากคำว่า reporting คือการที่ผู้เรียนสื่อสารและนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยภาษา วิธีการ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม

O มาจากคำว่า obtain ซึ่งเป็นการที่ผู้เรียนนำผลการเรียนรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ เผยแพร่ความรู้สู่ครอบครัว ชุมชน และสังคมต่าง ๆ

ตัวแปรจัดทำ ตัวแปรศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในตำบลสะแกข่า อำเภอบึงนาราง จังหวัดบึงนาราง จำนวนนักเรียน 75 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสารภี และโรงเรียนบ้านฝั่งงา ตำบลสะแกข่า อำเภอบึงนาราง จังหวัดบึงนาราง จำนวนนักเรียน 18 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่ม (Simple random sampling)

ตัวแปร

ตัวแปรจัดกระทำ คือ การจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์
ตัวแปรที่ศึกษา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ MACRO Mode ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ และแบบทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบ MACRO Mode ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 ชั่วโมง จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 ซึ่งมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเหมาะสม ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสารภี และโรงเรียนบ้านผิงงา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

แบบทดสอบความสามารถในการอ่านและเขียน ประกอบด้วย การอ่านคำ จำนวน 20 คำ รวมเป็น 20 คะแนน และการเขียนคำ จำนวน 20 คำ มีคะแนนค่าละ 1 คะแนน รวมทั้งหมดเป็น 40 คะแนน จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความยากง่ายของแบบทดสอบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.25-0.75 แสดงว่าแบบทดสอบสามารถใช้ได้ และค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป แสดงว่าแบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนกผ่านสามารถนำไปใช้ได้ และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการของสมบุรณ์ ต้นยะ สูตร KR-20 เท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถในการอ่านและ การเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ก่อนเรียนใช้เวลาการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง
2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง
3. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา หลังเรียน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและเพื่อสรุปผลการทดลอง ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติค่าที (t-test for dependent)
2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียน คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติค่าที (t-test for One-Sample)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลคะแนนความสามารถและผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตอนที่ 1 ผลคะแนนความสามารถและผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน (ผลคะแนนความสามารถการอ่าน)

นักเรียน เลขที่	คะแนน ก่อนเรียน (20)		คะแนน หลังเรียน (20)		คะแนน ความก้าวหน้า	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	12	60	14	70	2	10
2	14	70	20	100	6	30
3	14	70	20	100	6	30
4	12	60	14	70	2	10
5	15	75	20	100	5	25
6	15	75	19	95	4	20
7	12	60	14	70	2	10
8	16	80	20	100	4	20
9	12	60	14	70	2	10
10	14	70	20	100	6	30
11	14	70	20	100	6	30
12	12	60	14	70	2	10
13	15	75	20	100	5	25
14	15	75	19	95	4	20
15	12	60	14	70	2	10
16	14	70	20	100	6	30
17	7	35	14	70	7	5
18	16	80	20	100	4	20
$\bar{x}$	13.39	66.94	17.56	87.78	4.17	19.17

S.D.	2.15	10.73	2.94	14.68	1.79	8.95

ตอนที่ 1 ผลคะแนนความสามารถและผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน (ผลคะแนนความสามารถ การเขียน)

นักเรียน เลขที่	คะแนน ก่อนเรียน (20)		คะแนน หลังเรียน (20)		คะแนน ความก้าวหน้า	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	6	30	14	70	8	40
2	17	85	20	100	3	15
3	15	75	20	100	5	25
4	12	60	15	75	3	15
5	18	90	20	100	2	10
6	17	85	19	95	2	10
7	6	30	14	70	8	40
8	19	95	20	100	1	5
9	7	35	14	70	7	35
10	17	85	20	100	3	15
11	15	75	20	100	5	25
12	12	60	14	70	2	10
13	18	90	20	100	2	10
14	17	85	19	95	2	10
15	14	70	20	100	6	30
16	19	95	20	100	1	5
17	12	60	14	70	2	10
18	14	70	20	100	6	30
$\bar{x}$	14.17	70.83	17.94	89.72	3.78	17.22
S.D.	4.26	21.30	2.78	13.88	2.37	11.53

ตอนที่ 1 ผลคะแนนความสามารถและผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน (ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่าน)

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	18	13.39	2.15	9.813*	.000
หลังเรียน	18	17.56	2.94		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1.1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ด้านการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ผลคะแนนความสามารถและผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน (ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียน)

การทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	18	14.17	4.26	6.776*	.000
หลังเรียน	18	17.94	2.78		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1.2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ด้านการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำที่มี

ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ของนักเรียนประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (ด้านการอ่าน)

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	18	20	14	17.59	2.94	5.140*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2.1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำที่มี

ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (ด้านการเขียน)

การทดสอบ N คะแนนเต็ม คะแนนร้อยละ 70 $\bar{X}$ S.D. t p

หลังเรียน 18 20 14 17.94 2.78 6.030* .000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียน คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราโดยการจัด การเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 คะแนนด้านการอ่าน ซึ่งมีคะแนนหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนด้านการเขียน หลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุนี้ เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ส่งผลให้คะแนนหลังเรียนสูงขึ้น เพราะส่งเสริมวิธีการเรียนรู้มีผลกระทบเชิงบวกต่อความสามารถของนักเรียน และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สอดคล้องกับงานวิจัย ปรียาพร พนาผดุงธรรม (2565, น. 68) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถการอ่านคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนววิธีสอนแบบโฟนิกส์ร่วมกับใช้แบบฝึกการอ่าน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักเสียงของพยัญชนะและสระ ได้ฝึกฝนการนำเสียงพยัญชนะมาประสมกันผ่านการอ่านประสมคำและต่อยอดไปสู่การอ่านออกเสียงคำอย่างเป็นขั้นตอน และผู้เรียนได้ฝึกเทียบเสียงของตัวพยัญชนะและสระที่ปรากฏในคำที่มีความคล้ายคลึงกับคำที่ผู้เรียนเคยฝึกอ่าน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนอ่านคำที่พบเจอใหม่ ๆ ได้ และนำไปสู่การพัฒนาการอ่านขั้นสูงต่อไปซึ่งสอดคล้อง วรัญญา ไวยบรรเทา (2563, น. 238 - 240) ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาการอ่านคำศัพท์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้เนื้อหาของนิทานที่น่าสนใจและมีความเหมาะสมกับช่วงวัยเพื่อกระตุ้นความสนใจและช่วยเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ด้านภาษาไทยให้มีความสนุกสนาน ทั้งนี้การใช้นิทานเป็นสื่อการสอนช่วยให้เด็กจดจำคำศัพท์ได้ง่ายขึ้น และช่วยส่งเสริมการอ่านและการเข้าใจคำศัพท์ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสามารถในการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ

70 ผลการอ่านหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเขียนมีค่าเฉลี่ย หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์มีกระบวนการขั้นตอนส่งผลให้ผลการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ดลชัย อินทรโกสม (2564. น. 70) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับกระบวนการกลุ่ม สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ และมีความคิดสร้างสรรค์ และยังมีการวิจัย กมลธร กิมอารีย์ (2565. น. 80) ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model เน้นการเรียนรู้เป็นหน่วยย่อย ๆ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน โดยการนำกระบวนการนี้มาใช้ในการเรียนวิชาภาษาไทยพื้นฐานจะช่วยให้ นักเรียนสามารถจดจำและเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบ และวิธีการที่เหมาะสม โดยศึกษาหาหลักสูตร คู่มือครู เนื้อหาเทคนิคการสร้างจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการสร้าง และได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ตามข้อเสนอแนะ ตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมที่ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา โดยเฉพาะเกี่ยวกับลักษณะของการสร้างนวัตกรรมที่ดี ต้องมีเนื้อหาที่ตรงกับจุดประสงค์ กิจกรรมเหมาะสมกับวัยหรือความสามารถของผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราที่แตกต่างจากการอ่านและการเขียนแบบทั่วไป คือ การอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ผู้เรียนเมื่อได้เรียนรู้การอ่านและการเขียนแล้วจะต้องมีแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างองค์ความรู้ ความคิดและภาษาของตนเองได้ ผู้เรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนการสอนที่ผู้วิจัยออกแบบไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผน จะกำหนดให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เกิดการเรียนรู้ 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ขั้นที่ 2 ขั้นการเรียนรู้โดยตรง (Active Learning) ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปองค์ความรู้ (Conclusion) ขั้นที่ 4 ขั้นรายงานและนำเสนอ (Reporting) ขั้นที่ 5 ขั้นการเผยแพร่ความรู้ (Obtain) ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ จึงเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ส่งผลให้หลังการเรียนรู้มีคะแนนสูงเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ครั้งนี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาการอ่านและการเขียน ซึ่งใช้เวลาในการจัดกิจกรรมค่อนข้างมาก ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ครอบคลุม และบรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรม และวางแผนการบริหารจัดการเวลาแต่ละขั้นตอน ให้เหมาะสม

1.2 ตัวอย่างสถานการณ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว บัตรคำสื่อ ใบความรู้ นอกจากนี้ควรมีเนื้อหาที่

หลากหลายประเภท เช่น บทเรียนออนไลน์ เกม เพื่อการศึกษา เพื่อให้ครอบคลุมและผู้เรียนมีความสนใจ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตาม
มาตรา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ ในระดับชั้น
อื่น ๆ

ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือ
นิทานอิเล็กทรอนิกส์ ไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

2.3 ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ MACRO Model ร่วมกับหนังสือนิทาน อิเล็กทรอนิกส์เปรียบเทียบกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอนอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กมลธร กิมอารีย์. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO Model รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐวดี ศิลาภรณ์. (2556). การพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ วิชาการ.
- ดลชัย อินทรโกสม. (2564). การพัฒนาสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO model ร่วมกับกระบวนการกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- ทิตินา แคมมณี (2545). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาพิมพ์.
- ปรียาพร พนาผดุงธรรม และน้ำทิพย์ งามอาภาณชัย. (2565). การพัฒนาความสามารถการอ่านคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนววิธีสอนแบบโพนิกส์ร่วมกับการใช้แบบฝึกการอ่าน. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- โรงเรียนบ้านสารภี. (2560). หลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง). บุรีรัมย์: ผู้แต่ง.
- _____. (2565). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อยรายวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในตำบลสะแกงคำ ประจำปีการศึกษา 2564. บุรีรัมย์: ผู้แต่ง.
- วรัญญา ไวยรรเทา. (2563). การจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ ต้นยะ. (2545). การประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา
ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์

A STUDY OF MATHEMATICAL PROBLEM SOLVING ABILITY ON THE
PROBLEM OF LINEAR EQUATION SYSTEMS IN TWO VARIABLES OF MATHAYOMSUKSA 3
STUDENTS BY USING MATHEMATICAL MODELING PROCESS

นภาพร เบี้ยกระโทก¹, ขนิษฐา ชมภูวิเศษ², นิภาดา จรัสเอี่ยม³

สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

NAPAPON BIAKRATOK¹, KANITTHA CHOMPUVISED², NIPHADA CHARATIAM³

MATHEMATICS EDUCATION, FACULTY OF EDUCATION, NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

Corresponding Author E-mail : 65D0104101@nrru.ac.th¹, a0947725579@gmail.com²

(Received : July 8, 2024 ; Edit : July 23, 2024 ; accepted : July 26, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาในระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาในระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนชุมชนบ้านนารากอพิมพ์ ตำบลอรัญญิก อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 13 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาในระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน แผนละ 1 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย (Subjective Test) จำนวน 8 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาในระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การแก้โจทย์ปัญหา, ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร, การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were to 1) compare the mathematical problem solving ability on the problem of linear equation systems in two variables of mathayomsuksa 3 students between before and after learning process by using mathematical modeling process 2) the mathematical problem solving ability on the problem of linear equation systems in two variables of mathayomsuksa 3 students by using mathematical modeling process with the threshold at 60% of total scores. The sample of this research was the matthayomsuksa 3 students who currently studying in the 2nd semester of the 2023 academic year at Chumchonbannarakorapim School, Orapim Sub-District, Khon Buri District, Nakhon Ratchasima, under the supervision of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 3. The purposive sampling approach was used to obtain a class which consist of 13 students. The research instruments were 1) a mathematics lesson plans of the problem of linear equation systems in two variables based on using mathematical modeling process of mathayomsuksa 3 students. It consists of 8 lesson plans, each plan designed for a period (50 minutes per period), and 2) a summative test of mathematical problem solving ability which consisting of 8 essay items. The reliability coefficient of the mathematics problem solving ability test is 0.97. The statistics to analyze data were arithmetic mean, standard deviation, percentage, paired t-test and one-sample t-test.

The research found that:

1) The mathematical problem solving ability of student after learning process by using mathematical modeling process was higher than before learning process with the statistically significance at the 0.05 level.

2) The mathematical problem solving ability of student after learning process by using mathematical modeling process was higher than the threshold at 60% of total scores with the statistically significance at the 0.05 level.

Keywords : Problem solving, Linear equation systems in two variables, Mathematical problem solving, Mathematical modeling process.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561 : 30) ซึ่งการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและของโลก ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1)

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผนสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจากความสำคัญของคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์จึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ โดยมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการร่วมมือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1)

ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นความสามารถหรือความชำนาญในการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ มนุษย์ใช้ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหา การสื่อสารหรือการให้เหตุผลในสังคม เป็นเครื่องมือสำคัญของการคิด การทำงาน และการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในปัจจุบันจึงมีการส่งเสริมในการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในขณะสอนเนื้อหาคณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องในทุกระดับของผู้เรียน (อัมพร ม้าคอง, 2553 : 21) โดยทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่สำคัญและจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียนเป็นอันดับแรกในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ ทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์วางแผน แก้ปัญหา และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสมเหตุผลของคำตอบพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของปัญหานั้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551 : 7) ดังนั้นความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝน และพัฒนาให้

เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพราะการเรียนรู้การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์จะช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางการคิดที่หลากหลายและยังเป็นทักษะพื้นฐานที่นักเรียนสามารถนำติดตัวไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ตลอดชีวิต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555 : 6)

แม้ว่าคณิตศาสตร์จะมีความสำคัญแต่เมื่อพิจารณาถึงบริบทการศึกษาคุณภาพการเรียนการสอน และความสามารถด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านนารากอร์พิมพ์ที่ผ่านมา โดยภาพรวมยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ โดยจะเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2562 2564 และ 2565 เมื่อวิเคราะห์ค่าสถิติสำหรับคะแนนโรงเรียนแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่ามาตรฐาน ค 1.3 ซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 29.49 , 17.27 และ 38.00 ตามลำดับ ระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 31.43, 24.49 และ 27.06 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าผลคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนในปีการศึกษา 2562 และ ปีการศึกษา 2564 ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับประเทศ (โรงเรียนชุมชนบ้านนารากอร์พิมพ์, 2565) และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของโรงเรียนชุมชนบ้านนารากอร์พิมพ์ได้กำหนดเกณฑ์ให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ซึ่งจากข้อมูลในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563-2565 เนื้อหาเรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 36.14, 31.32 และ 34.16 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ จากการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนพบว่า การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร เป็นเนื้อหาหนึ่งที่เป็นปัญหากับนักเรียนมากที่สุด นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปรได้ถูกต้อง ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือเป็นทักษะและกระบวนการหนึ่งที่นักเรียนต้องได้รับการเรียนรู้ แต่เมื่อนักเรียนเผชิญกับโจทย์ปัญหาที่มีความซับซ้อน นักเรียนไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นแสดงวิธีการใดในการหาคำตอบของสมการ และเมื่อกำหนดโจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปรให้ นักเรียนสามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหาในข้อง่าย ๆ ได้ แต่เมื่อพบปัญหาที่มีความซับซ้อนหรือแตกต่างจากปัญหาที่ครูยกตัวอย่างให้นักเรียนไม่สามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหาก็ได้ อีกทั้งนักเรียนไม่สามารถแปลความหมายและเปลี่ยนรูปข้อความในโจทย์ปัญหาให้อยู่ในรูปของระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปรได้ถูกต้องและเหมาะสมกับข้อมูลที่โจทย์กำหนด ทำให้ไม่สามารถหาคำตอบที่ถูกต้องของปัญหาคณิตศาสตร์ได้ เนื่องจากนักเรียนยังขาดทักษะในการแก้ปัญหาลำบากส่งผลถึงความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน

จากการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่พบโดยทั่วไปส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในรูปแบบที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง โดยครูจะเป็นผู้บอกวิธีการแก้ปัญหให้นักเรียนแสดงวิธีทำ โดยที่นักเรียนไม่มีการฝึกคิดค้น หรือฝึกค้นหาวិธีการดำเนินการแก้ปัญห นักเรียนเรียนรู้ด้วยการท่องจำไม่ได้สร้างความรู้และนำความรู้ไปใช้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับหรือเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนโดยเป็นการสอนที่ผู้เรียนควรเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนควรมีบทบาทในการเรียนรู้มิใช่เป็นเพียงฝ่ายรับเท่านั้น (ทิศนา ขวมนิธิ, 2562 : 4) ซึ่งในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมาแม้ว่านักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระเป็นอย่างดี แต่นักเรียนจำนวนไม่น้อยยังด้อยความสามารถเกี่ยวกับการแก้ปัญห ทำให้ นักเรียนไม่สามารถนำความรู้คณิตศาสตร์ไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันและในการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555 : 1) ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ครูควรให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการเลือกใช้ยุทธวิธีที่หลากหลายในการแก้ปัญห เช่น ยุทธวิธีสร้างตารางสัญลักษณ์ ฟังก์ชัน สูตร สมการ นิพจน์ กราฟ ตาราง สถานการณ์จำลอง และการทดลอง ซึ่งการใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์เป็นยุทธวิธีหนึ่งในการแก้ปัญห นักเรียนจะได้ฝึกฝนกระบวนการแก้ปัญห ฝึกใช้ทักษะต่าง ๆ และ

เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากห้องเรียนไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

การแก้ปัญหาโดยใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์นี้คือสิ่งที่คอยเชื่อมโยงระหว่างโลกแห่งความจริงกับโลกคณิตศาสตร์ เป็นส่วนสำคัญที่แสดงให้เห็นได้ว่าคณิตศาสตร์และชีวิตจริงมีความสัมพันธ์กัน (Cirillo, Pelesko, Felton-Koestler, & Rubel, 2016 : 10) ตลอดการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการกับความไม่ชัดเจน สร้างความเชื่อมโยง เลือก และประยุกต์ใช้โมเดลหรือทักษะที่มีความเหมาะสมระบุข้อตกลงเบื้องต้น และสะท้อนคิดไปยังผลลัพธ์ที่ได้ต่อปัญหาโลกจริงและสร้างการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลจากข้อมูลที่รวบรวมหรือกำหนดให้ (Ministry of Education Singapore, 2019) ซึ่งการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงและการใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์เป็นยุทธวิธีหนึ่งในการแก้ปัญหา ถ้านักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการแก้ปัญหา ฝึกการใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์และการใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากห้องเรียนไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกการใช้ทักษะต่าง ๆ และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ดีและมีประสิทธิภาพ (Ministry of Education Singapore, 2006 : 8) สอดคล้องกับคณาธิป นรสิงห์ (2564) ได้ศึกษากระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์กับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ส่งผลต่อการพัฒนาการของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทุกองค์ประกอบ โดยขึ้นเชื่อมโยงเพื่อนำไปสู่ตัวแบบเป็นขั้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มากที่สุด ซึ่งนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 และ วรพชร วงษ์ประทีป (2564) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาสถานการณ์จริงโดยใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาสถานการณ์จริงโดยใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์เพิ่มมากขึ้นทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาการแก้ปัญหาโดยใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ทั้ง 4 ด้านได้ถูกต้อง ได้แก่ ด้านการทำความเข้าใจสถานการณ์จริง ด้านการปรับเปลี่ยนสถานการณ์จริงให้เป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้านการใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และด้านการแปลความหมายคำตอบของปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้เป็นคำตอบของสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Greefrath (2015 : 173 – 183) ที่ได้กล่าวว่า การที่นักเรียนมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาสถานการณ์ในชีวิตจริงของตนเองโดยใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหานั้น เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนสามารถบูรณาการคณิตศาสตร์เข้าไปในชีวิตของตนเองได้ง่ายขึ้น สามารถทำความเข้าใจและแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ดีกว่าการที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือแก้ปัญหา อีกทั้งตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างชีวิตจริงของนักเรียนที่มักมีความเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์เสมอ อีกทั้งยังทำให้นักเรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของวิชาคณิตศาสตร์ได้มากยิ่งขึ้น ในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และจะนำไปช่วยในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้นั้น ปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องเป็นปัญหาที่สามารถพบเจอได้ในชีวิตจริง ซึ่งสามารถใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์มาช่วยในการแก้ปัญหาได้

กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ เป็นกระบวนการในการแก้ปัญหาที่สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาในชีวิตจริงโดยใช้ความรู้และวิธีการทางคณิตศาสตร์ ด้วยการสร้างหรือใช้ตัวแทนทางคณิตศาสตร์ของปัญหาในชีวิตจริง โดยผู้เรียนต้องมีการแปลงสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ดำเนินการแก้ปัญหาและหาคำตอบทางคณิตศาสตร์ และนำคำตอบที่ได้ไปแปลงเป็นคำตอบปัญหาในชีวิตจริง ทั้งนี้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ได้รับความสนใจจากนักการศึกษาหลายท่าน ซึ่งต่างก็นำเสนอ

รายละเอียด และได้ออกแบบขั้นตอนหรือวงจรของกระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ไว้อย่างหลากหลาย แต่ทั้งหมดก็มีองค์ประกอบของกระบวนการสร้างตัวแบบที่สอดคล้องกัน ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของ Ministry of Education Singapore (2019) โดยมี 4 ขั้นตอนดังนี้ 1. การสร้างตัวแบบ เป็นขั้นการสร้างตัวแบบจากการทำความเข้าใจปัญหา กำหนดข้อตกลงเบื้องต้น และตัวแทนปัญหาทางคณิตศาสตร์ 2. การแก้ปัญหา เป็นขั้นการแก้ปัญหาของตัวแบบที่ได้มาจากขั้นสร้างตัวแบบ ด้วยการเลือกใช้วิธีการ เครื่องมือทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมมาใช้ในการแก้ปัญหา และนำเสนอคำตอบ 3. การแปลความหมาย เป็นขั้นการแปลความหมายของคำตอบให้อยู่ในบริบทของปัญหาชีวิตจริง และนำเสนอคำตอบ และ 4. การสะท้อนผล เป็นขั้นการสะท้อนถึงความถูกต้อง ความสมเหตุสมผลของคำตอบที่ได้จากขั้นการแปลความหมาย หากต้องพัฒนาแก้ไขตัวแบบให้เหมาะสม ให้ดำเนินการตามขั้นตอนใหม่อีกครั้ง

จะเห็นว่ากระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ตามแนวคิดของ Ministry of Education Singapore (2019) เป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ได้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์ยังได้นำเสนอวงจรกระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ไว้ในหลักสูตรคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน จากผลการศึกษาสิงคโปร์เป็นหนึ่งในประเทศที่มีระบบการศึกษาที่ดีที่สุด นักเรียนของสิงคโปร์ได้คะแนนเป็นอันดับที่สองของการสอบวัดผล PISA 2018 ใน 79 ประเทศ ซึ่งจัดทำโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) เพื่อประเมินผลการเรียนด้านคณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์ และการอ่าน

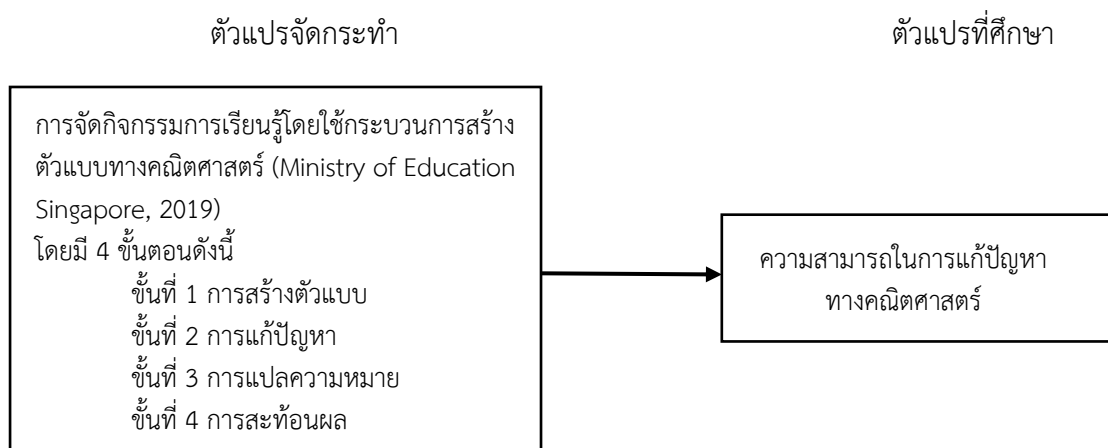
จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าในการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียน เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร เป็นเนื้อหาหนึ่งที่เป็นปัญหากับนักเรียนมากที่สุด นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแก้ปัญหาวางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปรได้ถูกต้อง เมื่อกำหนดโจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปรให้ นักเรียนสามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหานั้นได้อย่างง่าย ๆ ได้ แต่เมื่อพบปัญหาที่มีความซับซ้อนหรือแตกต่างจากปัญหาที่ครูยกตัวอย่างให้ นักเรียนไม่สามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหานั้นได้ อีกทั้งนักเรียนไม่สามารถแปลความหมายและเปลี่ยนรูปข้อความในโจทย์ปัญหาให้อยู่ในรูปของระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปรได้ถูกต้องและเหมาะสมกับข้อมูลที่โจทย์กำหนด ทำให้ไม่สามารถหาคำตอบที่ถูกต้องของปัญหาวางคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์เป็นวิธีการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาในชีวิตจริง นักเรียนได้ใช้ความรู้และวิธีการทางคณิตศาสตร์ในการแปลงสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้เดิมของนักเรียน จนนักเรียนสามารถสร้างระบบสมการจากโจทย์ปัญหาที่กำหนดนั้นได้ โดยเลือกวิธีการในการแก้ปัญหานั้น และหาคำตอบด้วยตนเอง จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหานั้น และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหานั้นอย่างเป็นระบบ และยังสามารถช่วยให้นักเรียนได้นำความรู้ในการแก้ปัญหาวางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหานั้นในชีวิตจริงได้ ผู้วิจัยจึงสนใจจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ในสาระจำนวนและพีชคณิต เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาวางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมถึงเป็นการพัฒนาแนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ของ Ministry of Education Singapore (2019) เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านนารากอพิมพ์ ตำบลอพิมพ์ อำเภอบรรพือ จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านนารากอพิมพ์ ตำบลอพิมพ์ อำเภอบรรพือ จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 13 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปร

ตัวจัดกระทำ ได้แก่ กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน แผนละ 1 คาบเรียน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน แผนละ 1 คาบเรียน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ซึ่งประกอบไปด้วยสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

1.2 ศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

1.3 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร

1.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 8 แผน แต่ละแผนใช้เวลาในการสอน 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดจนภาษาที่ถูกต้อง

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีบริบทการจัดการเรียนการสอนและจำนวนนักเรียนใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 แผน

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขหลังจากการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อพิจารณาก่อนนำไปจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบทดสอบอัตนัยจำนวน 8 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน คะแนนเต็ม 24 คะแนน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยสาระและมาตรฐานการเรียนรู้

ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา และโครงสร้างรายวิชา

2.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

2.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ให้สอดคล้องและครอบคลุมกับเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยเป็นแบบอัตนัย 1 ชุด จำนวน 16 ข้อ

2.4 จัดทำแนวการตอบและกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนโดยวิธีการให้คะแนนแบบรูบริก (Rubric scoring) โดยใช้รูปแบบการตรวจให้คะแนนแบบแยกส่วน (Analytic scoring) มาปรับใช้

2.5 นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และเกณฑ์การให้คะแนนที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ ของข้อคำถามและภาษาที่ใช้แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.7 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มาวิเคราะห์เพื่อหาค่า IOC พบว่า ข้อสอบฉบับนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เท่ากับ 1.00 จำนวน 16 ข้อ และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

2.8 นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่หาค่า IOC แล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนอรพิมพิทยา ตำบลอรพิม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน ซึ่งผ่านการเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.9 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย (P_E) และค่าอำนาจจำแนก (D)

2.10 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่เลือกไว้
จำนวน 8 ข้อ

2.11 นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จำนวน 8 ข้อ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้าง

ตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนชุมชนบ้านนารากอพิมพิทยา ตำบลอรพิม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 13 คน โดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบก่อนเรียน 50 นาที

2. ดำเนินการทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนชุมชนบ้านนารากอพิมพิทยา ตำบลอรพิม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ จำนวน 8 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 8 คาบเรียน

3. ทำการทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนชุมชนบ้านนารากอพิมพิทยา ตำบลอรพิม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 13 คน โดยใช้แบบวัดความสามารถ

ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบหลังเรียน 50 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เนื่องจากเป็นกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยจึงทำการทดสอบการแจกแจงแบบปกติของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทดสอบ Shapiro-Wilk test พบว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ จึงทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบทีกรณีประชากรสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent sample)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 เนื่องจากเป็นกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยจึงทำการทดสอบการแจกแจงปกติของคะแนนหลังเรียนด้วยการทดสอบ Shapiro-Wilk test พบว่าคะแนนหลังเรียนมีการแจกแจงแบบปกติ จึงทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน โดยนำคะแนนหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้สถิติทดสอบทีกรณีประชากรกลุ่มเดียว (t-test for one sample)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการคำนวณจากสูตร Rovinelli and Hambleton, การหาค่าความยากง่าย (Difficulty), การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination), การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ การทดสอบการแจกแจงแบบปกติของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบ W, การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test dependent), การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้สถิติทดสอบที กรณีประชากรกลุ่มเดียว (t-test for one sample)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig.
ก่อนเรียน	13	24	2.12	2.15	34.996*	.000
หลังเรียน	13	24	18.19	3.33		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้าง

ตัวแบบทางคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

การทดสอบ	<i>n</i>	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ 60	$\bar{X}$	S.D.	<i>t</i>	<i>sig.</i>
หลังเรียน	13	24	14.4	18.19	3.33	4.103*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ เป็นวิธีการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาในชีวิตจริง นักเรียนได้ใช้ความรู้และวิธีการทางคณิตศาสตร์ในการแปลงสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้เดิมของนักเรียน จนนักเรียนสามารถสร้างระบบสมการจากโจทย์ปัญหาที่กำหนดนั้นได้ โดยเลือกวิธีการในการแก้ปัญหา และหาคำตอบด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ Greefrath (2015, pp. 173-183) ที่ได้กล่าวว่าการที่นักเรียนมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาสถานการณ์ในชีวิตจริงของตนเองโดยใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหานั้น เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ให้นักเรียนสามารถบูรณาการคณิตศาสตร์เข้าไปในชีวิตของตนเองได้ง่ายขึ้น สามารถทำความเข้าใจและแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ดีกว่าการที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือแก้ปัญหา ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณาธิป นรสิงห์ (2564) ที่ได้ศึกษากระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์กับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 31 คน พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับแนวคิดของ E. Lisa

(2010) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยเปรียบเทียบผลการทดสอบความสามารถของนักเรียน 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการใช้ตัวแบบ กลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ และกลุ่มอื่น ๆ โดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนอีก 2 กลุ่ม

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาชัดเจน มีลักษณะเป็นวงจรเวียนซ้ำ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สามารถย้อนกลับมาพิจารณาตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้เมื่อเห็นข้อผิดพลาดหรือต้องการปรับปรุง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนแนวคิดกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ผ่านกระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ช่วยส่งเสริมในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มี 4 ขั้นตอนโดยเริ่มจาก

ขั้นที่ 1 การสร้างตัวแบบ เป็นขั้นที่นักเรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ปัญหาและการทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริง นักเรียนได้ใช้ความรู้และวิธีการทางคณิตศาสตร์ในการแปลงสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้เดิมของนักเรียน เพื่อกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นและตัวแปรของปัญหา จนนักเรียนสามารถสร้างระบบสมการจากโจทย์ปัญหาที่กำหนดนั้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2554, น. 21-22) ได้กล่าวว่าการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจปัญหา นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนให้อ่านข้อความ อ่านปัญหา แล้วทำความเข้าใจ โดยเริ่มจากการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ จากนั้นนักเรียนจะฝึกทำความเข้าใจเอง โดยอาจใช้กลวิธีช่วยเพิ่มพูนความเข้าใจ เช่น การเขียนภาพ การเขียนแผนภาพ สร้างแบบจำลอง การยกตัวอย่างที่สอดคล้องกับปัญหา ขั้นที่ 2 การแก้ปัญหา เป็นขั้นที่นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาจากระบบสมการที่ได้มาจากขั้นสร้างตัวแบบ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมมาใช้ในการแก้ปัญหา แล้วหาคำตอบโดยดำเนินการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Krulik and Rudnick (1993, p. 6) ได้กล่าวว่า ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นสถานการณ์ที่เป็นประโยชน์ ไม่ได้ระบุวิธีการหรือการดำเนินการในการแก้ปัญหาไว้อย่างชัดเจน ผู้แก้ปัญหาก็จะต้องค้นหาวางจะใช้วิธีการใดในการหาคำตอบของปัญหาก็จะทำให้ได้มาซึ่งคำตอบของปัญหา ขั้นที่ 3 การแปลความหมาย เป็นขั้นที่นักเรียนได้ฝึกการแปลความหมายของคำตอบให้อยู่ในบริบทของปัญหาชีวิตจริง โดยนักเรียนนำคำตอบที่ได้ไปแปลงเป็นคำตอบปัญหาในชีวิตจริง และขั้นที่ 4 การสะท้อนผล เป็นขั้นที่นักเรียนได้ฝึกการตรวจสอบว่าคำตอบที่ได้ว่าเป็นคำตอบของปัญหาหรือไม่ โดยพิจารณาว่าคำตอบที่ได้นั้นเป็นไปตามเงื่อนไขของปัญหาหรือไม่ สมเหตุสมผลหรือไม่หากต้องพัฒนาแก้ไขตัวแบบให้เหมาะสมให้ดำเนินการตามขั้นตอนใหม่ได้อีกครั้ง

จะเห็นได้ว่าการใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหา และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหายังเป็นระบบ และยังสามารถช่วยให้นักเรียนได้นำความรู้ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เฉลี่ยทั้งห้องเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพชร วงษ์ประทีป (2564) ที่ได้ศึกษาความสามารถและพฤติกรรมในการแก้ปัญหาสถานการณ์จริงโดยใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาสถานการณ์จริงโดยใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์ มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ที่ระดับนัยสำคัญ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ ชุมคาน้อย (2563) ได้ศึกษาความสามารถในการสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ โดยใช้สถานการณ์ในชีวิตจริง เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ โดยใช้สถานการณ์ในชีวิตจริง เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ครูผู้สอนควรศึกษาบริบทและพื้นฐานความรู้ความเข้าใจของนักเรียนโดยพิจารณาความคุ้นเคยกับบริบทในชีวิตจริง และสถานการณ์จริงที่เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหานั้นง่ายขึ้น และครูผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมก่อนที่นักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียน สำหรับบทบาทในชั้นเรียนซึ่งยึดนักเรียนเป็นสำคัญนั้น ครูผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำเท่าที่จำเป็น และรู้จักตั้งคำถามที่เหมาะสม รวมไปถึงการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน คอยกระตุ้น และคอยชี้แนะนักเรียนในขณะทำกิจกรรม

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนควรเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน และเหมาะสมกับการนำกระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งควรเป็นเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับชีวิตจริงได้ ครูผู้สอนควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม ครูผู้สอนต้องคอยสังเกต ชี้แจงหน้าที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทุกคน และควรกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมในแต่ละขั้นให้ชัดเจน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทันเวลาในแต่ละคาบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ในเนื้อหาอื่น ๆ หรือในระดับชั้นอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเป็นโจทย์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการเชื่อมโยงความรู้ คิดค้นวิธีการแก้ปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์ ที่มีต่อทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ เช่น ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ทักษะการให้เหตุผล เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณาธิป นรสิงห์. (2564). กระบวนการสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์กับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ทีศนา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรพชร วงษ์ประทีป. (2564). กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาสถานการณ์จริง โดยใช้ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.. (2554). เอกสารสำหรับผู้ให้การอบรมครูผู้สอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการวิเคราะห์และแก้ปัญหา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.. (2555). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: 3-คิวมีเดีย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อัมพร ม้าคอง. (2553). ทักษะและกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cirillo, M., Pelesko, J. A., Felton-Koestler, M. D., & Rubel, L. (2016). Perspectives on Modeling in School Mathematics C. R. Hirsch & A. R. McDuffie Mathematical Modeling and Modeling Mathematics. United States of America: The National Council of Teachers of Mathematics, Inc.
- E. Lisa. (2010). Raise the bar on problem solving. Teaching children mathematics.
- Greefrath, G. (2015). Problem Solving Methods for Mathematical Modelling G. A. Stillman, W. Blum, & M. S. Biembengut Mathematical Modelling in Education Research and Practice Cultural, Social and Cognitive Influences (13 pp. 596). Switzerland: Springer International Publishing Switzerland.
- Krulik, S., & Rudnick, J. A. (1993). Reasoning and problem solving: A Handbook of Elementary School Teacher. Boston: Allyn and Bacon.
- Ministry of Education Singapore. (2006). Mathematics syllabus (Secondary). Singapore: Author.. (2019). Mathematics syllabus Secondary One to Four Normal (Technical) Cours. Retrieved from https://library.nie.edu.sg/sites/default/files/2020-01/2020-nt-maths_syllabus.pdf

**การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดิน
ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาคิ ไทย-อิสราเอล
สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

THE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL TRAINING COURSE SOIL MANAGAENMENT
WITH INTERNET OF THINGS FOR
DIPLOMA AGRICULTURAL STUDENTS THAI-ISRAEL
NORTHEASTERN VOCATIONAL INSITUTE OF AGRICULTURAL

จิรนนท์ สุริยะป้อ¹, ทิพาพร สุจาเรี², ณัฐชัย จันทชุม³

สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Thiranan suriyapor¹, Tipaporn Sujaree², Nattachai Juntachum³

Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

Corresponding Author E-mail : s.thiranan@mcac.ac.th¹, Tipaporn.s012501@gmail.com², Nattachai@rmu.ac.th³

(Received : June 9, 2024 ; Edit : June 18, 2024 ; accepted : June 19, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาคิ ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษา เกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการฝึกอบรมโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน และศึกษาความต้องการฝึกอบรมจากกลุ่ม ตัวอย่างครูผู้สอน และนักศึกษา จำนวน 120 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ความคิดเห็น ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การประเมินคุณภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินร่างหลักสูตร ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ ฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรม แบบสอบถามความพึงพอใจ และระยะที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินความคิดเห็นความต้องการฝึกอบรมของนักศึกษาด้านเทคโนโลยีการจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง เกี่ยวกับหัวข้อฝึกอบรมอยู่ระดับในระดับมากขึ้นไป จำนวน 6 หน่วย 2) การประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุด ค่าความยากง่ายข้อสอบ (p) อยู่ระหว่าง 0.30-0.425 ค่าอำนาจจำแนกข้อสอบอยู่ระหว่าง (r) 0.20-0.50 และความเชื่อมั่นข้อสอบ KR 20 อยู่ที่ 0.88 3) การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ฝึกอบรม ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานร้อยละ 89.00 ผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าฝึกอบรมมีคะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 48.60 สูงกว่าก่อนอบรม โดยมีค่า t-stat เท่ากับ 25.05167 คะแนนผู้เข้าฝึกอบรมหลังการอบรมหลักสูตร เกษตรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาคิไทย-อิสราเอล สถาบัน การอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมากที่สุด 4) การประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมผล
ประเมินความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, เกษตรก้าวไกล, อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง, สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

The Development of Agricultural Training Course Soil Management with Internet of Thing For Diploma Agricultural Student Thai-Israel Northeastern Vocational Institute of agricultural, divided into 4 stages as following: Stage 1 -the study of problems, needs and training guidelines were conducted by interviewing 15 experts. The training needs were investigated from a sample group of 120 by purposive sampling. Research instrument consisted of questionnaires. Stage 2- the development of training course, including the assessment of outline quality was examined by 5 experts, with the training course outline assessment form as the research instrument. Stage 3-the implementation of the training course was conducted with the sample group of 15 participants by purposive sampling. The research instrument included satisfaction assessment form. Stage 4 - the evaluation of the use of training course was examined with 180 participants as a sample group by purposive sampling, with questionnaires as the research instrument.

The findings revealed that 1) the assessment of Soil Management with Internet of Thing concerning training topics was at a high level, in total 6 units. 2) The assessment of training course quality by the experts gained the appropriateness at the highest level, with the difficulty (p) was between 0.30-0.425, the discrimination (r) was between 0.20-0.50, and the reliability of KR 20 test was at 0.88. 3) The curriculum efficiency E1/E2 was as 80.16/81.20, with the performance evaluation of 89.33%. 3) Using the training curriculum for training Performance evaluation results were 89.00%. The achievement of the trainees was significantly higher after training than before training at the 0.05 level. Results of comparing scores before training and after training. Average score after training Accounting for 48.60 percent, higher than before the training with a t-stat value of 25.05167, the score of trainees after the Advanced Agriculture training course Soil management with technology internet of things For Thai-Israeli bilateral students Northeastern Agricultural Vocational Education Institute Scores were significantly higher than before the training at the 0.05 level. The participants were most satisfied with the training course. 4) The assessment of the course after the training was at the highest level as well

Keywords : Training Course Development, Soil Management, Internet of Things, Northeastern Vocational Institute of Agricultural

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งสมรรถนะสำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการ คิดของนักเรียน โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อ การตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม จะเห็นว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการคิดให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิด อย่างเป็นระบบ การคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอกจากนี้พบว่า การคิดวิเคราะห์เพื่อให้เหตุผลในการคิดต่างๆ นั้น เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

ในยุคปัจจุบัน Internet of Things (อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง) คือเทคโนโลยีที่เชื่อมต่อกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ทำให้มันสามารถเชื่อมโยง รับส่งข้อมูล สั่งการเพื่อควบคุมอุปกรณ์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ จะเรียกว่า อุปกรณ์พวกนี้ ‘คุย’ กันเองโดยไม่ต้องผ่านมนุษย์ก็ได้ ไม่ว่าจะเป็น Smart Device, Smart Home, Smart Network, Smart Intelligent Transport ฯลฯ ซึ่งการเชื่อมโยงนั้น จะสามารถเก็บและรวบรวมข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังมีระบบคลาวด์ที่จัดเก็บและประมวลผลข้อมูลผ่านออนไลน์ที่เราสามารถควบคุมและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา ตัวอย่างของการใช้งาน อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง ในชีวิตประจำวัน เช่น การสั่งเปิดปิดอุปกรณ์ ภายในบ้านต่างๆ ผ่านสมาร์ทโฟนหรือคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็น หลอดไฟ เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ การสั่ง อุปกรณ์ให้อาหารสัตว์เลี้ยงในขณะที่ไม่มีคนอยู่ที่บ้าน รวมไปถึงเรื่องระบบความปลอดภัยของคนในบ้าน ตัวอย่าง และรถยนต์ ที่จะมีการเชื่อมต่อรับส่งข้อมูลจากระบบเครื่องจับสัญญาณหรือเซ็นเซอร์กับสมาร์ทโฟน ซึ่งนับได้ว่า อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง เป็นหนึ่งในเทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อความสะดวกสบาย ลดภาระในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นตัวช่วยที่ทำให้การทำงานง่ายขึ้นมาก นอกจากจะมีการใช้ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง ในชีวิตประจำวันแล้ว ปัจจุบันยังมีธุรกิจ หลายประเภทที่นำเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง มาใช้กันอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นในภาคอุตสาหกรรมที่ใช้ โครงข่ายข้อมูลขนาดใหญ่เชื่อมต่อกับอุปกรณ์เครื่องจักร เครื่องวัดและระบบควบคุมต่างๆ การคมนาคมและการ จัดการโลจิสติกส์ที่มีการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างยานพาหนะและระบบควบคุมการจราจร เช่น ระบบสัญญาณไฟจราจร สภาพการจราจรบนท้องถนน ในภาคธุรกิจบริการมีการใช้ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ธุรกิจร้านอาหารที่ใช้ระบบการสั่งอาหารด้วยตนเอง ตู้เย็นอัจฉริยะที่ช่วยดูแลปริมาณวัตถุดิบหรือสินค้าในร้าน รวมไปถึง ร้านค้าต่างๆ ที่ใช้ในระบบการจ่ายเงินแบบอัตโนมัติ การจ่ายเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือในทางการแพทย์และ สาธารณสุขที่ใช้อุปกรณ์ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง ในการเก็บข้อมูลสุขภาพ เช่น อัตราการเต้นของหัวใจ การดันโลหิต คุณภาพการนอน การเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นต้น ส่วนในภาคเกษตรกรรม มีการนำ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง และ เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ รวมไปถึงกระบวนการดูแลและควบคุม การผลิตให้มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิต ที่เกิดจากขาดการวิเคราะห์และจัดการกับข้อมูลเชิงลึก เช่น สภาพอากาศ สภาพดิน สิ่งแวดล้อมที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อการเจริญเติบโตของพืช/เลี้ยงสัตว์ โดย อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง จะเป็นตัวช่วยในการบริหารจัดการข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบและวิเคราะห์ผลอย่างถูกต้อง แม่นยำ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ช่วยลดต้นทุน และความสามารถควบคุมความเสี่ยงได้ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็น Smart Farming และสามารถแข่งขันในภาคเกษตรเชิงธุรกิจได้ หลักการทำงานของ อินเทอร์เน็ตทุก สิ่ง เข้ามาใช้ในการเชื่อมต่อกับอุปกรณ์ทางการเกษตรต่างๆ เพื่อให้อุปกรณ์ สามารถเชื่อมโยงและสื่อสารกับ อุปกรณ์ควบคุมหลักได้ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแบบเรียลไทม์ ตัวอย่างเช่น เซ็นเซอร์ตรวจสอบคุณสมบัติของดิน

เพื่อปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืช และนำมาใช้ในการตัดสินใจในการวางแผนการปลูกพืชในรอบต่อไปได้ เช่น เซ็นเซอร์วัดค่าความชื้นและปริมาณน้ำในดิน เพื่อใช้ในการคำนวณปริมาณและเวลาในการรดน้ำได้ ,เซ็นเซอร์ตรวจวัดอุณหภูมิ เพื่อใช้ควบคุมและเผื่อระวังโรคและแมลงศัตรูพืช ,เซ็นเซอร์เก็บรวบรวมข้อมูลสถานที่และตำแหน่งของฝูงปศุสัตว์ รวมถึงตรวจสอบสุขภาพสัตว์ หรือตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่ภายในโรงเรือน ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน และป้องกันการแพร่กระจายโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ระบบเซ็นเซอร์ควบคู่กับการเชื่อมโยงข้อมูลเรดาร์ติดตามสภาพอากาศและภาพถ่ายดาวเทียม และใช้ซอฟต์แวร์วิเคราะห์และคาดการณ์สภาพอากาศและแจ้งเตือนข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติต่างๆ เช่น เส้นทางพายุ ปริมาณน้ำฝน เพื่อช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนจากความเสียหายของผลผลิตจากปัญหาภัยธรรมชาติได้ การใช้โดรน (Drone) สำหรับจัดการแปลงเกษตร เช่น สำรวจพื้นที่ ฉีดพ่นปุ๋ย-ยาฆ่าแมลง หรือเก็บข้อมูลผลผลิต โดยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบแผนที่ในการกำหนดพิกัดแปลงพืช เพื่อให้โดรนเข้าไปทำงานได้อัตโนมัติ จึงช่วยลดต้นทุนแรงงาน จากตัวอย่างของการใช้อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง ในภาคการเกษตร จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง ช่วยในการบริหารจัดการฟาร์มมีรูปแบบที่หลากหลายและเป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน เกษตรกรหรือเจ้าของธุรกิจในการเกษตรจำเป็นต้องให้ความสนใจและศึกษาข้อมูลแล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้าบริบทของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งหากมีการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและเหมาะสมแล้ว จะเป็นการอำนวยความสะดวกในการทำงาน พัฒนาคุณภาพและลดความเสียหายของผลผลิต ช่วยลดต้นทุนในระยะยาว รวมถึงยังเป็นการปรับภาพลักษณ์ของตัวเกษตรกรให้เป็น Smart farmer การใช้ Internet of Things (อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง) ในการวิเคราะห์ธาตุอาหารของดินเป็นหนึ่งใน การนำเทคโนโลยีที่ก้าวเข้ามาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการเพิ่มประสิทธิภาพในการเกษตรและการจัดการที่ยั่งยืนของดินและพืช โดยเฉพาะในการจัดการธาตุอาหารของดินที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช ขั้นตอนที่สามารถนำเสนอได้แก่ เซ็นเซอร์ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับวัดธาตุอาหาร: สามารถใช้เซ็นเซอร์ที่เชื่อมต่อกับ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง เพื่อวัดระดับธาตุอาหารต่าง ๆ ในดิน เช่น ไนโตรเจน (N), ฟอสฟอรัส (P), โพแทสเซียม (K) และธาตุอาหารรอง ๆ ได้ เซ็นเซอร์เหล่านี้จะส่งข้อมูลไปยังระบบฐานข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพดินในแต่ละพื้นที่ , ระบบเก็บรวบรวมและส่งข้อมูล คือ ข้อมูลที่ได้จากเซ็นเซอร์จะถูกเก็บรวบรวมและส่งไปยังระบบฐานข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นี่อาจเป็นระบบควบคุมแบบเซ็นทรัลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายจุดในแปลงเพาะปลูก หรืออาจเป็นระบบอิสระที่ติดตั้งในแต่ละพื้นที่แยกกัน ,วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล เป็น ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจะถูกนำเข้าระบบประมวลผลเพื่อทำการวิเคราะห์และประมวลผล ซึ่งอาจเป็นการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของธาตุอาหารในดินตลอดเวลา หรือการสร้างแนวทางการให้ปุ๋ยที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ,การแจ้งเตือนและการแนะนำ ระบบอาจสร้างการแจ้งเตือนหรือแนะนำเกี่ยวกับการจัดการดินและการให้ปุ๋ยที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตพืชและลดการสูญเสียของธาตุอาหาร ,การตรวจสอบและรายงานผล: ระบบอินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง ยังสามารถให้รายงานผลการวิเคราะห์ธาตุอาหารของดินในรูปแบบกราฟหรือผังเพื่อให้เกษตรกรหรือผู้จัดการสามารถดูและตรวจสอบสถานะของดินและพืชได้อย่างง่ายดาย ผ่านการนำเอาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง มาใช้ในการวิเคราะห์ธาตุอาหารของดิน เกษตรกรหรือผู้จัดการสามารถปรับปรุงการจัดการดินและการให้ปุ๋ยในแต่ละพื้นที่ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบทวิภาคี และสามารถนำไปพัฒนาในอนาคตได้ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาการจัดการดินด้วยเทคโนโลยีIoT เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและเพิ่มความสะดวกสบาย โดยผู้ใช้งานสามารถควบคุมสั่งการเปิด-ปิด อุปกรณ์ผ่านทางสมาร์ตโฟนจากทุกที่ทุกเวลา

3) ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมฝึกอบรมเกษตรก้าวไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโท ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อติดตามผลของผู้ผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับการนำเอาความรู้ และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรม ดำเนินการประเมินผลเพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษา และนำไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรก้าวไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโท ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. เครื่องมือการวิจัย

- 1.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
- 1.2 แบบสอบถามความต้องการฝึกอบรม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง
- 2.2 ครูผู้สอนด้านดิน และการจัดการดินเพื่อการเกษตร และนักศึกษาที่เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 120 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรก้าวไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโท ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีที่ 1 สาขาเกษตรกรรม สาขางานพืชสวน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความจำเป็นและ แนวทางในการพัฒนาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรก้าวไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโท ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาเกษตรกรรม สาขางานพืชสวน สถาบันอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.3 ศึกษาความต้องการฝึกอบรมพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรก้าวไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโท ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาเกษตรกรรม สาขางานพืชสวน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ สถาบันอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 4.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากความคิดเห็นในด้านต่างๆ
- 4.2 แบบสอบถามความคิดเห็นมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับได้แก่ มาก ที่สุด มาก ปานกลางน้อย น้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์

ระยะที่ 2 การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรม มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้ 1) การร่างหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรก้าว

ไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชา ศิ ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชา ศิ ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. เครื่องมือการวิจัย

- 1.1 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร
- 1.2 แบบประเมินความสอดคล้องแบบทดสอบ
- 1.3 แบบประเมินคุณภาพหลักสูตร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 คนโดยเลือกแบบเจาะจง
- 2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร จำนวน 2 คนโดยเลือกแบบเจาะจง
- 2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง จำนวน 2 คน โดยเลือกแบบเจาะจง
- 2.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านปฐพีศาสตร์ จำนวน 1 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ยกร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมากำหนดกรอบหลักสูตร ประกอบด้วย กำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดเนื้อหาสาระ กำหนดแนวทางจัดการฝึกอบรม และกำหนดการวัดประเมินผล

3.2 ประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยนำหนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เอกสารประกอบหลักสูตร และประเมินโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

3.3 ประเมินคุณภาพของร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ผู้วิจัยนำโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมก่อนนำไปใช้ฝึกอบรม

3.4 ทดลองใช้ร่างหลักสูตรฝึกอบรม (Try Out) กับกลุ่มทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การประเมินความสอดคล้องส่วนต่างๆของหลักสูตรซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต้องมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในแต่ละรายการ มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง

4.2 การประเมินคุณภาพโครงสร้างหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4.3 การประเมินร่างหลักสูตรโดยวิเคราะห์ผลการนำร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้ (Try Out)

ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชา ศิ ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปใช้ฝึกอบรม

1. เครื่องมือการวิจัย

- 1.1 หลักสูตรฝึกอบรม คู่มือวิทยากร และคู่มือผู้เข้าอบรม และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.2 แบบทดสอบ หลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง
- 1.3 แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 1.4 แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาพืชศาสตร์ จำนวน 16 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอนในคู่มือการฝึกอบรมผู้วิจัยดำเนินการประสานงานสถานที่ฝึกอบรม

3.2 ติดต่อประสานงานกับผู้เข้าอบรม

3.3 เตรียมเอกสารการฝึกอบรมและสื่อประกอบการฝึกอบรม

3.4 ประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับขั้นตอนและมอบหมายงาน

3.5 ผู้วิจัยดำเนินการจัดฝึกอบรมตามขั้นตอนในคู่มือฝึกอบรมโดยคณะวิทยากร

3.6 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรมก่อนดำเนินการฝึกอบรมตามคู่มือการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม

3.7 นำแบบสอบถามให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เข้าอบรมจากใบงานในแต่ละหน่วย โดยนำผลการประเมินคิดเป็นร้อยละ

4.2 การประเมินความรู้ความเข้าใจผู้เข้าอบรม โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและ หลังเรียนโดยใช้สถิติ t -test

4.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมแบบสอบถามความคิดเห็นมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบกับเกณฑ์การเลือก

ระยะที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อติดตามผลของผู้ผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับการนำเอาความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรม ดำเนินการประเมินผลเพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา และนำไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา

1.เครื่องมือการวิจัย

1.1 แบบสอบถามความคิดเห็น

2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้บังคับบัญชา จำนวน 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

2.2 ผู้เข้าร่วมปฏิบัติงาน จำนวน 50 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

2.3 นักศึกษา จำนวน 120 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาต้นสังกัดของผู้เข้ารับ การฝึกอบรม

3.2 ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินผลการใช้หลักสูตร

3.3 ติดตามการจัดการเรียนการสอนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3.4 นำแบบสอบถามไปสอบถามความคิดเห็นเพื่อติดตามผลของผู้ผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับการนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในหน่วยงาน แก่กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมปฏิบัติงาน และนักศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินผลการใช้หลักสูตร และ แบบสอบถามความคิดเห็นมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การเลือก

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมีความเหมาะสมมากที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษา ทวิภาคี ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะของหลักสูตรฝึกอบรมควร ให้ความรู้ด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ โดยให้ผู้อบรมได้ฝึกการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ จำนวนผู้เข้าอบรมไม่ควรเกิน 50 คน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ Learning by doing ร่วมกับการใช้สื่อการสอนด้านปฐพีวิทยาที่ใช้เทคโนโลยีที่ ทันสมัย โดยฝึกให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้ใช้จริง ได้เสนอหัวข้อในการฝึกอบรม จำนวน 11 หัวข้อดังต่อไปนี้ 1) องค์ประกอบและคุณสมบัติของดิน 2) กลุ่มชุดดิน 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการปลูกพืชให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ 4) การเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์ 5) การต่อวงจรและติดตั้งโปรแกรมเครื่องตรวจวัดคุณสมบัติดินด้วยระบบ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง 6) การติดตั้งเซนเซอร์ 7) การวิเคราะห์ดินและพืชด้วยระบบ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง 8) การปรับปรุง ดินและธาตุอาหารในดิน จากการวิเคราะห์ด้วยระบบ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง 9) การประยุกต์ใช้ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง 10) การแปรผลการวิเคราะห์ดินด้วยระบบ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง 11) การคำนวณปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน การ วิเคราะห์ความต้องการจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นจากครูผู้สอนและนักศึกษานักศึกษา โดยสรุปหัวข้อ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาทวิภาคีไทย- อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพิจารณาจากความต้องการของผู้ตอบ แบบสอบถาม ที่มีผลระดับคุณภาพในระดับมากขึ้นไป ประกอบด้วย 6 หน่วย หน่วยที่ 1 ปฐพีศาสตร์เบื้องต้น หน่วยที่ 2 การเก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์ หน่วยที่ 3 การวิเคราะห์ดินเพื่อประเมินระดับธาตุอาหารที่เป็น ประโยชน์ในดิน หน่วยที่ 4 การวิเคราะห์ด้วยระบบ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง หน่วยที่ 5 การแปลผลวิเคราะห์ดิน ด้วย ระบบ อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง และคำแนะนำการใช้ตามค่าวิเคราะห์ดิน หน่วยที่ 6 การประยุกต์ใช้การจัดการดินด้วย เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรและทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดินด้วย เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาทวิภาคีไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่างๆ ในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และจัดทำโครงสร้างหลักสูตร โดยมี องค์ประกอบ คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) แนวการจัดการเรียนการสอน 4) การประเมินผล การเรียนรู้โดยเนื้อหาสาระมี จำนวน 6 หน่วย ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางด้านเทคโนโลยีการจัดการดิน ด้วยอินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง (IoT) และผู้เชี่ยวชาญด้านปฐพีศาสตร์ เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระในโครงสร้างหลักสูตร จากนั้น นำหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาทวิภาคีไทย- อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปใช้กับกลุ่มทดลองใช้กับกลุ่มทดลองโดยเป็น นักศึกษา ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาพืชศาสตร์ ที่เรียนในรายวิชา ดิน ปุ๋ย และน้ำเพื่อ การเกษตร ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่วิทยาลัยเกษตรและ เทคโนโลยีขอนแก่น ชั้นปีที่ 1 จำนวน 25 คน ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของข้อสอบ (p) อยู่ระหว่าง 0.30- 0.425 ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) 0.20-0.50 และค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ KR-20 อยู่ที่ 0.88

ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาทวิภาคีไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปใช้ฝึกอบรมกับ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน ณ แผนกวิชาพืชศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม สำนักงาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลประเมินการประเมินการปฏิบัติงานมีค่าต่ำสุดร้อยละ 86 และ มีคะแนนผลการปฏิบัติงานสูงที่สุดร้อยละ 92 และมีผลการปฏิบัติงานของผู้เข้าอบรมเฉลี่ยที่ร้อยละ 89.00 และ

ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโทไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เมื่อพิจารณาโดยรวมทุกด้านแล้วมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.36)

ระยะที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโทไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปใช้ฝึกอบรม โดยการติดตามผลนี้ทำแบบสอบถามความคิดเห็นไปสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บังคับบัญชา จำนวน 10 คน กลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติงาน จำนวน 30 คน และกลุ่มนักศึกษา จำนวน 120 คน โดยประเมินทักษะการจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโท ไทย-อิสราเอล ผลการประเมินทักษะการจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านผลการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.71 รองลงมาคือด้านการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.63) ด้านบุคลิกภาพ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.56 ด้านการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์เรียนรู้ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.51 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านเจตคติ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.47 จากการประเมินผลหลักสูตรมีจุดที่ต้องนำไปแก้ไขปรับปรุงคือ การปรับปรุงใบงานในแต่ละหน่วยให้มีความเหมาะสมกับบริบทของรายวิชาที่นำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยมีดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโทไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า หลักสูตรการจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง มีความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้ความรู้ทางด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ จำนวนผู้เข้าอบรมไม่ควรเกิน 50 คน จำนวน 6 หัวข้อ ให้ผู้อบรมได้ฝึกการวิเคราะห์และการปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ Learning by doing และการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยใช้สื่อการสอนทางด้านเทคโนโลยี internet of things และสอนโดยครูผู้สอนแผนกวิชาพืชศาสตร์ และปฐพีศาสตร์ที่สอนเกี่ยวกับดิน และครูผู้สอนที่มีความรู้โดยตรงในเรื่องของการนำเทคโนโลยีทางการจัดการ ฟาร์มสมัยใหม่ โดยมีความต้องการในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตนเองในด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการดินโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งการดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรนี้เป็นไปตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของหลักสูตรฝึกอบรม และส่งต่อ อุทรานนท์ (2532) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เริ่มต้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Hilda Taba (1962) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของหลักสูตรฝึกอบรม

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากข้อมูลต่างๆ มากำหนดองค์ประกอบหลักของหลักสูตรโดยสอดคล้องกับ รุ่งทิพา จันทน์วัฒนวงศ์ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรที่ดีจะต้องเป็นหลักสูตรที่ต้องครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ วิธีการจัดการประสบการณ์ และการวัดประเมินผล หลักสูตรมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ เพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่ดีขึ้น โดยมีขั้นตอนตามองค์ประกอบของหลักสูตรสอดคล้องกับสิทธิพล อาจอินทร์ (2561) โดยกำหนดขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นที่ 3 การกำหนดเนื้อหาสาระ

ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทางการเรียนรู้ ขั้นที่ 5 การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ขั้นที่ 6 การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ขั้นที่ 7 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ขั้นที่ 8 การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นที่ 9 การประเมินผลการใช้หลักสูตร และขั้นที่ 10 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร การนำร่างหลักสูตรไปตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล มีข้อสอบ จำนวน 50 ข้อ ผลการประเมินอยู่ระหว่าง 0.66-1 ทุกข้อ สอดคล้องกับล้วน สายยศและอัศนา สายยศ (2543) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.50 จึงถือได้ว่าวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ดังนั้นแสดงว่าแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นแบบทดสอบที่สามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นนำร่างหลักสูตรไปประเมินคุณภาพ ผลการประเมินคุณภาพร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมรวมทุกหน่วย มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก 2 หน่วย และอยู่ในระดับมากที่สุด 4 หน่วย เมื่อพิจารณาโดยรวมทุกด้านแล้วมีคุณภาพในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าร่างหลักสูตรฝึกอบรมนี้สามารถนำไปใช้สำหรับการฝึกอบรมในขั้นตอนต่อไปได้ และนำหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโท ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปใช้ทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลอง จำนวน 25 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของข้อสอบ (P) อยู่ระหว่าง 0.30-0.425 ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) 0.20-0.50 และค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ KR-20 อยู่ที่ 0.88 แสดงว่าข้อสอบมีความเชื่อมั่น และนำข้อบกพร่อง มาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

ระยะที่ 3 การนำร่างหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโท ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผลประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโท ไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยมีคะแนนผลการปฏิบัติงานต่ำที่สุดร้อยละ 86 และมีคะแนนผลการปฏิบัติงานสูงที่สุดร้อยละ 92 และมีผลการปฏิบัติงานของผู้เข้าอบรมเฉลี่ยที่ร้อยละ 89.00 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าฝึกอบรม วิเคราะห์ค่าโดยใช้ สถิติ t-test โดยมีค่า t-test เท่ากับ 25.05167 คะแนนผู้เข้าฝึกอบรมหลังการอบรมหลักสูตรเกษตรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโท ไทย-อิสราเอล สถาบัน การอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสอดคล้องกับ จิรพล ระวังการ(2555) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานเรื่องการบริการของอาสาสมัคร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พบว่าทักษะการบริการของผู้เข้ารับการอบรมหลังเข้า รับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานเรื่องการบริการของอาสาสมัครองค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสอดคล้องกับ อัครวุฒิ จินดานุรักษ์ (2553) ได้พัฒนารูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ด้วยกระบวนการ MIAP ที่ได้จากการประยุกต์ทฤษฎีการสอนคณิตศาสตร์กระบวนการเรียนรู้แบบMIAP และการบ่มเพาะด้วย CAI จากการทดลองขยายผลใช้รูปแบบพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบMIAP สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ประสิทธิชัย มั่งมี (2557) ได้ทำการพัฒนาเว็บฝึกอบรมแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบ MIAP เรื่องการสร้างบทเรียนออนไลน์ พบว่า ผู้เข้าอบรมเว็บ ฝึกอบรมแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบ MIAP เรื่องการสร้างบทเรียนออนไลน์ มีผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมหลังฝึกอบรมสูงกว่าผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน โดยผลสัมฤทธิ์ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีคะแนนสูงกว่าก่อนการอบรมเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามหลักการพัฒนาหลักสูตร โดยมีกระบวนการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร มีการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับกลุ่มทดลองเพื่อ

ตรวจสอบร่างหลักสูตรก่อนใช้งานจริง สื่อการอบรมการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ เนื่องจากผู้วิจัยและคณะวิทยากรได้มีการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Learning by Doing มีการฝึกปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจในการฝึกอบรม เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมถึงการแก้ปัญหาและการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง (Learning by doing) เมื่อเด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านกระบวนการคิด มีผลทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความรู้ความจำ ความเข้าใจ ใช้ทักษะการคิด ในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามขั้นตอน สอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) ที่กล่าวว่า “เมื่อเด็กได้ฝึก ทักษะการคิดจากการสังเกต ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบคอบในการคิดและตัดสินใจมากขึ้น การได้ฝึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนความคิด และการใช้รูปแบบการสอนแบบ Active Learning มีการฝึกปฏิบัติงานและแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเร็ว ทำให้หลักสูตรฝึกอบรมหลังเสร็จสิ้นการอบรม การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโทไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม พบว่าผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเมื่อพิจารณาความเหมาะสมโดยรวมทุกด้านแล้ว ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมต่อการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโทไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้เข้าอบรม สอดคล้องกับ สุชาติ คุมณิล (2566) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนากระบวนการน้ำเกษตรอัจฉริยะโดยใช้ Internet of Things โดยผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเนื่องจากหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวมีความต้องการของผู้เข้าอบรมและหลักสูตรมีประสิทธิภาพดีกว่าวิธีเดิม การประเมินความพึงพอใจการใช้งานของระบบรดน้ำเกษตรอัจฉริยะโดยใช้ Internet of Things จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสาธิต และถ่ายทอดการใช้ระบบรดน้ำเกษตรอัจฉริยะโดยใช้ Internet of Things ให้กับเกษตรกรที่สนใจนั้น โดยรวมพบว่า มีความพึงพอใจในระดับดีมาก

ระยะที่ 4 การประเมินหลักสูตรหลังการฝึกอบรมหลักสูตรเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโทไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยนำแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อติดตามผลของผู้ผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับการนำเอาความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปพัฒนาการเรียนการสอนของครูในหน่วยงานกับกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มครูผู้สอน กลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติงาน และกลุ่มนักศึกษา ผลการประเมินความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จากการประเมินผลหลักสูตรมีจุดที่ต้องนำไปแก้ไขปรับปรุงคือ การปรับปรุงใบงานในแต่ละหน่วยให้มีความเหมาะสมกับบริบทของรายวิชาที่นำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผลการประเมินนี้จึงเป็นที่ยืนยันได้ว่าหลักสูตรฝึกอบรมเกษตรกรก้าวไกล การจัดการดินด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง สำหรับนักศึกษาวิชาโทไทย-อิสราเอล สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความสามารถ และทักษะการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรนำหลักสูตรสูตรฝึกอบรมนี้ไปอบรมกับการเรียนการสอนให้กับครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องในรายวิชา เพื่อให้ครูผู้สอนด้านเกษตรสามารถนำความรู้ และทักษะด้านการจัดการดิน ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตทุกสิ่ง ไปพัฒนาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีความทันสมัยและก้าวทันเทคโนโลยี

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรจัดการอบรมการสอนในลักษณะออนไลน์ในส่วนของ ทฤษฎีเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาเบื้องต้นก่อนการเรียนภาคปฏิบัติ เพื่อให้สามารถจัดการอบรมให้กับคนที่สนใจมากยิ่งขึ้น

2.2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการเกษตร เพื่อนำความรู้มาพัฒนาสู่การจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ วงศ์ถามาตย์. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสนทนาคิวเคราะห์ สำหรับ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุขภู บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชนิสรา อริยะเดชซ์.(2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา.วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ,13(3).
- ปวิณกร แป้นกลัด.(2558). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูวิชาชีพตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู วิชาชีพแบบฐานสมรรถนะ.วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา,27(95).
- รัตน์ะ บัวสนธ์.(2556).การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา(พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก: สำนักพิมพ์บัวกราฟ ฟิค.
- สงัด อุทรานันท์.(2532).พื้นฐานและหลักการพัฒนหลักสูตร.(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2560). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560- 2579).สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2566 จาก <https://www.nesdc.go.th/>.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2561). การพัฒนหลักสูตร(พิมพ์ครั้งที่ 3).ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Taba,H. (1962). Curriculum Develoment Theory and Practice. New York: Harcourt, Brace and World.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

THE GUIDELINE OF TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP DEVELOPMENT ADMINISTRATORS UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ณัฐสิทธิ์ วราวิกสิต¹, สรรฤดี ดีปุ²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Nattasit Warawiksit¹ Sanrudee Deepu²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : krexexus@gmail.com¹, sanrudee.d@gmail.com²

(Received : June 4, 2024 ; Edit : June 9, 2024 ; accepted : June 14, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงองค์กร เพื่อส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความเชื่อถือ เชื่อมั่น ศรัทธาในวิชาชีพและวิสัยทัศน์ที่ทำให้มองเห็นอนาคตขององค์กรอย่างก้าวหน้าและมั่นคง เข้าใจในความสามารถ ความถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพัฒนาตนเองตามความสามารถ ความสนใจเฉพาะด้าน เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ผู้บริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

abstract

This research aimed 1) to study the transformational leadership of school administrators under the Buriram Primary Education Service Area Office 2, 2) to compare transformational leadership of school administrators classified by management experience, and 3) to study the guidelines for developing transformational leadership of school administrators under the Buriram Primary Education Service Area Office 2. The sample of this research was the school administrators under the Buriram Primary Education Service Area Office 2. The research instruments were questionnaire and the interview form. Data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The results show that

1) the transformational leadership of school administrators under the Buriram Primary Education Service Area Office 2 was at a very high level overall and in specific aspects.

2) the comparison of transformational leadership of school administrators classified by management experience overall and specific aspects was significantly different at the statistical level of .05.

3) the guidelines for developing transformational leadership of school administrators indicated that they should be a role model in the development of organizational change to promote subordinates to trust, strongly believe, and have faith in the profession and vision that makes the future of the organization progressive. Besides, school administrators should understand the individual ability, aptitude, and difference of subordinates, and encourage them to develop themselves according to their specific abilities and interests. These can strengthen the inspiration for the development of completing work assignment effectively.

Keyword : Development guidelines, School administrators, Transformational leadership

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวิทยาการและการแข่งขัน ทั้งนี้การพัฒนาการศึกษานับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม เพราะกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่จะทำให้บุคคลในชาติให้มีคุณภาพ มีศักยภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาพัฒนาชีวิต ยกกระดับสังคมให้ดีขึ้น ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีจริยธรรมและสามารถที่จะนำความรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21

เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะทางการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้นำเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา มีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจหลักการบริหารและระบบขององค์กร ดังนั้น “ภาวะผู้นำ” จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์กรและการจัดการ เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลตามวัตถุประสงค์ จึงต้องสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็งในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2551) ซึ่งภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการนำพาองค์กรให้มีความอยู่รอดและเจริญก้าวหน้า ถ้าองค์กรใดมีผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่ดีมีความสามารถ ย่อมนำผลสำเร็จตามเป้าหมายมาสู่องค์กรได้ (การดี อนันต์นวิ, 2555) โดยผู้บริหารในระบบการศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบัน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติในการทำงาน เพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน ผู้บริหาร คือ กลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย เพราะผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในสถานศึกษา หากผู้บริหารมีการจัดการที่ดีมีมาตรฐานก็จะส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและคุณภาพการศึกษาก็เป็นไปในทางที่ดี (นนทกร อรุณโน, 2559)

จากการศึกษา พบว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นผู้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของผู้ตามให้เกิดความพยายามที่จะปฏิบัติงานเกินเป้าหมายที่กำหนด ต้องเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นของผู้ตามให้มีภาวะผู้นำในระดับสูง ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) สอดคล้องกับภาวะผู้นำที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและมีความเป็นสากล (ยงยุทธ เกษสาคร, 2554)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งหมด 228 โรงเรียน มีเขตพื้นที่บริการรับผิดชอบทั้งหมด 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอประโคนชัย อำเภอห้วยราช อำเภอบ้านกรวด อำเภอกระสัง และอำเภอพลับพลาชัย กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาปีงบประมาณ 2566 คือ 1) ส่งเสริม พัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งคุณภาพและมีทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต 2) บริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล 3) บริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วม CBM 4.1 และ เครือข่ายเฝ้าระวัง มุมพัฒนาครูเต็มคน เครือข่ายเฝ้าระวังมุม ICT เครือข่ายเฝ้าระวังมุมบริหารจัดการทรัพยากรใสสะอาด 4) ส่งเสริมการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ เพราะภาวะผู้นำจะทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารถือเป็นผู้นำหลักของสถานศึกษาที่จะส่งผลให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

นำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

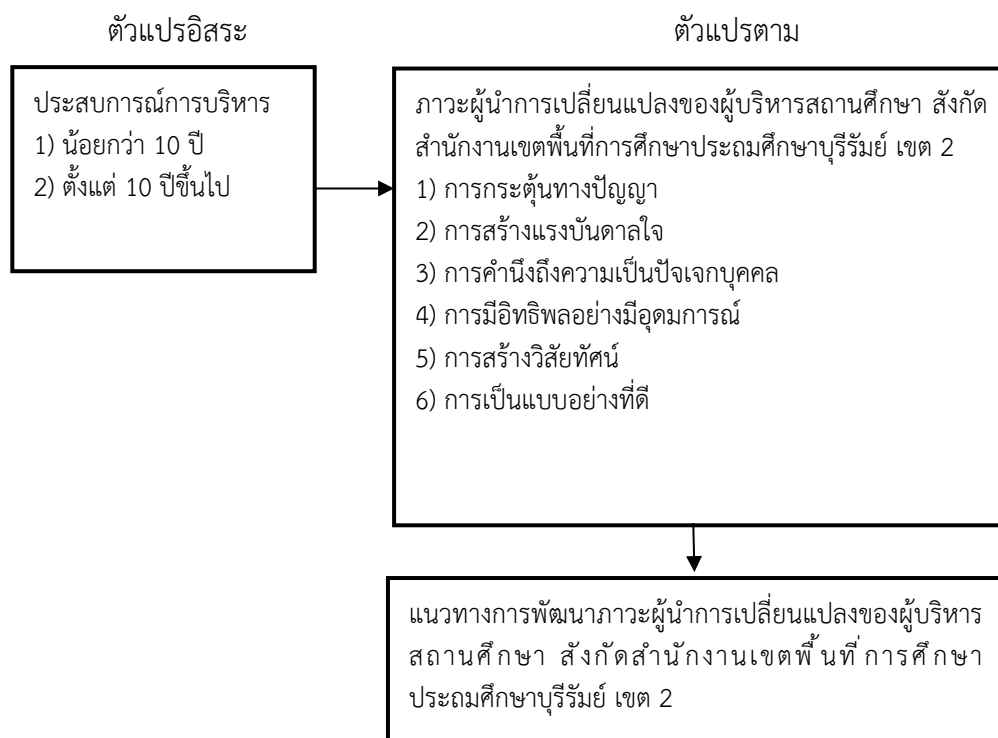
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่มีประสบการณ์การ บริหารต่างกัน มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดโดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากนักการศึกษาหลายท่านที่มีความคล้ายคลึงกันได้จำนวน 6 องค์ประกอบ ดังภาพ 1.1

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 189 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 127 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นดำเนินการโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบสำรวจรายการ (Check list) ซึ่งสอบถามข้อมูลสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ประสบการณ์การบริหาร

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับซึ่ง

2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเลือกภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้าน จำนวนด้านละ 1 ข้อ จำนวน 6 ด้าน มาใช้เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย จากหนังสือ เอกสาร วารสาร รวมทั้งหลักการ แนวคิดทฤษฎี และมุมมองทัศน์ของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน เพื่อนำมาใช้ในการในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับนิยามศัพท์ในการวิจัยครั้งนี้

1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือโดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

1.3 กำหนดรูปแบบ โครงสร้างของเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1.4 ประมวลข้อมูลและความรู้มาสร้างเป็นแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหาและรูปแบบตามที่กำหนดไว้

1.5 นำแบบสอบถามฉบับร่าง เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาและสำนวนที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม

1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความชัดเจนของภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ I.O.C) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า แบบสอบถามมีค่า IOC 1.00 ทุกข้อ

ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์

1.7 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลอง (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) หลังจากที่ได้วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เลือกเฉพาะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงข้อที่ต่ำที่สุดของแต่ละด้าน จำนวนด้านละ 1 ข้อ จำนวน 6 ด้าน นำมากำหนดประเด็นคำถามเพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่เป็นฉบับสมบูรณ์ ไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 5 ท่าน ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

2.2.1 ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 1 คน

2.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการยกย่องจากองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในการเป็นผู้บริหารดีเด่น หรือได้รับรางวัลการบริหารสถานศึกษาด้านใดด้านหนึ่ง จำนวน 2 คน

2.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น จำนวน 2 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

1.2 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1.3 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามพร้อมแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พร้อมด้วย QR Code Google Form เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามแก่ผู้วิจัย

ทางระบบออนไลน์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้วยการสัมภาษณ์ (Interview)

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อเพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายวัน เวลา สถานที่ ผู้ให้การสัมภาษณ์ล่วงหน้า

2.4 ผู้วิจัยจัดเตรียมอุปกรณ์บันทึกภาพ และเครื่องบันทึกเสียง

2.5 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ โดยขออนุญาตบันทึกภาพและเสียงเอาไว้เป็นหลักฐานประกอบการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความเรียบร้อย ความสมบูรณ์ในทุกคำตอบ แล้วคัดเลือกฉบับสมบูรณ์และถูกต้องมาลงรหัสไว้

1.2 สแกนภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

1.3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายด้านและโดยภาพรวมแล้วนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 121) แล้วแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลว่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลว่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลว่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลว่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลว่า มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับ น้อยที่สุด

1.4 เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาโดยการทดสอบค่าที (t-test independent) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

2. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมดแล้วทำความเข้าใจในภาพรวมความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

2.2 นำข้อความที่ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละบุคคลมาจัดกลุ่มคำ (Phrase) ที่เป็นประเด็นที่คล้ายกัน จากนั้นขีดเส้นใต้เน้นคำหรือข้อความนั้นๆ

2.3 อ่านทบทวนกลุ่มคำทั้งหมดที่จัดกลุ่มไว้จนเข้าใจกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

2.4 วิเคราะห์โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) หรือตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive Method) คือ การพิจารณาความเหมือนกัน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุปแล้วบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 127 คน จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การบริหารน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 59.06

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา

ด้าน	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.84	0.81	มาก

ด้าน	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
2.	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.79	0.82	มาก
3.	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.71	0.80	มาก
4.	ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.80	0.79	มาก
5.	ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	3.72	0.81	มาก
6.	ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	3.92	0.83	มาก
รวม		3.81	3.80	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.80) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.83) รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.81) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.79) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.82) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.81) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X}=3.71$, S.D.=0.80) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์การบริหาร				t	p
		น้อยกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป			
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
1.	ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.64	0.48	4.04	0.44	5.121*	.000
2.	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.63	0.56	3.94	0.46	5.795*	.018
3.	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.59	0.56	3.83	0.53	2.522*	.001
4.	ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.66	0.51	3.94	0.54	.839*	.035
5.	ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	3.65	0.57	3.79	0.47	3.481*	.000
6.	ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	3.80	0.53	4.04	0.38	2.362*	.000
รวม		3.66	0.32	3.93	0.42	2.444*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร การทดสอบค่าที (t-test independent) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป สูงกว่าค่าเฉลี่ยประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา น้อยกว่า 10 ปี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

จากการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ดังนี้

1. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรในทุกด้าน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าปัญหาทุกอย่างมีวิธีแก้ไข ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ของสถานการณ์ปัญหานั้นๆ เพื่อให้ได้กรอบการมองปัญหาในวิถีทางใหม่ๆ สนับสนุนการใช้นวัตกรรมและวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการกระตุ้นทางปัญญาในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของครูและบุคลากร

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความท้าทายในการทำงาน สร้างแรงจูงใจที่ต้องการดำเนินงานให้สำเร็จ ด้วยคำพูดและการกระทำที่ปลุกใจ ให้กำลังใจ ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นถึงจุดเด่นและความสามารถของตนเอง สร้างเจตคติที่ดี คิดในเชิงบวก ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความตระหนักในความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานอย่างเสมอภาค โดยการให้รางวัลในโอกาสต่างๆ รวมไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดความสุขและความสบายใจในการสร้างแรงบันดาลใจที่ดี

3. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าถึงความรู้สึก นึกคิด ความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่ดีในการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองตามศักยภาพและความสนใจพิเศษในด้านต่างๆ

4. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำทางความคิดในการตัดสินใจ ออกแบบ ปฏิบัติและขับเคลื่อนการทำงาน ในฐานะผู้นำองค์กร สามารถสร้างความเชื่อมั่นที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เกิดความเชื่อถือและเชื่อใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาว่าแนวความคิดนั้น สามารถเดินหน้าขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างเหมาะสม มีการริเริ่มประเด็นในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งแสดงจุดยืนตามหลักวิชาการอย่างเหมาะสม เพื่อนำพาองค์กรไปสู่จุดหมายตามที่ได้ตั้งไว้

5. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์

ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำด้านการบริหาร ด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการ และวิทยาการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง สามารถสื่อสารกับกลุ่มคนที่หลากหลายและต่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปิดรับโอกาสใหม่ๆ ในการบริหารงาน สนับสนุนแนวทางใหม่ๆ ในการพัฒนาองค์กรอย่างสร้างสรรค์ สามารถสะท้อนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นถึงอนาคตที่ชัดเจนขององค์กร กำหนดวิสัยทัศน์และสร้างเป้าหมายที่ชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่นในแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการทำงานขององค์กร

6. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ธรรมเนียมปฏิบัติที่ดี กฎระเบียบข้อบังคับ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดยยึดหลักด้านคุณธรรม จริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติตน ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ทุ่เมเท เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นที่ปรึกษาที่ดี มีภูมิรู้ ภูมิธรรม ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดความชอบ ความเชื่อถือ และเคารพในฐานะผู้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีความตระหนักและเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ที่ส่งผลต่อระบบการศึกษา โดยสถานศึกษาจะขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ มีการเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะผู้นำ สร้างวิสัยทัศน์ที่มุ่งไปสู่อนาคตอย่างชัดเจน พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรตามความสามารถเฉพาะด้านของแต่ละบุคคล เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน ครูและบุคลากรเกิดความสบายใจ รักและศรัทธาในวิชาชีพ จรรยาบรรณ เกิดความร่วมมือทางกระบวนการความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนางาน พัฒนาคณะ และพัฒนาองค์กร สู่การเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าของระบบการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภาควรรณ ท่อคนดี (2564) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการ การบริหารงานหรือการทำงานเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน โดยบริหารจัดการหรือเปลี่ยนแปลงให้ความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวังไว้ อีกทั้งยังพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และมีศักยภาพในการทำงานมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่มจึงให้ผู้ร่วมงานมองไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคม และ วิสัยทัศน์

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป สูงกว่าค่าเฉลี่ยประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา น้อยกว่า 10 ปี และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยค่าเฉลี่ยประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป สูงกว่าค่าเฉลี่ยประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา น้อยกว่า 10 ปี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ที่ผ่านการบ่มเพาะจากประสบการณ์การบริหารที่หลากหลาย เพื่อให้การตัดสินใจในการมอบหมายงานต่างๆ ตรงตามความสามารถและความถนัดของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อสร้างเสริมกำลังใจที่ดีในการพัฒนางานเพื่อขับเคลื่อนองค์กรร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพร ภูสมิ (2559) กล่าวว่า การมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล มีการปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม ใช้วิธีจูงใจสนองความต้องการของผู้ร่วมงานแตกต่างกัน สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น มีการแนะนำให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชณันท์สร ปิยะภัทรวิรัตน์ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

3.1 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรในทุกด้าน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าปัญหาทุกอย่างมีวิธีแก้ไข ส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ของสถานการณ์ปัญหานั้นๆ เพื่อให้ได้กรอบการมองปัญหาในวิถีทางใหม่ๆ เป็นโอกาสที่ดีที่จะสร้างความท้าทายในการแก้ปัญหาาร่วมกันของผู้บริหาร ครูและบุคลากร สนับสนุนการใช้นวัตกรรมและวิธีการใหม่ๆ ใน

การแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการกระตุ้นทางปัญญาในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของครู และบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชุตติกาญจน์ ทักโลวา (2563) กล่าวว่า ผู้บริหารมองปัญหาเป็นความท้าทาย และเป็นโอกาสที่บุคลากรจะร่วมกันหาแนวทางแก้ไข มีการกระตุ้นให้บุคลากรตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นแบบอย่างและส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนและการทำงาน

3.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความท้าทายในการทำงาน สร้างแรงจูงใจที่ต้องการดำเนินงานให้สำเร็จ ด้วยคำพูดและการกระทำที่ปลุกใจ ให้กำลังใจ ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นถึงจุดเด่นและความสามารถของตนเอง สร้างเจตคติที่ดี คิดในเชิงบวก ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความตระหนักในความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานอย่างเสมอภาค โดยการให้รางวัลในโอกาสต่างๆ รวมไปถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดความสุขและความสบายใจในการสร้างแรงบันดาลใจที่ดีในการทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภกิจ เกษม (2562) กล่าวว่า ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาในการทำงานที่ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ร่วมวางแผนการปฏิบัติงาน มีการนิเทศ ติดตาม ควบคุมและกำกับงานที่มอบหมาย พร้อมทั้งร่วมแก้ปัญหาตามสถานการณ์และให้ความเชื่อมั่นในตัวครูว่าทุกคนสามารถทำงานได้สำเร็จตามที่มอบหมาย ตรงตามความสามารถ ทำให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ตามมีแรงจูงใจภายในหรือมีแรงบันดาลใจทำงานด้วยความเพลิดเพลิน ด้วยใจรัก ด้วยความรู้สึกรักที่เห็นคุณค่าของงานหรือเห็นงานนั้นมีความท้าทาย ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน แต่อุทิศตนเพื่อกลุ่ม มีการตั้งมาตรฐานในการทำงานสูง และเชื่อมั่นว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมาย มีความตั้งใจแน่วแน่ในการทำงาน มีการให้กำลังใจและมีการกระตุ้นผู้ร่วมงานหรือผู้ตามให้ตระหนักถึงสิ่งสำคัญในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ ชนะสงคราม (2563) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียน บ้านดุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงผลงานตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยผู้บริหารเป็นตัวอย่างที่ดี ทำให้ครูผู้สอนมีกำลังใจในการทำงานและพร้อมจะทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจ ให้กับงานที่ผู้บริหารมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

3.3 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเข้าถึงความรู้สึก นึกคิด ความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่ดีในการปฏิบัติงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองตามศักยภาพและความสนใจพิเศษในด้านต่างๆ สร้างบรรยากาศที่ดีในกลุ่มงานและองค์กร รวมไปถึงการให้บริการที่ดีต่อผู้รับบริการ เพื่อให้เกิดความรักในวิชาชีพและเกิดความอยากพัฒนาความก้าวหน้าขององค์กรต่อไปร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชุตติกาญจน์ ทักโลวา (2563) กล่าวว่า ผู้บริหารรู้จักและจดจำบุคลากรในองค์กรในด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน มอบหมายงานตามรู้ความสามารถของบุคลากร ให้อิสระในการทำงาน เข้าใจธรรมชาติและความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความสามารถในด้านอื่นๆ สร้างความเข้าใจและไว้วางใจแก่ผู้ร่วมงาน

3.4 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางความคิดในการตัดสินใจ ออกแบบ ปฏิบัติและขับเคลื่อนการทำงานในฐานะผู้นำองค์กร สามารถสร้างความเชื่อมั่นที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ความเชื่อถือและเชื่อใจต่อผู้บังคับบัญชาว่าแนวความคิดนั้น สามารถเดินหน้าขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา มีการริเริ่มประเด็นในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งแสดงจุดยืนตามหลักวิชาการอย่างเหมาะสม เพื่อนำพาองค์กรไปสู่จุดหมายตามที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จารุวรรณ วงศ์เตย

(2557) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารควรศึกษาข้อมูลในการทำวิสัยทัศน์ และประชุมชี้แจงให้ผู้ร่วมงานทุกคนที่มีส่วนร่วม ยอมรับและเข้าใจการสร้างวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์และต้องเป็นวิสัยทัศน์ที่กระชับชัดเจนมีเป้าหมายที่แน่นอน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความตระหนักในการรับผิดชอบงานร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนันทน์ ภู่ระหงษ์ ปิยะภัทรวิรัตน์ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา พบว่า ผู้บริหารเป็นตัวแทนขององค์กรที่มีความเป็นผู้นำและมีภาพลักษณ์และมีอำนาจความเป็นผู้นำองค์กรบริหารอย่างมีความรู้ มีหลักการสามารถบริหารงานสอดคล้องตามนโยบายการศึกษาและสามารถบริหารจัดการงานทุกฝ่ายในโรงเรียนได้อย่างเป็นปัจจุบัน ประพฤติและปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้ร่วมงานให้เกิดความเชื่อถือ เชื่อมมั่นและศรัทธา มีความรู้ความสามารถ และสามารถสร้างความไว้วางใจ สอนงานให้ผู้ร่วมงานได้ มีวิสัยทัศน์ มีการตั้งเป้าหมาย และนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

3.5 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำด้านการบริหาร ด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการ และวิทยาการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง สามารถสื่อสารกับกลุ่มคนที่หลากหลายและต่างหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปิดรับโอกาสใหม่ๆ ในการบริหารงาน สนับสนุนแนวทางใหม่ๆ ในการพัฒนาองค์กรอย่างสร้างสรรค์ สามารถสะท้อนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นถึงอนาคตที่ชัดเจนขององค์กร กำหนดวิสัยทัศน์และสร้างเป้าหมายที่ชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่นในแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการทำงานขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา คนไฉ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูเก็ต พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องเป็นบุคคลที่สามารถมองภาพในอนาคตที่จะส่งผลต่อการนำไปสู่ความเป็นเลิศทางด้านต่างๆ โดยมีการวางแผน และสร้างวิสัยทัศน์ใหม่ๆ เพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีการวางแผนกลยุทธ์ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีศิลปะในการโน้มน้าวจิตใจให้ครูและผู้เกี่ยวข้องยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ และจะต้องนำวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นไปปฏิบัติจริง เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามค่านิยมของสถานศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นมีความพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจ

3.6 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในด้านจรรยาบรรณธรรมนิยมปฏิบัติที่ดี ภาวะเยี่ยง ย่อเยี่ยง มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม โดยยึดหลักด้านคุณธรรม จริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติตน ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ทุ่มเท เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นที่ปรึกษาที่ดี มีภูมิรู้ ภูมิธรรม ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดความชอบ ความเชื่อถือ และเคารพในฐานะผู้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ชนชญา สังข์พญา (2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมกับบทบาท หน้าที่ของผู้บริหาร สามารถสร้างความรัก ความศรัทธา จนเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือ ทั้งในเรื่องการให้คำแนะนำ คำตักเตือน และนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานของตน ส่งผลให้การบริหารงานในโรงเรียนประสบความสำเร็จ

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงองค์กร เพื่อส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความเชื่อถือ เชื่อมมั่น ศรัทธาในวิชาชีพและวิสัยทัศน์ที่ทำให้มองเห็นอนาคตขององค์กรอย่างก้าวหน้าและมั่นคง เข้าใจในความสามารถ ความถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพัฒนาตนเองตามความสามารถ ความสนใจเฉพาะด้าน เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ตามผลการวิจัย 6 ด้าน ดังนี้

1.1.1 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในทุกด้าน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าปัญหาทุกอย่างมีวิธีแก้ไข ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

1.1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้เกิดความท้าทายในการทำงาน สร้างแรงจูงใจที่ต้องการดำเนินงานให้สำเร็จ ด้วยคำพูดและการกระทำที่ปลุกใจ ให้กำลังใจ

1.1.3 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าถึงความรู้สึก นึกคิด ความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างกัลยาณมิตร

1.1.4 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำทางความคิดในการตัดสินใจ ออกแบบ ขับเคลื่อนการทำงานในฐานะผู้นำองค์กร สามารถสร้างความเชื่อมั่นที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

1.1.5 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งด้านการบริหาร ด้านองค์ความรู้เชิงวิชาการ และวิทยาการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

1.1.6 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ธรรมเนียมปฏิบัติที่ดี กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดยยึดหลักด้านคุณธรรม จริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติตน

1.2 สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัด ไม่ว่าจะด้วยเรื่องของการจัดหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การสนับสนุนงบประมาณทรัพยากรในการพัฒนา นิเทศติดตาม ควบคุมและกำกับกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กิงกาญจน์ ใจซื่อกุล. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ ประจำการโรงพยาบาลชุมชน เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการพยาบาล สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย.
- ขจรอรุณ พงศ์วิริทธิ์ธร. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ: เชียงราย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา.
- จารุวรรณ วงศ์เตย์. (2557). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชนันภัสร์ ปิยะภัทรวิรัตน์. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ชนชญา สังข์พญา. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ชุดิกกาญจน์ ทักโลวา. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นนทกร อรุณโน. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภควรรณ ห่อคนดี. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2555). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2554). ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2551). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยหอการค้า.
- รัตนา คนไฉ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิจักขณ์ สุวรรณเจริญ. (2558). การพัฒนาตัวแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหารเพื่อการส่งออกของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาพร ภูสมิ. (2559). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุภารัตน์ ชนะสงคราม. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนบ้านดุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี.

Bass and Avolio. (1994). Improving organization effectiveness through transformational leadership. Thousand Oaks: Sage.

Krejcie, R. V. & Daryle, W. M. (1970). Determining Sampling Size for Research Activities. Journal of Education and Psychological Measurement. 10(11): 308.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

Guidelines for the Development of Innovative Leadership of Administrators under
Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 1

พิมพ์สุดา พัฒนภูมิชัย¹, สรรฤดี ดีปุ²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Pimsuda Pattanaphumchai¹, Sanrudee Deepu²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : 65D0101210@nrru.ac.th¹, sanrudee.d@gmail.com²

(Received : June 21, 2024 ; Edit : July 3, 2024 ; accepted : July 3, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ 3) หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.962 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ส่วนแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ด้านการคิดสร้างสรรค์ และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองค์กรให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ควรมีการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่บุคลากร และมีกระบวนการในการสร้างให้ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กำลังใจ สามารถโน้มน้าวและจูงใจบุคลากรในการร่วมมือปฏิบัติงานจากบุคลากรในหลายฝ่ายเพื่อให้เกิดการสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากร มีอิสระด้านความคิดและส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาตนเอง เปิดโอกาสให้บุคลากรการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้เป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมาย ควรตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) Study the innovative leadership level of educational institution administrators. 2) Compare the innovative leadership of school administrators classified by school size and 3) Find ways to develop innovative leadership among school administrators. The sample group included educational institution administrators under the Chaiphum Primary Educational Service Area Office Area 1, academic year 2023, totaling 123 people. The tools used in the research were a questionnaire and an interview. The questionnaire had a confidence value for the entire version equal to 0.962. Statistics used in the research included frequency, percentage, average standard deviation and t-test. The interview data were analyzed by content analysis.

The research results revealed that:

1. The innovative leadership of school administrators under the Chaiphum Primary Educational Service Area Office Area 1 was overall at a high level. When considering each aspect, it was at a high level in every aspect. The aspect with the highest average was creating an innovative organizational atmosphere, teamwork and participation, The use of information and communication, technology creativity and having a vision for change, in order.
2. Comparison results of innovative leadership of school administrators under the Chaiphum Primary Educational Service Area Office Area 1 classified by educational institution size. Overall and each aspect is not different. The innovative leadership of administrators of medium and large educational institutions has a higher average than that of administrators of small educational institutions.
3. The guidelines for the innovative leadership development of school administrators under the Chaiphum Primary Educational Service Area Office Area 1 was found that school administrators can adapt to changes in order to develop the organization to be able to cope with changes that occur continuously. Educational institution administrators should disseminate knowledge about technology and innovation to personnel. And have a process for creating teachers as a person of learning. They were able to create mutual understanding Exchange knowledge, encourage and support personnel regularly. Also influence and motivate personnel to cooperate in performing tasks from personnel in many departments to create a quality team personnel should be given the opportunity to have freedom of thought and encourage continuous self-development, as well. They provide opportunities for personnel to participate in giving suggestions and opinions in order to solve problems and improve work efficiency. Including facilitating various operations to go smoothly and achieve the set goals. Should be aware of the importance of creating an atmosphere and environment for creating a culture within the organization. That will lead to the creation of innovation in schools effectively.

Keywords : Development guidelines, Innovative leadership, School administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดโลกไร้พรมแดน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้านทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอันนำไปสู่การปรับตัว เพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับประเทศ และในระดับองค์การเป็นอย่างมาก โดยได้มีการกำหนดนโยบายในการให้ความสำคัญกับนวัตกรรมและมีการวางแผนเพื่อนำพาประเทศ ไปสู่การเป็นประเทศที่เป็นผู้นำด้านนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้วิกฤติการณ์และสร้างความยั่งยืน ในการพัฒนาประเทศและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ในการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กรนั้น ผู้นำองค์กรจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะผู้นำ คือ ผู้ที่มีบทบาทในการสนับสนุนและเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรมีความคิดและแนวทางในการสร้างสิ่งใหม่ วิธีการใหม่ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร (กุลชลี จงเจริญ, 2560)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ และเป้าหมายในการจัดการศึกษาในยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคนการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีแนวทางในการผลิตและพัฒนาคนให้มีสมรรถนะ ในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศส่งเสริมการผลิตและพัฒนาคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 100) โดยผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีทักษะในการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และต้องมีแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการวิธีใหม่ๆ โดยสามารถนำองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ เข้ามาบริหารจัดการสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้สถานศึกษาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดผลสำเร็จต่อองค์กร

กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคโนโลยีในการสร้างนวัตกรรมเพื่อการบริหารการศึกษา จึงได้มีการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยได้จัดตั้งโครงการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education sandbox) ขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบใหม่ที่มีเป้าหมาย 4 ประการ ดังนี้ 1) เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้ง 3 ด้าน (เจตคติ ทักษะ ความรู้) รวมทั้งขยายผลสู่ระดับประเทศ 2) พัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด ขยายผลนวัตกรรมการศึกษาสู่ระดับชาติและพื้นที่อื่น 3) ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา โดยยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มอ่อนและยากจน และ 4) ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา การพัฒนาและการขยายผลนวัตกรรมการศึกษา (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2561) โดยมีจุดนำร่องรวม 6 จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ภาคกลาง ที่จังหวัดกาญจนบุรี ภาคตะวันออกที่จังหวัดสระบุรี ภาคตะวันออกที่จังหวัดระยอง ภาคใต้ที่จังหวัดสตูล และภาคใต้ชายแดนนำร่องอย่างเป็นทางการที่จังหวัดปัตตานี และดำเนินงานคู่ขนานในจังหวัดยะลาและนราธิวาส ตามลำดับ (อิทธิพล รุ่งก่อน และนวรรตน์ รามสูตร, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 209 โรงเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาได้ ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก 122 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 84 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1 โรงเรียน ในพื้นที่ 5 อำเภอ ที่เป็นเขตรับผิดชอบ ดังนี้ อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอภักดีชุมพล ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 174 คน และข้าราชการครูจำนวน 1,897 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1, 2565) ซึ่งแต่ละสถานศึกษามีบริบทที่แตกต่างกัน ทำให้คุณภาพในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันค่อนข้างมาก ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารนับเป็นตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พร้อมทั้งจะขับเคลื่อนเพื่อตอบสนองต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ครูยุคใหม่ควรเป็นบุคคลที่เอื้อและพร้อมที่เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และแสวงหา

ความรู้อย่างต่อเนื่อง ให้เหมาะสมกับเป็นวิชาชีพชั้นสูงและเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่าอันจะส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่มาตรฐานสากล (สมาน อัสวภูมิ, 2551, น.27) พร้อมทั้งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาให้หน่วยงานและองค์กรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องชี้แจงให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกันว่าการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ เทคนิคการสอนแบบใหม่ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนแบบใหม่ การพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่ที่มีการเรียนรู้ และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนากิจการการศึกษาในสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลและยกระดับองค์กรสู่เป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารเป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษา รวมถึงความก้าวหน้าและเป็นเสาหลักในการพัฒนาความสามารถของครู โดยผู้บริหารที่ดีต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถใช้พลังและความสามารถของตนในการโน้มน้าว จูงใจและกระตุ้นบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลาย มุ่งให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน และคิดสร้างสรรค์แนวทางการดำเนินงานใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทันสมัย เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและสถานศึกษาสูงสุด รวมทั้งใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรม ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตและการให้บริการอย่างสร้างสรรค์ (กุลชลี จงเจริญ, 2562, น. 7) ดังนั้นจึงเห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นภาวะผู้นำที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากในปัจจุบันเนื่องจากสามารถช่วยขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวหน้าไปยังจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้จนสำเร็จท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้

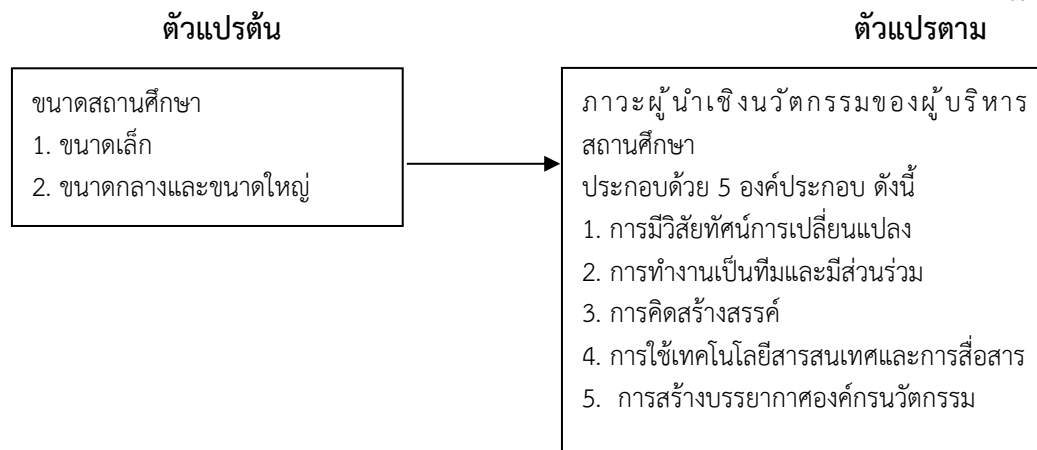
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ยุคสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันและต้องปรับตัวในทุกด้าน องค์กรต้องการผู้นำที่ก้าวหน้าโลกที่มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อแก้วิกฤติการณ์และสร้างความยั่งยืน ในการพัฒนาประเทศและให้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง เป็นเหตุให้องค์กรต่างๆ รวมถึงสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ต้องเพิ่มขีดความสามารถในทุกด้าน การสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กรนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนากิจการการศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลและยกระดับองค์กรสู่เป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ว่าอยู่ในระดับใด และควรมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างไรบ้าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาสามารถนำแนวทางมาใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจากการศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักการศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) การคิดสร้างสรรค์ 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5) การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม ดังปรากฏในภาพ 1.1

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 174 คน ในปีการศึกษา 2566
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 123 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) และดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ขนาดสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ขนาดเล็ก 2) ขนาดกลางและขนาดใหญ่
2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) การคิดสร้างสรรค์ 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถาม แบบสำรวจรายการ (Check list) ซึ่งสอบถามข้อมูลสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert จัดเรียงเนื้อหาข้อคำถาม ตามลำดับขององค์ประกอบที่นำมาศึกษา จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) การคิดสร้างสรรค์ 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5) การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยการเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละด้านๆ ละ 1 ข้อ จำนวน 5 ด้าน มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความปอดภัยในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม เป็นคำถามตรวจสอบ รายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert โดยนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดการวิจัย

1.3 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและตรวจสอบความสมบูรณ์ของประเด็นคำถาม โครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา สาระสำคัญให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนิยามศัพท์ แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

1.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์

1.5 นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ซึ่งการบริหารความปอดภัยในสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .962

1.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ศึกษาเอกสารแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

2.2 นำประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงและให้ข้อเสนอแนะ

2.3 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาอีกครั้ง

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่เป็นฉบับสมบูรณ์ ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทาง การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พร้อมด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผ่านช่องทางออนไลน์โดยใช้คิวอาร์โค้ด Google Forms

3. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทางรูปแบบออนไลน์ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามที่กำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดต่อประสานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง และเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดำเนินการตามแต่ละเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 ดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 2 ฉบับ ให้ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 และผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ทั้งทางไปรษณีย์และทางออนไลน์

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทางรูปแบบไปรษณีย์และออนไลน์ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามที่กำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดต่อประสานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง และเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ขอความอนุเคราะห์หนังสือในการสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

2.2 ดำเนินการติดต่อนัดหมายวัน เวลา สถานที่กับผู้ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้าและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

2.3 จัดเตรียมอุปกรณ์บันทึกภาพ และเครื่องบันทึกเสียง และดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้โดยมีการบันทึกภาพ และเสียงไว้เป็นหลักฐานประกอบการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม (n=123)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา	117	95.12
1.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	5	4.07
1.3 รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	0.81
รวม	123	100.00
2. ขนาดสถานศึกษา		
2.1 ขนาดเล็ก	50	40.65
2.2 ขนาดกลางและขนาดใหญ่	73	59.35
รวม	123	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 95.12 และส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.88

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.08	0.48	มาก
2.	การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.14	0.57	มาก
3.	การคิดสร้างสรรค์	4.09	0.54	มาก
4.	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.11	0.51	มาก
5.	การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.16	0.52	มาก
รวม		4.12	0.48	มาก

จากตาราง 4.2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.57) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.51) การคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.54) และการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	สถานศึกษา ขนาดเล็ก		สถานศึกษา ขนาดกลางและขนาดใหญ่		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		

1. การมีวิสัยทัศน์						
การเปลี่ยนแปลง	4.07	0.49	4.09	0.47	-0.18	.85
2. การทำงานเป็นทีม						
และมีส่วนร่วม	4.15	0.58	4.15	0.56	-0.14	.98
3. การทำงานเป็นทีม						
และมีส่วนร่วม	4.11	0.55	4.09	0.53	0.14	.88
4. การใช้เทคโนโลยี						
สารสนเทศ						
และการสื่อสาร	4.08	0.55	4.13	0.48	-0.51	.60
5. การสร้างบรรยากาศ						
องค์กรนวัตกรรม	4.12	0.61	4.19	0.45	-0.71	.47
รวม	4.11	0.52	4.13	0.45	-0.27	.78

*Sig < .05

จากตาราง 4.8 ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องศึกษายุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรวมถึงแผนพัฒนาการศึกษาชาติ นโยบายทางการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดทั้งในอดีต และปัจจุบัน นำมาบูรณาการความรู้ ความเชื่อและประสบการณ์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการกำหนดทิศทางขององค์กรที่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาประเทศอย่างมีกระบวนการและขั้นตอน นำแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 มาสู่การพัฒนาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา บุคลากรทุกท่านร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ และดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน ทำงานร่วมกันให้สำเร็จตามเป้าหมายผู้บริหารจะต้องศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอ เข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน

2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมสถานศึกษาต้องมีแผนการดำเนินงานและดำเนินงานโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีกิจกรรม PLC จัดประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ร่วมกันสร้างโมเดลเป็นนวัตกรรมของสถานศึกษา ถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันปฏิบัติเห็นคุณค่าของงานที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ ช่วยเหลือกันเป็นทีม บุคลากรในองค์กรหรือสถานศึกษาจึงเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าต่อสิ่งที่จะร่วมกันพัฒนาไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา

3. ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารต้องเรียนรู้ความถนัด ความสามารถของบุคลากร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการมอบหมายงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาและทำความเข้าใจความแตกต่างของบุคคล เพื่อดูว่าใครเหมาะสมที่จะทำงานใดให้ประสบความสำเร็จได้ และที่สำคัญเมื่อได้ทำงานตามความถนัด ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระด้านความคิด การวางแผนการทำงานได้อย่างเต็มที่ที่มีกิจกรรม PLC จัดกิจกรรมการประชุม สัมมนาเป็นประจำ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และต้องส่งเสริมให้มีการแสดงศักยภาพของตนเอง เปิดโอกาสและสนับสนุนตามความชอบ ความถนัด ความสามารถ ให้อิสระในการทำงาน จึงเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อสถานศึกษา

4. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควรติดตามเทคโนโลยีให้ก้าวหน้ายุคสมัย ฝึกปฏิบัติจริง เข้ารับการอบรม พัฒนาทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เป็นประจำ จัดโครงการและเข้าร่วมการอบรมพัฒนาทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์หรือโปรแกรม ที่จำเป็นต่อการทำงานของผู้บริหาร คณะครูและบุคลากร สนับสนุนความสามารถของบุคลากรที่ชำนาญการใช้คอมพิวเตอร์ มอบโอกาสการเป็นวิทยากรในโครงการอบรม สอนทักษะพื้นฐานหรือโปรแกรมต่างๆ ให้กับผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษา

5. การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ๆ นำมาใช้ในสถานศึกษา เผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่บุคลากรและมีกระบวนการในการสร้างให้ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สร้างสัมพันธภาพการทำงาน ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากร สร้างความเข้าใจร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กำลังใจ สนับสนุนบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ สามารถโน้มน้าวและจูงใจบุคลากรให้คล้อยตาม จนนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมในสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ให้ความสำคัญกับการรักษาสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม เล็งเห็นคุณค่า ของนวัตกรรม สร้างสภาพแวดล้อมการทำงาน มีการสื่อสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของทินกร บัวชู (2559, น. 37-39) ที่กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นพฤติกรรมเชิงกลยุทธ์ที่สามารถจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม การรักษาบรรยากาศที่ดีในการทำงาน รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ของหน่วยงานในการสนับสนุน การสร้างสรรค์นวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของภริญา สายศิริสุข (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายแต่ละด้านดังนี้

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ต่างมีการศึกษาเรียนรู้และปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน มีแผนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยน และประชุมในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และแนวทางในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน ร่วมแก้ไขปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้เป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร นวนทอง (2565) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ที่ทำงานในขนาดสถานศึกษาต่างกัน พบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะวรรณ บริหารพานิช (2565) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจำวงศัรชัรณ เขต 1 ความคดัเห็นของครุที่ม่อภาวะผู้นำเชงนวัตรกรรมของผู้บรหการสถานศกษาชัรณพ้รฐาน สังกัดสำนักรงานเขตพ้รฐานที่การศึกษาประถมศกษาประจำวงศัรชัรณ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศกษาพบว่าม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชงนวัตรกรรมของผู้บรหการสถานศกษา สังกัดสำนักรงานเขตพ้รฐานที่การศึกษาประถมศึกษาชัรณพ้รฐาน เขต 1

3.1 ด้านการม่อวิสัยทัศน์การเปล่ยนแปลง ผู้บรหการต้องศกษายุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตรวมถึงแผนพัฒนาการศึกษาชาติ นโยบายทางการศกษาของหน่วยงานต้นสังกัดทั้งในอดีตและปัจจุบัน นำมาบูรณาการความรู้ ความเช่อและประสบการณ์เพื่อสร้างองศัความร้ใหม่ในการกำหนดทิศทางการศกษาที่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาประเทศอย่างม่อกระบวนการและชัรตอน นำแนวนโยบายของกระทรวงศกษาธิการสำนักรงานคณะกรรมการการศกษาชัรณพ้รฐาน สำนักรงานเขตพ้รฐานที่การศึกษาประถมศกษาชัรณพ้รฐาน เขต 1 มาสู่การพัฒนาวิสัยทัศน์ของสถานศกษา ให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศกษา บุคลากรทุกท่านร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน ทำงานร่วมกันให้สำเร็จตามเป้าหมายผู้บรหการจะต้องศกษาเรียนร้อยู่เสมอเข้าใจและยอมรับการเปล่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันและเพื่อให้ผู้บรหการสถานศกษาม่อการถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่แนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้อการ ผู้บรหการต้องถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้บุคลากรซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ ทำความเข้าใจกับคณะครุและบุคลากร เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้อการ ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันชัรบเคล่อไปสู่การลงม่อปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ต้อเป้าหมายไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ LeSourd (1990 อ้างถึงใน นกัญชลลา ลันเหล่อ, 2554) ได้ศกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำเชงวิสัยทัศน์ของผู้บรหการโรงเรียน พบว่าภาวะผู้นำเชงวิสัยทัศน์ของผู้บรหการจะมีพฤติกรรมเน้นไปที่การกำหนดวิสัยทัศน์สร้างแรงจูงใจสูงด้วยความเช่อส่วนบุคคล ม่อความม่อมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน การให้ความสำคัญกับค่านิยมอุดมการณ์ของโรงเรียนจากการมีส่วนร่วม ม่อเน้นสู่นวัตรกรรมใหม่ๆ ม่อเห็นภาพในอนาคตที่ต้อการ

3.2 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม สถานศกษาต้องมีแผนการดำเนินงานและดำเนินงานโดยม่อการแลกเปล่ยนเรียนร้ ม่อกิจกรรม PLC จัดประชุม ปรกษาหารือ เพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ร่วมกันสร้างม่อเดลเป็นนวัตรกรรมของสถานศกษา ถ่ายทอดความรู้และแลกเปล่ยนเรียนร้ ร่วมกันปฏิบัติเห็นคุณค่าของงานที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ ช่วยเหลือกันเป็นทีม บุคลากรในองศักรหรือสถานศกษาจ่อเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าต้อสิ่งที่จ่อร่วมกันพัฒนาไปสู่เป้าหมายของสถานศกษา สอดคล้องกับแนวคิดของชัรณชนก โตนาถ (2556) กล่าววว่า การมีส่วนร่วมในการทำงานนั้นผู้บรหการต้องม่อการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็น เพื่อร่วมแก้ไขปัญหา สร้างสัมพันธภาพที่ดีในสถานศกษาส่งเสริมการทำงานให้บุคลากรม่อการทำงานเป็นทีม และสร้างความไว้น้อเช่อใจระหว่างกันและกันเปิดโอกาสให้ทุกคนสร้างสรรค์ผลงานนวัตรกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน และการสร้างสรรค์วัฒนธรรมม่อการที่เห็นคุณค่าของนวัตรกรรม สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานของบุคลากรให้ผ่อนคลาย ม่อต้อเครียด กระตุ้นให้บุคลากร ม่อการสื่อสารแลกเปล่ยนเรียนร้และพัฒนาตนเอง เพื่อต้อยอดแนวคิดนวัตรกรรมใหม่ๆ ให้รางวัล และเสริมแรงให้กับบุคลากรที่สร้างนวัตรกรรมใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพที่ก่อให้เกิด

การเปล่ยนแปลงกับองศักรการไปสู่อองศักรการนวัตรกรรม

3.3 ด้านการคดัสร้างสรรค์ ผู้บรหการต้องเรียนร้ความถนัด ความสามารถของบุคลากร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการม่อหมายงาน โดยผู้บรหการสถานศกษาคควรศกษาและทำความเข้าใจ ความแตกต่างของบุคคล เพื่อคัวาใครเหมาะสมที่จะทำงานใดให้ประสบความสำเร็จได้และที่สำคัญเมื่อได้ทำงานตามความถนัด ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรม่ออิสระด้านความคิด การวางแผนการทำงานได้อย่างเต็มที่ ม่อกิจกรรม PLC จัดกิจกรรมการประชุม สัมมนาเป็นประจำ เพื่อเป็นการแลกเปล่ยนเรียนร้ระหว่างบุคลากรในสถานศกษา เพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และต้อส่งเสริมให้มีการแสดงศัยภาพของตนเอง เปิดโอกาสและสนับสนุนตามความชอบ ความถนัด ความสามารถ ให้อิสระในการทำงาน จ่อเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อสถานศกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจ่อราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ด้านการคิดสร้างสรรค์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน คิดกว้าง คิดไกล คิดอย่างสร้างสรรค์ มองสิ่งที่เกิดขึ้นต่างไปจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสามารถคิดได้อย่างรวดเร็วรอบคอบ มุ่งมั่นทำงานร่วมกันเป็นทีมไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีมนุษยสัมพันธ์และทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานงานวิจัยของอรพิน อิมรรัตน์ (2561) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร มีอิสระทางความคิด เพื่อให้เกิดนวัตกรรม การจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3.4 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ ติดตามเทคโนโลยีให้ก้าวทันยุคสมัย ฝึกปฏิบัติจริง เข้ารับการอบรม พัฒนาทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เป็นประจำ จัดโครงการและเข้าร่วมการอบรมพัฒนาทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมที่จำเป็นต่อการทำงานของผู้บริหาร คณะครูและบุคลากร สนับสนุนความสามารถของบุคลากรที่ชำนาญการใช้คอมพิวเตอร์ มอบโอกาสการเป็นวิทยากรในโครงการอบรม สอนทักษะพื้นฐานหรือโปรแกรมต่างๆ ให้กับผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษา และเพื่อให้พัฒนาการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมเพียงพอต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารประชุมร่วมกันวางแผน ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเคร่งครัด คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก จัดให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จากหน่วยงานอื่นและผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้เพียงพออำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้บุคลากรในสถานศึกษาตามความจำเป็นและคุ้มค่ามากที่สุด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับ นิภัฏฐลา ลั่นเหลือ (2554) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงานให้กับโรงเรียนและขณะเดียวกันก็สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดการยอมรับและเห็นคล้อยตาม รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจก่อให้เกิดการปฏิบัติตามแนวทางที่คาดหวัง ซึ่งจะนำสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย แต่อย่างไรก็ตามพบว่าบางสถานศึกษายังมีข้อจำกัดในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ยังขาดความพร้อมทั้งในเรื่องของอุปกรณ์ โปรแกรม และบุคลากรเฉพาะด้าน ตลอดจนโครงสร้างระบบงานเครือข่าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับครูโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นอย่างมาก ด้วยความพร้อมของโรงเรียนในด้านงบประมาณ และบุคลากร ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัดและผู้ปกครอง ทำให้สามารถดำเนินการต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งนอกจากโรงเรียนจะกำหนดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไว้เป็นส่วนหนึ่งในวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และแผนการดำเนินงานประจำปีของโรงเรียนแล้วยังได้ดำเนิน โครงการต่างๆ ที่ตอบสนองต่อนโยบายด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น DLTV DLIT และการจัดสรรอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญของการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและในการจัดการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดทิศทางในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนให้บุคลากรมีความเข้าใจ ยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคนวัตกรรม ในสถานศึกษา นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญกับการจัดอบรมพัฒนาครูในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการตามบริบทของครูแต่ละท่าน ตลอดจนจัดให้มีระบบบริหารจัดการการเรียนรู้และองค์ความรู้ภายในสถานศึกษา รวมทั้งจัดทำระบบงานข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน จัดเก็บเป็น

ฐานข้อมูลส่วนกลางและสามารถเชื่อมโยงนำข้อมูลไปใช้ได้ทันที เช่น ได้มีการนำ Line Facebook และ Website มาใช้ในการติดต่อสื่อสารภายในหน่วยงานและประชาสัมพันธ์ถึงภายนอกหน่วยงานให้ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ

3.5 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม การรักษาบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ นำมาใช้ในการสถานศึกษา เผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่บุคลากรและมีกระบวนการในการสร้างให้ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สร้างสัมพันธภาพการทำงาน ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากร สร้างความเข้าใจร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้กำลังใจ สนับสนุนบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ สามารถโน้มน้าวและจูงใจบุคลากรให้คล้อยตามจนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Grigsby (1991) กล่าวว่า บรรยากาศองค์กรเป็นสภาพแวดล้อมในองค์กรกับการทำงานของบุคคล คือ ความผูกพัน การยึดติดกับกลุ่มการสนับสนุนจากการบริหาร การกำหนดงาน ความกดดันจากงาน การควบคุมและนวัตกรรม ซึ่งบุคคลในองค์กรได้รับรู้และได้รับการจูงใจจากผู้บริหาร สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิทย์ ยอดสละ (2556) ที่กล่าวว่า ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการรับรู้ ถึงความรู้สึกรักของบุคคลที่มีต่อสถานศึกษาที่สามารถส่งผลต่อการทำงานเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานสำเร็จ ดังนั้นการสร้างบรรยากาศในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารควรเข้าใจยุคสมัยพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ศึกษาวิสัยทัศน์ของหน่วยงานต้นสังกัด นำมาพัฒนาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารต้องถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้บุคลากรซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ ทำความเข้าใจกับคณะครูและบุคลากร เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกันขับเคลื่อนไปสู่การลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อให้เกิดการสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ บุคลากรในองค์กรหรือสถานศึกษาควรเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าต่อสิ่งที่จะร่วมกันพัฒนาไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา ส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

1.3 ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระด้านความคิดและส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมการประชุม สัมมนา PLC เป็นประจำ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และต้องส่งเสริมให้มีการแสดงศักยภาพของตนเอง เปิดโอกาสและสนับสนุนตามความชอบ ความถนัด ความสามารถ ให้อิสระในการทำงาน คิดอย่างสร้างสรรค์ เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

1.4 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารควรมีการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่บุคลากรและมีกระบวนการในการสร้างให้ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง อยู่เป็นประจำ ติดตามเทคโนโลยีให้ก้าวหน้ายุคสมัย ฝึกปฏิบัติจริง เข้ารับการอบรม พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สนับสนุนการดำเนินงานให้เพียงพออำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้บุคลากรในสถานศึกษา ตามความจำเป็นและคุ้มค่ามากที่สุด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้เพื่อนำพาองค์กรให้ตอบสนองกับโลกอนาคต

1.5 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม

และเทคโนโลยีใหม่ๆ นำมาใช้ในสถานศึกษา เผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่บุคลากรและมีกระบวนการในการสร้างให้ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สร้างสัมพันธภาพการทำงาน ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากร สร้างความเข้าใจร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้กำลังใจ สนับสนุนบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ สามารถใฝ่มน้าวและจูงใจบุคลากรให้คล้อยตามจนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรมในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

2.3 ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

2.4 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาองค์การทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กุลขลิ จงเจริญ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในเอกสารประกอบการสอนประมวลสาระชุดวิชา นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ขวัญชนก โตนาค และคณะ. (2557). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จีราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ทินกร บัวชู. (2559). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิกัญชลาล ลั่นเหลือ. (2554). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปาริฉัตร นวนทอง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. การประชุมหาติใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ, 13(1), 1438-1441.
- ปิยะวรรณ บริหารพานิช. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา, 1(2), 44-55.
- ภริญา สายศิริสุข (2561). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมาน อัสวภูมิ. (2551). การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 4). อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเซต.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. (2565). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570. ชัยภูมิ : กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2561). พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. [Online]. Available: <https://www.edusandbox.com>. [2566, ธันวาคม 8].
- สุวิทย์ ยอดสละ. (2556). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรพิน อัมรัตน์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อิทธิพล รุ่งก่อน และนวรรตน์ รามสูตร. (2561). การประชุมขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนในเขตพัฒนา
- เศรษฐกิจพิเศษ. [Online]. Available: <https://www.moe.go.th/websm/2018/4/354.html>. [2566, ธันวาคม 9].
- Grigsby, K.A. (1991). Perception of the Organization, Climate : Influenced by the Organization Structure. Journal of Nursing Education, 30(2), 81-88.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

FACTORS AFFECTING THE 21ST CENTURY ADMINISTRATIVE SKILLS OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER NAKHON RATCHASIMA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ประภาภรณ์ จันทระ¹, ดร.บรรจบ บุญจันทร์²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Prapapron Juntarateepra¹, Banjob Boonchan²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : prapa.juntara@gmail.com¹, banjobbun21@gmail.com²

(Received : June 26, 2024 ; Edit : July 1, 2024 ; accepted : December 17, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 3) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวน 313 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า มี 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์การถดถอย แบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านเทคนิควิธี การคิดสร้างสรรค์ ด้านการสื่อสาร และด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร ด้านงบประมาณ ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์กร และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เมื่อวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านภาวะผู้นำ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กรและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล ทักษะการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the management skills in the 21st century of administrators under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2 2) to study the factors of management in the 21st century of administrators under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2, and 3) to study factors affecting management skills in the 21st century of administrators under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2. The sample was 313 people administrators and teachers under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2. The research instrument was a questionnaire. Which is in the form of an estimation scale with 5 levels. Statistics used in data analysis include frequency values. Percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient. and stepwise regression analysis

The research findings were as follows:

1. The level of management skills in the 21st century of administrators under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2, overall, is at a high level. When considering each area in order of average values from highest to lowest, they are: interpersonal skills; technical skills creative thinking skills communication skills and conceptual skills, respectively
2. The level of management factors in the 21st century of administrators under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2, overall, is at a high level. When considering each aspect in order of average values from highest to lowest, these are the characteristics of the organization's environment. Budget factors, Leadership factors, Organizational structure factors and information technology factors
3. Factors that affect management skills in the 21st century of administrators under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2. By stepwise multiple regression analysis, it was found that the factors with the greatest influence were Leadership Organizational structure factors Factors in organizational environment characteristics and information technology factors, respectively, are statistically significant at the .05 level.

Keywords : Affecting factors, Administrative skills, School, administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในศตวรรษที่ 21 ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากยุคอุตสาหกรรมเข้าสู่ยุคสารสนเทศ ซึ่งมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันและเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนการบริหารที่ดี เพราะการก้าวที่ช้าอาจทำให้เสียโอกาสต่างๆ อีกมากมาย (มณฑาพิพย์ นามนุ, 2561 : 11)

แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศที่มุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพพัฒนากำลังคน ให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 5 อำเภอ คือ อำเภอจักราช อำเภอโชคชัย อำเภอห้วยแถลง อำเภอหนองบุญมาก และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีโรงเรียนทั้งหมด 174 แห่ง มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาต้น โดยแบ่งเป็น สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 107 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 61.50 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 65 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 37.35 สถานศึกษาขนาดใหญ่ 2 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 1.15 มีจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งสิ้น 1,642 คน ได้แก่ ตำแหน่ง ครูผู้สอน มีจำนวน 1,495 คน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา มีจำนวน 132 คน ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 15 คน จากผลการทดสอบ ทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-Net) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2564 ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยในบางมาตรฐานการเรียนรู้ต่ำกว่าระดับประเทศอยู่ในทุกรายวิชา นอกจากนี้ยังมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสถานศึกษาไม่ได้ดำเนินการพัฒนางานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องเร่งพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ อย่างเร่งด่วนเพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารจัดการสถานศึกษา

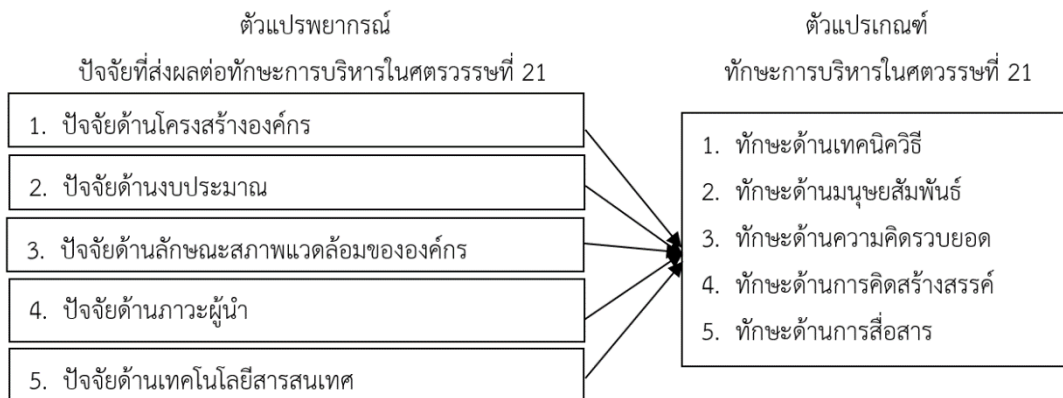
จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร และปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ดังปรากฏในภาพ 1

สมมุติฐานการวิจัย

มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,642 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 313 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม แล้วทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร 2) ปัจจัยด้านงบประมาณ 3) ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร 4) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำและ 5) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคนิควิธี 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 4) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และ 5) ทักษะด้านการสื่อสาร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) ได้แก่ ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

ตอนที่ 2 ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ซึ่งมีลักษณะคำถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.5 หมายถึง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการบริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการบริหาร อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการบริหาร อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการบริหาร อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการบริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร

2. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม เป็นคำถามตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิด

3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและตรวจสอบความสมบูรณ์ของประเด็น สาระสำคัญให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนิยามศัพท์ แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องของรูปแบบและความถูกต้องของภาษา จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item objective congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 103)

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990 : 202-204)

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวน 313 คน

2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พร้อมด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ ไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยจะแนบซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ของ ถึงผู้วิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามกลับคืน และผ่านช่องทางออนไลน์ โดยใช้ Google Forms

3. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทางไปรษณีย์และแบบออนไลน์ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามที่กำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดต่อประสานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้งและเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองได้รับแบบสอบถามจำนวน 313 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. พิจารณาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ

2. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามองค์ประกอบ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามองค์ประกอบ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน

4. นำข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรพยากรณ์มากกว่า 2 ตัว ซึ่งการที่ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูง อาจส่งผลให้สมการตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์มีความคลาดเคลื่อน ดังนั้น จึงต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ เพื่อให้แน่ใจว่าตัวแปรพยากรณ์สามารถคงอยู่ในสมการตัวแปรได้ เมื่อ r แทนค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันมีค่า r มากกว่า 0.80 ผู้วิจัยจะดำเนินการพิจารณาจากค่า VIF (Variance Inflation factor) และ Tolerance ซึ่งค่า VIF ควรมีค่าน้อยกว่า 10 และค่า Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า 0.10 จึงจะเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย

5. สร้างสมการพยากรณ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน ครูและผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = 313)	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
1. ผู้บริหาร	28	8.95
2. ครู	285	91.05
รวม	313	100.00
ขนาดโรงเรียน		
1. ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 119 คนลงมา)	113	36.10
2. ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 - 719 คน)	179	57.19
3. ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 720 - 1679 คน)	21	6.71
รวม	313	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งผู้บริหารจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.90 ตำแหน่งครู จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 91.10 และขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 36.10 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 57.19 และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.71

ตอนที่ 2 ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ทักษะด้านเทคนิควิธี	4.14	0.69	มาก
2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.17	0.73	มาก
3. ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.06	0.75	มาก
4. ทักษะการคิดสร้างสรรค์	4.13	0.71	มาก
5. ทักษะด้านการสื่อสาร	4.12	0.74	มาก
รวม	4.12	0.67	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ระดับระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ส่วนทักษะด้านความคิดรวบยอด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตอนที่ 3 ปัจจัยการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร	4.11	0.71	มาก
2. ปัจจัยด้านงบประมาณ	4.15	0.71	มาก
3. ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร	4.18	0.68	มาก
4. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ	4.14	0.72	มาก
5. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.09	0.71	มาก
รวม	4.13	0.66	มาก

จากตาราง 3 พบว่าระดับปัจจัยการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ ส่วนปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) ผลปรากฏตามรายละเอียด ดังแสดงในตาราง 4.14 – 4.15 ซึ่งใช้สัญลักษณ์ในการนำเสนอ ดังนี้

X_1 แทน ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร

X_2 แทน ปัจจัยด้านงบประมาณ

X_3 แทน ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร

X_4 แทน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

X_5 แทน ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร (X_1)	-				
ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_2)	.854*	-			
ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร (X_3)	.803*	.839*	-		
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X_4)	.867*	.845*	.868*	-	
ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_5)	.812*	.814*	.770*	.857**	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมากและค่อนข้างมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับที่มาก ($r > .80$) ของตัวแปรพยากรณ์อาจส่งผลกระทบต่อ

ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อตรวจสอบว่าการแทนค่าตัวแปรในสมการตัวแบบจะไม่เกิด Multicollinearity ผู้วิจัยจะทำการทดสอบความสัมพันธ์กันโดยใช้ค่า Tolerance และค่า VIF ซึ่งค่า Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า .10 และค่า VIF ควรมีค่าน้อยกว่า 10 จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย ดังตาราง 4.14

ตาราง 5 ค่า Tolerance และ VIF ของตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์	Tolerance	VIF
ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร	.222	4.496
ปัจจัยด้านงบประมาณ	.286	3.501
ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร	.235	4.247
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ	.135	7.420
ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.246	4.060

จากตาราง 5 พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์ มีความสัมพันธ์กันน้อย เนื่องจากค่า Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า .10 และค่า VIF น้อยกว่า 10 ดังนั้น จึงเป็นไปตามข้อตกลงของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย

ตาราง 6 การวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์การถดถอย จากคะแนนดิบ ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์การ ถดถอย จากคะแนน มาตรฐาน (β)	t	p
ค่าคงที่	.184	-	2.17 1	.031
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X ₄)	.253	.273	5.13 8	.000
ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร (X ₁)	.307	.324	7.85 0	.000
ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร (X ₃)	.257	.260	6.47 6	.000
ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X ₅)	.137	.145	3.69 2	.000
R = 0.940, R ² = 0.883, p = .000				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 แสดงว่า ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กรและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลร่วมกันต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบาย

ความแปรปรวนทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ได้ร้อยละ 88.30

จากตาราง 6 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้ดังภาพ 4.1

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.184 + 0.307X_1 + 0.253X_4 + 0.257X_3 + 0.137X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.324X_1 + 0.273X_4 + 0.260X_3 + 0.145X_5$$

ภาพ 4.1 สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหาร
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยและสรุปผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ส่วนทักษะด้านความคิดรวบยอด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.1 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารให้คำแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารตระหนักถึงปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ที่อาจเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง จึงส่งผลให้การบริหารงานไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ด้วยเหตุนี้จึงมีการส่งเสริมด้านมนุษยสัมพันธ์ของคนในองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ พรพิมล แก้วอุทิศน์ (2563 : 8) ที่กล่าวว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นความสามารถในการประพடுத்தกันเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในองค์กร โดยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้มีตำแหน่งเหนือกว่าในองค์กร สามารถเข้าใจและสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกภายในองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

1.2 ทักษะด้านเทคนิควิธี พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจ สั่งการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้ตระหนักถึงความสำคัญในการนำทักษะด้านเทคนิควิธี มาใช้ในการบริหารองค์กรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ วุฒิชัย ดาบไธสง (2565, น. 6) ที่กล่าวว่า ทักษะทางด้านเทคนิควิธีเป็นการแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจของผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้วิธีการต่างๆ ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะและกระบวนการในการปฏิบัติงาน

1.3 ทักษะด้านความคิดรวบยอด พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์คาดการณ์ได้อย่างแม่นยำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบัน ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้หลายช่องทาง ซึ่งถ้าขาดทักษะนี้อาจจะทำให้ข้อมูลที่รับรู้ถูกแปลความหมายได้ไม่ถูกต้องและอาจเกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีธัญญา น้อยพิมาย (2562 : 16-17) ที่กล่าวว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอดเป็นความสามารถในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย พันธกิจ เพื่อพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้น

สังกัด สามารถวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษาในภาพรวม เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบข่ายของงานได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน มีการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการศึกษาได้อย่าง

1.4 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ พิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร มีการส่งเสริมเรื่องการคิดสร้างสรรค์ ให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป สอดคล้องกับแนวคิดของ มัลลียา คุณอุตสาห์ (2564 : 8) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของผู้บริหารในการคิดได้ คิดได้กว้างไกล สามารถเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบ มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

1.5 ทักษะด้านการสื่อสาร พิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียนและสรุปประเด็นปัญหาต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีทักษะการสื่อสารเพื่อมอบหมายงาน ด้วยการถ่ายทอดคำสั่งทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิวพร หรั่งสวัสดิ์ (2564, น. 7) ที่กล่าวว่า ทักษะด้านการสื่อสารเป็นความสามารถในการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ร่วมงานเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร สามารถประสานงานเกี่ยวกับสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

2. ระดับปัจจัยการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ ส่วนปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.1 ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร พิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการปรับปรุงองค์กร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาต่างมีความต้องการมุ่งไปสู่ความสำเร็จขององค์กร จึงมีการร่วมมือกันระหว่างบุคลากรและผู้บริหารในการจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนมีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ ฉวีวรรณ แผ้วตะคุ (2562 : 16) ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรเป็นการกำหนดส่วนงานต่างๆ ของโรงเรียนอย่างมีความเหมาะสมกับโรงเรียนและมีความคล่องตัว มีการกระจายอำนาจและการตัดสินใจไปสู่ผู้ปฏิบัติโดยตรง

2.2 ปัจจัยด้านงบประมาณ พิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อ 5 ผู้บริหารดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการวางแผนงบประมาณที่ต้องดำเนินการและจัดทำขึ้นในรูปแบบของโครงการ มีการวางแผนการใช้งบประมาณล่วงหน้าอย่างแน่นอนอย่างมีแบบแผน ทำให้การบริหารบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ แก้วกาญจน์ ภิรมานุวัฒน์ (2564 :13) ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านงบประมาณเป็นแผนการจัดการที่จัดทำขึ้นและแสดงออกมาในรูปแบบโครงการกิจกรรมต่างๆ ที่มีการประมาณค่าใช้จ่ายล่วงหน้าและมีระยะเวลาการใช้จ่ายที่แน่นอน ซึ่งประกอบไปด้วยระบบบัญชี วิธีการต่างๆ ในการตรวจสอบและมีการประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ

2.3 ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กร พิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความ สะอาด เรียบร้อย ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องมาจาก ผู้บริหารตระหนักถึงความปลอดภัยในสถานศึกษา จากสถานการณ์ข่าวที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในยุคปัจจุบันที่มีการใช้ความรุนแรงในสถานศึกษา จึงมีความเข้มงวดในการจัดให้สถานศึกษานั้นมีความปลอดภัย ต่อบุคลากรและนักเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิภาพร ยืนยง (2560 : 47) ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นบรรยากาศองค์กรมีความสำคัญต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการดำเนินงาน สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในองค์กร

2.4 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ พิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารมีความสามารถในการบริหาร การสร้างสรรค์ สร้างศรัทธาและสร้างความกลมเกลียว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร มีการส่งเสริมเรื่องภาวะผู้นำ ทำให้สถานศึกษาสามารถบริหารได้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของส่วิตรี มาตขาว (2560 : 22) ที่กล่าวว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้กระบวนการต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือขององค์กร สามารถกระตุ้นและจูงใจให้ผู้อื่นคอยตามและเห็นด้วยกับเป้าหมายขององค์กร

2.5 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ภายในองค์กร โดยมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษาของครูอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ นิษฐ์อดิกันต์ ดาราพันธ์ (2560 : 66) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ภายในองค์กร ทั้งด้านการจัดการองค์กรและการเรียนรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรวบรวม จัดเก็บข้อมูล ประมวลผล และเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้บุคคลเข้าถึงความรู้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในการเรียนรู้

3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กรและปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลร่วมกันต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านภาวะผู้นำ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กรและปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กรและปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลร่วมกันต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เท่ากับ .940 และปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้ร้อยละ 88.30

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะส่งเสริม สนับสนุน ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารใน ศตวรรษที่ 21 ทำให้การบริหารงานของสถานศึกษานั้นเกิดประสิทธิภาพที่ดี เกิดการจัดระบบ ระเบียบได้ง่าย ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้การทำงานนั้นเกิดความสุขและประสิทธิผลออกมาดี

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานของการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ ให้กับบุคลากรในองค์กร ให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการบรรลุเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้บริหารต้องมีความชัดเจนในการกำหนดกรอบวัตถุประสงค์ การกระจายงานให้เหมาะกับบุคคล มีการประสานงานอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษา องค์ประกอบของปัจจัยอื่น ที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารเพิ่มเติมเพื่อให้ทราบถึง ข้อมูลที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษา องค์ประกอบของทักษะการบริหารเพิ่มเติมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

2.3 ควรมีการศึกษานโยบายการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการบริการของผู้บริหารใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- แก้วกาญจน์ กิมาณวัฒน์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ฉวีวรรณ แผ้วตะคุ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- นิษฐ์อดิกันต์ ดาราพันธ์. (2560). ปัจจัยทางการบริหารและองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับงานวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- มัลลิกา คุณอดุสสำห์. (2564). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ).
- วิภาพร ยืนยง. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- วุฒิชัย ดาปโธสง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- ศรัญญา น้อยพิมาย. (2562). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- ศิวพร หะยัสวัสดิ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ตามทัศนะของครูผู้สอน (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- สาวิตรี มาตขาว. (2560). ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R.V., & Morgan. D.W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607 – 610.
- Sergiovanni, T. J. (1994). Building community in schools. San Francisco, CA: Jossey Bass.

การพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

THE DEVELOPMENT OF STUDENT COUNCIL IMPLEMENTATION IN OPERATION EDUCATIONAL SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHAIYAPHUM

ณัฐกฤตา ศิริพัฒนสกุลชัย¹, กานต์ เนตรกลาง²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Natkritta Siripattanasakunchai¹ Kant Netklang²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : natkritta@cb.ac.th

(Received : June 4, 2024 ; Edit : June 10, 2024 ; accepted : June 14, 2024)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2566 และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาโรงเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ควรส่งเสริมและกำหนดยุทธศาสตร์ให้สภานักเรียนเข้าใจบทบาทของตนเองเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยยึดหลักประชาธิปไตยด้วยกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ บูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก การมีจิตอาสา เป็นตัวกลางในสำรวจปัญหาจากนักเรียนในโรงเรียน โดยยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แล้วสะท้อนปัญหาความขัดแย้งภายในโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้คุ้มครองสิทธิประโยชน์ของนักเรียน เข้าร่วมเป็นสภานักเรียนต้นแบบ เข้าร่วมสัมมนาและเสวนาสภานักเรียนระดับประเทศ และเชิญเกียรติสภานักเรียนที่มุ่งมั่นตั้งใจในการดำเนินงานสภานักเรียน

คำสำคัญ: การพัฒนาการดำเนินงาน, สภานักเรียน, การดำเนินงานสภานักเรียน

abstract

The purposes of this research were to study student council's implementation in educational schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiphum. It also compared implementation practices across schools of different sizes and explored approaches for further development. The sample group included educational institution administrators and teachers under the Secondary Educational Service Area Office Chaiphum, academic year 2023 by using the basics of the table of Krejcie and Morgan. The participants were selected by using stratified random sampling and purposive sampling to interview 5 key personnel to explore guidelines for developing student council's implementation in Chaiphum's secondary schools. The research instruments were a rating-scale questionnaire and the interview. The questionnaire is divided into 5 levels, totaling 33 questions. It has a reliability value of .939. The statistical procedures employed included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test independence, and content analysis and summarized in an essay.

The findings of this research were as follows:

1. The student council's implementation in educational schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiphum was found to be at a high level in the overall. Considering in individual aspects of implementation, the aspect carrying the highest average was the learner development, the second average was the social and the national development, and the lowest average was the school development.

2. The results of a comparison on student council's implementation in educational schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiphum classified by a school size indicated that both in the overall and individual aspect were significantly different at level .05 in the overall, with the average student council's implementation in educational schools of large and extra-large schools being higher than small and medium schools.

3. The improvement guidelines for student council's implementation in educational schools under the Secondary Educational Service Area Office Chaiphum should focus on fostering student leadership through various activities, adhering to democratic principles and systematic work processes, collaboration with internal and external agencies, promoting volunteerism, serving as a voice for student concerns, promoting open communication and creative conflict resolution, advocating for student rights, participating in national student council events, and recognizing outstanding student council operation.

Keyword : Operation development, Student council, Student council operation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ายิ่ง หากได้รับการพัฒนาและได้รับโอกาสให้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดความเป็นชาติสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เทียบเท่านานาชาติอารยประเทศ เด็กและเยาวชนจึงเป็นความหวังในการจรรโลงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติให้อยู่คู่สังคมไทย องค์การสหประชาชาติได้มีการลงนาม

ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก พุทธศักราช 2533 เพื่อให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยให้คำมั่นว่าจะให้การปกป้องคุ้มครองเด็กทุกคนให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ภายใต้การดูแลเลี้ยงดูจากครอบครัวด้วยความรัก ความอบอุ่น ให้มีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยได้ให้การรับรองสิทธิพื้นฐานของเด็ก 4 ประการ คือ 1) สิทธิที่จะมีชีวิต (Right to life) 2) สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง (Right to be protected) 3) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Right to be developed) และ 4) สิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Right to participate) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 2-3)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมนำความรู้ โดยการสร้างความตระหนักและความสำนึกในคุณค่าตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความสมานฉันท์ การใช้สันติวิธีและวิถีประชาธิปไตย ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน ท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่องค์กรนักเรียน

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนในด้านการส่งเสริมความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมสถานนักเรียนให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองและวิถีประชาธิปไตยอันได้แก่ คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญา ธรรม รวมทั้ง หลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพอันจะส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมก้าวสู่ความเป็นสากลและเตรียมคนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยความร่วมมือของทุกภาคีเครือข่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 3-4)

สถานนักเรียนเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ รู้จัก การเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นประโยชน์ในการปกครองโดยแบ่งเบาภาระของครูได้ เป็นอย่างมาก อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรปัจจุบันที่มุ่งเน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา จะต้องขับเคลื่อนกิจกรรมสถานนักเรียนสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 4)

สถานนักเรียนจึงเป็นกิจกรรมสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ใช้กระบวนการประชาธิปไตย และนำหลักธรรมาภิบาลมาดำเนินงาน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องกระบวนการประชาธิปไตยวิถีประชาธิปไตย การเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียน สถานนักเรียนจึงเป็นรากฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เติบโตขึ้นเป็นพลังที่เข้มแข็งในการสร้างสรรค์ความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานนักเรียนและใช้เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ทักษะประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อหล่อหลอมให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความองอาจกล้าหาญ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

งานกิจกรรมสถานักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของงานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษาที่ผู้บริหาร และครูต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเป็นภารกิจหลักเพราะว่าเป็นนโยบายโดยตรงของรัฐบาลที่มอบให้โรงเรียนดำเนินการจัดเป็นแผนปฏิบัติงานโรงเรียนเพื่อที่จะมุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถและวิชาการช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทำให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ตนเองถนัดตามความสนใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความเป็นผู้นำและผู้ตาม ที่ดีรู้จักการทำงานร่วมกันสอนให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย (ภิญโญ เพ็งดา, 2550) รวมทั้งยังช่วยส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะการทำกิจกรรม ของสถานักเรียนนั้นสมาชิกจะต้องมีการแสดงความคิดเห็น แสดงความเห็นชอบด้วยการ อภิปรายและลงคะแนนเสียงรู้จักคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง รู้จักปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มหรือ สังคม ผูกพันตนเองให้มีความรับผิดชอบปฏิบัติตนตามระเบียบประพฤตินเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป และงานกิจกรรมสถานักเรียนจะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ยังต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนตลอดจนการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพด้วย (Arbuckle, 1995)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบ การสนับสนุน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสถานักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในสังกัด จำนวน 37 โรงเรียน ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของการให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการกิจกรรมและสถานักเรียนกับการจัดการเรียนรู้ในการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนในสังกัดให้สำเร็จตามเงื่อนไขความสำเร็จที่กำหนด โดยได้มีการดำเนินงานเพื่อผลักดันให้โรงเรียนในสังกัดได้ดำเนินการจัดกิจกรรมสถานักเรียนในทุกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้สนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้โรงเรียนดำเนินงานจัดกิจกรรมสถานักเรียนให้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดในกรอบกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังได้เปิดเวทีที่ทางด้านสถานักเรียนให้นักเรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลผลิตจากสถานักเรียน ได้เข้าร่วมกิจกรรมการประกวดและแข่งขันกิจกรรมสถานักเรียนในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันเช่นกัน นักเรียนได้แสดงออกทางด้านประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมสถานักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิกำหนดกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนไว้ที่กลยุทธ์ที่ 3 ยุกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมาย คือ ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย โดยมีแนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ การเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นคนดี มีวินัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สู่การปฏิบัติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ, 2566, น. 36)

จากการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีโรงเรียนหลายแห่งและหลายระดับประสบผลสำเร็จ ทางด้านกิจกรรมสถานักเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนต้นแบบระดับชาติหรือระดับงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติก็ตาม จากการประเมินผลการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสถานักเรียนในวาระต่างๆ พบว่ายังมีปัญหาในการดำเนินงานสถานักเรียนในด้านต่างๆ เช่น กระบวนการประกวดและแข่งขัน หลักเกณฑ์และวิธีการประกวดและแข่งขัน การส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรมสถานักเรียนและอื่นๆ ยังมีการดำเนินงานที่อาจยังไม่เป็นไปตามรูปแบบที่สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียนกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร งบประมาณ และการดำเนินงานด้านอื่นๆ ต่างมีความพร้อมในการสนับสนุน การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนแตกต่างกันด้วย ทั้งเรื่องกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียน การให้ความร่วมมือของบุคลากร

การสนับสนุน ด้านวัสดุและอุปกรณ์ และการสนับสนุนด้านงบประมาณของแต่ละโรงเรียน รวมไปถึงบริบทด้านอื่นๆ ของโรงเรียนที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความพร้อมในการสนับสนุนการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน (อิสระ ชุมศรี, 2562, น.71)

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาหลายแห่งยังส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียนไม่มากเท่าที่ควร หรือบางแห่งยังขาดการบริหารจัดการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสถานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญและมุ่งหวังต่อการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริมโรงเรียน ครู และสถานักเรียนในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและสร้างความตระหนัก ให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดี และเข้าใจในระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความเป็นผู้นำและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้แก่ คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม หลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสาและพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตลอดจนเป็นการรายงานกระบวนการและผลการดำเนินงาน ให้เกิดความเข้มแข็งและต่อเนื่องในโอกาสต่อไป

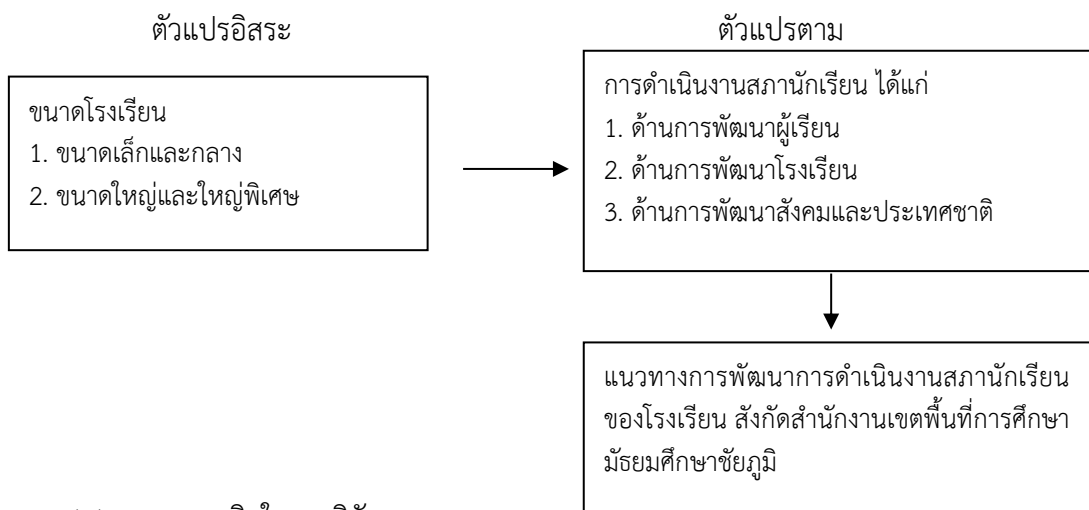
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานสถานักเรียนและศึกษาแนวทาง

การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ตามหลักการและแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 38-42) ดังภาพ 1.1

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,653 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 137) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 313 คน แล้วทำการเทียบบัญญัติไตรยางศ์เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน

3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบ 1. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษา จำนวน 1 คน 2. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 3. ครูที่ทำงานเกี่ยวกับสถานักเรียน จำนวน 1 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ ขนาดโรงเรียน ประกอบด้วย

1.1 ขนาดเล็กและกลาง

1.2 ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ

2. ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ การดำเนินงานสถานักเรียน

2.1 ด้านการพัฒนาผู้เรียน

2.2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน

2.3 ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบสำรวจรายการ (Check list) ซึ่งสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง สถานักเรียนมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง สถานักเรียนมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง สถานักเรียนมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง สถานักเรียนมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง สถานักเรียนมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยเลือกเฉพาะการดำเนินงานที่น้อยที่สุดแต่ละด้าน มาใช้เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อหา แนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาชัยภูมิ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม การสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย จาก หนังสือ เอกสาร วารสาร รวมทั้งหลักการ แนวคิดทฤษฎี และมุมมองทัศนะของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน เพื่อนำมาใช้ในการสรุปเป็นนิยามศัพท์ของตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือจากเอกสารตำรา โดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

1.3 กำหนดรูปแบบ โครงสร้างของเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมสภาพการดำเนินงาน สถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาชัยภูมิ

1.4 ประมวลข้อมูลและความรู้ที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหาและรูปแบบ ตามที่กำหนดไว้

1.5 นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข เนื้อหาและสำนวนที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม

1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณา ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความชัดเจนของภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมิน ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-objective congruence หรือ I.O.C.) ผลปรากฏว่ามีค่าระหว่าง 0.80-1.00

1.7 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลอง ใช้ (Try out) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดย คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามฉบับนี้ เท่ากับ 0.939

1.8 ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถาม เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

2. แบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารแนวทางการพัฒนาดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

2.2 กำหนดกรอบแนวคิดและขอบข่ายในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) หลังจากที่ได้วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาชัยภูมิ เลือกเฉพาะการดำเนินงานที่น้อยที่สุดแต่ละด้าน นำมากำหนดประเด็นคำถามเพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาชัยภูมิ

2.4 นำร่างประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำปรับปรุงและให้ข้อเสนอแนะ

2.5 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง

2.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่เป็นฉบับสมบูรณ์ ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดำเนินการตามแต่ละเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 2 ฉบับ คือ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ และผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้ง 37 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิและโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พร้อมด้วยแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดด้วยตนเอง และติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง

2. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้วยตนเอง แล้วสรุปรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนทันทีที่จบการสัมภาษณ์ และสรุปความคิดเห็นรวบยอดอีกครั้งทันทีที่การสัมภาษณ์สิ้นสุดลง การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยได้จดบันทึกและบันทึกเสียงไว้ทุกครั้งโดยขออนุญาตในการบันทึกก่อนที่จะบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา มาตรวจสอบความเรียบร้อย ความสมบูรณ์ในทุกคำตอบ แล้วคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องมาลงรหัสไว้

1.2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.3 การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดย

การคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายด้านและโดยภาพรวมแล้วนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 121) แล้วแปลความหมาย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51-5.00 แปลความว่า มีการดำเนินงานในระดับ มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51-4.50 แปลความว่า มีการดำเนินงานในระดับ มาก
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51-3.50 แปลความว่า มีการดำเนินงานในระดับ ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51-2.50 แปลความว่า มีการดำเนินงานในระดับ น้อย
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.50 แปลความว่า มีการดำเนินงานในระดับ น้อยที่สุด

1.4 เปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยใช้การทดสอบ t-test (Independent sample) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 2.1 ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมด แล้วทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล
- 2.2 นำข้อความที่ผู้ให้ข้อมูลมาจัดกลุ่มคำ (Phase) ที่เป็นประเด็นเดียวกัน แล้วขีดด้วยเส้น หรือข้อความนั้น ในแต่ละบุคคล
- 2.3 อ่านทบทวนกลุ่มคำทั้งหมดที่จัดกลุ่มไว้จนเข้าใจกับความคิดของผู้ให้ข้อมูล
- 2.4 วิเคราะห์โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) หรือตีความสร้างข้อสรุปแบบนิรนัย (Deductive method) คือ การพิจารณาความเหมือน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุปแล้วบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
ตาราง 1 การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.25	0.68	มาก
2	ด้านการพัฒนาโรงเรียน	4.11	0.73	มาก
3	ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ	4.12	0.74	มาก
รวม		4.16	0.68	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.68) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.74) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.73)

การเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

ด้าน	การดำเนินงานสถานักเรียน	ขนาดเล็ก และขนาดกลาง		ขนาดใหญ่และ ขนาดใหญ่พิเศษ		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.14	0.67	4.35	0.68	-2.71*	0.007
2	ด้านการพัฒนาโรงเรียน	4.00	0.69	4.22	0.75	-2.34*	0.007
3	ด้านการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ	4.03	0.70	4.21	0.76	-2.23*	0.026
	รวม	4.06	0.65	4.27	0.70	-2.69*	0.007

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่าการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชัยภูมิ โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาโรงเรียน และ
ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ของโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและ
ขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ

1. ด้านการพัฒนาผู้เรียน ควรส่งเสริมสถานักเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยยึดหลักประชาธิปไตย
ด้วยกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ บูรณาการการทำงานกับกลุ่มงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียน
มีส่วนร่วมกับผู้บริหาร ครู ส่งเสริมให้สถานักเรียนเป็นผู้นำในการนำนักเรียนในโรงเรียนทำกิจกรรมต่างๆ เป็นผู้มี
คุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมของคนไทย รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถแสดงออก
ด้านความคิดอย่างสร้างสรรค์ ให้กำลังใจและคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

2. ด้านการพัฒนาโรงเรียน ควรส่งเสริมภาวะผู้นำและภาวะให้สถานักเรียน ให้สถานักเรียนเข้าใจ
บทบาทของตนเอง เปิดโอกาสให้สถานักเรียนเป็นผู้นำและตัวกลางในสำรวจปัญหาจากนักเรียนในโรงเรียน แล้ว
สะท้อนปัญหาความขัดแย้งภายในโรงเรียน ร่วมประชุมวางแผนแก้ไขข้อขัดแย้งต่างๆ โดยประสานงานกับครูที่
ปรึกษาและผู้บริหาร เข้าไปไกล่เกลี่ยปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของนักเรียน และเปิด
โอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่ถูกต้องตามความต้องการของนักเรียน

3. ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศ ควรกำหนดยุทธศาสตร์และส่งเสริมให้สถานักเรียนในการพัฒนาการ
ดำเนินงาน เพื่อเป็นสถานักเรียนต้นแบบ เข้าร่วมสัมมนาและเสวนาสถานักเรียนระดับประเทศ ร่วมมือกับโรงเรียน
อื่น หน่วยงานภายนอก และภาคีเครือข่ายทำข้อตกลง MOU สร้างความเข้มแข็ง ความสมานฉันท์ และเผยแพร่
นวัตกรรมและผลงานที่ได้รับการยอมรับต่อสาธารณชน เปิดโอกาสให้สถานักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่และ
กระบวนการเป็นพลเมืองตามหลักสันติวิธีและประชาธิปไตย ส่งเสริมการมีจิตอาสาและรู้จักและส่งเสริมให้สภา
นักเรียนเป็นสมาชิกสถานักเรียนระดับประเทศ รวมทั้งเชิดชูเกียรติสถานักเรียนที่มุ่งมั่นตั้งใจในการดำเนินงานสภา
นักเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยจึงได้ผลการวิจัยมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. จากการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนา สังคมและประเทศชาติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันสังคม ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตย โดยโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะดำเนินการปลูกฝังเยาวชนให้ เป็นพลเมืองที่ดีผ่านกระบวนการประชาธิปไตยผ่านการทำงานสถานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับประกอบ สารวรรณ (2548, น. 37) กล่าวว่าสถานักเรียนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้บริหารงาน รู้จักวางโครงการและดำเนินงาน ประสานกับผู้อื่น ได้มีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน มีความสำนึกอยู่เสมว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โรงเรียน เป็นการปลูกฝังนิสัยและมีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย นักเรียนได้รับประสบการณ์ ในการฝึกตนเองตามระบอบประชาธิปไตย คือ ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การทำงานร่วมกับหมู่คณะ รู้จัก วางโครงการ ดำเนินงานและประสานงานกับผู้อื่น รู้จักเคารพกฎหมาย คำสั่ง มีความซื่อสัตย์ มีจริยธรรม และเป็น การเตรียมตัวให้เป็นพลเมืองดีในอนาคต สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอิสระ ชุมศรี (2562, น. 46) ได้ศึกษาการ พัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมอยู่ ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาโรงเรียน และด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอุทัยวรรณ กง เพชร (2565, น. 125) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษา สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการชักชวนนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

2. จากการเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 พบว่า ด้านการพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ทำให้การดำเนินงานสถานักเรียนของ โรงเรียนแตกต่างกัน อาจมีสาเหตุหลายประการ เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ มักจะตั้งอยู่ในเขตชุมชน ที่หนาแน่น และโรงเรียนมีความพร้อมด้านปัจจัยต่างๆ เช่น บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามการดำเนินงาน มีอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ งบประมาณ ที่เพียงพอต่อการดำเนินงานตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชนส่วน ใหญ่มีความพร้อมและต้องการสนับสนุนการดำเนินงานสถานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Charles (2015) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนรัฐ ในเมืองคิรินยาเกตะวันออก ประเทศ เคนยา ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อการกำหนดขนาดสัดส่วนของสถานักเรียน และส่งผลต่อการ ดำเนินงานสถานักเรียนของแต่ละโรงเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอิสระ ชุมศรี (2562) ได้ศึกษาการ พัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และด้านพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย สูงสุด และมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยจะได้ดำเนินอภิปรายผลโดยยกประเด็นจากผลการวิจัยที่มีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ควรส่งเสริมสถานักเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยยึดหลักประชาธิปไตยด้วยกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานสถานักเรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการทำงานที่มีขั้นตอน มีการประชุมวางแผน คิดริเริ่มสร้างสรรค์โครงการที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงตามหลักประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 38-42) ที่ได้กล่าวว่าการดำเนินการกิจกรรมสถานักเรียนเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การสร้างคุณลักษณะของนักเรียนที่สังคมคาดหวัง โดยเฉพาะวิถีประชาธิปไตย รวมทั้งการใช้หลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมและการแก้ปัญหาโดยหลักสันติวิธี อย่างไรก็ตาม ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรนำกิจกรรมสถานักเรียน มาเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนานักเรียนโรงเรียน และสังคม ในมิติต่างๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพัตรา ปิตะยัง (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/องค์กรภาครัฐ และเอกชนและ 4) ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุทัยวรรณ กงเพชร (2565) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ด้านการพัฒนาโรงเรียน พบว่า ควรส่งเสริมภาวะผู้นำและวุฒิภาวะให้สถานักเรียน เข้าไปไกล่เกลี่ยปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหา และคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานสถานักเรียนต้องเกิดจากมีส่วนร่วมของสถานักเรียน และความร่วมมือของทุกฝ่ายในโรงเรียน ช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหา การส่งเสริมการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นจะทำให้เกิดการคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Elwood (2013) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการให้คำปรึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนมีความสำคัญยิ่งในการปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับ Gentile (2014) ได้ศึกษา สถานักเรียนและบทบาทในการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า สถานักเรียนเป็นนักเรียนที่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษา การให้นักเรียนที่จะศึกษาตามความสนใจของตนเอง จะทำให้เพิ่มแรงจูงใจเพิ่มการเข้ามามีส่วนร่วม และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 10-11) ที่ได้กล่าววาทบาทของสถานักเรียน คือ การปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักเรียน โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยและแนวทางสันติวิธี และส่งเสริม สนับสนุน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน และสอดคล้องกับทิพย์สุนันธ์ ศรีนานนท์ (2560) ได้ศึกษา แนวทางพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย ด้านการฝึกปฏิบัติประชาธิปไตยในโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมสถานักเรียนโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่และได้รับการดูแลจากสถานักเรียนอย่างเท่าเทียมกันและสามารถแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3.3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ พบว่า ควรกำหนดยุทธศาสตร์และส่งเสริมให้สถานักเรียนในการพัฒนาการดำเนินงาน สร้างความเข้มแข็ง ความ

สมานฉันท์ เปิดโอกาสให้สถานักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่และกระบวนการเป็นพลเมืองตามหลักสันติวิธีและประชาธิปไตย และส่งเสริมการมีจิตอาสา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานักเรียนได้ดำเนินกิจกรรมตามนโยบายที่ได้หาเสียงไว้ได้บ้างไม่ได้บ้าง ควรกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานสถานักเรียนให้เข้มแข็ง การเข้าร่วมค่ายหรือกิจกรรมจิตอาสาในการเรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของสถานักเรียน เพื่อความเข้มแข็งและความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Cross, Hulme, and McKinney (2014) ได้ศึกษา สถานักเรียนในฐานะความสำคัญของการพัฒนาการมีส่วนร่วมความเป็นพลเมืองของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมก็จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมความเป็นพลเมืองสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 14-20) ที่ได้เสนอการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานักเรียน ด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ การใช้หลักความสมานฉันท์ การใช้แนวทางสันติวิธีในการดำเนินงาน อีกทั้งยังต้องมีการพัฒนา ทักษะการเป็นผู้นำ การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การสร้างลักษณะนิสัยให้นักเรียน เป็นผู้มีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกสาธารณะ สอดคล้องกับสุปราณี กิตติวรเชษฐ์ (2561) ได้ศึกษา การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของประธานคณะกรรมการสถานักเรียนตามความคาดหวังของนักเรียน โรงเรียนรัฐบาลขนาดกลางแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของประธานคณะกรรมการสถานักเรียน คือ การทำกิจกรรมตามปฏิทินงานของกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน ผลักดันให้คณะกรรมการสถานักเรียนดำเนินกิจกรรมตามนโยบายที่หาเสียงไว้ และการจัดค่ายผู้นำโดยคณะกรรมการสถานักเรียน และสอดคล้องกับวีระศักดิ์ วงศ์นาแค (2563) ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนประกอบด้วย 7 กิจกรรม 1) กิจกรรมพัฒนาทักษะผู้นำ 2) กิจกรรมพัฒนาทักษะการประชุม 3) กิจกรรมการสร้างเครือข่ายหรือการมีส่วนร่วม 4) กิจกรรมการสร้างจิตอาสาหรือสำนึกสาธารณะ 5) การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 6) การประเมินผลการจัดกิจกรรมสถานักเรียน 7) กิจกรรมเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาโรงเรียน จึงเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรศึกษาและส่งเสริมการดำเนินงานสถานักเรียนด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาโรงเรียน

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานักเรียนดำเนินการพัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการพัฒนาทักษะชีวิต จึงเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญกับการบริหารกิจกรรมสถานักเรียน โดยการส่งเสริมและผลักดันให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและมอบความไว้วางใจแก่นักเรียน ตามความเหมาะสม เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานให้แก่นักเรียน

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการพัฒนาโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานักเรียนดำเนินการพัฒนาโรงเรียนโดยเป็นกำลังสำคัญในการป้องกันข้อขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน จึงเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารและครูควรเปิดโอกาสให้สถานักเรียนเป็นผู้นำและตัวกลางในสำรวจปัญหาจากนักเรียนในโรงเรียนและเข้าไปไกล่เกลี่ยปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหา คຸ້ມຄອງສິດທິປະໂຫຼດຂອງນັກຮຽນ ແລະ ໃຫ້ນັກຮຽນ

แสดงความคิดเห็นที่ถูกต้องตามความต้องการของนักเรียน

1.4 จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการพัฒนาโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานักเรียนดำเนินการพัฒนาสังคมและประเทศด้วยการจัดตั้งสถานักเรียนระดับประเทศ จึงเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมให้สถานักเรียนเป็นสถานักเรียนต้นแบบ เข้าร่วมสัมมนาและเสวนาสถานักเรียน ระดับประเทศ ร่วมมือกับโรงเรียนอื่น หน่วยงานภายนอก และภาคีเครือข่าย

1.5 จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน จึงเสนอแนะดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ควรจัดทำคู่มือดำเนินงานสถานักเรียน เพื่อเป็นหลักสูตรหรือแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งให้มีการดำเนินงานและการพัฒนาในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลการศึกษาในการนำแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนไปใช้ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนให้มี ประสิทธิภาพที่ยั่งยืนต่อไป

2.2 ควรศึกษายุทธศาสตร์การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน

2.4 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2538). การบริหารกิจการนักเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ก้องกาญจน์ แสงจันแดง. (2553). **การพัฒนาการทำงานเป็นทีมของสถานักเรียน โรงเรียนวังหินลาดวังเจริญ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนวรรณ สุวรรณपाल. (2563). **รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรยุทธ มาลา. (2558). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานสถานักเรียนโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุษรา บุญรักษ์. (2564). **การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประกอบ สารวรรณ. (2548). **การนำเสนอรูปแบบสถานักเรียนในสถาบันศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปิยวัชร อักษรสม. (2565). **การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสถานักเรียนของโรงเรียนในเครือข่าย อำเภอละแม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พิเชษฐ์ ใจปวน. (2560). **กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนนวิธป่าซางการศึกษาจังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภิญโญ เฟื่องดา. (2550). **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วิศรา ศักดา. (2564). **การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์การดำเนินงานสถานักเรียน โรงเรียนพุนพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วาสนา บุญจร. (2555). **บทบาทของสถานักเรียนกับการพัฒนาระเบียบวินัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบึงสามพัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วีระศักดิ์ วงศ์นาแค. (2563). **การพัฒนาแนวทางการบริหารกิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพงษ์ แป้นพุดเย็น. (2555). **การพัฒนาแผนกลยุทธ์การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนวังแหม วิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ. (2566). **แผนการดำเนินงานและการใช้งบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**. ชัยภูมิ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **หลักการและแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียน**.

- (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2558). **คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสถานักเรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พระพุทธศาสนา. สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2544). **คู่มือและเกณฑ์การประเมินโรงเรียนผู้บริหาร ครู และนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง. สุปราณี กิตติวรเชษฐ์. (2561). **การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของประธานคณะกรรมการสถานักเรียน ตามความคาดหวังของนักเรียน โรงเรียนรัฐบาลขนาดกลางแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพัตรา ปิตะยัง. (2565). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อิสระ ชุมศรี. (2562). **การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อุทัยวรรณ กงเพชร. (2565). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Arbuckle, D. (1962). *Pupil Personnel Service in American Schools*. Boston: Allyn and Bacon.
- Arbuckle, J. J. (1995). *AMOS user's guid*. Chicago: Small Waters Corporation.
- Charles K. A. (2015). *Factors influencing effectiveness of student's councils in public secondary in Kirinyaga east sub-country, Kenya*. Master's thesis. University of Nairobi.
- Cross, B., Hulme M. & McKinney, S. (2014). *The last place to look: the place of pupil councils with in citizen participation in Scottish schools*. Oxford Review of Education, 40(5), pp. 628-648.
- Education and Science. (2002). *Student councils: A voice for students*. Ireland: Author.
- Elwood, J. (2013). *The role(s) of student voice in 14-19 education policy reform: reflection on consultation and participation*. London Review of Education, 11(2), pp. 97-111.
- Gentile, S. K. (2014). *From Listening to Empowering: A Study of High School Principal' Perceptions of Student Voice in Classroom Instruction*. (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and These database. (UMI No. 3690754)
- Jensen, J. (2017). *Development of student leadership skill and identity: A case study at Finnish university*. Master's thesis. University of Jyväskylä.
- Schwartz, S. H. (2011). *Studying Values: Personal Adventure, Future Directions*. Journal of Cross-Cultural Psychology, 42(2), pp. 307-319.
- The National Association of Student Councils. (2014). *Student Council Handbook*. The United States of America: Author.

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจ
ต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ROLE OF ADMINISTRATORS AND
THE SATISFACTION OF SCHOOL ADMINISTRATOR'S ADMINISTRATION ACCORDING TO
TEACHERS ATTITUDE UNDER THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5
NAKHON RATCHASIMA

จุฑามาศ ชารัมย์¹, สรรฤดี ดีปุ²
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Jutamart Charam¹, Sanrudee Deepu²
Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : 65D0101203@nrru.ac.th¹, sanrudee.d@gmail.com²

(Received : August 11, 2024 ; Edit : August 24, 2024 ; accepted : August 24, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน 2) ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 และแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .828

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์, บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, ความพึงพอใจต่อการบริหารงาน

Abstract

This research were aimed to study 1) the Role of Administrators according to Teachers Attitude under the Primary Educational Service Area Office 5 Nakhon Ratchasima, 2) the Satisfaction of School Administrator's Administration according to Teachers Attitude under the Primary Educational Service Area Office 5 Nakhon Ratchasima, and 3) The Relationship between the Role of Administrators and the Satisfaction of School Administrator's Administration according to Teachers Attitude under the Primary Educational Service Area Office 5 Nakhon Ratchasima. The sample were 335 teachers under the Primary Educational Service Area Office 5 Nakhon Ratchasima in 2023 school year. Instrument was a questionnaires regarding the Role of Administrators with confidence value of 0.81 and a questionnaire regarding the Satisfaction of School Administrator's Administration according to Teachers Attitude with confidence value of 0.83 Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient test.

The research has revealed that

1. the Role of Administrators according to Teachers Attitude under the Primary Educational Service Area Office 5 Nakhon Ratchasima, overall, was at a high level. When considering each aspect, It was found to be at the highest level in every aspect. Be which the highest mean value is resource Manager

2. the Satisfaction of School Administrator's Administration according to Teachers Attitude under the Primary Educational Service Area Office 5 Nakhon Ratchasima, overall, was at a high level. When considering each aspect, it was found to be at a high level in every aspect. Be which the highest mean value is Budget management

3. The Relationship between the Role of Administrators and the Satisfaction of School Administrator's Administration according to Teachers Attitude under the Primary Educational Service Area Office 5 Nakhon Ratchasima, overall, found that there was rather high level of positive correlation with statistical significance at 0.01 level, equal to .828.

Keywords : Relationships, Role of Administrators, Satisfaction of School Administrator's Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในปัจจุบันเป็นการศึกษาในยุคโลกไร้พรมแดน การจัดการเรียนรู้ยุคใหม่จึงต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่และยังต้องจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้นำหลักซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญคือเป็นผู้นำทางการศึกษามีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญให้กับกระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรงเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มาตรา 35 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานะเป็น "นิติบุคคล" เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง คล่องตัว และสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นอิสระและมาตรา 39 ซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, น. 1)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยตรงถือเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ แต่การบริหารจะประสบความสำเร็จได้นั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องทราบบทบาทของตน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการนำไปสู่การบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ชีระ รุญเจริญ (2550, น. 30-31) กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน มีอำนาจในการตัดสินใจรวมทั้งการกำหนดนโยบายต่างๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทราบบทบาทของตน จึงจะนำไปสู่การจัดและการบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรูปแบบหรือแบบแผนพฤติกรรมที่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาถูกคาดหวังให้เกิดขึ้นตามลักษณะของตำแหน่ง เป็นตัวกำหนดหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา จากการสังเคราะห์แนวความคิดของนักวิชาการหลายๆ ท่านซึ่งมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาควรประกอบด้วย 1) ผู้นำทางวิชาการ 2) ผู้บริหารทรัพยากร 3) ผู้ประชาสัมพันธ์ 4) ผู้สร้างความสัมพันธ์ และ 5) ผู้ประเมินผล การบริหารการศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้นเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจนำมาเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์และปรับปรุงงานให้สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ นอกจากจะมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน จัดองค์การ วินิจฉัยสั่งการ ประสานประโยชน์ของบุคคลและองค์การ ตลอดจนเป็นตัวอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาแล้วสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ การโน้มน้าวจิตใจของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานให้ประสานสามัคคีและมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ เพื่อที่จะนำองค์การไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถโน้มน้าวจิตใจของครู และผู้ร่วมงานให้มีความรัก มีความศรัทธา มีความสามัคคี มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และมีความคิดเห็นคล้อยตามกันตรงตามวัตถุประสงค์ของงาน ขาดความกระตือรือร้น ขาดขวัญและกำลังใจ ไม่มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานก็ไม่สามารถที่จะดำเนินงานให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ให้มีประสิทธิภาพได้

ผู้วิจัยพบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ส่วนใหญ่

จะมีขนาดเล็ก มีการเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษาบ่อยครั้ง อันเนื่องจากการเกษียณอายุราชการ การย้ายไปดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่กว่า ทำให้การบริหารงานไม่ต่อเนื่อง จำนวนบุคลากรครูมีไม่เพียงพอ เกิดปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน สถานศึกษาจึงจัดการเรียนรวมระหว่างชั้นเรียน นอกจากนี้บุคลากรต้องรับผิดชอบหน้าที่นอกเหนือจากการสอน เช่น การเงิน พัสดุ ธุรการ อาหารกลางวัน งานวิชาการและอื่นๆ เมื่อมีการเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษาคนใหม่ บุคลากรทุกคนต้องปรับตัวตามนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาคนใหม่ซึ่งอาจจะมีทั้งความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจก็ได้ และทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ข้อ 4.2 ด้านพันธกิจ ข้อ 4.2.6 ต้องการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาสังคมและประเทศ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน อันเนื่องมาจากปัญหาการย้ายสับเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษาบ่อยครั้ง ทำให้การบริหารงานไม่ต่อเนื่อง และสถานศึกษาส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก จำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอ อาจส่งผลทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถจัดทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างความพึงพอใจของครูผู้สอนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน

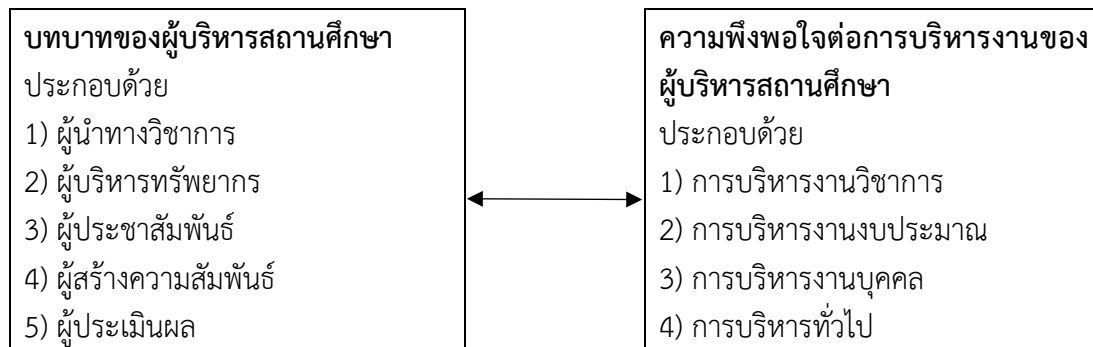
กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ สืบเนื่องมาจากปัญหาการย้ายสับเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษาบ่อยครั้ง ทำให้การบริหารงานไม่ต่อเนื่อง และสถานศึกษาส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก จำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอ อาจส่งผลทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถจัดทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้วิจัยจึงได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรตามแนวคิดหน่วยงานของรัฐและนักวิชาการทางการบริหารการศึกษาที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกันพบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีทั้งหมด 5 บทบาท ดังต่อไปนี้ 1) ผู้นำทางวิชาการ 2) ผู้บริหารทรัพยากร 3) ผู้ประชาสัมพันธ์ 4) ผู้สร้างความสัมพันธ์ และ 5) ผู้ประเมินผล

ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เมื่อพิจารณาภาระงานตามกรอบการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ตามมาตรา 39 โดยระบุ ในกฎกระทรวงการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 สามารถแบ่งกลุ่มงานสำคัญ 4 ด้าน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงาน

งบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 19) ดังภาพที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,009 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 335 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgon (1970, pp.607-608) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่มแล้วทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) ผู้นำทางวิชาการ 2) ผู้บริหารทรัพยากร 3) ผู้ประชาสัมพันธ์ 4) ผู้สร้างความสัมพันธ์ และ 5) ผู้ประเมินผล
2. ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน ประกอบด้วย 5 บทบาท คือ 1) ผู้นำทางวิชาการ 2) ผู้บริหารทรัพยากร 3) ผู้ประชาสัมพันธ์ 4) ผู้สร้างความสัมพันธ์และ 5) ผู้ประเมินผล โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967, pp. 90-95)

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967, pp. 90-95)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน
2. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม เป็นคำถามตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert โดยนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้นำทางวิชาการ 2) ผู้บริหารทรัพยากร 3) ผู้ประชาสัมพันธ์ 4) ผู้สร้างความสัมพันธ์ และ 5) ผู้ประเมินผล และแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป
3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของประเด็นคำถาม โครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและแบบสอบถาม เพื่อขอคำแนะนำและทำการปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์
5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990, pp. 202-204)
6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 และฉบับที่ 2

ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษาในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พร้อมด้วยแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน

ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ ไปรษณีย์พร้อมด้วยซองเปล่าติดแสตมป์จำหน่ายของถึงผู้วิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์และผ่านช่องทางออนไลน์โดยใช้ Google forms

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทางไปรษณีย์และแบบออนไลน์ ในกรณีที่ได้รับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไม่ครบ ผู้วิจัยจะดำเนินการติดต่อประสานทางโทรศัพท์ เพื่อขอรับแบบสอบถามที่เหลือ และเดินทางไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. พิจารณาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์

1.1 ข้อมูลตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ข้อมูลตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายด้าน เมื่อแปลความหมายเปรียบเทียบตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 103)

1.3 ข้อมูลตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เมื่อแปลความหมายเปรียบเทียบตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 103)

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 นำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 105)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 335 คน ผลการรวบรวมข้อมูล พบว่า ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 128 คน สถานศึกษาขนาดกลางจำนวน 186 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ 21 คน

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอนการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ทั้ง 5 องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.49) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารทรัพยากร ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.67) รองลงมา ผู้ประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.69) ผู้สร้างความสัมพันธ์ ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.73) ผู้ประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.71) และผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.76) ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.76) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 6 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.71) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างวิสัยทัศน์ทางวิชาการแก่ผู้เรียนและครูผู้สอน ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.71) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.87)

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านผู้บริหารทรัพยากร โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านผู้บริหารทรัพยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.67) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุมดูแลด้านการบริหารวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.63) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุมดูแลด้านการเงินและงบประมาณ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.64) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการประสานงานและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.72)

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านผู้ประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านผู้ประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.69) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่สถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.55) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.71) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน และสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.78)

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านผู้สร้างความสัมพันธ์ โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านผู้สร้างความสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.73) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายกับผู้ให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.66) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารสถานศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคณะครูผู้สอนและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.92) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกลุ่มภายนอกองค์การเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อองค์การ ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.66)

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านผู้ประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านผู้ประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.71) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.68) และข้อ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.58) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.88)

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน ทั้ง 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.54) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.72) รองลงมา การบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.70) การบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.72) และการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายข้อพบว่า ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.70) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.64) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.54) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.61)

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมและรายข้อพบว่า ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.72) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.69) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สถานศึกษาได้จัดทำรายการงานการใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.55) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาให้ครูผู้สอนได้รับการอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 1.01)

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อพบว่า ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.83) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้

ศิลปะและกลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อให้ได้คนที่เหมาะสมกับงานตามวัตถุประสงค์และความต้องการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.81) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูผู้สอนให้ได้รับพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ที่ตรงตามความต้องการและความถนัด ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.73) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกครูผู้สอนให้อยู่กับสถานศึกษาให้นาน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.91)

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมและรายข้อพบว่า ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.72) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สถานศึกษาได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์งานด้านต่างๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.59) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.70) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินงานธุรการของอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.76)

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน ผู้วิจัยนำผลจากการวิจัยในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product correlation coefficient) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .828

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผู้ประเมินผล (X_5) มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุดในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .839 รองลงมา ได้แก่ ผู้นำทางวิชาการ (X_1) มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .797 ส่วนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารทรัพยากร (X_2) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .601

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านผู้นำทางวิชาการ (X_1) กับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .797 เมื่อพิจารณาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านผู้นำทางวิชาการ กับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด ได้แก่ การบริหารงานบุคคล (Y_3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .888 รองลงมา ได้แก่ การบริหารทั่วไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยแต่ละด้านมีประเด็นที่ค้นพบ นำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความสามารถในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ

ธีระ รุญเจริญ (2550) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำดิน สาอุ (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุคิริน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุคิริน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ผู้บริหารทรัพยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุมดูแลด้าน การบริหารวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนำวัสดุครุภัณฑ์มาใช้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีความโปร่งใสและพร้อมรับการตรวจสอบจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลติดตามและประเมินผลสถานศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ ภารดี อนันต์นาวิ (2553) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารทรัพยากร เป็นผู้ประสาน ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน พัสดุ สถานที่ ทรัพย์สินอื่นๆ ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ และสอดคล้องกับกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การบริหารจัดการศึกษาจากภาคส่วนต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวัช มูลเมืองแสน (2563, น. 18) ที่กล่าวว่า การบริหารงานพัสดุ เป็นการนำทักษะ ความรู้ในการบริหาร มาใช้เพื่อให้การดำเนินงานพัสดุมีความถูกต้องตามกฎหมาย ตามหลักการบริหารงานตามหลักการคัมค่า โดยพัสดุที่จัดซื้อจัดจ้างต้องมีคุณภาพเหมาะสมและชัดเจน โปร่งใส การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุต้องกระทำโดยเปิดเผย เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุในทุกขั้นตอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยต้องมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุล่วงหน้าเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุเป็นไปอย่าง

ต่อเนื่องและตรวจสอบได้ มีการเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพชรรัตน์ เอียดสุข

และตรัยภูมิ นทร์ตรีศวรร ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ผู้ประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่สถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาโดยการใช้สื่อและวิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานตามโครงการให้ผู้เกี่ยวข้องและชุมชนได้รับทราบ โดยผู้บริหารสถานศึกษาถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ สอดรับกับกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ที่มีกลยุทธ์ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา หนึ่งในกลยุทธ์คือการส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องและชุมชนทราบอย่างเหมาะสมกับบริบท สอดคล้องกับแนวคิดของเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2549) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะในการสื่อสารความหมาย รู้จักวิธีการสร้างภาพพจน์ที่ดี รู้จักพลวัตของกลุ่ม รู้จักและเข้าใจการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ หอมสมบัติ (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ที่สุด

1.4 ผู้สร้างความสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายกับผู้ให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคณะครูผู้สอนและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาและบุคคลจากหน่วยงานภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการเชิญผู้นำชุมชนมาประชุมร่วมกับคณะครูและกรรมการสถานศึกษา มีการเผยแพร่ผลงานของนักเรียนทางสื่อออนไลน์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ อีระ รุญเจริญ (2550) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา และนำทรัพยากรทางการศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนไปใช้ในการจัดการศึกษาในระดับต่างๆ ของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชิตพร คำวัน (2555) ที่ได้วิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมชุมชนในภาพรวมและบทบาทด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับมาก

1.5 ผู้ประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย และผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 มีกลยุทธ์เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายในการมีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน เช่น

มาตรฐานการประกันคุณภาพของสถานศึกษาและมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม ที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท เช่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การบริหารจัดการ การศึกษาจากภาคส่วนต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ จรูณี แก้วเอียน (2557) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการวัดและประเมินผลโดยการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งทางตรงด้วยตนเองและทางอ้อมโดยผ่านบุคลากรและกระบวนการ เพื่อสร้างความกระตือรือร้น และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจวรรณ ช่อชู และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2562) ที่ได้วิจัย เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนวิสุทธิ สำนักงานเขตดินแดง สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิสุทธิ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตตวดี โพธิณิล (2561) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการประเมินการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูพบว่ามีส่วนร่วมในการประเมินความคิดเห็นต่อการพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามกรอบมาตรฐาน 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยแต่ละด้านมีประเด็นที่ค้นพบนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือแบบเรียน สื่อการสอนได้ตรงตามความต้องการ มีการส่งเสริมครูให้พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน สนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของจรูณี แก้วเอียน (2557) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการให้ครูจัดการเรียนการสอน ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สรिता ตาใส (2557) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ของกลุ่มสถานศึกษาแม่จริม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ของกลุ่มสถานศึกษาแม่จริม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรณันต์ สุขสมบูรณ์ (2553) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาวัดราชวรจักรสังวร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่าครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ความพึงพอใจต่อการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนและเกิดประโยชน์สูงสุดพร้อมรับการตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานครราชสีมา เขต 5 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรารักษ์ ยวงทอง (2562) ที่กล่าวว่าการบริหารงานงบประมาณ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณตั้งแต่การวางแผนการในการได้มาของงบประมาณ แผนการใช้งบประมาณให้มีประสิทธิภาพ การควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนการใช้จ่ายงบประมาณที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง และเหมาะสมให้มากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัฐดาโน หาญอนุพงศ์และคณะ (2557) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลจังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความพึงพอใจ งานด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เครือทิพย์ สัตยสำราญ (2559) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษากลุ่มสถานศึกษาบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษากลุ่มสถานศึกษาบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก

2.3 ความพึงพอใจต่อการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อให้ได้คนที่เหมาะสมกับงานตามวัตถุประสงค์และความต้องการของสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในการคัดเลือกคน สามารถพูดโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังให้คล้อยตามได้ โดยยึดหลักความรู้ ความสามารถ หลักความมั่นคงในอาชีพ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความทันสมัย มุ่งผลสัมฤทธิ์ ยึดธรรมาภิบาลเป็นฐานและบริหารด้วยจิตอาสา เป็นแนวทางในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และความต้องการ ตรงตามทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ข้อที่ 4.4 เป้าประสงค์ ข้อย่อยที่ 4.4.5 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณ และมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษายึดถือปฏิบัติในการบริหารงานบุคคล ดังนั้นเมื่อดำเนินการคัดสรรบุคลากรจึงคัดสรรด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมกับงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ ภรณ์ทิพย์ ศรีพิมาย (2561) ที่กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อให้ได้คนที่เหมาะสมกับงานตามวัตถุประสงค์ ความต้องการขององค์กร เข้ามาทำงานเพื่อให้การดำเนินการขององค์กรประสบความสำเร็จใช้คนให้น้อยที่สุดแต่เกิดประโยชน์มากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คอติเยาะ ยูโษะ (2555) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูต่อสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของครูต่อสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านบริหารงานบุคคล และทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2.4 ความพึงพอใจต่อการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สถานศึกษาได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์งานด้านต่างๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับงานประชาสัมพันธ์และนโยบายต้องการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาจึงสนับสนุนให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อที่หลากหลายใช้ช่องทางออนไลน์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์งานด้านต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมบุคลากรให้เข้ารับการอบรมหรือศึกษาดูงานด้านประชาสัมพันธ์เพื่อนำความรู้มาใช้ในการประชาสัมพันธ์งานด้านต่างๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องและชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ อีระ รุญเจริญ (2550) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับงานด้านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ชุมชนและสาธารณชนทราบ โดยวิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจ และสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นและสอดคล้องกับ สุกัญญา รอดระกำ (2561) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับ

การประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้ทุกคนทำวิจัยรายงานผลการดำเนินงานและนำรายงานมาประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิทย์ หอมสมบัติ (2565) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านผู้ประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .839 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดำเนินตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความสามารถในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ จรุงณี เก้าเอี้ยน (2557) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการวัดและประเมินผลโดยการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งทางตรงด้วยตนเองและทางอ้อมโดยผ่านบุคลากรและกระบวนการ เพื่อสร้างความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนพล เปรมกมล (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม ติดตาม ประเมินผลการบริหารโดยตรงด้วยตัวผู้บริหารเอง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทุกคนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาจากสถานศึกษาอื่นและทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษาของตนเองและเผยแพร่ผลงานวิจัยให้ครูในโรงเรียนอื่นๆ ได้รับทราบข้อมูล เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านผู้บริหารทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นฐานและบริการด้วยจิตอาสาเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจต่อครูผู้ปฏิบัติงาน

1.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านผู้นำทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง ใช้เทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการศึกษา

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของ

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตามทัศนะของครูผู้สอนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ผู้ประเมินผล ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถ ช่วยจัดหาแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดหาสื่อการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูได้ศึกษาต่อ หรือเข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความสามารถในด้านที่ตนสนใจ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตร พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คอตีเยาะ ยูโซ๊ะ (2555). ความพึงพอใจของครูต่อสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).
- เครือทิพย์ สัยสำราญ. (2559). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- จรรณี แก้วเอี่ยม. (2557). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- จิตตวดี โพธินิล. (2561). การพัฒนาระบบการประเมินการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ชิตพร คำวัน. (2555). บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- ธนพล เปรมกมล. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- นัฐดาโน หาญอนุพงศ์และคณะ. (2557). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลจังหวัดชัยนาท.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยการศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ ช่อชูและพร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนวิสุทธิ สำนักงานเขตดินแดง สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ, 7(2), น. 162-174.
- ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- พีรณันต์ สุขสมบูรณ์ (2553). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา).
- เพชรรัตน์ เอียดสุข และตรัยภูมิรินทร์ ตรีตรีศวร. (2564). การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).
- ภรณ์ทิพย์ ศรีพิมาย. (2561). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). ชลบุรี: มนต์รี.
- สรีศา ตาใส. (2557). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนแม่จริม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย

รามคำแหง).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สุกัญญา รอดระกำ. (2561). การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ "GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018"

สุรารักษ์ ยวงทอง. (2562). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).

สุวัช มูลเมืองแสน. (2563). สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

สุวิทย์ หอมสมบัติ. (2565). การพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสกลนคร).

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2549). ภาวะผู้นำในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 - 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อำตัน สาอุ. (2565). การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสุคิริน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

Cronbach. (1990). Essentials of Psychological Testing. 5 th ed. New York : Haper Collins.

Likert. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M(Ed.), Attitude Theory and Measurement. NewYork: Wiley & Son.

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

INTERNAL QUALITY ASSURANCE MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTION
ADMINISTRATORS UNDER THE JURISDICTION OF THE NAKHON RATCHASIMA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, AREA 5

พรหมินทร์ ศรีหมื่นไวย

วิทยาลัยนครราชสีมา

Prommin Srimuenwai

Nakhon Ratchasima College

Corresponding Author E-mail : nmc.edu1994@gmail.com

(Received : July 10, 2024 ; Edit : August 1, 2024 ; accepted : August 2, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาระดับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 335 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน และการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ และระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่น จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม

มาตรฐาน 3) ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การบริหารงานประกันคุณภาพภายใน, งานประกันคุณภาพภายใน, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research are to 1) study the level of internal quality assurance management of educational institution administrators 2) compare the internal quality assurance management of educational institution administrators, classified by educational level. Work experience and the size of the educational institution and 3) study guidelines for developing internal quality assurance management for educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 5, the research is divided into two phases: Phase 1 is a study of the internal quality assurance management level of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 5, the sample used in this research consisted of 335 school administrators and teachers. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and stratified random sampling The research instrument is a 5 - level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.80 - 1.00 and a reliability value of the entire questionnaire equal to 0.83. Statistics used for data analysis include frequency, percentage, mean, and deviation. standard T-value and F-value tests and Phase 2: Study of guidelines for developing internal quality assurance management for educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 5, the group of informants was seven administrators of educational institutions with outstanding performance. The instrument used in the research was interviews. There is a consistency index between the questions and objectives between 0.80-1.00 and descriptive data analysis is used.

The research results found that

1. Internal quality assurance management of educational institution administrators Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 5, overall and each aspect is at a high level.

2. Results of comparing opinions on internal quality assurance management among school administrators. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 5, classified by educational level. Work experience and the size of the educational institution It was found that overall and each aspect were not different.

3. Guidelines for developing internal quality assurance management for educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office, Area 5, it consists of 8 aspects: 1) setting educational standards for educational institutions, 2) creating educational development plans for educational institutions that focus on

quality according to standards, 3) organizing systems. Administration and information 4) Implementation of educational development plans for educational institutions. 5) Educational quality monitoring and inspection. 6) Internal quality assessment according to educational standards of educational institutions. 7) Annual report preparation. which is an internal quality assessment report and 8) continuous development of educational quality

Keywords : Internal quality assurance management, internal quality assurance work, educational institution administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่างๆ รวมไปถึงเทคโนโลยี และการสื่อสารใน สังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของมนุษยชาติแต่ในขณะเดียวกันกระแสการเปลี่ยนแปลงเป็นทั้งโอกาส และภัยคุกคามต่อการพัฒนาประเทศ มีระบบที่ซับซ้อนและมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น การแข่งขัน เพื่อความอยู่รอดของประเทศต่างๆ จึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับระบบทุนหรือทรัพยากรที่มีอยู่อีกต่อไป แต่ ขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของประชากรเป็นสำคัญ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ ประชากรต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับยุคสมัย ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมทั้งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง การสร้างคนให้มีคุณภาพจึงจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการแข่งขันและร่วมมือ อย่างสร้างสรรค์ในโลก ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ซึ่งจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อวางรากฐานของประเทศในอนาคตให้ดียิ่งขึ้น ผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงและรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามกรอบ[ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2560 – 2579) ที่จะต้องเตรียมความพร้อมด้านกำลังคน และการเสริมสร้างศักยภาพของ ประชากร มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ และการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับ ความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ. ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ. ศ. 2553 ได้กำหนดความหมายและหลักการในมาตรา 6 ระบุว่า “การศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมากกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่มีความ รับผิดชอบโดยตรง เป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้สถานศึกษาถือปฏิบัติดังนั้นสถานศึกษาจึงมี ทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจนไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนระดับคุณภาพการศึกษาอาจแตกต่างกันไป ตามศักยภาพ แต่ในปัจจุบันมีการกระจายอำนาจการศึกษา สถานศึกษานิติบุคคล กล่าวคือ สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพความต้องการและปัญหาในชุมชน นั้นๆ ความเหลื่อมล้ำและความแตกต่างกันทั้งด้านงบประมาณ คุณภาพ

บุคลากร ความร่วมมือของ คณะกรรมการสถานศึกษา การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนรวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ทำให้คุณภาพ การศึกษาแตกต่างกัน การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการให้เป็นที่ยอมรับและพอใจของ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ดังนั้นหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนดำเนินงาน และตรวจสอบผลการดำเนินงานตามภาระรับผิดชอบอย่าง เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (กรมวิชาการ, 2544) ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามีการเชื่อมโยงกับการดำเนินงาน ของสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นว่าในมาตรา 47-51 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งมีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่การตรวจสอบคุณภาพ ของสถานศึกษาและสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ ร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในการประเมิน และในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของ สถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดจะต้องดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สถานศึกษา นั้นได้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่มุ่งเน้นให้ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมีเป้าหมายหลัก ประการหนึ่ง คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย ภายใต้มาตรการ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้น จะต้องมีการประกันคุณภาพภายใน อยู่ในกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่ง คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและ สถานศึกษาควรมีความตื่นตัวในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2556)

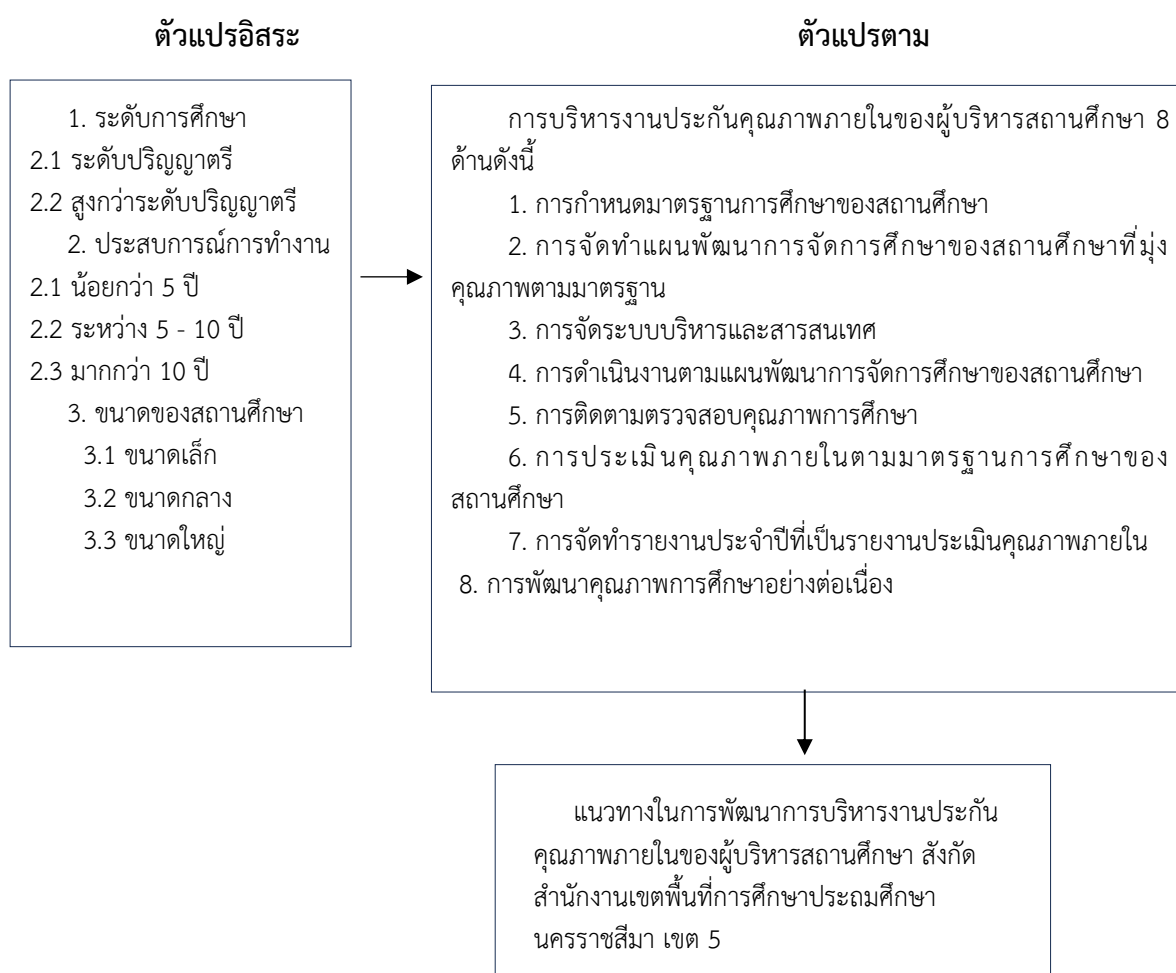
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ได้กำหนดให้หลักสูตรวิชา รวมถึงหน่วยงานเทียบเท่า ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และจัดทำรายการประเมินตนเอง (SAR) เป็นประจำทุกปี ซึ่งการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในนั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ได้กำหนดมาตรฐาน และเกณฑ์กลางที่ใช้ในการประเมินทั้งในหลักสูตรวิชา รวมถึง หน่วยงานเทียบเท่า ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักทดสอบทางการศึกษา รวมถึงมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อการรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งที่สำนักงานเขตได้ให้ความสำคัญเพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 เพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและนำไปใช้เป็นแนวทางนิเทศ กำกับ ติดตามการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลสูงขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจหรือนักวิจัยที่ต้องการข้อมูลไปใช้ในการดำเนินงาน การพัฒนางาน และใช้ในการทำวิจัยในครั้งต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนา การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,582 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 335 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ครั้งนี้ผู้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
6. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

7. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 80 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เหมาะสม มีค่าเท่ากับ 0.83

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 335 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้
 - ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกระดับการศึกษาโดยใช้ค่า t – test (Independent samples)
4. การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe')

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่น จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามไว้ล่วงหน้าแล้ว

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ และดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. นำแบบสัมภาษณ์นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถาม
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
4. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

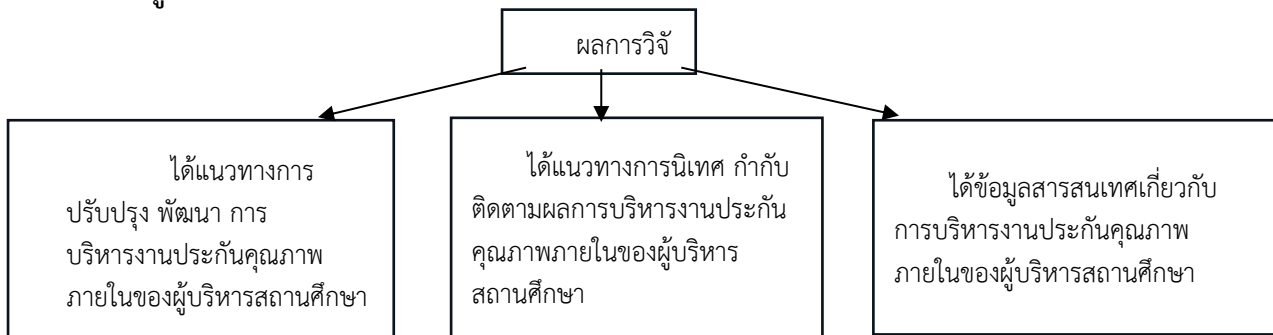
ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถามถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการ ไม่ออกนอกเรื่อง ไม่เกินขอบเขตที่กำหนดไว้ และข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาประมวลผลได้ โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ 15-20 นาที และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. เตรียมอุปกรณ์จดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์
3. แนะนำตัวเอง และสร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเอง
4. บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์
5. ป้อนคำถามเหมาะสมกับเวลา และทำการบันทึกหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ
6. ขอบขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับ ที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.38	0.19	มาก	6
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน	4.41	0.20	มาก	4
3	ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	4.37	0.18	มาก	7
4	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.40	0.19	มาก	5
5	ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.33	0.18	มาก	8
6	ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.44	0.22	มาก	1
7	ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	4.42	0.20	มาก	3
8	ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.43	0.22	มาก	2
ภาพรวม		4.39	0.08	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่าการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏดังตาราง 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อ การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	รายการ	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		t	p- value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.38	0.19	4.38	0.19	.211	.833
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน	4.41	0.22	4.40	0.17	.255	.799
3	ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	4.36	0.19	4.39	0.15	1.686	.093
4	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.40	0.20	4.41	0.18	.060	.952

5	ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	4.34	0.18	4.31	0.17	1.460	.145
6	ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.45	0.21	4.42	0.23	1.492	.137
7	ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	4.39	0.19	4.43	0.21	1.600	.110
8	ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.37	0.21	4.44	0.23	1.821	.070
ภาพรวม		4.39	0.08	4.40	0.08	.511	.610

จากตาราง 2 แสดงว่าความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ปรากฏดังตาราง 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.161	2	.080	2.078	.127
	ภายในกลุ่ม	12.832	332	.039		
	รวม	12.993	334			
ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน	ระหว่างกลุ่ม	.004	2	.002	.046	.955
	ภายในกลุ่ม	14.173	332	.043		
	รวม	14.177	334			
ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	.051	2	.025	.767	.465
	ภายในกลุ่ม	10.969	332	.033		
	รวม	11.019	334			
ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.014	2	.007	.176	.839
	ภายในกลุ่ม	13.237	332	.040		
	รวม	13.251	334			
ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.160	2	.080	2.462	.087
	ภายในกลุ่ม	10.815	332	.033		
	รวม	10.975	334			
ด้านการประเมินคุณภาพภายใน	ระหว่างกลุ่ม	.206	2	.103	2.050	.130

ตามมาตรฐานการศึกษาของ	ภายในกลุ่ม	16.662	332	.050		
สถานศึกษา	รวม	16.687	334			
ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	ระหว่างกลุ่ม	.092	2	.046	1.109	.331
	ภายในกลุ่ม	13.882	332	.042		
	รวม	13.915	334			
ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	.143	2	.072	1.420	.243
	ภายในกลุ่ม	16.762	332	.050		
	รวม	16.905	334			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.014	2	.007	.916	.401
	ภายในกลุ่ม	2.547	332	.008		
	รวม	2.561	334			

จากตาราง 3 แสดงว่าความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ปรากฏดังตาราง 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.181	2	.091	2.347	.097
	ภายในกลุ่ม	12.812	332	.039		
	รวม	12.993	334			
ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน	ระหว่างกลุ่ม	.031	2	.015	.358	.669
	ภายในกลุ่ม	14.146	332	.043		
	รวม	14.117	334			
ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	.058	2	.029	.878	.417
	ภายในกลุ่ม	10.961	332	.033		
	รวม	11.019	334			
ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.012	2	.006	.146	.864
	ภายในกลุ่ม	13.240	332	.040		
	รวม	13.251	334			
ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.100	2	.050	1.530	.218
	ภายในกลุ่ม	10.875	332	.033		
	รวม	10.975	334			

ด้านการประเมินคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	.157	2	.079	1.560	.212
ภายในตามมาตรฐาน	ภายในกลุ่ม	16.710	332	.050		
การศึกษาของสถานศึกษา	รวม	16.867	334			
ด้านการจัดทำรายงาน	ระหว่างกลุ่ม	.043	2	.021	.509	.602
ประจำปีที่เป็นรายงาน	ภายในกลุ่ม	13.872	332	.042		
ประเมินคุณภาพภายใน	รวม	13.915	334			
ด้านการพัฒนาคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	.182	2	.091	1.806	.166
การศึกษาย่างต่อเนื่อง	ภายในกลุ่ม	16.724	332	.050		
	รวม	16.905	334			

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ภาพรวม	ระหว่าง	.012	2	.006	.791	.454
	กลุ่มภายใน	2.549	332	.008		
	กลุ่ม	2.561	334			
	รวม					

จากตาราง 4 แสดงว่าความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางในการการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

3.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐาน สร้างขั้นตอนการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมการใช้เครื่องมือและแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนามาตรฐานของสถานศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรสร้างโอกาสในการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เสริมสร้างการทำงานร่วมกัน สนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา และมีการติดตามและประเมินผล จัดทำระบบติดตามและประเมินผลการใช้มาตรฐานการศึกษาเพื่อทราบผลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

3.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการ ทำการสำรวจความต้องการและเรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญ เช่น ครู นักเรียน และผู้ปกครอง กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนาแผนพัฒนาการจัดการศึกษา สร้างความตระหนักรู้และการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางการบริหารภายในองค์กรผ่านการอบรมและสัมมนา มีการประเมินผลและปรับปรุงแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว กำหนดกระบวนการทำงานที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลและสารสนเทศภายในองค์กร อบรมและ

พัฒนาบุคลากร ให้การอบรมและพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการข้อมูลอย่างเหมาะสม และตรวจสอบระบบและกระบวนการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

3.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควร มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบและเชื่อถือได้ จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นเอกลักษณ์ สนับสนุนการนำเสนอและการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง และติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาในทิศทางที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

3.5 ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาที่ต้องการติดตามและตรวจสอบ การจัดทำและใช้เครื่องมือทางการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษา การประเมินเชิงรายละเอียด การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ สร้างโอกาสให้ผู้บริหารและบุคลากรมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้เพื่อการพัฒนาต่อไป

3.6 ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควร มีการกำหนดและตรวจสอบอย่างเสมอ สร้างเครื่องมือประเมินที่เหมาะสมสำหรับการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษากับมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อให้เห็นความแตกต่างและจุดเด่น-จุดด้อย วิเคราะห์ผลและวางแผนปรับปรุง รวมทั้งสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายในอย่างเพียงพอ

3.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาควร มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของรายงานประจำปีเพื่อให้เข้าใจและจัดทำได้อย่างชัดเจน รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันและความก้าวหน้าในการประเมินคุณภาพภายใน จัดรูปแบบรายงานที่เหมาะสมและมีข้อมูลที่สื่อความหมายอย่างชัดเจน สร้างกรอบและตัวชี้วัดเพื่อวัดผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานที่กำหนด เขียนรายงานอย่างกระชับและมีสาระ นำเสนอรายงานประจำปีแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ติดตามและประเมินผลการใช้ประโยชน์และประสิทธิภาพของรายงานประจำปีและประเมินผลการดำเนินงานในรอบปีต่อไป รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอนการจัดทำรายงานและเนื้อหาให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานประกันคุณภาพในอนาคต

3.8 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประสานงานร่วมกัน สร้างการร่วมมือระหว่างบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเชิงบูรณาการ พัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการพัฒนาอาจารย์และเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะที่เพียงพอในการสอนและบริหารการเรียนรู้ สร้างระบบสนับสนุนที่เหมาะสมเพื่อให้ นักเรียนมีสภาพจิตใจและสุขภาพที่ดีเพื่อการเรียนรู้ที่เต็มศักยภาพ และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพและได้รับการสนับสนุนและการร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับ เช่น ครู บุคลากรสนับสนุนการเรียนรู้ และผู้บริหารอื่นๆ มีการทำงานร่วมกันอย่างเชื่อมั่นและตั้งใจจะ ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ทำให้ผลการศึกษาของนักเรียนมีความเป็นไปตามเป้าหมายและมีคุณภาพในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาหะมะบาอริ มาซอ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัย

พบว่า ระดับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตันนิม สะอะ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

2.1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในทุกระดับการศึกษามีความเข้าใจเทียบเท่ากันในเรื่องการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ไม่ว่าจะเป็นการเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการหรือหลักการต่างๆ มีการจัดทำแผนและกำหนดเป้าหมายอย่าง ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาในทุกระดับการศึกษาเห็นความสำคัญของการสนับสนุนและส่งเสริมนวัตกรรมเพื่อการ ปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นเรศ เสนะพันธุ์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาหะมะบาอริ มาซอ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเข้าใจในเรื่องของการบริหารงานประกันคุณภาพ มีการวางแผนการ ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานประกันคุณภาพ สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานประกัน คุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งมีการปรับปรุงและการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ จันทรเกษม (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ไม่ แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเชาว์ หมั่นดี (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่มี ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบันแตกต่างกัน มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการใช้เครื่องมือและแหล่งข้อมูลในการประเมินการบริหารงานประกัน คุณภาพภายในทั้งในโรงเรียน ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันในการประเมินและพัฒนาประกันคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเชาว์ หมั่นดี (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ที่ปฏิบัติงานใน สถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวม

และรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

3. แนวทางในการส่งเสริมการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐาน สร้างขั้นตอนการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว กำหนดเป้าหมายการพัฒนาและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบและเชื่อถือได้ มีการประเมินเชิงรายละเอียด เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษากับมาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อให้เห็นความแตกต่างและจุดเด่น-จุดด้อย วิเคราะห์ผลและวางแผนปรับปรุง มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในให้มีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานประกันคุณภาพในอนาคต รวมทั้งสร้างการร่วมมือระหว่างบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี วรธรรม (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา 1) ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม บริหารตามโครงสร้างและบริบทโรงเรียน 2) ควรมีการระดมความคิดในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3) ส่งเสริมการจัดกิจกรรม โครงการตามแผนพัฒนาการศึกษา 4) ควรแต่งตั้งผู้เกี่ยวข้องประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) ควรมีการแต่งตั้งผู้เกี่ยวข้องติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ 6) ควรมีการแต่งตั้งกรรมการเพื่อทำการรายงานผลการประเมินตนเองตามสถานศึกษากำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาริยา ศรีพันธุ์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครูสหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครูสหวิทยาเขต หล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ มีทั้งหมด 15 แนวทางแบ่งออกเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 3 แนวทาง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4 แนวทางด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3 แนวทาง ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2 แนวทาง และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 3 แนวทาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรเน้นการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเป็นระบบ มีมาตรฐานเป็นไปตามความเป็นไปได้ของสถานศึกษาและต้องมีกระบวนการในการติดตามและประเมินผลเพื่อการปรับปรุงต่อไป

1.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน ควรเน้นการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเหมาะสมและทันสมัย มีการใช้เทคโนโลยีและช่องทางการสื่อสารในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อให้สามารถสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการและสิ่งที่เป็นประโยชน์ของนักเรียนในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

1.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ควรเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ผู้บริหารสามารถติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

1.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ควรเน้นการตระหนักถึงความสำคัญของการมีแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง โดยคำนึงถึงความต้องการของ

นักเรียนและสถานศึกษาในการพัฒนาเป็นสำคัญ

1.5 ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ควรเน้นการสร้างระบบการติดตามตรวจสอบที่เป็นระบบและมีความน่าเชื่อถือ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและการใช้ข้อมูลนี้ในการปรับปรุงกระบวนการสอนและการเรียนรู้

1.6 ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรเน้นการพัฒนากระบวนการและเครื่องมือในการประเมินคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

1.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ควรเน้นการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการปรับปรุงแก้ไขปัญหา และการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

1.8 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรเน้นการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาด้านความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายใน โดยการจัดอบรมและสัมมนาเป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากับงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ตัสนีม สะอะ. (2564). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา.
- ธนาภรณ์ จันท์เกษม. (2563). การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วารสารละติจูด มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. 4(2): 30-35.
- นเรศ เสนะพันธุ์. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. สารนิพนธ์. สงขลา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นาริยา ศรีพันธุ์. (2565). แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. Journal of Modern Learning Development, 7(4) : 308-319.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- มยุรี วรวรรณ. (2563). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาหะมะบาคอรี มาซอ. (2563). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2556). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่า ด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุเชาว์ หมั่นดี. (2564). การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. การค้นคว้าอิสระ. ยะลา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- มาหะมะบาคอรี มาซอ. (2563). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3. การค้นคว้าอิสระ. ยะลา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination of sample size for research activities. Education and Psychology Measurement, 30(3), pp. 607-610.

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

CREATIVE LEADERSHIP OF ADMINISTRATOR AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF
SCHOOLS UNDER NAKHON RATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

ภัทรินทร์ ธิขุนทด¹, บรรจบ บุญจันทร์²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Patsarintorn Thikhunthod¹, Banjob Boonchan²

Department of Educational Administration Faculty of Education,

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : patsarintorn.t@gmail.com

(Received : June 21, 2024 ; Edit : July 2, 2024 ; accepted : July 2, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ที่ 1.00 ความเชื่อมั่น แบบสอบถาม ของประสิทธิผลของสถานศึกษามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .905 และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .969 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการไว้วางใจ ด้านการมีความยืดหยุ่น มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ประสิทธิผลของสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the effectiveness level of schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1, 2) to study creative leadership of school administrators' level of schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1, and 3) to study creative leadership of school administrators that affected the effectiveness of schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 327 school administrators and teachers. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with content validity has value 1.00. The effectiveness of schools had a confidence value of .905. Creative leadership of school administrators of school had a confidence value of .969. The results of the research found that 1) the effectiveness level of schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1, overall was at a high level. 2) the creative Leadership of Administrator under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1, overall was at a high level. And 3) The creative leadership of school administrators that affected the effectiveness of schools under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1 had a statistically significant effect on teamwork, trust, and flexibility at the .05 level. The aspect with the highest influence was the aspect of teamwork.

Keywords: Creative leadership, School effectiveness

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ กำหนดให้มีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา จึงต้องพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างหลักประกันว่าเด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพและมีผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผล การพัฒนาอย่างยั่งยืน (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579) เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายสามารถวัดได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เกิดจาก ประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานเพื่อนำมาให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมายที่วางไว้ และประสิทธิภาพของสถานศึกษายังรวมถึง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตลอดจนความสามารถในการปรับสถานศึกษาให้เข้ากับ สิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาได้ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจใน การทำงานโดยถือว่าเป็นการมองประสิทธิภาพของทั้งระบบ (สุพรรณา ลอยสมุทร, 2559)

ภาวะผู้นำเป็นหนึ่งในปัจจัยทางการบริหารที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาองค์การภาครัฐสู่การยกระดับ สมรรถนะองค์การในศตวรรษที่ 21 ทำให้บทบาทของผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะสามารถส่งผลต่อการบรรลุ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาต่อไป ผู้นำในอนาคตจะผูกพันต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์ใหม่เพื่อคงความมีทักษะความรู้ที่จำเป็นในยุคศตวรรษที่ 21 อยู่เสมอ ผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะ ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ การสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง สร้างสรรค์สภาพแวดล้อมอันทรงพลังที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และนวัตกรรม มีทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำงานและเรียนรู้กันเป็นทีม การบริหารความ ชัดแย้งและเทคนิคการเจรจาต่อรอง นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนรู้ มีความคิด สร้างสรรค์และสามารถบูรณาการความรู้และวิธีการ มีการเปลี่ยนแปลงที่คำนึงถึงบริบท (กนกอร สม ปรากฏ, 2560) เพื่อรองรับกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้นำในศตวรรษใหม่ต้องมีทักษะชีวิตในการ ปรับตัวเข้ากับ ความเปลี่ยนแปลง มีความยืดหยุ่น มีจินตนาการ มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีวิสัยทัศน์ในการมองภาพ อนาคตในวันข้างหน้า ผู้นำที่มีลักษณะดังกล่าวเรียกว่าเป็นผู้นำที่มีคุณสมบัติภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ และคณะ, 2556, น. 96

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นองค์กรที่เป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลง มีความพร้อมและสามารถเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนา ใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย องค์กรภาครัฐและ เอกชน มีกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบครบวงจร บุคลากร และผู้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ แผนกลยุทธ์ทำให้ได้วิสัยทัศน์ที่เกิดจากการระดมความคิดเห็นจากบุคลากรที่หลากหลาย มีพันธกิจที่สนับสนุน เพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นความจริงได้และเกิดประโยชน์ตามเป้าประสงค์รวมทั้ง การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และ จาการรายงานผลการดำเนินงานประจำปี การบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพ และการใช้ทรัพยากรร่วมกันได้สำเร็จ ตามเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 อยู่ในระดับปรับปรุง นับว่าเป็น เรื่องเร่งด่วนที่จะต้องแก้ปัญหาที่อาจเกิดจากการบริหารสถานศึกษาในหน่วยงาน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานในสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและองค์กรซึ่งองค์กร มีความต้องการภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีความ เข้มแข็งตั้งใจที่จะแก้ปัญหาอย่างกล้าหาญอดทน สามารถสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในองค์กร พัฒนาการกร ทำให้การทำงานเดินไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้นเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน เป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุตาม เป้าหมายที่กำหนดโดยการสร้างแรงบันดาลใจและจูงใจส่งเสริมและแนะนำกระบวนการใหม่ๆ ภายในองค์กร

เพื่อที่จะทำให้นักศึกษาสามารถคิดนอกกรอบกล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์หาแนวทางใหม่ๆ ในการบริหารและการสื่อสารภายในองค์กรมีความสามารถในการปรับตัวและกระบวนการทำงานต่างๆ ในองค์กรให้มีความง่ายคล่องตัวและยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีมากขึ้น (จิราวรรณ อินเกิด, 2564)

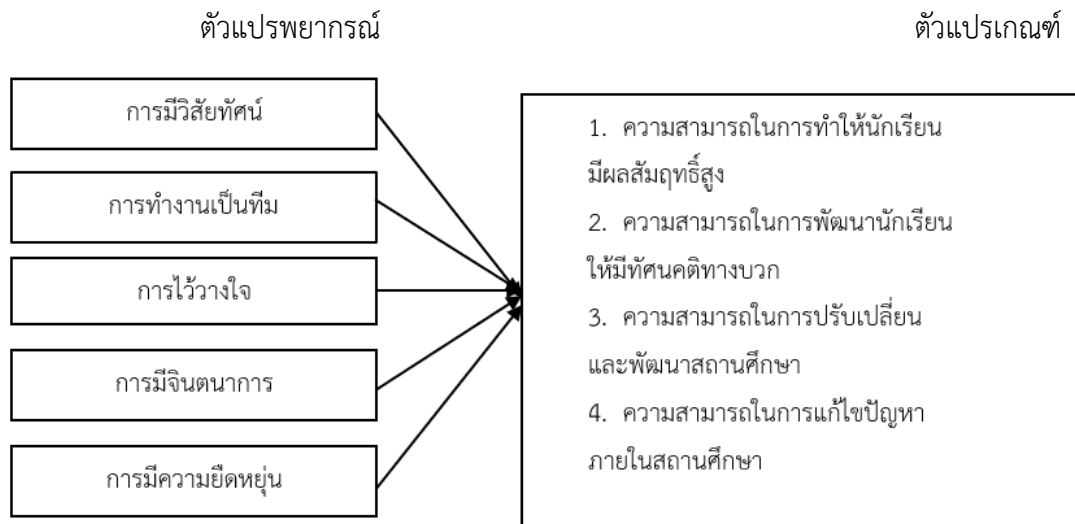
จากความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษาซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการ และเพื่อให้การดำเนินงานการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ผู้บริหารจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในการรับกับสภาพสภาวะที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ด้วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น และสอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 เพื่อจะได้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดโดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จากนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การไว้วางใจ 4) การมีจินตนาการ 5) การมีความยืดหยุ่น และการสังเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลของสถานศึกษา จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถในการทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา 4) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ดังปรากฏในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารอย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,036 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 327 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ตำแหน่งในสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ตัวแปร

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การทำงานเป็นทีม 3) การไว้วางใจ 4) การมีจินตนาการ 5) การมีความยืดหยุ่น

2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและ

พัฒนาสถานศึกษา 4) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ ตำแหน่งในสถานศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา 4 องค์ประกอบ 23 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร 5 องค์ประกอบ 30 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษา และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
2. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ผลปรากฏว่า มีค่า 1.00 ทุกข้อ ซึ่งค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ค่าความเที่ยงตรงถือว่าใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)
3. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .969 เมื่อแยกตามองค์ประกอบ การมีวิสัยทัศน์ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .957 การทำงานเป็นทีม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .961 การไว้วางใจ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .964 การมีจินตนาการ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .962 การมีความยืดหยุ่น ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .965 และประสิทธิผลสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .905 เมื่อแยกตามองค์ประกอบ ความสามารถในการทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .930 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .889 ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .835 ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .835

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พร้อมด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผ่านช่องทางผ่านช่องทางออนไลน์โดยใช้คิวอาร์โค้ด Google Forms
3. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทางรูปแบบออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมาวิเคราะห์ข้อมูล ในแบบสอบถามแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และตอนที่ 3 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard deviation)

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 มาหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson หากค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันมีค่า r มากกว่า .80 ผู้วิจัยดำเนินการพิจารณา จากค่า VIF และ Tolerance ซึ่งค่า VIF ควรมีค่าน้อยกว่า 10 และค่า Tolerance มีค่าไม่น้อยกว่า .10 จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย

4. สร้างสมการพยากรณ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อพยากรณ์การวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ความสามารถในการทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง	4.18	0.61	มาก
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.36	0.58	มาก
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.32	0.71	มาก
4. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา	4.26	0.73	มาก
รวม	4.27	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.71) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.61)

2. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. การมีวิสัยทัศน์	4.22	0.69	มาก
2. การทำงานเป็นทีม	4.15	0.77	มาก
3. การไว้วางใจ	4.08	0.70	มาก
4. การมีจินตนาการ	4.07	0.67	มาก
5. การมีความยืดหยุ่น	4.05	0.76	มาก
รวม	4.11	0.65	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.77) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีความยืดหยุ่น ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.76)

3. ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมการวิเคราะห์การพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมการวิเคราะห์การพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
การมีวิสัยทัศน์ (X ₁)					
การทำงานเป็นทีม (X ₂)	.724				
การไว้วางใจ (X ₃)	.815	.789			
การมีจินตนาการ (X ₄)	.748	.727	.799		
การมีความยืดหยุ่น (X ₅)	.775	.759	.786	.813	

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก ในระดับค่อนข้างมากถึงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือ ด้านการทำงานเป็นทีมกับด้านการมีวิสัยทัศน์ ($r = .724$) ด้านการไว้วางใจกับด้านการทำงานเป็นทีม ($r = .789$) ด้านการมีจินตนาการกับด้านวิสัยทัศน์ ($r = .748$) ด้านการมีจินตนาการกับด้านการทำงานเป็นทีม ($r = .727$) ด้านการมีจินตนาการกับด้านการไว้วางใจ ($r = .799$) ด้านการมีความยืดหยุ่นกับด้านการมีวิสัยทัศน์ ($r = .775$) ด้านการมีความยืดหยุ่นกับด้านการทำงานเป็นทีม ($r = .759$) และด้านการมีความยืดหยุ่นกับด้านการไว้วางใจ ($r = .786$) และปัจจัยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการไว้วางใจกับด้านการมีวิสัยทัศน์ ($r = .815$) ด้านการมีความยืดหยุ่นกับด้านการมีจินตนาการ ($r = .813$)

4. ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมการวิเคราะห์การพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ดังนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์การถดถอยจากคะแนนดิบไม่ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์การถดถอยจากคะแนนมาตรฐาน (β)	t	p
ค่าคงที่	1.967		13.39	.000
ด้านการทำงานเป็นทีม (X ₂)	.228	.302	4.15	.000
ด้านการไว้วางใจ (X ₃)	.179	.218	2.85	.005

ด้านการมีความยืดหยุ่น (X_5)	.153	.199	2.74	.006
$R = .664, R^2 = .441, p = .000$				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการทำงานเป็นทีม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมาคือด้านการไว้วางใจ และการมีความยืดหยุ่น ตามลำดับ สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างด้านเหล่านี้กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 เป็น .664 และด้านเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ได้ร้อยละ 44.10 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ (Unstandardized score)

$$\hat{Y} = 1.967 + .228(X_2) + .179(X_3) + .153(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized score)

$$\hat{Z}_Y = .302(X_2) + .218(X_3) + .199(X_5)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนาให้มีทัศนคติเชิงบวก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 มีเป้าหมายให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์และต่อต้านการทุจริต เพื่อความมั่นคงของประเทศ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ทำให้นักเรียนมีความประพฤติเรียบร้อย พัฒนาตนเองให้เป็นคนมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งยังสามารถใช้สติปัญญาในการทำงาน และยังสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุผล จนทำให้เป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง สอดคล้องกับแนวคิดของเรวดี ทรงเที่ยง (2550, น. 69) กล่าวว่า ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกใช้พลังทางความคิดอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง โดยไม่ใช้การคิดแบบเข้าข้างตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดผลดีต่อตนเองและช่วยสร้างสรรค์จิตใจเรามองโลกในแง่ดีอย่างมั่นคงแน่วแน่ สร้างให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่ถูกผลักดันมาจากพลังทางบวก ซึ่งคนที่มีความคิดเชิงบวกนั้น จะเป็นผู้ที่มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การเรียน การแข่งขัน ทั้งยังเป็นผู้ที่มีสุขภาพกาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของพนพร รัตนประสบ (2561) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา ไทยประยูร (2564 น. 80) ได้ศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านเจตคติเชิงบวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักเรียนมาสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และมีความสุขในการเรียน นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และมารยาทที่ดีงาม มีระเบียบวินัยปฏิบัติตามกฎของสถานศึกษา ให้ความร่วมมือในการทำงานกิจกรรม รู้จักพัฒนาตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาจนเป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย กลยุทธ์ เป็นภาพรวม เพื่อนำไปปฏิบัติ และพัฒนาพัฒนาผู้เรียน บุคลากร และสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของจิรวรรณ อินเกิด (2564 น. 28) ที่เน้นว่า การมีวิสัยทัศน์เป็นความสามารถของผู้บริหารในการมองภาพในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการกำหนดเป้าหมายขององค์กร สามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่มีทิศทางและขอบเขตที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา ดิดวงพันธ์ (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐกิตติ์ บุญเก่ง (2565 น. 129) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์

3. ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ด้าน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงสุดที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมา คือ ด้านการไว้วางใจ และด้านการมีความยืดหยุ่น ตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างด้านเหล่านี้กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เป็น .664 และด้านเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ได้ร้อยละ 43.41 สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการศึกษพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีม การไว้วางใจ และการมีความยืดหยุ่นส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกัน สร้างแรงจูงใจ แร่งบันดาลใจ และมีความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาให้สามารถร่วมกันคิด ร่วมรับผิดชอบการปฏิบัติงาน และร่วมกันแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ผู้บริหารควรมีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างบรรยากาศการทำงานไม่ให้ครูและบุคลากรรู้สึกกดดันจนเกินไป และสามารถรับฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง เพื่อสร้างและได้รับสิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานครราชสีมา เขต 1

2.3 ควรมีการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราษฎ. (2560). ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การศึกษาทฤษฎีฐานราก. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(34), 51-65.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์: สิ่งที่ต้องค่าสำหรับทุกคนในอนาคต. ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา.
- จินตนา ดีดวงพันธ์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จิราวรรณ อินเกิด. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39. การศึกษาอิสรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐกิตติ บุญเก่ง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เรวดี ทรงเที่ยง. (2550). การคิดเชิงบวก. วารสารดวงแก้ว, 12(1), น. 69-76
- พนพร รัตนประสบ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณภา ไทยประยูร. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุพรรณษา ลอยสมุทร. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

FACTORS AFFECTING SECURITY ADMINISTRATION IN SCHOOLS
UNDER NAKHON RATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5

กรรณพล เหมขุนทด¹, บรรจบ บุญจันทร์²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Kannapol Hoemkhunthod¹, Banjob Boonchan²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : 65D0101219@nrru.ac.th¹, banjob.b@nrru.ac.th²

(Received : June 20, 2024 ; Edit : June 29, 2024 ; accepted : July 2, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา และ 3) พยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ปีการศึกษา 2566 จำนวน 331 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการจัดการความปลอดภัย ด้านการจัดบริการความปลอดภัย และด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีอิทธิพลร่วมกันต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ตามลำดับ โดยมีสมการถดถอย ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 1.423 + 0.253X_2 + 0.186X_1 + 0.162X_4$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = 0.425X_2 + 0.220X_1 + 0.219X_4$

คำสำคัญ : ปัจจัย, การบริหารความปลอดภัย

Abstract

The purposes of this research were 1) to study level of security administration in schools under Nakhon Ratchasima Primary 5 Educational Service Area Office, 2) to study the factors that affected the safety management in schools, and 3) to forecast the factors affecting security administration in schools under Nakhon Ratchasima Primary 5 Educational Service Area Office. The sample group consisted of 331 school administrators and teachers from the 2023 academic year, selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire on school security administration, using a 5-point Likert scale.

The research results found that;

1. Overall, the security administration management in schools under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5 was at a high level. The aspect with the highest average score was security environment arrangement, followed by security management planning, security service provision, and security education, respectively.

2. Factors affecting security administration in schools were overall at a high level. The aspect with the highest average was information awareness and personal characteristics, followed by, school environment, and of the administrators, respectively.

3. School environment, leadership of the administrators, and personal characteristics collectively had a significant influence on security administrative in schools under Nakhon Ratchasima Primary 5 Educational Service Area Office with .05 level of significance. The factor with the highest influence was the leadership of the administrators, followed by school environment and personal characteristics, respectively. The regression equations were as follows: Raw score prediction equation: $\hat{Y} = 1.423 + 0.253X_2 + 0.186X_1 + 0.162X_4$ Predictive equations in the form of standard scores $\hat{Z}_y = 0.425X_2 + 0.220X_1 + 0.219X_4$

Keywords : Factor, Security Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนนับเป็นสถานที่จัดการศึกษา ที่สอนในด้านวิชาการและวิชาชีพ ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข ทั้งนี้ต้องเริ่มจากความรู้สึกลดทอดภัยของนักเรียนในการมาโรงเรียน ความปลอดภัยจึงเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกที่สุดที่สถานศึกษาจะต้องสร้างให้เกิดขึ้น เพื่อที่จะเป็นสถานที่ในการสร้างคุณภาพของเยาวชนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองสำคัญของชาติ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมองเห็นภัยที่เกิดแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในช่วงเปิดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ซึ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม จากผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นับเป็นตัวกระตุ้นการก่อความรุนแรง อาชญากรรม การเอาเปรียบ การแข่งขันที่สูงขึ้น รวมถึงการพัฒนาของสื่อเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย ทำให้เด็กและเยาวชน เข้าถึงสิ่งต่างๆ ที่มีความเบี่ยงเบนไปในทางที่ผิดกฎหมายได้ง่าย อาจเกิดการยั่วยุ ขาดการไตร่ตรองที่ดี ขาดทักษะการควบคุมอารมณ์ เหตุเหล่านี้อาจส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่มีภูมิคุ้มกันทางด้านความปลอดภัยของร่างกาย สภาพจิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 มีหน้าที่รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาแก่ประชากรวัยเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 213 โรงเรียน ได้นำแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ มากำหนดกลยุทธ์ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ 1) เป้าหมาย (1) ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการดูแลด้านความปลอดภัย และสามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ (2) สถานศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีความปลอดภัย และจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) สถานศึกษา ได้รับการส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อความปลอดภัยของผู้เรียน (แผนปฏิบัติงานประจำปีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5, 2566)

อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ แม้ว่าจะให้ความสำคัญกับการสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นอันดับหนึ่งแต่ยังพบว่ามีอุบัติเหตุเกิดขึ้นในสถานศึกษาอยู่เสมอมีความรุนแรงและรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งการศึกษาของกลุ่มอนามัยเด็กวัยเรียนสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย ได้ศึกษาสถานการณ์ภาวะสุขภาพนักเรียนในประเทศไทย พ.ศ. 2564 ด้านการได้รับบาดเจ็บรุนแรง จากการสำรวจพบว่า ประมาทครึ่งหนึ่งของนักเรียน (ร้อยละ 52.6) เคยได้รับบาดเจ็บรุนแรงหนึ่งครั้งหรือมากกว่า ในช่วง 12 เดือนก่อนการสำรวจ โดยพบว่านักเรียนชาย (ร้อยละ 60.4) จะได้รับบาดเจ็บรุนแรงบ่อยครั้งกว่า นักเรียนหญิง (ร้อยละ 45.5) ในกลุ่มนักเรียนที่ได้รับบาดเจ็บรุนแรงในช่วง 12 เดือนก่อนการสำรวจ พบว่า มีความแตกต่างของการได้รับบาดเจ็บรุนแรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างในนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยในกลุ่มนักเรียนที่ได้รับบาดเจ็บรุนแรง พบว่า นักเรียน 1 ใน 4 (ร้อยละ 27.3) นั้นได้รับบาดเจ็บที่รุนแรงที่สุดจากอุบัติเหตุทางรถยนต์หรือถูกชนโดยรถยนต์และร้อยละ 10.2 ของนักเรียนได้รับบาดเจ็บรุนแรงที่สุดจนทำให้กระดูกหัก หรือ ข้อเคลื่อนนอกจากนี้ นักเรียนร้อยละ 18.3 ระบุว่าบาดเจ็บรุนแรงที่สุดที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนนั้นเกิดขึ้นที่โรงเรียน (เนติ ภูประสม, 2564) ซึ่งอุบัติเหตุและความรุนแรงที่เกิดขึ้น ก็มาจากหลายปัจจัยโดยเฉพาะเหตุการณ์ความรุนแรงจากบุคคลภายนอก ที่เกิดความคึกคะนองเข้ามาก่อเหตุในโรงเรียนจนทำให้เกิดความสูญเสียหลายต่อหลายครั้งหรือแม้แต่การชักซ้อมแผนเผชิญเหตุก็ทำให้เกิดอุบัติเหตุกับนักเรียนได้ด้วยเช่นกัน ทำให้เห็นว่าแม้ว่าจะมีมาตรการการป้องกันอุบัติเหตุ แต่ความปลอดภัยยังสามารถเกิดขึ้นกับนักเรียนได้ด้วยเหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยต่าง ๆ ที่ยังเกิดขึ้นกับนักเรียนจากเหตุการณ์ต่าง ๆ นี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินการสั่งการขอให้สถานศึกษาเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยเน้นโดยเฉพาะในด้านความปลอดภัย เพราะความปลอดภัยเป็นเรื่องสำคัญอันดับแรกที่สุดที่สถานศึกษาจะต้องสร้างให้เกิดขึ้น เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ในการสร้างคุณภาพของเยาวชนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองสำคัญของชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มองเห็นภัยที่เกิดแก่นักเรียน ครู และบุคลากร

ทางการศึกษา ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในช่วงเปิดการเรียนการสอน ด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพของนักเรียนตั้งแต่เดินทางเข้าสู่ประตูรั้วโรงเรียนจนออกจากโรงเรียนถึงบ้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) จากจุดเน้นด้านความปลอดภัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาในปัจจุบัน ความไม่ปลอดภัยยังเกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนอยู่เสมอ จากหลากหลายเหตุหลาหลายปัจจัย แม้ภาครัฐและหน่วยงานทางการศึกษาจะให้ความสำคัญมาโดยตลอดก็ตาม

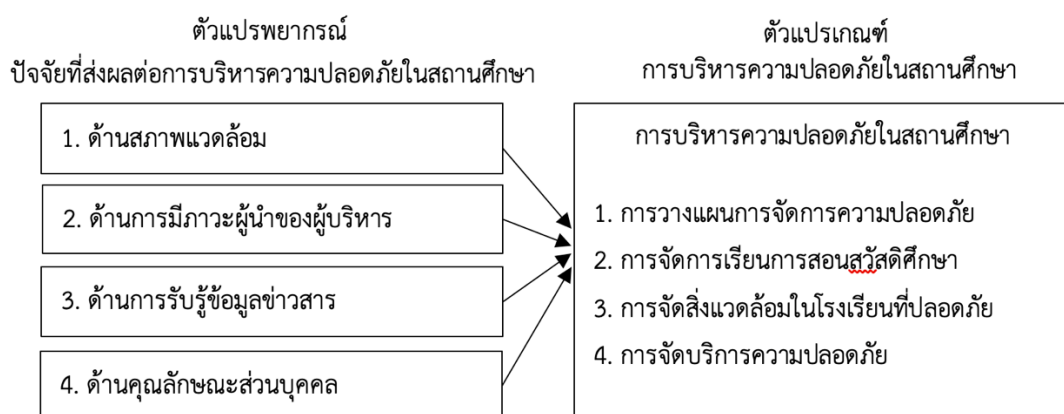
จากปัญหาการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนและความปลอดภัยในสถานศึกษา อันเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของการเสริมสร้างความปลอดภัยและการลดการเกิดอุบัติเหตุในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5
3. เพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดองค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 4) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และองค์ประกอบของการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา จากนักวิชาการ และนักการศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผนการจัดการความปลอดภัย 2) การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา 3) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย 4) การจัดบริการความปลอดภัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,284 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 331 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ตำแหน่งในสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) การมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 4) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล
2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การวางแผนการจัดการความปลอดภัย 2) การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา 3) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย 4) การจัดบริการความปลอดภัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 โดยแบ่งออกเป็น

3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) ได้แก่ ตำแหน่งในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 จำนวน 4 ด้าน คือ 1) การวางแผนการจัดการความปลอดภัย 2) การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา 3) จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย 4) การจัดบริการความปลอดภัย ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) การมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 4) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967)

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม เป็นคำถามตรวจสอบ รายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert โดยนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดการวิจัย
3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและตรวจสอบความ

สมบูรณ์ของประเด็นคำถาม โครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา สาระสำคัญให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนิยามศัพท์ แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ซึ่งการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษามีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .922 และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .941

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 จำนวน 331 คน

2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พร้อมด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผ่านช่องทางผ่านช่องทางออนไลน์โดยใช้คิวอาร์โค้ด Google Forms

3. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทางรูปแบบออนไลน์ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามที่กำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดต่อประสานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง และเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2554)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard deviation) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2554)

4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

5. พยากรณ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	31	9.37
2. ครู	300	90.63
รวม	331	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครู จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 90.63 ตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.37

2. ระดับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผนการจัดการความปลอดภัย 2) การจัดการเรียนการสอน สวัสดิศึกษา 3) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย และ 4) การจัดบริการความปลอดภัย นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน

ระดับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การวางแผนการจัดการความปลอดภัย	4.08	0.37	มาก
2. การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา	4.00	0.47	มาก
3. การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย	4.17	0.46	มาก
4. การจัดบริการความปลอดภัย	4.04	0.39	มาก
รวม	4.07	0.33	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย รองลงมา คือ การวางแผนการจัดการความปลอดภัย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา

3. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ซึ่งประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อม 2) ด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และ 4) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 5 ภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	4.06	0.40	มาก
2. ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.03	0.56	มาก
3. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	4.14	0.44	มาก
4. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล	4.14	0.45	มาก
รวม	4.09	0.34	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดตามลำดับ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร

4. การวิเคราะห์การพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) ผลปรากฏตามรายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 4 - 5 ซึ่งใช้สัญลักษณ์ในการนำเสนอ ดังนี้

X1	แทน	ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม
X2	แทน	ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร
X3	แทน	ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
X4	แทน	ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 5

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (X ₁)	-			
ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X ₂)	.419*	-		
ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X ₃)	.566*	.130**	-	
ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (X ₄)	.530*	.284*	.436*	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 5 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางและน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ($r = .566$) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ($r = .530$) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($r = .436$) ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ($r = .419$) ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลกับปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($r = .284$) ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($r = .130$)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ การถดถอย จากคะแนนดิบ ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์ การถดถอย จากคะแนน มาตรฐาน (b)	t	p
ค่าคงที่	1.423	-	8.85*	.000
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (X ₁)	0.186	0.220	3.98*	.000
ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X ₂)	0.253	0.425	9.68*	.000
ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (X ₄)	0.162	0.219	4.61*	.000

R = 0.707, R² = 0.500, p = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีอิทธิพลร่วมกันต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีอิทธิพลร่วมกันต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 เท่ากับ .707 และปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ได้ร้อยละ 50

จากตารางที่ 5 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ได้ดังภาพที่ 2

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.423 + 0.253X_2 + 0.186X_1 + 0.162X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.425X_2 + 0.220X_1 + 0.219X_4$$

ภาพที่ 2 สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 กำหนดนโยบายและจุดเน้นที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ โดยกำหนดให้โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเอื้อต่อการจัดการศึกษา โรงเรียน

ในสังกัดจึงให้ความสำคัญกับความปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกอาคาร รวมถึงสิ่งแวดล้อมโดยรวมในบริเวณโรงเรียนของโรงเรียน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้โรงเรียนให้ความสำคัญกับความปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกอาคาร รวมถึงสิ่งแวดล้อมโดยรวมในบริเวณโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566, น. 1) ที่เสนอว่าการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัยเป็นการเข้มงวดกวดขันให้ประตูโรงเรียน รั้วโรงเรียนมีความแข็งแรงไม่ชำรุด ส้วมและซ่อมบำรุง ระบบป้องกันดูแล ระบบแจ้งเตือน ระบบอาณัติสัญญาณเตือนภัย ให้สามารถพร้อมใช้งาน ขจัดมุมอับและจุดเสี่ยงที่เป็นอันตรายต่อนักเรียน สนามเด็กเล่น เครื่องเล่น ปลอดภัย ไม่ชำรุด เครื่องเล่นมีการยึดฐานติดกับพื้นแข็งแรง มีการปรับปรุงห้องน้ำให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ไม่เป็นมุมอับ มุมเสี่ยง โรงอาหารสะอาดถูกสุขลักษณะ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกอร อุ่นสถานนท์ (2563) ที่ได้ศึกษา การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย อยู่ในระดับมาก

2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ให้ความสำคัญกับการได้รับข้อมูลข่าวสารของบุคลากรในสังกัด ซึ่งการได้รับข้อมูลข่าวสารโดยการรวบรวมและการตีความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ ผ่านการกลั่นกรองจะส่งผลให้เกิดการรับรู้และแปลความหมายสามารถคาดการณ์ภัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (ขวัญรัตน์ เป้ารัมย์, 2560 : 24) ที่ได้กล่าวว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นกระบวนการตอบสนองของร่างกายต่อสิ่งเร้าทั้งภายนอก และสิ่งเร้าภายใน โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 จากนั้นก็ประมวล วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และตีความความรู้สึกของตนเอง ซึ่งการรับรู้ของคนแต่ละคนนั้น จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับ การเลือกรับรู้ข้อมูลที่ตรงตามความต้องการ ความพึงพอใจ รวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้รับ โดยข้อมูลที่ได้ถูกตีความนั้นจะถูกแสดงออกมาทางพฤติกรรม ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (วิชาญ ปาวัน และคณะ, 2559) ที่ได้ศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของประชาชนไทย ประจำปี 2559 ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ได้แก่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล มีอิทธิพลร่วมกันต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยจะอภิปรายใน 3 ปัจจัยดังกล่าวดังนี้

3.1 ด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การมีภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นความสามารถในการใช้อิทธิพลและศิลปะในการจูงใจบุคลากร มีการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ปกครองโดยยึดระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน ส่งผลให้บุคลากรในสังกัดดำเนินงานในหน้าที่รับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบกับการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริม สนับสนุนการทำงาน และมีการใช้กระบวนการตัดสินใจที่หลากหลายและเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ (สุรรัตน์ โตเขียว, 2560, น. 20) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาโดยใช้การชักชวน จูงใจให้บุคคลปฏิบัติตามความคิดเห็น ตามความต้องการของ

ผู้บริหารด้วยความเต็มใจ และยินดีที่จะให้ความร่วมมือ ซึ่งผู้นำต้องมีอิทธิพลต่อบุคคล หรือสถานศึกษาที่ก่อให้เกิด การทำกิจกรรม หรือการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และต้องเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมที่ดีให้แก่ สถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สุธิกานต์ บริเอก, 2564) ที่ได้ศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยรวม มีความสัมพันธ์กันใน ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ด้านสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีความปลอดภัยจาก ภัยทุกรูปแบบ สถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความปลอดภัยและจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัย การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีบรรยากาศที่ดีจึงส่งผลต่อการจัดการ เรียนรู้ของโรงเรียน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีบรรยากาศที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับ แนวคิดของ (น้ำฝน พิทักษ์โรจนกุล, 2565) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ดีจะช่วยกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และพัฒนาการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น การที่ผู้เรียนได้อยู่ในสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและความรักในสถานศึกษา เกิดความรู้สึกหวงแหนในชื่อเสียงของสถานศึกษา ซึ่งจะมีผลไปถึงความพยายามที่จะสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ การสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้กับตนเองและสถาบันได้อีกด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Mubita, 2021 : 76-86) ที่ได้ศึกษา การทำความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคงของโรงเรียน พบว่า สภาพแวดล้อม ทางการศึกษาต้องเป็นพื้นที่ที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาและชุมชน ดังนั้นจึงจำเป็นต้อง จัดการด้านความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียนอย่างเหมาะสมเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและ เหตุการณ์ต่างๆ สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม และสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ศาสตรา ศรีวรรณย์, 2557 : 65) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยทาง สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความรู้สึกปลอดภัยในการเข้าใช้งานภายในอาคารสถานศึกษา พบว่าปัจจัย ทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในอาคาร มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้สึกปลอดภัยต่อการเกิดอาชญากรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลส่งผลต่อการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจ เนื่องมาจาก การที่สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการให้บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการบริหารความ ปลอดภัยในสถานศึกษา ซึ่งประสบการณ์การทำงานเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากประสบการณ์จากการทำงานส่งผลให้บุคคลสามารถทำงานตามที่ได้มอบหมายได้ดีขึ้น เพราะได้เรียนรู้ จากการทำงานโดยตรง ส่งผลความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ (สุปราณี พูนณรงค์, 2562) ที่ได้กล่าวว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้เนื่องจากบุคลากรที่มี ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมาก จะมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการทำงานมากกว่า ทำให้เข้าใจ กระบวนการปฏิบัติงาน ระบบการทำงาน สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้รวดเร็วกว่าบุคลากรที่มีระยะเวลาการ ปฏิบัติงานน้อย หากระยะเวลาของบุคคลในการปฏิบัติงานมากขึ้นเพียงใด บุคคลนั้นย่อมมีความรู้และความ เชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติเพิ่มมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สุปราณี พูนณรงค์, 2562) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงามร่มรื่น มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย
 - 1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับข้อมูลข่าวสารจากสิ่งต่าง ๆ มีการรวบรวมและการตีความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับ
 - 1.3 สถานศึกษาควรมีการตรวจสอบความปลอดภัยของอาคารสถานที่ มีบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอต่อนักเรียน
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5
 - 2.2 ควรศึกษาแนวทางการดำเนินการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร อุ่นสถานนท์ (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 10(2), น. 1-14.
- ขวัญรัตน์ เป้ารัมย์. (2560). อิทธิพลของการรับรู้และการมีส่วนร่วมที่มีต่อการยอมรับของประชาชนในงานบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. น. 24.
- เนติ ภูประสม. (2564). สถานการณ์ภาวะสุขภาพนักเรียนในประเทศไทย พ.ศ. 2564 (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: กลุ่มอนามัยเด็กวัยเรียนสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย.
- น้ำฝน พิทักษ์โรจนกุล. (2565). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ศาสตรา ศรีธรรมย์. (2557). ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความรู้สึกปลอดภัยในการเข้าใช้งานภายในอาคารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. น.65
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 นครราชสีมา. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). การเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566. [Online]. Available: <https://www.obec.go.th/archives/827916>. [2566, พฤศจิกายน 10].
- สุปราณี พูนณรงค์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพัตร์ เลยกกลาง. (2566). การบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3(1), น. 465-474.
- สุริรัตน์ โตเขียว. (2560). รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. น. 20
- สุธิกานต์ บริเอก. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิชาญ ปาวาน, กรณิรัตน์ บุญช่วยธนาสี, จักรกฤษณ์ พลราชม, และมาสริน ศกุลปักษ์. (2559). การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพของประชาชนไทย ประจำปี 2559. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จังหวัดนนทบุรี, 11(1), น. 77.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607–610.
- Mubita, K. (2021). Understanding school safety and security: Conceptualization and definitions. Journal of Lexicography and Terminology, 5(1), pp. 76-86.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย

DEVELOPMENT OF ACADEMIC ACHIEVEMENT ON WORDS
WITH UNPRONOUNCED CONSONANTS AND VOWELS FOR THIRD GRADE STUDENTS
USING A MULTIMEDIA LESSON

กาญจนา ไสว¹, ดร. วชิรารัตน์ นรินทร์เตชาภักดิ์²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Kanchana Sawai¹, Dr. Wachirarat Nirantechaphat²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

E-mail : kanchana.sw1@gmail.com¹, wachirarat.n@nrru.ac.th²

(Received : July 31, 2024 ; Edit : August 12, 2024 ; accepted : August 13, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับเกณฑ์ ร้อยละ 80 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาปรางค์ทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นทดสอบรายบุคคล จำนวน 3 คน ขั้นทดสอบกลุ่มเล็ก จำนวน 6 คน ขั้นทดสอบภาคสนาม จำนวน 20 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบ ค่าที (t-test)

ผลการศึกษาพบว่า 1) บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 83.75/84.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 2) นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.50 3) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : บทเรียนมัลติมีเดีย, การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This study was aimed at 1) creating and developing an efficient multimedia lesson on words with unpronounced consonants and vowels for third grade students over the 80/80 criteria, 2) comparing the academic achievement of students studying with a multimedia lesson on words with unpronounced consonants and vowels for third grade students with the 80% criteria, and 3) comparing the academic achievement before and after study with a multimedia lesson on words with unpronounced consonants and vowels for third grade students. The samples included 21 third grade students from Prangthong Educational Quality Development Center under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1, Semester 1, Academic Year 2023, chosen through a cluster or area random sampling. To find the efficiency of research tools, they were required to take three tests, i.e. 3 people in the individual test, 6 people in the small-group test, and 20 people in the field test. Research tools consisted of a multimedia lesson on words with unpronounced consonants and vowels, a learning management plan, and a four-choice achievement test. Data were analyzed to determine the mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and t-test.

The results of this study revealed that this multimedia lesson had an E1/E2 efficiency of 83.75/84.50, which was over the 80/80 criteria, and a higher academic achievement after than before study of 85.50%, which was over the 80% criteria, with statistical significance at the .05 level.

Keywords : Development of a multimedia, Development of Academic Achievement.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยมีความสำคัญต่อการสื่อสารเพื่อการดำรงชีวิตของคนไทยในฐานะภาษาประจำชาติ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ ตลอดจนนำไปใช้พัฒนาอาชีพและการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เมื่อเราใช้ภาษาไทยสื่อสารได้ถูกต้อง จะทำให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจความคิดความรู้สึกของเราได้ นอกจากนี้การใช้ภาษาไทยได้เหมาะสมตามกาลเทศะยังสามารถทำให้คนในสังคมมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ลดความขัดแย้ง และทำให้สังคมน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 37-38) จึงให้ความสำคัญกับวิชาภาษาไทย โดยกำหนดให้ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาไทยเพื่อเป็นแนวทางการนำไปใช้ ติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ 5 สาระ คือ การอ่าน การเขียน การฟังและการดู การพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม การเรียน การสอนภาษาไทยจึงมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านภาษาทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อการแสวงหาความรู้

สาระการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญอันจะสามารถต่อยอดพัฒนาไปยังทักษะอื่น ๆ ได้คือ ทักษะการอ่าน บรรจง พลไชย (2556, น. 46) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนต้องใช้เพื่อแสวงหาความรู้ ติดตามข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ผู้

ที่มีความสามารถในการอ่านที่ดี ย่อมมีโอกาสรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ได้รวดเร็ว ถูกต้อง และได้รับประโยชน์มากกว่าผู้อื่น นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2549, น. 1) ได้ให้ความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม การอ่านทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถ พฤติกรรม และค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น หากนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ หรือมีทักษะด้านการอ่านเขียนไม่เป็นไปตามตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้น จะมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในตัวชี้วัดและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น โดยเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาเพื่อให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้สร้างผลกระทบต่อภาคการศึกษา เนื่องจากช่วงสถานการณ์ดังกล่าวทำให้นักเรียนไม่สามารถเดินทางไปโรงเรียนได้ตามปกติ จึงขาดโอกาสพัฒนาทักษะการอ่านส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนบ้านพุทซา ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาปรางค์ทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ที่ได้รับผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากสถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 3 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง การวัดและการประเมินผลด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ โดยเฉพาะด้านการอ่านและการเขียนคำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านพุทซา มีผลการทดสอบหลังเรียนรายวิชาภาษาไทย หลักภาษาไทยและการใช้ภาษา หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระ ไม่ออกเสียง มีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 64 และการทดสอบการอ่านคำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียงของโรงเรียนบ้านพุทซาอยู่ในระดับเกณฑ์ที่ควรปรับปรุง เช่น คำว่า กระยาสารท พรหมณ์ พรารถา เป็นต้น ซึ่งมีนักเรียนจำนวนมากอ่านออกเสียงผิด นักเรียนไม่เข้าใจความหมายของคำและวิธีการอ่านออกเสียงที่ถูกต้อง ส่งผลให้การประเมินความสามารถด้านการอ่านและการเขียนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าสถานศึกษากำหนด

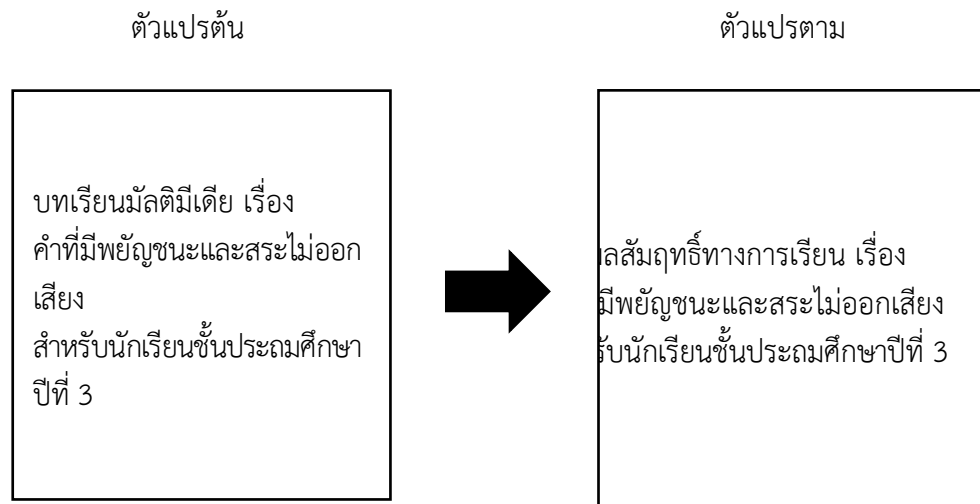
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการอ่าน คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียงให้ถูกต้อง ตลอดจนมีความสามารถในการอ่านเพิ่มสูงขึ้นนักเรียนเข้าใจความหมายของคำ สามารถอ่านคำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียงในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง และยังเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของบทเรียนมัลติมีเดียที่สามารถนำมาเป็นสื่อในการพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะด้านภาษาไทยของผู้เรียนได้ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นเพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนของครูผู้สอนและนักเรียนในการพัฒนาการอ่าน การวัดและประเมินผล ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือในพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียงและยังช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้บทเรียนด้วยตัวเองตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับเกณฑ์ ร้อยละ 80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะ และสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดการสร้างและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียตามแนวความคิดการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ADDIE Model สุรัสวดี ปาเฮ (2562, น. 167-170) ซึ่งมีกระบวนการวิเคราะห์ การออกแบบ การสร้างและพัฒนาการนำไปใช้ และการประเมินผล เพื่อให้บทเรียนมัลติมีเดียที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเมื่อนักเรียนได้เรียนบทเรียนมัลติมีเดียแล้วนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80
2. หลังจากเรียนผ่านบทเรียนมัลติมีเดียบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้เรียนผ่านบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาปรางค์ทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 129 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง
 - 2.1 กลุ่มที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 29 คน โดยแยกการหาประสิทธิภาพเป็น 3 ขั้นตอน
 - 2.1.1 ชั้นรายบุคคล จำนวน 3 คน
 - 2.1.2 ชั้นกลุ่มเล็ก จำนวน 6 คน
 - 2.1.3 ชั้นภาคสนาม จำนวน 20 คน
 - 2.2 กลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดอน

กระทิง - ศีรษะข้าง (พุทธประชาสูตร) ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาปรางค์ทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster or Area random sampling) จำนวน 21 คน

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. ตัวแปรต้น

บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มี 2 ชนิด คือ

1.1 บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 แผน 6 ชั่วโมง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แผนการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง

1.1.2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1.1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามคำแนะนำ

1.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.1.5 นำไปใช้ทดลอง

2. การสร้างและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย

การสร้างและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียตามแนวความคิดการพัฒนาระบบการเรียนการสอน ADDIE Model สุรศักดิ์ ปาเฮ (2562, น. 167-170) ดังนี้

2.1 ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis)

2.1.1 ศึกษาคู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

2.1.2 วิเคราะห์สภาพปัญหาทางการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.1.3 วิเคราะห์เนื้อหาและตัวอย่างที่เหมาะสมเพื่อสร้างบทเรียนมัลติมีเดีย จากนั้นวางเค้าโครงเนื้อหา นำเนื้อหามากำหนดแยกออกเป็นตอน ๆ จัดลำดับเนื้อหา ก่อนหลังเพื่อนำมาเขียนเป็นกรอบเนื้อหาในแต่ละเรื่องแล้วสร้างเป็นบทเรียนมัลติมีเดีย

2.1.4 ศึกษาและเลือกโปรแกรมที่จะนำมาสนับสนุนในการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย

2.1.5 ศึกษาศักยภาพของโปรแกรมต่าง ๆ ที่จะนำมาสร้างบทเรียนมัลติมีเดีย เช่น ศึกษาโปรแกรมหลักในการสร้างบทเรียนมัลติมีเดีย Adobe Captivate 9 โปรแกรมสร้างและตกแต่งภาพ เช่น Microsoft powerpoint, Canva และโปรแกรมเกี่ยวกับการบันทึกเสียงและตัดต่อเสียง เช่น โปรแกรม Audacity เป็นต้น

2.1.6 กำหนดตัวชี้วัดในบทเรียนมัลติมีเดีย

2.2 ขั้นตอนการออกแบบ (Design)

2.2.1 กำหนดแบบฝึกหัดให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการสร้างและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย

2.2.2 นำเนื้อหา แบบฝึกหัด และแบบทดสอบของบทเรียนมัลติมีเดีย ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและเที่ยงตรง แลวนำมาปรับปรุงแก้ไขจนนำไปสร้างบทเรียนมัลติมีเดีย

2.2.3 ออกแบบบทเรียน โดยนำหลักการสร้างความสนใจในการออกแบบ มีการใช้ภาพกราฟิก ตัวอักษรขนาดเหมาะสม ใช้เสียงดนตรีประกอบเทคนิคการนำเสนอเพื่อดึงดูดความสนใจ ออกแบบให้บทเรียนมีความสัมพันธ์กันกับเนื้อหาความรู้ และมีการเรียงลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบจากง่ายไปหายาก บทเรียนสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับโดยมีการให้ทำแบบฝึกหัดและเฉลย มีการเสริมแรงเพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกรักเรียน

2.2.4 ออกแบบการประเมินผลเพื่อหาคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดียโดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมิน

2.2.5 เขียนลำดับการดำเนินเรื่อง (Flowchart) ของบทเรียนมัลติมีเดีย

2.2.6 เขียนบท (Script) ของบทเรียนมัลติมีเดีย เพื่อกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาเป็นลำดับ กำหนดการบอกจังหวะของภาพ ข้อความ เสียง เวลา ในบทเรียน

2.3 ขั้นตอนการสร้างและพัฒนา (Development)

2.3.1 ลงมือสร้างบทเรียนโดยนำข้อมูลลำดับการดำเนินเรื่อง (Flowchart) และ (Script) และส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทเรียนจากการได้ศึกษาและรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาสร้างบทเรียนมัลติมีเดีย เมื่อเสร็จตรวจสอบข้อผิดพลาด ปรับปรุงแก้ไข นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมของบทเรียนและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.3.2 นำบทเรียนมัลติมีเดียที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญรอบสุดท้ายเพื่อประเมินคุณภาพ

2.4 ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation)

นำบทเรียนมัลติมีเดียไปทดลองหาประสิทธิภาพของสื่อ โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาปรังค์ทอง โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้

2.4.1 การทดสอบรายบุคคล (One to one testing) ทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน คือ นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนภาษาไทยในระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน ตรวจสอบ ข้อบกพร่องของบทเรียนและปรับปรุง

2.4.2 การทดสอบกลุ่มเล็ก (Small group testing) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 คน คือนักเรียนที่มีความสามารถในระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน ประเภทย่อย 2 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหากิจกรรมและระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนที่เหมาะสมและหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย

2.4.3 การทดสอบภาคสนาม (Field group testing) นำบทเรียนที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาปรางค์ทอง จำนวน 20 คน สังเกตสอบถามผู้เรียนเพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลนำไปแก้ไขปรับปรุง ตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำไปใช้ทดสอบจริงต่อไป

2.5 ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation)

นำบทเรียนมัลติมีเดียที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบพิจารณา ความถูกต้องเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง จากนั้นนำบทเรียนมัลติมีเดียเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของบทเรียนแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3. การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก วัดความสามารถทางด้านความรู้ ความเข้าใจ เนื้อหาสามารถอ่านและแปลความหมายของข้อความของคำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง โดยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามที่กำหนดไว้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3 กำหนดจุดมุ่งหมายของแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ว่าภายหลังการใช้บทเรียนมัลติมีเดียแล้วนักเรียนเกิดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้

3.4 กำหนดเนื้อหาที่จะใช้ในการสร้างบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.5 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้บทเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยให้แบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหาและตัวชี้วัดในแต่ละเรื่อง

3.6 แบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) สมบูรณ์ ตันยะ (2556, น. 164) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตัวชี้วัดนั้น

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตัวชี้วัดนั้นหรือไม่

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตัวชี้วัดนั้น

แล้วคัดเลือกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC คัดเลือกข้อสอบที่มี ค่า IOC ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป

3.7 นำแบบทดสอบที่ได้รับปรับปรุงตามคำแนะนำไปทดสอบใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาปรางค์ทองซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

3.8 นำกระดาษคำตอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้สอบมาแล้วในข้อ 3.7 มาตรวจให้คะแนนโดยวิธี 0-1 (Zero-One Method) คือ ให้คะแนนข้อที่ถูกต้องเป็น 1 คะแนนและข้อที่ตอบไม่ถูกต้องหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้เป็น 0 คะแนน

3.9 นำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ

3.10 คัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปเพื่อนำมาใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.11 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR - 20 ของ Kuder-Richardson

3.12 นำแบบทดสอบที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วไปใช้ในบทเรียนมัลติมีเดีย

4. การสร้างแบบประเมินคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทางด้านเนื้อหา

ชุดที่ 2 แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

4.1 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดียมี ดังนี้

4.1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

4.1.2 วิเคราะห์ลักษณะองค์ประกอบของบทเรียนมัลติมีเดีย เพื่อนำข้อมูลแต่ละองค์ประกอบมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน

4.1.3 กำหนดองค์ประกอบที่จะนำมาใช้ในการประเมินคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เช่น ด้านองค์ประกอบ ด้านเนื้อหา การดำเนินเรื่อง ภาพ เสียงการใช้ภาษา ตัวอักษรการเลือกสี การจัดบทเรียนรวมถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ

4.1.4 สร้างแบบประเมินคุณภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบ่งเป็น 2 ชุด คือ แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดียทางด้านเนื้อหาและทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยใช้ลักษณะการประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

4 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับดี

3 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง

1 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับใช้ไม่ได้

4.1.5 นำแบบประเมินที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

4.1.6 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีการศึกษา ประเมินคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย

4.1.7 นำผลจากการประเมินมาพิจารณาค่าเฉลี่ยเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายเฉลี่ยจากผลการประเมินดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับใช้ไม่ได้.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. ทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียนให้นักเรียน 1 คน ต่อ 1 เครื่อง

3. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จากนั้นเริ่มเรียนบทเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เมื่อเรียนจนครบให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test)

4. นำผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้บทเรียนมัลติมีเดียมาวิเคราะห์หาจำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับผลการเรียน พร้อมทั้งหาค่าร้อยละของคะแนนทดสอบของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. หาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียโดยคำนวณค่า E_1/E_2 เทียบเกณฑ์ ที่กำหนด 80/80 โดยใช้สูตร

$$E_1 = \frac{\sum x}{\left[\frac{n}{a}\right]} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\sum f}{\left[\frac{n}{b}\right]} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในบทเรียนมัลติมีเดีย คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัด

$\sum x$ แทน คะแนนรวมจากการทำแบบฝึกหัด

a แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

$\sum f$ แทน คะแนนรวมของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเรียน

b แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

n แทน จำนวนนักเรียน

2. วิเคราะห์ข้อมูลผลการทดสอบวัดความสามารถ ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติ (t-test)

ผลการวิจัย

1. บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.75/84.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 แสดงให้เห็นว่าบทเรียนเหมาะสำหรับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 85.5 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเพื่อพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 83.75/84.50 แสดงว่าบทเรียนมัลติมีเดียที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนและใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ รวมทั้งผู้เรียนสามารถนำบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนได้ด้วยตนเอง และยังส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากบทเรียนมัลติมีเดียสามารถสร้างความสนใจทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยที่การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียดังกล่าวผู้สร้างได้ดำเนินการตามขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ADDIE Model โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ วิเคราะห์พฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน วิเคราะห์เนื้อหาและกิจกรรมที่คำนึงถึง หลักการเรียนรู้และการออกแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียนและธรรมชาติของวิชา เนื้อหาที่มีความชัดเจน สมบูรณ์ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และตรงตามลักษณะของบทเรียนมัลติมีเดียที่ดี รวมถึงมีการประเมินคุณภาพบทเรียน ปรับปรุงแก้ไขจนบทเรียนมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับสิทธิชัย ยาแก้ว (2564, น 72-78) ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อพัฒนา ทักษะการอ่านเรื่อง คำที่มีตัว ท กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียน มีค่าเท่ากับ 91.43/94.75 ซึ่งบทเรียนมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประกอบการสอนและใช้พัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนและสามารถเรียนรู้บทเรียนได้ด้วยตนเอง เนื่องจากได้สร้างบทเรียนขึ้นตามขั้นตอน ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่คำนึงถึงหลักการเรียนรู้ และการออกแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียนและธรรมชาติของวิชาภาษาไทย เนื้อหาที่มีความชัดเจนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และเช่นเดียวกับ เหมราช จิระสุโข (2560, น. 53-56) ได้ศึกษาผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียโดยใช้แบบฝึกหัดชนิดเกม เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษา พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียโดยใช้แบบฝึกหัดชนิดเกม เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.75/82.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียโดยใช้แบบฝึกหัดชนิดเกมสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ คือ คิดเป็นร้อยละ 85.5 เหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียสูงขึ้นนั้น เนื่องจากบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นได้มีการศึกษาปัญหาความต้องการการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาที่แท้จริง อีกทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและดำเนินการสร้างบทเรียนมัลติมีเดียอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งได้ให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบหาคุณภาพของบทเรียน ตลอดจนผู้วิจัยได้ออกแบบบทเรียนมัลติมีเดียให้มีความน่าสนใจทั้งพื้นหลัง รูปภาพประกอบ เรียบเรียงเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน มีเนื้อหาที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองได้ รวมไปถึงการออกแบบแบบฝึกหัดที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินระหว่างการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะ อีกทั้งบทเรียนมัลติมีเดีย ที่สร้างขึ้นยังมีการปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับผู้เรียน สามารถให้ผลย้อนกลับแก่

ผู้เรียนได้ ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้ทันที ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สิริวรรณ แก้วจัญญ (2561, น 37-45) ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาปรากฏว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพ 86.70/87.50 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 และการศึกษาประสิทธิภาพของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนพบว่านักเรียนมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนความพึงพอใจต่อบทเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้บทเรียนมัลติมีเดียที่มีประสิทธิภาพ มีรูปแบบที่น่าสนใจ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน มีแบบฝึกให้ฝึกฝนด้วยตนเองและผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาบทเรียนได้ตามต้องการ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งแตกต่างจากการสอนปกติ ส่งผลให้ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการสร้างและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง คำที่มีพยัญชนะและสระไม่ออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 เวลาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน ดังนั้น ใช้บทเรียนจึงควรยืดหยุ่นเรื่องเวลาในการดำเนินกิจกรรมเพื่อลดความกดดันของผู้เรียนและเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งควรกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกฝนซ้ำได้อีกเมื่อมีเวลาเหลือ

1.2 การนำบทเรียนมัลติมีเดียไปใช้ ควรเตรียมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีความพร้อมสมบูรณ์ ครูควรอธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องปฏิบัติในการเรียน

1.3 ผู้สอนควรมีการสนับสนุนให้มีการใช้บทเรียนมัลติมีเดียในกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกตัวชี้วัด และควรส่งเสริมให้ใช้ทุกวิชา เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเรียนรู้โดยไม่จำกัดเวลาเรียน รวมถึงควรพัฒนาให้เป็นระบบออนไลน์ต่อไป ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการสร้างหรือการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียในครั้งต่อไป อาจมีการเพิ่มเติมแบบฝึกหัดให้หลากหลายยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนที่หลากหลาย หรืออาจเพิ่ม - ลดระดับความยาก - ง่ายของเนื้อหาและแบบฝึกหัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรมีการสร้างหรือพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านในด้านอื่น ๆ เช่น คำที่มี รร คำที่มีตัวการันต์ คำที่มีอักษรนำ หรือคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เป็นต้น เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางภาษาในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- บรรจง พลไชย. (2556). การอ่านเพื่อการเรียนรู้. วารสารห้องสมุด, 57(1), น 46.
- สมบูรณ์ ตันยะ. (2556). วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา. นครราชสีมา: คณะครุศาสตร์
- สุศักดิ์ ปาเฮ. (2562). การศึกษาภควันตภาพ : เรียนได้ทุกแห่งและทุกเวลา (พิมพ์ครั้งที่ 2).แพร่:แพร่ไทยอุตสาหกรรมการพิมพ์.
- สิริวรรณ แก้วเจริญ. (2561). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- เหมราช จิระสุโข. (2560). ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียโดยใช้แบบฝึกหัดชนิดเกมเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- สิทธิชัย ยาแก้ว. (2564). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เรื่อง คำที่มี ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.

การศึกษาคำผญาในตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

STUDY OF KHAM PHAYA IN WANG CHOMPHU SUBDISTRICT

NONG BUA DAENG DISTRICT CHAIYAPHUM PROVINCE

ศรวณีย์ ตรีเดช¹, จิรัฏฐิพร ไทยงเหลื่อม²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Sarawani Tridet¹, Jiratthiporn Thainguluum²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : sarawanee.pool@gmail.com)

(Received : August 14, 2024 ; Edit : August 21, 2024 ; accepted : August 22, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมคำผญาในตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ และเพื่อวิเคราะห์แนวคิดของคำผญา ตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ชาวบ้านตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ มีวิธีการเก็บรวบรวมในรูปแบบการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ยังมีการใช้คำผญา ในพิธีหรือโอกาสต่างๆ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การรวบรวมคำผญาพบคำผญาทั้งสิ้น 131 ผญา พบผญาความรักมากที่สุด นับว่าเป็นเครื่องมือสื่อสารภาษารักระหว่างหนุ่มสาว ผญาภาสิต เป็นคติสอนใจให้ผู้คนนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต ผญาเกี่ยวกับศาสนา-ศีลธรรม เป็นผญา ที่แทรกคำสอนหรือคำเทศนา ผญาเกี่ยวกับการถ่อมตน การรู้จักประมาณตน ผญาร่วมสมัยผญาที่แต่งขึ้น มุ่งสะท้อนปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ผญาเกี่ยวกับการปกครอง เป็นการปกครองผู้น้อย ลักษณะแบบเครือญาติ ผญาเกี่ยวกับความทุกข์ยากการต่อสู้ดิ้นรน คำผญาที่เกี่ยวกับการศึกษา

2. แนวคิดที่ปรากฏในคำผญาพบแนวความคิดด้านคำสอนพบมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงคนในอดีตยังคงจดจำหลักคำสอนมาถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้ประพฤติปฏิบัติให้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี และแนวความคิดด้านความรักปรองดองมา ความรักที่ใช้ ในการสื่อสารเกี่ยวพาราสี หลักการสอนในการเลือกคู่ครอง ผญาปรากฏแนวคิดด้านวิถีชีวิต แนวคิดเรื่องความเชื่อ แนวคิดด้านบุญกรรมคิด แนวคิดด้านการศึกษาตามลำดับ ผญาสะท้อนภาพ การดำเนินชีวิต วิถีชีวิตของคนในสังคม มุ่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ดี ให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีมีศีลธรรม แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ ร่วมกันของคนในสังคม เพื่อนำไปเป็น คำสอนอบรมลูกหลาน ชัดเจนจิตใจให้ มีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเป็นคนดี ผญาด้วยแง่คิด ที่มีสาระเชิงคติธรรมคำสอนมีความสัมพันธ์ ต่อวิถีชีวิตของชาวอีสาน

คำสำคัญ : คำผญา, คำสอน

Abstract

The purpose of this research was to collect the Phaya in Wang Chomphu sub-district. Nong Bua Daeng District Chaiyaphum Province and to analyze the concept of Kamphaya. Wang Chomphu Subdistrict, Nong Bua Daeng District Chaiyaphum Province using the method of interviewing villagers in Wang Chomphu sub-district. Nong Bua Daeng District Chaiyaphum Province There is a method of collecting in the form of interviews with knowledgeable people. Ability to still use the word Phaya. The research results found that.

1. The collection of Phaya found a total of 131 Panya. The most Phaya of love was found, which is considered a tool for communicating the language of love between young men and women. Phaya proverbs are maxims for people to use as guidelines in life. Phaya about religion and morality are Phaya that include teachings or sermons. Phaya about humility and knowing one's limits. Contemporary Phaya are Phaya that were composed, aiming to reflect various problems that occur in society. Phaya about governance is governance of subordinates in a kinship-like manner. Phaya about hardships and struggles. Phaya about education.

2. The concepts that appear in the Phaya are the teaching concepts that are most commonly found, showing that people in the past still remember the teachings to pass on to the younger generation to practice as a guideline for living a good life. The concept of love is second, followed by the love used in flirting communication, the teaching principles for choosing a partner. Phaya shows the concepts of life, the concepts of belief, the concepts of karma, and the concepts of education in that order. Panya reflects the way of life and the way of life of people in society, aiming to teach people to behave in a good way, to behave as good people with morality, showing the relationship between people in society, to be used as teachings to train children, to refine the mind to have a guideline for behaving correctly and being a good person, with hidden thoughts that have moral principles and teachings that are related to the way of life of the Isan people.

Keywords : Kham Phaya, Teachings

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวอีสาน “ผญา” เป็นการแสดงความรู้สึจากผู้หนึ่งสู่ผู้หนึ่งโดยอาจเป็นการอบรมสั่งสอน ให้ข้อคิด คติ ภาคอีสานมีการสืบทอดวรรณกรรมท้องถิ่น มักใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารเพื่อสื่อความหมาย มีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน บ่งบอกถึงความงดงามของภาษาทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเจริญของสังคม มีความแตกต่างกันไปในแต่ละสถานที่ นอกจากการสื่อสารยังมีการอนุรักษ์ถึงศิลปวัฒนธรรมของชาวอีสาน ซึ่งอยู่ในรูปแบบของวรรณกรรมที่เป็นลายลักษณ์อักษร ชาวอีสานมีวรรณกรรมมุขปาฐะมาอย่างยาวนานอีกหนึ่งอย่างคือ “ผญา” เป็นวรรณกรรมคำสอนที่มีความสำคัญของภาคอีสานเพื่อนำไปใช้ในการแสดงถึง ภูมิความรู้ของปราชญ์นั้นๆ เรไร ไพรวรรณ (2551) กล่าวว่า ผญาเป็นเครื่องมือ ในการอบรมสั่งสอนให้คนในสังคมอยู่ในขอบประเพณี อันดีงามและ ช่วยควบคุมความประพฤติให้เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม มีกลวิธีการอบรมสั่งสอนทั้งทางตรง และทางอ้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ อัจฉราพร พงษ์ฉวี ได้อธิบายไว้ในหนังสือมรดกภูมิปัญญาอีสาน (2561) อธิบายว่า ผญาทำให้ผู้ฟังได้รับความรู้ ความคิด สติปัญญาและความสนุกสนานเพลิดเพลิน การพูดหรือถ่ายทอดผญาจึงเป็นประเพณีอันล้ำค่า ของชาวอีสาน ซึ่งมีหลักฐานอันยาวนาน สืบทอดต่อกันมามากกว่า 300 ปี ซึ่งเป็นการจดจำ ต่อๆ กันมา หากนำไปเป็นหลักสูตรเรียนในสถานศึกษาได้ในนามวรรณกรรมท้องถิ่น จะทำให้วรรณกรรมนี้ได้รับการสืบทอดคงอยู่กับชาวอีสานสืบไป “ผญา” เป็นคำสอนของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ใช้สอนลูกหลาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งใน วัฒนธรรม ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาจากการสังสรรค์ประสบการณ์ ใช้คำผญาเพื่อเป็นสื่อในการติดต่อซึ่งกันและกัน สุระ อุณวงศ์ (2542) กล่าวว่า คนอีสานเรียกว่า “การจ่ายผะหย้า” การจ่ายผญาจึงเป็นวิธีการทดสอบภูมิปัญญา ของคนอีกอย่างหนึ่ง คนอีสานในสมัยก่อนจึงต้องเรียนรู้คำผญาไว้ให้มากที่สุด โดยเรียนจากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย หรือญาติพี่น้องของตนเองก่อน จึงไปเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีความรู้ในหมู่บ้านของตน คำผญาที่จำเป็นต้อง ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ผญาที่เกี่ยวกับการถามข่าวคราว สารทุกข์สุกดิบ ถามถึงบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ถามถึงพ่อ

แม่พี่น้อง และถามถึงคนรัก เมื่อได้เรียนพญาไ้วมากจนเกิดความมั่นใจแล้ว จึงจะจ่ายพญาแก่คนอื่นได้ อาจกล่าวได้ว่าพญามีความสำคัญที่แสดงออกถึงทัศนคติของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี พญาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจระหว่างกันของกลุ่มชน แสดงถึงความเป็นตัวตน วิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ คำสอน ภาษิตหรือคำพญา เป็นต้น วรรณกรรมคำสอนที่ปรากฏใน “ภาษิต” ของคนในชุมชน ตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ เรียกว่า “คำพญา” เป็นวรรณกรรมคำสอนสืบทอดต่อกันมารุ่นสู่รุ่น มีส่วนสำคัญในการให้ความรู้ปลูกฝังค่านิยม จริยธรรม คำพญาจึงเป็นวรรณกรรมที่ถูกสร้างขึ้นในแต่ละท้องถิ่น ดังที่ กฤษณา ศรีธรรมมา (2544) ได้กล่าวไว้ว่า พญาเป็นวรรณกรรมที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ปรากฏอยู่ในท้องถิ่น

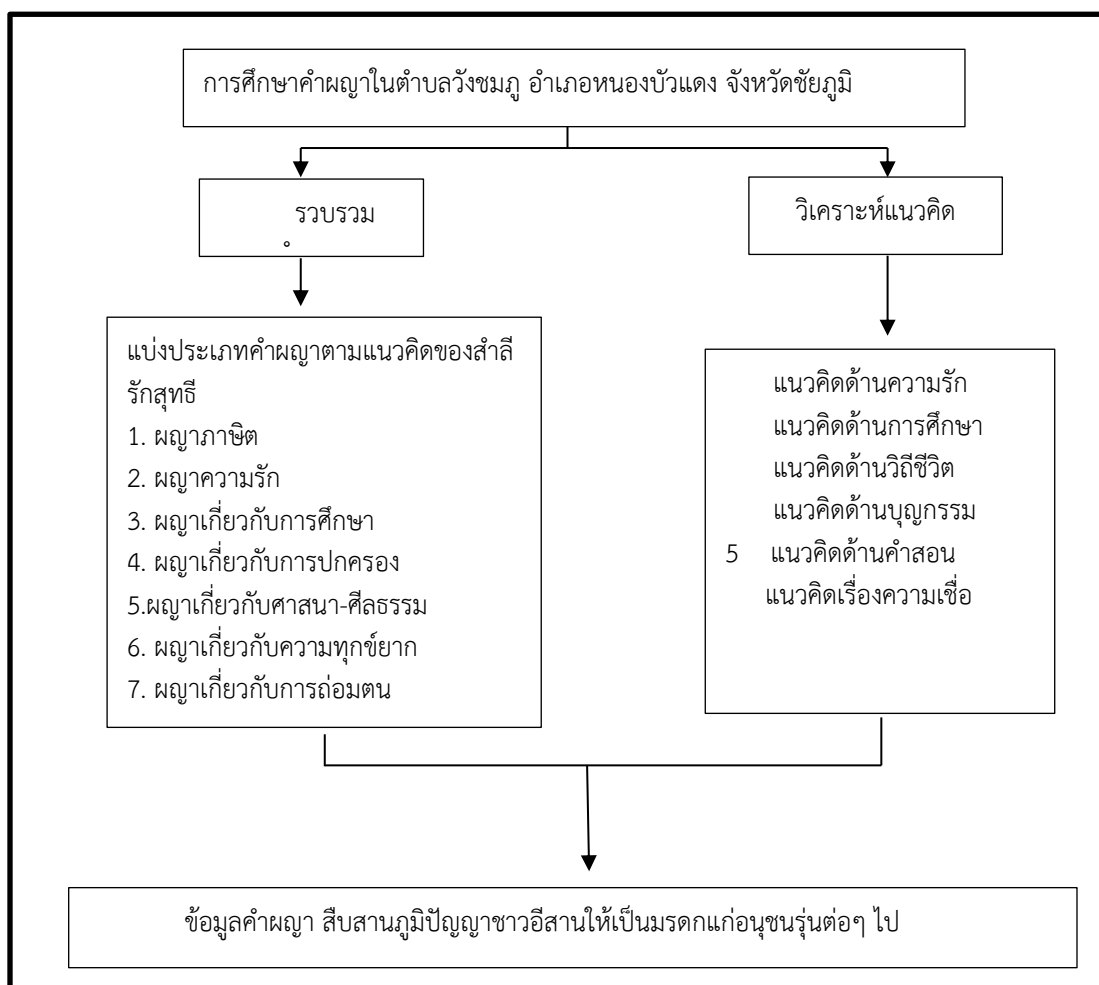
“ตำบลวังชมภู” เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ มีความเป็นมา อันยาวนาน เป็นแหล่งโบราณวัตถุที่สำคัญ โดยมีการขุดค้นพบจากกลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 10 นครราชสีมา นอกจากนี้ วรรณพงษ์ ปาละกะวงษ์ ณ อุดรยา (2563) กล่าวว่า แหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์โนนบ้านนางแดด หลักฐานที่พบภาษาชนเผ่า หม้อบรจกระดุกอายุช่วง 2,400-1,100 ปีมาแล้วและลูกปัดแก้ว หินสีก็ยังมีค่า ทั้งยังเป็นแหล่ง ที่มีการขุดค้นพบซากฟอสซิลของไดโนเสาร์บ้านโนนตูม ที่คาดว่าอาจจะมีค่าแก่ค่ามากที่สุดในโลก โดยมีการค้นพบรอยเท้ามากกว่า 80 รอย ความเก่าแก่ทางวัฒนธรรมตั้งแต่ในยุคอดีตจนถึงยุคปัจจุบัน กล่าวได้ว่าแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองสะท้อน ภูมิปัญญา ความคิด การดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะทางด้านภาษาที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาทางด้านความคิด กลั่นกรองออกมาเป็นคำสอน บทเพลง ที่มีความไพเราะสละสลวยแฝงข้อคิด คติเตือนใจจนได้รับการกล่าวขาน และสืบทอดที่ยังคงมีให้ได้ศึกษา ถูยกย่องเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะท้องถิ่น เป็นที่รู้จักกันในนาม “คำพญา” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ ในตำบลวังชมภูได้มีการนำพญาไปใช้ในงานเทศกาล วันสำคัญต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวคำอวยพรขึ้นบ้านใหม่ การพุดใน วันมงคลสมรส หรือแม้กระทั่งในงาน วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หมอพรหมณ์ใช้คำพญา หมอลำในชุมชนยังมีการนำคำพญาไปใช้ในการกล่าวเปิดวงหรือ ไว้ในการเล่นตลก ตำบลวังชมภูยังคงมีการอนุรักษ์การใช้คำพญาที่มีความงดงามทางด้านภาษาซึ่งถูกถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาอีสานของคนในชุมชน มีบุคคลในท้องถิ่นเป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้นสืบสานต่อๆ กันมา โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง รูปแบบของฉันทลักษณ์และเนื้อหาในวรรณกรรมท้องถิ่น จึงเป็นไปตามความนิยมของท้องถิ่น ซึ่งเห็นได้ว่าชาวตำบลวังชมภูยังให้ความสำคัญในการพุดพญา

พญาในตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ถือว่ามีบทบาททางสังคมตั้งแต่ในยุคอดีตถึงปัจจุบันที่คงความงดงาม ด้านภาษา และการถ่ายทอดหลักคำสอนเป็นข้อคิด คติเตือนใจทำให้เห็นถึงความสำคัญและยังสะท้อนความคิดที่น่าสนใจในแง่ของการใช้ภาษา พญาเริ่มมีการใช้ลดน้อยลง เนื่องจากยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเด็กรุ่นใหม่ไม่นิยมพุดพญา ผู้วิจัยเห็นถึงคุณค่าวัฒนธรรมการใช้คำพญาในชีวิตที่จะเริ่มเลือนหายไปตามกาลเวลา คำสั่งสอนบางอย่างถูกดัดแปลงเปลี่ยนไปตามสังคมและยุคสมัย ผู้วิจัยมีความสนใจ ในการเก็บรวบรวมคำพญาเพื่อสื่อให้เห็นถึงคุณค่า เป็นปรัชญาการดำเนินชีวิตอันล้ำค่าของชาวอีสาน แสดงถึง ภูมิปัญญา ความเฉลียวฉลาดของนักคิด อนุรักษ์ให้คงอยู่เผยแพร่คุณค่าคำพญาสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมคำพญาในตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดของคำพญา ตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาที่ตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ โดยเลือกสัมภาษณ์แบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ลักษณะคือ เครื่องมือเก็บข้อมูล และเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. สร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั้ง 2 ข้อคือ 1. เพื่อรวบรวมคำผญา ตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ 2. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดของคำผญา ตำบลวังชมภูอำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ โดยสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ การศึกษาคำผญาในตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ รายละเอียดดังนี้

1.1 เครื่องมือเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ เก็บข้อมูลพื้นฐานจากองค์การบริหารส่วนตำบลวังชมภู

1.2 แบ่งประเภทคำผญา ได้ศึกษาจากนักวิชาการสำลี รักษ์สุทธิ (2551, น. 13-231) มีประเภท

คำผญาที่ครอบคลุมคำผญา คือผญาภาษิต ผญาความรัก ผญาเกี่ยวกับการศึกษา ผญาเกี่ยวกับการปกครอง ผญาเกี่ยวกับศาสนา-ศีลธรรม ผญาเกี่ยวกับความทุกข์ยาก การต่อสู้ดิ้นรน เป็นแนวทางในการแบ่งประเภทคำผญาในตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

1.3 แบบวิเคราะห์แนวคิดคำผญา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดคำผญาจากนักวิชาการสรุปเป็นองค์ความรู้ด้านแนวคิดคำผญา ดังนี้ แนวคิดด้านความรัก แนวคิดด้านการศึกษา แนวคิดด้านการดำรงชีวิต แนวคิดด้านบุญกรรม แนวคิดด้านคำสอนแนว คิดด้านความเชื่อ

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาไทยจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบและประเมินคุณภาพเครื่อง เก็บข้อมูลทั้ง 3 ชุด

3. การปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือ

จากข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับเครื่องมือเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยเพิ่มเติมส่วนที่ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลปลายเปิดไว้ในตอนท้ายของแบบบันทึกข้อมูลแต่ละแบบได้แนะนำคำถามในแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลจากเอกสาร

2. เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา

2.1 เตรียมอุปกรณ์ก่อนลงพื้นที่ ผู้วิจัยได้เตรียมการอุปกรณ์ช่วยในการเก็บข้อมูล โดยได้จัดเตรียมเครื่องบันทึกเสียง แบบบันทึก แบบสัมภาษณ์ สมุดจดบันทึก กล้องถ่ายรูป

2.2 การลงพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาที่ตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดงจังหวัดชัยภูมิ โดยเลือกสัมภาษณ์แบบเจาะจงจำนวน 18 คน เป็นชาย 13คน หญิง 5 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้ภาษาถิ่นอีสาน มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้จัดระบบข้อมูลคำผญา ตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ 2 ประเด็นหลัก ประเภทคำผญาในตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ตามแนวความคิดของสาลี รักสุทธี (2551, น. 13-231) กล่าวว่า ประเภทของผญาไว้ 8 ประเภท และแนวคิดคำผญาแนวคิดด้านความรัก แนวคิดด้านการศึกษา แนวคิดด้านการดำรงชีวิต แนวคิดด้านบุญกรรม แนวคิดด้านคำสอนแนว คิดด้านความเชื่อ

ผลการวิจัย

การรวบรวมคำผญาในตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พบคำผญาทั้งสิ้น 131 ผญา ผญาในตำบลวังชมภู อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พบผญาความรักมากที่สุด นับว่าเป็นเครื่องมือสื่อสารภาษารักระหว่างหนุ่มสาว จำนวน 59 ผญา คิดเป็นร้อยละ 45.04 ผญาภาษิต เป็นคติสอนใจให้ผู้คนนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต จำนวน 39 ผญา คิดเป็นร้อยละ 29.77 ผญาเกี่ยวกับศาสนา-ศีลธรรม เป็นผญาที่แทรกคำสอนหรือคำเทศนา จำนวน 18 ผญา คิดเป็นร้อยละ 13.74 ผญาเกี่ยวกับการถ่อมตน การรู้จักประมาณตน จำนวน 5 ผญา คิดเป็นร้อยละ 3.82 ผญาร่วมสมัย ผญาที่แต่งขึ้นมุ่งสะท้อนปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมจำนวน 4 ผญา คิดเป็นร้อยละ 3.05 ผญาเกี่ยวกับการปกครอง เป็นการปกครองผู้น้อยลักษณะแบบเครือญาติ จำนวน 3 ผญา คิดเป็นร้อยละ 2.29 ผญาเกี่ยวกับความทุกข์ยาก การต่อสู้ดิ้นรนจำนวน 2 คำคิดเป็นร้อยละ 1.53 คำผญาที่เกี่ยวกับการศึกษาจำนวน 1 ผญา คิดเป็นร้อยละ 0.76

การศึกษาแนวคิดพบว่า แนวความคิดด้านคำสอนพบมากที่สุดคิด แสดงให้เห็นถึงคนในอดีตยังคงจดจำหลักคำสอนมาถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้ประพฤติปฏิบัติให้เป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิตที่ดี และแนวความคิดด้านความรักที่ยังคงพบมากรองลงมาให้ความสนใจเกี่ยวกับความรักที่ใช้ในการสื่อสารในการเกี่ยวพาราสี หลักการ

สอนในการเลือกคู่ครองถ่ายทอดออกมาสื่อให้เห็นแนวคิดของผู้มีภูมิรู้ ปรากฏแนวคิดด้านวิถีชีวิตคิด แนวคิดเรื่องความเชื่อ แนวคิดด้านบุญกรรมคิด แนวคิดด้านการศึกษาตามลำดับ

การรวบรวมคำผญาที่ปรากฏในตำบลังขมภู อำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พบคำผญาตามประเภทผญาความรักและด้านผญาภาชิตมากที่สุด ผญาเกี่ยวกับศาสนา-ศีลธรรม ผญาเกี่ยวกับการถ่อมตน ผญาร่วมสมัย ผญาเกี่ยวกับการปกครอง ผญาเกี่ยวกับความทุกข์ยาก การต่อสู้ดิ้นรน ผญาเกี่ยวกับการศึกษา ตามลำดับเนื่องจากผญาส่วนใหญ่เน้นใน ด้านแนวคิดหลักคำสอนเน้นให้เห็นถึงสติปัญญาหลักการสอน การนำไปปฏิบัติ คำผญาในอดีตมักนำมาเป็นการใช้ในการจีบของหนุ่มสาว เพื่อสนทนากันแสดงให้เห็นความรู้ทางสติปัญญา เมื่อมีความรู้มากก็จะสามารถกล่าวผญาได้มาก แนวความคิดที่สอดคล้องในด้านบุญกรรม ด้านความเป็นอยู่ ด้านครอบครัว และด้านคำสอนที่ยังคงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของคำผญาทั้งยังมีการใช้อยู่จนถึงปัจจุบันในงานสำคัญต่างๆ ในพิธีทางศาสนา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาคำผญาที่ปรากฏในตำบลังขมภู อำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผญามีหลายประเภท ใช้ภาษาเรียบง่าย ไม่ยุ่งยากและซับซ้อนจนเกินไป มีลักษณะคำประพันธ์เป็นไปตามบริบทของเนื้อหาและประเภทของผญา ใช้ถ้อยคำที่ไพเราะสละสลวย ส่วนหนึ่งที่ใช้เป็นภาษาลาวถิ่นอีสาน การใช้ผญาเป็นคำสอนที่มีแนวคิดด้านความรักและการครองเรือนเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาของผญาสะท้อนภาพ การดำเนินชีวิต วิถีชีวิตของคนในสังคม คือมุ่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ดี ให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีมีศีลธรรม ผญาภาชิตเป็นสิ่งที่ปราชญ์ชาวบ้านได้สร้างสรรค์ผลงานขึ้นและสืบทอดต่อกันมา เนื้อหาของผญาภาชิตเกิดขึ้นได้รับอิทธิพลของพุทธศาสนา และวิธีการดำรงชีวิตเป็นสำคัญอาจเป็นเพราะว่า ข้อคิดที่ปรากฏในผญาภาชิตส่วนใหญ่ให้ข้อคิดในเรื่องการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา โดยให้ทำความดีละเว้นความชั่ว ให้เข้าใจสัจธรรมของชีวิต รู้จักทดแทนบุญคุณ ให้เข้าใจเรื่องกฎแห่งกรรม ให้มีความขยันและ อดทน รู้จักพึ่งตนเอง มีสติแก้ไขปัญห ส่วนสำคัญคือรู้จักรักษาและควบคุมความประพฤติของตนเอง รับรู้และเข้าใจในเรื่องของภูมิปัญญาที่แทรกอยู่ในผญาภาชิต จากการศึกษางานวิจัยของ เยาวลักษณ์ แสงจันทร์ (2559, น. 213-215) เรื่องผญาภาชิต: ทูตทางสังคมและวัฒนธรรมสกลนคร ผญาภาชิตเป็นส่วนภาษาท้องถิ่นที่ปราชญ์ชาวอีสานได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นคำสอนอบรมลูกหลาน ชัดเจนจิตใจให้มีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเป็นคนดี เนื้อหาของผญาภาชิตจึงแฝงด้วยแง่คิดที่มีสาระเชิงคติธรรมคำสอนมีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของชาวอีสานโดยทั่วไป พรสวรรค์ สุวรรณศรี (2547, น. 89-244) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์คุณค่าการดำรงอยู่ และการสืบทอดผญาอีสาน เกิดจากผู้พูดที่มีการสั่งสมประสบการณ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี การปกครอง ความเชื่อ ค่านิยม จริยธรรมและปรัชญา ปรากฏในหลักธรรมคำสอนของศาสนาถ่ายทอดเป็นศิลปะทางภาษา คุณค่าของผญาให้ข้อคิดต่อบุคคล ด้านพัฒนาตน พัฒนาสังคมในด้านครอบครัว การศึกษา ศาสนา คำผญาเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชาวไทยอีสานมาช้านาน หลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนา และสิริขญา คอนกรีต (2548, น. 339) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ผญาจากรายการวิทยุ สะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ของชาวอีสานที่มีพื้นฐานมาจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาผสมผสานกับความเชื่อเกี่ยวกับผีและเทวดา ผญาสะท้อนให้เห็นเป็นภูมิปัญญาที่ปลูกฝังการทำความดี เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวคือภูมิปัญญาในด้านการใช้ภาษา มีการเล่นคำเล่นเสียง คำคล้องจอง เป็นร้อย ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ เพราะการใช้คำผญานั้นบริบทและสถานการณ์สำคัญอย่างยิ่ง ส่วนภูมิปัญญาที่ปรากฏ จะเป็นผญาที่กล่าวถึง วัตรปฏิบัติที่เหมาะสมในด้านต่างๆ เพื่อให้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ข้อมูลในการพูด ผญานั้นมักผูกผญาขึ้นจากการนำเอาสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมาเป็นปมเพื่ออธิบายเปรียบเทียบ สิ่งต่างๆ เพื่อให้เข้าใจที่ง่ายขึ้น นอกจากนี้ประเพณีที่ปรากฏในผญาภาชิตเป็นการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ ร่วมกันของคนในสังคม ผญาภาชิตเป็นทุน ทางสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากประชากรดำรงตนอยู่ตามแนวปฏิบัติของ

พุทธศาสนา

จึงทำให้ไม่ยากที่จะมีแนวคิดและการปฏิบัติตนเป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม จากการศึกษาบทบาทและการดำรงอยู่ของผญาภาษิตนั้น ทำให้พบว่าบทบาท ของการใช้คำผญาในปัจจุบันลดลง เพราะว่าเยาวชนรุ่นหลังจะแสดงให้เห็นว่าเป็น เรื่องล้าสมัยและยุ่งยาก ในการนำมาใช้ คนรุ่นใหม่ของอีสานได้ถูกกระแสของการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสมัยใหม่. ซึ่งเป็นผู้นำของการพัฒนาสังคมก็ไม่เหมือนเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คำผญาที่รวบรวมสามารถนำงานวิจัยในครั้งนี้ไปเรียบเรียงเป็นหนังสือได้

1.2 คำผญาที่รวบรวมเป็นภาษาถิ่นอีสานสามารถใช้นำไปเป็นหลักคำสอนในบทเรียนของเด็กนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาคำผญาในพื้นที่อื่นๆ เพื่อสืบค้น นำไปอนุรักษ์และเผยแพร่คำผญาให้อนุชนคนรุ่นหลังและเผยแพร่หลักคำสอนสู่ระดับสากล

2.2 ศึกษาอัตลักษณ์คำผญาเพิ่มเติมต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา ศรีธรรมมา. (2554). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน**. โครงการจัดทำตำราและงานวิจัยเฉลิมพระเกียรติ 48 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ. (2544). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดชัยภูมิ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

พรสวรรค์ สุวรรณศรี. (2545). **การวิเคราะห์คุณค่า การดำรงอยู่ และการสืบทอดผญาอีสาน**. (วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

เยาวลักษณ์ แสงจันทร์. (2559). **ผญาภาษิต: ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมสกลนคร**. (ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

เรไร ไพรวรรณ. (2551). **วรรณกรรมท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

สำลี รักสุทธี. (2551). **ผญา**. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์การพิมพ์. พัฒนาศึกษา.

สิริขญา คอนกรีต. (2548). **เรื่องการวิเคราะห์ผญาจากรายการวิทยุกระจายเสียง**. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

สุระ อุณวงศ์. (2542). **ผญา อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระครูโสภณศิลาจาร**. อุบลราชธานี: อุบลยงสวัสดิ์ ออฟเซท.

อัจฉราพร พงษ์ฉวี. (2561). **มรดกภูมิปัญญาอีสาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

THE RELATIONSHIP BETWEEN PARTICIPATIVE ADMINISTRATION AND EFFECTIVENESS OF
SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHAIYAPHUM

วรวัลลุช พัววิสิทธิ์¹, สรรฤดี ดีปุ²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Worrawalun Puawisit¹, Sanrudee Deepu²

Educational Administration Department, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : nep.june501@gmail.com¹, sanrudee.d@gmail.com²

(Received : June 7, 2024 ; Edit : June 20, 2024 ; accepted : June 21, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 320 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมา ได้แก่ การไว้วางใจกัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

2) ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู รองลงมา ได้แก่ ด้านการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก และด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .835 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมรายด้านกับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และการตัดสินใจร่วมกัน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .751 รองลงมา คือ การไว้วางใจกัน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .738 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .732 ส่วนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .730

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ประสิทธิภาพของโรงเรียน

Abstract

The purposes of this research were 1) To study Participative Administration of schools Under The Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum 2) To study Effectiveness of schools Under The Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum 3) To study The Relationship between Participative Administration and Effectiveness of school Under The Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum. The sample was group of 320 School administrators and teachers Under The Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum in the academic year 2565, the research instrument was a questionair. The statistics used for analyzing were percentage, mean, standard deviation, Pearsons product moment correlation coefficient, frequency distribution.

The results of the study were as follows :

1) The opinion of educational administrators and teacher of schools about the participative administration of schools under the secondary educational service area office Chaiyaphum was at the high level overall. When considering each side, it was found that every side was also high level which could order from highest to lowest at goal setting in organization, shared decision making, participatory evaluation, trust and benefits respectively.

2) The opinion of educational administrators and teacher of schools about Effectiveness of schools Under under the secondary educational service area office Chaiyaphum was at the high level overall. When considering each side, it was found that every side was also high level which could order from highest to lowest at the satisfaction of teachers, producing students with high academic achievement, developing students to have a positive attitude, solving problems within educational institutions and ability to adapt and develop to the environment respectively.

3) The Relationship between participative administration and Effectiveness of schools Under The Secondary Educational Service Area Office Chaiyaphum was a positive correlation with statistical significance at the level of .01 and the correlation coefficient was at .835. When considering the relationship between participative administration on each side and the effectiveness of schools found that there was related statistical significance at the level of .01 which could order the correlation coefficient from highest to lowest at setting goals and objectives and decision – making were related to the effectiveness of schools and there was a relatively high positive correlation, the correlation coefficient was at .751. Trust was related to the effectiveness of schools and there was a relatively high positive correlation overall, the correlation coefficient was at .738. Participatory evaluation was related to the effectiveness of schools and there was a relatively high positive correlation overall, the correlation coefficient was at .732.

Participation in benefits was related to the effectiveness of schools and there was a relatively high positive correlation overall, the correlation coefficient was at .730 respectively.

Keywords : Relationship, Participative Administration, Effectiveness of schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศตามข้อมูลในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เป้าหมายที่ 3 และเป้าหมายที่ 4 คือ ปัญหาคุณภาพการศึกษาของชาติยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งคุณภาพของกระบวนการจัดการศึกษาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ต้องนำมาวิเคราะห์ ทั้งนี้ในยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ได้ใช้แนวทางบทบาทของหน่วยงานภาครัฐให้ส่งเสริมสนับสนุน กำหนดมาตรการจูงใจทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และบทบาทของผู้บริหารที่ต้องมีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการตามมาตรฐานสมรรถนะและมาตรฐานตำแหน่งและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 80-81) และมากไปกว่านั้นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 37 โรงเรียนในรอบ 3 ปี ย้อนหลัง ถือว่ามีการเปลี่ยนแปลงในสายการบริหารหลายด้าน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเกษียณอายุราชการเป็นจำนวนมาก ปัญหาที่พบหลังจากมีผู้บริหารสถานศึกษารุ่นใหม่เข้ามาบริหารสถานศึกษาปัญหาหนึ่งคือ ความต่อเนื่องของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่อาจจะมีช่วงเปลี่ยนผ่านในแต่ละโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจใน การทำงานร่วมกันของครู บุคลากร รวมถึงชุมชน ผู้ปกครอง การส่งเสริมให้เกิดการบริหารในหลายรูปแบบจึงจำเป็นต้องทำอย่างจริงจังสำหรับผู้บริหารยุคใหม่ เพื่อที่จะนำพาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ต้องเพิ่มขีดความสามารถในทุกด้านทั้งด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยี เพื่อรักษามาตรฐาน ส่งเสริมสนับสนุนมุ่งพัฒนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในภาพรวมของจังหวัด ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องเป็นผู้นำองค์กรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีสมรรถนะในการบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของชาติและสามารถผลิตบุคลากรที่เกิดจากผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (ธีรศักดิ์ อุปรมย์อุปไมยอติชัย และสุชาติ บางวิเศษ, 2561, น. 89)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสามารถทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่ผู้บริหารส่วนมากใช้ในวงการบริหาร เมื่อนำไปใช้ในโรงเรียนก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ เช่น เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญของโรงเรียน เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงินและด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำใหม่ ๆ ในทุกระดับ เพิ่มปริมาณและคุณภาพการติดต่อสื่อสารสร้างความยืดหยุ่นในการทำงานทำให้เกิดการริเริ่มจัดทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน การที่ครูและผู้บริหารมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณจึงเกิดแนวทางที่จะต้องใช้งบประมาณโดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิในการบริหารการจัดการศึกษา การบริหาร และการตัดสินใจด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ และทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและทำโครงการใหม่ ๆ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2563) และการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้การพัฒนาโรงเรียนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งจะก้าวสู่การพัฒนาโรงเรียนในยุคสมัยใหม่ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองโดยการใช้หลักการบริหารที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วม

ตัดสินใจ รวมถึงการกล้าที่จะเปิดรับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกที่ต้องการสนับสนุนเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยความเต็มใจโดยมีเป้าหมายหลักเดียวกันคือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับประสิทธิภาพของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อศักยภาพของผู้เรียนต่อไป

การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายนั้น ตัวชี้วัดที่จะเป็นเครื่องมือตัดสินในขั้นสุดท้ายว่าการบริหารองค์กรประสบความสำเร็จหรือไม่ก็คือ ประสิทธิภาพองค์กร(Organizational effectiveness) โดยที่ประสิทธิภาพองค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่งในศาสตร์ทางการบริหาร เพราะเป็นการแสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์กร (Amitai Etzioni, 1964, p. 64) ถ้าองค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ก็สามารถดำรงอยู่ต่อไป แต่ถ้าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรนั้นก็ล่มสลายไป (Chester I. Barnard, 1968, p. 56) แต่การที่จะทำให้ประสิทธิภาพบังเกิดขึ้นได้อาจต้องอาศัยกระบวนการที่ชัดเจน ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย และการที่จะสามารถทำให้บุคลากรในองค์กรทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันสิ่งสำคัญคือผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องใช้หลักการแบบมีส่วนร่วมเข้าสนับสนุนถือเป็นเรื่องที่ทำหาย โดยต้องอาศัยความรู้ความสามารถทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนได้

จากการที่มีผู้บริหารสถานศึกษารุ่นใหม่เข้ามาบริหารสถานศึกษา ทำให้ขาดความต่อเนื่องของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเนื่องจากมีช่วงเปลี่ยนผ่านในแต่ละโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจเกิดความไม่เข้าใจใน การทำงานร่วมกันของครู บุคลากร รวมถึงชุมชน ผู้ปกครอง ส่งผลให้คุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจ เป็นเหตุให้สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ต้องเพิ่มขีดความสามารถในทุกด้านทั้งด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยี เพื่อรักษามาตรฐาน ส่งเสริมสนับสนุนมุ่งพัฒนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในภาพรวมของจังหวัด การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสามารถทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่ผู้บริหารนิยมใช้เมื่อนำไปใช้ในโรงเรียนก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นชี้ให้เห็นว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้จะส่งผลต่อความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของโรงเรียนได้โดยตรงและมากกว่านั้นหากบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้นไปกับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของโรงเรียนก็จะทำให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพของโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

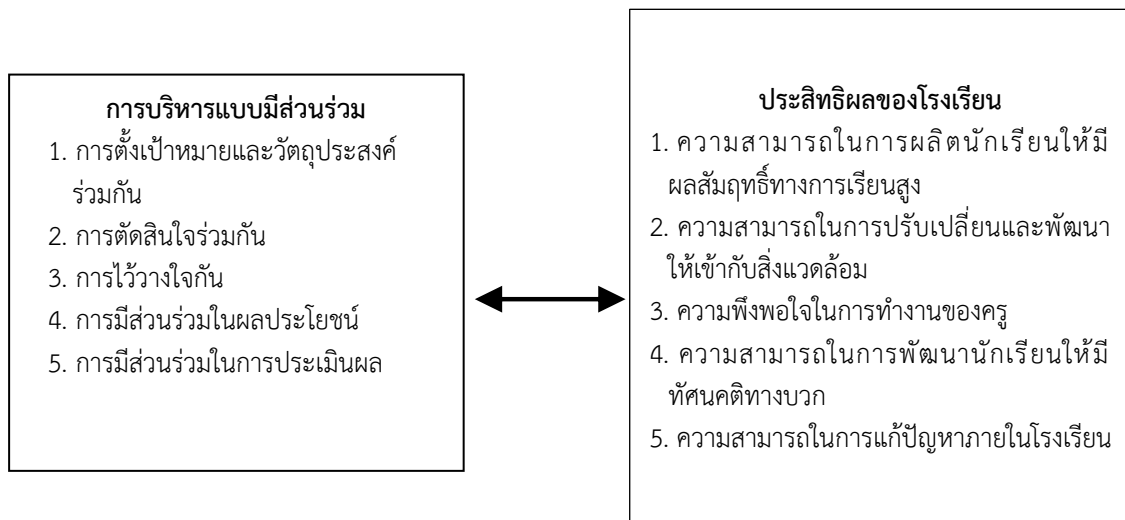
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและประสิทธิผลของโรงเรียน จากการศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักการศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้องค์ประกอบ ดังปรากฏในภาพประกอบที่ 1

ตัวแปร

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ทั้งสิ้น 1,841 คน ปีการศึกษา 2566 จาก 37 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 320 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607 – 610) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม แล้วทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

ตัวแปร

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่
 - 1.1 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน
 - 1.2 การตัดสินใจร่วมกัน
 - 1.3 การไว้วางใจกัน
 - 1.4 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

- 1.5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้แก่
 - 2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน
 - 2.2 ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
 - 2.3 ความพึงพอใจในการทำงานของครู
 - 2.4 ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
 - 2.5 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน
- ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert (1967)
- ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert (1967)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ เอกสาร วารสาร รวมทั้งหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กำหนดโครงสร้างและสร้างแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหา
2. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. นำแบบสอบถามไปหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence หรือ I.O.C.) อยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ผลปรากฏว่ามีค่า 1.00 ทุกข้อ
4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ผลปรากฏว่า แยกตามองค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.90 – 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 2 ฉบับ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พร้อมด้วย QR Code แบบสอบถาม โดยการส่งผ่านระบบออนไลน์
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามที่ได้รับกลับคืนทางระบบออนไลน์ และในกรณีที่ได้รับแบบสอบถามไม่ครบตามจำนวน ผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชัยภูมิ

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	4.50	0.54	มาก
2. การตัดสินใจร่วมกัน	4.49	0.56	มาก
3. การไว้วางใจกัน	4.47	0.55	มาก
4. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.46	0.55	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.48	0.53	มาก
รวม	4.48	0.55	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ใน
ระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.54)
รองลงมา คือ การตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.56) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x} = 4.48$, S.D. =
0.53) การไว้วางใจกัน ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.55) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{x}$
= 4.46, S.D. = 0.55)

ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.47	0.56	มาก
2. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้า กับสิ่งแวดล้อม	4.44	0.55	มาก
3. ความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.48	0.55	มาก
4. การพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.46	0.53	มาก
5. การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.45	0.56	มาก
รวม	4.46	0.55	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.33) รองลงมา คือ ด้าน

การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.56) ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก

($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.32) และด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.32) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.30)

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้าน

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y
X ₁	.593**	.640**	.675**	.638**	.596**	.751**
X ₂	.593**	.640**	.675**	.638**	.596**	.751**
X ₃	.610**	.631**	.635**	.633**	.578**	.738**
X ₄	.561**	.586**	.648**	.635**	.615**	.730**
X ₅	.587**	.583**	.620**	.649**	.619**	.732**
X	.895**	.895**	.903**	.875**	.875**	.835**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .835

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมรายด้านกับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (X₁) และการตัดสินใจร่วมกัน (X₂) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .751 รองลงมา คือ การไว้วางใจกัน (X₃) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .738 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X₅) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .732 ส่วนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X₄) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .730

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยและสรุปผลการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็น พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน นำมาอภิปรายดังนี้ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 บุคลากรใน

สถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ความสำเร็จของสถานศึกษาที่เป็น เช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ความสำเร็จของสถานศึกษา เพราะการกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยให้โรงเรียนมีแนวทางในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ อารมณฺ์ เตังชู (2555, น. 12-13) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือ ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน จัดทำ แผนยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการประจำปี มีโอกาสเสนอความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ มีส่วนร่วมในการวางแผน กลยุทธ์ในการจัดงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา การบริหารของสถานศึกษาเป็นไปตามขั้นตอน การวางแผนการดำเนินงานและการประเมินผล บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน และสอดคล้องกับแนวคิดของ นูรไอนี เจ๊ะกา (2557, น. 7-8) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมร่วมกันและเปิดโอกาสให้ ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนางานมีการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน จะทำให้สถานศึกษามี ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสรพร แซ่มชุงาม (2561) ที่ได้ ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่ม การศึกษาท้องถิ่นที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาราย ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนุต์ม อรรถจินดา (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียนศุทธรัตนวัฒนาลัย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนศุทธรัตนวัฒนาลัย์ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อยดังนี้ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน การไว้วางใจกัน ความยึดมั่นผูกพัน และความเป็น อิสระต่อความรับผิดชอบในงาน

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจใน การทำงานของครู นำมาอภิปราย ดังนี้ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษามีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียน การสอนและการทำงาน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก สถานศึกษามีการจัดสถานที่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมการ จัดการเรียนการสอน ทั้งห้องเรียน ห้องทดลอง และโรงยิม รวมไปถึงสถานที่การทำงานของครูที่สถานศึกษาส่วน ใหญ่มีการจัดเตรียมได้อย่างมีความเหมาะสมเอื้อต่อการเตรียมการสอนของครู และยังอำนวยความสะดวกในการ ทำงานให้กับคณะครูเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ยุคตันทน์ หวานฉ่ำ (2555, น. 8-9) ที่กล่าวว่า ความ พึงพอใจในการทำงานของครู หมายถึง ความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งที่จะปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุผล สำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งการมีบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาจะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูมีความ กระตือรือร้นในการทำงาน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้อย่างดีและมีการพัฒนาสื่อการ เรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ กษมาพร ทองเอื้อ (2555, น. 74) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงานของครู หมายถึง พฤติกรรมของบุคลากร ในโรงเรียนที่แสดงออกถึงการยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน และมีความเต็มใจในการทำงาน อันเป็นผล มาจากบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการทำงานทำให้ครูมีความพยายามในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จใน ระดับสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสา พรหมสุวรรณ (2561) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง

การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครูโดยภาพ รวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ เหมรณนธ์ (2564) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .835 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมรายด้าน กับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการตั้ง เป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (X_1) และการตัดสินใจร่วมกัน (X_2) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ในระดับค่อนข้างสูง ที่ เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การตั้งเป้าหมายและการตั้งวัตถุประสงค์และการตัดสินใจ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการ ทำงาน เป็นสิ่งสำคัญของการทำงาน เพราะเมื่อเรามีการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์จะทำให้การทำงานมีทิศทาง การดำเนินงานที่เหมือนกัน มีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน ไม่เกิดความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงาน และเมื่อเปิด โอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานก็จะทำให้เราได้ แนวทางที่ แปลกใหม่ มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ วิสสุต เพ็ชรสีม่วง (2564, น. 7) ที่กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน หมายถึง การร่วมกันกำหนดขอบเขตของงานที่จะทำ ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและปฏิบัติ เป็นการสร้างข้อตกลงร่วมกันในองค์กรให้ การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สร้างความรับผิดชอบร่วมกัน และสามารถควบคุมการทำงานได้ง่ายขึ้น และ วิสสุต เพ็ชรสีม่วง (2564, น. 9) ยังกล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ว่าหมายถึง การให้ความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะ การแสวงหาทางเลือกประเมินทางเลือกเพื่อการตัดสินใจ และตัดสินใจเลือกแนวทางในการปฏิบัติ โดยจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนุต์ม วรรณจินดา (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา และประสิทธิผลของโรงเรียนสุทธรัตนวัฒนาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน ผลการวิจัยพบว่า การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลของ โรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราม เรือนทองดี (2564) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจร่วมกัน มีความสัมพันธ์ในทางบวก กับประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประไพพร สิบ เทพ (2561) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมี ความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิภาพการพัฒนาสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยครั้งนี้ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนในทิศทางบวก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิผลตามที่ได้กำหนดไว้

1.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรยึดถือและปฏิบัติให้คงอยู่ต่อไป โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา เพื่อนำพาให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลตามที่ได้กำหนดไว้

1.3 ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาทั้งด้านหลักสูตร นโยบาย อาคารสถานที่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงสื่อการสอน ให้สอดคล้องและทันสมัย มีความยืดหยุ่น ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด คือ ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และการตัดสินใจร่วมกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา และมีโอกาสได้ร่วมกันตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม
- 2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียน
- 2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม
- 2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กษมา ทองเอื้อ. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล. ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธ สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ธนุต์ม อรรถจินดา. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียนศุภรรัตน์วัฒนาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2561). การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิสราพร แซ่มชงาม. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นุรไอนี เจ๊ะกา. (2557). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมาตรฐานสากล
- จังหวัดนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ประไพพร สืบเทพ. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.
- พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พงษ์เทพ จันทสุวรรณ. “The functions of the executive Chester I. Barnard, 1938.”, วารสารสมาคมนักวิจัย 20, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2558), น. 176.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ราม เรือนทองดี. (2564). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วันวิสา พรหมสุวรรณ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิศรุต เพ็ชรสีมวง. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. [Online]. Available : <http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>. [2566, กรกฎาคม 16].
- อารมณั เต็งชู. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกผู้บริหารกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- อุทัย บุญประเสริฐ. การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. [Online]. Available :

<https://www.kroobannok.com/20410>. [2566, กรกฎาคม 10].

Barnard, Chester I. The functions of executive. Cambridge: Harvard University Press. Massachusetts, and London, England, 1968.

Etzioni, Amitai. (1964). Modern Organization. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

**แนวทางการพัฒนาการใช้นโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติ
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์**

GUIDELINES FOR DEVELOPMENT POLICY IMPLEMENTATION AND FOCUS OF THE
MINISTRY OF EDUCATION TOWARDS THE PRACTICE OF EDUCATIONAL INSTITUTION
UNDER THE BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3 AND THE
BURIRAM SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ชาวลิต แก้ววิเชียร¹, บรรจบ บุญจันทร์²

.มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Chaovalit Kaewwichean¹, Banjob Boonchan²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : 65D0101221@nrru.ac.th¹, banjob.b@nrru.ac.th²

(Received : June 20, 2024 ; Edit : July 1, 2024 ; accepted : July 2, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการนำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ 2) เพื่อเปรียบเทียบการนำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ไปสู่การปฏิบัติ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่การปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 124 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ 38 จำนวนโรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 162 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการหรือครู ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .937 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ การทดสอบค่าที (t-test) และแบบสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. การใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ รองลงมา คือ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นหน้าที่ของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งรัด กำกับ ติดตาม ตรวจสอบให้การดำเนินการเกิดผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ, การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the level of policy implementation and focus of the Ministry of Education. 2) to compare the policy implementation and focus of the Ministry of Education. into practice and 3) to study guidelines for developing the implementation of policies and focuses of the Ministry of Education into practice

The sample group is There are 124 schools under the Buriram Primary Educational Service Area Office, Area 3, and 38 schools under the Buriram Secondary Educational Service Area Office.

Total 162 schools. The informant in each school is the school director. Deputy Director or Teacher Obtained by stratified random sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with an overall confidence value of .937. Statistics used in data analysis included frequency, mean, standard deviation, analysis, t-test, and interviews using content analysis.

The research results found that

1. Implementation of policies and focus of the Ministry of Education into the practice of schools under the Buriram Primary Educational Service Area Office 3 and the Buriram Secondary Educational Service Area Office Overall, it is at a high level. The aspect with the highest average is the aspect of driving educational laws and the national education plan, followed by the aspect of providing education for safety, respectively.

2. Comparison of policy implementation and focus of the Ministry of Education into the practice of schools under the Buriram Primary Educational Service Area Office 3 and the Buriram Secondary Educational Service Area Office Classified according to school affiliation Overall and each aspect is not different.

3. Direction of development using the guidelines and focus of the Ministry of Education into the practice of affiliated schools Buriram Educational Service Area Office 3 and Buriram Secondary Educational Service Area Office .It was found that there is a trend in following the guidelines. It is the duty of the director and the regulatory agency to expedite control of the regulations. Follow up on cuts to ensure successful results follow.

Keywords: Policy and focus of the Ministry of Education, policy implementation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายคือข้อแถลงแผนดำเนินการที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดได้รับรู้และเป็นแนวทางอันหนึ่งอันเดียวกันและใช้การขับเคลื่อนองค์การให้เป็นไปจริงตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์โดยนโยบายจะอันสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกับแผนพัฒนาระดับชาติ นโยบายมีลักษณะเชิงคำสั่ง ข้อบังคับ หรือแนวปฏิบัติ มักเป็นภาษาราชการที่รัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัดได้กำหนดไว้ในประกอบการตัดสินใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำการใด หรือเพื่อแก้ปัญหา ป้องกันปัญหาในอนาคตเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งและขับเคลื่อนองค์การในทิศทางเดียวกันโดยสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580) ที่ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติ ในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีคนเก่งและมีคุณภาพสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (2566-2570) โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

นโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณปี พ.ศ. 2567 ได้กำหนดหลักการในการดำเนินนโยบายดังนี้ 1) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนและประชาชน โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงานโดยบูรณาการการทำงานร่วมกัน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อสานต่อการร่วมมือที่เข้มแข็ง สร้างหลักประกันว่าทุกคนจะต้องมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ 2) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร ประชาชน และประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานงานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาเปิดด้วย 3) ดำเนินการตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชนโดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา เพื่อร่วมกัน “พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” (Transforming Education to fit in the digital era) โดยหัวข้อของนโยบายและจุดเน้นดังต่อไปนี้ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย 4) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 5) การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากร 6) การพัฒนาระบบราชการ และการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล 7) การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ

นโยบายเปรียบเสมือนเครื่องมือสำหรับผู้บริหารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเพื่อการพัฒนาองค์กร เป็นกรอบชี้้นำการปฏิบัติ นโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์กัน เพราะนโยบายเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการทำงาน เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารใช้เพื่อตัดสินใจสั่งการ (บรรจบ บุญจันทร์, 2557) การที่หน่วยงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายได้นั้น ต้องทำการทำความเข้าใจตีความหมายให้ถูกต้องสอดคล้องกับนโยบายและเหมาะสมกับบริบทของตนเอง ด้วยธรรมชาติของนโยบายนั้นจะบอกเป็นกรอบกว้างๆครอบคลุมในส่วนใหญ่ส่วนการตีความนั้นเป็นหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดต้องใช้ความรู้ความสามารถในตีความแปลความหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย นโยบายที่ดีควรมีลักษณะที่ชัดเจน สามารถเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน ใช้เพื่อในการ แก้ปัญหา หรือป้องกันปัญหาอันเป็นเรื่องที่ต้องกระทำเพื่อให้ประเทศชาติพัฒนาไปในทางดี หากแม้หน่วยงานในสังกัดมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน หรือไม่สามารตีความวัตถุประสงค์นั้นได้ย่อมเกิดผลเสียทำให้ ผลการดำเนินงานไม่สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการของปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่มีการกำหนดไว้ก่อนหน้านั้นแล้วกับการกระทำหรือการปฏิบัติการทั้งหลายที่มุ่งให้บังเกิดผลไปตามนโยบายนั้น ๆ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติก็คือความสามารถในการจัดการและประสานงานในสิ่งที่จะกระทำให้บังเกิดผลในลักษณะที่เป็นลูกโซ่ความสัมพันธ์ในเหตุและผล การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญในการผลักดัน

ให้นโยบายได้รับการรับรู้ เข้าใจ ยอมรับและสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ปฏิบัติตามนโยบายและผู้ได้รับ การรับรู้ เข้าใจ ยอมรับและสร้างทัศนคติที่ดีต่อ ผู้ปฏิบัติตามนโยบายและผู้ได้รับผลจากนโยบาย อันจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้ นโยบายประสบความสำเร็จในที่สุด ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ผู้มอบและผู้รับนโยบายจะต้องมีความชัดเจนเรื่อง องค์ประกอบของนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้รับนโยบายจะต้องเข้าใจและสามารถแปลความหมายของนโยบาย ได้อย่างถูกต้อง (สมภาร ศิโร, 2554) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติคือการแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ใน นโยบาย ซึ่งอาจเป็นกฎหมาย คำสั่ง ให้เป็นแนวทาง แผนงาน โครงการ กิจกรรมที่เป็นรูปธรรม เพื่อดำเนินการงาน ต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดทำ นโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับ นโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น (ระเบียบบริหารราชการกระทรวง ศึกษาธิการ ,2560)

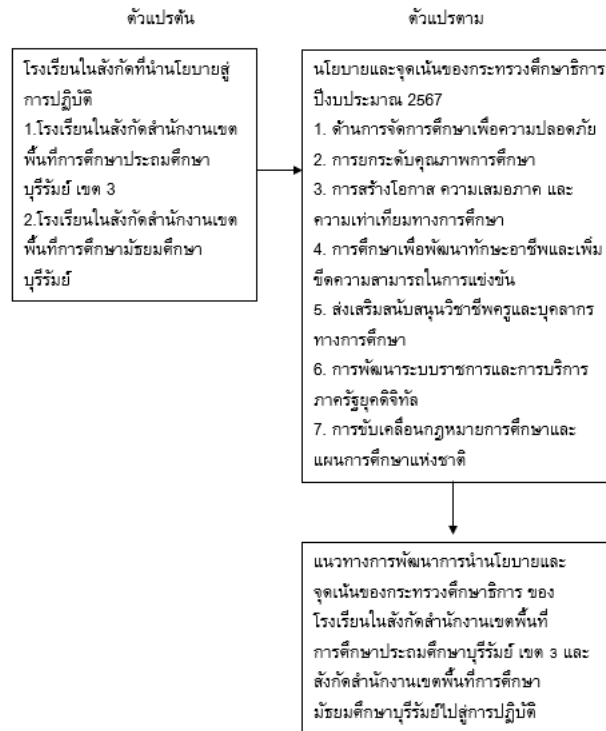
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้นโยบายและจุดเน้นของ กระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใช้นโยบาย ความเข้าใจของหน่วยงานในการใช้นโยบายและจุดเน้นเพื่อการการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย และการใช้นโยบาย และจุดเน้นได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน การเปรียบเทียบการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของหน่วยงานดังกล่าว อีกทั้ง การหาแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายและจุดเน้นสู่การปฏิบัติอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการนำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ไปสู่การปฏิบัติ
2. เพื่อเปรียบเทียบการนำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ไปสู่การปฏิบัติระหว่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ไปสู่การปฏิบัติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา แนวทางการพัฒนาการใช้นโยบายสู่การปฏิบัติของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

สมมติฐานการวิจัย

1. โรงเรียนที่ต่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ต่างกัน มีการตอบสนองการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ แตกต่างกัน
- 2.

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 214 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 66 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 280 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 124 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ 38 จำนวนโรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 162 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการหรือครู

ตัวแปร

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ หน่วยงานในสังกัดที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 2 หน่วยงาน ดังนี้
 - 1.1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1.2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

2 ตัวแปรตาม ได้แก่ นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ 2567 ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบดังนี้

2.1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย

2.2 การยกระดับคุณภาพการศึกษา

2.3 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

2.4 การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

2.5 ส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.6 การพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล

2.7 การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง และ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง การใช้นโยบายและจุดเน้นของศธ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การใช้นโยบายและจุดเน้นของศธ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การใช้นโยบายและจุดเน้นของศธ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การใช้นโยบายและจุดเน้นของศธ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การใช้นโยบายและจุดเน้นของศธ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับอยู่ในระดับน้อยมาก

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามและการหาประสิทธิภาพ

ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้นตามวิธีการขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการใช้ นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรทุกตัวตามกรอบแนวคิด และขอบเขตการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบคำถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 จำนวน 7 ด้าน คือ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 4) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 5) ส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา 6) การพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล 7) การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษา

ประกอบด้วยข้อคำถาม 72 ข้อ

3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของประเด็นคำถาม โครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา สำคัญให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนิยามศัพท์ แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดย คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) และ นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และเหมาะสม พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.0 ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของ แบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990, pp. 202-204) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.937 จำแนกตัวแปรดังนี้

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายและจุดเน้นของ กระทรวงศึกษาธิการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ไปสู่การปฏิบัติจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์และการหาประสิทธิภาพ

1. ผู้วิจัย ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมทั้ง 7 ด้าน คือ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 4) การศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 5) ส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครูและบุคลากร ทางการศึกษา 6) การพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล 7) การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษา และแผนการศึกษา โดยนำค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดในแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางการพัฒนาใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบหาความสมบูรณ์ของประเด็นการ สัมภาษณ์ โครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสมของภาษา เพื่อขอคำแนะนำปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม

1.1 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 จำนวน 162 โรงเรียน

1.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 พร้อมด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผ่านช่องทางผ่านช่องทางออนไลน์โดยใช้คิวอาร์โค้ด Google Forms

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทางรูปแบบออนไลน์ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามที่กำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดต่อประสานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง และเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

1.4 พิจารณาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีวุฒิการศึกษาสาขาบริหารการศึกษา 2) มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี 3) รับผิดชอบเกี่ยวกับงานนโยบายและแผน

2.2 ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนเพื่อติดต่อขอสัมภาษณ์ ระหว่างวันที่ 20 – 25 เมษายน 2567

2.3 ผู้วิจัยเดินทางเข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอสัมภาษณ์ โดยมีอุปกรณ์ประกอบการสัมภาษณ์ที่สำคัญได้แก่ ประเด็นสัมภาษณ์ แบบบันทึกสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป ฯลฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1.1 การนำแบบสอบถามมาตรวจสอบหาความถูกต้องและความสมบูรณ์

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) มาวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2554) ซึ่งแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง การใช้นโยบายและจุดเน้นของศธ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง การใช้นโยบายและจุดเน้นของศธ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง การใช้นโยบายและจุดเน้นของศธ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง การใช้นโยบายและจุดเน้นของศธ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง การใช้นโยบายและจุดเน้นของศธ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการพัฒนาการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบุรีรัมย์และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติเปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่ม (T-test)

2. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการนำนโยบายและจุดเน้นของ กระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ไปสู่การปฏิบัติโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา บุรีรัมย์ ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การ ปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ ที่
1.	การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย	4.50	0.49	มาก	3
2.	การยกระดับคุณภาพการศึกษา	4.45	0.53	มาก	4
3.	การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา	4.27	0.66	มาก	6
4.	การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	4.23	0.76	มาก	7
5.	ส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.50	0.61	มาก	2
6.	การพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล	4.40	0.58	มาก	5
7.	การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ	4.62	0.47	มากที่สุด	1
รวม		4.44	0.49	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า การใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ ด้าน การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้าน การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.76)

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน โดยภาพรวม

ด้าน	การใช้นโยบายและจุดเน้น ของกระทรวงศึกษาธิการ	สพป.บร3 n=124		สพม.บร. n=38		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย	4.49	0.41	4.53	0.42	0.47	0.63
2.	การยกระดับคุณภาพการศึกษา	4.44	0.40	4.54	0.47	1.25	0.21
3.	การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา	4.37	0.43	4.45	0.54	0.80	0.42
4.	การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	4.22	0.61	4.24	0.80	0.16	0.87
5.	ส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา	4.49	0.47	4.52	0.55	0.38	0.70
6.	การพัฒนาระบบราชการ และการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล	4.40	0.48	4.47	0.63	0.77	0.43
7.	การขับเคลื่อนกฎหมาย การศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ	4.63	0.48	4.59	0.46	-0.46	0.64
รวม		4.43	0.46	4.47	0.55	0.48	0.55

จากตารางที่ 2 พบว่า การใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางพัฒนาการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสรุปแต่ละด้านได้ ดังนี้

3.1 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย มีแนวทางพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารควรมอบนโยบายให้ครูวางแผนการใช้สื่อของนักเรียนเพื่อป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ แนะนำแนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เป็นประโยชน์กับตัวของนักเรียนและต่อสังคม ปลุกฝังให้นักเรียนมี ทศนคติ พฤติกรรมที่ดี มีองค์ความรู้ รู้เท่าทันสื่อ อาจจะแฝงไปกับวิชาที่สอน นำความรู้เกี่ยวกับภัยและอันตรายของสังคมออนไลน์ สอนให้เด็กเห็นคุณประโยชน์และโทษของการใช้สื่อออนไลน์ ตลอดเข้าใจกลไกของเครื่องมือสื่อสาร ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การหารายได้หรือการสร้างอาชีพ เป็นต้น มากกว่าการใช้สื่อเพื่อความบันเทิง ลดปัญหาของการใช้สื่อและผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการใช้สื่ออย่างไม่รู้เท่าทันของเยาวชนได้

3.2 ด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา มีแนวทางพัฒนา ดังนี้ ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูเพื่อให้ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ นำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงที่หลากหลาย แล้วจึงจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ให้เด็กได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยมีครูเป็นโค้ช ส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะที่สำคัญมีทักษะความรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพรวมทั้งมีการใช้กระบวนการ PLC อย่างสม่ำเสมอ นำเทคนิคและวิธีการหรือนวัตกรรมจากกระบวนการ PLC และการพัฒนาตนเองมาจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อกระบวนการต่างๆ ถูกต้องเหมาะสมก็จะเกิดผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้และการประเมินผล ส่งเสริมนักเรียนเก่ง พัฒนานักเรียนอ่อน แก้ไขนักเรียนที่มีปัญหา

3.3 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มีแนวทางพัฒนา ดังนี้ การพัฒนารณาคารหน่วยกิต (Credit bank) ควรเริ่มจากการทำความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประชุมหารือทำความเข้าใจ ออกแบบและสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบท ปรับหลักสูตรเข้าให้มีวัตถุประสงค์ สมรรถนะรายวิชาที่สอดคล้องตรงกันระหว่างสถาบันตามความต้องการของผู้เรียนต้องมีการวัดประเมินผลที่เป็นมาตรฐานน่าเชื่อถือ โดยเปิดเป็นหลักสูตรระยะสั้นตามความสนใจหรือหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุด

3.4 ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ดังนี้ ครูควรทำการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมอาชีพ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อหาความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เมื่อพบสิ่งนักเรียนถนัดและสนใจแล้ว ให้ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียนได้ฝึกฝนบ่อยๆ จนชำนาญเพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบ อาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษา การศึกษาดูงานหรือการร่วมกิจกรรมต่างๆ นำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการมีงานทำหรือทำข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้คู่กันไปกับการฝึกทักษะอาชีพตามความสนใจ

3.5 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากร มีแนวทางพัฒนา ดังนี้ ควรสำรวจบุคลากรเรื่องปัญหาหนี้สินรายบุคคล เมื่อทราบแล้วต้องจัดทำมาตรการไม่สร้างหนี้เพิ่ม ให้ความรู้เบื้องต้นกับครู ให้รู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน ส่งเสริมให้ครูมีวินัยในตนเองด้านการเงิน มอบนโยบายเรื่องการวางแผนการเงินในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ครูทำบัญชีรายรับรายจ่าย ใช้จ่ายให้เหมาะสมกับเงินเดือนที่มี ปลุกฝังค่านิยมให้ครูรู้จักการออม ไม่ฟุ่มเฟือย นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต และการวางแผนชำระหนี้รายบุคคล

3.6 ด้านการพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล มีแนวทางพัฒนา ดังนี้ ควรจัดทำศูนย์ข้อมูลออนไลน์ของสถานศึกษา ให้มีความถูกต้องชัดเจน เป็นปัจจุบัน พัฒนาการรับส่งข้อมูลให้ทันสมัย ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในกระบวนการทำงาน การติดต่อสื่อสาร ให้ครูสามารถส่งข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลทางวิชาการ งานสารบัญ หรืองานต่างๆ ให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นและสามารถ

เชื่อมโยงหรือให้ข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

3.7 ด้านการขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ มีแนวทางพัฒนา ดังนี้ ควรให้ความรู้กับครูเกี่ยวกับกฎหมายและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ครูเข้าใจในกฎหมาย ให้ความรู้กับนักเรียน ประชาสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ปกครอง การประชุมผู้ปกครอง การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา การใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเพื่อให้ประชาชนและผู้สนใจรับทราบอย่างต่อเนื่องเหมาะสม ประชาสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาควิชาครูช่วยโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์สนับสนุน ผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ อันเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและการขับเคลื่อนองค์การให้เป็นไปจริงตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์โดยนโยบายจะอันสอดคล้องและไปในทิศทางกัน อันจะทำให้ นโยบายต่างๆ ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะผู้บริหารต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2566) ได้มีการกำหนดนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านโอกาส ความเท่าเทียม ความเสมอภาค ความปลอดภัย และมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นใน ศตวรรษที่ 21 และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน และสอดคล้องผลการวิจัยของ เกื้อวงศ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา : สมรรถนะและแนวทางการพัฒนา พบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่สำคัญของกระบวนการนโยบาย เป็นการบริหารจัดการที่ ต้องกำหนดให้มีการระบุเป้าหมายในการดำเนินการที่ชัดเจน โดยต้องแปลงนโยบายเป็นแผนงาน โครงการ มีการดำเนินการเตรียมความพร้อมและสนับสนุนให้การดำเนินการบรรลุผลสำเร็จ ตั้งแต่การเตรียมองค์การ ทรัพยากร และบุคลากร รวมไปถึงจนถึงการสร้างควมยั่งยืนในการปฏิบัติหากดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบาย สมรรถนะที่สำคัญใน การนำนโยบายไปปฏิบัติของผู้บริหาร

2. การใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ต่างสนองตอบรับและนำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติทั่วถึง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ที่กำหนดนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล จะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด ส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างอนาคต สร้างรายได้ กระจายอำนาจการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกสมัยใหม่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ความสำคัญต่อความมีคุณภาพของครูทั้งประเทศ รวมไปถึงครูแนะแนว เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านเนื้อหาของการวิชาการ และการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนและประกอบอาชีพ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพใจของ

นักเรียนทุกคน ส่งเสริมการสร้างรายได้ให้นักเรียน นักศึกษา ทั้งสายวิชาการ และสายอาชีพให้มีรายได้จากวิชาที่เรียน โอกาสฝึกงานระหว่างเรียน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถ ตรงต่อความต้องการของการจ้างงาน และที่สำคัญที่สุดรัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

3. แนวทางพัฒนาการใช้นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สู่การปฏิบัติของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นหน้าที่ของส่วนราชการหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งรัด กำกับ ติดตาม ตรวจสอบให้การดำเนินการเกิดผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการในแต่ละด้าน เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การพัฒนาการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาอาคารหน่วยกิต การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาการแก้ปัญหาหนี้สินครูและปลูกฝังการออมการพัฒนาใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในหน่วยงาน และการขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษา เป็นต้นเพื่อให้นโยบายต่างๆ ประสบความสำเร็จผู้บริหารและครูต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติอันส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรพิจารณาปลูกฝังค่านิยมด้านความปลอดภัยในการใช้สื่อแก่นักเรียน และใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 1.2 ครูควรหาวิธีการดำเนินงานใหม่ๆ ในการพัฒนาการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้นักเรียนสามารถค้นหาตัวเองละต่อยอดในระดับที่สูงขึ้นได้
- 1.3 โรงเรียนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของธนาคารหน่วยกิตเพื่อให้นักเรียนได้และพัฒนาระบบให้ได้มาตรฐานและเข้มแข็ง
- 1.4 ครูควรใช้กระบวนการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพในการแนะนำนักเรียนให้ค้นหาความถนัดของตนเองและสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาในสายงานอาชีพต่อไป
- 1.5 ครูต้องทำแผนการเงิน วางแผนการใช้จ่ายและชำระหนี้ให้เรียบร้อย ทำบัญชีรายรับรายจ่าย ใช้เงินให้เหมาะสมและวางแผนเรื่องการออมเงิน
- 1.6 ผู้บริหารควรสนับสนุนและใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียน
- 1.7 โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนกฎหมายและแผนการศึกษาแห่งชาติ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายให้ประสบความสำเร็จ
- 2.2 ควรศึกษารูปแบบการนำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติ
- 2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ และการนำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของ
กระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2565). การนำนโยบายไปปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา : สมรรถนะและแนวทางการพัฒนา.
ครุศาสตร์สาส์น, 16(1). 77-92.
- บรรจบ บุญจันทร์. (2557). *กระบวนการนโยบายทางการศึกษา*. นครราชสีมา: เก่งการพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (2566-2570). (2565, 1 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม137
ตอนพิเศษ 258 ง.
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580). (2561, 13ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม135 ตอนที่ 82 ก.
- สมภาร ศิโล. (2558 ,มกราคม-มิถุนายน). การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ. วารสารทวิพยาการศิลปศาสตร์และ
วิทยาศาสตร์, 2(1), 1-9.
- Likert, R.. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M
(Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York : Harper
Collins Publishers.(pp.202-204)
- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement. 30 (3) : 607 - 610.

**ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21
ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี**

**ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING THE 21ST CENTURY COMPETENCY OF
TEACHERS IN SCHOOLS UNDER LOCAL ADMINISTRATION ORGANIZATIONS IN
CHANTABURI PROVINCES**

ชินดนัย ผลเจริญ¹, บรรจบ บุญจันทร์²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Chindanai Pholjareon¹, Banjob Boonchan²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: 65D0101220@nrru.ac.th¹, banjob.b@nrru.ac.th²

(Received : June 20, 2024 ; Edit : June 30, 2024 ; accepted : July 2, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี 2) ศึกษาปัจจัยการบริหารของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี และ 3) ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี จำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ภาวะผู้นำครู และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร

3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีอิทธิพลร่วมกันต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มีอิทธิพลร่วมกันต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี เท่ากับ .550 และปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี ได้ร้อยละ 30.2

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหาร, สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of 21st-century teacher competencies in schools under the Local Administrative Organization of Chanthaburi Province, 2) to study administrative factors affecting the 21st Century competency of teachers in schools under Local Administration Organizations in Chantaburi Provinces and 3) to examine the administrative factors affecting 21st-century teacher competencies in schools under Local Administration Organizations in Chantaburi Provinces. The sample consisted of 169 school administrators and teachers from the Local Administrative Organization in Chanthaburi Province of the academic year 2023, The research tool was a 5 point Likert scale questionnaire on administrative factors that affect 21st-century teacher competencies. Statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient, and stepwise regression analysis.

The research findings were as follows:

1. The overall level of 21st-century teacher competencies in schools under the Local Administrative Organization of Chanthaburi Province was high. The highest average score was curriculum management and learning management followed by teacher leadership. self-development and career development got the lowest score.

2. The overall level of administrative factors affecting 21st-century teacher competencies in these schools was high. The highest average score was academic administration management, followed by the leadership of the administrators, with the lowest average score for organizational culture.

3. The leadership of administrators and management factors jointly significantly influenced the 21st-century teacher competencies in these schools at the .01 level of significance. The most influential factor was school management , followed by the leadership of the administrators. The multiple correlation coefficient between the leadership of the administrators and management factors jointly influencing the 21st-century teacher competencies was .550. These factors could explain 30.2% of the variance in 21st-century teacher competencies in these schools. The regression equations were as follows: Predictive equations in the form of raw scores: $\hat{Y} = 1.972 + 0.220X_5 + 0.202X_1$ Predictive equations in the form of standard scores $\hat{Z}_y = 0.347X_5 + 0.261X_1$

Keywords: Administrative Factors, the 21st Century Competency of teachers

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้บริหารสถานศึกษาจัดว่าเป็นตัวแปรสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่น มีภาวะผู้นำ มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขัน เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) ในยุคของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องอาศัยทักษะหลากหลายด้านในการบริหารจัดการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ สำหรับนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษา ดังนั้น ภารกิจใหม่ของนักบริหารการศึกษาในยุคนวัตกรรมการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเพิ่มภารกิจทางด้านการจัดการนวัตกรรมหรือการบริหารนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของแวดวงการศึกษา (จักรกฤษณ์ สิริริน, 2562)

ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่พร้อมสำหรับปฏิบัติงาน ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก และสมรรถนะตามสายงาน เช่น ด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และจะต้องมีภาวะผู้นำครู เพื่อการเป็นแบบอย่างที่ดีและจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ร่วมมือในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ มีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนบทบาทครูจากผู้บรรยายมาเป็นคณะครูร่วมกัน ออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้นักเรียนใช้เป็นเครื่องมือไปเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวกและเสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ให้เข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียน เรียกระบวนการเรียนรู้แบบนี้ว่าการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูต้องมีการจัดการเรียนการสอนโดยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดมาเป็นผู้แนะนำหรือที่ปรึกษา ออกแบบระบบการสอนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ วัดและประเมินผลนักเรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย และเหมาะสมกับรูปแบบการสอน จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558, น. 4)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาแก่ประชากรวัยเรียน มีโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ได้แก่ เทศบาลเมืองขลุง เทศบาลเมืองจันทนิมิต เทศบาลเมืองจันทบุรี เทศบาลเมืองท่าใหม่ เทศบาลตำบลทับช้าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 โรงเรียน มีเป้าประสงค์และยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 คือ มุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นไปได้อย่างเรียบร้อย มีเอกภาพ มีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการที่หลากหลายตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน สังคมพึงพอใจ การพัฒนาคนมีคุณภาพ สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดจันทบุรี, 2565)

จากสภาพการบริหารการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงต้องการทราบถึงองค์ประกอบของปัจจัยการบริหาร

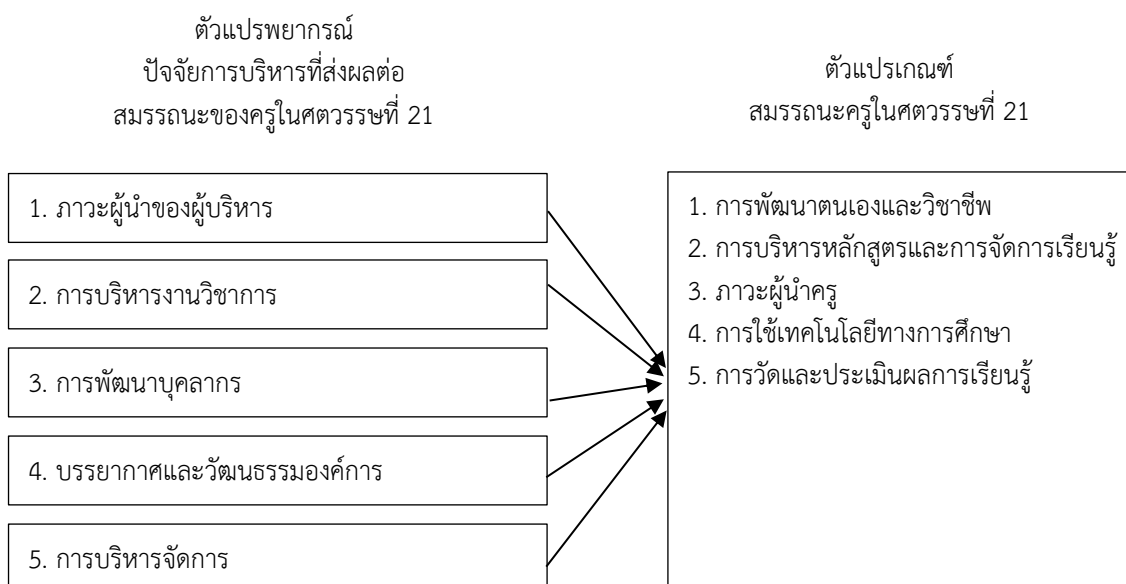
และสมรรถนะครูในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นแบบอย่างที่ดีมีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และมีการพัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการการวิจัย ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูให้เกิดคุณภาพและบรรลุเป้าหมายภารกิจของสถานศึกษา ตามมาตรฐานในบริบทการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การบริหารงานวิชาการ 3) การพัฒนาบุคลากร 4) บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร และ 5) การบริหารจัดการ และการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 2) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 3) ภาวะผู้นำครู 4) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยการบริหารอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 292 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 169 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ตำแหน่งสถานศึกษาเป็นชั้น (Strata)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การบริหารงานวิชาการ 3) การพัฒนาบุคลากร 4) บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ 5) การบริหารจัดการ
2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 2) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 3) ภาวะผู้นำครู 4) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) ได้แก่ ตำแหน่งในโรงเรียน

ตอนที่ 2 สมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี จำนวน 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 2) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 3) ภาวะผู้นำครู 4) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา 5) การวัดและการประเมินผล ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967)

ตอนที่ 3 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การบริหารงานวิชาการ 3) การพัฒนาบุคลากร 4) บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ 5) การบริหารจัดการ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967)

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม เป็นคำถามตรวจสอบ รายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert โดยนำข้อมูลที่ได้ มาเรียบเรียงให้ครอบคลุมตามกรอบ

แนวคิดการวิจัย

3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและตรวจสอบความสมบูรณ์ของประเด็นคำถาม โครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา สาระสำคัญให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนิยามศัพท์ แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103) และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .922 และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .928

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี จำนวน 169 คน

2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเทศบาลเมืองจันทบุรี พร้อมด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผ่านช่องทางออนไลน์โดยใช้คิวอาร์โค้ด Google Forms

3. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทางรูปแบบออนไลน์ ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามที่กำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดต่อประสานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง และเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2554)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2554)

4. การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เป็นตัวพยากรณ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

5. พยากรณ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	6	3.55
2. ครู	163	96.45
รวม	169	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครู จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 96.45 ตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.55

2. ระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 2) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 3) ภาวะผู้นำครู 4) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา 5) การวัดและการประเมินผล นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน

ระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ	4.20	0.43	มาก
2. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.29	0.37	มาก
3. ภาวะผู้นำครู	4.27	0.43	มาก
4. การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา	4.24	0.42	มาก
5. การวัดและการประเมินผล	4.26	0.44	มาก
รวม	4.25	0.26	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ภาวะผู้นำ และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

3. ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี ซึ่งประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การบริหารวิชาการ 3) การพัฒนาบุคลากร 4) บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร และ 5) การบริหารจัดการ นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี ภาพรวมและรายด้าน

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.32	0.33	มาก
2. ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ	4.36	0.40	มาก
3. ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร	4.23	0.37	มาก
4. ปัจจัยด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร	4.22	0.49	มาก
5. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ	4.26	0.41	มาก
รวม	4.28	0.22	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร

4. การวิเคราะห์การพหุคูณปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) ผลปรากฏตามรายละเอียด ดังแสดงในตาราง 4-5 ซึ่งใช้สัญลักษณ์ในการนำเสนอ ดังนี้

X_1	แทน	ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร
X_2	แทน	ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ
X_3	แทน	ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร
X_4	แทน	ปัจจัยด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร
X_5	แทน	ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1)	-				
ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ (X_2)	.227*	-			
ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (X_3)	.150*	.006**	-		
ปัจจัยด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร (X_4)	.099*	.143*	.069*	-	
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (X_5)	.342*	.108*	.265*	.042*	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี มีความสัมพันธ์กันทางบวกระหว่าง

ตัวแปรน้อยและค่อนข้างน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ การถดถอย จากคะแนนดิบ ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์ การถดถอย จากคะแนน มาตรฐาน (B)	t	p
ค่าคงที่	1.972	-	5.89*	.000
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X ₁)	0.202	0.261	3.64*	.000
ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (X ₅)	0.220			
		0.347	4.81*	.000

R = 0.550, R² = 0.302, p = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการบริหารจัดการอิทธิพลร่วมกันต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (X₅) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X₁) ตามลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

มีอิทธิพลร่วมกันต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีเท่ากับ .550 และปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี ได้ร้อยละ 30.2

จากตารางที่ 5 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี ได้ดังภาพที่ 2

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.972 + 0.220X_5 + 0.202X_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.347X_5 + 0.261X_1$$

ภาพที่ 2 สมการพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีกระบวนการหรือวิธีการตั้งแต่การ

วางแผนการจัดทำ การนำไปใช้ การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร โดยมีการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ มีการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ โดยครูใช้เทคนิคกระบวนการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้กิจกรรมและสาระการเรียนรู้ตรงกับความต้องการ ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565, น. 7) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ โดยครูใช้เทคนิคกระบวนการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้กิจกรรมและสาระการเรียนรู้ตรงกับความต้องการ ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธัญญา คุณสุข (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีส่งเสริมสนับสนุนให้มีการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดประเมินผลการเรียน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา มีการกำหนดจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาออกมาอย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูในโรงเรียนได้ปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย มีการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนการพัฒนาทางวิชาชีพของครู เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ธัญญา คุณสุข (2565, น. 5) กล่าวว่า การบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้งานด้านการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตร การวัดประเมินผล สื่อการเรียนการสอน การประกันคุณภาพ การวิจัย งานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายในและงานอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ใจ พุดจตุรัส (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้

3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการบริหารจัดการอิทธิพลร่วมกันต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยจะอภิปรายใน 2 ปัจจัยดังกล่าวดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีมีการส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ให้สามารถดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ โดยที่นักเรียนจะได้พัฒนาตนเองในทุกด้าน และเติบโตไปเป็นประชากรที่ดีและมีคุณภาพในสังคมตลอดไปและเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร คือ การวางแผนการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์นโยบาย และการจัดการศึกษา ระบบอำนวยการที่เน้นการมีส่วนร่วม และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ อคิราภรณ์ วรณรัตน์ (2556, น. 13) กล่าวว่า กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม ซึ่งมีบุคคลและหรือกลุ่มบุคคล ร่วมกันดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งใช้กำลังคนและทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ เกียรติยศ ระวะนาวิก และศุภชัย ยาวะประภาษ (2559, น. 123) กล่าวว่า ผู้นำต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ รู้จักวางตัวหรือโน้มน้าวจิตใจผู้ร่วมงานให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และเต็มใจ มีการทำงานเป็นทีม มีการประสานงาน มีความรับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน มีแนวทางการทำงานที่ชัดเจน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน โดยการยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ มีนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ ชัยสุพรรณ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของครู มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.706$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร และด้านการบริหารจัดการ โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 71.80 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของพยากรณ์เท่ากับ ± 27.110

3.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรีส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน มองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหาร มาประยุกต์ในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผล มีการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ปกครองโดยยึดระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน สอดคล้องกับแนวคิดของ มลฤดี สอนดี (2565, น.16) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำทางด้านการวางแผน การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การจัดการ และการดำเนินงาน การมอบหมายงาน และการประเมินผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สนับสนุนครูและบุคลากรในภาพรวม เป็นแบบอย่างของผู้นำที่ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิกานต์ บริเอก (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาภรณ์ ยมพมาศ และกนกกร ศิริสุข (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์และมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ยึดระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดทำหลักสูตร ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา มีการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง ทั้งในด้านความรู้ทางวิชาการและด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เช่น การอบรมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมการทำงานที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมให้บุคลากรมีความประพฤติและปฏิบัติตามแนวทางขององค์กร

1.5 ผู้บริหารควรมีการส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในการจัดการศึกษาให้สามารถดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านงบประมาณ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 ควรมีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยในเชิงลึก ทำให้ได้ความเห็นที่หลากหลายของแนวคิด จะได้นำไปพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

2.3 ควรศึกษาแนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.
- กรรณิกา อรรถชัยยะ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ณัฐกฤตา ยติกุลเอกร และพงษ์ภิญโญ แม้นโกศล. (2561). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ทินกร ประเสริฐหล้า. (2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธนิต ทองอาจ. (2553). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประยงค์ ศรีโทมิ. (2561). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เมรินทกาล พัฒนทรัพย์พิศาล. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
- ยุทธศักดิ์ ไชยสีหา และวัลลภา อาริรัตน์. (2556). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น..
- ยุวดี ประทุม. (2559). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ยุทธศักดิ์ ไชยสีหา. (2555). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัชดาพร ชื่นนุกชุม. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตนา พุ่มน. (2559). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ลัดดา อำสอาด. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- วิรัตน์ พงษ์มิตร. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สอนนารินทร์ ปัทม. (2559). ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ. (2561). การวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : บริษัท ศรีอนันต์การพิมพ์ จำกัด.
- อศิราภรณ์ วรรณรัตน์. (2556). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุ้นทยา ผาผง. (2556). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Gemma B. Calacar. (2020). Teaching the 2st Century Skills: Teachers Competence, Practices and Challenges. Department of Education Philippines.
- Jamilah Sulaiman and Siti Noor Ismail. (2020). Teacher Competence and 21st Century Skills in Transformation Schools 2025 (TS25). School of Education and Modern Languages, University Utara Malaysia, Malaysia.
- Ozdemir S. Coban and Bozkurt S. (2020). Examination of the relationship between school principals' 21st century skills and their strategic leadership according to teachers opinions. Baskent University, Education Faculty, Ankara/Turkey.

การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนทาร์เก็ต
DEVELOPMENT OF THAI WORD READING AND SPELLING ABILITIES OF
GRADE 3 STUDENTS USING THE BRAIN-TARGETED TEACHING MODEL

ปณชิกา เกียรติพงศ์พันธ์¹, วชิรรัตน์ นรินทร์เตชาภักดิ์²

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 4 , มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Punchika Keartpongpun¹, Wachirarat Nirantachapat²

Nakhonratchasima Primary Educational Service Area Office , Nakhonratchasima Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: wachirarat.n@nrnu.ac.th

(Received : July 26, 2024 ; Edit : August 10, 2024 ; accepted : August 10, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนทาร์เก็ตก่อนและหลังการทดลอง 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนทาร์เก็ตก่อนและหลังการทดลอง 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนทาร์เก็ตหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 4) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนทาร์เก็ตหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสนาราษฎร์วิทยา อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 21 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง(purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การสอนเบรนทาร์เก็ต และแบบทดสอบวัดการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย ได้ค่าดัชนีความยากง่ายของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
2. ความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
3. ความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสามารถในการอ่านเขียนสะกดคำภาษาไทย, รูปแบบการสอนเบรนทาร์เก็ต

Abstract

This research aimed to: 1) compare the Thai word reading and spelling abilities of Grade 3 students before and after using the Brain-Targeted Teaching Model; 2) compare the Thai word writing and spelling abilities of Grade 3 students before and after using the Brain-Targeted Teaching Model; 3) compare the Thai word reading abilities of Grade 3 students after using the Brain-Targeted Teaching Model with a benchmark of 70 percent; and 4) compare the Thai word spelling abilities of Grade 3 students after using the Brain-Targeted Teaching Model with a benchmark of 70 percent. The sample used in the research consists of 21 students from a third-grade classroom at Senarat Witthayakhan School, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima Province, during the first semester of the 2023 academic year. The sample was selected through purposive sampling. The research instruments included a lesson plan for teaching Brain Target and a test to measure reading and spelling skills in Thai. The difficulty index of the test ranged from 0.20 to 0.80, and the discrimination index of the test was 0.20 and above. The reliability of the entire test was found to be 0.92. Data were analyzed using mean (M), standard deviation (S.D.), and t-test statistics.

Research Results

- 1) The Thai word reading and spelling abilities of Grade 3 students were significantly higher after learning than before learning at the .05 level of significance.
- 2) The Thai word writing and spelling abilities of Grade 3 students were significantly higher after learning than before learning at the .05 level of significance.
- 3) The Thai word reading abilities of Grade 3 students were significantly higher than the 70 percent benchmark set after learning at the .05 level of significance.
- 4) The Thai word writing spelling abilities of Grade 3 students were significantly higher than the 70 percent benchmark set after learning at the .05 level of significance.

Keywords : Thai word reading and spelling abilities, Brain-Targeted Teaching Model

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยมีความสำคัญและเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมและสังคมไทย ภาษาไทยช่วยสร้างความเป็นไทยให้กับคนในชาติ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสติปัญญาทั้งกระบวนการคิดของคนไทย ภาษาไทยยังเป็นสื่อแสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมและประเพณี การเรียนรู้ภาษาไทยเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนใช้ภาษาได้ถูกต้องทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน การอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินชีวิต การเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาเน้นการอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในระดับนี้ เพื่อให้นักเรียนสามารถสื่อสารและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พื้นฐานการอ่านและการเขียนจะต้องเริ่มต้นจากการสะกดคำ

ทักษะการเขียนสะกดคำเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อความหมายและถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรฯ วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาตอนต้น กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 6) ได้กล่าวถึงคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต้องมีทักษะการเขียนในภาษาไทย การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยายบันทึกประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตามจินตนาการและมีการยาพในการเขียน สามารถสะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นคว้าความหมายของคำ แต่งประโยคง่ายๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ เด็กไทยทุกคนควรเรียนรู้ในการเขียน และใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง การเขียนจึงเป็นทักษะสำคัญ ดังที่ อุไรวรรณ ศรีสุโข (2558, น. 35) กล่าวว่า ผู้เรียนวัยประถมต้นมีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะภาษาตามธรรมชาติ เช่น การอ่าน การเขียน การพูด เห็นได้จากความกระตือรือร้นในการอ่านเขียน หรือบอกเล่าประสบการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียนเอง ถ้างานที่ผู้เรียนกำลังทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ตรงกับความสนใจหรือความถนัด ผู้เรียนวัยนี้ก็จะมีความสนใจและสามารถทำงานอย่างต่อเนื่องได้นานมากขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งทิศนา แคมมณี (2545, น. 221-296) ได้กล่าวว่า จากการสังเกต และวิเคราะห์ผลงานของนักการศึกษาผู้ค้นคิดระบบและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนต่างๆ พบว่า นักการศึกษานิยมใช้คำว่า ระบบ ในความหมายที่เป็นระบบใหญ่ๆ เช่น ระบบการศึกษา หรือถ้าเป็นระบบการเรียนการสอนครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญๆ ของการเรียนการสอน ในภาพรวม และนิยมใช้รูปแบบ กับระบบที่ย่อยกว่า โดยเฉพาะกับวิธีการสอนซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อย ที่สำคัญของระบบการเรียนการสอน ดังนั้นจึงนิยมเรียกว่า รูปแบบการสอนเนื่องจากรูปแบบการสอนเบรนทาร์เกิด เป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพพัฒนาขึ้นโดย Hardiman (2012, p. 473) ซึ่งเป็นรองคณบดีฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์เป็นกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่แนะนำให้ครูนำมาจัดการสอนมีความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมการอ่านและการเขียนสะกดคำในภาษาไทยเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของผู้เรียนในช่วงชั้นประถมศึกษาตอนต้นเป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 65) มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องอาศัยการวางรากฐานทางภาษาที่ถูกต้อง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาไทยให้ถูกต้อง และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อผู้เรียนการพัฒนาความสามารถในการอ่านเขียนสะกดคำภาษาไทยซึ่งมีหลายรูปแบบการสอน และจากการศึกษาแนวทางการพัฒนา พบว่า การนำรูปแบบการสอนเบรนทาร์มาใช้พัฒนานักเรียน น่าจะมีผลดีต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสนาธิรัฐวิทยาคาร อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จากการวิเคราะห์ผลสรุปรายงานผลคะแนนการทดสอบระดับชาติ NT ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเสนาธิรัฐวิทยาคาร (2564, น. 21) พบว่านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านและการเขียนสะกดคำในภาษาไทย ส่งผลให้การนำคำไปใช้ผิด ตลอดจนไม่

สามารถจำหลักเกณฑ์ในการสะกดคำได้นาน และไม่สามารถนำคำหรือการสะกดคำที่เรียนผ่านมาแล้วนำกลับมาใช้ได้ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยจัดอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพึงพอใจ

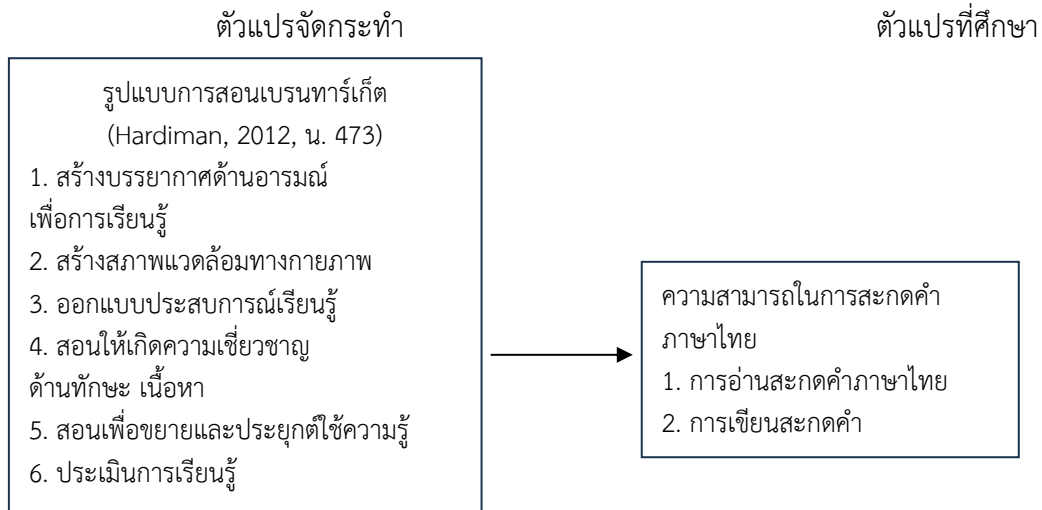
ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จึงสนใจที่จะปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยหาวิธีจูงใจด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิด ซึ่งเป็นวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น รู้สึกสนุกสนาน และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษาไทย แก้ปัญหาการอ่านและการเขียนสะกดคำส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการอ่านเขียนสะกดคำที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญการเรียนรู้ระดับที่สูงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดก่อนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดก่อนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Hardiman (อ้างถึงใน สุวรรณ อ่อนเบา, 2563, น. 9-10) ซึ่งเป็นรองคณบดีฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัย Johns Hopkins เป็นนักการศึกษาเริ่มเกี่ยวกับระบบประสาท-การศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 1) สร้างบรรยากาศด้านอารมณ์เพื่อการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนรู้ โดยการจัดบรรยากาศเชิงบวกทางอารมณ์ช่วยส่งเสริมในเรื่องการเรียนและผลการเรียนสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ 2) สร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือการสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจ ทำให้นักเรียนตื่นเต้น สนุกสนานต่อผู้เรียน เช่น การจัดวาง แสง สี กลิ่น การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้หยิบจับ ทดลอง การตกแต่งห้องเรียน การนำนักเรียนออกนอกสถานที่ ช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรงให้กับนักเรียน 3) ออกแบบประสบการณ์เรียนรู้ คือ การออกแบบการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ ช่วยให้ครูใช้มาตรฐาน การเรียนรู้ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการนำหลักสูตรมาช่วยออกแบบเป้าหมายการเรียนรู้ เช่น ใช้แผนผังความคิด สื่อรูปภาพ การอภิปรายแสดงความคิดเห็น เป็นการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายมากกว่าการบรรยาย เพื่อผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ของวิชานั้นๆ มากขึ้น 4) สอนให้เกิดความเชี่ยวชาญด้านทักษะ เนื้อหา คือ เป็นการสอนให้นักเรียนแปลความ เรียบเรียง จัดเก็บ จัดจำและเรียกคืนข้อมูล หรือนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาใช้ ทำให้นักเรียนเกิดความเชี่ยวชาญ ด้านข้อมูลความรู้มากขึ้น ซึ่งครูคอยกระตุ้นตั้งคำถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนักเรียนหาคำตอบได้ด้วยตัวเอง 5) สอนเพื่อขยายและประยุกต์ใช้ความรู้ คือ การต่อยอดความรู้ โดยนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และยังช่วยให้นักเรียนรู้จักบูรณาการและต่อยอดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และ 6) ประเมินการเรียนรู้ คือ การวัดผลการเรียนรู้ซึ่งมีหลากหลาย เช่น การตอบคำถามปากเปล่า การเขียนตอบคำถาม ซึ่งรูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดมุ่งเน้นให้วัดผลแบบต่อเนื่อง ไม่ได้วัดผลเฉพาะตอนต้นหรือตอนท้ายเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสนาธิรัฐวิทยาคาร อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 38 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสนาธิรัฐวิทยาคาร อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 21 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

ตัวแปร

ตัวแปรตัวแปรจัดกระทำ คือ รูปแบบการสอนเบรนท์ทาร์เก็ต

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความสามารถในการสะกดคำภาษาไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การสอนเบรนท์ทาร์เก็ต และแบบทดสอบวัดการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนเบรนท์ทาร์เก็ตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 แผน รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 ชั่วโมง จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 ซึ่งมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเหมาะสม

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสนาธิรัฐวิทยาคาร อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 21 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเขียนสะกดคำภาษาไทย ประกอบด้วย การอ่านคำ จำนวน 20 คำ

รวมเป็น 20 คะแนน และการเขียนคำ จำนวน 20 คำ มีคะแนนคำละ 1 คะแนน รวมเป็น 20 คะแนน จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความยากง่ายของแบบทดสอบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 แสดงว่าแบบทดสอบสามารถใช้ได้ และค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป แสดงว่า แบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนกผ่านสามารถนำไปใช้ได้ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน สูตร KR-20 เท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเขียนสะกดคำภาษาไทย ก่อนเรียนใช้เวลาการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง
2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ทาร์เก็ต จำนวน 7 แผน รวม 14 ชั่วโมง
3. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยหลังเรียน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและเพื่อสรุปผลการทดลอง ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเขียนสะกดคำภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ทาร์เก็ต ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติค่าที (t-test for dependent)
2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเขียนสะกดคำภาษาไทย ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ทาร์เก็ต หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติค่าที (t-test for dependent)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ทาร์เก็ต ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ทาร์เก็ตก่อนและหลังเรียน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ทาร์เก็ตก่อนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	M	S.D.	t	p
หลังเรียน	21	20	17.29	2.83	10.461*	.000
ก่อนเรียน	21	20	9.38	2.06		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ทาร์เก็ตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เกอร์

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เกอร์

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	M	S.D.	t	p
หลังเรียน	21	20	16.28	3.42	13.60 *	.000
ก่อนเรียน	21	20	9.47	2.99		

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เกอร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เกอร์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เกอร์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	เกณฑ์	M	S.D.	t	p
หลังเรียน	21	14	17.29	2.83	5.319 *	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เกอร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เกอร์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เกอร์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

* การทดสอบ	n	เกณฑ์	M	S.D.	t	p
หลังเรียน	21	14	16.28	3.42	3.060 *	.006

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เกอร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เธอร์เก็ท ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เธอร์เก็ทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การอ่านสะกดคำภาษาไทยซึ่งมีคะแนน หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เธอร์เก็ทสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนการเขียนสะกดคำภาษาไทย หลังการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์เธอร์เก็ท สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ด้วยเหตุนี้อันเนื่องมาจากรูปแบบการสอนเบรนท์เธอร์เก็ทส่งผลให้คะแนนหลังเรียนสูงขึ้น เพราะส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์โดยใช้สมอง

สอดคล้องกับแนวคิดของ Hardiman (2012) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเบรนท์เธอร์เก็ท มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ ในขั้นที่ 1 สร้างบรรยากาศด้านอารมณ์ เพื่อการเรียนรู้โดยการสร้างบรรยากาศเชิงบวกผนวกกับการสร้างความเครียดให้แก่เด็กนักเรียนสำคัญต่อการเรียนรู้ให้มีคุณภาพอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับสุนทร โคตรบรรเทา (2548, น. 25) ได้กล่าวถึง อารมณ์สำคัญต่อการเรียนรู้ อารมณ์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้การได้รับอิทธิพลจากอารมณ์ และมีอารมณ์เป็นตัวจัดการ ทำให้ผลกระทบทางอารมณ์ของบทเรียนหรือประสบการณ์ชีวิตจะมีผลต่อความรู้สึกรู้สึกหรือเจตคติต่อการเรียนรู้อย่างมหาศาลทีเดียว

ขั้นที่ 2 สร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผลมาจากการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสมกับเรื่องที่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับโกวิท ประวาลพุกษ์ (2549, น. 68) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการจัดห้องเรียนสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้จัดป้ายนิเทศให้ตรงกับเรื่องที่เรียนและเป็นปัจจุบัน

ขั้นที่ 3 การออกแบบประสบการณ์เรียนรู้ ผลมาจากการออกแบบการเรียนรู้ รวมไปถึงการวางแผนการเรียนรู้ ให้คำแนะนำต่างๆ ที่มีประสิทธิผลเชิงบวกโดยใช้แผนภาพความคิด หรือกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อแสดงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้แก่เด็กนักเรียนในรูปแบบที่เข้าใจง่ายมากขึ้น สอดคล้องกับ สุคันธรัตน์ ทัพแสง (2554, น.81-85) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเดียว ในแม่ ก กา สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า หลังจากทดลองนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน มีความสามารถในการสะกดคำเพิ่มขึ้น

ขั้นที่ 4 สอนให้เกิดความเชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา ทักษะ และแนวคิด ผลมาจากการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและทบทวนเนื้อหาที่ผ่านมาหลายขั้นตอน ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของ Hardiman (อ้างถึงใน สุวรรณ อ่อนเบา ,2563 น. 9-10) ได้กล่าวว่า การสอนให้เกิดความเชี่ยวชาญเป็นการใช้หลักทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับประสาทวิทยา นักเรียนมีการแปลความ เรียบเรียง จัดเก็บ จัดจำ ตลอดจนการเรียกคืนข้อมูลนำกลับมาใช้ สร้างประสบการณ์การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายจะส่งผลให้เกิดความเชี่ยวชาญในด้านเนื้อหามากขึ้น

ขั้นที่ 5 สอนเพื่อขยายและประยุกต์ใช้ความรู้ผลมาจากการจัดกิจกรรมที่ประยุกต์ใช้ความรู้คิดค้นออกมา เกิดขึ้นงานที่สร้างสรรค์จากผู้เรียนสอดคล้องกับแนวคิดของโกวิท ประวาลพุกษ์ (2549, น. 68) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสอนขยายความคิด โดยกิจกรรม เกม และสถานการณ์จำลอง ใช้การคิดทบทวนในสมอง ใช้การสอนเป็นลำดับให้ผู้เรียนคิดว่าจะทำอะไรต่อไปอีก

ขั้นที่ 6 ประเมินการเรียนรู้ ผลมาจากการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและต่อเนื่องมีการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, น. 108-110) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาสามารถใช้วิธีการประเมินผลการเรียนการสอนภาษาไทยได้อย่างหลากหลายวิธีการ แต่ต้องยึดหลักการวัด และประเมินผลที่ถูกต้อง

2. ความสามารถในการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ผลการอ่านสะกดคำภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเขียนสะกดคำภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิด มีกระบวนการขั้นตอนล้นส่งผลให้เกิดผลการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสุรธนา อ่อนเบา (2563, น. 76-77) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการสะกดคำภาษาไทยและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิด ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิด เมื่อระยะเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกันแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ และยังมีงานวิจัยของ พิณพนธ์ คงวิจิตร (2557, น. 67-69) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดที่มีต่อความสุขในการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีความสุขในการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และกลุ่มทดลองมีความคงทนในการเรียนรู้เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรศึกษาข้อมูล วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิด กระบวนการขั้นตอนต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาของผู้เรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและพัฒนาสมองได้อย่างเต็มที่

1.2 ครูควรสอบถามความรู้เดิมของนักเรียนก่อนขึ้นบทเรียนใหม่แต่ละครั้ง เพื่อจะประเมินความรู้เดิมของนักเรียนและนำไปสู่การวางแผนการเรียนรู้ขั้นตอนต่อไป

1.3 ครูควรศึกษา คัดค้น แฝงฝังความคิดประเภทต่างๆ ให้ เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นที่ 3 ร่วมกับนักเรียน

1.4 ในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรบันทึกผลการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นรายบุคคลเพื่อนำไปประเมินผล และนำไปพัฒนาความก้าวหน้าของนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการสะกดคำภาษาไทยในการเรียนรู้โดยรูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดในระดับชั้นอื่นๆ

2.2 ควรนำการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดไปพัฒนา ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

2.3 ควรนำการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการสอนเบรนท์ลาร์เกิดเปรียบเทียบกับรูปแบบการสอนอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2549) การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง สร้างพหุปัญญาด้วยโครงงาน Brain-based Learning. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ทิตนา แหมมณี (2545). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาพิมพ์.
- พิณพนธ์ คงวิจิตต์. (2557). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอน เบนทาร์เก็ตที่มีต่อ ความสุขในการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- มาเรียม นิลพันธ์. (2558). วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2).นครปฐม: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนเสนาะรัฐวิทยาการ.(2564). รายงานผลการทดสอบระดับชาติดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (NT) ของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564. นครราชสีมา: ผู้แต่ง
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). ตัวชี้ วัดและสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนทรรัตน์ ทัพแสง. (2554). การพัฒนาความสามารถการเขียนสะกดคำที่ประสมด้วยสระเดี่ยว ใน แม่ ก กา สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมบูรณาการ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- สุวรรณ อ่อนเบา. (2563). การพัฒนาความสามารถในการอ่านสะกดคำภาษาไทยและความคงทน ในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนเบนทาร์เก็ต (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- อุไรวรรณ ศรีสุทโธ. (2558). การพัฒนาแบบฝึกทักษะเขียนสะกดคำ มาตราแม่กนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์).
- Hardiman, M. (2012). The Brain-Targeted Teaching Model for 21st Century School Reading Companion and Study Guide. California: Corwin Press.

ธรรมวิถี: กระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z

โรงเรียนเจียนหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

DHAMMA WAY: PROCESS FOR ENHANCING LIFE SKILLS

FOR GEN Z YOUTH AT JIAN HUA SCHOOL,

BANG LEN DISTRICT, NAKHON PATHOM PROVINCE

พระเจริญพงษ์ วิชัย¹, พระมหาณรงค์ศักดิ์ สุทนต², พระมหาอริยะ ธีรทินรัตน์³,

พระสมุห์นพดล สุทนต⁴, พระมหาศุภวัฒน์ บุญทอง⁵

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phrajaroenphong Wichai¹, Phramaha Narongsak Suthon², Phramaha Ariya Thiratinrat³,

Phrasamu Noppadol Suthon⁴, Phramaha Supawat Boonthong⁵

Buddhist Panya Sri Dvaravati College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail : charoenphong.wi@mcu.ac.th

(Received : August 12, 2024 ; Edit : August 20, 2024 ; accepted : August 22, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง ธรรมวิถี: กระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z โรงเรียนเจียนหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ เพื่อประยุกต์ใช้หลักพุทธศาสนาออกแบบกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน Gen Z ในโรงเรียนเจียนหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๑๒ คน และการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเยาวชน Gen Z นักเรียน ๔๖ คน ประเมินผลด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกกลุ่มข้อมูล ตีความและประมวลผลข้อมูลแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า หลักธรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเยาวชน คือ หลักอริยสัจใช้แก้ปัญหา หลักอิทธิบาทใช้ในการเรียนรู้ หลักสังคหวัตถุใช้ในการเกื้อกูลกันในสังคม หลักภavana 4 ใช้ในการพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จากหลักธรรมเหล่านี้ นำไปออกแบบกระบวนการกลุ่ม 4 กิจกรรม (1) “คิดได้ ทำได้” ฝึกทักษะการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วอย่างฉับพลัน โดยใช้หลักอริยสัจ (2) “มือถือ มือไถ” ปลูกฝังการใช้เทคโนโลยี ฝึกทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยใช้หลักสังคหวัตถุ (3) “กตिका พาพลิกโลก” ฝึกทักษะการใฝ่เรียนรู้ การเคารพผู้อื่น กตिकासังคม โดยใช้หลักอิทธิบาท (4) “มันดาลา พาตื่นรู้” การนำศิลปะไปใช้เพื่อการฝึกสติพัฒนาสมาธิ ผลการประเมิน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและต้องการให้มีการจัดกิจกรรมลักษณะนี้อีกอย่างต่อเนื่อง ข้อดี คือ การได้ฝึกทักษะการใช้ชีวิตในด้านต่าง ๆ ได้นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และได้สร้างมิตรภาพที่ดีต่อกันภายในโรงเรียน ได้รู้จักเพื่อน ๆ มากขึ้น เกิดความคิดสร้างสรรค์มีความสามัคคี ได้มุมมองหลาย ๆ ด้าน ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในส่วนที่ต้องปรับปรุง คือ ระยะเวลาการจัดและควรเพิ่มฐานกิจกรรม

คำสำคัญ : ธรรมวิถี, ทักษะชีวิต, เยาวชน Gen Z

Abstract

Dhamma Way: A Process of Life Skill Development for Gen Z Youth at Jian Hua School, Bang Len District, Nakhon Pathom Province Objectives To apply Buddhist principles in designing a group process for life skill development activities for Gen Z youth at Jian Hua School, Bang Len District, Nakhon Pathom Province. Methodology Action research approach Interviews and focus group discussions with 12 key informants Implementation of life skill development activities with 46 Gen Z youth students Evaluation using reflective techniques Data analysis through data categorization, interpretation, and synthesis

Research Findings Buddhist principles that enhance life skills for youth Ariya Sacca (Noble Truths) for problem-solving Idhipada (Bases of Power) for learning Sanghavatthu (Social Factors) for mutual support in society Bhavana 4 (Four Foundations of Mindfulness) for developing into a complete human being Group processes designed based on these principles “Think and Do” for developing quick and effective problem-solving skills using Ariya Sacca “Mobile and Social” for fostering appropriate technology use and interpersonal skills using Sanghavatthu “Rules and Unlocking” for promoting learning, respect for others, and social norms using Idhipada “Mandala and Awakening” for using art to cultivate mindfulness and concentration using Bhavana 4 Evaluation Results Majority of students expressed satisfaction with the activities and desired their continuation. Benefits of the activities Development of life skills in various aspects through the application of Buddhist principles Fostering positive relationships and friendships within the school Encouraging creativity and unity Providing diverse perspectives and new learning experiences Areas for improvement Extending the duration of the activities Increasing the number of activity stations

Keywords : Dhamma Way, Life skills, Gen Z youth

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ปัญหาเด็กในสังคมไทยในปัจจุบันนั้น ปัญหานับวันจะรุนแรงมากขึ้นเกิดจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่แข่งขันกันอย่างเสรี ต่อสู้กันทางการตลาด กระตุ้นและเร่งเร้าให้ผู้คนนิยมการบริโภคผ่านสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้โครงสร้างของสังคมไทยอ่อนแอ ต้นทุนทางสังคม ศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมไทย ที่เป็นเอกลักษณ์แสดงให้เห็นความเป็นตัวตนของไทยถูกละเลยและถูกปฏิเสธจากเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งจึงได้รับการหล่อหลอมจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน เสี่ยงต่อการทำผิดกฎหมายและศีลธรรมอันดีงาม มีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ ขาดคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย ความขยัน หมั่นเพียรและความซื่อสัตย์ ผู้ปกครองทำงานนอกบ้านจนไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน สถาบันครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปตามโลกาภิวัตน์ทำให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวลดน้อยลง ขาดการเอาใจใส่และละเลยในการปลูกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดีงาม ของสังคมไทยให้กับเยาวชนเหล่านี้เป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก (ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษาเพื่อเด็กและผู้มีความต้องการพิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555) และเยาวชนในยุคปัจจุบันจำนวนไม่น้อย ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครูอาจารย์และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรักความปรารถนาดีอย่างมากมาเพียงใดก็ตามก็ไม่อาจ

พิทักษ์ปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัย หรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวัง

จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าเด็กและเยาวชน ทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานบางกลุ่มมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ๑) ติดเกมคอมพิวเตอร์ ๒) เด็กแข่งรถมอเตอร์ไซด์ ๓) ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา ๔) มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ๕) ติดยาเสพติด ๖) ให้ความสำคัญ กับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ (สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ, 2555) ปัจจุบันมีการจัดตั้ง องค์การ หน่วยงาน กลุ่มต่าง ๆ ที่มีพันธกิจการดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ซึ่งเห็นว่าในสังคมโลกนั้น ให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก นับเป็นเป็นทรัพยากรที่สำคัญเพราะเด็กและเยาวชนในวันนี้ก็คือ ผู้ใหญ่ที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศในอนาคต นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้สืบทอดมรดกวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาจากคนรุ่นก่อน เป็นผู้ที่กำลังจะก้าวขึ้นมาเป็นบทบาททางเศรษฐกิจสังคม และการเมืองในระยะเวลาอัน ใกล้ ดังนั้นการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างถูกต้องเหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

การพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแบบมนุษย์สมบูรณ์ให้เป็นคนดี มีศีลธรรม คุณธรรม มีวัฒนธรรมของ ความเป็นคนไทย มีน้ำใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเป็นมิตรกับคนรอบข้าง การดำเนินชีวิตมีความเป็น มนุษย์โดยธรรมชาติ แสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างชีวิตให้อยู่ดีกินดี มีความเป็นอยู่ที่สมบูรณ์ การเอาตัวรอดในสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ด้วยแนวทางที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม จริยธรรม แม้ว่าสังคมในปัจจุบัน แขนบ จะเป็นสังคมบริโภควัตถุนิยมไปเสียส่วนมากผู้คนเห็นคุณค่าของทรัพย์สินเงินทองมากกว่าคุณงามความดี การ พัฒนาทักษะชีวิตเยาวชนให้เป็นคนดีนับว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง หลักพุทธธรรมสามารถพัฒนาให้เยาวชนเป็นคนดีได้ การพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนไทยด้วยหลักพุทธธรรมนั้นจึงเป็นเรื่องที่ท้าทาย ต้องทำอย่างไรที่จะให้ เยาวชนมีความสนใจในการศึกษาหลักพุทธธรรม (อนุรุท ว่องวานิช, 2561) เพื่อเป็นหลักพัฒนาเด็กและเยาวชน ก็ เพราะว่าวิถีชีวิตของคนไทยเกินค่อนประเทศมีพุทธธรรมเป็นฐาน และฐานของวัฒนธรรมไทยก็คือพุทธธรรม ซึ่งมี อิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยในภาพรวม (มันเกียรติ โกศลนริศวิงษ์, 2541)

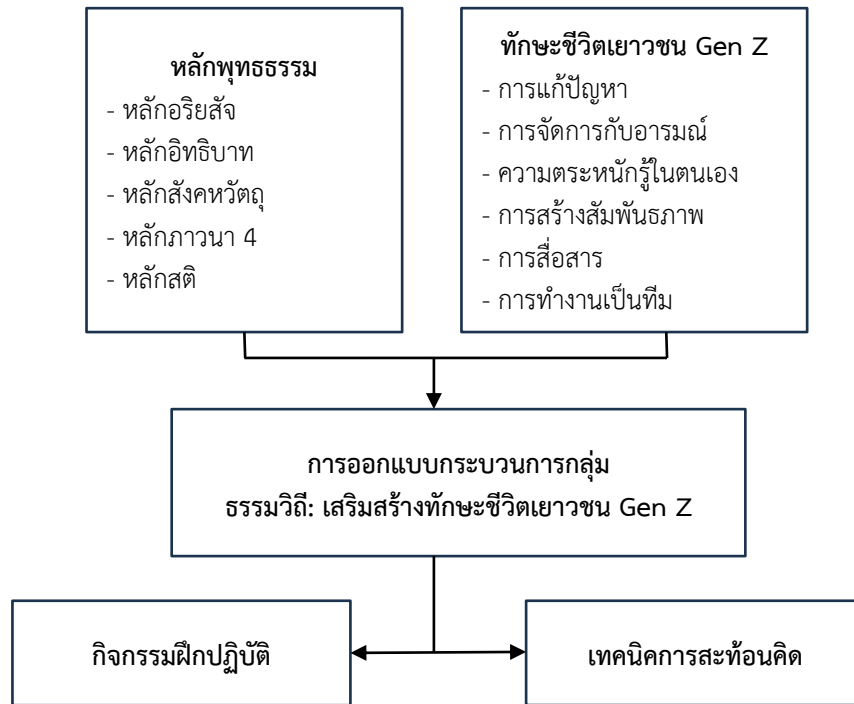
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย เป็นแรงบันดาลใจให้คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง ธรรมวิถี: กระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z โรงเรียนเจ็ญหัว อำเภอบางเลน จังหวัด นครปฐม โดยมีคณาจารย์หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวาร วดี เป็นทีมวิจัยหลัก และนิสิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 เป็นผู้ช่วยนักวิจัย มุ่งนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ไปออกแบบเป็นกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน ผ่านกระบวนการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิง ปฏิบัติการ ในส่วนของกิจกรรมเน้นการปฏิบัติการที่เป็นแรงจูงใจให้เยาวชนเกิดความสนใจศึกษาหลักพุทธธรรมที่ ตรงกับความต้องการของเยาวชน Gen Z และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมุ่งหวังให้เยาวชน ได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิต เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีในการนำพาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักพุทธศาสนาสำหรับเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน GEN-Z ในโรงเรียนเจ็ญหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อออกแบบกระบวนการกลุ่มเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน Gen Z ในโรงเรียนเจ็ญหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน Gen Z ในโรงเรียนเจ็ญหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ธรรมวิธี: กระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z โรงเรียนเจ็ญหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มุ่งศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน จึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบและขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ออกแบบกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z โรงเรียนเจ็ญหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์/สังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการออกแบบกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนากระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 3 การนำกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปจัดกิจกรรมกับนักเรียน โรงเรียนเจ็ญหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ขั้นตอนที่ 4 การใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อประเมินกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อออกแบบกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

2. แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน Gen Z ในโรงเรียนเจียนหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

3. แบบบันทึกการสะท้อนคิด (Reflection) เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน Gen Z ในโรงเรียนเจียนหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีแบบผสมผสานดังต่อไปนี้

1. การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1) คณาจารย์ 2) ผู้เชี่ยวชาญ 3) นิสิต 4) ตัวแทนครู 5) ตัวแทนผู้ปกครอง และ 6) ตัวแทนนักเรียน เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัยในการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการออกแบบและพัฒนา ขั้นการทดลองใช้ และขั้นการประเมินปรับปรุง

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการเก็บข้อมูลโดยการเข้าไปสังเกตการณ์การ โดยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน Gen Z ในโรงเรียนเจียนหัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร และการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม โดยการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ (ชาย โพธิ์สิตา, 2548)

ขั้นที่ 1 กำหนดมโนทัศน์ (Concept)

ขั้นที่ 2 รวบรวมสาระเนื้อหา (Content)

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์/สังเคราะห์จำแนกกลุ่มข้อมูล (Classification) ที่ความและประมวลผลข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสนทนากลุ่ม และการสังเกตระหว่างการดำเนินกิจกรรมการวิจัย จำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ชุด คือ 1) ข้อมูลเพื่อออกแบบและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ชุมชนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน 2) ข้อมูลเพื่อประเมินผลระหว่างทดลองใช้และหลังการทดลองใช้กระบวนการเรียนรู้ชุมชนโดยใช้วิจัยเป็นฐานวิชาอิสสระทางพระพุทธศาสนา

ผลการวิจัย

1. หลักธรรมทางพุทธศาสนาสำหรับเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน GEN-Z

ในยุคสมัยที่โลกหมุนไปอย่างรวดเร็วและเต็มไปด้วยความท้าทาย หลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นเครื่องมืออันทรงคุณค่าในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการเติบโตและความสำเร็จในอนาคต หลักธรรมสอนให้เยาวชนเข้าใจธรรมชาติของตนเองและโลกที่อยู่รอบตัว รวมถึงวิถีการใช้ชีวิตอย่างมีสติและมีเป้าหมาย ด้วยการนำหลักธรรมเหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เยาวชนจะสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการรับมือกับความยากลำบาก ความเครียด และความไม่แน่นอนต่าง ๆ ที่พวกเขาจะต้องเผชิญ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาหลักธรรมเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน โดยการศึกษาเชิงเอกสาร และการสนทนากลุ่ม พบว่า มีหลักธรรมที่สามารถช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน และเยาวชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

1.1) หลักอริยสัจเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการแก้ปัญหา

อริยสัจ ๔ เป็นหลักธรรมที่ช่วยเสริมสร้างทักษะที่ใช้ในการคิดแก้ปัญหา หมายถึง การคิดของบุคคลในการระบุปัญหา นิยามปัญหา รวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพถึงต้นเหตุที่แท้จริงของปัญหา โดยมีเกณฑ์ที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาเดิมซ้ำ ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทักษะการแก้ปัญหานั้นสำคัญต่อทุกช่วงวัยในโลกยุคใหม่นี้เพราะ แต่ก่อนปัญหาหลาย ๆ อย่างรอบตัวเราอยู่ในลักษณะของการ

ที่มีรูปแบบ (Pattern) หรือมีตัวแปรต่าง ๆ ที่เรารู้จักและควบคุมได้ แต่ในโลกปัจจุบันที่มีตัวแปรเข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหาต่าง ๆ มากขึ้น ซับซ้อนมากขึ้น อันเนื่องจากสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ขนาดตัวแปรอย่างพฤติกรรมตนเองก็ซับซ้อนกว่าเดิม หลักอริยสัจ 4 สามารถช่วยการแก้ปัญหาในทุกสถานการณ์ ทักษะในการใช้ปัญญาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล

1.2) หลักสังคหวัตถุเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านสัมพันธภาพ/ด้านการสื่อสาร/ด้านการทำงาน

เป็นทีม

สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ประกอบด้วย ทาน การให้ ปิยวาจา การพูดจาไพเราะ เป็นหลักสำคัญที่เป็นแนวปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดี หลักอรรถจริยา การประพฤติประโยชน์ และสมานัตตา การมีตนเสมอผู้อื่น/การมีส่วนร่วมเข้าไปช่วยเหลือ ช่วยสร้างสังคมที่อบอุ่น มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สังคหวัตถุ 4 ในชีวิตประจำวันเป็นสูตรความสุขและสมาธิที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน การเอื้อเฟื้อแบ่งปันด้วยน้ำใจไมตรีที่ดี การใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ การพิจารณาและทำสิ่งที่ถูกต้อง ช่วยให้เราใช้ชีวิตที่มีความสุขและมีคุณค่าอย่างแท้จริง ด้วยการฝึกฝนและปฏิบัติตามสังคหวัตถุ 4 เหล่านี้ เราสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่ดีขึ้นและมีสุขภาพที่ดีทั้งกายและจิตใจได้อย่างยั่งยืน การนำหลักธรรมคำสอนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ถือเป็นบุญอย่างหนึ่งของชาวพุทธ หลักธรรมที่เราเรียนรู้ ไม่เพียงช่วยให้เรามีสมาธิและความสงบในใจ แต่ยังช่วยให้เราทำความเข้าใจเรื่องราวของชีวิต และวิธีการรับมือกับความทุกข์ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติเราสามารถนำหลักธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.3 หลักอริยบทเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านความตระหนักรู้ในตนเอง/ด้านการทำงานเป็นทีม

การใช้หลักธรรมอริยบท 4 ได้แก่ ฉันทะ ความชอบใจ พอใจ วิริยะ ความเพียร พยายาม จิตตะ ความมุ่งมั่น เอาใจใส่ วิมังสา หมั่นทบทวน ไตร่ตรอง หลักธรรมนี้สามารถที่จะช่วยสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน ในด้านการศึกษาเล่าเรียน การทำงานทั้งที่เป็นงานส่วนบุคคลและการร่วมมือกันทำงานกับผู้อื่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยหลักธรรมดังกล่าว อริยบท 4 สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ต้องอาศัย ฉันทะ ความสนใจหรือชอบใจ คืออยากที่จะทำ สิ่งนั้นก่อน เมื่อเกิดความสนใจแล้วอยากจะทำประสบความสำเร็จ ก็ต้องใช้ วิริยะและจิตตะ ควบคู่กัน เพื่อเรียนรู้ศึกษาทำความเข้าใจในสิ่งนั้นที่ตนสนใจ ประกอบกับความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อ และใช้วิมังสา เพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขมองเห็นข้อผิดพลาด ความขาดตกบกพร่องและพัฒนาผลงานของตนแม้จะประสบผลสำเร็จแล้ว

1.4 หลักภาวนา ๔ เสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์

ภาวนา แปลว่า การเจริญ การอบรม การทำให้มีให้เป็นขึ้น พัฒนาขึ้น ภาวนา หมายถึงการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นทุกด้าน ในทางพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น 4 อย่าง คือ 1) กายภาวนา คือ การเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรียทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2) สีสภาวนา การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน 3) จิตภาวนา การเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตา กรุณา ขยันหมั่นเพียร อุตุนมีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใส 4) ปัญญาภาวนา การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดปล่อยพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา

2. กิจกรรมกระบวนการกลุ่มเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน Gen Z

ความผันผวนเปลี่ยนแปลงมิติต่าง ๆ อย่างรวดเร็วของสังคมยุคปัจจุบันที่เยาวชน Gen Z กำลังเติบโตและก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ทักษะชีวิตกลายเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและประสบความสำเร็จในอนาคต ในการวิจัยเรื่องนี้ได้ออกแบบกิจกรรมกระบวนการกลุ่มสำหรับเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเหล่านี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะชีวิตพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเยาวชน Gen Z เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการจัดการอารมณ์ ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมแบบกลุ่มที่สนุกสนานและมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดของกิจกรรมกระบวนการกลุ่มเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z โดยจะกล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมเหล่านี้ วิธีการดำเนินการ และตัวอย่างกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้

2.1) กิจกรรมที่ 1 “คิดได้ ทำได้” กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกทักษะการคิดเพื่อการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะของกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมยกขวดน้ำโดยห้ามใช้มือ วิทยากรกระตุ้นให้เกิดการคิดเพื่อหาวิธียกขวดน้ำโดยใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การใช้ข้อศอก การใช้แขน ฯลฯ ระหว่างดำเนินกิจกรรมบรรยายสอดแทรกหลักธรรมเรื่องอริยสัจ 4 โดยมีมุ่งหมายให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกฝนทักษะการคิดแก้ปัญหาและมีความรู้ความเข้าใจเรื่องอริยสัจ 4 และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วิธีดำเนินการกิจกรรม วิทยากรกล่าวนำกิจกรรม โดยย้ำถึงการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ต้องใช้ความคิดและจินตนาการที่หลากหลาย ชี้แจงกิจกรรมโดยแบ่งสมาชิกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันตามกติกา ดังนี้ ให้แต่ละกลุ่มคิด วางแผนวิธีเก็บขวดและแก้วน้ำที่วางไว้ในที่ต่างๆ โดยห้ามใช้มือจับ เมื่อเริ่มทำกิจกรรม โดยให้สมาชิกทั้งสองกลุ่มสลับกันทำทีละคน และห้ามเก็บด้วยวิธีที่เหมือนกัน สอบถามสมาชิกแต่ละคนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ ได้บทเรียนอะไรจากกิจกรรมนี้ วิทยากรเชื่อมโยงเปรียบเทียบกับ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ว่าแต่ละปัญหาย่อมมีทางออกและวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาได้หลายวิธี ซึ่งต้องมีการคิดทบทวนและใคร่ครวญถึงผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นก่อนตัดสินใจเลือกวิธีการใด ชื่นชมสมาชิกในการทำกิจกรรมที่มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายและให้กำลังใจเมื่อชีวิตจริงเผชิญปัญหาต่าง ๆ ด้วยข้อความที่ปลุกเร้าจิตใจ เช่น “สมองคนเราสามารถคิดได้ไม่จำกัด ปัญหาทุกอย่างในชีวิตมีทางออกเสมอ” วิธีการในการแก้ปัญหาที่ดีจะต้องเหมาะสมกับปัญหาที่เราจะแก้ (แก้วหรือขวด) สถานการณ์แวดล้อม (บนพื้น ในน้ำ หรือบนต้นไม้) และตัวเราที่เป็นผู้แก้ปัญหาด้วย (เช่น สูง แขนยาว ขาแข็งแรง ฯลฯ) ถ้ามถึงการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยไม่สรุป ได้เรียนรู้อะไร และจะนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

2.2) กิจกรรมที่ 2 “มือถือ มือไถ” กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกทักษะการให้ การพูด การช่วยเหลือ การปฏิบัติตนให้เสมอต้นเสมอปลาย โดยลักษณะการออกแบบกิจกรรมโดยจะให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอกับคนหมู่มาก ในหัวข้อที่ว่า “ข้อดี ข้อเสีย ของการใช้โทรศัพท์มือถือสมาโทโฟน” ซึ่งวิทยากรจะสอนหลักธรรม สังคหวัตถุ 4 ควบคู่ไปด้วย โดยคาดว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ทำงานเป็นทีมในการออกแบบข้อมูลในการนำเสนอ และมีการกล้าแสดงออก ในทักษะการพูด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

วิธีดำเนินการกิจกรรม ตั้งชื่อกลุ่มในแต่ละกลุ่มประมาณ 7 – 10 คน เพื่อให้เกิดความลงตัวในจำนวนของนักเรียน จากนั้นวิทยากรให้นักเรียนได้ถอดบทความของกิจกรรมของฐานที่มีชื่อว่า มือถือ มือไถ ลงใน ฟลิปชาร์ต อีกทั้งยังให้นักเรียนได้วิเคราะห์เพื่อให้เกิดปัญญา จากชื่อกิจกรรมในฐานอื่น ๆ ซึ่งเกิดจากการได้ใช้เครื่องมือสื่อสารจริงในปัจจุบันซึ่งตัวของนักเรียนนั้นมีแทบทุกคน และให้นักเรียนได้แยกแยะ สิ่งที่ได้ประโยชน์จากชื่อกิจกรรมและสิ่งที่ไม่ได้ประโยชน์จากชื่อของกิจกรรม เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้แยกแยะสิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิด จากการได้ใช้มือถือหรือเครื่องมือสื่อสาร เป็นต้น

2.3) กิจกรรมที่ 3 “กติกา พาพลิกล็อก” กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกทักษะการเรียนรู้ด้านการเคารพ กติกา โดยลักษณะการออกแบบกิจกรรมจะมีอุปกรณ์ในการเล่น คือ ไม้ตัวต่อ เป็นอุปกรณ์ จะให้นักเรียนตั้งแถวเป็นทีมซึ่งจะแบ่งออกเป็น ๒ ทีมเพื่อให้แข่งขันกัน ซึ่งจะมีกติกาในการเล่น โดยวิทยากรจะสอนแทรกหลักธรรมระหว่างทำกิจกรรม เช่น หลักอิทธิบาท ๔ ควบคู่ไปด้วย โดยคาดว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะเกิดความตระหนักในการเคารพ กติกา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกฎ กติกา ในสังคมได้

วิธีดำเนินกิจกรรม จัดเตรียมอุปกรณ์ ตัวต่อบล็อกไม้ พื้นที่กว้างมีเส้นตรง หรือชอล์กขีดเส้น โต๊ะสำหรับวางบล็อกไม้ วิทยากร/พี่เลี้ยง แบ่งกลุ่มนักเรียน 5-10 คน หรือเป็น 4 กลุ่มขึ้นไป ตามความเหมาะสมของจำนวนผู้เข้าร่วม วิธีการ เริ่มจากตั้งชื่อทีม ให้ผู้เล่นจับตัวต่อบล็อกไม้ทีละ 10 ชิ้น มีสีที่ต่างจากไม้อันอื่นอยู่ 1 ชิ้น ให้ตั้งแถวห่างจากโต๊ะประมาณ 10 เมตรขึ้นไป จากนั้นให้ตั้งบล็อกไม้ไว้ที่หลังมือ ยื่นมือไปข้างหน้า แล้วเริ่มเดินไปที่โต๊ะเพื่อวางบล็อกไม้ ในระหว่างที่เดินต้องไม่ให้ไม้ล้ม และต้องเดินไปเรียงบล็อกไม้ให้ครบทั้ง ๑๐ ชิ้น หากไม้ล้มต้องเก็บไปเรียงใหม่ทั้งหมด ไม้ที่วางชิ้นสุดท้ายต้องเป็นไม้ที่มีสีแตกต่างจากไม้ชิ้นอื่น ทีมใดเรียงครบ ๑๐ ชิ้น ทีมนั้นเป็นผู้ชนะ (การให้ใช้ไม้ชิ้นที่มีสีแตกต่างจากไม้ชิ้นอื่นซึ่งมีอยู่ชิ้นเดียวเพื่อให้ทีมตัดสินใจว่าควรให้ผู้ใดเป็นผู้วางไม้ชิ้นสุดท้ายเป็นผู้ปิดท้ายกิจกรรมและถือว่าการมอบหน้าที่ที่สำคัญให้) ในการเล่น ผู้เล่นสามารถพลิกแพลงหรือหาวิธีต่าง ๆ ในระหว่างการเล่นได้ แต่ต้องไม่ผิดกติกาที่กำหนด

2.4) กิจกรรมที่ 4 “แมนดาลา พาตื่นรู้” กิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้นำศิลปะไปใช้เพื่อการภาวนาฝึกสติและสมาธิ โดยลักษณะการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ระบายสีบนชิ้นงานโดยอิสระ ตามความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละคน ซึ่งวิธีนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักธรรม ภาวนา ๔ และจะเป็นการภาวนาอีกทางเลือกหนึ่งที่จะเหมาะสมกับจริตของแต่ละบุคคล

วิธีดำเนินกิจกรรม วิทยากรผู้ดำเนินกิจกรรมแจกรูปภาพให้นักเรียนท่านละ 1 ภาพ ให้นักเรียนระบายสีลงในภาพ ในการระบายสีให้นักเรียนมีอิสระในการระบาย จะระบายสีอะไรก็ได้ และในการระบายจะไม่กำหนดว่าต้องอยู่ในกรอบของภาพ ในระหว่างทำกิจกรรมวิทยากรอธิบายสอนแทรกหลักธรรมในการระบายสีลงในรูประหว่างที่นักเรียนจินตนาการถึงสีว่าจะใช้สีอะไรก่อนหลัง และจะเริ่มที่จุดไหนของภาพดี ในระหว่างนี้ความคิดของ นักเรียนย่อมต้องมีความสับสน วุ่นวายบ้าง เมื่อนักเรียนหาข้อสรุปเกี่ยวกับสีและจุดเริ่มต้นได้แล้ว ในการลงมือระบายสี ในขณะที่นักเรียนระบายสีนั้น ช่วงเวลานี้สมาธิของนักเรียนจะอยู่ที่รูปภาพเพื่อระบายสีให้อยู่ในขอบที่ต้องการ ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการ สมถภาวนา เพราะเด็กจะมีสมาธิในการทำงานของตนให้ออกมาได้จากที่มีความตั้งใจ จึงเป็นการฝึกอบรมจิตให้มีสมาธิ ให้เกิดความสงบนิ่ง

จากการดำเนินกิจกรรมการวิจัย เป็นการเสริมสร้างทักษะชีวิตโดยระบบกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม โดยเฉพาะกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จำเป็นในการสร้างทักษะชีวิตมีหลากหลายลักษณะ เช่น การทำกิจกรรมชมรมต่าง ๆ เพื่อเด็กได้ทำงานร่วมกัน ได้มีโอกาสสร้างสัมพันธ์ภาพ ได้สื่อสารกับผู้อื่น ได้รู้จักตนเองและรู้จักผู้อื่นได้ตัดสินใจแก้ปัญหา เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม กิจกรรมที่ได้ทำจะต้องมีลักษณะที่เน้นให้เด็กคิดเองทำเอง โดยมีครู หรือ ผู้ใหญ่เป็นที่ปรึกษา สามารถดำเนินการได้ตลอดปี เพราะมาจากพลังของเยาวชนเองสามารถสืบทอดจากรุ่นพี่ไปสู่รุ่นน้องได้ เพราะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของจากเยาวชนเอง กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สร้างทักษะชีวิตทั่วไปให้กับเด็ก เช่น กิจกรรมชมรมห้องสมุด กิจกรรมชมรมวิชาการต่าง ๆ กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สร้างทักษะชีวิตแก้เฉพาะปัญหา ได้แก่ ชมรมการต่อต้านสารเสพติด ชมรมต้านภัยเอดส์ ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน การออกแบบกระบวนการกิจกรรมขึ้นมา นั้นแสดงให้เห็นถึงภาพลักษณะของแต่ละกิจกรรมซึ่งจะมีทักษะแตกต่างกันออกไปเห็นได้ชัดเจนพร้อมได้แทรกหลักธรรมเข้าไปให้เกิดการวิเคราะห์ แยกแยะในเรื่องต่าง ๆ และยังให้ความรู้ในด้านทักษะการอยู่ร่วมกับสังคมปัจจุบัน

3. ประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรม

ผลการประเมินพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมและอยากให้มีการจัดกิจกรรมแบบนี้ อีกต่อไปเรื่อย ๆ โดยกิจกรรมนี้มีข้อดี คือ การได้ทราบถึงทักษะเสริมสร้างในการใช้ชีวิตในด้านต่าง ๆ โดยการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการได้สร้างมิตรภาพที่ดีต่อกันภายในโรงเรียนได้รู้จักเพื่อน ๆ มากขึ้น เกิดความคิดสร้างสรรค์มีความสามัคคีได้มุมมองหลาย ๆ ด้าน ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

จากการให้นักเรียนได้สะท้อนคิดเกี่ยวกับประโยชน์อะไรในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ได้ข้อสรุปว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าค่ายธรรมะในแต่ละฐานไม่เหมือนกันและในแต่ละฐานจะมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง โดยฐาน คิดได้ ทำได้ ทำให้นักเรียนได้ทราบถึงความคิดหลากหลายของแต่ละช่วงอายุที่แตกต่างกันที่ใช้ในการแก้ปัญหา ส่วนฐานมือถือ มือไถ นักเรียนจะได้ประโยชน์จากการนำโทรศัพท์ไปใช้ในทางที่ถูกต้อง เช่น ศึกษาหาความรู้ในด้านต่างๆ การอ่านข่าวที่มีประโยชน์ และโทษของการใช้โทรศัพท์เยอะเกินไป ส่วนฐาน กติกา พาพลิก ล็อค นักเรียนก็จะได้รับความสามัคคี การช่วยเหลือกันในสังคม และสอนให้รู้ถึงความมีระเบียบวินัยรวมทั้งการเคารพ กฎทางสังคมบ้านเมืองด้วย ส่วนฐาน มั่นดาลา เป็นฐานที่ให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้ลึกของตัวเองและได้เข้าใจ ความรู้สึกของตัวเองมากขึ้นรวมถึงได้ใช้สติ สมาธิ ในการจดจ่ออยู่กับงานที่ได้รับมอบหมาย

ความรู้สึกระหว่างการทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ข้อสรุปว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในฐาน คิดได้ ทำได้ ซึ่งมี ความสุขและสนุกสนานเพราะได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งมีวิธีคิดภายในกลุ่มที่แตกต่างกันแต่ก็สามารถ นำมาแก้ปัญหาร่วมกันได้เป็นอย่างดี ส่วนฐาน มือถือ มือไถ ได้ข้อสรุปว่า นักเรียนมีความสุขและเพลิดเพลินใน การทำกิจกรรมในกลุ่มพร้อมทั้งนำเสนอหน้าชั้นเรียนซึ่งได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกันทำให้เห็นว่า เด็กนักเรียนมีความมั่นใจในการกล้าแสดงออก ส่วนฐาน กติกา พาพลิก ล็อค ได้ข้อสรุปว่า นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ ดีต่อกันเป็นการสร้างมิตรภาพที่ดีต่อกันเพื่อให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มและได้รู้จักกันมากขึ้นภายในโรงเรียน ส่วนฐาน มั่นดาลา ได้ข้อสรุปว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้สึก สงบ มีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่ทำให้เกิดสติ ปัญญา ทำให้เห็นคุณค่าในตนเอง

การนำความรู้จากการทำกิจกรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ข้อสรุปว่า ฐานคิดได้ ทำได้ นักเรียนได้รับความรู้ในเรื่องเสริมสร้างทักษะชีวิตการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในแต่ละช่วงวัย และเกิดทักษะในด้านการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ อย่างมีเหตุและผลซึ่งทักษะเหล่านี้สามารถนำมาปรับใช้ในการใช้ชีวิตประจำวันได้อีกด้วย ส่วน ฐาน มือถือ มือไถ นักเรียนมีทักษะในการพูดสื่อสารได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งเกิดความมั่นใจมากขึ้นในการอภิปราย ถึงข้อดี ข้อเสียในการใช้โทรศัพท์บนโลกโซเชียลในปัจจุบัน ส่วนฐาน กติกา พาพลิก ล็อค นักเรียนได้รับความรู้การ เสริมสร้างทักษะชีวิตในด้านเคารพกฎระเบียบวินัยในสังคมปัจจุบันส่งผลให้เกิดความสามัคคีและการใช้ ชีวิตประจำวันร่วมกัน ส่วนฐาน มั่นดาลา นักเรียนได้ทักษะการควบคุมอารมณ์ในด้านการอดทนของตนเองทำให้เกิด สติและปัญญาในด้านต่างๆเช่นในด้านการเรียน ด้านความรัก ด้านการเงิน และด้านการงาน ซึ่งสามารถนำมา ปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

หลักพุทธศาสนาสำหรับเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน GEN-Z ในโรงเรียนเจ็ยน์หัว อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทักษะชีวิตเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเยาวชน Gen Z ใน สังคมไทยปัจจุบันนี้ การดำเนินชีวิตอยู่จะมีความสุขจำเป็นจะต้องมีทักษะและหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ในการ พัฒนาทักษะชีวิตหากต้องการให้การพัฒนาทักษะชีวิตมีรากฐานการพัฒนาที่ มั่นคงและดั่งลึกลึกสู่การใคร่ครวญ ทบทวนชีวิตอย่างจริงจัง โดยเฉพาะผู้ที่ศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งต้องเป็นผู้ที่บวชเรียนด้วยแล้วจะต้องนำ หลักศาสนธรรมมาเป็นฐานในการพัฒนาทักษะ ชีวิตจะสามารถทำให้ผู้ศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างลุ่มลึก เพราะหลักธรรมทางศาสนานั้น ได้ผ่านการศึกษาวิเคราะห์ทดสอบและปฏิบัติสืบทอดกันมายาวนานหลักศาสนธรรม

ที่ควรนำมาพัฒนาทักษะชีวิต สอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวถึงหลักธรรมที่สามารถทำให้วัยรุ่นรู้เท่าทันต่อสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัวยอมทำให้วัยรุ่นรอดพ้นจากอันตรายของสังคมรอบตัวได้ เพราะอริยสัจ ๔ เป็นการบ่งบอกถึงความจริง ความจริงที่เกิดสำหรับมนุษย์ คือการเกิดเกี่ยวกับความทุกข์ ที่เป็นหัวใจ และสิ่งที่เป็นทุกข์ ก็คือปัญหา ดังนั้นอริยสัจ ๔ จึงมองไปในทางมุมมองของปัญหา คือ ทุกข์ คือ ปัญหา เป็นสิ่งที่ควรรอบรู้ว่าตัวทุกข์คืออะไร สมุทัย คือ สาเหตุของปัญหามาจากอะไร เป็นสิ่งที่ควรละ นิโรธ คือ การแก้ปัญหา เพื่อให้หลุดพ้นจากทุกข์ เป็นสิ่งที่ควรทำให้แจ้ง มรรค คือ วิธีแก้ปัญหา เป็นสิ่งที่ควรอบรมบำเพ็ญให้เกิดมี ซึ่งแบ่งเป็นการแก้ปัญหาในระดับปัจเจกชน และสังคมทุกระดับชั้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2556)

การออกแบบกระบวนการกลุ่มเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน Gen Z มุ่งเน้นการฝึกทักษะในการใช้ชีวิตประจำวันรู้ทันเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้เยาวชนนั้นได้เกิดการเรียนรู้เอาตัวรอดในสังคมซึ่งในแต่ละกิจกรรมที่ออกแบบมานั้นล้วนแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และมีทักษะการวิเคราะห์สภาพการณ์ การศึกษาของประเทศไทย จากประเภทของกลุ่ม ทั้งกลุ่มพื้นฐานและกลุ่มประยุกต์ แม้จะช่วยให้สมาชิกมีส่วนร่วมได้มาก แต่ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง เช่น ต้องใช้เวลามาก ความลึกซึ้งหรือความหลากหลายในประเด็นการอภิปราย สิ่งเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญของการบรรลุลงานสูงสุด แกนนำสามารถกำหนดได้จากการออกแบบงาน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญของการกำหนดงาน 2 ประการ คือ 1) การกำหนดกิจกรรมที่ชัดเจนว่าจะให้สมาชิกแบ่งกลุ่มอย่างไร เพื่อทำอะไร ใช้เวลามากน้อยแค่ไหน เมื่อบรรลุลงานแล้วจะให้ทำอย่างไรต่อ เช่น เตรียมเสนอผลงาน 2) การกำหนดโครงสร้างของงานที่ชัดเจน บอกรายละเอียดของกิจกรรมและบทบาท โดยทำเป็นกำหนดงานที่แกนนำแจ้งแก่สมาชิก หรือทำเป็นใบงานมอบให้กับกลุ่ม โดยจัดทำเป็นใบงานหรือใบชี้แจง ซึ่งการออกแบบใบงาน หรือใบชี้แจง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มทำงานได้สำเร็จ โดยมีกรอบการทำงานที่ชัดเจนหรือสร้างเป็นตารางการวิเคราะห์ให้เป็นกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กล่าวถึงแนวทางในการฝึกทักษะชีวิตสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา ได้แก่ การอบรมเรื่องทักษะชีวิต การสอนแทรกในชั่วโมงปกติ กิจกรรมแนะแนว ค่ายเยาวชนแกนนำ การรณรงค์ป้ายประชาสัมพันธ์ การปฐมนิเทศนักเรียน นักศึกษา ชมรม และกิจกรรมเสริมหลักสูตร (กรมสุขภาพจิต, 2541) ดังนั้น ออกแบบกระบวนการกลุ่มเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน Gen Z เป็นการเสริมสร้างทักษะให้กับเยาวชนให้มีการเกิดการคิดวิเคราะห์แยกแยะพร้อมปรับตัวเข้าสู่สังคมในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาสามารถทำให้ใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างสมบูรณ์

การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชน Gen Z เป็นการพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิตให้รู้จักการเอาตัวรอดในสังคม ลักษณะของกิจกรรมจะสื่อถึงเรื่องราวในยุคปัจจุบัน เช่น กิจกรรมคิดได้ ทำได้ เป็นการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน กิจกรรมมือถือ มือไถ สื่อถึงการใช้โทรศัพท์ในด้านที่เป็นประโยชน์รวมถึงการช่วยเหลือผู้อื่น กิจกรรมกติกา พาพลิกล้อ เป็นการสื่อให้รู้จักการเคารพกฎระเบียบของสังคม กิจกรรมมันดาลา พาตื่นรู้ สื่อถึงการรู้จักจัดการอารมณ์ของตนเองเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้กล่าวว่า กิจกรรมที่จะสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะของกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ข่าวสาร เหตุการณ์ สถานการณ์ หรือประสบการณ์ของผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ค้นคว้า คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสื่อต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้สะท้อนตนเองเชื่อมโยงกับชีวิตในปัจจุบันและการดำเนินชีวิตในอนาคต 2) กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะต่าง ๆ ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมค่าย กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมชมรม/ชุมนุม กิจกรรมโครงการ/โครงการ กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น ดังนั้น การจัดกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชนเป็นการเสริมสร้าง

ภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เยาวชนได้พร้อมรับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อให้เยาวชน Gen Z ได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยเรื่อง ธรรมวิธี: กระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน Gen Z โรงเรียนเจ็ญหัวอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า การบูรณาการแบบสอดแทรกหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตของเยาวชนผ่านการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มเป็นวิธีการได้รับความสนใจจากนักเรียนผู้เข้าร่วมและจากข้อสรุปผลการสะท้อนคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม คือ หลักธรรมสำหรับเสริมสร้างทักษะชีวิตเป็นหลักปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ดังนั้น กิจกรรมกระบวนการกลุ่มที่เกิดจากการวิจัยนี้ สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้สำหรับการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยหลักธรรมได้ตามความเหมาะสม และโรงเรียนควรมีการติดตามผลของการวิจัยระยะยาว เพื่อประเมินประสิทธิผลของกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิต และตรวจสอบว่าเยาวชน Gen Z ที่ได้รับการฝึกอบรมสามารถนำทักษะชีวิตไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างยั่งยืนหรือไม่ อย่างไร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการเพื่อการสร้างพุทธนวัตกรรมเสริมสร้างทักษะกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ของเยาวชน

2.2) การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง การเรียนรู้เชิงรุก และกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและความสนใจของเยาวชน Gen Z ในยุคปัจจุบัน

2.3) การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2541). **คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็ก**. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- ชาย โพธิ์สิตา. **ศาสตร์และศิลป์การวิจัยเชิงคุณภาพ**. (2556). พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2556). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๙. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- วรัทยา พรหมสุนทร. (2555). “ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนที่มีต่อความสำคัญของปัญหาสังคมศึกษาเฉพาะกรณีเด็ก และเยาวชนในจังหวัดสงขลา”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมการศึกษาเพื่อเด็กและผู้มีความต้องการพิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). **สถานการณ์และปัญหา ของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ. (2555). “รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้”. **รายงานการวิจัย**, ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อนุรุธ ว่องวานิช. (2561). **แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพเยาวชนไทย ด้วยหลักพุทธธรรมในยุค Thailand ๔.๐**. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ ๖๐.
- มันเกียรติ โกศลนิตติวงศ์. (2541). **พุทธธรรม : ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG
สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

THE DEVELOPMENT OF THE PRODUCT MANAGEMENT TECHNOLOGY OF BCG MODEL
FOR DIPLOMA AGRICULTURAL STUDENTS
OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

จิราชาติ โยธะพล¹, ณัฐชัย จันทชุม², ทิพาพร สุจारी³

สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Jarichart yotapol¹, Nattachai Juntachum², Tipaporn Sujaree³

Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

Corresponding Author E-mail : nui_3007@hotmail.com¹, Nattachai@rmu.ac.th²,

Tipaporn.s012501@gmail.com³

(Received : June 20, 2024 ; Edit : June 19, 2024 ; accepted : June 19, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยประเมินคุณภาพร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาพืชศาสตร์ จำนวน 50 คนและ ระยะที่ 4 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม โดยนำผลการวิจัยไปประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองชิป (CIPP Model)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินสภาวะแวดล้อมข้อมูลความต้องการพื้นฐาน และความต้องการในการฝึกอบรมประกอบไปด้วย 3 หน่วย 11 หัวข้อ 2) ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ 10 คน ได้แก่ ความสอดคล้องของหลักสูตร อยู่ระหว่าง 0.71 – 1.00 ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร ความเหมาะสมของหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก 3) การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้เข้าอบรมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ .05 ในระดับปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมอยู่ในระดับมาก 4) การประเมินผลการใช้หลักสูตร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ได้แก่ ด้านผลผลิต ($\bar{x}$ 4.71, S.D. = 0.38) ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{x}$ = 4.69, S.D. = 0.30) และด้านบริบท ($\bar{x}$ = 4.65, S.D. = 0.41) ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, เทคโนโลยีการจัดการผลผลิต, โมเดลเศรษฐกิจ BCG

Abstract

This study has been designed as a research and development of the product management technology of BCG Model for Diploma Agricultural Students Office of the Vocational Education Commission. Consisted of four steps as follows ; Phase 1: study and analysis of general backgrounds, and training needs. Sample group 155 people. By purposive Sampling. Phase 2: development of training curriculum, Phase 3: Implementation of the training curriculum. The sample group consists of 50 students from the Higher Vocational Certificate in Plant Science program. Phase 4 : Evaluation of the training curriculum. The research results will be used to assess the curriculum based on the CIPP Model.

The research results found that:

- 1) The evaluation of the environmental conditions, basic information needs, and training requirements consisted of 3 units and 11 topics.
- 2) The curriculum quality evaluation by 10 experts revealed that the curriculum's alignment ranged from 0.71 to 1.00. The overall appropriateness of the curriculum outline and the curriculum itself was rated as high.
- 3) The trial implementation of the curriculum evaluation from the sample group showed that the average post-training scores of the trainees were significantly higher than the pre-training scores at the .05 level. The operational level was rated as high, and the satisfaction with the training was rated as the highest. The trainees' overall feedback was rated as high.
- 4) The final evaluation of the curriculum indicated that, overall, it was rated as the highest. When ranking the averages from highest to lowest, the categories were product, input, and context.

Keywords : Training Course Development, product management technology, BCG Model

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

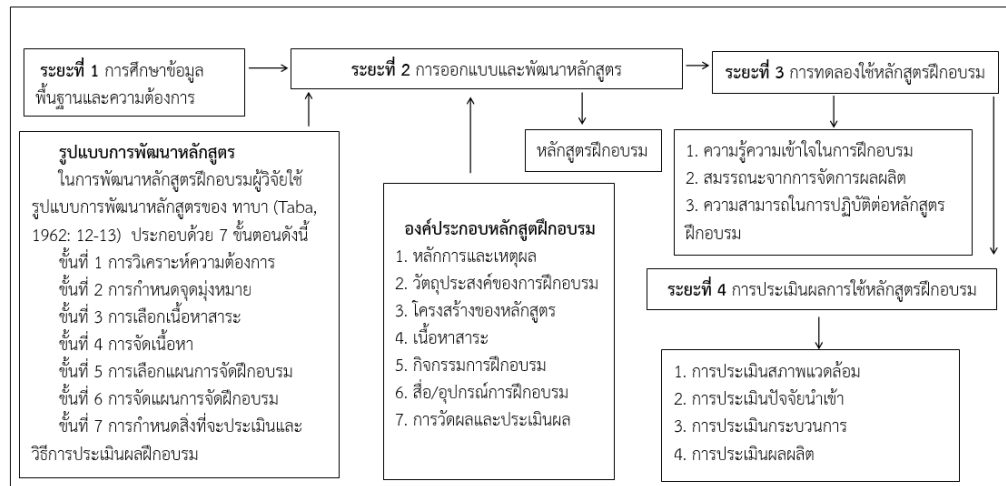
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีสถานะเป็นแผนระดับที่ 2 ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ และใช้เป็นกรอบสำหรับการจัดทำแผนระดับที่ 3 เพื่อให้การดำเนินงานของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ ได้กำหนดทิศทางของแผนพัฒนาตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ อาศัยหลักการ 4 ประการ ดังนี้ 1) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) การสร้างความสามารถในการ "ล้มแล้ว ลุกไว" 3) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ และ 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว อย่างไรก็ตาม แม้จะมีข้อจำกัดและความท้าทายเชิงโครงสร้างหลายประการ แต่ประเทศไทยยังคงมีสถานะของทุนทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพ จากการมีพื้นฐานทางทรัพยากรที่ดี มีโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ที่ได้รับการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าได้มาตรฐานสากล และมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าและบริการตามความต้องการของตลาดโลก ซึ่งเป็นปัจจัยรองรับการปรับตัวเพื่อสร้างประโยชน์จากโอกาสที่มาพร้อมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกอันจะส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินธุรกิจ การปรับห่วงโซ่อุปทาน และการย้ายฐานการผลิต อาทิ การเข้าสู่ยุคดิจิทัลจะสร้างงานใหม่ ๆ ที่ต้องการทักษะด้านเทคโนโลยีและเพิ่มความต้องการสินค้าอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะมากขึ้น การเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้สินค้าและบริการในอุตสาหกรรมสุขภาพและสุขภาพเป็นที่ต้องการเพิ่มขึ้นทั่วโลก กระแสความตระหนักด้านสุขภาพจะเพิ่มอุปสงค์ต่อสินค้าเกษตรปลอดภัยและผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ ตลอดจนความใส่ใจในสิ่งแวดล้อมจะเพิ่มความต้องการใช้พลังงานสะอาด ยานยนต์ไฟฟ้า รวมถึงสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งนำมาซึ่งการผลักดันให้ภาคธุรกิจเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและใส่ใจกับความยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยในการโยกย้ายทรัพยากรจากฐานการผลิตเดิมไปสู่การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจากการขับเคลื่อนภาคการผลิตและบริการแห่งอนาคตที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงและให้ความสำคัญกับความยั่งยืนตามแนวทางและเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาฉบับที่ 13 จึงจำเป็นต้องเร่งผลักดัน การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคการผลิตเพื่อเปลี่ยนแปลงผ่านสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยนวัตกรรมและมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาต่อไปคือการเร่งยกระดับคุณภาพมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ ได้แก่การยกระดับภาคการเกษตรสู่การผลิตสินค้าเกษตรและการแปรรูปมูลค่าสูงที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิต การพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ และเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตสู่อุตสาหกรรมอาหารมูลค่าสูง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), 2565) การวิจัยและการจัดการผลิตพืชโดยใช้ "โมเดลเศรษฐกิจ BCG" ปี 2566-2569 เป็นงานวิจัยเชิงนโยบายเพื่อตอบสนอง ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2569 "โมเดลเศรษฐกิจ BCG" เป็นการพัฒนา 3 เศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ไปพร้อม ๆ กัน โดยมีความสอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs และสอดคล้องกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) โดยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ทำหน้าที่บูรณาการ การพัฒนาดังแต่น้ำถึงปลายน้ำ ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Creation) จากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพและวัฒนธรรมด้วยกลไกเตตระฮีลิกซ์ (Quadruple Helix) (ธัชชาวินท์ สระอุณ, 2566) แนวคิด BCG Model หรือการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสีแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกันด้วยนี้ ได้ถูกนำมาปรับใช้เป็นโมเดลการพัฒนาที่ยั่งยืนในหลายวงการ หลายธุรกิจและในหลายอุตสาหกรรมด้วยกัน โดยแนวคิดนี้เปลี่ยนข้อได้เปรียบที่ไทยมีจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ให้เป็นความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจBCG ที่เติบโต แข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็งมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืนและแน่นอนว่าอุตสาหกรรมการ

ท่องเที่ยวไทย ก็เป็นอีกหนึ่งภาคอุตสาหกรรมที่พึ่งพาแนวคิด BCG เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการพัฒนาให้ทุกภาคส่วนมีการเติบโตอย่างยั่งยืน เพื่อให้การผลิตและการจัดการคุณภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม บุคลากรในวัยทำงาน รวมถึงนักศึกษาที่กำลังศึกษาให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับทิศทางของอุตสาหกรรมในอนาคตและมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพ ด้วยการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน พัฒนาเทคโนโลยีและระบบสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นเพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนสมัยใหม่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นองค์กรผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากลด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประเทศตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่จะนำความรู้ดิจิทัลเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้าน BCG ไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับพื้นที่ และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและทักษะบุคลากรภาคอุตสาหกรรมให้ทันสมัยรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีของโลกและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของธุรกิจและอุตสาหกรรม ทั้งนี้การนำแนวคิดต่าง ๆ สามารถนำไปบูรณาการในทุกกิจกรรมทั้งด้านการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ด้านการสร้างนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์และด้านการบริการวิชาชีพ (สมพร ปานดำ, 2564) จากสภาพปัญหาดังกล่าว ในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในทางการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่ตอบโจทย์การขับเคลื่อน BCG และให้ได้รับความรู้และทักษะ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นที่แท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
4. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากร คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 259 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน ได้ตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 43) จำนวน 155 คน ใช้สำหรับการตอบแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรม และกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องและต้องเป็นบุคคลที่มีได้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

1.3 ด้านเนื้อหา สภาพปัญหา ความต้องการ

1.4 ด้านระยะเวลา ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบบันทึกการเชิงสังเคราะห์

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรม โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

3.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์เนื้อหา สร้างแบบบันทึกการเชิงสังเคราะห์ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบบันทึกการเชิงสังเคราะห์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความครอบคลุมของข้อคำถาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรม ที่ได้จากเอกสาร นำประเด็นที่ได้นำเสนออาจารย์ที่

ประสิทธิภาพตรวจสอบสอดคล้อง IOC (Index of Consistency)

4.2 รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์เนื้อหา สร้างแบบบันทึกการเชิงสังเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำข้อมูลที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยแล้ว นำมาแปลความหมาย โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยการหาค่าความถี่และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

5.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทำการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน ฐานนิยมความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วเทียบกับเกณฑ์การเปรียบเทียบ ค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ในการในการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม ความถูกต้องของหลักสูตรฝึกอบรม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร (ฉบับร่าง)

2.2 แบบประเมินความสอดคล้องแบบทดสอบ

2.3 แบบประเมินคุณภาพหลักสูตร

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 สร้างแบบประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร โดยนำเนื้อหาจากหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นข้อมูลในการสร้างคำถามของแบบทดสอบความรู้ ได้หน่วยเรียนรู้ทั้ง 3 บท จำนวน 11 หัวข้อ

3.2 นำแบบทดสอบความรู้ไปตรวจสอบหาความเที่ยงตรงทางทฤษฎี (Construct validity) กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง

3.3 นำแบบประเมินคุณภาพหลักสูตรมาการวิเคราะห์ความเหมาะสม และความสอดคล้องของส่วนประกอบของหลักสูตรการพิจารณาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาแปลงเป็นคะแนนดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ ไม่ต้องทำการปรับปรุงสำหรับข้อใดที่มีดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.50 ผู้วิจัยสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่นอกเหนือข้อคำถาม ถ้าข้อเสนอแนะคล้ายคลึงกันมากกว่า 3 คนขึ้นไปอาจพิจารณาเพิ่มเติมไว้ในหลักสูตร โดยคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เข้ารับการอบรมเป็นสำคัญ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ยกร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมากำหนดกรอบหลักสูตรประกอบด้วย กำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดเนื้อหาสาระ กำหนดแนวทางจัดการฝึกอบรม และกำหนดวิธีการวัดประเมินผล

4.2 ประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยนำหนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เอกสารประกอบหลักสูตร และประเมินโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

4.3 ประเมินคุณภาพของร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆผู้วิจัยนำโครงสร้างหลักสูตร

ฝึกอบรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมก่อนนำไปใช้ฝึกอบรม

4.4 ทดลองใช้ร่างหลักสูตรฝึกอบรม (Try Out) กับกลุ่มทดลอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การประเมินความสอดคล้องส่วนต่างๆของหลักสูตรซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต้องมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในแต่ละรายการ มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง

5.2 การประเมินคุณภาพโครงร่างหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์

5.3 การประเมินร่างหลักสูตรโดยวิเคราะห์ผลการนำร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้ (Try Out)

ระยะที่ 3 เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำลังศึกษาในแผนกวิชาพืชศาสตร์ จำนวน 259 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคามที่กำลังศึกษาในแผนกวิชาพืชศาสตร์ จำนวน 50 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 คู่มือผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.2 เอกสารประกอบการสอนสำหรับวิทยากร

2.3 อุปกรณ์การฝึกอบรม สื่อประกอบการอบรม

2.4 แบบประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 การสร้างแบบประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้ ทักษะความสามารถและแบบประเมินความพึงพอใจ

3.2 การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมซึ่งครอบคลุม เนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการในการฝึกอบรม กิจกรรมในการจัดฝึกอบรม สื่ออุปกรณ์ในการอบรมวิทยากรในแต่ละหน่วยสถานที่ที่จัดฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าอบรม และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเตรียมการก่อนการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

4.1.1 ทำหนังสือจากโครงการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือในการให้นักศึกษา

4.1.2 ประสานงานกับวิทยากร เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นวิทยากรบรรยายหลักสูตรฝึกอบรมของแต่ละหน่วยตาม วัน เวลา และสถานที่

4.1.3 ทำหนังสือจากโครงการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม เพื่อขอรับสมัคร

นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เข้ารับการฝึกอบรม ตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด

4.1.4 ทำหนังสือจากโครงการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนา หลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้บังคับบัญชาของวิทยากรทุกท่าน เพื่อเชิญวิทยากรไปเป็นวิทยากร ตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนด

4.1.5 จัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม วัสดุ อุปกรณ์สื่อประกอบการ ฝึกอบรม และจองห้องประชุมที่พักอาหาร อาคารที่พักอาศัย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม

4.2 ดำเนินการทดลอง มีขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

4.2.1 การดำเนินการฝึกอบรม

4.2.2 การประเมินหลังดำเนินการฝึกอบรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตร วิเคราะห์คะแนนโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และร้อยละ การแปลผลคะแนนความรู้ แบ่งระดับข้อมูลเชิงเกณฑ์ โดยประยุกต์จากหลักเกณฑ์ของ Bloom

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม และประเมินความเหมาะสมในการใช้หลักสูตรวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม และประเมินความเหมาะสมในการใช้หลักสูตร ใช้สถิติ พื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 3.50

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของวิทยากรต่อหลักสูตร

5.4 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญหลังการจัดฝึกอบรม

ระยะที่ 4 เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี มหาสารคาม จำนวน 50 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบทดสอบความรู้

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจ

2.2 แบบประเมินหลักสูตร

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การสร้างแผนฝึกอบรม ดังนี้ 1) ศึกษาเนื้อหาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาหลักการและ รายละเอียดในด้านหลักการ โครงสร้าง อัตราเวลา การจัดฝึกอบรม การวัดและประเมินผล 3) ศึกษาทฤษฎี หลักการ เทคนิครูปแบบวิธีการและเอกสารเพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผนการฝึกอบรม 4) กำหนดรูปแบบ แผนการฝึกอบรม 5) เขียนแผนการฝึกอบรม 6) นำแผนการฝึกอบรมเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา เบื้องต้นเพื่อให้ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ 7) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกต ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์แล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ด้านเนื้อหา จุดประสงค์ การใช้ภาษา ความสอดคล้อง และความเหมาะสม 8) ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินแผนการฝึกอบรม 9) นำผลการ ประเมินแผนการฝึกอบรมมาหาค่าเฉลี่ย 10) นำแผนการจัดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อ ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง และ 11) ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.2 การสร้างแบบประเมินหลักสูตรการฝึกอบรม ระดับคุณภาพของชิ้นงาน ดังนี้ 1) ศึกษา เอกสารเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล 2) สร้างแบบประเมินหลักสูตรการฝึกอบรม ระดับคุณภาพของชิ้นงาน 3)

นำแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขเบื้องต้น ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความชัดเจนแล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไข

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ร้อยละ (Percentage)

การวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรมมาเป็นกรอบการวิจัย โดยได้จัดทำเป็นการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) ผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน 2) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน 3) ครูหรือบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน และ 4) นักวิชาการเกษตร จำนวน 4 คน ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้ท่านได้พิจารณาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด และยังสามารถนำไปใช้ในการประยุกต์ใช้ให้เกิดประสบการณ์และนำไปประกอบอาชีพได้ โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ 3 รายการ 11 รายข้อ ดังนี้

ด้านที่ 1 เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพด

- 1.1 การใช้เครื่องมือขนาดเล็ก
- 1.2 ความรู้พื้นฐานของการคัดเลือกพันธุ์ดีของข้าวโพด
- 1.3 หลักการปฏิบัติดูแลรักษาข้าวโพด

ด้านที่ 2 เทคโนโลยีด้านการแปรรูปผลผลิตสร้างมูลค่าเพิ่ม

- 2.1 การเตรียมสถานที่
- 2.2 การเตรียมอุปกรณ์
- 2.3 การเลือกใช้วัสดุ
- 2.4 ผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดเพิ่มมูลค่า (ซูปก้อนข้าวโพด)
- 2.5 หลักการแปรรูปข้าวโพด

ด้านที่ 3 เทคโนโลยีด้านการจำหน่ายผลผลิต

- 3.1 การเพิ่มมูลค่าของผลผลิต
- 3.2 การบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า
- 3.3 การสร้างแบรนด์หรือการสร้างภาพลักษณ์ของสินค้า

ตอนที่ 2 สสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม โดยใช้แบบสอบถาม

รวมรายด้านเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตหลัก ที่มีความต้องการในการฝึกอบรมมากที่สุด พบว่าเทคโนโลยีด้านการแปรรูปผลผลิตสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือ เทคโนโลยีด้านการจำหน่ายผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.84) และเทคโนโลยี

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.64) ตามลำดับในส่วน
ของรายด้านแยกเป็นรายชื่อ พบว่า

ด้านที่ 1 เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพด รายชื่อที่มีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร
มากที่สุด คือ ความรู้พื้นฐานของการคัดเลือกพันธุ์ดีของข้าวโพด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.63)
ลำดับที่ 2 หลักการปฏิบัติดูแลรักษาข้าวโพด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.63) ซึ่งระดับความ
ต้องการในการพัฒนาหลักสูตร และ การใช้เครื่องมือขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

ด้านที่ 2 เทคโนโลยีด้านการแปรรูปผลผลิตสร้างมูลค่าเพิ่ม รายชื่อที่มีความต้องการในการพัฒนา
หลักสูตร มากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดเพิ่มมูลค่า (ซูปก้อนข้าวโพด) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. =
0.72) หลักการแปรรูปข้าวโพด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.68) ลำดับที่ 3 ความต้องการในการพัฒนา
หลักสูตรการเลือกใช้วัสดุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.74) ลำดับที่ 4 ความต้องการในการพัฒนา
หลักสูตรการเตรียมอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.73) ซึ่งระดับความต้องการในการพัฒนา
หลักสูตร และการเตรียมสถานที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.88) ตามลำดับ

ด้านที่ 3 เทคโนโลยีด้านการจำหน่ายผลผลิต รายชื่อที่มีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร มากที่สุด คือ
การเพิ่มมูลค่าของผลผลิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.88) ลำดับที่ 2 ความต้องการในการพัฒนา
หลักสูตรการบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.89) ซึ่งระดับความต้องการในการ
พัฒนาหลักสูตร และการสร้างแบรนด์หรือการสร้างภาพลักษณ์ของสินค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. =
0.72) ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับ
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม รวมไปถึงการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อยืนยันความเหมาะสม
ของหลักสูตรและความสอดคล้องของหลักสูตร เพื่อนำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน เพื่อตรวจสอบความ
เป็นไปได้และปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง มีผลสรุป ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับ
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ฉบับร่าง) ประกอบไป
ด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
4) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อประกอบการฝึกอบรม และ 7) การวัดผลและการ
ประเมินผล

2. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร
โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ 1) ด้านหลักสูตรและการสอน 2) ด้านการวัดและประเมินผล 3)
ด้านเนื้อหาหลักสูตร 4) ด้านวิจัยและพัฒนาหลักสูตร โดยมีรายการประเมิน ดังนี้ 1) สภาพปัญหาและความจำเป็น
กับหลักการของหลักสูตรฝึกอบรม 2) แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานของหลักสูตรกับหลักการของหลักสูตรฝึกอบรม 3)
หลักการของหลักสูตรกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 4) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมกับสภาพ
ปัญหาและความจำเป็น 5) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมกับตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม 6) วัตถุประสงค์ของ
หลักสูตรฝึกอบรมกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7) ขั้นตอนของหลักสูตรฝึกอบรมกับบทบาทผู้สอนและผู้
เข้ารับการฝึกอบรม 8) ขั้นตอนของหลักสูตรฝึกอบรมกับระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 9) ขั้นตอน
ของหลักสูตรฝึกอบรมกับตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม 10) ขั้นตอนของหลักสูตรฝึกอบรมกับสื่อการเรียนรู้ 11) ขั้นตอน
ของหลักสูตรฝึกอบรมกับกระบวนการวัดผลประเมินผล พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรม โดย
ผู้เชี่ยวชาญ 10 คน มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.71 – 1.00

ในการประเมินระดับความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รายการประเมิน ดังนี้ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4) เนื้อหาสาระของหลักสูตร 5) กิจกรรมในการฝึกอบรม 6) สื่อประกอบการฝึกอบรม และ 7. การวัดผล และการประเมินผล พบว่า ผลการประเมินระดับความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม จากความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ มีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

ในการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ หน่วยที่ 1 เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพด มีหัวข้อการประเมิน คือ ด้านเนื้อหาและด้านคุณภาพของหลักสูตร พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ หน่วยที่ 1 เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพด โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.46) หน่วยที่ 2 เทคโนโลยีด้านการแปรรูปผลผลิตสร้างมูลค่าเพิ่ม พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.35) และ หน่วยที่ 3 เทคโนโลยีด้านการจำหน่ายผลผลิต โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.34)

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรมมีลักษณะเฉพาะ คือ 1) ศักยภาพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 2) มีความสนใจด้านโมเดลเศรษฐกิจ BCG การเกษตร 3) เป็นผู้มีความรู้ และมีความตั้งใจ และ 4) ยินดีและเต็มใจให้ความร่วมมือในงานวิจัย โดยการอบรมระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2567 ระยะเวลาในการฝึกอบรม 4 ครั้ง รวม 24 ชั่วโมง ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม ทำการฝึกอบรมในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ จำนวน 2 สัปดาห์ ตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 16.00 น. มีผลการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ภายหลังการจัดอบรมหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1. การประเมินก่อนเข้ารับการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนอบรมทุกคน และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การประเมินความสามารถในการปฏิบัติ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีผลการทดสอบความสามารถในการปฏิบัติที่ผู้เข้าอบรมมีความสามารถในการฝึกปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การประเมินความพึงพอใจ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมหลักสูตร มีรายการประเมินทั้งหมด 4 รายการ ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านวิทยากร 3) ด้านสื่อและสถานที่ในการฝึกอบรม และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมหลักสูตร เทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.51)

4. การประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม

ระดับความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม จำนวน 50 คน ให้ความคิดเห็นต่อหลักสูตรที่ฝึกอบรมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

พบว่า ผู้เข้าอบรม มีข้อเสนอแนะว่า ไม่มีเรื่องใดที่ต้องปรับปรุง ร้อยละ 24.54 และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ได้รับความรู้การบูรณาการสอดแทรกและสามารถนำไปใช้ได้จริง ควรให้ข้อเสนอแนะในเรื่องเทคโนโลยีการจัดการผลผลิต เพิ่มเวลาในการปฏิบัติและการนำเสนอชิ้นงาน เพิ่มเวลาในการเลือกผลผลิตในการฝึกปฏิบัติ เพิ่มมูลค่ามากขึ้นเพื่อการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ร้อยละ 12.34 ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาในการฝึกอบรม ได้แก่ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการปฏิบัติและได้ฝึกปฏิบัติจริง สามารถนำผลผลิตทางการเกษตรมาปรับเข้ากับ BCG MODEL ได้จริง ควรให้เกษตรกรในชุมชนในละแวกใกล้เคียงเข้าร่วมการอบรมด้วย และเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมที่สามารถนำไปใช้กับเกษตรกรได้ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปพัฒนาต่อไป

ระยะที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรการฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.38) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลผลิต ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.38) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.30) และด้านบริบท ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.41)

ตอนที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรการฝึกอบรม ระดับคุณภาพของชิ้นงาน จากการฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

พบว่า ระดับคุณภาพของชิ้นงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในภาพรวม 4 รายการประเมินคือ 1) ด้านการเลือกวัตถุดิบ 2) ด้านการนำเสนอข้อมูล 3) ด้านการตัดสินใจในการเลือกการแปรรูปด้วย BCG MODEL และ 4) การนำเสนอชิ้นงาน โดยมีรายการประเมินแยกเป็น 13 รายการ พบว่า เฉลี่ย 4.39 และเมื่อพิจารณาแยกย่อยในแต่ละรายการ พบว่า ความเหมาะสมของอาหารต่อการบริโภคของการแปรรูปผลผลิต เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ของการแปรรูปผลผลิต อาหารมีความปลอดภัยและเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการ เฉลี่ยมากที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการประเมินพฤติกรรมพฤติกรรมของวิทยากรการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

พบว่า การประเมินพฤติกรรมของวิทยากรการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ในภาพรวม 3 ด้าน คือ 1) ด้านวิทยากร 2) ด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร และ 3) ด้านการนำความรู้ไปใช้ แยกเป็น 11 รายการ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.82 และเมื่อพิจารณาแยกย่อยในแต่ละรายการ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในด้านวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 5.00

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลการวิจัย ระยะที่ 1 การดำเนินการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ

อาชีวศึกษา เป็นการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา โดยการเพิ่มฐานความรู้ด้านเทคโนโลยี วิจัย นวัตกรรมให้สอดคล้องตามทิศทางการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่ตอบโจทย์การขับเคลื่อน BCG ประเด็นสำคัญ คือ การนำศักยภาพของบุคลากรสายอาชีวศึกษาบูรณาการกับต้นทุนในพื้นที่ เพื่อตอบสนองนโยบาย BCG ของประเทศ (สมพร, 2564) การเกษตรและผลผลิตเป็นตัวขับเคลื่อนที่แท้จริง การผลิตแบบเดิมไม่ตอบโจทย์การสร้างมูลค่าเพิ่ม การนำองค์ความรู้เสริมด้วยเทคโนโลยีจะทำให้สามารถสร้างรายได้ และช่วยแก้ปัญหาผลผลิต ด้วยเหตุนี้ การรวบรวมข้อมูลความต้องการฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา คือ 1) โมเดลเศรษฐกิจ BCG กับความสอดคล้องทางการเกษตร (BCG เทคโนโลยีด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต) โดย การใช้เครื่องมือขนาดเล็ก เช่นเดียวกับ กฤษณะ และคณะ (2562) การนำเทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกส่งเสริมระบบการเก็บเกี่ยวผลผลิตสามารถแก้ปัญหาและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ การนำเครื่องจักรกลเกษตรที่เหมาะสมมาใช้จึงแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหา การใช้เครื่องจักรกล สามารถลดความเสียหายของผลผลิตได้ (อนุชิต และคณะ, 2562) การใช้เครื่องจักรช่วยในการจัดการผลผลิต มีความสูญเสียรวมค่อนข้างต่ำ และไม่มีเมล็ดตกเสียหายซึ่งสามารถลดความสูญเสียรวมของผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวได้ (ฐานิสร์, 2537) ซึ่งมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นสอดคล้องกัน คือ ต้องการพัฒนาลำดับการฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่ภายใต้ BCG Model ให้กับผลผลิตทางการเกษตร

ผลการวิจัย ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาลำดับการฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4) เนื้อหาสาระของสาระของหลักสูตร 5) กิจกรรมการฝึกอบรม 6) สื่อประกอบการอบรม และ 7) การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร พบว่า ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มีประสิทธิภาพ ดังนี้ ความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ 10 คน มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.71 – 1.00 ผลการประเมินที่ได้รับผลผ่านการประเมินที่ได้นำมาพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีหลักการและแนวคิดจากนักการศึกษาหลายท่าน เช่น วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535), สกิด อุทรานันท์ (2554), อารัง บัวศรี (2542), ฆนัท ธาตุทอง (2550), Ralph Tyler (1950), Oliva (1992), Saylor and Alexander (1974) จากนั้นสร้างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมโครงสร้างของหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการหรือไม่ และประเมินสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งปรากฏว่า โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ แล้วนำหลักสูตรไปทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้นโดยการทดลองใช้กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพเบื้องต้นก่อนนำไปใช้ทดลองจริง ซึ่งผลพบว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ จากนั้นนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนนำไปทดลองจริงในระดับชั้นเรียนแล้วนำผลมาปรับปรุงส่งผลให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพพร้อมจะนำไปเผยแพร่ ซึ่งตรงกับ ชูชัย สมितिไกร (2551) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ว่าการพัฒนาหลักสูตรเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรไว้ก่อน แล้วจึงออกแบบสร้างหลักสูตร หลังจากนั้นจึงนำหลักสูตรไปใช้ และประเมินผลหลักสูตรตามลำดับ ซึ่งเมื่อประเมินผลแล้วต้องมีการนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้ง เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ พรพนา แสณการณ (2550) องค์ประกอบของหลักสูตรที่ได้มาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นแนวคิดหลักในการกำหนดหลักการหลักสูตร จุดมุ่งหมายหลักสูตรเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรม

การฝึกอบรม และแนวทางการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการพัฒนาหลักสูตรที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด ธนะเรืองสกุลไทย (2532) วิจิต สุรัตน์เรืองชัย (2550) สุรียา เหมตะศิลป์ (2537) และของชาติรี มณีโกศล (2539) ที่ได้ศึกษาสภาพการณ์ก่อนการพัฒนาหลักสูตรทั้งในเรื่องปรัชญา สภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวโน้มตลอดจนความต้องการของผู้ใช้หลักสูตร เพื่อการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรของแนวคิดของทาบ (1962: 422-425) ที่ได้กำหนดกระบวนการ การพัฒนาหลักสูตรเป็นขั้นตอน คือจะต้องวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นของผู้เรียนในการกำหนดจุดมุ่งหมายโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการมาเป็นหลักในการพิจารณา การคัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เป็นสำคัญ การจัดลำดับเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมาโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ก่อนหรือหลัง และการประเมินผล ซึ่งจะเป็เครื่องมือชี้ว่าการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรประสบความสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด ดังนั้นผู้วิจัยจึง ได้นำหัวข้อที่สำรวจได้มาจัดลำดับของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ฝึกอบรมดังกล่าวเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกัน และนำทุกขั้นตอนมาวิเคราะห์ประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างเป็นหลักสูตรที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด แล้วจึงได้นำไปทดลองใช้ฝึกอบรมกับบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนิรมล ศตวุฒิ (2543: 64-67) ที่กล่าวว่า การจัดเนื้อหาหลักสูตรที่ดี ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาหลักสูตรประเภทใด จะต้องคำนึงถึงขอบเขต ความต่อเนื่อง ความเป็นลำดับ และการบูรณาการ ความต่อเนื่องคือการจัดเนื้อหาหลักสูตรจากระดับหนึ่งไปอีกระดับหนึ่ง จากเนื้อหาหนึ่งไปอีกเนื้อหาหนึ่งโดยไม่ขาดตอน ทำให้ผู้เรียนได้มีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ เน้นความคิดประเด็นสำคัญ และทักษะที่ทำซ้ำในหลักสูตร เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนได้ประสบการณ์ ซึ่งการที่เนื้อหามีความต่อเนื่องกันผู้เข้าฝึกอบรมมีการเรียนรู้โดยเป็นการลำดับขั้น ความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ที่ได้รับ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรการ ทำให้ผู้วิจัยกำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม และเนื่องจากหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าฝึกอบรมในหลักสูตรเกิดทักษะในการปฏิบัติและสามารถตอบสนองความต้องการผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างแท้จริง และนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริงตามแนวคิดของ Norton (1987), Delker, (1990) และ Watson, (1990) และ Sullivan (1995) ผู้วิจัยได้ใช้กลยุทธ์และแนวทางการฝึกอบรมที่กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถใช้ทักษะการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และผู้วิจัยใช้การฝึกอบรมที่เน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในขณะปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง ตามแนวคิดของ Littlewood (1981), Read (1984), Wilkins (1985), Nunan (1988), Rodgers (1989), และ Rabbini & Gakuen (2000) ทำให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม และมีความสอดคล้อง

ผลการวิจัย ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1. ด้านความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการฝึกอบรมเป็นบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะ คือ 1) ศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 2) มีความสนใจด้านโมเดลเศรษฐกิจ BCG การเกษตร 3) เป็นผู้มีความรู้ และมีความตั้งใจ และ 4) ยินดีและเต็มใจให้ความร่วมมือในงานวิจัย โดยการอบรม ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2567 ระยะเวลาในการฝึกอบรม 4 ครั้ง รวม 24 ชั่วโมง ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม ทำการฝึกอบรมในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ จำนวน 2 สัปดาห์ ตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 16.00 น. มีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม เท่ากับ 33.29 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.24 และคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังการฝึกอบรม เท่ากับ 24.76 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.55 จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างการอบรม และคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม โดยนำไปหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

เทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามเกณฑ์ 80/80 แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าอบรมทำคะแนนจากกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรมได้สูงกว่าคะแนนจากการทดสอบวัดความรู้หลังเสร็จสิ้นการอบรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาหลักสูตรที่เป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมในการนำมากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลให้หลักสูตรมีความเหมาะสม อีกทั้งยังผ่านการหาประสิทธิภาพเบื้องต้นก่อนนำไปทดลองใช้จริง ผลจากการหาประสิทธิภาพในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากร ทองประยูร (2551, น. 93-98) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตร มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ $90.34 / 86.83$ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้สอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Bobbie Jean King (2004) ที่ได้วิจัยศึกษาผลของการสอน พบว่า คะแนนมีการเปลี่ยนแปลงในทางสถิติที่แตกต่างกันตามวิธีการสอนนักเรียนที่สอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ การสอนวิธีตรง การเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญ และการเรียนแบบร่วมมือมีคะแนนสูงกว่าเมื่อเทียบกับคะแนนของนักเรียนในกลุ่มควบคุม

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ การที่ผู้เข้าอบรมมีความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมเป็นเครื่องชี้ว่าหลักสูตรฝึกอบรมนี้มีประสิทธิภาพสูงในการสร้างความคิดรวบยอด ในกระบวนการฝึกอบรมผู้วิจัยได้ออกแบบตามหลักการพื้นฐานในการฝึกอบรม คือ การเรียนรู้ร่วมกันด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม (Teamwork) โดยจัดให้เป็นกลุ่มเล็กจำนวนหลายกลุ่มเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยได้จัดให้ผู้เข้าอบรมฝึกปฏิบัติตามขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ การทำความเข้าใจความเข้าใจในทักษะการปฏิบัติสอดแทรก มีการจัดลำดับเนื้อหาตามหลักการทฤษฎี มีเนื้อหาในการอบรมทั้งความรู้ ความเข้าใจและการฝึกปฏิบัติการสอน รวมทั้งกำหนดบทบาทให้ผู้เข้าอบรม ในการฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มและรายบุคคล ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ ความเข้าใจอย่างชัดเจน สามารถนำแนวคิดไปสอดแทรกไปออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ฝึกอบรมและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งตรงกับ ชูชัย สมितिกร (2551, น. 5) ที่กล่าวถึงหลักการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและปรับปรุงให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงานที่เหมาะสม และส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ รวมทั้งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ วารุณี อัสวโกคิน (2554, น. 137-140) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความสามารถในการปฏิบัติหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่าผู้เข้าอบรมมีความสามารถในการฝึกปฏิบัติหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความสามารถในการฝึกปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการปฏิบัติ เห็นได้จากผลการประเมินความสามารถในการปฏิบัติ มีการเตรียมแผนการฝึกปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เช่น ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป และดำเนินการจัดกิจกรรมตามขั้นตอน ส่วนจุดประสงค์จะระบุที่สำคัญ ได้ครอบคลุม ทั้งด้านเนื้อหา งานหรือแบบฝึกหัด และสุดท้ายขั้นสรุปบทเรียน ด้วยทั้งหมดนี้มีผลมาจากการออกแบบหลักสูตรที่มีการใช้เทคนิคการฝึกอบรมหลายรูปแบบทั้ง การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง การอภิปรายแบบถามตอบ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการฝึกอบรมเน้นทักษะฝึกปฏิบัติ

และการนำไปใช้ได้จริงมากกว่าภาคทฤษฎี นอกจากนี้การดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมยังเน้นให้ผู้เข้าอบรมลงมือทำและนำไปใช้ได้จริงตามขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นนำเสนอ 2) ขั้นฝึกอบรม และ 3) ขั้นสรุปและวัดผล ซึ่งขั้นตอนนี้สอดคล้องกับขั้นตอนการขั้นตอนการสอนแบบบูรณาการของ Lardizabal (1977, P. 144-148) ซึ่งได้เสนอขั้นตอนในการสอนแบบบูรณาการ ดังนี้ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นปฏิบัติการ 3) ขั้นกิจกรรมสรุป และ 4) ขั้นประเมินผล ประกอบกับการออกแบบกระบวนการวัดผลทักษะการปฏิบัติมีได้อาศัยขั้นตอนของ สุวิมล ว่องวาณิช (2551, น. 6-7) คือมีการกำหนดงานให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติ กำหนดสถานการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน กำหนดคุณลักษณะที่ใช้ในการวัดทักษะ กำหนดวิธีการวัดทักษะการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัดกำหนดความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ และกำหนดวิธีการประเมินและรายงานการวัดทักษะการปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ผู้เข้าอบรมจึงมีทักษะบูรณาการในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของ Mazur (1989, pp. 1754-A) ที่ได้ศึกษาความสามารถของนักเรียน ในการเรียนรู้และการติดต่อสื่อสารเนื้อหาวิชาชีววิทยา ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ที่หลากหลายและทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดกับสไตล์การเรียนรู้ของตนเองและช่วยให้เกิดแรงเสริมในทักษะการเรียนรู้ทั้งหมด กิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น ซึ่งความสำเร็จของเขาจะเป็นแรงเสริมในการเรียนรู้ของเขาในอนาคต

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมหลักสูตร เทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมหลักสูตร เทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.51) คือหัวข้อการฝึกอบรมที่น่าสนใจและสอดคล้องกับหลักสูตร มีเอกสารประกอบการฝึกอบรมที่อ่านเข้าใจได้ง่าย และสอดคล้องกับหลักสูตร เอกสารประกอบการฝึกอบรมอ่านเข้าใจง่าย มีความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม และมีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรเน้นที่กิจกรรมมากกว่าเน้นการสอนเนื้อหา อีกทั้งการจัดฝึกอบรมในแต่ละหน่วยในหลักสูตร ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้คู่กับการฝึกปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุดทุกกิจกรรมอย่างทั่วถึงมีกิจกรรม แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างอิสระ มีกิจกรรมไม่น่าเบื่อ มีการฝึกปฏิบัติจริง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมให้เป็นกันเอง ด้วยการเสริมแรงในทางบวก เช่น กล่าวคำชมเชย ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมให้แก่ผู้เข้าอบรม อีกทั้งในการออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้อาศัยแนวทางการสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ ตามที่ อาร์ พันธ์มณี (2548, น. 203) ได้เสนอไว้ คือ กระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมเกิดความอยากรู้อยากเห็น จัดสถานการณ์ให้เกิดแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ หรือคำตอบที่ต้องการ และเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ขึ้นได้ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมแบบกลุ่ม เพื่อให้มีความร่วมมือในการเรียนรู้และเกิดความสามัคคีในกลุ่ม ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม จะทำให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในความสามารถของผู้เข้าอบรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จีราวรรณ เทาศิริ (2553, น. 112-116) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนไปสู่การปฏิบัติและประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศของ Frazee (1995, P. 150) ที่ได้ทำการรวบรวมผลจากการวิจัย ปรากฏว่า ระดับความตั้งใจและความพึงพอใจของครู และนักเรียนที่นำหลักสูตรมาใช้ในเกณฑ์สูง และหลักสูตรทำให้บรรยากาศในห้องเรียนคลายเครียด ทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนาน และมีความพึงพอใจในการเรียน

5. ผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมหลักสูตร เทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผู้เข้าอบรมมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้มีการวางแผนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ 4 ระยะ โดยเริ่มตั้งแต่ประสานงานกับวิทยาลัยฯ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญแต่ละวิทยาลัยฯ ซึ่งได้เก็บข้อมูลทั้งโดยการสัมภาษณ์และการสอบถาม ในกระบวนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร มีการระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (Brainstorming) โดยการเชิญผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับข้อมูลที่จะใช้ในการพัฒนาหลักสูตรมาร่วมกันให้ความคิดเห็นทำให้สามารถกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้อย่างมีความเหมาะสมซึ่งจะเห็นได้จากผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการทดลองหาคุณภาพเบื้องต้นของหลักสูตร เพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้จริง ส่วนการทดลองใช้หลักสูตรมีกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าอบรมได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริง ได้เห็นพัฒนาการของตนเองเพราะมีการประเมินอย่างสม่ำเสมอทั้งด้านความรู้และด้านทักษะ ผู้เข้าอบรมได้มีโอกาสร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น ดังจะเห็นได้จากข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เข้าอบรมซึ่งประเมินว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมและได้ฝึกปฏิบัติได้จริง และข้อเสนอแนะโดยรวมคือไม่มีเรื่องใดต้องปรับปรุง แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นตรงกับความต้องการของผู้เข้าอบรมเป็นส่วนใหญ่ และขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรคือการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร ผู้วิจัยได้ทำการประเมินเป็นระยะ อย่างต่อเนื่องทั้งก่อนฝึกอบรม ระหว่างฝึกอบรม และหลังฝึกอบรม ดังนั้นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรทุกขั้นตอนผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทำให้หลักสูตรมีคุณภาพส่งผลให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจและเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพนา แสวงการฐน (2550, น. 93-98) ที่ได้มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็น 4 ขั้นตอนเช่นเดียวกัน ซึ่งมีผลการประเมินหลักสูตรพบว่า มีความถูกต้องเป็นไปได้และใช้ประโยชน์ได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศของ Merry Flores Villanueva (2010) ที่ได้เสนอรูปแบบหลักสูตรมีคุณภาพส่งผลให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจและเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพนา แสวงการฐน (2550, น. 93-98) ที่ได้มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็น 4 ขั้นตอนเช่นเดียวกัน ซึ่งมีผลการประเมิน หลักสูตรพบว่า มีความถูกต้องเป็นไปได้และใช้ประโยชน์ได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศของ Merry Flores Villanueva (2010)

ผลการวิจัย ระยะที่ 4 ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาผลการสังเกตพฤติกรรมฝึกปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยผู้นิเทศ พบว่า พฤติกรรมฝึกปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยผู้นิเทศ โดยรวมทุกด้านมีการปฏิบัติ อยู่ระดับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผล ลำดับที่ 3 คือ ด้านสื่อและสถานที่ในการฝึกอบรม และสุดท้าย คือ ด้านเนื้อหา การปรับปรุงหลักสูตร พบว่า โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม มีทักษะการบูรณาการและมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมาก สามารถนำความรู้ไปใช้จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้จริง การปรับปรุงเนื้อหาได้ปรับปรุงในส่วนของเนื้อหา กิจกรรมและรูปแบบการนำเสนอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 เทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG สามารถนำไปใช้ได้ทุกอาชีพ และชุมชนใกล้เคียง
 - 1.2 เทคโนโลยีการจัดการผลผลิตด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ในการฝึกปฏิบัติ ควรมีการพัฒนาเพิ่มเติม
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการขยายให้กับชุมชนใกล้เคียง
 - 2.2 ระยะเวลาในการฝึกอบรมควรใช้เวลามากกว่าที่กำหนด
 - 2.3 ควรเพิ่มชนิดของผลผลิตในการฝึกอบรม

เอกสารอ้างอิง

- จิราวรรณ เทาศิริ. 2553. การพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนกันทรอมวิทยาเขต อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉันท ชาติทอง. 2550 .เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่3. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- ชาติตรี มณีโกศล. 2539. การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยปฏิบัติการ ส าหรับครูประถมศึกษา. กศ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูชัย สมบัติไกร. 2551. การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐานิสร์ นาคเกื้อ. 2537. การออกแบบและพัฒนาเครื่องเกี่ยวนวดข้าวเหลืองพ่วงต่อรถแทรกเตอร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรุงเทพฯ.
- ธนากร ทองประยูร. (2551). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ในต่างประเทศ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธำรง บัวศรี. 2542. ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทธนธัชการพิมพ์.
- นิรมล ศตวุฒิ. 2543. การพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรพนา แสนการุณ. 2550. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับรายวิชาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกลุ่มที่ . (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วารุณี อัครโกศล. 2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจิต สุรัตน์เรืองชัย. 2550. การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. วารสารหลักสูตรและ. การสอน. ตุลาคม 2549 – มีนาคม 2550, 31-36.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2535. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. 2551. การวิจัยและพัฒนาระบบประเมินภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : อมการพิมพ์.
- สุริยา เหมตะศิลป์. 2537. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการพัฒนาหลักสูตร(พัฒนาหลักสูตร), กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สังัด อร่านนท์. 2554. ทฤษฎีหลักสูตร = Curriculum Theory. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร ปานดำ . 2564. BCG Model กับ อาชีวศึกษาไทย BCG Model and Thai Vocational Education. บทความวิชาการ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ.
- อารี พันธมณี. 2548. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.
- อนุชิต ฉ่ำสิงห์, วุฒิพล จันทรสระคู, ศักดิ์ชัย อาษาวัง, มงคล ตุ่นเฮ้า, วรรณะ สมนึก, เอกภาพ ป่านภูมิ และสมชาย ชวนอุดม. ปัจจัยที่มีผลต่อความสูญเสียในเครื่องนวดแบบไหลตามแกนของการนวดข้าวเหลือง. ว. วิทย. กษ. 50 : 3 (พิเศษ) : 292-295 (2562).
- Bobbie Jean, King. (2004)."The Effect of Integrated Teaching Styles on the Mathematics

- Performance of Eighth-Grade Students in a Pre-algebra Class,"Dissertation Abstracts International. 64(09) : 3179A.
- Frazee, Bruce M. 1995. Intergrated Teaching Method. London : Delmer Publishes.
- Lardizabal, Amparo S. (1977). Principles and Methods and Principles of Teaching. Quezon City : Alemer-Phoenix Publishing House.
- Littlewood, William. (1990). Communicative Language Teaching. Cambridge : Cambridge University Press.
- Merry Flores Villanueva. (2010). Integrated teaching strategies model for improved scientific literacy in second-language learners. Doctoris Philossophae.Education. Nelson Mandela Metropolitan University.
- Nunan, D. 1988 The Learner-Centered Curriculum. Cambridge University Press, Cambridge.
- Rogers, M Everett. 1965. Diffusion & Innovation. New York : The Free Press.
- Saylor, J. Galen and William M. Alexander. 1974. Planning Curriculum for School. New York : Holt, Rinehart and Winston. Saylor, Galen J., William M.
- Witkin, B.R. and Altschuld, J.W. (1995). Planning and Conducting needs assessments.A practical guide. Thounsand Osk, CA : Sage Publication. Inc.
- Tyler, Ralph W. 1950. Basic principles of curriculum and instruction. Chicago : University of Chicago Press. Page 12. 165.
- Oliva, Peter F. 1992. Development the Curriculum. 3rd ed. New York : Harper Collins.

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์

A STUDY OF MATHEMATICAL PROBLEM SOLVING ABILITY ON TOPIC PROBLEMS ADDITION, SUBTRACTION, MULTIPLICATION AND DIVISION DECIMALS OF SIXTH GRADE STUDENTS BY USING A LEARNING MANAGEMENT ON MATHEMATIZING PROCESS

อนันตญา บุตรกุล¹, ณพฐ์ โสภีพันธ์², นฤเบศ ลาภยิγγยง³, อนุชิต กล้าไพร⁴
สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Anantaya butkul¹, nop sopipan², narubet lapyingyong³, anuchit klapai⁴
Mathematics education, faculty of education, nakhon ratchasima rajabhat university
Corresponding Author E-mail : anantaya1.ku73@gmail.com

(Received : July 8, 2024 ; Edit : July 23, 2024 ; accepted : July 26, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวังก้านเหลืองดรุณกิจ ตำบลบ้านค่าย อำเภอมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 13 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที่ ผลการศึกษาพบว่า

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจาได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์, โจทย์ปัญหาทศนิยม, การจัดการเรียนรู้, กระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to compare 1) mathematical problem solving ability on topic problems addition, subtraction, multiplication, and division decimals of sixth grade students between before and after using a learning management on mathematizing process 2) mathematical problem solving ability on topic problems addition, subtraction, multiplication, and division decimals of sixth grade students base on 60 percent of the assigned criteria after using a learning management on mathematizing process. The sample was 13 students of sixth grade in the second semester of academic year 2023 of Wangkanluangdarunkit School, Chaiyaphum province, Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 1, which selected randomly through purposive sampling technique. The instrument used in this research include: 8 lesson plans by using a learning management on mathematizing process. The reliability coefficient of the mathematics problem solving ability test is 0.90. And the instruments used to collect data include: mathematics problem solving ability test that 8 items of subjective test. The collected data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation and t-test statistics.

The results of the study revealed that:

1. Mathematical problem solving ability on topic problems addition, subtraction, multiplication and division decimals of sixth grade students after using a learning management on mathematizing process was higher than before at the .05 level of statistical significance.

2. Mathematical problem solving ability on topic problems addition, subtraction, multiplication and division decimals of sixth grade students after using a learning management on mathematizing process was higher than 60 percent of the assigned criteria at the .05 level of statistical significance.

Keywords : Mathematical problem solving, Decimals Problem, Learning management, Mathematizing process

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด งานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็น ปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และ ประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของ โลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 1)

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้ มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถ นำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้า อย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1)

ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เป็นความสามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะและกระบวนการ ทางคณิตศาสตร์ในที่นี้เน้นที่ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นและต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับ ผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถดังต่อไปนี้ การแก้ปัญหา การสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยง การให้เหตุผล การคิดสร้างสรรค์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561 : 12) การแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์ วางแผนแก้ปัญหา และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมโดย คำนึงถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี, 2561 : 13) ทั้งยังเป็นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่สำคัญและจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดแก่ ผู้เรียนเป็นอันดับแรกในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551 : 7) สอดคล้องกับ Kennedy and Tipps (1994 : 135) ที่ได้กล่าวว่า ทักษะและกระบวนการที่เป็นเป้าหมายพื้นฐาน ในการสอนคณิตศาสตร์ คือ ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้ ประสบการณ์เรียนรู้ มีความเข้าใจสามารถคิดเป็นและแก้ปัญหาได้ ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving) เป็น หนึ่งในทักษะที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถทำความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบขั้นตอน และนำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหา ทักษะนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อทุกช่วงวัยของชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ สามารถเรียก ทักษะการแก้ปัญหว่าเป็นทักษะที่สำคัญ

การแก้ปัญหา คือ การทำงานที่ยังไม่รู้วิธีการที่ได้มาซึ่งคำตอบในทันที ซึ่งการหาคำตอบของนักเรียนต้องนำความรู้ที่มีอยู่ไปเข้าสู่กระบวนการแก้ปัญหา เพื่อที่จะทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ การแก้ปัญหาไม่ได้มีเป้าหมายเพียงการหาคำตอบ แต่อยู่ที่วิธีการได้มาซึ่งคำตอบนักเรียนควรได้ฝึกฝนได้แก้ปัญหาที่ซับซ้อนขึ้น และให้มีการสะท้อนความคิดในการแก้ปัญหามาด้วย (NCTM, 2000 : 52) ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นความสามารถในการหาคำตอบของปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เข้ามาช่วยในการค้นหาคำตอบของปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งนักเรียนต้องหาวิธีการในการแก้ปัญหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ สอดคล้องกับ Suydam (1990 : 36) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นกระบวนการคิดแก้ปัญหาซึ่งมีองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมความสามารถ ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจความคิดรวบยอดและข้อความทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแยกแยะความคล้ายคลึงหรือความแตกต่าง ความสามารถในการเลือกใช้ข้อมูล และวิธีการที่ถูกต้อง ความสามารถในการแยกแยะข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและประมาณค่า การมองเห็นความสัมพันธ์และตีความหมายของข้อเท็จจริง

แม้ว่าคณิตศาสตร์จะมีความสำคัญ แต่เมื่อพิจารณาถึงบริบทการศึกษา คุณภาพการเรียนการสอน และความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยนั้น จะเห็นได้จากผลการประเมินคณิตศาสตร์ของประเทศไทย ในโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ขององค์การเพื่อความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและพัฒนา (OECD) ในปี 2018 นักเรียนไทยมีคะแนนคณิตศาสตร์ 419 คะแนน คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD โดยเทียบเท่ากับการเรียนที่ต่างกันเกือบสองปี (1.75 ปี) ประเทศไทยมีนักเรียน 47% ที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ 2 ระดับขึ้นไป ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD มีนักเรียนประมาณ 76% อยู่ในกลุ่มที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ 2 ระดับขึ้นไป โดยนักเรียนที่อยู่ในระดับนี้ สามารถเริ่มตีความ แปลความ และใช้คณิตศาสตร์ในสถานการณ์ที่ไม่ซับซ้อน (เช่น เปรียบเทียบระยะทางของเส้นทางสองเส้น หรือการแปลงราคาสินค้าเป็นเงินสกุลอื่น) พบว่า แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนตั้งแต่การประเมินรอบแรก (PISA 2000) ถึงปัจจุบัน (PISA 2018) ผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์ของไทยไม่เปลี่ยนแปลง (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564 : 177) ในทำนองเดียวกันผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพินฐาน (O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนวังก้านเหลืองตรุณกิจ ในช่วงระยะที่ผ่านมา โดยภาพรวมยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพินฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2563-2565 วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน 39.13 42.72 และ 30.32 ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ค่าสถิติคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนแยกตามสาระการเรียนรู้ พบว่า สาระจำนวนและพีชคณิต มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง คะแนนเฉลี่ย 46.86 37.74 และ 36.81 ตามลำดับ (โรงเรียนวังก้านเหลืองตรุณกิจ, 2566 : 17-18) ซึ่งคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ และคะแนนเฉลี่ยเมื่อแยกตามสาระการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 60 เมื่อพิจารณาจากเนื้อหา พบว่า เรื่อง โจทย์การบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม เป็นเนื้อหาที่มีโจทย์ปัญหาหลากหลายสถานการณ์ ซึ่งนักเรียนต้องสามารถแสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม 3 ขั้นตอนได้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการแก้โจทย์ปัญหาทำให้ยากที่จะทำความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแปลงสถานการณ์ปัญหาให้อยู่ในสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้ ยังไม่มีการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับชีวิตจริง ขาดประสบการณ์การฝึกคิด และฝึกการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ซึ่งมีเพียงนักเรียนส่วนน้อยที่สามารถแก้ปัญหาได้ ทั้งยังจะส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

จากการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่พบโดยทั่วไปส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในรูปแบบที่เน้น ครูเป็นศูนย์กลาง โดยครูจะเป็นผู้บอกวิธีการแก้ปัญหาให้นักเรียนแสดงวิธีทำโดยที่นักเรียน ไม่มีการฝึกคิดค้น หรือฝึกค้นหาวิธีการ

ดำเนินการแก้ปัญหา นักเรียนเรียนรู้ด้วยการท่องจำ ไม่ได้สร้างความรู้ และนำความรู้ไปใช้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับหรือเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนโดยเป็นการสอนที่ผู้เรียนควรเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนควรมีบทบาทในการเรียนรู้ มิใช่เป็นเพียงฝ่ายรับ เท่านั้น (ทิตนา แคมมณี, 2562 : 4) และการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับ สภาพแวดล้อม บริบทสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้จุดประกายความใฝ่รู้ อำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์ในชีวิตจริง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561 : 61)

กระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์เริ่มต้นด้วยปัญหาจากสถานการณ์จริง ระบุสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ คณิตศาสตร์ แปลงปัญหาชีวิตจริงให้เป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ ดำเนินการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แล้วนำมา ตอบปัญหาชีวิตจริง ซึ่งองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้นำเสนอกระบวนการคิด ให้เป็นคณิตศาสตร์ เป็นกระบวนการซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 เริ่มต้นด้วยปัญหาในสถานการณ์ตามความเป็นจริง ขั้นที่ 2 จัดการสถานการณ์ปัญหาตามแนวคิดทางคณิตศาสตร์ และระบุสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ ขั้นที่ 3 แปลงรูปแบบของปัญหาโลกจริงไปสู่ปัญหาทางคณิตศาสตร์ค่อย ๆ ตัดความเป็นจริงออกไปด้วยกระบวนการ เช่น การสร้างข้อสมมติ การทำให้อยู่ในรูปทั่วไป และ การทำให้อยู่ในรูปที่เป็นทางการ กระบวนการเหล่านี้จะทำให้เกิด ลักษณะเฉพาะทางคณิตศาสตร์ของสถานการณ์และแปลงรูปแบบของปัญหาโลกความจริงไปสู่ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ที่แสดงถึงการเป็นตัวแทนที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของสถานการณ์ ขั้นที่ 4 แก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ ขั้นที่ 5 ตอบปัญหาชีวิตจริง ทำให้ผลเฉลยทางคณิตศาสตร์สมเหตุสมผลในสถานการณ์จริงรวมถึงระบุ ข้อจำกัดของผลเฉลยนั้น ขั้นนี้เกี่ยวข้องกับการสะท้อนถึงกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์และคำตอบต้องแปล ความหมายของคำตอบโดยใช้เจตคติ เชิงวิจารณ์ญาณ และตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการทั้งหมด (OECD, 2009 : 105) จะเห็นได้ว่ากระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึก แก้ปัญหาคณิตศาสตร์จากสถานการณ์ในชีวิตจริง ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ เข้าใจการแก้โจทย์ปัญหาทาง คณิตศาสตร์มากขึ้น แล้วยังสามารถนำมาตอบปัญหาในชีวิตจริง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีความสำคัญต่อการเรียน คณิตศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 แต่เมื่อพิจารณาถึงบริบทการศึกษา คุณภาพการเรียนการสอน พบว่า ผลการทดสอบ ทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 60 สาระจำนวนและ พืชคณิต มีคะแนนเฉลี่ยลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาเนื้อหาพบว่าความรู้ในเรื่องโจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม เป็นเรื่องที่นักเรียนจำเป็นต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและกระบวนการทาง คณิตศาสตร์ เข้ามาช่วยในการค้นหาคำตอบของปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาที่ยังไม่มี ประสบการณ์ทำให้ยากที่จะทำความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดการเรียนการสอนโดย ใช้กระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และ การหารทศนิยม เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์

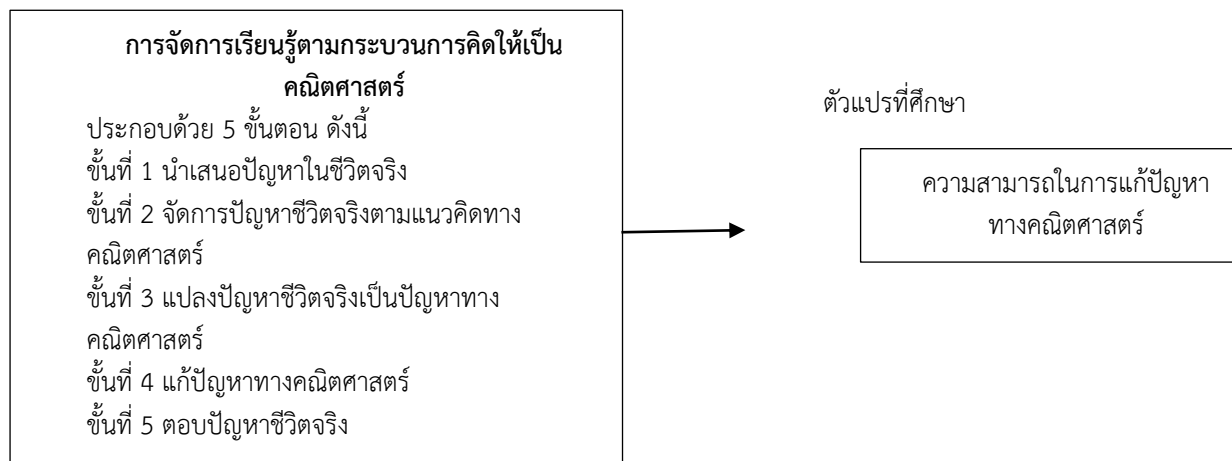
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็น คณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็น คณิตศาสตร์ ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ จากแนวคิดของ Organisation For Economic Co-Operation and Development (2009 : 105) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอปัญหาในชีวิตจริง ขั้นที่ 2 จัดการปัญหาชีวิตจริงตามแนวคิดทางคณิตศาสตร์ ขั้นที่ 3 แปลงปัญหาชีวิตจริงเป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ ขั้นที่ 4 แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ขั้นที่ 5 ตอบปัญหาชีวิตจริง ผู้วิจัยได้นำการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งสามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยดังภาพประกอบ

ตัวจัดกระทำ

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวังก้านเหลืองตรุงกิจ ตำบลบ้านค่าย อำเภอมะขาม จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวังก้านเหลืองตรุงกิจ ตำบลบ้านค่าย อำเภอมะขาม จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 13 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปร

- ตัวจัดกระทำ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์
- ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผน แผนละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนวังก้านเหลืองตรุงกิจ พุทธศักราช 2564

1.2 ศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ และเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

1.3 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม

1.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยมที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 8 แผน แต่ละแผนใช้เวลาในการสอน 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 คน จำนวน 3 แผน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และบริบทเหมือนกับโรงเรียนวังก้านเหลืองตรุงกิจ เพื่อพิจารณาหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา การใช้ภาษา ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คุณภาพของสื่อการเรียนการสอนแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการทดลองจริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวังก้านเหลืองตรุงกิจ ตำบลบ้านค่าย อำเภอมะนัง จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นกลุ่ม

ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนวังก้านเหลืองตรุงกิจ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

2.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ให้สอดคล้องและครอบคลุมกับเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยเป็นแบบอัตนัย 1 ชุด จำนวน 16 ข้อ

2.4 จัดทำแนวการตอบและกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนโดยวิธีการให้คะแนนแบบรูบรีค (Rubric scoring) โดยใช้รูปแบบการตรวจให้คะแนนแบบวิเคราะห์ (Analytic scoring) มาปรับใช้

2.5 นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และเกณฑ์การให้คะแนนที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ ของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

2.7 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มาวิเคราะห์เพื่อหาค่า IOC พบว่า ข้อสอบฉบับนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เท่ากับ 1.00 จำนวน 16 ข้อ และนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข

2.8 นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่หาค่า IOC แล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จัดพิมพ์แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แล้วนำไปทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนวังก้านเหลืองตรุงกิจ รวมทั้งสิ้น 30 คน ซึ่งผ่านการเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

2.9 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย (P_E) และค่าอำนาจจำแนก (D)

2.10 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่เลือกไว้จำนวน 8 ข้อ

2.11 นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 8 ข้อ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวังก้านเหลืองตรุงกิจ ตำบลบ้านค่าย อำเภอมะนังชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 13 คน โดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบก่อนเรียน 1

ชั่วโมง

2. ดำเนินการทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวังก้านเหลืองตรุงกิจ ตำบลบ้านค่าย อำเภอมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ จำนวน 8 แผน แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง รวม 8 คาบเรียน

3. ทำการทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวังก้านเหลืองตรุงกิจ ตำบลบ้านค่าย อำเภอมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 13 คน โดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เนื่องจากเป็นกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยจึงทำการทดสอบการแจกแจงแบบปกติของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนด้วยการทดสอบ Shapiro-Wilk test พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ จึงทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test for dependent sample)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 เนื่องจากเป็นกรณีที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยจึงทำการทดสอบการแจกแจงแบบปกติของคะแนนหลังเรียนด้วยการทดสอบ Shapiro-Wilk test พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ จึงทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test for one sample)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหา การบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	13	20	3.92	3.88	17.005*	0.000
หลังเรียน	13	20	16.08	2.68		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจาได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	1		60				
	3	20	12	16.08	2.68	5.477*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจาได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจาได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่นักเรียนได้เชื่อมโยงปัญหาในชีวิตจริงให้เป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ สถานการณ์ปัญหาและโจทย์ปัญหาที่ครูนำเสนอเป็นสถานการณ์ที่นักเรียนเกิดขึ้นได้จริงในชีวิต นักเรียนจึงถูกกระตุ้นให้เกิดความสนใจมากขึ้น นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์โจทย์ปัญหา ร่วมกันบอกวิธีคิด ร่วมกันอภิปรายถึงวิธีคิดที่เหมาะสมกับโจทย์ปัญหา โดยครูใช้คำถามกระตุ้น และให้คำแนะนำ สอดคล้องกับ Anderson and Pingry (1973 : 228) ที่กล่าวว่าผู้แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จะแก้ปัญหาต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ประสพการณ์และการตัดสินใจ และสอดคล้องกับ ปรีชา เนาว์เย็นผล (2537 : 83-89) ที่กล่าวว่า ครูต้องไม่บอกวิธีการแก้ปัญหากับนักเรียนโดยตรงแต่ควรใช้วิธีการกระตุ้นให้นักเรียนคิดด้วยตนเอง เช่น อาจใช้คำถามนำ ซึ่งนักเรียนสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เขียนวิธีคิดให้เป็นประโยคสัญลักษณ์ พร้อมทั้งแสดงวิธีหาคำตอบได้ และนำคำตอบที่ได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมเหตุสมผล นำไปสู่การตอบปัญหาชีวิตจริงได้อย่างถูกต้อง แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติโรจน์ ปันทรนทกะ วิชัย เสวกงาม และอัมพร ม้าคนอง (2563) ที่ได้ทำการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์และการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงยศ สกุลยา (2562) ที่ได้ศึกษาการวิจัยปฏิบัติการเพื่อ

พัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวด้วยกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการค้นพบความจริง การค้นพบปัญหา การค้นพบวิธีการแก้ปัญหาและอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์น ดั่งธรรม และวณิชกร พูนไพบูลย์พิพัฒน์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า 1) แนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่พัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์มีประเด็นที่ควรเน้น ได้แก่ การใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงใกล้ตัวหรือมีประโยชน์ต่อนักเรียน การใช้คำถามนำเข้าสู่สถานการณ์ปัญหาและคำถามกระตุ้นคิด 2) นักเรียนมีพัฒนาการของความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ทั้ง 3 กระบวนการ โดยมีการพัฒนาการคิด/แปลงสถานการณ์ของปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์มากที่สุด รองลงมา คือ การใช้หลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา และการตีความ และประเมินผลลัพธ์ตามลำดับ

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ซึ่งมี 5 ขั้นตอน โดยเริ่มจาก

ขั้นที่ 1 นำเสนอปัญหาชีวิตจริง โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้สถานการณ์ปัญหาจากชีวิตจริง ทำให้เกิดความสนใจในสถานการณ์ปัญหา สอดคล้องกับ Bitter (1990 : 43-44) ที่ได้เสนอแนวทางการสอนของครูเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียน ว่าควรเลือกปัญหาที่น่าสนใจ และไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป

ขั้นที่ 2 จัดการปัญหาชีวิตจริงตามแนวคิดทางคณิตศาสตร์ นักเรียนทำความเข้าใจโจทย์ปัญหาจากสถานการณ์จริง และได้ฝึกวิเคราะห์โจทย์ปัญหา นักเรียนบอกสิ่งที่โจทย์ถาม สิ่งที่โจทย์บอกได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 3 แปลงปัญหาชีวิตจริงเป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนร่วมกันบอกวิธีคิด และอภิปรายร่วมกันเพื่อหาวิธีคิดที่เหมาะสมกับโจทย์ปัญหา และเรียนรู้วิธีคิดที่หลากหลายจากการนำเสนอของเพื่อนร่วมชั้น นักเรียนจึงเขียนวิธีคิดในแต่ละขั้นตอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับ Krulik and Rudnik (1993 : 6) ได้กล่าวว่า ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นสถานการณ์ที่เป็นประโยคภาษา ไม่ได้ระบุวิธีการหรือการดำเนินการในการแก้ปัญหาไว้อย่างชัดเจน ผู้แก้ปัญหามust ต้องค้นหาว่าจะใช้วิธีการใดในการหาคำตอบของปัญหาจึงจะทำให้ได้มาซึ่งคำตอบของปัญหา

ขั้นที่ 4 แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นักเรียนนำวิธีคิดจากขั้นที่ 3 เขียนประโยคสัญลักษณ์ แสดงวิธีทำและหาคำตอบจากประโยคสัญลักษณ์ในแต่ละขั้นตอน และร่วมกันตรวจสอบคำตอบ นักเรียนจึงสามารถแก้โจทย์ปัญหาและหาคำตอบได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 5 ตอบปัญหาชีวิตจริง นักเรียนได้ตรวจสอบคำตอบ รวมถึงพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ และร่วมกันสรุปคำตอบ ซึ่งนักเรียนสามารถบอกวิธีการ และตรวจสอบคำตอบได้

การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหาคณิตศาสตร์จากสถานการณ์ในชีวิตจริง ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ เข้าใจการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์มากขึ้น และยังสามารถนำมาตอบปัญหาในชีวิตจริงได้ ส่งผลให้ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เฉลี่ยทั้งห้องบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย โพธิ์งาม (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาณ ปริภูมิและรูปทรง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ มีความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์เรื่องปริมาณปริภูมิและ

รูปทรงสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม มากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส โจษิตาภ (2560) ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่มีต่อทักษะการคิดเชิงคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า 1) ทักษะการคิดเชิงคณิตศาสตร์ระหว่างเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านทักษะการให้เหตุผล และทักษะการนำเสนอตัวแทนความคิด 2) ทักษะการคิดเชิงคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนต้องให้เวลานักเรียนในการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา และให้นักเรียนอภิปรายวิธีคิดร่วมกัน เพื่อแปลงปัญหาชีวิตจริงเป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์

1.2 การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีความครอบคลุมเนื้อหาและทันเวลาในแต่ละคาบเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ในเนื้อหาอื่น ๆ หรือในระดับชั้นอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเป็นโจทย์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง และนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกจัดการปัญหาชีวิตจริงตามแนวคิดคณิตศาสตร์ แปลงปัญหาชีวิตจริงเป็นปัญหาทางคณิตศาสตร์ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และสามารถตอบปัญหาชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ ที่มีต่อทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ เช่น ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ทักษะการสื่อสาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ สาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิติโรจน์ ปิ่นทรนทกะ, วิชัย เสวกงาม, และ อัมพร ม้าคนอง. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์และการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงเพื่อ ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 48(3), น. 21-40.
- จุฑามาส โจชัยชาญ. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่มีต่อทักษะการคิดเชิง คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร)
- ชรินรัตน์ ดั่งธรรม และวินนทร พูนไพบูลย์พิพัฒน์. (2565). การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ด้วย การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็นของนักเรียน ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 7(11), น. 372-389.
- ทรงยศ สกุลยา. (2562). การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เรื่องการประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปร เดียวด้วยกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยนเรศวร)
- ทิตนา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา เนาว์เย็นผล. (2537). การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ในประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชา คณิตศาสตร์ หน่วยที่ 12-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- โรงเรียนวังก้านเหลืองตรอกกิจ. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา Self Assessment Report : SAR ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2565. ชัยภูมิ: ผู้แต่ง.
- ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2564). ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สสวท.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). ทักษะ/กระบวนการทาง คณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2561). คู่มือการใช้หลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 มิ.ย. 2566, จาก <https://www.scimath.org/ebook-mathematics/item/8378-2560-2551>
- สมชาย โพธิ์งาม. (2564). การศึกษาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาณ ปริภูมิและรูปทรง ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดให้เป็นคณิตศาสตร์ (วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- Anderson, K. & Pingry, R. (1973). Problem solving in mathematics: Its theory and practice. Washington, D.C.: The National Council of Teachers of Mathematics.
- Bitter, Gary G. (1990). Mathematics Methods for the Elementary and Middle Schools: A Comprehensive Approach. Boston: Allyn and Bacon.

- Kennedy, L. & Tipps, S. (1994). Guiding children's learning of mathematics. Belmont, CA: Wadsworth.
- Krulik, S. & Rudnick, J.A. (1993). Reasoning and problem solving : A Handbook for elementary school teachers. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- National Council of Teachers of Mathematics. (1991). Professional standards for teaching mathematics. Reston, Virginia: Author
- National Council of Teachers of Mathematics. (2000). Principles and standards for School Mathematics. United States of America: Author.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (1999). Measuring Student Knowledge and Skills : A New Framework for Assessment. Paris: OECD Publishing.
- _____. (2009). PISA 2009 Assessment Framework - Key competencies in reading, mathematics and science.
- Suydam, H. L. (1990). Untangling clues from research on problem solving: Problem solving in school mathematics. Belgium: University of Leuven.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

GUIDELINES TO DEVELOPMENT OF BUDGET MANAGEMENT IN SCHOOL
UNDER CHAIYAPHUM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

นายสุชานนท์ ชูวังวัด
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Suchanon Chuwangwad

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : 65D0101130@nrru.ac.th, suchanon261038@gmail.com

(Received : August 4, 2024 ; Edit : August 21, 2024 ; accepted : August 22, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 2) เปรียบเทียบการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามประเภทการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 173 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ส่วนแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการบริหารบัญชี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามประเภทการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายได้ด้านแตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์การบริหารงบประมาณ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว เจ้าหน้าที่การเงิน ควรมีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งขึ้นให้มีหน้าที่ชัดเจน และควรศึกษาคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติในภาระงานต่าง ๆ ให้มีดำเนินงานที่ถูกต้องตามระเบียบ ทันท่วง และสามารถตรวจสอบได้

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การบริหารงานงบประมาณ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study budget administration in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area, Chaiphum Area 3, 2) compare budget administration in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area, Chaiphum Area 3, classified by the school administrators' experience in school administration, and 3) study guidelines for developing budget administration in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area, Chaiphum Area 3. The sample consisted of 173 school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area, Chaiphum Area 3 in the 2023 academic year. The research instruments were questionnaires and interview forms. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. The interview forms were analyzed by content analysis. The research results found that:

1. Budget administration in educational institutions under the Office of the Primary Educational Service Area, Chaiphum Area 3 was at a high level overall. The highest average was accounting administration, and the lowest average was resource mobilization and investment for education.

2. Comparison of budget administration in educational institutions Under the Office of the Primary Education Area, Chaiphum Area 3, classified by the experience of school administrators in school administration, it was found that the overall picture and income were different.

3. Guidelines for developing budget management in educational institutions Under the Chaiphum Primary Educational Service Area Office, Area 3, it was found that educational institutions should have an analysis of budget management. Both short term and long term financial officer Appointment orders should be created with clear duties. and should study manuals or guidelines for various workloads to ensure that operations are carried out correctly according to regulations, in a timely manner, and can be verified.

Keywords : Development guidelines, Budget management, School administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมืองวัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว องค์กรหรือหน่วยงานทั้งหลายล้วนต้องมีการปรับตัวตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของคุณภาพชีวิตมนุษย์ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนในประเทศให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข จำเป็นที่จะต้อง มีการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพตามหลักการพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างรอบด้านนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ยังคงต้องบริหารงานองค์กรในด้านอื่น ๆ ตามหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, น. 21)

การกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทำให้สถานศึกษาสามารถบริหารตนเองได้อย่างมีอิสระเกิดความคล่องตัว แต่ก็ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาระ ในการบริหารจัดการมากขึ้น เพราะการกระจายอำนาจเป็นการกระจายทั้งภารกิจ และความรับผิดชอบทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ในการกระจายอำนาจในการบริหารงบประมาณให้สถานศึกษา ถือเป็นภารกิจที่สำคัญภารกิจหนึ่งของผู้บริหาร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาแบ่งขอบข่ายไว้ 4 ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และบริหารงานทั่วไป ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง โดยรัฐได้จัดสรรงบประมาณแผ่นดิน เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพในด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยเฉพาะการบริหารงานด้านการเงิน พัสดุและทรัพย์สินซึ่งมีความเกี่ยวข้องและจำเป็นต่อสถานศึกษา

(ระเบียบ สุวรรณมาโจ, 2561, น. 22)

การบริหารงบประมาณเป็นสิ่งที่สำคัญต่อกระบวนการจัดการศึกษาในองค์กร เพื่อนำไปใช้พัฒนาในส่วนต่าง ๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโดยคำนึงถึงหลักการใช้งบประมาณให้ประหยัดที่สุดตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การบริหารงานนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพซึ่งรวมถึงบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ อนึ่งในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา (สุภาวดี ลำเจียกมงคล, 2554, น. 15) การบริหารงบประมาณนั้นเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างสูงยิ่ง ในการบริหารงบประมาณ มีระเบียบ ข้อบังคับ สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา การบริหารงบประมาณ เป็นการบริหารที่จำเป็น ต้องมีการวางแผน ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและมีกรอบจำกัดมากกว่าการบริหารงานด้านอื่น เพราะงบประมาณหรือการเงินต้องอาศัย กฎระเบียบ ข้อบังคับที่จะต้องปฏิบัติ ตามโดยเคร่งครัดเป็นปัจจุบันเสมอ (อารีลักษณ์ พงษ์โสภา, 2554, น. 1-78)

ปัจจุบันปัญหาการบริหารงานในสถานศึกษาผู้บริหารยังไม่เข้าใจระบบการบริหาร งบประมาณอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะรายละเอียดส่วนต่างๆ ของระบบการเงินและการเบิกจ่าย ขาดการวางแผนการดำเนินงานอย่างไม่เป็นระบบ ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์กิจกรรมของสถานศึกษาและนโยบายของรัฐ ที่กำหนดให้ ซึ่งส่งผลต่อการบริหารงบประมาณ ทำให้เกิดการบริหารงานงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพและไม่โปร่งใสในการดำเนินงาน ผู้บริหารจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะการบริหารงบประมาณต้องครอบคลุม ละเอียด อย่างถ่องแท้เพื่อให้สถานศึกษา มีประสิทธิภาพมีความโปร่งใสยุติธรรมเพื่อให้

สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างปลอดภัย (วรกาญจน์ สุขสดเขียว, 2556, น. 1-72)

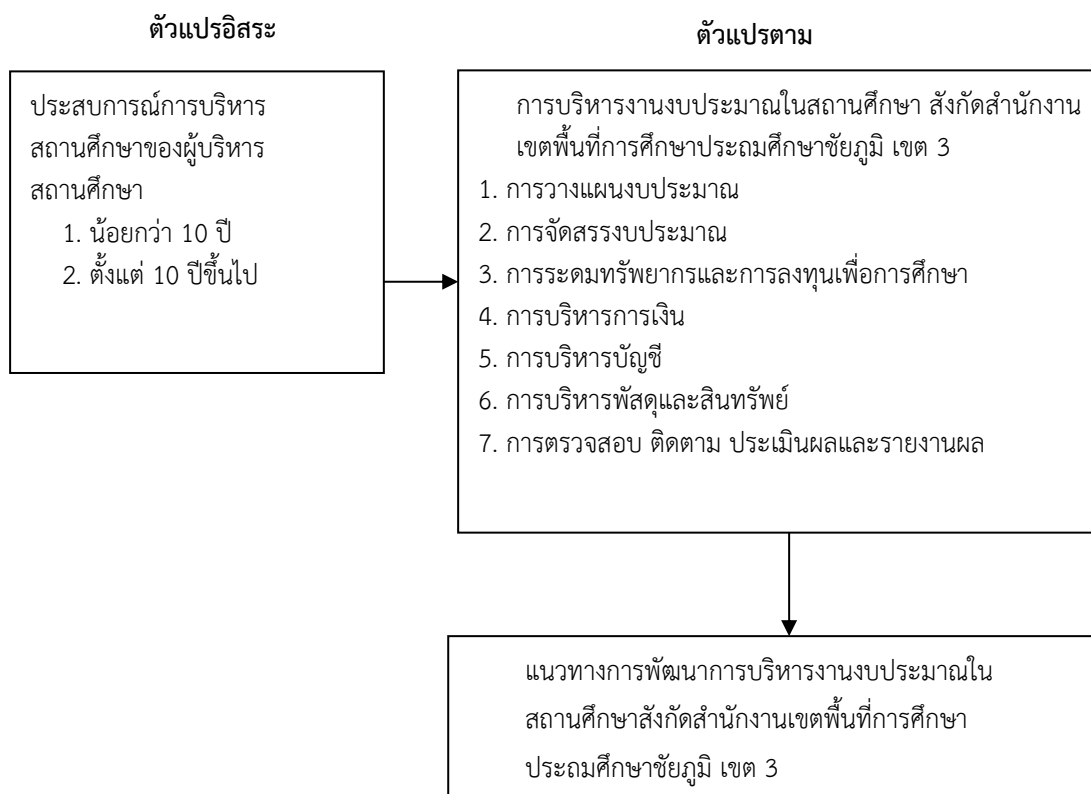
การบริหารงานงบประมาณและการเงินของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิเขต 3 มีปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ คือแนวทางการบริหารงบประมาณการบริหารการเงินในสถานศึกษาที่ไม่เป็นเอกภาพ แนวทางการปฏิบัติซับซ้อน บุคลากรขาดความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ สถานศึกษาขาดความต่อเนื่องในการทำงาน สาเหตุหนึ่งมาจากการที่มีการย้ายหรือเกษียณอายุราชการ ไม่มีบุคลากรมารับช่วงต่อหรือมีบุคลากรแต่ยังไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน จากที่กล่าวมาข้างต้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรผู้ปฏิบัติงานบริหารงบประมาณในสถานศึกษาและมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานบริหารงบประมาณโดยตรง จึงมีความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 เพื่อสามารถนำผลวิจัยมาเป็นข้อมูลในการแผนปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษา ให้สามารถนำไปสู่แนวทางปฏิบัติตามระเบียบที่ถูกต้องและเหมาะสมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารงานประมาณ จากนั้นการศึกษาหลายท่านที่มีความคล้ายคลึงกัน ได้จำนวน 7 องค์ประกอบ ดังภาพ 1.1

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างกัน มีการบริหารงานงบประมาณแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 173 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 123 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 187) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ(Stratified random sampling) โดยใช้ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่มแล้วนำกลุ่มตัวอย่างมากำหนดให้เป็นไปตามสัดส่วนโดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์

ตัวแปร

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

1.1 น้อยกว่า 10 ปี

1.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 การบริหารงานงบประมาณสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 3 ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การวางแผนงบประมาณ

ด้านที่ 2 การจัดสรรงบประมาณ

ด้านที่ 3 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ด้านที่ 4 การบริหารการเงิน

ด้านที่ 5 การบริหารบัญชี

ด้านที่ 6 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ด้านที่ 7 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล

2.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่ง เครื่องมือออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ได้แก่ ขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาระดับ มาก

3 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาระดับ น้อยที่สุด

โดยครอบคลุมการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนงบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) การบริหารการเงิน 5) การบริหารบัญชี 6) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 7) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยการเลือกข้อคำถามจากแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้าน จำนวน 7 ด้านๆ ละ 1 ข้อ มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ได้ดำเนินการสร้างโดยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย จากหนังสือเอกสาร วารสาร รวมทั้งหลักการแนวคิดทฤษฎี และมุมมองทัศน์ของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับนิยามศัพท์ในการวิจัยครั้งนี้
- 1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือจากเอกสารตำราโดยยึดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 4) ด้านการบริหารการเงิน 5) ด้านการบริหารบัญชี 6) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 7) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลเป็นแนวทาง ในการสร้างเครื่องมือ
- 1.3 กำหนดรูปแบบโครงสร้างของเนื้อหาของแบบสอบถามให้ครอบคลุมการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3
- 1.4 ประมวลข้อมูลและความรู้ที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหาและรูปแบบตามที่กำหนดไว้
- 1.5 นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาและสำนวนที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม
- 1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ดังภาคผนวก พิจารณาตรวจค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความชัดเจนของภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ I.O.C) อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น.103) ผลปรากฏว่ามีค่า 0.80 - 1.00
- 1.7 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลอง (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .926 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้
 - 1.7.1 ด้านการวางแผนงบประมาณ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .925
 - 1.7.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .945
 - 1.7.3 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .902
 - 1.7.4 ด้านการบริหารการเงิน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .923
 - 1.7.5 ด้านการบริหารบัญชี มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .965
 - 1.7.6 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .915
 - 1.7.7 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลมีค่าความ เชื่อมั่น เท่ากับ .907
- 1.8 ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

2. แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) หลังจากที่ได้วิเคราะห์การบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 เลือกเฉพาะข้อความที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละด้านๆ ละ 1 ข้อจำนวน 7 ด้าน นำมากำหนดประเด็นคำถามเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 นำร่างประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำปรับปรุงและให้ข้อเสนอแนะ

2.3 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อความสะดวกสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่เป็นฉบับสมบูรณ์ ไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อหาแนวทางการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 5 ท่าน ที่มีคุณสมบัติดังนี้

2.4.1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 1 คน

2.4.2 ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 1 คน

2.4.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ที่มีการบริหารงานงบประมาณที่ดีเยี่ยม ได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาอื่น หรือได้รับรางวัลการบริหารสถานศึกษา ด้านใดด้านหนึ่ง จำนวน 3 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ข้อมูลการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นภาพรวมและรายด้านนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103) แล้วนำมาแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีระดับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษามากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีระดับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษามาก

2.51-3.50 หมายถึง มีระดับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีระดับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีระดับการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาน้อยที่สุด

1.3 การเปรียบเทียบการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้การทดสอบค่าสถิติ t-test กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

1.4 เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย โดยแยกนำเสนอการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ในแต่ละด้าน

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมด เพื่อทำความเข้าใจภาพรวม ตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

2.2 นำข้อความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละบุคคลมาจัดกลุ่มคำ (Phase) ในประเด็นที่คล้ายกัน จากนั้นขีดเส้นให้เน้นคำ หรือข้อความนั้น ๆ

2.3 อ่านทบทวนกลุ่มคำทั้งหมดที่จัดกลุ่มไว้จนเข้าใจความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

2.4 นำข้อความหรือคำที่สัมพันธ์กันในการศึกษาการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 แต่ละประเด็นรายด้าน ตัดข้อความที่ไม่จำเป็นออกและเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการบริหารบัญชี รองลงมาคือ ด้านการบริหารการเงิน ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหาร ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหาร น้อยกว่า 10 ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหาร ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหาร น้อยกว่า 10 ปี

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์การบริหารงบประมาณรายจ่าย เพื่อนำไปจัดทำแผนการใช้งบประมาณที่ชัดเจนซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี นำแผนปฏิบัติการ มาจัดทำแผนการใช้งบประมาณให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ทะเบียนคุมทรัพยากรที่ได้ทำการระดมมา มีหลักฐานที่ชัดเจน โปร่งใส ทำให้ทราบถึงแหล่งที่มาของทรัพยากร สถานศึกษา จะต้องจัดทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่การเงิน มีคำสั่ง มอบหมายงานแต่ละฝ่าย แต่ละตำแหน่งชัดเจน รวมถึงการศึกษาคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารบัญชีที่สำนักงานเขตจัดทำขึ้น มีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่บัญชี หรือเจ้าหน้าที่การเงินให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน อีกทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม การจัดหาพัสดุ มีการดำเนินการในการตรวจสอบพัสดุเป็นประจำ และควรมีการสรุปและดำเนินการตรวจสอบพัสดุประจำปี เพื่อดำเนินการในการควบคุม ดูแล หรือการจำหน่ายพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบ การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียนและรายงาน จะเป็นลักษณะระบบฐานข้อมูลที่ต้องเป็นโปรแกรมที่มีการยอมรับ เชื่อถือได้ ถูกต้องเป็นปัจจุบันเพื่อพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 นำมาอภิปราย ดังนี้

1. การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการ

บริหารงบประมาณ เพราะงบประมาณเป็นหนึ่งในทรัพยากรสำคัญในการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การใช้จ่ายงบประมาณ ผู้ปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานงบประมาณ มีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องตามระเบียบ และยังมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลอยู่เสมอ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้สอดคล้องกับแนวคิดของรัตนากลุ่มแก้ว (2563) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงบประมาณ ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงินผลการดำเนินงาน ด้านการระดมทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารการเงิน ด้านการบริหารบัญชี และด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยประยุกต์การใช้นให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกัน ทั้งด้านบุคคล ตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน โดยยึดเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถและสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ลิทธิวงศ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหาร งานด้านงบประมาณของโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหาร 10 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหาร น้อยกว่า 10 ปี ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีประสบการณ์ การบริหาร ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานงบประมาณ มีประสบการณ์ในการบริหารงานงบประมาณ ทำให้ทราบถึงปัญหาในการบริหารงานงบประมาณ และมีวิธีการแก้ไข ปัญหาหรือแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ มากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหาร น้อยกว่า 10 ปี ที่ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารงานงบประมาณ และไม่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานงบประมาณมาก่อน สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูبری ม่วงกุง (2558) ได้กล่าวว่า อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี อาจจะมีประสบการณ์ในการศึกษาและปฏิบัติงานด้านนี้น้อย ความรู้ความชำนาญในด้านการบริหารจัดการหรือการปฏิบัติงานอาจจะยังไม่ชัดเจน หรือขาดความเข้าใจถึงระบบการปฏิบัติ เพราะมีความซับซ้อน และหลักการที่จะต้องอาศัยความชำนาญของผู้ปฏิบัติมากพอสมควรจึงทำให้ผลการปฏิบัติงานด้านงบประมาณน้อยกว่าผู้ที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของสตีฟฮอปปีเยาะ มื่อแยบาสอ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน 1) น้อยกว่า 5 ปี 2) 5 – 15 ปี และ 3) 15 ปีขึ้นไป โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล มีแสง อรสา จรูญธรรม และสุวรรณา โชติสุกานต์ (2556) ได้ศึกษาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในจังหวัดปทุมธานี พบว่า โรงเรียนมีการบริหารงานงบประมาณ แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน เมื่อเปรียบเทียบประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

3.1 ด้านการวางแผนงบประมาณ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษา สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน และประเมินผล การบริหารงบประมาณรายจ่าย

คำนวณงบประมาณที่ได้จากแนวทางการใช้จ่ายเงินอุดหนุนรายหัวตามปีงบประมาณนั้น ๆ โดยเจ้าหน้าที่การเงินคำนวณยอดที่จะได้รับจัดสรรรวมกับยอดเงินคงเหลือจากปีงบประมาณก่อนรวมกัน แล้วนำมาประชุมในการนำเงินลงในโครงการหรือกิจกรรม และหาแนวทางมาพัฒนาการใช้จ่ายงบประมาณในปีถัดไป สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, น. 27) ได้เสนอหลักการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานว่า สถานศึกษาควรมีการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างน้อยทุกภาคเรียน มีการรายงานผลการดำเนินงานครบถ้วนทุกโครงการหรือกิจกรรม และเผยแพร่รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีให้คณะครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ทราบเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินการ

3.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบาย ในการจัดทำแผนการใช้งบประมาณที่ชัดเจน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งเจ้าหน้าที่การเงิน สามารถนำแผนปฏิบัติการมาจัดทำแผนการใช้งบประมาณให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม การใช้จ่ายงบประมาณตามแผนงาน/โครงการให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อให้สถานศึกษานำผลดำเนินการกำกับ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนงาน/โครงการมาปรับปรุงการใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในปีถัดไป สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2556, น. 61) ที่ได้กำหนดให้การบริหารจัดการงบประมาณต้องดำเนินไปตามแผนการจัดสรรงบประมาณและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและแนวปฏิบัติที่กระทรวงกำหนด ประกอบด้วย การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ และการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

3.3 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดขึ้น มีการจัดทำทะเบียนคุมทรัพยากรที่ได้ทำการระดมมาสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ และจัดทำทะเบียนคุมทรัพยากรที่ได้ทำการระดมมา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบโครงการอย่างชัดเจน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรและกำหนดแนวทางการจัดหาแหล่งทุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันจิรา อมรสติ (2548) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อของงบประมาณและจัดข้อมูลของนักเรียนที่ต้องการรับทุนการศึกษาเพื่อวางแผนการระดมทุนทรัพยากรสำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนปัจจัยในการศึกษา

3.4 ด้านการบริหารการเงิน แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่การเงิน มีคำสั่งมอบหมายงาน แต่ละฝ่าย ระบุกรอบหน้าที่และพรรณนางานแต่ละตำแหน่งชัดเจน ควรมีคำสั่งแต่งตั้งครูเจ้าของโครงการและครูที่เป็นกรรมการร่วมอีก 3 คน ในการรับเงิน การออกคำสั่ง ผู้มีหน้าที่รับ-จ่ายเงินชัดเจนควรมีคำสั่งเพิ่มเติมเฉพาะกิจในการรับเงินบำรุงการศึกษา หากไม่ได้ชำระเงินภายในเวลากำหนดให้นำเงินมาจ่ายกับเจ้าหน้าที่การเงินเพื่อทำการออกใบเสร็จรับเงินในภายหลัง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2556, น.61) ที่ได้กำหนดให้การบริหารจัดการงบประมาณต้องดำเนินไปตามแผนการจัดสรรงบประมาณ และเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและแนวปฏิบัติที่กระทรวงกำหนด ประกอบด้วย การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ และการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

3.5 ด้านการบริหารบัญชี แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษา เจ้าหน้าที่บัญชีควรศึกษาคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติที่สำนักงานเขตจัดทำขึ้น พร้อมทั้งมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่บัญชีหรือเจ้าหน้าที่การเงินควบคู่ไปกับคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติที่สำนักงานเขตจัดทำขึ้น ควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถด้าน

บัญชีโดยตรงมาอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่บัญชีให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดไว้และเจ้าหน้าที่การเงินของเขตควรมีการทบทวนแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องอยู่เสมอผ่านทางกลุ่มไลน์การเงินของเขตอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริย์ภรณ์ ดาวอรุณเกียรติ (2549) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า มีการพัฒนาความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องและศึกษาจากเอกสารและกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการการเงินโดยตรงแก่สถานศึกษา

3.6 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม การจัดหาพัสดุ มีการดำเนินการในการตรวจสอบพัสดุเป็นประจำ และควรมีการสรุปและดำเนินการตรวจสอบพัสดุประจำปี และควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่พัสดุให้ตรงตามระเบียบของงานพัสดุ สอดคล้องกับแนวคิดของกาญจนา บุษิยะ (2560) พบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ควรเอาใจใส่การจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามระเบียบโดยดำเนินการตรวจสอบตามขั้นตอนตามหน่วยงานต้นสังกัด ควรให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่พัสดุ ให้มีผู้รับผิดชอบพัสดุและจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินและตั้งคณะกรรมการตรวจสอบกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์

3.7 ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาการจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียนและรายงาน จะเป็นลักษณะระบบฐานข้อมูลที่ต้องเป็นโปรแกรมที่มีการยอมรับ เชื่อถือได้ ถูกต้องเป็นปัจจุบันตามระเบียบที่กำหนดไว้ ครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินควรมีความซื่อสัตย์ เข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2556, น.61-62) ได้กำหนดแนวทางการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้ ในกรณีสถานศึกษาที่ได้รับการอนุมัติให้เป็นผู้เบิกเงินจากคลังต้องจัดให้มีการตรวจสอบและติดตาม ให้กลุ่มฝ่ายงานในสถานศึกษา รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อสถานศึกษาจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามแบบที่สำนักงานงบประมาณกำหนด แล้วจัดส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกไตรมาส ภายในระยะเวลาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดและจัดทำรายงานประจำปีที่แสดงถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงานทุกสิ้นปีงบประมาณแล้วจัดส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในระยะเวลาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารบัญชี ดังนั้นเจ้าหน้าที่บัญชีควรศึกษาคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติที่สำนักงานเขตจัดทำขึ้น ควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถด้านบัญชีโดยตรงมาอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่บัญชีให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดไว้ เพื่อให้การบริหารบัญชีสำหรับผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบมีความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้การบริหารบัญชีมีความเสถียรภาพยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา สถานศึกษาควรมีการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา ซึ่งมีระเบียบการใช้เงินสวัสดิการ มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดขึ้นมีการจัดทำทะเบียนคุมทรัพยากรที่ได้ทำการระดม มี

หลักฐาน ที่ชัดเจน โปร่งใส ทำให้ทราบถึงแหล่งที่มาของทรัพยากร รวมถึงการนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้
ง่ายในการติดตาม ตรวจสอบ และป้องกันการนำทรัพยากรไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- ชบุรี ม่วงกุ่ม. (2562). การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).
- ระเบียบ สุวรรณมาโจ. (2561). สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2556). การบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้
คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนด หลักเกณฑ์
และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2550). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่องการกระจายอำนาจการบริหาร
และการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สีตียอปีเยาะ มือแยบาสอ. (2556). การบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 (การค้นคว้าอิสระ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ยะลา).
- Cebekhulu, S. D. (2016). Exploring approaches of managing school finances in a rural context
: A case study of five novice principals. Retrieved May 31, 2022, from <https://ukzn-dspace.ukzn.ac.za/handle/10413/15543>
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30 (3), pp. 607-610.
- Stuart, T. & James, G. (2007). Budgeting in New Zealand Secondary Schools in a changing
devolved financial management environment. Journal of Accounting and
Organizational Change. 3(1), p. 4 - 28.

ปัญหาการหย่าโดยความยินยอมกับการคุ้มครองสิทธิของบุตร ISSUES OF DIVORCE BY CONSENT AND PROTECTION OF CHILDREN'S RIGHTS

นางสาวปิยะพร ศรีวิชา

อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Piyaporn Siwicha Position: Lecturer

Program : Law , Faculty of Humanities and Social Sciences Loei Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : psri79897@gmail.com

(Received : November 10, 2024 ; Edit : November 23, 2024 ; accepted : November 23, 2024)

บทคัดย่อ

การหย่าโดยความยินยอมเป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับคู่สมรสที่ต้องการยุติความสัมพันธ์โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการที่ซับซ้อนและยาวนาน อย่างไรก็ตาม สิทธิและสวัสดิภาพของบุตรต้องได้รับการดูแลอย่างสูงสุดในกระบวนการนี้ เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อพัฒนาการในอนาคตของเด็ก

การคุ้มครองสิทธิของบุตรในทางกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเสมอภาค เด็กควรได้รับสิทธิพื้นฐาน เช่น การศึกษา การดูแลสุขภาพ การป้องกันการทารุณกรรม และการแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม การทำให้กฎหมายและระบบการคุ้มครองเด็กมีประสิทธิภาพจะส่งเสริมให้เด็กเติบโตอย่างสมบูรณ์ในทุกด้าน ทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม

บทความนี้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาการหย่าร้างในสังคมไทยและเน้นย้ำถึงความสำคัญของการปกป้องสิทธิของบุตร แม้ว่าจะมีเนื้อหาครอบคลุมและเป็นประโยชน์ แต่ยังสามารถพัฒนาประเด็นเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มคุณค่าของเนื้อหาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น.

คำสำคัญ : ปัญหาการหย่า, คุ้มครองสิทธิ, บุตร

Abstract

Mutual consent divorce is a suitable option for couples who wish to end their relationship without undergoing a lengthy and complicated process. However, the rights and welfare of children must be given utmost priority during this process to prevent any negative impact on their future development.

Protecting the legal rights of children is crucial in fostering a just and equitable society. Children should be granted fundamental rights such as access to education, healthcare, protection from abuse, and the ability to express their opinions appropriately. Ensuring the effectiveness of laws and child protection systems will promote the holistic development of children, encompassing their physical, mental, and social well-being.

This article highlights the issue of divorce in Thai society and emphasizes the importance of safeguarding children's rights. While the content is comprehensive and valuable, there is still room for further development to enhance its completeness and usefulness.

Keywords: Divorce problems, protection of rights, children

บทนำ

การหย่าร้างเป็นกระบวนการที่ทำให้การสมรสสิ้นสุดลง ซึ่งสามารถถือเป็นโศกนาฏกรรมในชีวิตคู่ของคู่สมรสหลายคู่ อย่างไรก็ตาม การหย่าร้างอาจเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือความรุนแรงในครอบครัวที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ดังนั้นการหย่าจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในบางกรณี และในสังคมปัจจุบัน การหย่าร้างได้รับการยอมรับมากขึ้นในการเป็นวิธีการแก้ปัญหาคู่สมรส โดยเฉพาะเมื่อคู่สมรสไม่สามารถดำเนินชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุขหรือมีความขัดแย้งที่ไม่สามารถแก้ไขได้

จากสถิติของกรมการปกครองในปี พ.ศ. 2560 พบว่าการหย่าร้างจำนวน 121,617 คู่ ซึ่งเป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูงและสะท้อนถึงแนวโน้มการหย่าร้างในสังคมไทยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิตในปี พ.ศ. 2559 ได้เปิดเผยว่าอัตราการหย่าร้างในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27 ในปี พ.ศ. 2549 เป็นร้อยละ 39 ในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุตรที่เกิดจากการสมรส

ในด้านกฎหมายไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติรับรองการหย่าร้างไว้ 2 ประเภท ได้แก่ การหย่าโดยความยินยอมและการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล การหย่าร้างโดยความยินยอมของคู่สมรสเป็นรูปแบบที่สังคมไทยยอมรับมาแต่เดิม เพราะคู่สมรสสามารถตัดสินใจร่วมกันได้ว่าจะยุติความสัมพันธ์หรือไม่ โดยไม่จำเป็นต้องให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ในกรณีของการหย่าร้างโดยความยินยอม การดำเนินการจะถูกกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีมาตรการต่าง ๆ ที่คู่สมรสต้องปฏิบัติตาม เช่น มาตรา 1514 ถึงมาตรา 1515 ที่กำหนดเกี่ยวกับวิธีการหย่า การตัดสินใจเรื่องการปกครองบุตรและค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรในมาตรา 1520 ถึงมาตรา 1522 รวมถึงหลักเกณฑ์ในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาที่หย่ากันตามมาตรา 1532 ซึ่งกำหนดหลักการแบ่งทรัพย์สินตามระยะเวลาในชีวิตสมรส

อย่างไรก็ตาม การหย่าร้างไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการสิ้นสุดความสัมพันธ์ของคู่สมรส แต่ยังต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของบุตร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการปกป้องความเป็นอยู่ของเด็กในครอบครัวที่หย่าร้าง โดยเฉพาะการดูแลและการแบ่งปันสิทธิในการดูแลบุตรหลังการหย่า การดูแลบุตรเป็นสิทธิที่คู่สมรสทั้งสองฝ่ายต้องตกลงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุตร ซึ่งหากไม่สามารถตกลงกันได้ ก็อาจต้องพึ่งพาการตัดสินใจของศาลในการจัดการเรื่องการดูแลบุตร

การคุ้มครองสิทธิของบุตรในการหย่าร้างจึงมีความสำคัญมาก ไม่เพียงแต่การจัดสรรค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู แต่ยังต้องพิจารณาถึงผลกระทบทางจิตใจที่บุตรจะได้รับจากการหย่าร้างดังกล่าว ซึ่งอาจทำให้เกิดผลกระทบระยะยาวทั้งในด้านพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม

การหย่าร้างโดยความยินยอมอาจดูเหมือนเป็นกระบวนการที่ง่ายและรวดเร็ว แต่ก็มีข้อพิจารณาหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของบุตรที่ยังคงต้องได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม เพื่อให้การหย่าร้างสามารถเกิดขึ้นได้อย่างยุติธรรมและมีผลดีที่สุดต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (รายงานสถิติ, (กรมการปกครอง), 30 เมษายน 2567)

โดยกรมสุขภาพจิตได้เคยเปิดเผยในปี พ.ศ. 2559 ว่าอัตราการหย่าร้างในประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นจากร้อยละ 27 ในปี พ.ศ. 2549 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 39 ในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของอัตราการหย่าร้างในสังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าว การหย่าร้างที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อคู่สมรสเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อสุขภาพจิตของบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบุตรที่เกิดจากความสัมพันธ์นั้น ๆ ด้วย

บุตรที่ต้องเผชิญกับการหย่าร้างของพ่อแม่มักประสบกับความเครียดและความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน เช่น การแยกกันอยู่ของพ่อแม่ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ และการสูญเสียความมั่นคงในครอบครัว ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางอารมณ์และพฤติกรรมของเด็กในระยะยาว

นอกจากนี้ บุตรบางรายยังอาจต้องเผชิญกับปัญหาทางจิตใจ เช่น ความรู้สึกเสียใจ หดหู่ หรือมีปัญหาทางสังคม และการปรับตัวในโรงเรียน

การหย่าร้างจึงไม่เพียงแต่เป็นการสิ้นสุดความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสเท่านั้น แต่ยังเป็นเหตุการณ์ที่อาจทำให้เกิดผลกระทบทางจิตใจที่ยาวนานต่อบุตรและบุคคลในครอบครัว ดังนั้นการคำนึงถึงผลกระทบทางสุขภาพจิตของทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุตร จึงเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจและดำเนินการในกระบวนการหย่าร้าง โดยเฉพาะในกรณีที่การหย่าร้างเกิดขึ้นโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย (“กรมสุขภาพจิตฯ, (สำนักข่าวไทยรัฐ) , 1 เมษายน 2567)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการหย่าของคู่สมรสไว้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ การหย่าโดยความยินยอม และการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล ซึ่งทั้งสองประเภทยังมีกระบวนการและหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันในการดำเนินการ

ในส่วนของการหย่าโดยความยินยอมของคู่สมรส นั้น กฎหมายไทยได้ยอมรับและสนับสนุนการหย่าผ่านกระบวนการนี้มาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งถือเป็นวิธีการที่คู่สมรสสามารถตกลงกันเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาการตัดสินใจของศาล ในการหย่าโดยความยินยอมนี้ คู่สมรสทั้งสองฝ่ายจะต้องเห็นพ้องและตกลงที่จะยุติการสมรสด้วยความสมัครใจ ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้การหย่าได้รับการรับรองโดยทางการ

หลักการที่สำคัญในการหย่าด้วยความยินยอมคือ ความสมัครใจ ของทั้งสองฝ่าย โดยที่ไม่บังคับให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องยอมรับการหย่า เช่น ในกรณีที่ฝ่ายหนึ่งยังไม่ยินยอม การหย่าจะไม่สามารถดำเนินการได้ จนกว่าจะมีการตกลงร่วมกันหรือศาลพิจารณาคำร้องจากคู่สมรสทั้งสองฝ่าย ในการยื่นคำขอหย่าโดยความยินยอม ศาลจะพิจารณาเรื่องต่าง ๆ เช่น การแบ่งทรัพย์สิน การดูแลบุตร และค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร เพื่อให้การหย่าดำเนินไปได้อย่างเป็นธรรมและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่เหมาะสมต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

การหย่าโดยความยินยอมนี้จะสะท้อนถึงความยืดหยุ่นและความเป็นอิสระในการตัดสินใจของคู่สมรสในการยุติชีวิตสมรสของตน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่ยุ่งยากนักและช่วยให้การดำเนินการหย่าเป็นไปอย่างรวดเร็ว หากคู่สมรสสามารถตกลงกันได้โดยปราศจากข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งทรัพย์สินและการดูแลบุตร โดยไม่ต้องรอลำคำพิพากษาของศาล (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2555)

การหย่าโดยความยินยอมสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของสังคมไทยที่มองว่า การตัดสินใจหย่าของคู่สมรสนั้นเป็นเรื่องที่สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องมีการบังคับจากบุคคลภายนอก ซึ่งคู่สมรสทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงกันเองได้ หากมีความสมัครใจที่จะยุติความสัมพันธ์สมรส โดยไม่จำเป็นต้องให้บุคคลอื่น เช่น ศาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้ามามีส่วนในการตัดสินใจว่า คู่สมรสควรหย่าหรือไม่ นี่คือหลักการที่แสดงถึงความเคารพในความเป็นอิสระของคู่สมรสในการตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของพวกเขา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะพบว่า มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการหย่าโดยความยินยอมเฉพาะ ซึ่งกำหนดไว้ใน 6 มาตรา โดยประกอบด้วยมาตรา 1514 ถึง 1515 ซึ่งระบุถึงวิธีการดำเนินการในการหย่า โดยทั้งคู่สมรสต้องยินยอมและตกลงกันเกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ ของการหย่า เช่น การตกลงเรื่องอำนาจปกครองบุตรและค่าอุปการะเลี้ยงดูตามมาตรา 1520 ถึง 1522 ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดที่สำคัญในการปกป้องสิทธิของบุตรที่เกิดจากการสมรส

นอกจากนี้ยังมีข้อกำหนดใน มาตรา 1532 ที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณเวลาสำหรับการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรสหลังการหย่า ซึ่งการคำนวณจะใช้ระยะเวลาที่มีการจดทะเบียนการสมรสและการหย่าเป็นตัวแปรในการแบ่งทรัพย์สินและหนี้สินของทั้งสองฝ่าย

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตที่สำคัญในเรื่องการ แบ่งทรัพย์สิน และ หนี้สิน ระหว่างสามีภริยาที่หย่ากัน ซึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการแบ่งทรัพย์สินและหนี้สินสำหรับการหย่าโดยความยินยอม และการหย่าโดยคำพิพากษาของศาลแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ดังนั้น จึงสามารถเข้าใจได้ว่า คู่

สมรสที่เลือกการหย่าโดยความยินยอมสามารถตกลงแบ่งทรัพย์สินและหนี้สินกันเองได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ใน มาตรา 1533 ถึง 1535 หรืออาจตกลงกันได้ตามข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้เสมอไป

ด้วยเหตุนี้ การหย่าร้างโดยความยินยอมจึงเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างยืดหยุ่น ซึ่งเปิดโอกาสให้คู่สมรส สามารถตกลงกันในเรื่องต่าง ๆ อย่างยุติธรรมและมีความเหมาะสมตามสถานการณ์ของแต่ละครอบครัว โดยการ ให้ความสำคัญกับการตกลงร่วมกันในเรื่องการแบ่งทรัพย์สิน การดูแลบุตร และการคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง.

การหย่าโดยความยินยอมเป็นกระบวนการที่สะท้อนถึงการให้สิทธิและเสรีภาพแก่คู่สมรสในการตัดสินใจ เรื่องการยุติความสัมพันธ์สมรส รวมถึงผลกระทบที่ตามมา เช่น การดูแลบุตร และการแบ่งทรัพย์สิน ซึ่งอาจจะดู เหมือนว่าเป็นกระบวนการที่ให้ความยืดหยุ่นและความอิสระแก่คู่สมรสในการตัดสินใจด้วยตนเอง แต่หากพิจารณา ในแง่ของความเป็นธรรมในการตัดสินใจแล้ว ก็อาจพบว่าในบางกรณีอาจเกิดปัญหาความไม่สมดุลระหว่างคู่สมรส ได้

ความไม่เท่าเทียมในการต่อรองการที่กฎหมายเปิดโอกาสให้คู่สมรสสามารถตกลงเรื่องการหย่าได้ด้วย ความ ยินยอมทั้งสองฝ่ายนั้น หากทั้งคู่สมรสมีอำนาจในการต่อรองที่เท่าเทียมกัน เช่น มีฐานะทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน หรือมีความรู้ทางกฎหมายที่เท่ากัน การตกลงกันก็จะเป็นไปได้อย่างราบรื่นและไม่เกิดปัญหาขึ้น แต่ในทางปฏิบัติ หากคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจมากกว่า เช่น ฝ่ายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า หรือมีความรู้ในด้านกฎหมาย หรือสถานะทางสังคมที่เหนือกว่า อีกฝ่ายหนึ่งก็อาจต้องยอมตามความประสงค์ของฝ่ายที่มีอำนาจ ซึ่งอาจไม่เป็น ธรรมกับคู่สมรสที่อ่อนแอกว่า โดยเฉพาะในเรื่องการตกลงเกี่ยวกับ ทรัพย์สิน และ สิทธิในการดูแลบุตร ที่อาจทำ ให้ฝ่ายที่อ่อนแอกว่าต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่เสียเปรียบ

การตัดสินใจที่ไม่เป็นอิสระการหย่าโดยความยินยอมอาจเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย เช่น ความโกรธ ความ ผิดหวัง หรือความต้องการที่จะยุติปัญหาของคู่สมรสฝ่ายหนึ่ง โดยอาจไม่ได้คิดถึงผลที่ตามมาหรืออาจไม่ได้รับ ข้อมูลที่ครบถ้วนเกี่ยวกับผลกระทบจากการหย่า ในบางกรณี คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจไม่สามารถตัดสินใจได้ อย่างอิสระ เนื่องจากสถานะที่ด้อยกว่าทางเศรษฐกิจหรือสังคม ซึ่งทำให้ต้องยอมรับการหย่าโดยที่ไม่เต็มใจจริง ๆ นี่เป็นปัญหาที่สำคัญ เพราะการหย่าเป็นการตัดสินใจที่มีผลกระทบในระยะยาวต่อชีวิตทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ เกิดจากการสมรส

การคุ้มครองสิทธิของบุตรประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาในการหย่าโดยความยินยอม คือ การคุ้มครองสิทธิ ของบุตร ที่เกิดจากการสมรส บุตรไม่ได้เป็นคู่สัญญาหย่าโดยตรง แต่เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการหย่าร้าง ของบิดามารดา ดังนั้น คำถามที่ตามมาคือกฎหมายไทยได้ให้การคุ้มครองสิทธิของบุตรในกระบวนการหย่าโดย ความยินยอมนี้เพียงพอหรือไม่ โดยเฉพาะในเรื่องการดูแลบุตรและการจัดการทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับบุตร

การปฏิรูปกฎหมายในต่างประเทศในต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส มีการปฏิรูปกฎหมายแพ่งเกี่ยวกับการ หย่าโดยความยินยอมในปี พ.ศ. 2559 โดยการประกาศใช้รัฐบัญญัติฉบับที่ 2016-1547 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน ค.ศ. 2016 ที่มุ่งหวังให้กระบวนการหย่าโดยความยินยอมมีความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น โดยไม่ จำเป็นต้องให้ศาลเข้ามามีบทบาทในการรับรองการตกลง ซึ่งเป็นการปรับปรุงกระบวนการให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในศตวรรษที่ 21

ในประเทศฝรั่งเศส การปฏิรูปนี้ช่วยลดขั้นตอนการดำเนินการและทำให้คู่สมรสสามารถตกลงกันได้ง่ายขึ้น โดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาของศาล จึงทำให้การหย่าเป็นเรื่องที่รวดเร็วและไม่ซับซ้อนมากนัก ในกรณีที่ทั้งสอง ฝ่ายยินยอมตกลงกันได้ ซึ่งอาจเป็นแนวทางที่สามารถศึกษาและปรับใช้ได้ในประเทศไทย เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่น และการคุ้มครองสิทธิของทั้งคู่สมรสและบุตรให้ดียิ่งขึ้น

การปกป้องสิทธิและความเป็นธรรมในกระบวนการหย่า แม้ว่ากฎหมายไทยจะรับรองให้คู่สมรสสามารถ

หย่าได้โดยความยินยอม แต่การคุ้มครองสิทธิของคู่สมรสที่อ่อนแอกว่าและสิทธิของบุตรยังคงเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ หากไม่มีกลไกที่เหมาะสมในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่เปราะบาง เช่น สตรี และ เด็ก อาจทำให้กระบวนการหย่าไม่เป็นไปตามหลักความยุติธรรม และอาจก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ได้

ดังนั้น การปรับปรุงกฎหมายในแง่ของการคุ้มครองสิทธิของคู่สมรสและบุตรในการหย่าโดยความยินยอม จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญ เพื่อให้กระบวนการหย่าที่เกิดขึ้นสามารถเป็นไปอย่างเป็นธรรมและให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่เปราะบางอย่างแท้จริง(ไพโรจน์ กัมพูสิริ,2560)

ในขณะเดียวกัน ฝรั่งเศสได้มีการพัฒนามาตรการในการ ตรวจสอบการแสดงเจตนาของคู่สมรส และ การแสดงเจตนาของบุตร ภายใต้การปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับการหย่าโดยความยินยอม ซึ่งเป็นแนวทางที่มีความน่าสนใจและสามารถนำมาทบทวนเพื่อพัฒนากฎหมายไทยได้ โดยการปฏิรูปของฝรั่งเศสมีการใช้ การตรวจสอบการแสดงเจตนา ทั้งของคู่สมรสและบุตรในการตัดสินใจหย่า ซึ่งมีความสำคัญในการป้องกันการตัดสินใจที่เกิดจากความไม่อิสระ หรือการถูกบังคับจากภายนอก รวมถึงการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการหย่าที่ไม่ได้เป็นไปตามความจริงใจของทุกฝ่าย

การตรวจสอบเจตนาของคู่สมรสและบุตรในฝรั่งเศสในฝรั่งเศส การปฏิรูปกฎหมายในปี 2559 (รัฐบัญญัติฉบับที่ 2016-1547) นอกจากจะช่วยให้กระบวนการหย่าโดยความยินยอมเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ยังมีการสร้าง มาตรการตรวจสอบการแสดงเจตนาของคู่สมรส ก่อนการหย่า โดยให้ทั้งสองฝ่ายแสดงเจตนาของตนเองผ่านกระบวนการที่เป็นทางการและเปิดเผย เช่น การปรึกษาทนายความหรือผู้ที่มีความรู้ทางกฎหมาย ก่อนที่จะมีการตกลงหย่ากัน ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นการตัดสินใจที่เกิดขึ้นจากความยินยอมโดยอิสระ มิได้เกิดจากการบีบบังคับหรือจากสถานการณ์ที่ไม่เป็นธรรม

นอกจากนี้ สำหรับ การแสดงเจตนาของบุตร ก็มีการพิจารณาถึงสิทธิและความคิดเห็นของเด็กในกระบวนการหย่า ซึ่งในบางกรณีอาจมีการตรวจสอบเจตนาของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะผ่านกระบวนการทางกฎหมาย โดยอาจใช้การให้คำปรึกษาจากนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้มั่นใจว่าเด็กจะไม่ได้รับผลกระทบจากการหย่าร้างโดยไม่รู้ตัวหรือไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเหมาะสม

ความสำคัญของการตรวจสอบเจตนา ก่อนการหย่าการที่กฎหมายฝรั่งเศสมีการตรวจสอบการแสดงเจตนาของคู่สมรสและบุตร มีความสำคัญมากในแง่ของ การคุ้มครองสิทธิของคู่สมรสที่อ่อนแอกว่า และ การคุ้มครองสิทธิของเด็ก จากการตัดสินใจที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่อิสระหรือการบีบบังคับจากฝ่ายที่มีอำนาจมากกว่า นอกจากนี้ ยังช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการตัดสินใจหย่าที่ไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสมโดยเฉพาะในกรณีที่มีความไม่สมดุลในอำนาจการต่อรอง เช่น การหย่าที่เกิดจากการถูกข่มขู่หรือถูกบังคับโดยฝ่ายที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจหรือทางสังคมเหนือกว่า

การตรวจสอบการแสดงเจตนาเหล่านี้ยังช่วยให้กระบวนการหย่าเป็นไปในทางที่ โปร่งใส และ ยุติธรรม โดยการให้ทุกฝ่ายสามารถแสดงความต้องการและข้อคิดเห็นของตนเองอย่างเสรี โดยเฉพาะในกรณีของ เด็ก ที่ต้องได้รับการพิจารณาในฐานะผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการหย่า

การนำแนวทางฝรั่งเศสมาปรับใช้ในกฎหมายไทยการพิจารณานำแนวทางการตรวจสอบการแสดงเจตนาของคู่สมรสและบุตรจากการปฏิรูปกฎหมายของฝรั่งเศส มาประยุกต์ใช้ในกฎหมายไทย เป็นประเด็นที่น่าสนใจและควรได้รับการทบทวนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีสถานะเปราะบาง เช่น สตรี และ เด็ก ซึ่งมักเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการหย่าร้างโดยตรง

การพัฒนามาตรการที่สามารถ ตรวจสอบการแสดงเจตนาของคู่สมรส โดยให้มีการปรึกษากับทนายความหรือผู้ที่มีความรู้ทางกฎหมาย เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายสามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระและไม่มีการบีบบังคับจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะช่วยให้กระบวนการหย่าเป็นไปในทางที่ยุติธรรมและไม่ทำให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่เสียเปรียบ

นอกจากนี้ยังควรมีการจัดตั้งมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของ บุตร โดยการรับฟังความคิดเห็นและเจตนาของเด็กในกรณีที่เด็กมีอายุพอสมควรหรือสามารถเข้าใจถึงผลกระทบจากการหย่าร้างได้ เช่น การให้คำปรึกษาจากนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการคุ้มครองจากผลกระทบในทางลบจากการหย่าร้าง (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2555: 164-174)

สรุปการหย่าร้างเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งในด้านจิตใจและกฎหมาย การเพิ่มขึ้นของอัตราการหย่าร้างในสังคมไทยสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและความเข้าใจในกระบวนการหย่าร้าง แต่ในขณะเดียวกันการคุ้มครองสิทธิของบุตรและคู่สมรสที่อ่อนแอกว่าในการหย่าเป็นสิ่งที่จะต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ การปรับปรุงกฎหมายหย่าร้างให้มีความยืดหยุ่นและยุติธรรมเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้กระบวนการหย่าร้างในประเทศไทยสามารถตอบสนองต่อความต้องการและการป้องกันผลกระทบระยะยาวต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง.

กฎหมายตามมาตรา 1566 และ มาตรา 1575 ปัญหาการหย่าโดยความยินยอมกับการคุ้มครองสิทธิของบุตร

การหย่าร้างเป็นกระบวนการทางกฎหมายที่ทำให้การสมรสสิ้นสุดลงและมีผลต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุตรที่เกิดจากความสัมพันธ์นั้น ๆ ปัญหาการหย่าโดยความยินยอมมีความสำคัญในด้านการคุ้มครองสิทธิของบุตร ซึ่งถือเป็นสิทธิที่ต้องได้รับการดูแลและคุ้มครองอย่างเหมาะสมในกระบวนการหย่าร้าง โดยในกฎหมายไทยมีการกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการหย่าร้างและสิทธิของบุตรไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก รวมทั้งมาตราที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่ควรพิจารณาเพื่อให้การหย่าร้างเป็นไปอย่างยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิของบุตรอย่างเต็มที่

1. การหย่าร้างโดยความยินยอมของคู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตาม มาตรา 1520 ของ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การหย่าร้างสามารถทำได้ด้วยการยินยอมของทั้งสองฝ่าย ซึ่งการหย่าโดยความยินยอมจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด โดยคู่สมรสทั้งสองฝ่ายสามารถยื่นคำร้องขอหย่าโดยการตกลงกันเองโดยไม่ต้องผ่านการตัดสินของศาล ในกรณีนี้ สิทธิของบุตรยังคงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ

2. การคุ้มครองสิทธิของบุตรในการหย่าโดยความยินยอมตาม มาตรา 1566 ของ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีการหย่าร้างที่เกี่ยวข้องกับบุตร กฎหมายกำหนดให้คู่สมรสต้องตกลงกันในเรื่องของการดูแลบุตรหลังจากการหย่า รวมถึงการแบ่งปันสิทธิในการดูแลบุตร หากไม่มีการตกลงกันได้ กฎหมายให้มีการพิจารณาโดยศาลตามความเหมาะสม เพื่อให้การดูแลบุตรเป็นไปอย่างดีที่สุดในแง่ของสวัสดิภาพและประโยชน์ของเด็ก ซึ่งการตัดสินของศาลจะคำนึงถึง ความสุขของบุตร เป็นสำคัญ การดูแลบุตร (Custody): หากทั้งคู่ไม่สามารถตกลงกันได้เกี่ยวกับการดูแลบุตร ศาลจะพิจารณาว่าใครมีความสามารถที่จะดูแลบุตรได้ดีกว่า เช่น ด้านการเงิน ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรกับแต่ละฝ่าย และความเหมาะสมในการดูแลการเยี่ยมเยียน (Visitation Rights): การกำหนดสิทธิในการเยี่ยมเยียนบุตรของฝ่ายที่ไม่ได้รับการดูแล ควรทำโดยความยินยอมของคู่สมรส หรือหากไม่มีความยินยอม ก็อาจต้องพิจารณาจากศาล

3. ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการหย่าโดยความยินยอมแม้ว่าการหย่าร้างโดยความยินยอมจะดูเหมือนเป็นกระบวนการที่เรียบง่าย แต่ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาในแง่ของการคุ้มครองสิทธิของบุตรได้ เช่น การขาดการพิจารณาจากศาล: หากการหย่าร้างไม่ได้ผ่านการตัดสินของศาล อาจเกิดกรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งกดดันให้ฝ่ายอื่นตกลงไม่เป็นธรรม เช่น การตกลงการแบ่งทรัพย์สินหรือการดูแลบุตรการขาดการคุ้มครองสิทธิของบุตร: ในบางกรณีการหย่าร้างโดยความยินยอมอาจทำให้ไม่สามารถคุ้มครองสิทธิของบุตรได้เต็มที่ เช่น การดูแลไม่เหมาะสม หรือไม่สามารถตกลงเรื่องการเยี่ยมเยียนได้อย่างยุติธรรม

4. การปกป้องสิทธิของบุตรจากการหย่าร้างเพื่อปกป้องสิทธิของบุตรในการหย่าร้าง การดำเนินการต้อง

คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นหลัก โดยในกรณีที่คู่สมรสไม่สามารถตกลงกันได้เกี่ยวกับการดูแลบุตรหรือการเยี่ยมเยียนกันเองได้ จะต้องฟังพาดพิงการตัดสินใจของศาลตาม มาตรา 1566 และ มาตรา 1575 ซึ่งระบุว่า:ศาลจะพิจารณาในเรื่องของการดูแลบุตรให้เหมาะสมกับความสามารถและสวัสดิภาพของเด็กหากมีการแยกทางกันแล้ว ผู้ที่ไม่ได้รับการดูแลบุตรยังคงมีสิทธิในการเยี่ยมเยียนบุตรในบางกรณี

5. แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุตรการหย่าร้างโดยความยินยอมควรได้รับการปรับปรุงในด้านการคุ้มครองสิทธิของบุตร เพื่อให้กระบวนการหย่าร้างมีความเป็นธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อเด็ก โดยการมีมาตรการในการตรวจสอบการตัดสินใจและการเยี่ยมเยียนที่เหมาะสม เช่น: การมีการตรวจสอบการตัดสินใจจากศาล: ควรกำหนดให้มีการพิจารณาและตรวจสอบสิทธิของบุตรโดยศาลในทุกกรณีที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อป้องกันความไม่ยุติธรรมที่อาจเกิดขึ้น การพิจารณาในเรื่องของผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก: ควรคำนึงถึงผลกระทบระยะยาวจากการหย่าร้างต่ออารมณ์และจิตใจของเด็ก และให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาหรือการดูแลเด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สรุปการหย่าร้างโดยความยินยอมในกรณีที่มิบุตรนั้นควรได้รับการคุ้มครองสิทธิของบุตรอย่างรอบคอบ เพื่อป้องกันผลกระทบทางอารมณ์และพัฒนาการของเด็ก โดยมีการพิจารณาจากศาลในการตัดสินใจเรื่องการดูแลบุตรและการแบ่งทรัพย์สินอย่างยุติธรรม การปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้มีการปกป้องสิทธิของบุตรในกระบวนการหย่าร้างเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม.

ปัญหาการหย่าโดยความยินยอม

การหย่าร้างโดยความยินยอม ถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่คู่สมรสเลือกเพื่อยุติชีวิตคู่ อย่างไรก็ตาม เบื้องหลังความยินยอมนั้นกลับซ่อนปัจจัยและปัญหาที่ซับซ้อนมากมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งคู่สมรสและบุตรหลาน บทความนี้จะพาคุณไปเจาะลึกถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการหย่าร้างโดยความยินยอม พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางแก้ไขและเอกสารอ้างอิงเพื่อประกอบการศึกษาเพิ่มเติม

ปัญหาที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังความยินยอมเจตนาที่แท้จริง: กฎหมายไทยเปิดช่องให้คู่สมรสหย่าได้ง่าย แต่ขาดกลไกตรวจสอบเจตนาที่แท้จริง บางครั้งฝ่ายหนึ่งอาจถูกบีบบังคับหรือไม่เข้าใจผลกระทบที่ตามมา ผลกระทบต่อบุตร: การหย่าส่งผลกระทบต่อจิตใจต่อบุตรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การตกลงเรื่องการดูแลบุตรที่อาจไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบุตรก็เป็นปัญหาที่พบบ่อย การแบ่งทรัพย์สิน: การแบ่งทรัพย์สินที่ไม่เป็นธรรม อาจเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในอำนาจต่อรอง หรือการขาดความรู้กฎหมาย ความไม่พร้อมรับมือ: บางคู่ขาดการเตรียมตัวรับมือกับผลกระทบทางจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ

สาเหตุที่นำไปสู่ปัญหา สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง: ค่านิยมและความคาดหวังในชีวิตคู่เปลี่ยนแปลงไป ความไม่เข้าใจกฎหมาย: หลายคู่ขาดความรู้กฎหมายเกี่ยวกับการหย่า แรงกดดันจากสังคม: แรงกดดันจากครอบครัว เพื่อน หรือสังคม ปัญหาการสื่อสาร: การขาดทักษะในการสื่อสารและการแก้ไขปัญหา

แนวทางแก้ไขปัญหา เสริมสร้างความรู้: สร้างความตระหนักให้กับสังคมเกี่ยวกับผลกระทบของการหย่า และส่งเสริมให้คู่สมรสมีความรู้กฎหมาย ปรับปรุงกระบวนการทางกฎหมาย: ปรับปรุงกระบวนการทางกฎหมายให้มีกลไกตรวจสอบเจตนาที่แท้จริง และให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของบุตร ส่งเสริมการศึกษา: ส่งเสริมให้คู่สมรสเข้ารับการปรึกษาจากนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านครอบครัว สนับสนุนการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็ง: สร้างสรรค์กิจกรรมที่ส่งเสริมการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งและมีความสุข (สุชา โฉมศรี, 2563)

ผลกระทบของการหย่าร้างต่อเด็ก

การหย่าร้างเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะเด็ก ๆ ที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิต แม้ว่าการหย่าร้างจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับบางคู่ แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ขึ้นกับเด็กนั้นเป็นเรื่องที่ควรใส่ใจอย่างยิ่ง

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการหย่าร้างส่งผลกระทบต่อเด็กในหลายด้าน ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามอายุ พัฒนาการ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบที่พบบ่อย ได้แก่ ด้านอารมณ์: เด็กอาจรู้สึกเศร้า โกรธ กลัว หรือสับสน อาจมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับชีวิตใหม่ และอาจรู้สึกผิดว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้พ่อแม่แยกทางกัน ด้านพฤติกรรม: เด็กอาจแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หงุดหงิด ถอนตัวจากสังคม หรือมีปัญหาในการควบคุมอารมณ์ อาจมีปัญหาในการเรียน หรือมีปัญหาสุขภาพกาย ด้านความสัมพันธ์: เด็กอาจมีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับพ่อแม่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือกับเพื่อน ด้านพัฒนาการ: การหย่าร้างอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะยาว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลกระทบ อายุของเด็ก: เด็กวัยต่าง ๆ จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อการหย่าร้างแตกต่างกัน ความสัมพันธ์ของพ่อแม่หลังหย่า: หากพ่อแม่ยังคงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและร่วมกันดูแลลูก จะช่วยลดผลกระทบเชิงลบต่อเด็กได้ วิธีการบอกข่าว: การบอกข่าวการหย่าร้างแก่เด็กโดยตรงไปตรงมาและเหมาะสมกับวัย จะช่วยลดความสับสนและความวิตกกังวลของเด็ก ระบบการสนับสนุน: การมีครอบครัว ญาติ หรือเพื่อนสนิทที่ให้การสนับสนุน จะช่วยให้เด็กสามารถรับมือกับสถานการณ์ได้ดีขึ้น

การช่วยเหลือเด็กที่ประสบปัญหาจากการหย่าร้าง การให้ความรักและความเข้าใจ: พ่อแม่ควรให้ความรัก ความเข้าใจ และความเอาใจใส่ต่อเด็กอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารอย่างเปิดเผย: พ่อแม่ควรพูดคุยกับเด็กอย่างเปิดเผย และตรงไปตรงมาเกี่ยวกับการหย่าร้าง การสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย: สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและปลอดภัยให้เด็กได้ระบายความรู้สึก การขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ: หากเด็กมีปัญหาในการปรับตัว ควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เช่น นักจิตวิทยาเด็ก หรือนักสังคมสงเคราะห์ (ศูนย์วิจัยเพื่อสังคมและวัฒนธรรม, 2564)

สิทธิของเด็กในกรณีการหย่าร้างนั้นเป็นเรื่องสำคัญและควรได้รับการคุ้มครองอย่างสูงสุด เนื่องจากเด็กที่มีพ่อแม่หย่าร้างอาจได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้นกฎหมายได้กำหนดมาตรการหลายประการในการคุ้มครองสิทธิของบุตรในกระบวนการหย่า โดยเฉพาะการตัดสินใจเกี่ยวกับ:

การดูแลและอุปการะบุตร กฎหมายไทยกำหนดให้พ่อแม่ที่หย่าร้างจะต้องตกลงกันในเรื่องการดูแลบุตร โดยจะพิจารณาจากประโยชน์สูงสุดของเด็ก เช่น การตัดสินใจว่าใครจะเป็นผู้ดูแลบุตรหลัก หรือจะมีการแบ่งเวลาในการดูแลเด็กระหว่างพ่อแม่อย่างไร หากคู่สมรสไม่สามารถตกลงกันได้ ศาลจะเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสม

สิทธิในการเข้าเยี่ยมและการติดต่อ การหย่าร้างมักนำไปสู่ปัญหาการติดต่อกับบุตร เมื่อหนึ่งในคู่สมรสไม่ได้เป็นผู้ดูแลหลักของเด็ก กฎหมายไทยมีกระบวนการในการคุ้มครองสิทธิของบุตรในการเข้าเยี่ยมและติดต่อกับพ่อแม่ฝ่ายที่ไม่ได้เป็นผู้ดูแลหลัก เพื่อไม่ให้เด็กขาดการติดต่อและความสัมพันธ์กับทั้งสองฝ่าย

การคุ้มครองทางการเงิน ในบางกรณี การหย่าร้างอาจทำให้เด็กประสบปัญหาทางการเงิน โดยเฉพาะในกรณีที่พ่อแม่ไม่ได้ทำการตกลงเรื่องค่าใช้จ่ายในการดูแลบุตรอย่างเหมาะสม กฎหมายจึงกำหนดให้พ่อแม่ต้องสนับสนุนค่าเลี้ยงดูบุตรจนกว่าเด็กจะบรรลุนิติภาวะ หรือจนกว่าเด็กจะสามารถพึ่งพาตนเองได้

การพิจารณาประโยชน์สูงสุดของเด็ก เมื่อมีข้อขัดแย้งในเรื่องการดูแลบุตร ศาลจะพิจารณาประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นหลัก โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมที่เด็กจะได้รับ การมีส่วนร่วมของทั้งพ่อแม่ในการดูแลบุตร และสุขภาพจิตของเด็ก (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2564)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจหย่าร้างของคู่สมรส: เมื่อรักถึงทางตัน

การหย่าร้างเป็นการยุติความสัมพันธ์ที่เคยมีความหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นคู่สมรสเอง หรือบุตรหลาน หากมี หากมีการศึกษาถึงปัจจัยที่นำไปสู่การตัดสินใจหย่าร้าง ก็จะช่วยให้เราเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา และอาจนำไปสู่การป้องกันหรือแก้ไขปัญหานั้นได้ในอนาคตปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจหย่าร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจหย่าร้างนั้นมีหลากหลาย และมักเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยหลายอย่าง

ร่วมกัน ดังนี้

ปัญหาในการสื่อสาร: การสื่อสารที่ไม่เข้าใจกัน การขาดความสามารถในการแสดงออกถึงความรู้สึกและความต้องการของตนเอง หรือการไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์ เป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่นำไปสู่การหย่าร้าง ความแตกต่างทางความคิดและค่านิยม: เมื่อคู่สมรสมีความแตกต่างกันในเรื่องของความเชื่อ ค่านิยม หรือเป้าหมายในชีวิตมากเกินไป และไม่สามารถหาจุดร่วมกันได้ อาจนำไปสู่ความขัดแย้งและการตัดสินใจแยกทาง ปัญหาทางเพศ: ปัญหาทางเพศ เช่น การขาดความพึงพอใจทางเพศ หรือความไม่เข้าใจในความต้องการทางเพศของกันและกัน อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์และนำไปสู่การหย่าร้าง ความรุนแรงในครอบครัว: การใช้ความรุนแรงทางกายหรือทางวาจา เป็นปัจจัยสำคัญที่บั่นทอนความสัมพันธ์และผลักดันให้คู่สมรสตัดสินใจหย่าร้าง ปัญหาทางเศรษฐกิจ: ปัญหาทางการเงิน เช่น หนี้สิน การขาดแคลน หรือความแตกต่างในการบริหารจัดการเงิน อาจสร้างความเครียดและความขัดแย้งในครอบครัว การนอกใจ: การที่คู่สมรสคนใดคนหนึ่งมีคนรักนอกสมรส เป็นการทำลายความไว้วางใจและความสัมพันธ์ ซึ่งมักนำไปสู่การหย่าร้าง ปัจจัยทางสังคม: ปัจจัยทางสังคม เช่น ความคาดหวังของสังคมต่อชีวิตคู่ การเปลี่ยนแปลงของบทบาททางสังคมของผู้หญิง และอิทธิพลของสื่อ ก็มีผลต่อการตัดสินใจหย่าร้าง ปัจจัยทางจิตวิทยา: ปัญหาทางจิตวิทยาของคู่สมรส เช่น ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล หรือโรคบุคลิกภาพ อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์และนำไปสู่การหย่าร้าง

ผลกระทบของการหย่าร้างการหย่าร้างส่งผลกระทบต่อทุกคนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเด็ก ๆ ที่อาจประสบปัญหาทางอารมณ์ พฤติกรรม และสังคม นอกจากนี้ การหย่าร้างยังส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของคู่สมรสเอง อาจทำให้เกิดความรู้สึกเศร้า โกรธ หรือสับสน และอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานและความสัมพันธ์กับผู้อื่น(กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ,2565).

การคุ้มครองสิทธิของบุตรในทางกฎหมาย

การคุ้มครองสิทธิของบุตรเป็นหนึ่งในหลักการสำคัญที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก ซึ่งมีการระบุไว้ในกฎหมายทั้งระดับประเทศและระดับสากล เพื่อให้เด็กได้รับการปกป้องจากการถูกละเมิดและได้รับสิทธิที่พึงมีเพื่อการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม สิทธิของบุตรในทางกฎหมายมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเสมอภาค โดยเฉพาะในกรณีของการดูแลสิทธิของเด็กในครอบครัวและสังคม

หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของบุตรอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของเด็ก (CRC) ซึ่งได้รับการรับรองโดยสหประชาชาติในปี 1989 เป็นเอกสารสำคัญที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของเด็กในระดับสากล ประเทศที่ลงนามในอนุสัญญานี้มีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ เพื่อคุ้มครองสิทธิของเด็ก ซึ่งครอบคลุมถึงสิทธิในการมีชีวิตรอด การศึกษา การมีสุขภาพที่ดี การไม่ถูกละเมิด และสิทธิในการแสดงความคิดเห็น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีการระบุไว้ในมาตรา 50 ว่า "เด็กและเยาวชนมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากการทารุณกรรมและการล่วงละเมิดทางเพศ และรัฐต้องจัดให้มีการดูแลและพัฒนาเด็กและเยาวชนในทุกด้าน" พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและดูแลเด็กที่อาจได้รับความเดือดร้อนจากการถูกทอดทิ้ง ถูกทารุณกรรม หรือถูกใช้แรงงานโดยไม่เหมาะสม กฎหมายนี้จัดให้มีการตั้งศูนย์คุ้มครองเด็กและเยาวชนและกำหนดมาตรการในการป้องกันและช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม สิทธิของบุตรในการดูแลของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ในแง่ของกฎหมายครอบครัว ในประเทศไทย บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมีสิทธิได้รับการดูแลจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกำหนดให้พ่อแม่มีหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรทั้งในด้านการศึกษา สุขภาพ และการสวัสดิภาพอื่น ๆ โดยไม่สามารถปฏิเสธหน้าที่เหล่านี้ได้ สิทธิของบุตรในการได้รับการปกป้องจากการละเมิดกฎหมายคุ้มครองเด็กไทยยังมีการกำหนดมาตรการในการปกป้องเด็กจากการถูกละเมิด เช่น การที่เด็กจะต้อง

ได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่รัฐ เมื่อมีการแจ้งข้อสงสัยหรือข้อมูลที่บ่งชี้ถึงการถูกทารุณกรรม ไม่ว่าจะเป็นการใช้ความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ สิทธิในทางกฎหมายที่เด็กควรได้รับ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิของเด็กในการได้รับการศึกษาถือเป็นสิทธิพื้นฐานที่ไม่สามารถละเลยได้ เด็กทุกคนควรมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม ทั้งในระดับประถมและมัธยม ซึ่งรัฐต้องจัดหาโรงเรียนและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล เด็กทุกคนควรได้รับการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมและสามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้ตามความจำเป็น เพื่อให้เขามีสุขภาพที่ดีและสามารถเจริญเติบโตได้อย่างเต็มที่ สิทธิในการได้รับการปกป้องจากการถูกทารุณกรรม การปกป้องเด็กจากการทารุณกรรมเป็นเรื่องสำคัญในทางกฎหมาย เด็กไม่ควรถูกระงับโดยการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ รวมถึงการละเมิดทางเพศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตและพัฒนาการในอนาคตของเด็ก สิทธิในการแสดงความคิดเห็น เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการรับฟังความคิดเห็นและมุมมองของตนเองโดยไม่ถูกปฏิเสธหรือถูกบังคับให้เชื่อในสิ่งที่ไม่เหมาะสม สิทธิในการแสดงความคิดเห็นเป็นหนึ่งในสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองในอนุสัญญาฯ และกฎหมายในประเทศต่างๆ การคุ้มครองสิทธิของบุตรในสถานการณ์พิเศษ ในกรณีที่เด็กต้องเผชิญกับสถานการณ์พิเศษ เช่น การถูกทารุณกรรม หรือการแยกจากพ่อแม่ เนื่องจากการหย่าร้างหรือปัญหาครอบครัว กฎหมายไทยมีระบบการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจะช่วยตัดสินคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นให้การพิจารณาเป็นไปในทางที่ดีที่สุดสำหรับประโยชน์สูงสุดของเด็ก

สรุปการหย่าด้วยความยินยอมสามารถเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับคู่สมรสที่ต้องการยุติความสัมพันธ์ โดยไม่ต้องเผชิญกับกระบวนการที่ยาวนานและซับซ้อน อย่างไรก็ตาม การคุ้มครองสิทธิของบุตรในกระบวนการหย่าเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างสูงสุด เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลที่ดีที่สุด และไม่มีการละเลยสิทธิพื้นฐานของเขา ซึ่งการพิจารณาประโยชน์สูงสุดของเด็กจะต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อพัฒนาการในอนาคตของเด็ก

การคุ้มครองสิทธิของบุตรในทางกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมและเสมอภาค ซึ่งช่วยให้เด็กทุกคนได้รับการดูแลและพัฒนาในทุกด้าน ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม สิทธิที่เด็กควรได้รับ ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา การดูแลสุขภาพ การไม่ถูกทารุณกรรม และสิทธิในการแสดงความคิดเห็น การทำให้กฎหมายและระบบการคุ้มครองสิทธิของเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้เด็กสามารถเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต

ดังนั้นบทความนี้ได้นำเสนอภาพรวมของปัญหาการหย่าร้างในสังคมไทย และความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิของบุตรในกระบวนการหย่าร้าง แม้ว่าบทความจะมีข้อมูลที่ครอบคลุมและน่าสนใจ แต่ก็ยังมีประเด็นที่สามารถพัฒนาได้เพิ่มเติม เพื่อให้บทความมีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สุชา โฉมศรี. (2563). การหย่าโดยความยินยอม: ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยเพื่อสังคมและวัฒนธรรม. (2564). ผลกระทบของการหย่าร้างต่อเด็ก. กรุงเทพฯ: ผู้เขียน.
- จันทร์เพ็ญ ชูช่วย. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจหย่าร้างของคู่สมรส. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(2), 123-135.
- สมชาย สังข์ทอง. (2562). ผลกระทบของการหย่าร้างต่อบุตร: กรณีศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 30(1), 45-58.
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2565). สถิติการหย่าร้าง. กรุงเทพฯ:
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2564). การคุ้มครองสิทธิของเด็กในกรณีการหย่าร้าง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

การเปลี่ยนแปลงชุมชนด้วยวิถีพุทธ: การขับเคลื่อนหน่วยอบรมประชาชน COMMUNITY CHANGE USING THE BUDDHIST WAY: DRIVING THE PUBLIC TRAINING UNIT

พระครูสวัสดิ์กาญจนภาส¹, พระครูปริยัติกาญจนกิจ², แม่ชีกนกวรรณ ปรีดีเปรม³,
พระสมุห์นพดล อตถยุตโต (สุทนต์)⁴, พระมหาณรงค์ศักดิ์ สุทนต์ (สุทนต์)⁵
Phrakhu Sawaskranchanophard ¹, Phrakhrupayiyattikanchanakit², Kanokwan Preeprem³,
PhrasamuNoppadol Atthayutto (Suthon)⁴, PhramahaNarongsak Sutanto (Suthon)⁵
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail : Watkhaojod@gmail.com

(Received : July 25, 2024 ; Edit : August 8, 2024 ; accepted : August 9, 2024)

บทคัดย่อ

พระสงฆ์ในยุคปัจจุบันมีความสำคัญในการขับเคลื่อนหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) โดยเน้นการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนตามยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการอบรมประชาชนกลาง (อ.ป.ก.) การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลชุมชนและการระดมความคิดเห็นจากภาคีเครือข่ายช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนานวัตกรรมวิถีพุทธ เพื่อพัฒนาสุขภาพองค์รวมตามแนวพระพุทธศาสนาและสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน ฉะนั้นบทบาทพระสงฆ์สมัยใหม่จะต้องบริหารจัดการปรับตัวและใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาชุมชน โดยร่วมมือระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างเครือข่าย พระสงฆ์ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อทำประโยชน์ตามพุทธเจตนา โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ คุณภาพ และความรับผิดชอบ ทฤษฎีแนวคิดสมัยใหม่ ในการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมุ่งเน้นกับการร่วมมือระหว่างประชาชนและรัฐ จะช่วยสร้างชุมชนวิถีพุทธสู่การขับเคลื่อนของหน่วยอบรมประชาชนที่มีความมั่นคงในสังคมและสร้างชุมชนที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลง, ชุมชนวิถีพุทธ, การขับเคลื่อนหน่วยอบรมประชาชน

Abstract

Monks in the present era are important in driving the sub-district public training units (SOPs) by emphasizing the dissemination of the principles of Dharma teachings and creating cooperation with various agencies to develop communities according to the strategies of the Central Public Training Committee (SOPs). Utilizing the community database and gathering opinions from network partners helps promote learning and the development of Buddhist innovations to develop holistic health according to Buddhism and create strong and sustainable communities. Therefore, the role of modern monks must be to manage, adapt and use new methods in community development by cooperating between the public and government sectors to promote learning and networking. Monks must adapt to changes in society to benefit according to the Buddhist intentions by emphasizing results, quality and responsibility. Modern theories in planning, organization, personnel management, administration and coordination to increase competitiveness in a rapidly changing environment and focusing on cooperation between the public and the government will help create Buddhist communities to drive the SOPs with social stability and create strong and sustainable communities.

Keywords: Change, Buddhist community, Driving the public training unit

บทนำ

ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 รัฐบาลโดยสภาพนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2506) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เน้นเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พืชผลเกษตรกรรมและปรับปรุงระบบขนส่งและสื่อสาร โดยมีการพัฒนาการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การเกษตร การพัฒนาชุมชน การศึกษา และการสาธารณสุข จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความมั่นคงของสังคมไทย ผลจากการพัฒนาเหล่านี้ทำให้เศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น ฐานการผลิตและบริการเข้มแข็งขึ้น ความร่วมมือกับประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้น โครงสร้างพื้นฐานและบริการทางสังคมครอบคลุมมากขึ้น (สำนักงานสภาพนาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 10)

บทบาทของพระสงฆ์ต่อสังคมลดน้อยเพราะมีสถาบันทางสังคมแบบใหม่เข้ามารับบทบาทเดิมของวัดโลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองรวมถึงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศทำให้เกิดการถ่ายทอดทางภูมิปัญญาทัศนคติ ค่านิยม รวมถึงวัฒนธรรม จะเห็นว่าสมัยก่อนเรียนที่วัดปัจจุบันเรียนที่โรงเรียน มหาวิทยาลัย มีแหล่งบันเทิง ห้างสรรพสินค้ารวมถึงเทคโนโลยีต่างๆ มีความทันสมัยมากขึ้นทำให้จำนวนคนเข้าวัดลดจำนวนลงประชาชนห่างเหินจากพระสงฆ์มากยิ่งขึ้นการกำหนดแนวทางการพัฒนารวมถึงหลักการต่าง ๆ จะต้องคิดหาวิธีการที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะเป็นผู้ได้รับการพัฒนา และแนวทางการพัฒนาจะต้องยั่งยืนสามารถอำนวยความสะดวกทั้งแก่ปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวมสิ่งเหล่านี้คือแนวทางการพัฒนาที่จะต้องกำหนดเป็นหลักคิดสำหรับพระสงฆ์นักพัฒนารุ่นต่อไป บทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ควรจะมีมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างรอบด้านทั้งทางด้านวัตถุ (วัตถุนิยม) และทางด้านจิตใจ (จิตนิยม) ทั้งนี้การพัฒนาในด้านต่างๆ จะต้องอยู่ภายใต้กรอบที่เรียกว่า คุณธรรมรวมถึงศีลธรรมด้วยซึ่งมีพุทธธรรมอันเป็นฐานและเป็นยุทธวิธีในการพัฒนาพระพุทธศาสนาโดยสถาบันสงฆ์เป็นองค์กรเอกขององค์กรหนึ่งที่ได้เสนอรูปแบบและแนวทางการพัฒนาขึ้นมาใหม่ โดยยึดถือรูปแบบรากเหง้าของวัฒนธรรมเดิมตามแนวทางของพุทธธรรมและความเชื่อทางศาสนาพุทธเป็นสำคัญ แม้ในปัจจุบันสถาบันสงฆ์ที่เข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทการพัฒนา ยังไม่กระจายออกไปอย่างกว้างขวาง แต่ก็พอจะมีปรากฏให้เห็นในทุกๆ ภาคของประเทศ (สมบุญ สุธาสาธิต, 2530)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยเป็นปัจจัยสำคัญต่อความมั่นคงของสถาบันพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในด้านการปกครองและความเจริญมั่นคง การบริหารจำเป็นต้องมีรูปแบบและวิธีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งงาน มอบอำนาจ และกระจายงานให้ฝ่ายบริหารระดับต่างๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน รวมถึงการพัฒนาในด้านต่างๆ เนื่องจากการปกครองคณะสงฆ์ปัจจุบันเกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐและจารีตประเพณี คณะสงฆ์จึงต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หากไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ ย่อมไม่สามารถทำประโยชน์ที่แท้จริงแก่สังคมตามพุทธเจตนาได้ ในยุคโลกาภิวัตน์ ปัญหาต่างๆ มีความสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารกิจการคณะสงฆ์จำเป็นต้องมีความรอบคอบ คำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน มีความรอบรู้ และอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากองค์กรต่างๆ โดยมีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสรุปบทเรียน แลกเปลี่ยนความคิดและองค์ความรู้ และต่อเชื่อมประสบการณ์อย่างกว้างขวาง เป็นการเสริมพลังซึ่งกันและกัน สร้างโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถาบันพระพุทธศาสนา (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2556)

จากความเป็นมาของพระสงฆ์ที่ต้องมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาในยุคปัจจุบันนั้น ทำให้ทราบว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 รัฐบาลไทยโดยสภาพนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2506) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเน้นเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชผลเกษตรกรรมและปรับปรุงระบบขนส่งและสื่อสาร และได้พัฒนาการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การเกษตร การพัฒนาชุมชน การศึกษา และการสาธารณสุข จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและความมั่นคงของสังคมไทย ผลจากการพัฒนาเหล่านี้ทำให้เศรษฐกิจไทยขยายตัว ฐานการผลิตและบริการเข้มแข็งขึ้น ความร่วมมือกับต่างประเทศเพิ่มขึ้น และโครงสร้างพื้นฐานและบริการทางสังคมครอบคลุมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม บทบาทของพระสงฆ์ลดน้อยลงเนื่องจากสถาบันทางสังคมแบบใหม่เข้ามารับบทบาทเดิมของวัด ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศทำให้ประชาชนห่างเหินจากพระสงฆ์และเข้าวัดน้อยลง พระสงฆ์ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หากไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ย่อมไม่สามารถทำประโยชน์ที่แท้จริงแก่สังคมตามพุทธเจตนาได้ ในยุคโลกาภิวัตน์ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ต้องรอบคอบ คำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน มีความรู้รอบ และอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากองค์กรต่างๆ โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสรุปบทเรียน แลกเปลี่ยนความคิดและองค์ความรู้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถาบันพระพุทธศาสนา แม้บทบาทการพัฒนาของคณะสงฆ์ยังไม่แพร่หลาย แต่ก็เริ่มปรากฏให้เห็นในทุกภาคของประเทศ โดยยึดรูปแบบรากเหง้าของวัฒนธรรมเดิมตามแนวทางของพุทธธรรมและความเชื่อทางศาสนาพุทธ

พระสงฆ์ในสังคมไทยเริ่มลดน้อยลงเนื่องจากมีสถาบันทางสังคมแบบใหม่เข้ามารับบทบาทเดิมของวัด และสร้างความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศทำให้ประชาชนห่างเหินจากพระสงฆ์ และเข้าวัดน้อยลง เพราะฉะนั้นพระสงฆ์ในยุคใหม่ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการบริหารกิจการคณะสงฆ์ต้องรอบคอบ คำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน มีความรู้รอบ และอาศัยความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถาบันพระพุทธศาสนา โดยยึดรูปแบบรากเหง้าของวัฒนธรรมเดิมตามแนวทางของพุทธธรรมและความเชื่อทางศาสนาพุทธ

หลักการทั่วไปในการพัฒนาชุมชน

ความหมายของการพัฒนาชุมชนนี้โดยที่ประชุมสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญเรื่องการบริหารและการปกครองประเทศในทวีปแอฟริกา ณ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ประเทศอังกฤษ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ไว้ว่าการพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชนเกิดจากความคิดริเริ่มของประชาชน ถ้าหากประชาชนไม่เกิดความคิดริเริ่มก็ใช้เทคนิควิธีการกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้นเพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนด้วยความกระตือรือร้นอย่างแท้จริง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2526: 10) องค์การสหประชาชาติ (UN) ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนว่าเป็นกระบวนการรวมกำลังระหว่างประชาชนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น การพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามารถของชุมชนในการจัดการกับปัญหาและความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนด้วย ในกระบวนการนี้ ความร่วมมือระหว่างประชาชนและรัฐบาลถือเป็นหัวใจสำคัญ โดยประชาชนมีบทบาทในการระดมความคิด ริเริ่มโครงการต่าง ๆ และร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมีบทบาทในการสนับสนุน ให้คำปรึกษา และจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้โครงการต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ

การพัฒนาชุมชนตามแนวทางของ UN ยังเน้นการผสมผสานเข้ากับชีวิตของชาติ ซึ่งหมายถึงการทำให้ผลลัพธ์ของการพัฒนาชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของความก้าวหน้าของประเทศชาติในภาพรวม โดยประชาชนในชุมชนที่ได้รับการพัฒนาจะสามารถมีส่วนร่วมในการอุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้การพัฒนาชุมชนจะช่วยเสริมสร้างความเป็นเอกภาพและความเข้มแข็งของประเทศชาติ ทำให้ประเทศสามารถ

เผชิญหน้ากับความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (UN. Bureau of Social Affair., 1955: 6)

หลักการและวิธีการทั่วไปเป็นการอธิบายเกี่ยวกับบริบททั่วไปของหลักการและวิธีการทั่วไปโดยมีหลักการและวิธีการ คือ การพัฒนาชุมชนมีความเป็นมาปรัชญาแนวความคิดความหมายที่เป็นของตนเองซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในกำหนดลักษณะของการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย

การพัฒนาที่ 1 เป็นการดำเนินงานโดยและใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญไม่พึ่งพาบุคคลหรือทรัพยากรนอกชุมชน

การพัฒนาที่ 2 เป็นการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนด้วยกันคนในชุมชนกับหน่วยงานของรัฐหรือคนในชุมชนกับภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ

การพัฒนาที่ 3 การเปลี่ยนแปลงที่มีเป้าหมายหรือทิศทางสามารถควบคุมได้

การพัฒนาที่ 4 เกิดจากความตั้งใจและการกระทำของมนุษย์ตามแผนและโครงการที่กำหนดขึ้นไม่ใช่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

การพัฒนาที่ 5 การพัฒนาคุณภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชนให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการ

การพัฒนาที่ 6 กระบวนการในการศึกษาโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคคนในชุมชนให้มีคุณภาพและความพร้อมในการพัฒนา

การพัฒนาที่ 7 กระบวนการจัดองค์กรหรือกลุ่มเพราะการพัฒนาชุมชนเป็นการผนึกกำลังของคนในชุมชนเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดศักยภาพของชุมชนและนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้

การพัฒนาที่ 8 เป็นการนำกลวิธีหรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้

การพัฒนาที่ 9 ลักษณะเป็นประชาธิปไตยการพัฒนาชุมชนเป็นของชุมชนดำเนินการโดยคนในชุมชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนเป็นการให้สิทธิเสรีภาพอิสรภาพเสมอภาคในชุมชนและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้กำหนดวิธีการดำรงชีวิตของตนเองและชุมชนได้ด้วยตนเอง (สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2549: 25)

หลังจากที่พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2551 ซึ่งมีเจตนารมณ์สำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นสังคมรากฐานที่เข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นตามความหลากหลายของวิถีชีวิตวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น รวมถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนากิจการของสภาองค์กรชุมชน โดยสภาองค์กรชุมชนในระดับตำบลมีการกิจตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนอนุรักษ์ พัฒนาจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมอันดีของชุมชน รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างยั่งยืน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2567: ออนไลน์)

หลักการพัฒนาชุมชนที่นักพัฒนาชุมชนในประเทศไทยนำมาใช้ นอกจากยึดถือหลักการพัฒนาชุมชนขององค์การสหประชาชาติแล้ว ยังได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพพื้นฐานของสังคมไทย โดยหลักการพัฒนาชุมชนที่สำคัญคือหลักการพึ่งตนเอง ซึ่งหมายถึงการที่ชุมชนสามารถใช้ศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

ขั้นตอนการพัฒนาชุมชน

ขั้นตอนที่ 1 การร่วมศึกษา ประชาชนในชุมชนร่วมกันศึกษาและทำความเข้าใจปัญหาและศักยภาพของชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การร่วมคิดและวิเคราะห์ ประชาชนร่วมกันคิดและวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและวางแผนพัฒนา

ขั้นตอนที่ 3 การร่วมตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและแผนการพัฒนาที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 การร่วมวางแผน ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาและการดำเนินงานต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 5 การร่วมแก้ปัญหา ประชาชนร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 6 การร่วมติดตามและประเมินผล ประชาชนร่วมกันติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุบลัมภ์, 2558: 130-135)

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ใช่จากการบังคับ เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ การพัฒนาชุมชนต้องบูรณาการและผสมผสานองค์ประกอบต่าง ๆ ของชุมชนให้เป็นเอกภาพ เช่น การประสานพื้นที่ ประสานคน ประสานหน่วยงาน ประสานเงิน ประสานทรัพยากร และประสานแผนและโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงกัน การพัฒนาชุมชนต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม แต่ควรมุ่งสนับสนุนและส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมและชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงถาวร เนื่องจากวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก การดำเนินงานพัฒนาชุมชนจะได้รับความร่วมมือหรือการต่อต้านจากประชาชนขึ้นอยู่กับความสอดคล้องหรือความขัดแย้งกับวัฒนธรรมของชุมชน ดังนั้น ต้องมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในชุมชนและการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากภายนอก การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับชุมชนอื่น ๆ ทำให้ชุมชนมีพลังและศักยภาพมากขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งช่วยกระตุ้นให้สมาชิกของชุมชนมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา และสามารถตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนาชุมชน แม้ว่าชุมชนจะมีศักยภาพในการพัฒนา แต่ก็มีขีดจำกัดในระดับหนึ่ง ดังนั้น การสนับสนุนและความช่วยเหลือจากภาครัฐและภาคเอกชนที่อยู่นอกชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่ต้องตั้งอยู่บนหลักการช่วยเหลือตนเองและการพึ่งตนเองของชุมชน ไม่ใช่พึ่งพารัฐบาลและองค์กรเอกชน นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกองค์กรชุมชน รวมถึงการจัดเวทีปรึกษาหารือเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการของหน่วยงานรัฐหรือเอกชนที่มีผลหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของชุมชน

จากข้างต้นที่กล่าวมานี้ การพัฒนาชุมชนนั้น เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุง “หมู่บ้าน” ด้วยการกระทำร่วมกันระหว่างประชาชน และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เพื่อให้หมู่บ้านเป็นหน่วยสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติได้อย่างมั่นคงด้วยการใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่ในท้องถิ่น และถ้าหากว่าชุมชนขาดสิ่งใดที่จำเป็นแก่การเปลี่ยนแปลง ฝ่ายรัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชนจะช่วยจัดหาสิ่งจำเป็นที่ขาดแคลนนั่นได้ (ณรงค์ สุจันง, 2525: 148) เนื้อหาดังกล่าวสอดคล้องกับการพัฒนาชุมชนที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงที่กว้างลึกและเป็นพลวัต (Dynamic Process) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเสริมระบบการดำเนินงานของมนุษย์อย่างมีเหตุมีผล และเหมาะสมกับวิถีชีวิตที่ยึดหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนแบบองค์รวม หลักการดังกล่าวเป็นผลแห่งการบูรณาการทางแนวความคิดที่เน้นโครงสร้างและวัฒนธรรมทางสังคม เพื่อสร้างรากฐานความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในสังคมมนุษย์ การพัฒนาที่เน้นการบูรณาการดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับหลักการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมุ่งนำไปสู่ความยั่งยืน ขณะเดียวกันหลักที่เป็นหัวใจของการพัฒนาอยู่ที่ตัวของมนุษย์และประเทศชาติ โดยการพัฒนาประเทศหมายถึงการแสวงหาวิธีแก้ไขปัญหาความอดอยาก ทุพโภชนาการ ความยากจน และการเจ็บป่วยของประชาชน การพัฒนาครอบคลุมทั้งด้านความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม

เป้าหมายของการพัฒนาประกอบด้วย ครอบคลุมมีรายได้เพียงพอสำหรับปัจจัยยังชีพ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค หัวหน้าครอบครัวมีงานทำ ซึ่งช่วยให้มีการกระจายรายได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ความเสมอภาคในการรับบริการสาธารณะจากรัฐบาล โดยเฉพาะการศึกษา การสาธารณสุข และบริการ

อื่น ๆ เสริมภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ทั้งทางการเมือง การสมาคม และวัฒนธรรม รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐ ประเทศมีอิสรภาพในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนา ได้อย่างแท้จริง การพัฒนาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ความก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจ ความเป็นธรรมทางสังคม ความเสมอภาคทางการเมือง และการธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศ ด้วยวิธีการบริหารที่เหมาะสม เพื่อบรรลุเป้าหมายในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีคุณภาพในการจัดสรรและกระจายทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์, 2548: 26) ในขณะปัจจุบันพระสงฆ์ก็มีส่วนร่วมในการนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก และวัด เป็นศูนย์รวมจิตใจ ซึ่งจะขาดไม่ได้เนื่องจากคนในสมัยก่อนต่างเข้าหาวัดเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจ เป็นลักษณะของบทบาทที่ชัดเจนตั้งแต่สมัยอดีตมาแล้ว ชุมชน ประชาชน พระสงฆ์ ต่างมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน (พระมหาณรงค์ศักดิ์ สุทธิโต, 2567: บทคัดย่อ)

สรุปได้ว่าการพัฒนาชุมชนคือกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ ใช้ทรัพยากรและศักยภาพภายในชุมชนเป็นหลัก พร้อมได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน กระบวนการนี้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษา คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผน แก้ปัญหา และติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นเอกภาพ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การพัฒนานี้ยังต้องส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่น ๆ แม้ว่าชุมชนจะมีขีดจำกัดในการพัฒนา แต่การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนยังคงจำเป็น ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนหลักการพึ่งตนเอง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของประเทศชาติ

พระสงฆ์กับวัตรกรรมชุมชนวิถีพุทธในสังคมไทย

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนชาวไทยมาอย่างยาวนาน นอกจากจะมีหลักคำสอนอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวและปฏิบัติตาม โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการบรรลุธรรมขั้นสูงหรือนิพพานแล้ว พระพุทธศาสนายังคงเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยที่สำคัญหลายประการ ดังจะเห็นได้จากศาสนพิธีต่าง ๆ วัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนานั้นประกอบด้วยมารยาทในการเข้าร่วมศาสนพิธี ซึ่งแสดงถึงการขัดเกลาทางสังคมโดยอาศัยหลักพุทธธรรมเป็นแนวทาง วัฒนธรรมของประชาชนชาวไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่ดำรงอยู่ในทุกกิจกรรมของชีวิต เช่น การทำบุญตักบาตรในช่วงเช้า การถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ในเทศกาลสำคัญทางศาสนา หรือในพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การถวายผ้าอาบน้ำฝน การทอดกฐินในช่วงเทศกาลออกพรรษา หรือการทอดผ้าป่า ซึ่งเป็นเทศกาลงานบุญที่จัดสืบเนื่องตลอดทั้งปี (ถาปกรณ์ กำเนิดศิริ, 2567: ออนไลน์) บทบาทของพระสงฆ์ไทยในสังคมไทยนั้น เป็นบทบาทที่เด่นชัดของพระสงฆ์คือบทบาทในการพัฒนาสังคม ซึ่งมีอยู่ 2 ด้าน คือ บทบาทในด้านพัฒนาวัตถุและบทบาทในด้านพัฒนาด้านจิตใจ พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมโดยการให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เป็นผู้เชื่อมประสานให้กำลังใจ และเป็นผู้ปลูกฝังคุณธรรมแก่ประชาชน (วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก, 2542: 50) ประเด็นนี้ที่มาของพระสงฆ์จะมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก เพราะสมัยก่อนผู้ที่ได้อิโกลาสที่จะบวชเป็นพระเป็นเถรนั้น ต้องเป็นผู้มีสถานภาพทางสังคมมาก่อน อย่างสมัยสุโขทัยเรื่องอานาจ เป็นต้นมา บุคคลผู้มาบวชนั้นต้องเป็นผู้มีสถานภาพที่สูงของสังคมและเมื่อลาสิกขาออกไป ต้องไปเป็นนักปกครอง นักบริหารบ้านเมือง แต่ปัจจุบันนี้กลายเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและด้อยโอกาสทางการศึกษาที่หันมาพึ่งพระพุทธศาสนาในการที่จะพัฒนาตัวเองและเลี้ยงชีพถ้าหากเรามองโดยพื้นแล้วพระพุทธศาสนาไม่ได้ปิดกั้นหรือเป็นของใครเปิดโอกาสให้กับทุกคนได้เข้ามาศึกษา ได้เข้ามาพัฒนาในด้านจิตใจ (พระมหาจักรพันธ์ จุกกวโร, 2567: ออนไลน์)

หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ให้ดำรงอยู่ได้ในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หลักธรรมเหล่านี้จึงเป็นรากฐานสำคัญของวัตรกรรมในชุมชน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาแนวทางปฏิบัติและส่งเสริมการบริหารทั้งทางกายและจิตใจ สู่การพัฒนาชุมชนและสังคม การ

นำเสนอแนวคิดธรรมวิธีพุทธนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้คนในการพัฒนาตนเองและสังคมโดยรวม นอกจากนี้ยังช่วยสร้างสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับทุกคนอย่างยั่งยืนอีกด้วย แนวคิดพื้นฐานมีดังนี้

แนวคิดที่ 1 การทำความเข้าใจกับปัญหา ขั้นแรกต้องทำความเข้าใจกับปัญหาให้ถ่องแท้ในทุกมุมมอง รวมถึงเข้าใจผู้เกี่ยวข้องเป้าหมาย หรือสิ่งที่ต้องการแก้ไข เพื่อหาหนทางที่เหมาะสมและดีที่สุด การเริ่มต้นอาจใช้การตั้งคำถาม สร้างสมมติฐาน และกระตุ้นให้เกิดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาอย่างละเอียด เพื่อหาแนวทางที่ชัดเจน การเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นและได้ผลลัพธ์ที่ยอดเยี่ยม

แนวคิดที่ 2 การกำหนดปัญหาให้ชัดเจน เมื่อมีข้อมูลปัญหาที่ชัดเจนและผ่านการวิเคราะห์อย่างรอบด้านแล้ว ให้นำข้อมูลทั้งหมดมาคัดกรองเพื่อระบุปัญหาที่แท้จริง การกำหนดปัญหาอย่างชัดเจนจะเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป และเป็นแก่นยึดในการแก้ไขปัญหาอย่างมีทิศทาง

แนวคิดที่ 3 การระดมความคิด การระดมความคิดคือการนำเสนอแนวความคิดและแนวทางการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไม่มีกรอบจำกัด ควรระดมความคิดในหลากหลายมุมมองและหลากหลายวิธีการออกมาให้มากที่สุด โดยการสร้างวิธีการแนวทางปฏิบัติและแนวคิดใหม่ๆ ที่มีรากฐานมาจากหลักธรรมและค่านิยมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการแก้ปัญหา

แนวคิดที่ 4 การนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้โดยตรง เช่น การเจริญสติ การมีเมตตา และการมีขันติ หลักธรรมเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีความสามัคคี มีความเข้าใจ และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

แนวคิดที่ 5 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ภายในชุมชนจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและพัฒนาการที่ยั่งยืน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับชุมชนอื่น ๆ ทำให้ชุมชนมีพลังและศักยภาพมากขึ้น

แนวคิดที่ 6 การบูรณาการแนวคิดและวิธีการใหม่ๆ การนำกลวิธีหรือวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาชุมชนโดยมีพื้นฐานจากหลักธรรมและค่านิยมทางพระพุทธศาสนา จะช่วยให้การแก้ปัญหาและการพัฒนาชุมชนมีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวคิดที่ 7 การรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การพัฒนาชุมชนต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม แต่ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สิ่งแวดล้อมและชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงถาวร เนื่องจากวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก การนำแนวคิดพื้นฐานเหล่านี้มาใช้จะช่วยสร้างสังคมที่มีความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับทุกคนอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่าพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยมาอย่างยาวนาน โดยมีหลักธรรมที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตทั้งทางกายและจิตใจ ซึ่งเป็นรากฐานของนวัตกรรมชุมชนวิถีพุทธ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนวิถีพุทธ ได้แก่ การทำความเข้าใจกับปัญหาอย่างลึกซึ้ง การกำหนดปัญหาให้ชัดเจน การระดมความคิดสร้างสรรค์ การนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน การบูรณาการแนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ และการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การนำแนวคิดเหล่านี้มาใช้จะช่วยสร้างชุมชนที่มีความมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และยั่งยืน

พระสงฆ์กับการขับเคลื่อนหน่วยอบรมประชาชนในยุคใหม่

สภาพแวดล้อมขององค์กรต่างๆ ทั่วโลกในปัจจุบันอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า VUCA โดยคำนี้มาจากการเรียงรวมของ 4 องค์ประกอบ คือ หนึ่ง V มาจาก Volatility หรือสภาวะที่มีความผันผวนเป็นการยากที่จะพยากรณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงได้ล่วงหน้าทั้งในมิติของการเปลี่ยนแปลงและมิติของระยะเวลาการเปลี่ยนแปลง สอง U มาจาก Uncertainty หรือสภาวะที่มีความไม่แน่นอนสูง ความไม่แน่นอนทำให้ผู้บริหารไม่สามารถที่จะวางแผน

หรือตัดสินใจให้ชัดเจนได้ว่าจะทำอะไร ผู้บริหารขาดข้อมูลที่แน่นอนและชัดเจนสำหรับการตัดสินใจ สาม C มาจาก Complexity หรือสถานะที่มีความซับซ้อนมากขึ้น มีปัจจัยทางด้านสถานะแวดล้อมจำนวนมากที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ข้อมูลหรือปัจจัยที่จะต้องพิจารณามากเกินไปจนเกินกว่าที่จะสามารถประมวลผลเพื่อการตัดสินใจได้ และสุดท้าย A มาจาก Ambiguity หรือความคลุมเครือที่ไม่สามารถบ่งชี้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ความคลุมเครือหรือความไม่ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ในเชิงเหตุและผล ทำให้ขาดข้อมูลที่จะช่วยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจได้ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการขององค์กรต่างๆ เพราะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและคาดเดาได้ยากหรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นความผันผวนมากกว่าการเปลี่ยนแปลง การบริหารองค์กรในยุคปัจจุบันจึงมีอาจที่จะใช้วิธีการแบบดั้งเดิมที่เคยใช้มาในอดีตมาใช้ในการบริหารองค์กรในยุคปัจจุบันได้ จึงมีการประดิษฐ์คิดค้นวิธีการทำงานหรือเครื่องมือใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาเดิมหรือปัญหาใหม่ที่จะเกิดขึ้นเป็นสิ่งที่องค์กรในยุคนี้จำเป็นต้องคิดค้นขึ้นเพราะองค์กรที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีการสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นองค์กรจำเป็นที่จะต้องใช้นวัตกรรมพัฒนาการดำเนินงานเพื่อสร้างสมรรถนะที่เหมาะสมต่อภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้สิ่งสำคัญคือการสร้างความเข้าใจและตระหนักต่อนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในทุกระดับภายในองค์กร (สุรเดช จงวรรณศิริ, 2564: 14-24) และการดำรงอยู่ของสังคมภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากจิตสำนึกสาธารณะเป็นความรับผิดชอบซึ่งเกิดขึ้นภายใน คือ ความรู้สึกนึกคิด และจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งในการสร้างจิตสำนึก (พระสมุห์นพดล อดุลยโต, 2567: บทคัดย่อ)

ในคำว่า “นวัตกรรม” มีความหมายที่หลากหลายตามมุมมองของแต่ละบุคคล แต่โดยหลักแล้วมักหมายถึงสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นจากองค์ความรู้หรือความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำมาใช้จริงพร้อมกับสร้างประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมได้ งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับองค์กรพุทธนวัตกรรม เนื่องจากองค์กรนี้จะเป็นฟันเฟืองสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลให้พัฒนายิ่งขึ้น สนับสนุนแนวคิดใหม่หรือกระบวนการใหม่ที่สร้างมูลค่าให้กับหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลและชุมชน เช่น การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งเป็นการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสังคมมาประยุกต์ใช้ทำให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อความเจริญก้าวหน้าในสังคม ส่งเสริมความสงบสุข ความรักใคร่สามัคคี และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม

ปัจจุบันมีทฤษฎีแนวคิดสมัยใหม่ (Modern Theory of Organization) ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนการจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยองค์กรจะมุ่งเน้นผลงาน (output) มากกว่าการเน้นลงเวลาการทำงาน ทั้งยังมีการกำหนดวิธีการวัดผลงานตามลักษณะงานให้ชัดเจน รวมถึงการหา software ที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการทำงาน ไม่ว่าจะเป็น software สำหรับการทำงานจากที่บ้าน (work from home) หรือ software สำหรับสื่อสารระหว่างพนักงาน ทฤษฎีแนวคิดสมัยใหม่นี้มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) การมุ่งเน้นประสิทธิผลหรือผลสัมฤทธิ์ (Effectiveness)
- 2) การมุ่งเน้นคุณภาพ (Quality) หรือความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Customer Satisfaction)
- 3) การมุ่งเน้นหลักความรับผิดชอบ (Accountability)

องค์ประกอบเหล่านี้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการบริหารที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้องค์กรต้องปรับตัวตามเพื่อความเข้มแข็งในการอยู่รอดและมีความสามารถในการแข่งขันได้ นอกจากนี้ Lather Gulick ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารที่เรียกว่า POSDCORB ซึ่งประกอบด้วย 7 ประการ คือ

กระบวนการที่ 1 การวางแผน (Planning) การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร และวิธีการปฏิบัติที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

กระบวนการที่ 2 การจัดองค์กร (Organizing) การจัดตั้งโครงสร้างอำนาจอย่างเป็นทางการภายในองค์กร เพื่อให้ปฏิบัติงานและประสานงานได้อย่างเป็นระบบระเบียบ

กระบวนการที่ 3 การบริหารงานบุคคล (Staffing) การสรรหา บรรจุ พัฒนา รักษาบุคลากรในองค์กร รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการทำงาน

กระบวนการที่ 4 การอำนวยการ (Directing) การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ และแปลงการตัดสินใจนั้นออกมาเป็นคำสั่งและคำแนะนำให้แก่บุคลากร รวมถึงการสร้างภาวะผู้นำ

กระบวนการที่ 5 การประสานงาน (Coordinating) การเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กร เพื่อให้เกิดการทำงานที่สอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกับเป้าหมายขององค์กร

กระบวนการที่ 6 การรายงาน (Reporting) การแจ้งข้อมูลรายละเอียดความเคลื่อนไหวขององค์กรให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

กระบวนการที่ 7 การงบประมาณ (Budgeting) การวางแผนรายรับ-รายจ่าย รวมถึงการจัดทำบัญชีขององค์กร ทฤษฎีแนวคิดสมัยใหม่นี้เน้นการปรับตัวและการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร โดยให้ความสำคัญกับการวัดผลสัมฤทธิ์ ความพึงพอใจของลูกค้า และความรับผิดชอบต่อสังคม (จิตกร วิจารณ์รงค์ และคณะ, 2565: 393-394)

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) เป็นหน่วยงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับตำบลของคณะสงฆ์ไทย ก่อตั้งขึ้นตามระเบียบมหาเถรสมาคม พ.ศ. 2546 โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมและสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินธโร ป.ธ.9) มีวัตถุประสงค์หลักในการทำวัดให้เป็นศูนย์กลางเพื่อประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยราชการในการอนุเคราะห์ประชาชนและพัฒนาท้องถิ่น หน่วยงานนี้มีบทบาทในการเผยแผ่หลักธรรม สงเคราะห์ชุมชน และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานและนำประโยชน์แก่สังคมโดยรวม (พริ้ง เจนนี, 2546: 1-3)

ยุทธศาสตร์การบริหารหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

การประกาศใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. 2546 ได้มอบอำนาจให้คณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลดำเนินการจัดอบรมประชาชนตามวัตถุประสงค์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ โดยคณะกรรมการอบรมประชาชนกลาง (อ.ป.ก.) ซึ่งเป็นหน่วยปกครองสูงสุดได้วางยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมบทบาทของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนเพื่อให้ประชาชนนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การดำเนินกิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลถือเป็นกิจกรรมที่คณะสงฆ์จะได้เรียนรู้การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลชุมชน เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาและจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ตลอดจนเรียนรู้เครื่องมือการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนรูปแบบต่างๆ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเผยแผ่กิจการคณะสงฆ์ได้ต่อไปในอนาคต การปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลจะช่วยให้พระสงฆ์ที่เข้าร่วมงานได้รับโอกาสเรียนรู้กระบวนการทำงานพัฒนาตามพันธกิจ เช่น สุขภาพอนามัย สาธารณะสงเคราะห์ ศิลธรรม เป็นต้น ซึ่งจะสร้างการค้นคว้าและการสัมมนาร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่าย รวมทั้งเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงาน

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลสามารถระดมการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายได้ ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจกำหนดกิจกรรมเป้าหมายการดำเนินงานมีคุณภาพ เนื่องจากมาจากความหลากหลายความคิดเห็นผ่านการเรียนรู้และสังเคราะห์ร่วมกันจนเกิดเป็นฉันทามติในการทำงานเพื่อชุมชน นอกจากนี้ยังสามารถลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมได้ เนื่องจากมีการเปิดโอกาสให้เสนอข้อคิดเห็นและแนวทางการพัฒนา กิจกรรม จากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล สามารถส่งเสริมการเรียนรู้และสังเคราะห์ตลอดจนถอดบทเรียนเพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนกลไกการยกระดับในอนาคต ซึ่งอาจนำไปสู่การคิดค้นนวัตกรรมวิถีพุทธหรือนวัตกรรมทางสังคมได้ ทั้งนี้ จะส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนาจากการเรียนรู้ภายในชุมชนเอง การเสริมสร้างองค์ความรู้และแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสุขภาพของครัวเรือนตามแนวพระพุทธศาสนา

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลถือเป็นกลไกที่บูรณาการโครงสร้างการทำงานของคณะสงฆ์ในระดับพื้นที่ ซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด หากหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลสามารถประยุกต์กิจกรรมของคณะสงฆ์ไปสู่สังคม โดยเน้นคุณค่าที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา เช่น การพัฒนาศีล สมาธิ และปัญญาให้เกิดกับชุมชน จะมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาสุขภาพของสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน (พระสุธีรัตนบัณฑิต และคณะ, 2562, 2-4)

จะเห็นได้พระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน มีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมขององค์กรทั่วโลกอยู่ในลักษณะซึ่งส่งผลให้การบริหารจัดการต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วและใช้วิธีการใหม่ๆ เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ คุณภาพ และความรับผิดชอบต่อ ทฤษฎีแนวคิดสมัยใหม่ บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) โดยเน้นการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชน หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการอบรมประชาชนกลาง (อ.ป.ก.) ซึ่งรวมถึงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลชุมชนและการระดมความคิดเห็นจากภาคีเครือข่าย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนานวัตกรรมวิถีพุทธ การทำงานของหน่วยนี้จะช่วยพัฒนาสุขภาพของสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาและสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน

สรุป

บทบาทของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) โดยเน้นการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนตามยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการอบรมประชาชนกลาง (อ.ป.ก.) การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลชุมชนและการระดมความคิดเห็นจากภาคีเครือข่ายช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนานวัตกรรมวิถีพุทธ เพื่อพัฒนาสุขภาพของสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาและสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน ในขณะเดียวกัน สภาพแวดล้อมขององค์กรทั่วโลกทำให้การบริหารจัดการต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วและใช้วิธีการใหม่ๆ โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ คุณภาพ และความรับผิดชอบต่อ ทฤษฎีแนวคิดสมัยใหม่ เช่น เน้นการวางแผน การจัดการองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นการร่วมมือระหว่างประชาชนและรัฐ ใช้ทรัพยากรภายในชุมชนพร้อมได้รับการสนับสนุนจากภายนอก ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการสร้างเครือข่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นเอกภาพโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ สุจำนง (2525). **สังคมวิทยาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระสุธีรัตนบัณฑิต และคณะ (2562). **คู่มือและแบบรายงานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต).** พิมพ์ครั้งที่ 2 .นนทบุรี : นิติธรรมการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-12**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- พระมหาจักรพันธ์ จุกกวโร (2567). **บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://mcutak.com/default.asp?content=contentdetail&id=27639>
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2556). **กระบวนการสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กรและสังคม**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://ref.codi.or.th/>
- ถาปกรณ กำนัดศิริ (2567). **พระพุทธศาสนากับวิถีชีวิต**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.trueplookpanya.com/learning/detail/34878>
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2567). **สภาองค์กรชุมชน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://web.codi.or.th/development_project/20190321-143/
- พระสมุห์นพดล อตถยุตโต (2567). ความรับผิดชอบต่อสังคมในการสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. **วารสารเสียงธรรมจากมหายาน**. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1
- พระมหาณรงค์ศักดิ์ สุทนโต (2567). บทบาทของพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนในยุคปัจจุบัน. **วารสารเสียงธรรมจากมหายาน**. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1
- จิตกร วิจารณ์รงค์ และคณะ (2565). การบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1
- พริ้ง เจนนี (2546). **คู่มือการปฏิบัติงานหน่วย อ.ป.ต.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนา.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก (2542). **หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส0413 พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยร่มเกล้า.
- สุรเดช จอจวรรณศิริ (2564). **การจัดการสู่องค์กรนวัตกรรม Innovative Organization**. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ องค์การมหาชน.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ (2530). **การพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา: กรณีศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สว.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2549). **หลักการสื่อสารมวลชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อนรรักษ์ ปัญญานววัฒน์ (2548). **การศึกษาชุมชนเชิงพหุลักษณะ: บทเรียนจากวิจัยภาคสนาม**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- ณัฐรุณี ทรัพย์อุบลมภ์. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. **เอกสารประกอบการสอน**. สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- UN. Bureau of Social Affair 1955. **Social Progress Though Community Development**. New York : The UN Publication.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

LEADERSHIP DEVELOPMENT OF PRACHARATH SCHOOL EXECUTIVES UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

บรรพต สรวนรัมย์¹, ณัฐสิทธิ์ วราวิกสิต²

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3, โรงเรียนบ้านโคกยาง

Bunpot Saruanram¹, Nattasit Warawiksit²

Buriram Primary Educational Service Area Office 3, Ban Khok Yang School

Corresponding Author E-mail : potsar2@gmail.com¹, krexexus@gmail.com²

(Received : August 9, 2024 ; Edit : August 26, 2024 ; accepted : August 28, 2024)

บทคัดย่อ

ผู้นำองค์กรที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้จะต้องมีทั้งทักษะของผู้นำควบคู่กับทักษะการเป็นผู้บริหาร กล่าวคือ ภาวะผู้นำ (leadership) และการจัดการ (management) ควรอยู่ในบุคคลเดียวกัน และบุคคลที่ว่าเป็นก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง อย่างไรก็ตามบางครั้งเราไม่อาจแยกแยะระหว่างการบริหารกับการเป็นผู้นำออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เพราะในความเป็นจริงแล้วเรายังพบว่าในตำแหน่งเดียวกันอาจต้องทำหน้าที่ทั้งสองบทบาทไปพร้อมกัน อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษาคนหนึ่งอาจต้องรับผิดชอบในการจัดทำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในขณะเดียวกันก็ต้องเป็นผู้จัดทำขั้นตอนการปฏิบัติที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายอีกด้วย ผู้นำในสภาพสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีคุณลักษณะที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญขึ้นในองค์กร มีความสามารถในการนำการเปลี่ยนแปลงโดยการสร้างวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และวัฒนธรรมขององค์กรพร้อมไปกับการส่งเสริมให้เกิดการเริ่มสร้างสรรค์ให้ได้ผลงานและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อีกด้วย ภาวะผู้นำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษายังมีค่อนข้างน้อยมากและยังไม่เป็นระบบที่แน่นอนโดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำที่สามารถนำกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงลงสู่โรงเรียน เพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต โรงเรียนพระราชรัฐได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้หลายด้าน ได้แก่ หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การผลิตและพัฒนาครู การผลิตพัฒนากำลังคนและงานวิจัย การบริหารจัดการ การประเมินและการพัฒนามาตรฐานการศึกษา และ ICT เพื่อการศึกษา ซึ่งการที่จะดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและภาวะผู้นำที่สำคัญต้องมีคุณลักษณะของผู้นำมี 2 ประการคือ 1.To Lead is to Serve และ 2.To Lead is to Follow รวมไปถึงภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันยุคสมัย มีความเป็นสากล สอดรับกับนโยบายประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ จะต้องมีการประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาสังคมอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, การบริหารการศึกษา

Abstract

Organizational leaders who can bring about educational change need to have both leadership and management skills. In other words, school administrators and district education directors, who bear direct responsibility, should embody both leadership and management. Nevertheless, sometimes it is impossible to completely separate management from leadership because, in practice, one position may require performing both roles simultaneously. For instance, a school administrator might need to be responsible for developing the school's vision while also creating the necessary procedures to achieve that vision. In today's rapidly changing social environment, leaders must possess characteristics that enable them to effect significant changes within their organizations. They need to be capable of leading change by creating vision, strategies, and organizational culture, as well as fostering innovation to produce new results and technologies. The presence of leadership that drives educational change is still quite limited and not yet a well-established system, especially regarding the knowledge of the traits of leaders who can implement change strategies in schools to develop effectiveness and adapt to dynamic changes.

Pracharath School has established several objectives, including curriculum and learning processes, teacher development, workforce development and research, management, assessment and development of educational standards, and ICT for education. To successfully achieve these goals, it is necessary to change management and leadership practices, which must possess two key leadership characteristics: 1. To lead is to serve, and 2. To lead is to follow. This includes transformational leadership in developing the quality of education to keep pace with the times, be global, and align with Thailand 4.0 policies. An important factor that will lead to success is the continuous collaboration among the public sector, private sector, and civil society.

Keywords : Leadership, Educational Administration

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญของสังคมในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถตลอดจนมีคุณธรรมอันจะช่วยให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสามารถประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของตนอันจะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างปรกติสุขและมีประสิทธิภาพของอาชีพการงานซึ่งรัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการศึกษาว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของสังคมเพื่อทำให้มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติจึงได้กำหนดนโยบายของการศึกษาแผนการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0)

หลังจากที่ประเทศไทยก็ได้ผ่านช่วงเวลาของยุค 1.0 และยุค 2.0 มาแล้ว แต่ยังคงติดอยู่ในยุค 3.0 และยังคงติดกับดักอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลาง หากประเทศไทยต้องการก้าวผ่านไประหว่างกลุ่มประเทศรายได้สูงแล้วประเทศไทยต้องผลักดันการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคการบริการหรือที่เรียกว่า ประเทศไทย 4.0 นั้นเอง (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559) ในการพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดประเทศไทย 4.0 ให้สำเร็จนั้นภาครัฐได้กำหนดใช้

แนวทาง "สานพลังประชารัฐ" เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร ภาคประชาชน ภาคสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่าง ๆ ร่วมกันระดมความคิด ผนึกกำลังกันขับเคลื่อนผ่านโครงการบันทึกความร่วมมือ กิจกรรม หรืองานวิจัยต่าง ๆ โดยการดำเนินงานของ "ประชารัฐกลุ่มต่าง ๆ" อันได้แก่ กลุ่มที่ 1 การยกระดับนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ การปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐพัฒนาclusters) ภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต การดึงดูดการลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กลุ่มที่ 2 การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และประชารัฐ กลุ่มที่ 3 การส่งเสริมการท่องเที่ยว การสร้างรายได้และการกระตุ้นการใช้จ่ายภาครัฐ กลุ่มที่ 4 การศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำหรือโรงเรียนประชารัฐ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ และกลุ่มที่ 5 การส่งเสริมการส่งออกและการลงทุนในต่างประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมกลุ่มผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งแต่ละ

กลุ่มกำลังวางระบบ และกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายอย่างเข้มข้น

ในส่วนของกลุ่มที่ 4 การศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำนั้น กระทรวงศึกษาธิการนำโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาของประเทศได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดทำโครงการโรงเรียนประชารัฐขึ้นดังรายละเอียดต่อไปนี้

โรงเรียนประชารัฐ

คำว่า "ประชารัฐ" ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) กล่าวคือ การพัฒนาภาครัฐให้มีสมรรถนะและพันธกิจหลักในการเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะของประชาชน ทำให้ประชาชนเป็นพันธมิตรกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างหลักนิติธรรมในการบริหารรัฐกิจ การจัดการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี การสนับสนุนให้ประชาชนในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะของภาครัฐ การเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของภาครัฐด้วยการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบราชการตลอดจนการสร้างความต่อเนื่องในงานบริหารรัฐกิจโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านนโยบายสาธารณะและการกำหนดระเบียบวาระแห่งชาติ กล่าวโดยสรุป ประชารัฐ คือ การที่ประชาชน ชุมชน และประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น สังคม และประเทศมีการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศโดยภาครัฐและการใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางจริงจัง และต่อเนื่องในทุกระดับ อีกทั้งการดำเนินงานของภาครัฐจะต้องมีความสุจริต โปร่งใส ถูกต้อง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำไปสู่การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเพียงพอ ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนร่วมเป็นภาคีการพัฒนาโดยร่วมมือกันในการวางแผน ดำเนินการ ติดตามประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541) ที่ได้เสนอให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ โดยการจัดตั้งสมัชชาประชาชน หรือองค์กรประชาชน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และดำเนินการเป็นวาระแห่งชาติเพื่อเสนอให้สังคมคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน มิใช่รัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการแต่ผู้เดียว เพราะการสร้างชาติมิใช่หน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการแต่เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดังเช่นที่ผ่านมา แต่เป็นหน้าที่ของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นด้วย ซึ่งเรียกความร่วมมือดังกล่าวว่า ประชารัฐ

จากความสำคัญของปัญหาโครงการโรงเรียนประชารัฐ จะเห็นได้ว่าการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนประชารัฐ โรงเรียนต้องร่วมมือกับภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการจัดการศึกษาใน 6 ประเด็น ได้แก่ หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การผลิตและพัฒนาครูการผลิตพัฒนากำลังคนและงานวิจัย การบริหารจัดการ การประเมินและการพัฒนามาตรฐานการศึกษาและ ICT เพื่อการศึกษา (สานพลังประชารัฐ, 2563) ซึ่งการจะเป็นโรงเรียนประชารัฐที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล โรงเรียนต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดการบริหารจัดการผู้บริหารต้องเป็นผู้นำเต็มรูปแบบที่มีภาวะผู้นำและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง

แนวคิดการบริหารจัดการศึกษา

การบริหารโรงเรียนประชารัฐให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายประเทศไทย 4.0 สถานศึกษาจะต้องผนวก

กลไกในการบริหารจัดการโรงเรียนภาครัฐและองค์กรเอกชน (Input ภายใต้วามร่วมมือใหม่ (Process) ที่ขับเคลื่อนโดยองค์กรพี่เลี้ยง (ภาคเอกชน) เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (Output) คือ นักเรียนที่จบจากโรงเรียนประชารัฐต่อไปในอนาคต แนวความคิดการจัดการแนวใหม่มีหลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับบริบทต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดการแบบตัดสินใจ (Decisional approach) Herbert (1960) อ้างถึงใน สมศักดิ์ สุวรรณสุขกุล (2561) ได้จำแนกขั้นตอนในการตัดสินใจไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การพยายามกลั่นกรองเรื่องราวต่าง ๆ (Intelligence activity) รวบรวมข้อมูล และสภาพแวดล้อมที่จำเป็นต้องพิจารณาในการตัดสินใจ

1.2 การคิดค้นและพัฒนา (Design activity) คือ การวิเคราะห์หนทางต่าง ๆ ที่จะสามารถดำเนินการได้เกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ วางแผนกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่กำลังพิจารณาอยู่

1.3 การตัดสินใจทางเลือก (Choice activity) ที่ได้พิจารณาในขั้นที่ 2 ว่าทางเลือกใด เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด พอใจที่สุด หรือให้ผลตอบแทนมากที่สุด

2. การจัดการตามสถานการณ์ (Contingency of situational approach) เป็นวิธีการใหม่ ที่วิเคราะห์การกระทำในระดับที่ถูกต้องเหมาะสม ที่สามารถพิจารณาปัญหาได้ดี ไม่กว้างเกินไปหรือเฉพาะจุดเกินไป จะช่วยเชื่อมโยงทฤษฎีการจัดการที่เป็นศาสตร์ทางวิชาการ เพราะจุดมุ่งหมายของวิธีการจัดการนี้ คือ ตัวสถานการณ์ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่พยายามเข้ามาช่วยประสานวิธีการต่าง ๆ ให้เข้ามารวมกัน

3. การจัดการเชิงระบบและเชิงกระบวนการ (System approach) เป็นลักษณะการจัดการต่อเนื่องกัน และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของหน่วยงานย่อยต่าง ๆ มีคุณลักษณะของระบบประกอบด้วย

3.1 ส่วนต่าง ๆ ของระบบจะอยู่ในสถานะที่เคลื่อนไหวได้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น และมีคุณสมบัติและความสามารถของสิ่งนั้น

3.2 การเคลื่อนไหวหรือแสดงออกของส่วนต่าง ๆ จะมีปฏิริยากระทบต่อกันเสมอจึงย่อมก่อให้เกิดปฏิริยากระทบและตอบโต้ซึ่งกันและกัน

3.3 ในระบบหนึ่ง ๆ จะประกอบด้วยระบบย่อยต่าง ๆ และภายในระบบย่อยก็อาจประกอบด้วยระบบย่อยลงไปอีกได้

3.4 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ณ ส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบ ย่อมทำให้เกิดผลกระทบที่ต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงส่วนอื่นของระบบด้วย

4. การจัดการเชิงปริมาณ (Quantitative approach) เป็นวิธีทางวิทยาศาสตร์ โดยการหาคำตอบที่ดีที่สุดหรือทางเลือกที่ดี ซึ่งเน้นการใช้ตัวแบบในการแก้ปัญหาทางการบริหาร มีขั้นตอนการวิเคราะห์ คือ

4.1 การวิเคราะห์ปัญหา (Problem analysis)

4.2 การสร้างตัวแบบ (Model development)

4.3 การรวบรวมข้อมูล (Collecting data)

4.4 การหาผลลัพธ์ (Calculating data)

4.5 การทดสอบผลลัพธ์ (Testing the solution)

4.6 การนำผลลัพธ์ไปใช้ในการแก้ปัญหา (Implementation)

ปัจจัยสำคัญในการบริหารโรงเรียนประชารัฐ

เป้าหมายการจัดตั้งโรงเรียนประชารัฐ ภายใต้วามร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในรูปของคณะทำงานเพื่อ 1) พัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะความเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษา ทั้งด้านคุณธรรม

จริยธรรม และสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา 3) จัดทำและเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ 4) ส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการสื่อ อันนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน หรือ Active Learning, Critical Thinking และ 5) จัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอน และการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นพัฒนาจิตสาธารณะ เพื่อการบริการชุมชนและสังคม และเพื่อยกระดับความสามารถด้านการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษในสถานศึกษาสู่ระดับนานาชาติ นั้น (सानพลังประชารัฐ. 2563) ส่งผลให้ภาวะผู้นำเต็มรูปแบบเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานแบบเดิมที่ผู้นำจำนวนหนึ่งมีลักษณะการบริหารแบบปล่อยตามสบาย (LF) การบริหารแบบวางเฉย (MBE) และการให้รางวัลตามสถานการณ์ (CR) อันส่งผลให้คะแนนสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment : PISA) ปี 2565 ได้คะแนนลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่เพียงสะท้อนคุณภาพการศึกษาภายในประเทศที่ลดลง แต่หากมีการนำนโยบายการบริหารจัดการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานแบบใหม่ คือ โรงเรียนประชารัฐ มาใช้ภายใต้แนวคิดภาวะผู้นำเต็มรูปแบบที่กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีความสามารถในการนำหรือภาวะผู้นำมาปรับเปลี่ยนการบริหารงานแบบปล่อยตามสบาย (LF) การบริหารแบบวางเฉย (MBE) การให้รางวัลตามสถานการณ์ (CR) ความใส่ใจต่อปัจเจกบุคคล (IC) การกระตุ้นผู้ตามโดยใช้ปัญญา (IS) การใช้แรงจูงใจในการสร้างแรงบันดาลใจ (IM) และการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (II) ก็อาจนำไปสู่การแก้ปัญหาข้างต้นแบบบูรณาการได้สอดคล้องกับ ประทีป บินชัย และนิพนธ์ กิณาวงค์ (2560) ที่กล่าวถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของในบริบทของการเปลี่ยนแปลงตามแผนนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำเต็มรูปแบบ ที่เป็นการบูรณาการใช้ภาวะผู้นำที่หลากหลายในการบริหารโรงเรียนประชารัฐ ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำเต็มรูปแบบเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนประชารัฐต้นแบบประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ภาวะผู้นำเต็มรูปแบบเป็นปัจจัยสำคัญ และเป็นก้าวใหม่ของวงการการศึกษาไทยในการขับเคลื่อน ผลักดัน และกระตุ้นการบริหารโรงเรียนประชารัฐให้เกิดผลสัมฤทธิ์นานัปการ

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ผู้นำสมัยใหม่ควรจะต้องนำไปใช้ในองค์กรสมัยใหม่ของตน ประกอบด้วย การแสดงบทบาทของผู้นำอย่างมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้นำอย่างมีความมุ่งมั่น การสอนงานแบบตัวต่อตัว การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การนำทีมการจัดการกระบวนการทำงาน การจัดการกับความการจัดทำเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานเส้นทางสู่ความเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ ดังนั้น ภาวะผู้นำที่สำคัญต้องมีคุณลักษณะของผู้นำมี 2 ประการคือ

1.To Lead is to Serve การจะเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ขึ้นอยู่กับการบริการ การให้ การช่วยคนอื่น เพราะถ้าใครคิดช่วยเหลือคนอื่นก่อน โดยเฉพาะเกิดมาต่ำต้อยด้อยโอกาส ยิ่งต้องช่วยเหลือเขา และใครที่เกิดมามีน้อยในชีวิตควรจะได้มาก ๆ โดยกฎหมาย ซึ่งศิลปะของการเป็นผู้นำต้องเป็นผู้ให้ ไม่จำเป็นต้องเป็นเงินหรือสิ่งของเสมอไป

2.To Lead is to Follow การที่จะนำต้องรู้จักตาม คำว่า Follow ก็คือในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตจิตใจ ความรู้สึก อารมณ์ และเหตุผลของเขา สุภาจิตจีนได้สอนคนจีนมาหลายร้อยปีแล้ว ได้บอกว่า "ผู้นำที่ดีเยี่ยม นั้น คือ คนที่ทำงานสำเร็จแล้วจะหายไป หากเกิดปัญหาขึ้นอีกเมื่อใด เขาจะปรากฏตัวขึ้นอีกครั้งหนึ่ง" แต่คนไทยถ้ามีอะไรผิดพลาดเกิดขึ้นจะขัดท้อคนอื่นไปเรื่อย ๆ เวลาทำสำเร็จแล้วจะอยู่รอเพื่อรับการชื่นชมสรรเสริญเยินยอ แสดงว่าไม่ได้ถูกฝึกภาวะผู้นำ แต่ถ้าถูกฝึกให้มีจิตวิญญาณของภาวะผู้นำแบบจีน ก็จะเป็นคนที่ยิ่งใหญ่

บทบาทของผู้บริหาร

บริบทของสภาพการศึกษาไทย ผู้นำทางการศึกษา ซึ่งก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อสถานศึกษาทุกแห่งเพราะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ต้องมีคุณลักษณะที่สามารถนำองค์กร หรือ สถานศึกษาของตนเพื่อ

บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาในการให้ความรู้ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษา มีบทบาท หน้าที่รับผิดชอบในการบริหารนโยบายทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสร้างบรรยากาศในการทำงานในสถานศึกษาให้กลายเป็นองค์กรแห่งความสุข ดังมีผู้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารไว้ ดังนี้

สมศักดิ์ เจริญพานิชเสรี (2550) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทในด้านการเป็นผู้นำสนับสนุนอำนวยความสะดวกแก่ผู้ตามเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความต้องการ ความแตกต่าง ความถนัด ความสนใจและการมีส่วนร่วมขององค์กรเป็นสำคัญ

ภารติ อนันต์นาวิ (2551) ได้สรุปหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน (direction setter) ทำหน้าที่ชี้แจงทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน มีความรู้ทักษะในการจัดสรรงบประมาณแบบโครงการ
2. บทบาทการเป็นผู้กระตุ้นและแรงจูงใจ (leader-catalyst) มีความสามารถในการจูงใจ กระตุ้นและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมรวมของมนุษย์ มีทักษะในกระบวนการกลุ่ม
3. บทบาทเป็นนักวางแผน (planner) สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต จัดเตรียมบุคลากรให้พร้อมในการรับมือกับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวางแผนตามบริบทและสิ่งแวดล้อมขององค์กร
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ (decision maker) เป็นผู้รับรู้วิธีเทคนิคการตัดสินใจและสามารถตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. บทบาทเป็นผู้จัดองค์การ (organizer) สามารถออกแบบ ขยายงาน กำหนดโครงสร้างขององค์การขึ้นมาใหม่ มีความเข้าใจพลวัตขององค์การ
6. บทบาทการเป็นผู้จัดการการเปลี่ยนแปลง (change manager) เป็นผู้นำและจัดการกับการเปลี่ยนแปลงของสถาบันและหน่วยงาน โดยทำความเข้าใจ และตัดสินใจว่าเปลี่ยนอะไร อย่างไร ควรเปลี่ยนในสถานการณ์ใดเมื่อไร
7. บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน (coordinator) มีความเข้าใจรูปแบบปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรเข้าใจเครือข่ายของการสื่อสาร รู้จักวิธีนิเทศงาน การรายงาน การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร (communicator) สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูดการเขียน การใช้สื่อเพื่อการสื่อสาร สามารถใช้ช่องทางประชาสัมพันธ์ได้ดี
9. บทบาทเป็นผู้จัดการความขัดแย้ง (conflict manager) ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ผู้นำต้องเข้าใจถึงสาเหตุ สามารถต่อรอง โกล่เกลี่ย สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งของหน่วยงานและบุคลากร
10. บทบาทเป็นผู้จัดการระบบ (system manager) สามารถวิเคราะห์ระบบและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง เข้าใจและนำทฤษฎีบริหารมาใช้ในการบริหารและดำเนินการได้
11. บทบาทเป็นผู้บริหารบุคลากร (personnel manager) มีเทคนิคในการเป็นผู้นำการเจรจาต่อรอง เข้าใจกระบวนการบริหารบุคลากร ผลิตผลงานและพัฒนาศักยภาพบุคลากร
12. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร (resource manager) มีความสามารถบริหารการเงิน เวลา งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ การก่อสร้าง การบำรุงรักษา และสามารถระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากภายนอกได้
13. บทบาทเป็นผู้ประเมินผล (appraiser) สามารถประเมินความต้องการ ระบบและการดำเนินงานด้วยวิธีทางสถิติและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
14. บทบาทเป็นนักประชาสัมพันธ์ (public relator) มีทักษะในการสื่อสารความหมาย วิธีสร้างภาพลักษณ์ที่ดี รู้และเข้าใจการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ

15. บทบาทเป็นประธานในพิธีการ (ceremonial head) มีความสามารถในการประกอบพิธีต่าง ๆ ในองค์การและสังคม

สัมนา ธนินทรีย์ (2556) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

1. บทบาทที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการทำงานเพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างบรรลุเป้าหมาย

2. บทบาทในด้านการวางแผน ผู้บริหารควรออกแบบโครงสร้างการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า กำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน ส่งเสริมการทำวิจัย แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

3. บทบาทในด้านการจัดองค์กร ผู้บริหารควรวางโครงสร้างการบริหารโรงเรียนกำหนดตำแหน่งของบุคลากร กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล

4. บทบาทในด้านการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรใช้อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาประสานงานระหว่างบุคลากร สถานศึกษาและชุมชนสังคม ในการร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. บทบาทหน้าที่ในการนำการปฏิบัติงานของบุคคลในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

วาสนา เต่าพาลี (2557) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. บทบาทในการเป็นผู้นำทางวิชาการ
2. บทบาทในการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี
3. บทบาทในการเป็นผู้กำหนดทิศทาง
4. บทบาทในการเป็นผู้สร้างแรงจูงใจ
5. บทบาทในการเป็นผู้แก้ปัญหา

Knezevich (1984) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารงานของผู้นำทางการศึกษาไว้ 17 บทบาท ดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน (Direction setter) ผู้บริหารจะต้องช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้ จึงจำเป็นจะต้องมีความสามารถในการชี้แจง ทำความเข้าใจ เขียนวัตถุประสงค์ของหน่วยงานจะต้องมีความรู้และทักษะในระบบการจัดสรรงบประมาณและบริหารงานโดยยึดวัตถุประสงค์และผลงาน

2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader catalyst) บทบาทนี้จะต้องมีความสามารถในการจูงใจ กระตุ้นและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร มีทักษะในกระบวนการกลุ่ม

3. บทบาทเป็นนักวางแผน (Planner) จะต้องมีความสามารถในการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต เตรียมบุคลากรให้พร้อมในการรับมือกับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการวางแผน

4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ (Decision maker) บทบาทนี้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีต่างๆ ของการตัดสินใจและมีความสามารถในการวางแผน

5. บทบาทเป็นผู้จัดการองค์กร (Organizer) ผู้บริหารจำเป็นต้องออกแบบขยายงานและกำหนดโครงสร้างและองค์กรขึ้นใหม่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเข้าใจพลวัตขององค์กรและพฤติกรรมขององค์กรด้วย

6. บทบาทเป็นผู้เปลี่ยนแปลง (Change manager) ผู้นำจะต้องนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สถาบันเพื่อเพิ่มพูนคุณภาพของสถาบัน รู้ว่าจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร เปลี่ยนอะไรและควรเปลี่ยนในสถานการณ์ใด

7. บทบาทเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความเข้าใจรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ เข้าใจเครือข่ายของการสื่อสาร รู้จักวิถีนิเทศงานที่พึงปรารถนา เข้าใจระบบการรายงานที่ดีจึงจะสามารถประสานกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร (Communicator) ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสารทั้งด้วยการพูด

และการเขียน รู้จักใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อการติดต่อสื่อสารและควรจะมีสามารถในการประชาสัมพันธ์

9. บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้ง (Conflict manager) เนื่องจากความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจสาเหตุความขัดแย้ง จะต้องมีความสามารถในการต่อรองไกล่เกลี่ยจัดการกับความขัดแย้ง และปัญหาความขัดแย้ง

10. บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา (Problem manager) เนื่องจากปัญหาทั้งหลายไม่จำเป็นต้องลงเอยด้วยความขัดแย้ง ปัญหาจึงมีความหมายกว้างกว่าขัดแย้ง ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวินิจฉัยปัญหา และการแก้ปัญหา

11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบ (System manager) ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ระบบ และกระบวนการที่เกี่ยวข้อง จะต้องเข้าใจในการนำทฤษฎีทางการบริหารไปใช้ประโยชน์

12. บทบาทเป็นผู้บริหารทางการสอน (Instructional manager) ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจในระบบ การเรียนรู้ ความเจริญและพัฒนาการของมนุษย์ เข้าใจทฤษฎีการสร้างและพัฒนาหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา

13. บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล (Personal manager) ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการเทคนิคของการเป็นผู้นำการเจรจาต่อรอง การประเมินผลงานและการปฏิบัติงานของบุคคล

14. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร (Resource manager) ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการเงินและงบประมาณ ความสามารถในการบริหารวัสดุ ครุภัณฑ์การก่อสร้าง การบำรุง รักษาตลอดจนหาการสนับสนุนจากภายนอก

15. บทบาทผู้ประเมินผล (Appraise) ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการประเมิน ความต้องการ การประเมินระบบวิธีการทางสถิติ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

16. บทบาทเป็นนักประชาสัมพันธ์ (Public relater) ผู้บริหารจะต้องมีทักษะในการสื่อความหมาย รู้จักสร้างภาพพจน์ที่ดี รู้จักพลวัตของกลุ่ม รู้จักและเข้าใจในการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อและวิธีการบริหารต่าง ๆ

17. บทบาทเป็นประธานในพิธี (Ceremonial head) เป็นบทบาทที่จำเป็นอย่างยิ่งของผู้บริหาร ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความสามารถในบทบาทต่าง ๆ ที่กล่าวมาเพื่อแสดงบทบาทนี้

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ต่อตนเอง หน้าที่ต่อองค์กร หน้าที่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและ หน้าที่ต่อหน่วยงานอื่นรวมทั้งต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานในสถานศึกษาและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงในทางที่เหมาะสม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารจัดการองค์การให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้นำหรือผู้บริหารควรมีคุณลักษณะและคุณสมบัติที่ถึงพร้อมซึ่งภูมิรู้และภูมิธรรม รู้และเข้าใจงานที่ตนเองรับผิดชอบ มีความสามารถในการบริหารงาน ปกครองสมาชิก และสามารถนำสมาชิกลงไปสู่จุดหมายปลายทางให้ได้ผลสำเร็จ

สุทธิชัย ปัญญโรจน์ (2555) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ควรยึดหลักปัจจัย 4 ประการ ดังนี้ 1) เก่งงาน ผู้นำต้องเป็นบุคคลที่ทำงานเก่ง มีการเรียนรู้และพัฒนาการทำงานของตนเองตลอดเวลา อีกทั้งต้องผ่านประสบการณ์ในการทำงานมานานพอสมควร ซึ่งการเป็นผู้นำที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่สามารถสอนงานลูกน้องได้เมื่อลูกน้องเกิดปัญหาในการทำงาน 2) เก่งคน เนื่องจากการทำงานของผู้นำต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลโดยเฉพาะกับผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น จำเป็นต้องใช้ศิลปะในการทำงานร่วมกัน ต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นนักสื่อสารที่ดี รู้จักวางตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ 3) เก่งคิดงานของผู้นำจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ความคิด โดยเฉพาะงานของผู้บริหารระดับสูง ยิ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องใช้ความคิดมากยิ่งขึ้น ผู้นำจะต้องคิดเรื่องการพัฒนางานอยู่เสมอ และเมื่อเกิดปัญหาจะต้องใช้ความคิดในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และ 4) เก่งดำเนินชีวิต ผู้นำบางคนมีความสามารถในการบริหารที่เก่งงาน เก่งคนเก่งคิด แต่ขาดทักษะในการดำเนินชีวิตก็อาจทำให้อายุขัยของตนเองสั้นลงได้เหมือนกัน ดังนั้น ทักษะในการดำเนินชีวิตจึงมีความสำคัญพอๆ กับทักษะใน

การทำงาน การเป็นผู้นำที่ดีควรแบ่งเวลาสำหรับดูแลสุขภาพร่างกายสำหรับออกงานสังคม การดูแลครอบครัวและแบ่งเวลาสำหรับการพักผ่อน นั่งสมาธิ เพื่อผ่อนคลายความเครียดที่เกิดจากการสะสมของการทำงาน

จรัส พิงเร็ว (2558) ได้สรุปถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ว่า การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะที่พึงจะต้องมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบหลายประการ ทั้งภาระหน้าที่ภายในโรงเรียนซึ่งจะเกี่ยวกับตนเอง ครู นักเรียน ทรัพยากรในการบริหารงานและภาระหน้าที่ภายนอกโรงเรียนซึ่งจะเกี่ยวข้องกับชุมชน บุคคลและองค์กรภายนอก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี จะต้องมีความรู้ที่เหมะสมดีพอจึงจะสามารถผสมผสานส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่ายได้อย่างสมบูรณ์ ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการจัดการศึกษาและพัฒนา สถานศึกษา ต้องเป็นนักประชาธิปไตยเป็นผู้นำในการปฏิบัติ เป็นผู้ฟังที่ดีสามารถมองภาพรวมของปัญหาต่างๆ ได้ ต้องเป็นนักวางแผนและสร้างระบบที่ดีในการทำงานและโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า สามารถบริหารจัดการเรื่องสื่อเรื่องอาคารสถานที่ เรื่องแหล่งความรู้ในท้องถิ่นหรือที่เรียกว่า ภูมิปัญญาใช้ในการจัดการศึกษาบริหารงานด้านบุคลากรอย่างมีคุณภาพ มีความยุติธรรม มีความสามารถในการบริหารจัดการเวลา บริหารความขัดแย้งและสนับสนุนบุคลากรได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

คะนิงนิตย กิจวิธี (2560) ได้สรุปคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่ดีว่าคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีแบ่งออกเป็นสองนัยสำคัญด้วยกัน คือ คุณลักษณะของตนเอง เช่น การเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ความสุขุมรอบคอบ ใจเย็น มีความยุติธรรม ปราศจากการลำเอียง มีวุฒิภาวะด้านอารมณ์ นัยที่สองคือ คุณลักษณะทางด้านวิชาชีพ เช่น ความเป็นผู้นำ ความสามารถในการบริหารจัดการ ความสามารถในการประเมินเป้าหมายการทำงาน การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน

DuBrin (1998) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีองค์ประกอบ 8 ประการดังนี้ 1) มีทักษะด้านความรู้คิดหรือความเข้าใจ เป็นทักษะที่ผู้บริหารสามารถใช้ในการคิดแก้ปัญหาโดยเข้าใจโครงสร้างของปัญหาและมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมกับปัญหาแล้วสามารถแก้ปัญหาได้ 2) มีคุณลักษณะเฉพาะด้านบุคลิกภาพอันเป็นความสามารถในการส่งเสริมให้ผู้บริหารประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน

3) มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่มีประสิทธิผลต้องเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่ถือตัวและพบปะพูดคุยกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เป็นนิจ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้อื่น 4) มีทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ บทบาทการเป็นผู้นำในเชิงสัญลักษณ์ เช่น ประธานในพิธีการต่างๆ บทบาทในการแสดงออกในฐานะผู้นำและบทบาทการประสานงาน ในกลุ่ม เป็นต้น 5) การเป็นตัวอย่างที่ดี กล่าวคือ ต้องเป็นตัวอย่างในแง่บวกแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งในด้านความซื่อสัตย์ การทำงานเป็นทีมความกระตือรือร้นในการทำงานและความรอบรู้ ทั้งในงานและสิ่งแวดล้อมในตัว เป็นต้น 6) มีสัมผัสที่อ่อนไหว กล่าวคือ มีความคล่องตัวหลากหลาย สามารถเข้าถึงหรือรู้จักใจผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนการหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำ ในลักษณะที่ถากถางเยาะเย้ยผู้ใต้บังคับบัญชา การแสดงพฤติกรรมข่มขู่คุกคามผู้บริหารประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีจิตใจละเอียดอ่อน มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจหรือเอาใจเขามาใส่ใจเราอยู่ตลอดเวลา 7) มีความคาดหวังที่คงเส้นคงวา ผู้บริหารที่มีความคาดหวังสูงอยู่ตลอดเวลาในทางที่เจริญก้าวหน้า ย่อมรักษาความคาดหวังที่สูงไว้เพื่อก้าวไปสู่จุดหมาย ไม่ทำงานไปวันๆ โดยปราศจากความคาดหวัง ความคาดหวังสูงที่คงเส้นคงวาดังกล่าวจะนำไปสู่ความเป็นผู้นำที่เปี่ยมไปด้วยประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ 8) มีการสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา กล่าวคือ เป็นผู้บริหารที่แสดงความเอาใจใส่ต่อความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา สนับสนุนให้แสดงออกหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นทีม รู้จักใช้กลยุทธ์ในการจูงใจให้ทำงานกับองค์กรด้วยความเต็มใจหรือจูงใจโดยการกระตุ้นและให้คำชมเชยเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยจะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และตารางสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถในการบริหารของผู้นำโดยที่ผู้นำจะค้นหาและยกระดับความต้องการของผู้ตามให้สูงขึ้น และโน้มน้าวใจผู้ตามให้มุ่งมั่นปฏิบัติงาน ซึ่งมีหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการ ได้ให้พรศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 7) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การให้ความสำคัญของผู้ร่วมงานและผู้ตาม ให้มองเห็นงานในแง่มุมใหม่ โดยมีการสร้างแรงบันดาลใจการกระตุ้นปัญญาหรือการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยผู้นำจะยกระดับบุคลิกภาวะและอุดมการณ์ของผู้ตาม กระตุ้น ชี้นำ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา ความสามารถของผู้ตามและผู้ร่วมงานไปสู่ระดับความสามารถที่สูงขึ้น มีศักยภาพมากขึ้นนำไปสู่การบรรลุถึงผลงานที่สูงขึ้น

ธเนศ ขำเกิด (2550) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ผู้ที่มีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงว่ามีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาและบริหารเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรอย่างสร้างสรรค์และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์กร

กิงกาญจน์ ใจชื่อตรง (2554) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ผู้นำที่ใช้บุคลิกลักษณะความสามารถในการชักจูงโน้มน้าวใจ สร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา สร้างความไว้วางใจต่อผู้ตาม และสร้างความมีส่วนร่วมของผู้ตามในการกำหนดปัญหา

ขององค์กรกระตุ้นให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างผลงานได้เกินความคาดหวัง คำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรเป็นหลัก และมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงตามสิ่งแวดล้อมขององค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556, น. 27) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการหรือทำงานเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน โดยการเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่มจึงให้ผู้ร่วมงานมองไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคม

วิจักขณ์ สุวรรณเจริญ (2558) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถในการบริหารของผู้บริหารที่จะนำพาให้ผู้ร่วมงาน

มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถมากกว่าที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้น ส่งผลให้องค์กรได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมของประเทศและโลก

Bass and Avolio (1994) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง กระบวนการที่นำผู้มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยการเปลี่ยนความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับ ที่สูงขึ้น มีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดความตระหนักในการกิจและวิสัยทัศน์ของทีมและองค์กร ชักนำให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองให้ไกลกว่าความสนใจของพวกเขาเองไปสู่สิ่งที่กลุ่มได้ประโยชน์

Schultz (1998) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า ผู้นำไม่ได้ถูกจำกัดโดยการรับรู้ของผู้ตามแต่มี

อิสระในการกระทำ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนรูปแบบมุมมองของผู้ตาม

Galpin and Herndon (2007) กล่าวว่า ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงหมายถึง ความรับผิดชอบในฐานะผู้ดูแลควบคุมเป็นผู้ที่ให้ความมั่นใจสัญญาอย่างเปิดเผย เป็นผู้ที่จริงจังเป็นกลางและเป็นผู้ที่ฟังเสียงขององค์กร

Yukl (2010) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การสร้าง

ความผูกพันต่อจุดประสงค์ขององค์กร และเพิ่มพลังอำนาจให้แก่ผู้ตามเพื่อที่จะทำให้ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์

Northhouse (2013) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง กระบวนการการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลจากแบบหนึ่งไปสู่อีกแบบหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม จริยธรรม มาตรฐาน และเป้าหมายในระยะยาว รวมไปถึงเป็นกระบวนการกระตุ้นแรงจูงใจของผู้ตาม การตอบสนองความต้องการและการดูแลผู้ตามในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถของผู้นำ ที่แสดงให้เห็นในการจัดการหรือโน้มน้าวใจผู้ตามให้มุ่งปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ตามเปลี่ยนแปลงพัฒนาความสามารถไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มีศักยภาพมากขึ้น ส่งผลให้องค์กรได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ทันท่วงทีการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นบุคคลสำคัญในการเชื่อมโยงกับผู้ร่วมงาน โดยการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ผู้ร่วมงานและมีความสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ และมีความเหมาะสม เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้สติปัญญาคิดหาแนวทางใหม่ ๆ มาพัฒนาองค์กรตามความสำคัญ ดังนี้

เอกวุฒิ ไกรมาก (2558, น. 20) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลในการดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามภารกิจขององค์กร ทำให้บุคลากรมีความภูมิใจในตนเอง

มีความสุขในการทำงานขององค์กร ไม่มีความขัดแย้ง องค์กรสามารถปฏิบัติหรือดำเนินภารกิจได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคม

วิรัช ธีรวัชรภูวดล (2559, น. 88) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์กรนั้นจำเป็นต้องมีคุณลักษณะ มีความสามารถ เป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้มุ่งพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

Dinham (2005, p. 340) กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีคุณลักษณะของบุคคลในการทำงานร่วมกับบุคคลและกลุ่มบุคคลในการเปลี่ยนแปลงการสอน การเรียนรู้และผู้นำจำเป็นต้องเข้าใจถึงธรรมชาติของมนุษย์ หากต้องการประสบความสำเร็จในการบริหาร

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์กรและการจัดการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นส่วนที่ดึงความรู้ความสามารถต่าง ๆ

ในตัวผู้บริหารออกมาใช้ในการบริหารงาน กระตุ้นหรือชักจูงให้ผู้ร่วมงานคล้อยตามจนปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ รวมถึงประสานความขัดแย้งภายในองค์กรและร่วมกันทำงานเพื่อให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้า

สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นลักษณะที่สำคัญ ที่ผู้จะมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาควรมี ซึ่งได้แก่ บุคลิกภาพ ความสามารถในการบริหารจัดการ ความมีภาวะผู้นำ มีทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้และพัฒนาการทำงานของตนเองตลอดเวลา และที่สำคัญผู้บริหารต้องมีคุณธรรมจริยธรรม จึงจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

สรุป

การที่ประเทศไทยกำหนดนโยบายประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) และกำหนดใช้แนวทางการขับเคลื่อนแบบสานพลังประชารัฐไว้ 5 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 4 คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำหรือโรงเรียนประชารัฐ ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำโครงการโรงเรียนประชารัฐขึ้นโดยให้คัดเลือกโรงเรียนจากหลายสังกัดขึ้นเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนประชารัฐนั้นในการดำเนินงานโรงเรียนประชารัฐได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้หลายด้าน ได้แก่ หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การผลิตและพัฒนาครู การผลิตพัฒนากำลังคนและงานวิจัย การบริหารจัดการ การประเมินและการพัฒนามาตรฐานการศึกษา และ ICT เพื่อการศึกษา ซึ่งการที่จะดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและภาวะผู้นำที่สำคัญต้องมีคุณลักษณะของผู้นำมี 2 ประการคือ 1.To Lead is to Serve และ 2.To Lead is to Follow รวมไปถึงภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันยุคสมัย มีความเป็นสากล สอดรับกับนโยบายประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้จะต้องมีการประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาสังคมอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กิงกาญจน์ ใจเชื้อกุล. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มพยาบาลวิชาชีพประจำการโรงพยาบาลชุมชน เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 4. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). คู่มือผู้เข้ารับการพัฒนาลัทธิผู้พัฒนาการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). เอกสารนำเสนอและคำบรรยาย แนวทางปฏิรูปการศึกษาโดยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นจาก : <http://www.moe.go.th/> [2567, 19 มกราคม]
- คณินันต์ กิจวิธ. (2560). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จรัส พังเรียว. (2558). คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์กลุ่ม 6 ภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). Good Governance กับการศึกษา - การปฏิรูปการเมือง. (ม.ป.ท.).
- ประทีป บินชัย และ นิพนธ์ กิณาวศ. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. Naresuan University Journal. สืบค้นจาก <http://www.thaiscience.info/journals/Article/NUJ/10440945.pdf> [2567, 21 มกราคม]
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รวิษฐา ถิรวัชรภูวดล. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา เต่าพาลี. (2557). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับปัจจัยแรงจูงใจการทำงานทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิจักขณ์ สุวรรณเจริญ. (2558). การพัฒนาตัวแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหารเพื่อการส่งออกของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- สมศักดิ์ เจริญพานิชเสรี. (2550). การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- สมศักดิ์ สุวรรณสุขกุล. (2561). แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนประชารัฐด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและ

- การสื่อสาร. ดุษฎีบัณฑิต ปร.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สัมมา รณิธย์. (2556). หลักทฤษฎีและการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2558). ประเทศไทย 4.0 ผลึกความคิดฐานเศรษฐกิจ. สืบค้นจาก www.thansettakij.com [2567, 10 กุมภาพันธ์]
- สุทธิชัย ปัญญโรจน์. (2555). ครอบครองเรื่องนักบริหาร. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989).
- สำนักงานโครงการสานพลังประชารัฐ.(2563). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศด้วยการบูรณาการความร่วมมือ ร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (ออนไลน์). สืบค้นจาก : <http://www.สานพลังประชารัฐ.com/about-us/> [2567, 19 มกราคม]
- เอกวุฒิ ไกรมาก. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงาน เป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตมัธยมศึกษาเขต 11. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1994). Improving organization effectiveness through transformational leadership. Thousand Oaks: Sage.
- Dinham, S. (2005). Principal leadership for outstanding educational outcomes. Australia: University of Wollongong.
- DuBrin, J. (1998). Leadership research finding: Practice and skills. Boston Houghton: Mifflin Company.
- Galpin, T. J. & Herndon, M. (2007). The complete guide to mergers and acquisitions. San Francisco: Jossey-Bass.
- Knezevich, S. J. (1984). Administration of public education (4th ed.). New York : Harper and Row.
- Schultz, D. (1998). Psychology and Work today: An Introduction to Industrial Organization Psychology (7th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Yukl, G. A. (2006). Leadership in organizations (6th ed.). New Jersey: Pearson Education.

รูปแบบการนิเทศการศึกษา โดยใช้ POWER MODEL ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

THE SUPERVISION BY POWER MODEL EFFECTS THE SCHOOL ADMINISTRATION UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ประภัสสร บุญสมัย¹, อัครวิทย์ โพธิ์ไทร², วันเฉลิม ศรีแก้วน้ำใส³, กัญจนพร บุตรศรีเมือง⁴

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

Prapatsorn Boonsamai¹, Akarawit Phosai², Wanchaloem Srikeawnamsai³, Kanchanaporn Butsrimumang⁴

Buriram Primary Educational Service Area Office 2

Corresponding Author E-mail : saruanram@gmail.com¹, wowba017@gmail.com²

(Received : August 9, 2024 ; Edit : August 26, 2024 ; accepted : August 28, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สร้างองค์ความรู้ และพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษา ในระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา และหน่วยงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่ การนิเทศนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีเพื่อการช่วยเหลือ แนะนำของแต่ละหน่วยงาน ทำงานได้ดีขึ้น มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้นทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่าง ๆ จนสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ซึ่งมีเป้าหมายหลักเดียวกัน คือ คุณภาพการศึกษาและตัวบ่งชี้คุณภาพที่สำคัญ คือ คุณภาพของนักเรียนหรือประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียน รูปแบบการนิเทศการศึกษา โดยใช้ POWER MODEL ได้ช่วยให้หน่วยงาน สถานศึกษา ได้มีรูปแบบการนิเทศที่เป็นที่น่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับ และสามารถนำไปใช้ได้สถานศึกษา หน่วยงานที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ จากนวัตกรรมนี้ทำให้หน่วยงานมีระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรอันจะส่งผลให้คุณภาพของสถานศึกษา ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และได้ช่วยเหลือสนับสนุนให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ให้มีคุณภาพถึงระดับที่พึงประสงค์อย่างรอบด้านทั้งนักเรียน บุคคล และหน่วยงาน ที่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผลการประเมินด้านต่าง ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและเป็นไปตามเป้าหมายและสามารถตอบสนองผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : การนิเทศการศึกษา, การบริหารการศึกษา

Abstract

In the management system of educational institutions and district offices, supervision is crucial for assisting and advising each unit to improve its performance. This, in turn, affects the enhancement of student quality, helping learners develop various skills and achieve better academic results. The POWER model for educational supervision has provided institutions with a credible and accepted framework that can be effectively applied in schools and similar organizations. This innovation has resulted in a strong internal supervision system, characterized by continuous and consistent implementation, becoming part of the organizational culture. This ultimately enhances the quality of educational institutions. Student learning outcomes have improved, and this has supported and enhanced the management and teaching processes within the Buriram Primary Education Service Area Office 2 to reach the desired quality level across students, individuals, and institutions. This progress aligns with societal changes and rapid advancements in science and technology, resulting in evaluation outcomes for Buriram Primary Education Service Area Office 2 being recognized for their quality and meeting the established goals.

Keywords : Supervision, Educational Administration

บทนำ

การศึกษาทุกระดับมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ เพื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา ประเทศให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของ โลกในหลาย ๆ ด้านทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ข้อมูลข่าวสารและ ความรู้สามารถสื่อนไหลได้สะดวก รวดเร็ว จนสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ระดับบุคคล ขึ้นไปถึงระดับองค์กร ระดับประเทศและระหว่างประเทศ ทำให้สังคมกลายเป็นสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based society) ให้มีความสำคัญต่อการใช้ความรู้มากกว่าการใช้เงินทุนเป็นปัจจัยใน การพัฒนา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของสถานศึกษาซึ่งมีผลการวิจัยศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่ส่งผลการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและผลลัพธ์ด้านตัวผู้เรียน โดยภาวะผู้นำมีอิทธิพลส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมร้อยละ 25 ของปัจจัยทั้งหมด (Kaplan, L. S. & Owings, W. A., 2017) ซึ่งสอดคล้องกับ Marzano, R. J. et al. ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำในช่วง เวลา 30 ปีพบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีค่า 0.25 (Marzano, R. J. et al., 2005) นอกจากนี้แนวคิดของ Burn, J. M. และ Dubrin, A. J. มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจ สามารถชักจูงโน้มน้าวบุคลากรให้มีพฤติกรรม และให้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญสำหรับผู้บริหารเพื่อริเริ่มนำพา กระตุ้น สร้างแรงจูงใจและเสริมแรงให้บุคลากรในองค์กรร่วมมือ รวมพลังในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร (Burn, J. M., 2010); (Dubrin, A. J., 2010)นอกจากนี้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยังส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา จากการประเมินการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี 2559 – 2565 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและต่ำกว่าหลายประเทศ ในแถบพัฒนาผลการสอบโอเน็ต (O-NET) ในกลุ่มสาระหลักมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมต้องเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้เรียนขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทย (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา เกิดจากการที่สถานศึกษามีสภาพทางสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียน ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เอกสาร สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีงบประมาณ และทรัพยากรมนุษย์เพียงพอ มีการบริหารจัดการควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาจนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สามารถทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน ต้องใช้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเป็นแนวทาง ต้องมีการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน โดยองค์ประกอบประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นระบบสังคมที่จะต้องจัดความสัมพันธ์ภายนอกกับกระบวนการภายในองค์กรให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของกระบวนการศึกษาของสังคม ระบบของสถานศึกษาจะมั่นคงก็ต่อเมื่อสร้างผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่กระทบทั้งภายในและภายนอก และสามารถสร้างความพึงพอใจในการทำงานของครูซึ่งประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ภายใต้ข้อจำกัดของการบริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารบรรลุเป้าหมายที่กำหนด คือ การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากชั้นผู้บริหารสถานศึกษามีฐานะเป็นนักบริหาร มีหน้าที่ทำให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นผู้มีหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดเป็นระบบความร่วมมือในการปฏิบัติงาน เพราะไม่เพียงแต่ต้อง

เผชิญกับความยุ่งยาก จากบุคคลภายในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังคงเผชิญกับบุคคลภายนอกสถานศึกษาด้วย บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่ม และจุดใจคนเพื่อก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานและเสริมสร้างความก้าวหน้าของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายที่กำหนดไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีพื้นที่บริการทั้งหมด 5 อำเภอ คือ อำเภอกระสัง อำเภอบ้านกรวด อำเภอประโคนชัย อำเภอพลับพลาชัย และอำเภอห้วยราช ซึ่งทั้ง 5 อำเภอ ต่างมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนตามความต้องการของประเทศชาติ ซึ่งในการกิจนั้นมิใช่เฉพาะแต่การพัฒนาให้มีความรู้ด้านวิชาการโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังคงอาศัยกระบวนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ได้เรียนรู้ และซึมซับคุณธรรม จริยธรรม ได้ฝึกทักษะทางปัญญา พัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการพัฒนาภาวะผู้นำ (กรองทิพย์ นาควิเชตร. 2557)

จากเหตุผลและความสำคัญการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และองค์กรทางการศึกษาดังกล่าวแล้ว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จึงทำให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานในการให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำที่มีคุณภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นเยาวชนให้ช่วยพัฒนาประเทศชาติต่อไป จึงสนใจศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการช่วยเหลือ แนะนำ และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการร่วมคิด ร่วมทำ ประสานประโยชน์ มีความสุขในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องเจตนารมณ์ของหลักสูตรอย่างแท้จริง (สุรชาติ ภูผามุย, 2550) เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2553) การนิเทศเป็นกระบวนการจัดบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา (ปรียาพรวงศ์อนุตรโรจน์, 2553) นอกจากนี้แนวคิดของนักการศึกษาของต่างประเทศ ประกอบด้วย กลีคแมน (Carl D. Glickman, 1981), โกลด์แฮมเมอร์ แอนด์เดออร์สันและคาลิจฮัมมีย์ (Robert Goldhammer, Robert H. Anderson, and Robert J. Kajewski, 1980) และแฮร์ริส (Ben M. Harris, 1985) ได้ให้ความหมายของการนิเทศที่พอสรุปได้ว่า การนิเทศเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมและพัฒนาครู รวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอน การกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนมีการพัฒนาและนำวิธีสอน สื่อการเรียนการสอนมาใช้ โดยเน้นถึงทักษะในการติดต่อสื่อสาร การช่วยเหลือครูแก้ปัญหา ช่วยเหลือครูในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูและนักเรียนตลอดจนเป็นสิ่งที่บุคคลในโรงเรียนได้กระทำหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อกระบวนการสอนที่จะกระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน การนิเทศเป็นงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน (ศิริวรรณ ลีกิจเจริญผล, 2559)

จากแนวคิดต่าง ๆ สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ช่วยเหลือ ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอย่างเต็มศักยภาพการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศ ได้แก่ ศึกษาานิเทศก์ ผู้บริหารหรือผู้ที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญร่วมกับผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอน ตามหลักการของประชาธิปไตย ยอมรับ เคารพ รับฟัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกันเพื่อคุณภาพของ

ผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุด

ความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศการศึกษา

การจัดการศึกษาทุกระดับ จะต้องรับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนแนวคิดทางการสอนใหม่ได้รับการค้นพบจากการค้นคว้าวิจัยตลอดเวลา การนิเทศศึกษาย่อมจะช่วยให้มีการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาครู ให้มีความรู้ความเข้าใจที่จะจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง และวิชาชีพทางการสอนเป็นวิชาชีพชั้นสูง จำต้องได้รับการพัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้างานการสอนแตกต่างจากงานอื่นๆ ทั้งรูปแบบการสอน เทคนิคการสอนของครูแต่ละคน ตลอดจนประสบการณ์ในการสอนที่แตกต่างกัน การนิเทศการศึกษาจะช่วยพัฒนาวิชาชีพทางการสอนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการให้ได้มาซึ่งคุณภาพของนักเรียน โดยที่การนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเรื่อง การนิเทศการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารและครูควรจะได้ศึกษาให้เกิดความเข้าใจเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน(สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี , 2567) โดยความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา มีดังนี้

1. การนิเทศเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่างกัน
2. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูจะต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณจริง
3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน
4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ (กาญจน์ เรืองมนตรีและ ธรินธร นามวรรณ ,2554)

ในปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์การจัดการเรียนการสอนมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจากเดิมด้วยวิทยาการความรู้สมัยใหม่ที่เกิดขึ้นอยู่ทุกวันและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การศึกษาต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ทันต่อสมัยและปรับให้ตอบสนองกับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน การนิเทศการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกระบวนการบริการทางการศึกษาที่จะช่วยกระตุ้นให้ครูเกิดการพัฒนาดตนเองอยู่เสมอในด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อได้รับการนิเทศจากผู้มีประสบการณ์ แล้วจึงนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยยึดเป้าหมายหลัก คือ ผู้เรียนเป็นสำคัญและผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตนเองซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพโดยรวมของการศึกษานั้นเอง

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาไว้ว่า มีจุดมุ่งหมายตามวิธีปฏิบัติงาน 4 ประเภท ดังนี้

1. การนิเทศเพื่อการแก้ไข (correction) เป็นการนิเทศที่เกิดจากการพบข้อผิดพลาดและบกพร่องก็ให้หาทางช่วยแก้ไขโดยวิธีการต่าง ๆ
2. การนิเทศเพื่อป้องกัน (preventive) เป็นการนิเทศที่พยายามหาวิธีการต่าง ๆ มาจัดดำเนินงานเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น
3. การนิเทศเพื่อก่อ (construction) เป็นการนิเทศที่เกิดพยายามที่จะกระทำในทางที่เหมาะสมเพื่อความเจริญเติบโตในอนาคตเช่นการใช้ระเบียบวิธีสอนที่ดีเป็นประจำช่วยให้กำลังใจช่วยกระตุ้นให้ครูทำงานด้วยความกระฉับกระเฉง
4. การนิเทศเพื่อการสร้างสรรค์ (creation) การนิเทศที่พยายามคิดสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดมีขึ้นใน

สถานศึกษา (คณะกรรมการครูสภา, 2557)

อีกทั้งการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของการของการของชุมชน สังคม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและชื่นชมในผลงาน และเพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

และจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษามีหน้าที่ที่จะทำให้สถานศึกษาเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ภารกิจของศึกษานิเทศผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์จำเป็นต้องพัฒนาตนเองมีใช้เน้นแต่เรื่องเทคนิคการสอน และคิดค้นระเบียบวิธีการสอนเท่านั้น หากแต่ยังต้องมุ่งเสริมสร้างความเจริญเติบโตของนักเรียนรอบด้าน คือด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ด้านร่างกาย ด้านสังคม (รุ่งชัชดา พรเวหะชาติ, 2557)

และมีนักวิชาการได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา ไว้ว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เพื่อพัฒนาครูด้วยความรู้ที่เป็นนามธรรมสูงขึ้น การมีส่วนร่วมและผลงานที่สะสม โดยการนำการทำงานเชิงวิชาการทางวิชาชีพครู เพื่อประโยชน์ของนักเรียนทุกคนและเปลี่ยนเจตคติของโรงเรียน ที่เห็นว่าห้องเรียนควรถูกแยกไปเป็นอิสระเหมือนเกาะ เป็นวิชาหรือสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เชื่อมโยงด้วยระบบงานการสอนในโรงเรียนสู่ห้องเรียนแต่ละห้องทำให้

ห้องเรียนพัฒนาจากหลายแนวคิดมากกว่าแนวคิดเดียว" (Glickman, Gordon and Ross Gordon, อ้างถึงใน รุ่งชัชดา พรเวหะชาติ, 2557)

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า นิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผ่านกระบวนการนิเทศ เป็นการช่วยเหลือครู หรือมุ่งหวังให้ครูพัฒนาการจัดการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยการทำงานหลายฝ่ายแนวทางการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย การจะดำเนินการให้ได้ผลดีต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

หลักการนิเทศการศึกษา

หลักการนิเทศการศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีหลักการ ที่ถูกเรียบ เรียงอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษา ได้อย่างดีในการกระทำ และพฤติกรรมของ แต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับหลักทางการทางปรัชญาแห่งชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิด เป้าหมายและแรงจูงใจในการกระทำ พฤติกรรมของแต่ละบุคคล ในการนิเทศการศึกษาเป็นการ รวบรวมหลักการและพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอน และในการศึกษาซึ่งถูกควบคุมโดย เป้าหมายหลักการ ธรรมชาติและความจริงของสถานการณ์ให้ห้องเรียนซึ่งในหลักการก็จะเป็นแนวทางในการกระทำของบุคคลในอนาคตซึ่งหลักการถูกรวบรวมจากข้อเท็จจริงประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทำให้เกิดเทคนิควิธีการในการนิเทศในการแก้ปัญหา ในการจัดการศึกษาต่อไป (รุ่งชัชดา พรเวหะชาติ, 2557) และการนิเทศการศึกษาที่ดีควรอยู่บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถสรุปผลจากข้อมูลหรือข้อเท็จจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้มีความเป็นประชาธิปไตยที่เคารพในความคิด ความเชื่อของคนที่มีความแตกต่างบนฐานของการคิด อย่างมีวิจรรย์ญาณ และคิดสร้างสรรค์รวมถึงส่งเสริมให้ทุกคน ได้แสดงออกอย่างเสรีเพราะทุก ๆ ความคิดย่อมมีคุณค่า และมีความหมายรวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นของการนิเทศทั้งในปัจจุบัน และอนาคต (วิชรา เครือคำอ้าย, 2558) โดยมีทั้งหมด 4 หลักการ ได้แก่

1. การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ (Theoretically sound) คือ เป็นไปตามค่านิยม ความเป็นจริง ตามกฎเกณฑ์ ควรมีพัฒนาการทั้งทางด้านเครื่องมือ และกลวิธี โดยมีจุดมุ่งหมาย และนโยบายที่แน่นอน

2. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific) คือ เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน เป็นระเบียบ ในกระบวนการทำงาน มีการรวบรวมและสรุปผลจากข้อมูลอย่างถูกต้องเชื่อถือได้

3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย (Democratic) คือ เคารพในตัวบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้มีความร่วมมือใช้อำนาจน้อยที่สุด

4. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรรค์ (Creative) คือ แสวงหาความสามารถ พิเศษของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้แสดงออก และพัฒนาปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อม ให้เอื้อต่อการทำงานให้มากที่สุด (Burton and Brueckner, 1952)

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษา พอจะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้อง ตามหลักวิชาการเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการการส่งเสริมสร้างสรรค์ คำนึงถึงความพอใจของแต่ละบุคคลในการแบ่งงานหรือมอบหมายหน้าที่ ให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน กับหมู่คณะตลอดจนต้องมีการวัดการประเมินผลด้วย

กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษาโดยกระบวนการเดมมิง (Demming Process) ซึ่งเพนวงจรรเรียกว่า วงจรเดมมิง (Demming Circle) หรือโดยทั่วไปนิยมเรียกกันว่า P-D-C-A ซึ่งเพนวงจรรควบคุมคุณภาพมาปรับใช้ในการดำเนินการนิเทศการศึกษา โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (P-Planning)
2. การปฏิบัติตามแผน (D-Do)
3. การตรวจสอบ/ประเมินผล (C-Check)
4. การปรับปรุงแก้ไข (A-Act) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553ค)

โดยกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูศึกษานิเทศก์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการดำเนินการอย่างมีแผนงานในการทำงาน มีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร ทรัพยากรอื่น ๆ สนับสนุนเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการนิเทศมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือครูส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนคุณภาพ โดยให้การสนับสนุนกิจกรรมทุกด้าน การดำเนินงานการนิเทศการศึกษาต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องและเป็นกลไกถาวร ประเมิน โดยมีตรรกะนิวัตความสำเร็จของการนิเทศการศึกษา คือคุณภาพของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งผู้นิเทศจะต้องมีการสร้างเครื่องมือที่นำไปใช้ในการนิเทศเพื่อทราบผล การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของครูและเครื่องมือวัดผลเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้เป็นตรรกะนิวัตความสำเร็จของการนิเทศการศึกษาโดยการนิเทศการศึกษาต้องมีกิจกรรมการควบคุมการนิเทศ จัดลำดับกิจกรรมของงานนิเทศ การจัดสรรปัจจัยสนับสนุน การประสานงาน การทำงานเป็นทีม ซึ่งการนิเทศภายในจะประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้หรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการในการนิเทศเป็นสำคัญ (ปิยะนารถ บุญมีพิพิธ, 2557)

องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการร่วมมือกันระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศ องค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาประกอบด้วยผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ เนื้อหาสาระที่นิเทศ และรูปแบบของการนิเทศ (อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2554) ระบบการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ คือปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ข้อมูลย้อนกลับและสภาพแวดล้อมภายนอก (เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2555)

กล่าวโดยสรุปว่าองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษามี 3 ประการ ประกอบด้วย

- 1) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
- 2) วิธีการนิเทศ
- 3) สื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ (ชวลิต จันทร์ศรี, 2556) และยังประกอบด้วย
 - 1) บุคลากรการนิเทศ ประกอบด้วยผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศ
 - 2) ขอบข่ายงานนิเทศ
 - 3) โครงสร้างการนิเทศ (วรพล ดิลกทวีวัฒนา, 2560)

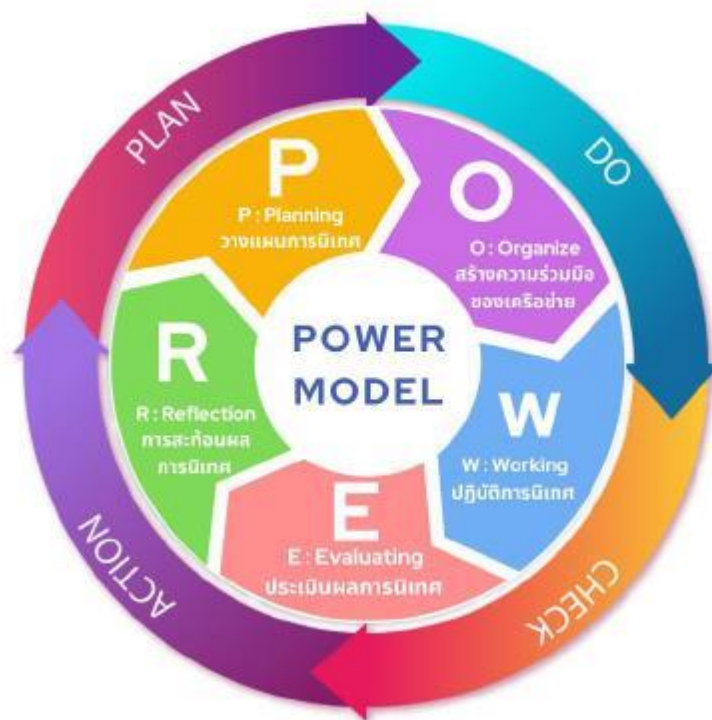
จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวที่ได้ให้นิยามองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษา สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักๆ ของการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย

- 1) บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย ส่วนที่หนึ่งคือ ผู้นิเทศได้แก่ผู้ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดศึกษานิเทศก์ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญส่วนที่สองผู้รับการนิเทศได้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 2) จุดมุ่งหมายการนิเทศ
 - 3) ขอบเขตเนื้อหาที่จะนิเทศ
 - 4) รูปแบบหรือกระบวนการ เทคนิค วิธีการและกิจกรรมที่จะใช้ในการนิเทศ
 - 5) เครื่องมือที่จะใช้ในการนิเทศ
 - 6) การประเมินผลหลังการนิเทศจากผู้รับการนิเทศ

บทบาทของผู้บริหารต่อการนิเทศการศึกษา

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการนิเทศการศึกษาการพัฒนาจัดการสถานศึกษาเห็นเป็นไปอย่างมีคุณภาพ โดยสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจมีทักษะและเจตคติที่ดีในการการทำและการนำหลักสูตรไปใช้มีการวางแผนให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้รับการนิเทศจัดหาทรัพยากรสร้างขวัญกำลังใจมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นมีการติดตามประเมินผลเป็นนักติดตามสื่อสารรวมทั้งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเพื่อให้การเรียนการสอนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปแบบการนิเทศการศึกษา โดยใช้ POWER MODEL

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (Planning : P) หมายถึง ขั้นตอนของการวางแผนการกำหนดแนวทางการนิเทศการศึกษา โดยนำผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ขั้นที่ 2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Organize : O) หมายถึง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้นำทางวิชาการ เช่น อ.ก.ต.ป.น.เขตพื้นที่, ศิษยานุเทศก์, ผู้บริหารสถานศึกษา, ครูผู้สอน ดำเนินการดังนี้

- 2.1 ทำแผนการนิเทศติดตาม
- 2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ
- 2.3 สร้างเครื่องมือการนิเทศ
- 2.4 สร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศ สำหรับคณะกรรมการการนิเทศ
- 2.5 ดำเนินการนิเทศตามปฏิทินที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศ (Working : W) หมายถึง กระบวนการนิเทศติดตามประเมินผล การดำเนินงานของโรงเรียน

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) หมายถึง ประเมินผลของรูปแบบการนิเทศการศึกษา POWER MODEL เพื่อยืนยันผลของการนำไปใช้ โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลการนิเทศ (Reflection : R) หมายถึง การสะท้อนผลการดำเนินการนิเทศการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

- 5.1 ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน
- 5.2 สังเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงรูปแบบการนิเทศการศึกษาให้สมบูรณ์

ผลของการนิเทศการศึกษา โดยใช้ POWER MODEL
แก้ปัญหาหรือพัฒนาได้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย

นวัตกรรมที่จัดทำขึ้นสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาได้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย คือ ในระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา และหน่วยงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่ การนิเทศนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีเพื่อการช่วยเหลือ แนะนำของแต่ละหน่วยงาน ทำงานได้ดีขึ้น มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้นทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่าง ๆ จนสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ซึ่งนวัตกรรมนี้ได้ช่วยให้หน่วยงาน สถานศึกษา ได้มีรูปแบบการนิเทศที่เป็นที่น่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับ และสามารถนำไปใช้ได้สถานศึกษา หน่วยงานที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ จากนวัตกรรมนี้ทำให้หน่วยงานมีระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรอันจะส่งผลให้คุณภาพของสถานศึกษา ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

นำไปประยุกต์ใช้ในสภาพบริบทที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

นวัตกรรมนี้สามารถประยุกต์ใช้ในสภาพบริบทที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้เป็นอย่างดี คือ นักเรียน ครู หรือสถานศึกษาที่สนใจ สามารถนำไปบูรณาการกับบริบทของโรงเรียนที่มีได้อย่างง่ายดายได้เพราะ นวัตกรรมนี้เป็นเพียงรูปแบบการนิเทศการศึกษา จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาได้ โดยสามารถดำเนินการเพิ่มเติมดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (Planning : P) โดยนำผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนของหน่วยงาน

ขั้นที่ 2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Organize : O) โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้นำทางวิชาการ เช่น อ.ก.ต.ป.น.เขตพื้นที่, ศึกษาธิการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ครูผู้สอน ดำเนินการดังนี้

2.1 ทำแผนการนิเทศติดตาม

2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ

2.3 สร้างเครื่องมือการนิเทศ

2.4 สร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศ สำหรับคณะกรรมการการนิเทศ

2.5 ดำเนินการนิเทศตามปฏิทินที่กำหนด

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศ (Working : W)

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)

ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลการนิเทศ (Reflection : R)

ผลงานส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

ประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน คือ

1. นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนมากขึ้น
2. นักเรียนเกิดมีทักษะชีวิต การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการค้นพบความต้องการในอนาคตที่จะวางแผนการดำเนินชีวิต
3. นักเรียนมีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ผลงานส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอน

ประโยชน์ที่เกิดกับเพื่อนครู คือ

1. ครูได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบที่เหมาะสม
2. ได้พัฒนาความรู้ความสามารถของครู
3. ได้ช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู

ผลงานส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา

ประโยชน์ที่เกิดกับผู้บริหารสถานศึกษา คือ

1. ให้ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษามีความรู้ และความเข้าใจในการปฏิบัติการณ์เทศภายในสถานศึกษาได้
2. ผู้บริหารสามารถช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

ผลงานส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา

ประโยชน์ที่เกิดกับสถานศึกษา คือ

1. สถานศึกษาได้เผยแพร่แผนการศึกษาของโรงเรียนและสนับสนุนโรงเรียน
2. สถานศึกษามีผลงาน/รางวัลที่หลากหลาย

ผลงานส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นวัตกรรมนี้ได้ช่วยเหลือสนับสนุนให้กระบวนการบริหาร และการบวนการเรียนการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีคุณภาพถึงระดับที่พึงประสงค์อย่างรอบด้านทั้งนักเรียน บุคคล และหน่วยงาน ที่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผลการประเมินด้านต่าง ๆ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและเป็นไปตามเป้าหมาย

ผลงานส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน คือ

1. นักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สนใจเรียนและตั้งใจเรียนมากยิ่งขึ้น
2. ชุมชนมีความสุข

บทสรุป

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยสามารถใช้นวัตกรรมทางการศึกษามาเป็นตัวช่วย ในกระบวนการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรูปแบบการนิเทศการศึกษา โดยใช้ POWER MODEL ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 นวัตกรรมที่จัดทำขึ้นมีการพัฒนาต่อยอดจากแนวคิดเดิม โดยมีการพัฒนารูปแบบให้มีความเหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ตามรูปแบบของ POWER MODEL มีขั้นตอน วิธีการใช้งานที่เข้าใจง่าย เหมาะสมถูกต้องตามหลัก ทฤษฎีการบริหารการศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สามารถพัฒนาคุณภาพการบริหารและพัฒนาประสิทธิภาพการขับเคลื่อนการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2557). รูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัย เอกชน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. วารสารวิชาการสมาคม สถาบันเอกชนแห่งประเทศไทย. 20(2), 37- 45.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2555). หน่วยที่ 8 การนิเทศในสถานศึกษา. ประมวลสาระชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา หน่วยที่ 1 - 8 (น. 1-67). นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการคุรุสภา. (2557). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
- ชวลิต จันทรศรี. (2556). การนิเทศภายในโรงเรียน. เข้าถึงได้จาก http://supervisor-teacher.blogspot.com/2013/07/blog-post_4.htm
- ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). การนิเทศการสอน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- รุ่งชัชดาพร พรवेशชาติ. (2551). การนิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรพล ดิลกทวีวัฒนา. (2560). การพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วชิรา เครือคำอ้าย. (2552). การพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). การนิเทศการสอน สาขาหลักสูตรและการนิเทศ. นครปฐม: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัย

ศิลปากร.

- ศิริวรรณ ถีกิจเจริญผล. (2559). การนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาอังกฤษ. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร. สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี. (2567). การนิเทศการศึกษา เข้าถึงได้จาก https://elibrary.ksp.or.th/index.php?lvl=notice_display&id=14974
- สุรชาติ ภูผาผุย. (2550). รายงานการนิเทศการดำเนินงานสร้างเสริมพฤติกรรมสุภาพที่เน้น นักเรียนเป็นสำคัญ. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). เข้าถึงได้จาก http://www.personel.obec.go.th/ewtadmin/ewt/personal_obec/download/article/article_e_20100204133338.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2561. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อัญชลี ธรรมะวิจิกุล. (2554). กระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษา. เข้าถึงได้จาก <https://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/process/>.
- Burn, J. M. (2010) . Leadership. Hickman, G. R. (Editor) . Leading Organizations: Perspectives for A New Era. Los Angeles: SAGE
- Burton, William H. and Brueckner, Leo J. (1952) Supervision: A Social Process. 3ed. New York: McMillan.
- Dubrin, A. J. (2010). Principles of Leadership. (6rd Ed.). Australia: South-Western.
- Glickman, C.D. (1981). Developmental Supervisor: Alternative Practices for Helping Teachers Improve Instruction. Washington D.C.: Development.
- Goldhammer, R., Anderson, R.t H. and Kajewski, R. J. (1980). Clinical Supervision: Special Methods for the Supervision of Teachers. New York: Holt, Rinehart and Winston
- Harris, Ben M. (1985). Supervisory Behavior in Education. New Jersey: Prentice- Hall.
- Kaplan, L. S. & Owings, W. A. (2017) . Organizational Behavior for School Leadership: Leveraging your school for success. New York: Routledge.

การประยุกต์ใช้หลักโพชฌงค์ 7 เพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้าสำหรับคนวัยทำงาน ร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในโลกแห่งอนาคต

APPLICATION OF THE 7 FACTORS OF ENLIGHTENMENT TO PREVENT DEPRESSION IN WORKING-AGE PEOPLE IN CONJUNCTION WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) IN THE FUTURE WORLD

พระครูสังฆกิจจักษ์ ฐานวุฒโฒ (วาทินวุฒปรีชาชาญ)¹, กฤติยา ถ้ำทอง²,
บรรพต ดันธีรวงศ์³, พระมหาศุภวัฒน์ บุญทอง⁴, พระเจริญพงษ์ วิชัย⁵
วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี

Provost Sanghakijarak Thanawutpho (Vatinwuttipreechachan)¹,
Krittiya tumtong², Banpot Thontiravong³, Phramahasupawat boonthong⁴, Phrajaronphong Wichai⁵
Buddhaphanya Sri Thawarawadee Buddhist College
Email : W.natthawud1950@gmail.com¹

(Received : June 24, 2024 ; Edit : June 29, 2024 ; accepted : July 2, 2024)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้โพชฌงค์ 7 เพื่อลดปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวัยทำงานในโลกอนาคต พบว่าโพชฌงค์ 7 เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสติ สมาธิ และปัญญา ช่วยให้วัยทำงานรับรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของการใช้โพชฌงค์ 7 เพื่อลดปัญหาภาวะซึมเศร้าที่มีผลกระทบอย่างมากต่อการปฏิบัติงานภายใต้ความกดดัน ความเครียด และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวิธีการติดต่อสื่อสารจากการพบปะหน้ากันในที่ทำงานสู่การติดต่อผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้พฤติกรรมวัยทำงานเปลี่ยนไปและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ บทความนี้เสนอ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1.วัยทำงาน ผู้เป็นกำลังแรงงานที่มีอายุ 15-60 ปี ที่ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับโลกอนาคต 2.ภาวะซึมเศร้า อารมณ์ทางลบที่ส่งผลเสียต่อสติ สมาธิ และปัญญาของวัยทำงาน 3. โลกอนาคต การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานที่ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้งานมากขึ้น 4. โพชฌงค์ 7 หลักธรรมที่ช่วยให้วัยทำงานมีสติ ธรรมวิจยะ วิริยะ ปิณีต ปัสสัทธิ สมาธิ และอุเบกขา เพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้า องค์ความรู้จากบทความนี้มีประโยชน์ต่อวัยทำงานที่เป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศ การใช้โพชฌงค์ 7 ช่วยให้วัยทำงานมีความเข้มแข็งด้วยสติ สมาธิ และปัญญา

คำสำคัญ : วัยทำงาน, ภาวะซึมเศร้า, โลกแห่งอนาคต, โพชฌงค์ 7

Abstract

This article aims to study the use of the Seven Factors of Enlightenment (Bojjhanga) to reduce depression in the working age population in the future world. It finds that the Seven Factors of Enlightenment are crucial tools in developing mindfulness, concentration, and wisdom. They help workers recognize and understand the importance of using the Seven Factors of Enlightenment to reduce depression, which significantly impacts work performance under pressure, stress, and changing lifestyles and communication methods—from face-to-face interactions in physical workplaces to internet-based communications globally, anytime and anywhere. These changes alter workers' behaviors and affect their health. This article presents

four main points 1. Working Age Population Workers aged 15-60 who need to adapt their work methods to align with the future world. 2. Depression A negative emotion affecting workers' mindfulness, concentration, and wisdom. 3. Future World The changing work environment requiring increased use of various technologies. 4. Seven Factors of Enlightenment Buddhist principles that help workers develop mindfulness, investigation of phenomena, energy, joy, tranquility, concentration, and equanimity to prevent depression. The knowledge from this article is highly beneficial to the working age population, who are the main force in national development. Using the Seven Factors of Enlightenment helps workers become resilient through enhanced mindfulness, concentration, and wisdom.

Keywords: Working Age, Depression, Future World, Phochong 7

บทนำ

ภาวะซึมเศร้าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทุกเพศทุกวัย ตามมุมมองของนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงอาการของโรคซึมเศร้าอย่างเข้าใจง่ายว่า “ซึมเศร้า” เป็นอารมณ์ของบุคคลนั้นที่จะเศร้า เป็นอารมณ์ทางลบ ส่งผลให้ไม่ค่อยมีความสุข เมื่อความสุขหายไปจะส่งผลเสียหลายอย่าง ตั้งแต่ความสนใจสิ่งรอบตัวลดลง ความสุขในสิ่งที่เคยมีเคยเป็นเริ่มลดลง จากนั้นอาการอื่น ๆ จะปรากฏสืบเนื่องตามมา ตั้งแต่ความวิตกกังวลที่มากเกินไป ทำให้ขาดสมาธิและไม่สามารถจดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ท้ายสุด จะเริ่มอาการไม่อยากเข้าสังคม ไม่อยากอยู่กับใคร รู้สึกว่าตนเองแย่ อยู่ในอารมณ์ที่ไม่อยากคุยกับใคร เมื่ออยู่ห่างจากคนอื่นไปเรื่อย ๆ จะมีอาการที่ว่าตนเองไร้ค่า พัฒนาไปสู่ความสิ้นหวัง นำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ นอกจากนี้ ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าอาจมีการทานผิดปกติ ในบางครั้งผู้ที่มีอาการจะพบว่าตนเองทานน้อยลง หรือทานเยอะขึ้น หรือนอนไม่หลับ นอนหลับยากขึ้น หรือหลับ ๆ ตื่น ๆ แสดงถึงอาการของภาวะซึมเศร้าด้วย ถ้าพบว่าตนเองมีอาการต่อเนื่อง 2 สัปดาห์ ควรไปพบแพทย์ แต่ถ้ามีเหตุการณ์ ณ ขณะนั้น เช่น ผู้ที่รักเสียชีวิตจะเกิดความเศร้าได้เป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าเศร้าแล้วส่งผลกระทบต่อชีวิตในทางที่แย่ลง อาจต้องขอรับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ (บุรชัย อัสทวิบุญ, 2562) จากการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) เป็นตัวเร่งให้วัยทำงานต้องเร่งศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ควบคู่กับการทำงานในโลกแห่งอนาคต ที่สามารถทำงานได้จากทุกที่ที่มีระบบอินเทอร์เน็ต ใน 7 ประเภท ได้แก่ (1) ความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ (Cyber Security) ที่ต้องระมัดระวังการโจรกรรมข้อมูล การถูกโจมตีจากมัลแวร์คอมพิวเตอร์ และการรั่วไหลของข้อมูล (2) เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อวัยทำงานมากขึ้น (3) เมตาเวิร์สที่เกิดขึ้นเร็วขึ้นในระยะเวลา 2 ปี (2563 - 2564) ภูมิทัศน์ของโลกดิจิทัลเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาของ Bain & Co. คาดการณ์ว่าภายในปี 2564 ประชากร 70 ล้านคน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะกลายเป็นผู้บริโภคดิจิทัล และเกือบแปดในสิบคน (ร้อยละ 78) ของประชากรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่อายุ 15 ปีขึ้นไป จะกลายเป็นผู้บริโภคดิจิทัล (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565) (4) การทำธุรกรรมบนโลกดิจิทัล (บล็อกเชน) ที่ธุรกรรมทั้งหมดที่เกิดขึ้นปลอดภัยจากการปลอมแปลงข้อมูลและตรวจสอบได้ เป็นสิ่งที่ต้องศึกษาเพิ่มเติม (5) คริปโทเคอร์เรนซีที่สามารถทำเงินได้แค่ลงทุนและได้รับผลตอบแทน แต่ต้องระมัดระวังและศึกษาให้ดี เพราะการลงทุนย่อมมีความเสี่ยง (6) NFT เป็นรูปของสินทรัพย์บนโลกดิจิทัล นำไปใช้ในการยืนยันกรรมสิทธิ์เฉพาะสินทรัพย์ดิจิทัลเท่านั้น และเป็นช่องทางสร้างรายได้ช่องทางใหม่ของวัยทำงาน และ (7) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) จากบิ๊กดาต้า (Big Data) วัยทำงานต้องมีการบริหาร ทักษะ และการจัดการข้อมูลที่ดี (กมลวรรณ วิชัยรัตน์, 2564) เพื่อตอบสนองการทำงานของวัยทำงานในโลกแห่งอนาคต ที่ต้องเปลี่ยนวิธีการทำงาน วิธีการติดต่อสื่อสาร จากที่เคยพบหน้า สนทนา ประสานงานเรื่องต่าง ๆ ในที่ทำงานบนโลกกายภาพ เป็นการพบปะในโลกอินเทอร์เน็ตกับทุกคนทุกที่ ทั่วโลก และทุกเวลา ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเครียดจากการทำงานได้ง่ายขึ้น รู้สึกกดดันมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากการทำงานไม่เป็นเวลา ส่งผลเสียต่อสุขภาพจิต และต้องเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองกับวิธีการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป จนนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าในวัยทำงานได้มากยิ่งขึ้น สังเกตได้จากสาเหตุในเหตุการณ์ที่พบเห็นได้บ่อยครั้งในที่ทำงาน ดังนี้ มีรายได้ที่รับขัดแย้งกับปริมาณงานที่มากจนเกินไป มีเวลาให้กับตนเองน้อยลงพักผ่อนไม่เพียงพอ ขาดการทำกิจกรรมที่ตนเองชื่นชอบ มีแนวคิดที่แตกต่างกับบริษัท แต่ยังอดทนทำงานอยู่ที่เดิม ผืนทำงานที่มีอยู่แม้ว่าจะไม่ใช่สายงานที่ตัวเองชื่นชอบ ต้องทำงานที่ตนเองไม่ถนัด ถูกต่อว่าอยู่บ่อยครั้ง ขาดคำแนะนำที่ถูกต้อง ขาดกำลังใจทำงาน เข้ากับเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ได้ยาก โดนกลั่นแกล้งกันในองค์กรหรือจากลูกค้า และขาดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี (พบแพทย์, ม.ป.ป.) อาการดังกล่าวนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า ได้แก่ ประสาทสัมผัสเสื่อมช้า ทำสิ่งต่าง ๆ ได้เชื่องช้าลงอย่างเห็นได้ชัด มีปัญหาด้านการนอน ต้องใช้เวลาอนานกว่าปกติ หรือนอนไม่หลับ อาการร่วซึมระหว่างทำงานหรือชอบตาที่ดำคล้ำมากขึ้น โทษตัวเองบ่อย รู้สึกว่าตัวเองไร้ค่า สมาธิสั้น มีอาการเหม่อลอย และตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้ช้าลง อ่อนเพลียง่ายกว่าปกติ มีอารมณ์แปรปรวนง่าย มีอาการหงุดหงิด เศร้า หรือโมโหได้ตลอดเวลา เบื่อง่าย รู้สึกไม่สนุกกับสิ่งที่ชอบเหมือนเดิม รู้สึกเบื่ออาหาร หรืออยากอาหารมากเป็นพิเศษ สังเกตได้จากน้ำหนักตัวที่ลดลง หรือเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่อยากมีชีวิตอยู่ และคิดเรื่องความตายอยู่บ่อยครั้ง (ชิกนัว ประกันภัย, ม.ป.ป.) สัญญาณเตือนที่นำไปสู่การเกิดภาวะซึมเศร้า มี 11 ประการที่น่าสนใจ ได้แก่ (1) รู้สึกวิตกกังวลมากขึ้น เมื่อคิดเรื่องงานตลอดเวลาแม้ไม่อยู่ในที่ทำงาน หรือต้องจัดการกับงานในสถานการณ์ที่ตึงเครียด (2) รู้สึกเบื่องาน เมื่อขาดความพอใจในงานที่ทำ (3) รู้สึกเศร้า เมื่อต้องทำงานเกินเวลาติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยส่งผลกระทบต่อเวลาทำกิจกรรมอื่น ๆ (4) รู้สึกไม่สนใจในงานเท่าที่เคย เมื่อต้องทำงานที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ หรือขาดความตื่นตัวในงานที่ทำ (5) รู้สึกสิ้นหวัง เมื่อได้รับผลกระทบทางลบด้านใดด้านหนึ่งหรือจากหลายด้านในงานที่ทำ (6) รู้สึกขาดสมาธิกับงาน เมื่อเกิดความใส่ใจกับงานลดน้อยลง (7) รู้สึกเกิดข้อผิดพลาดกับงานมากขึ้น เมื่อขาดความละเอียด รอบคอบ หรือไตร่ตรองในงานที่ทำ (8) รู้สึกปวดศีรษะเมื่อมาสายหรือขาด อยากเลิกงานหรือกลับบ้านก่อนเวลาเป็นประจำ (9) รู้สึกว่าความสามารถการควบคุมอารมณ์ลดลง รู้สึกหงุดหงิดง่าย เมื่อมีความอดทนในที่ทำงานต่ำลง (10) รู้สึกมีปัญหาเกี่ยวกับการนอนหลับ เมื่อต้องครุ่นคิดเกี่ยวกับปัญหาในงานที่ทำ และ (11) รู้สึกต้องพึ่งยานอนหลับ หรือดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อเกิดความเครียดในงานที่ทำ (ชาวิท ต้นวีระชัยสกุล, 2564)

ปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวัยทำงานในโลกแห่งอนาคต ส่งผลกระทบอย่างมากกับการปฏิบัติงานในแต่ละวัน เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทำให้พฤติกรรมวัยทำงานหลายอย่างเปลี่ยนไป ผลกระทบของสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ (1) เกิดนิวโรลอค จากการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ นานเกินไป นิวโรลอค อักเสบ อาจเป็นตะคริวที่มีมือ ข้อมือ และแขนได้ (2) -เกิดมีกระดูกต้นคอเสื่อม เพราะการดูจอภาพจะอยู่ในท่าโน้มศีรษะ หรือก้มคอดูโทรศัพท์อยู่เป็นเวลานาน ๆ (3) เกิดออฟฟิศซินโดรม เพราะการใช้โทรศัพท์ เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเวลานาน ทำให้เกิดการอักเสบที่คอ ไหล่ หลัง และเจ็บหมอนรองกระดูกได้ (4) เกิดโรคอ้วน เพราะต้องอยู่กับโลกเสมือน จนกิจกรรมต่าง ๆ ลดน้อยลง ร่างกายออกแรงน้อยลง เดินทาง และออกไปใช้ชีวิตเปลี่ยนไป มีโอกาสทานเยาะและถื่นขึ้น และสุดท้าย (5) เกิดภาวะซึมเศร้า เวลาอยู่ในโลกออนไลน์นาน เสพสื่อโดยไม่รู้เท่าทันอาจทำให้เกิดการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ๆ โดยไม่รู้ตัว ทำให้รู้สึกหดหู่ เบื่อหน่าย ไม่มีความสุขในโลกของความเป็นจริง (กรุงเทพดุสิตเวชการ, 2564) ซึ่งมีผลอย่างมากกับสติ สมาธิ และปัญญา

การใช้โพชฌงค์ 7 เพื่อลดปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวัยทำงานในโลกแห่งอนาคต มีส่วนช่วยวัยทำงานให้มี (1) สติ ที่มาจากการรับรู้กายและความรู้ตัวทั่วร่างกาย ทั้งภายในและภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ทางอายตนะ (ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ) (2) ธรรมวิจยะ ด้วยการสังเกตสิ่งที่อยู่ในจิต สามารถแยกแยะกุศลธรรมและอกุศลธรรมในโลกแห่งอนาคต และพิจารณาเลือกข้อปฏิบัติให้ถูกต้อง หรือการเลือกเฟ้นธรรม (3) วิริยะ เป็นความเพียรหรือการประกอบการปฏิบัติ จิตเห็นภาวณามยปัญญา (4) ปีติ ปัสสัทธิ และสมาธิ เป็นอาการที่เกิดขึ้นมากขึ้น (5) ปัสสัทธิ มีความสงบระงับที่เย็นกายและเย็นใจ (6) สมาธิ เป็นความสงบที่ตั้งมั่น ไม่ฟุ้งซ่าน มีอารมณ์

เดียว และ (7) อุเบกขา เป็นความสงบที่ว่างเฉยหรือเป็นกลาง มีความรู้สึกที่ไม่สุขไม่ทุกข์ (ติรณ พงศ์มพัฒน์, 2563) วิทยานงานจะมีจิตที่มีความสงบยิ่ง ไม่กระเพื่อมไปตามสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความสุข ทุกข์ ดีใจ เสียใจ รัก ชัง กล้า กลัว ยินดี ยินร้าย ฯลฯ ซึ่งจะเป็นจิตที่มีความประณีต ละเอียด สามารถต่อสู้กับการเกิดภาวะซึมเศร้าได้เป็นอย่างดี

บทความนี้นำเสนอในประเด็นความรู้ที่สอดคล้องกับการใช้โพชฌงค์ 7 เพื่อลดปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับ วิทยานงานในโลกแห่งอนาคต โดยมีองค์ประกอบ 4 ส่วนที่สำคัญในบทความ ได้แก่ (1) วิทยานงาน (2) ภาวะซึมเศร้า (3) โลกแห่งอนาคต และ (4) โพชฌงค์ 7 ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานลดปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวิทยานงาน บทความนี้ให้ความสำคัญถึงการเป็นเครื่องมือสร้างสติและปัญญา ให้คุณค่าโดยสะท้อนถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวิทยานงานในโลกแห่งอนาคต

ปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวิทยานงานในโลกอนาคตมีผลกระทบต่องานและวิถีชีวิตประจำวัน รวมถึงปัญหาสุขภาพหลายด้าน เช่น นีวลิ้อค กระดูกต้นคอเสื่อม ออฟฟิศซินโดรม โรคอ้วน และภาวะซึมเศร้า ซึ่งมีผลต่อสติ สมาธิ และปัญญา การใช้โพชฌงค์ 7 ช่วยลดปัญหาภาวะซึมเศร้าได้โดยเน้นที่การพัฒนาสติ ธรรมวิจยะ วิริยะ ปิตี ปัสสัทธิ สมาธิ และอุเบกขา การมีสติรับรู้กายและใจจะช่วยให้วิทยานงานมีความสงบ ยั่งยืน ไม่กระเพื่อมตามอารมณ์ ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยลดภาวะซึมเศร้าและสร้างจิตที่แข็งแกร่งในโลกอนาคต

นิยามคนวิทยานงาน

1.1 วิทยานงาน

วิทยานงาน คือ กำลังแรงงาน เป็นผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จากสถิติแรงงานรายเดือนพฤศจิกายน 2564 พบว่า ในไตรมาสที่ 3/2564 กำลังแรงงานรวม จำนวน 38.64 ล้านคน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้มีงานทำ จำนวน 37.71 ล้านคน ประกอบด้วย (1.1) ภาคเกษตร จำนวน 12.68 ล้านคน และ (1.2) นอกภาคเกษตร จำนวน 25.03 ล้านคน และ (2) ผู้ว่างงาน จำนวน 8.71 แสนคน

กลุ่มวิทยานงานเป็นกลุ่มประชากรที่อยู่ในช่วงวัย 15 - 60 ปี ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยมีประชากรในวัยนี้ถึง 38.97 ล้านคน จำนวนการตายของประชากรในกลุ่มนี้ จะสูงมากในช่วงอายุ 25 - 29 ปี (ร้อยละ 6.7) รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 30 - 34 ปี (ร้อยละ 6.5) และในวัย 55 - 59 ปี (ร้อยละ 6.2) โดยที่เพศชายเสียชีวิตมากกว่าเพศหญิงประมาณ 3 เท่า

สำหรับกลุ่มประชากรสตรีในช่วงวัยนี้ ยังได้แบ่งออกเป็น กลุ่มวัยเจริญพันธุ์ อายุ 15 - 44 ปี และกลุ่มวัยหลังเจริญพันธุ์ อายุ 45 - 59 ปี ซึ่งจะต้องมีการดูแลส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างกัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสรีระร่างกาย ตามวัย โดยเฉพาะการส่งเสริมสุขภาพประชากรกลุ่มนี้ เพื่อให้ประชากรวัยทำงานมีความรู้ และมีพฤติกรรมอนามัยที่ถูกต้อง ทั้งในครอบครัว ชุมชน และในสถานประกอบการ มีสุขภาพดีตามมาตรฐาน และมีพฤติกรรมด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ถูกต้อง สตรีได้รับบริการวางแผนครอบครัวตามความเหมาะสม ได้แก่ การใช้ห่วงอนามัย การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด การทำหมันชาย/หญิง การฉีดยาคุมกำเนิด การฝังยาคุมกำเนิด และการใช้ถุงยางอนามัย เป็นต้น รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพด้านอื่น ได้แก่ ภาวะโภชนาการ การออกกำลังกาย และการดูแลสุขภาพฟัน เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรม เรื่อง วิทยานงาน ผู้วิจัยได้นำ “วิทยานงาน” มาใช้ประโยชน์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เกี่ยวกับการเกิดปัญหาภาวะซึมเศร้า เนื่องจากความเครียด ความกดดัน ไม่พบทางออกของปัญหา เพื่อลดปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวิทยานงานในโลกแห่งอนาคต

ลักษณะอาการของภาวะซึมเศร้า

2.1 ภาวะซึมเศร้า

ภาวะซึมเศร้า (Depression) ต่างจากความเศร้าปกติ อาจเกิดจากการคาดการณ์ล่วงหน้า ซึ่งไม่ใช่เหตุการณ์จริง แต่ถ้าเกิดจากเหตุการณ์สูญเสียจริง จะมีอาการเศร้ามากเกินควรและมีเวลานานกว่าปกติ อาการจะไม่ดีขึ้น รู้สึกด้อยค่า รู้สึกผิด อยากตาย และพบบ่อยว่าส่งผลกระทบต่อกิจวัตรประจำวัน หน้าที่การงาน และการสังคมทั่วไป รายที่รุนแรงจะมีอาการทางกายด้วย เช่น เบื่ออาหาร น้ำหนักลด อยากอาหารมากขึ้น น้ำหนักเพิ่มขึ้น เกิดความผิดปกติของการนอน (นอนมากเกินไปหรือนอนไม่หลับ)

ภาวะซึมเศร้า สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ 4 ประการ ดังนี้

(1) ภาวะซึมเศร้า ไม่ใช่ความอ่อนแอทางจิตใจ แต่เป็นอาการของโรคซึมเศร้า ถือเป็นภัยเงียบด้านสุขภาพ

(2) ภาวะซึมเศร้า เป็นภาวะที่เกิดจากความผิดปกติของสารสื่อประสาทในสมอง ซึ่งไม่ใช่เพียงอารมณ์เบื่อ เซ็ง ท้อแท้ หดหู่ เศร้า และเหงา

(3) ภาวะซึมเศร้า มีอาการที่สำคัญ คือ มีอารมณ์เศร้า ท้อแท้ หดหู่ สิ้นหวังอย่างรุนแรง เกิดขึ้นเกือบตลอดเวลา ทั้งวันติดต่อกันอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ร่วมกับเบื่อหน่าย หมดความสนใจในการงานหรือกิจกรรมที่ชอบทำ

(4) ภาวะซึมเศร้า ที่มีอาการรุนแรง อาจจบชีวิตด้วยการฆ่าตัวตายได้มากกว่า 20 เท่า

2.2 สาเหตุปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวัยทำงาน

สาเหตุปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวัยทำงานเกิดขึ้นได้จาก 3 ปัจจัย ได้แก่

(1) กรรมพันธุ์ มีสมาชิกในครอบครัวที่มีประวัติภาวะซึมเศร้าหรืออาการทางจิต ส่งต่อถึงรุ่นลูกหลานให้เป็นโรคนี้ได้ง่ายกว่าร้อยละ 20

(2) การหลั่งของเคมีในสมอง เกิดจากสภาพร่างกายนั้นหลั่งสารที่มีชื่อว่า “เซโรโทนิน (Serotonin)” และ “นอร์เอพิเนฟริน (Norepinephrine)” ซึ่งเป็นสารก่อให้เกิดความเครียดหลั่งออกมามากเกินไป ก่อให้เกิดภาวะซึมเศร้าในที่สุด

(3) สภาพแวดล้อม นับเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบเป็นอย่างมาก เมื่ออยู่ภายใต้ความกดดันหรือมีความเครียดสูง ย่อมมีโอกาสทำให้อุณหภูมิของความเครียดสะสม จนกลายเป็นภาวะซึมเศร้าได้ เช่น ความเครียดในที่ทำงาน เป็นต้น

2.3 การป้องกันการเกิดภาวะซึมเศร้าสำหรับวัยทำงาน

(1) สนทนากับผู้ที่ไวใจเกี่ยวกับอารมณ์เศร้า และเรื่องที่ทำให้เศร้า

(2) ทำกิจกรรมที่มีความสุข

(3) พบปะพูดคุยกับเพื่อน และครอบครัวบ่อย ๆ และสม่ำเสมอ

(4) ออกกำลังกายสม่ำเสมอ

(5) รับประทานอาหารที่ดี และพักผ่อนให้เป็นเวลา

(6) ทำใจกับอาการซึมเศร้าว่า เป็นเรื่องที่ทุกคนเป็นได้ ลดความคาดหวังในสิ่งต่าง ๆ ที่อาจจะไม่เป็นไปตามที่เคยเป็น

(7) งดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ห้ามใช้ยาเสพติด เพราะทำให้อาการซึมเศร้าเพิ่มมากขึ้น

(8) พบแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา หรือบุคลากรสาธารณสุข เพื่อให้ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทันท่วงที และเป็นการเริ่มต้นการรักษาที่ดี

(9) รับผิดชอบต่อความช่วยเหลือจากบุคลากรสาธารณสุขโดยด่วน หากคิดไม่อยากมีชีวิตอยู่ หรืออยากทำร้ายตนเอง

(10) ระลึกอยู่เสมอว่า การได้รับดูแลรักษาที่ถูกวิธี จะทำให้อาการดีขึ้นอย่างรวดเร็ว และหายขาด

จากการทบทวนวรรณกรรม เรื่อง ภาวะซึมเศร้า ผู้วิจัยได้นำ “ภาวะซึมเศร้า” มาใช้ประโยชน์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัยทำงาน ที่มีความเครียดจากการทำงาน เพื่อลดปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวัยทำงานในโลกแห่ง

อนาคต

การทำงานในโลกแห่งอนาคต

3.1 โลกแห่งอนาคต

ปัจจุบันความสำเร็จของธุรกิจจำเป็นต้องพึ่งพาและถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ธุรกิจในยุคอดีตเคลื่อนตัวอย่างเชื่องช้าต้องทยอยปิดตัวลง วิธีดำเนินธุรกิจแบบดั้งเดิมไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันได้ ธุรกิจเกือบทั้งหมดในทุกอุตสาหกรรมบนโลกต้องปรับและเร่งเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานให้เป็นดิจิทัล หรือ Digitalization เพื่อการทำงานที่ราบรื่น มีประสิทธิภาพ ไร้ข้อผิดพลาดที่อาจสร้างความเสียหายกับองค์กร ตั้งแต่สินทรัพย์ที่จับต้องได้ เช่น เครื่องจักร ที่ดิน หรือสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน อย่างชื่อเสียงที่ไม่สามารถตีมูลค่าเป็นจำนวนเงินได้

การแข่งขันในธุรกิจย่อมมีผู้แพ้ ผู้ชนะ ซึ่งจะเห็นมูลค่าตลาดของบริษัทจดทะเบียนแบ่งแยกเป็นสองขั้ว ผู้ชนะย่อมเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นเปลี่ยนแปลงและไม่ยึดติดกับระบบการทำงานแบบเดิม ส่วนผู้แพ้เป็นผู้ที่ไม่ยอมรับการปรับตัวที่ล้วนต้องปิดตัวลงตามกัน กฎเกณฑ์สำคัญเพื่อดำเนินธุรกิจจำเป็นต้องมีเทคโนโลยี โดยหนึ่งในกลยุทธ์การขายที่ปฏิวัติการค้าโลก คือ การขายจากออฟไลน์สู่ออนไลน์ โดยสถาบันการเงินชั้นนำของโลกประเมินไว้ว่า “ปริมาณการซื้อขายในตลาดออนไลน์จากปัจจุบันจะพุ่งขึ้นถึง 12 เท่าในปี 2025”

ความก้าวหน้าในเทคโนโลยียังห่างไกลคำว่าเต็มศักยภาพ เนื่องจากบทบาทและความสำคัญการใช้ดิจิทัลยังไม่สิ้นสุด ปัจจุบันโลกแห่งอนาคตส่งผลกระทบต่อทุกธุรกิจในทุกอุตสาหกรรมทั่วโลก หน้าที่ผู้บริหารที่ดีควรปรับทิศทางตามสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ เพราะผู้บริโภคพร้อมที่จะเปลี่ยนไปใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการของคู่แข่งได้เสมอ (ศิริพร สุวรรณการ, 2562)

3.2 ทักษะการทำงานในโลกแห่งอนาคต

ทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ทักษะสำคัญ ได้แก่ (1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี และ (3) ทักษะชีวิตและอาชีพ

1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย คิดสร้างสรรค์ ใส่ใจนวัตกรรม มีวิจารณญาณ แก้ปัญหาเป็น สื่อสารดี และเต็มใจร่วมมือ

2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ประกอบด้วย อัปเดตทุกข้อมูลข่าวสาร รู้เท่าทันสื่อ รอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ และฉลาดสื่อสาร

3) ทักษะชีวิตและอาชีพ ประกอบด้วย มีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัว ริเริ่มสิ่งใหม่ ใส่ใจดูแลตัวเอง รู้จักเข้าสังคม เรียนรู้วัฒนธรรม มีความเป็นผู้นำ รับผิดชอบหน้าที่ พัฒนาอาชีพ และหมั่นหาความรู้รอบด้าน (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), 2562)

3.3 อาชีพวัยทำงานในโลกแห่งอนาคต

ปัจจุบันมีหลายตำแหน่งงานที่ถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ สะท้อนว่า Digital Disruption เป็นเรื่องสำคัญที่จะมาเปลี่ยนวิธีการทำงานของมนุษย์อย่างสิ้นเชิง

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ NIA และศูนย์วิจัยอนาคตศึกษาฟิวเจอร์เทลส์ แล็บ ได้ร่วมกันจัดทำ รายงานวิจัยการคาดการณ์อนาคตประเทศไทยปี พ.ศ. 2573 (Futures and Beyond: Navigating Thailand toward 2030) ในหัวข้อ “การทำงานในอีก 10 ปีข้างหน้า” เพื่อให้เตรียมตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2563 เผยว่า ปัจจุบันผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน จำนวน 38.21 ล้านคน แบ่งเป็นผู้มีงานทำ 37.33 ล้านคน ผู้ว่างงาน 3.92 แสนคน และผู้รอฤดูกาล 4.9 แสนคน ประกอบด้วยผู้ทำงานในภาคบริการและการค้า 17.5 ล้านคน ภาคเกษตรกรรม 11.28 ล้านคน และภาคการผลิต 8.55 ล้านคน โดยผู้มีงาน

ทำร้อยละ 84.3 ทำงานตั้งแต่ 35 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีร้อยละ 13.8 และผู้ที่ไม่ได้ทำงานในสัปดาห์แห่งการสำรวจ มีร้อยละ 1.9 งานวิจัยขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) คาดการณ์ว่า ใน 20 ปีข้างหน้า ตำแหน่งงานและการจ้างงานในไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 44 (กว่า 17 ล้านตำแหน่ง) มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกแทนที่โดยระบบอัตโนมัติ โดยกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ แรงงานในภาคบริการ ภาคเกษตรกรรม และแรงงานทักษะต่ำ

ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์กำลังเปลี่ยนแปลงรูปแบบงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน งานที่วัยทำงานทำในปัจจุบัน จะแตกต่างจากเดิมร้อยละ 50 - 70 หลายอาชีพกำลังจะสูญหายไป อย่างไรก็ตาม เมื่อระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์ และมนุษย์ทำงานร่วมกันจะก่อให้เกิดทีมและผลลัพธ์การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ระบบการทำงานที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) จะเปลี่ยนแปลงการทำงานในสาขาและวิชาชีพที่เน้นด้านความรู้ เช่น การเงิน การแพทย์ ความเป็นผู้นำ และกฎหมาย

AI จะช่วยเสริมการทำงานของผู้เชี่ยวชาญ และระบบปฏิบัติการให้มีความแม่นยำ เพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วให้มากยิ่งขึ้น จริยธรรมทางเทคโนโลยีจะได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น จะเกิดการถกเถียงประเด็นทางศีลธรรม และการออกกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนา และการใช้ AI จะกลายเป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึงอย่างมากในอนาคต

สิ่งที่ตามมา คือ เครือข่าย 6G ที่คาดการณ์ว่ามีความเร็วมากกว่า 5G ถึง 8,000 เท่า สามารถเปิดใช้งานแอปพลิเคชันและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ทั้งหมด สามารถเร่งการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์และการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) ได้อย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งการเปิดใช้งานอินเทอร์เน็ตเพชฌัญชะ การทำงานเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

เมื่อเข้าสู่โลกแห่งอนาคต ความต้องการทักษะที่หลากหลายย่อมเปลี่ยนไป ประการแรก คือ อาชีพด้าน STEM เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม หรือคณิตศาสตร์ เพื่อพยายามทำความเข้าใจว่ากระบวนการทำงานของโลก วิธีการแก้ปัญหา มีบทบาทสำคัญต่อวิธีการทำงานของโลกและการพัฒนาเศรษฐกิจ

นัยหนึ่งคาดการณ์ว่า วุฒิการศึกษาจะมีความจำเป็นน้อยลงต่อการพิจารณารับเข้าทำงาน โดยองค์กรจะมุ่งเน้นการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานจากทักษะและความสามารถที่มี และตรงกับความต้องการของงานในตำแหน่งนั้น และจะใช้วิธีการทดสอบระดับความสามารถของทักษะต่าง ๆ

การทำงานออนไลน์คาดว่าจะได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวหน้า หลายอาชีพสามารถทำงานได้ทุกที่ มีความยืดหยุ่นมากขึ้น นอกจากนี้ โลกยังจะให้ความสำคัญกับชั่วโมงการทำงานที่ยืดหยุ่น เพื่อให้วัยทำงานสามารถเริ่มต้นและสิ้นสุดวันทำงานได้ตามต้องการ ช่วยให้สามารถจัดตารางการทำงานในช่วงเวลาที่เหมาะกับตนเอง เพื่อทำงานให้สำเร็จมากขึ้น

วัยทำงานรุ่นใหม่จำนวนมาก ตั้งเป้าที่จะเกษียณตั้งแต่อายุน้อย แทนที่จะประกอบอาชีพที่ประสบความสำเร็จ พยายามสะสมเงินออมให้เพียงพอ เพื่อให้มีอิสระทางการเงินไปตลอดชีวิต การทำงานเพื่อสร้างรายได้และความมั่งคั่ง ไม่ใช่ปัจจัยหลักของความสุข วัยทำงานรุ่นใหม่จะให้ความสำคัญกับ “คุณค่าของเวลาว่าง (Valuing Free Time)” มากกว่าการเติบโตในสายอาชีพ เน้นการสร้างสมดุลระหว่างการทำงานและการใช้ชีวิต องค์กรที่ต้องการรับวัยทำงานที่มีแรงบันดาลใจและมุ่งมั่น จำเป็นต้องเพิ่มการลงทุนในความหมายและความยืดหยุ่นในการทำงาน

เมื่อเทคโนโลยีและโลกแห่งอนาคตเปลี่ยนแปลงไป องค์กรส่วนใหญ่มีนโยบายการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็นต่ออนาคต เพื่อนำไปใช้ต่อยอดในงาน อีกสิ่งที่คาดว่าจะตามมา คือ “ระบบเศรษฐกิจแบบงานชั่วคราว และงานพาร์ทไทม์ หรือ Gig Economy” ตลอดจนงานอิสระ หรือสัญญาตามโครงการ จะกลายเป็นเรื่องปกติของตลาดงาน การทำงานภายใต้โมเดล Gig Economy ถือว่ามีความน่าสนใจ เนื่องจากเป็นแนวคิดเศรษฐกิจแบ่งปัน

โดยเน้นการทำงานที่ใช้ความร่วมมือเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

นอกจากการส่งเสริมความสามารถทางนวัตกรรมให้กับ SMEs ของประเทศแล้ว NIA ยังให้ความสำคัญกับ “การสร้างงานแห่งอนาคต” ด้วยการปั้นคลื่นลูกใหม่ทางเศรษฐกิจอย่างสตาร์ทอัพ ซึ่งเป็นโมเดลธุรกิจที่เติบโตได้รวดเร็ว เพราะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ด้วยความแตกต่าง พร้อมเปิดรับการระดมทุนจากนักลงทุน โดยปัจจุบันมีสตาร์ทอัพกว่า 1,700 ราย ช่วยยกระดับการจ้างงาน และทำให้มูลค่าเศรษฐกิจ-คุณภาพชีวิตของคนในประเทศเติบโตยิ่งขึ้น (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

จากการทบทวนวรรณกรรม เรื่อง โลกแห่งอนาคต ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับโลกแห่งอนาคต ทักษะการทำงานในโลกแห่งอนาคต และอาชีพวัยทำงานในโลกแห่งอนาคตมาใช้ประโยชน์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัยทำงาน เพื่อเป็นองค์ความรู้เสริมสร้างความเข้าใจถึงอาชีพของวัยทำงานในโลกแห่งอนาคต

การประยุกต์ใช้หลักโพชฌงค์ 7

โพชฌงค์ 7 ตามพจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับประมวลศัพท์ โดยพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ให้ความหมายไว้ดังนี้

โพชฌงค์ คือ ธรรมที่เป็นองค์แห่งการตรัสรู้หรือองค์ของผู้ตรัสรู้มี 7 ประการ คือ

(1) สติ - ความระลึกได้ (2) ธัมมวิจยะ - การสอดส่องเลือกเฟ้นธรรม การวิจยธรรม ซึ่งเป็นปัญญา (3) วิริยะ - ความพากเพียร (4) ปีติ - ความอิ่มใจ ความดีมีใจ มี 5 ชนิด คือ (4.1) ขุททกปีติ ปีติเล็กน้อยพองขึ้นน้ำตาไหล (4.2) ขณิกปีติ ปีติชั่วขณะ รู้สึกแปลบ ๆ ดุจฟ้าแลบ (4.3) โลกกันตีกาปีติ ปีติเป็นระลอก รู้สึกขูล่งมา ๆ ดุจคลื่นซัดฝั่ง (4.4) อุพเพกขาปีติ ปีติไหลล้นใจให้ใจฟูตัวเบา หรืออุทานออกมา และ (4.5) ผรณาปีติ ปีติซาบซ่าน เือบอาบไปทั่วสรรพางค์ เป็นของประจักษ์กับสมาธิ (5) ปัสสัทธิ - ความสงบกายสงบใจ ความสงบใจและอารมณ์ ความสงบเย็น ความผ่อนคลายกายใจ (6) สมาธิ - ความตั้งใจมั่น จิตมีอารมณ์เดียว ไม่ซัดส่ายไปในอารมณ์ต่าง ๆ และ (7) อุเบกขา - ความที่จิตมีความสงบระงับเป็นอย่างยิ่ง ไม่กระเพื่อมไหวไปตามสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความสุข ทุกข์ ดีใจ เสียใจ รัก ชัง กลัว กลัว ยินดี ยินร้าย ฯลฯ ซึ่งจะเป็นจิตที่มีความประณีตละเอียดอ่อน ปลอดโปร่ง เบาสบาย เป็นอย่างยิ่ง เมื่อธรรมทั้ง 7 อย่างเกิดขึ้น จิตจะมีทั้งกำลัง (จากวิริยะ และสมาธิ) ความเฉลียวฉลาด (จากธัมมวิจยะ) ความเบาสบาย (จากปีติ ปัสสัทธิ และอุเบกขา) ความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง (จากอุเบกขา) โดยมีสติและปัญญา (ธัมมวิจยะ) เป็นเครื่องนำทาง คอยขจัด จึงเป็นฐานที่สำคัญของการบรรลุธรรม ซึ่งแน่นอนว่าจิตที่มีสภาพเช่นนี้ เมื่อจะโน้มไปเพื่อทำประโยชน์สิ่งใด ความสำเร็จย่อมอยู่ไม่ไกลเลย

จากการทบทวนวรรณกรรม เรื่อง โพชฌงค์ 7 ผู้วิจัยได้นำ “โพชฌงค์ 7” มาใช้ประโยชน์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการลดภาวะซึมเศร้าของวัยทำงาน เนื่องจากความเครียด ปัญหาสุขภาพด้านต่างๆ เพื่อลดปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวัยทำงานในโลกแห่งอนาคต

บทสรุป

บทความนี้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการใช้โพชฌงค์ 7 เพื่อลดปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวัยทำงานในโลกแห่งอนาคตที่สำคัญ คือ การปฏิบัติให้เกิดสติ สมาธิ และปัญญาสำหรับวัยทำงานในโลกแห่งอนาคต เพื่อลดปัญหาภาวะซึมเศร้าที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนวิธีการทำงาน โดยการใช้โพชฌงค์ 7 อย่างมีสติรับรู้ขณะทำงานอย่างสม่ำเสมอ ช่วยลดการเกิดปัญหาภาวะซึมเศร้าที่จะเข้ามากระทบกับวัยทำงานที่ต้องเรียนรู้วิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตการทำงานมากขึ้น โดยวัยทำงานควรให้ความสำคัญกับสติ สมาธิ และปัญญาเป็นหลัก เพื่อยกระดับคุณภาพของจิตใจให้เข้มแข็ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับวัยทำงานในโลกแห่งอนาคต และสามารถลดปัญหาภาวะซึมเศร้าสำหรับวัยทำงานในโลกแห่งอนาคตเน้นการพัฒนาสติ สมาธิ และปัญญา การฝึกสติรับรู้ขณะทำงานอย่างสม่ำเสมอจะช่วยลดความเครียดและภาวะซึมเศร้าที่อาจเกิดจากการ

เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานและบทบาทของเทคโนโลยี ้วยทำงานควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสติ สมาธิ และ ปัญญาเพื่อยกระดับคุณภาพจิตใจให้เข้มแข็ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในโลกแห่งอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ วิชัยรัตน์. (2564). 7 เรื่องเทคโนโลยีที่คนวัยทำงานควรศึกษาเพื่อประโยชน์ในอนาคต. สืบค้นจาก <https://tonkit360.com/90146?fbclid=IwAR3QNanVfnGFc40xCVVe8iKJMRZPouFi6bmZByxSh78fOvO9COmzQbUecEM>
- กรุงเทพดุสิตเวชการ. (2564). Metaverse ส่งผลกระทบอะไรกับสุขภาพของเราหรือเปล่า?. สืบค้นจาก <https://www.pptvhd36.com/news/สุขภาพ/160632>
- ชาวิท ต้นวีระชัยสกุล. (2564). สัญญาณเตือนภาวะซึมเศร้าจากการทำงาน. สืบค้นจาก <https://chulalongkornhospital.go.th/kcmh/line/สัญญาณเตือนภาวะซึมเศร้า/>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). จับตาเทรนด์การทำงาน อาชีพของคนรุ่นใหม่ในโลกอนาคต 10 ปีข้างหน้า. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2276532>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). "METAVERSE" เมื่อโลกเสมือนก้าวสู่โลกแห่งความจริง. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/25650144GlobalTrend.aspx>
- บุรชัย อัครทวิบุญ. (2562). ทำความเข้าใจ “โรคซึมเศร้า” ในมุมมองนักจิตวิทยา. สืบค้นจาก <https://tu.ac.th/thammasat-liberal-arts-psychology-depression>
- พบแพทย์. (ม.ป.ป.). ภาวะซึมเศร้า ปัญหาสุขภาพจิตจากการทำงาน. สืบค้นจาก <https://www.pobpad.com/ภาวะซึมเศร้า-ปัญหาสุขภาพ>
- พิทยา พิสิฐเวช. (ม.ป.ป.). ภาวะซึมเศร้าและโรคซึมเศร้า. สืบค้นจาก <https://www.thonburibamrungmuang.com/index.phpnews/detail/10/ภาวะซึมเศร้าและโรคซึมเศร้า>
- ธรรมะไทย. (ม.ป.ป.). โพชนงค์ 7. สืบค้นจาก <http://www.dhammathai.org/treatment/nivorn/nivorn16.php>
- ติรณ พงศ์มพัฒน์. (2563). ปัญญาของโพชนงค์ โดย ติรณ พงศ์มพัฒน์. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_2155054
- ศูนย์ความรู้โรคซึมเศร้าไทย. (ม.ป.ป.). วันอนามัยโลก 2560 : ซึมเศร้า...เรารู้กันได้. สืบค้นจาก https://www.thaidepression.com/www/who_depress/1_who.pdf
- ศิริพร สุวรรณการ. (2562). Digitalization...โลกแห่งอนาคต. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/122334>
- ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมแรงงาน กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). สถิติแรงงานรายเดือนพฤศจิกายน 2564. ข้อมูลสถิติแรงงาน.
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2562). ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก <https://www.okmd.or.th/okmd-opportunity/new-gen/262/>
- สำนักที่ปรึกษา กรมอนามัย. (ม.ป.ป.). สถานการณ์ด้านสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย. สืบค้นจาก <http://advisor.anamai.moph.go.th/main.php?filename=env105>
- Well @Work 9. (ม.ป.ป.). วิธีสังเกต เพื่อนร่วมงาน เป็นโรคซึมเศร้าหรือเปล่านะ ?. สืบค้นจาก <https://www.cigna.co.th/health-wellness/well-at-work/depression-observe>

การใช้ภาษานัยผกผันจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน

THE USE OF VERBAL IRONY LANGUAGE ON THE BASEMENT KARAOKE FACEBOOK PAGE

ชนิดา แสงกล้า¹, วชิรรัตน์ นรินทร์เตชาภัทร์²

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Chanida Sangla¹, Wachirarat Nirantachapat²

Buriram Primary Educational Service Area Office 2, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Chanidarunchida@gmail.com

(Received : July 26, 2024 ; Edit : August 8, 2024 ; accepted : August 10, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. วิเคราะห์ลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันบนสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน 2. วิเคราะห์หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันบนสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน ในช่วง เดือนมกราคม 2565-เดือนมิถุนายน 2566

ผลการวิจัยพบว่ามีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันจากสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน มีจำนวนทั้งสิ้น 527 โดยแบ่งเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) กล่าวถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กันพบ 79 ข้อความ 2) กล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมพบ 21 ข้อความ 3) กล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลพบ 67 ข้อความ 4) กล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก พบ 129 ข้อความ และ 5) ถ้อยคำที่เป็นได้ทั้ง 2 ลักษณะ คือเป็นถ้อยคำลักษณะกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลและกล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก เพราะมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก พบ 8 ข้อความ และมีข้อความบางส่วนไม่ปรากฏลักษณะตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้พบ 223 ข้อความ ซึ่งลักษณะที่พบมากที่สุดคือการกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผัน พบว่า การใช้ถ้อยคำนัยผกผันจากสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน มีจำนวนทั้งสิ้น 527 ข้อความ โดยแบ่งเป็น 4 หน้าที่ ได้แก่ 1) แบบการประชดประชันพบ 254 ข้อความ 2) แบบการสร้างอารมณ์ขันพบ 159 ข้อความ 3) แบบการลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจพบ 88 ข้อความ และ 4) ถ้อยคำที่ปรากฏว่าเป็นได้ทั้ง 2 หน้าที่ พบ 26 ข้อความ โดยหน้าที่ที่พบมากที่สุดคือ ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน

การใช้ถ้อยคำนัยผกผันบนเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน เป็นกลวิธีการใช้ภาษาที่สำคัญ ซึ่งทำให้ผู้ดูแลเพจประสบความสำเร็จในการสื่อสารบนสื่อสังคมในปัจจุบัน สามารถประชดประชัน เสียดสีเป้าหมายหรือฝ่ายตรงข้ามในเรื่องราวต่างๆ แต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันในสังคมไปพร้อมกับการสร้างอารมณ์ขัน โดยการวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวทำให้ฝ่ายตรงข้ามตอบโต้กลับได้ยากมาก การศึกษาการใช้ภาษานัยผกผันนี้จึงสามารถนำไปปรับใช้ในหลักสูตรกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ภาษาและใช้ภาษาในการสื่อสาร ถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้สึก ความคิด ผ่านกลวิธีการใช้ภาษานัยผกผันได้

คำสำคัญ: ภาษานัยผกผัน, เฟซบุ๊ก, เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน

Abstracts

This research aimed to study the following objectives: 1) To analyze the characteristics of verbal irony in the language used on the Basement Karaoke Facebook page. 2) To analyze the functions of verbal irony in the language used on the Basement Karaoke Facebook page. Data was collected from the Basement Karaoke Facebook page during the period from January 2022 to June 2023.

The findings revealed a total of 527 instances of verbal irony, categorized into 5 types: contradictory statements (79 instances), inappropriate language usage (21 instances), statements that are impossible or unreasonable (67 instances), exaggerated statements (129 instances), and statements that are both impossible or unreasonable and exaggerated (8 instances). In addition, there were 223 instances that did not fit the criteria used by the researcher. The most frequently observed characteristic was exaggerated statements.

The analysis of the functions of verbal irony found that the 527 instances were categorized into four functions: 1) Sarcasm (254 instances), 2) Humor (159 instances), 3) Stress relief or venting frustration (88 instances), and 4) Statements that served both sarcasm and humor (26 instances). The most frequently observed function was sarcasm.

The use of verbal irony on the Basement Karaoke Facebook page is a significant linguistic strategy that has enabled page administrators to achieve successful communication on contemporary social media. This approach allows them to mock or satirize their targets or opponents on various social issues while simultaneously creating humor. Such criticism makes it difficult for opponents to respond. This study of the implied language strategy can be applied to the Thai language curriculum of to enable students to analyze language and use language to communicate and convey stories, feelings, and thoughts through the implied language strategy.

Keywords: verbal irony, Facebook, Basement Karaoke page

บทนำ

การใช้ภาษาด้วยกลวิธีทางวาทศิลป์อย่างหลากหลายในสังคมปัจจุบัน รวมถึงในสื่อสังคมรูปแบบต่างๆ ผู้คนส่วนใหญ่ใช้ภาษาแสดงความเป็นตัวตนของตนเอง เพื่อแบ่งปันข้อมูลกับบุคคลอื่นๆ ผู้ใช้ภาษาใช้วาทกรรมโดยมีกลวิธีทางวาทศิลป์ เพื่อสื่อความหมาย บอกเล่าเรื่องราว แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้อย่างชาญฉลาดได้หลายวิธี เช่น การกล่าวเสียดสี ประชดประชัน สร้างอารมณ์ขัน เป็นต้น ถ้อยคำอีกกลวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสดงออกทางภาษาที่สามารถทำให้คนในกลุ่มบางคนรับรู้และเข้าใจในเรื่องราวเดียวกันในช่วงเวลาหนึ่ง เกิดอารมณ์ขันก็ได้และอีกบางคนที่ถูกประชดประชันรู้สึกไม่พอใจก็ได้ ทั้งที่ผู้ใช้ภาษาต้องการโจมตีฝ่ายตรงข้ามในกลุ่มเดียวกันนั้น แต่กลับไม่ได้ใช้ภาษาที่แสดงความก้าวร้าวหรือหยาบคายแต่อย่างใด การใช้ภาษาลักษณะนี้เป็นกลวิธีทางวาทศิลป์ เรียกว่า “ถ้อยคำนัยผกผัน” ซึ่งเป็นเรื่องของการใช้ภาษาในลักษณะที่ความหมายตามรูปตรงข้ามกับความหมายที่ต้องการสื่อ โดยณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556, น. 117) กล่าวว่า ถ้อยคำนัยผกผันนี้ เป็นกลวิธีที่น่าสนใจช่วยให้ผู้ใช้ภาษาบรรลุวัตถุประสงค์หลายประการพร้อมกัน กล่าวคือ ผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำชนิดนี้ เพื่อประชดประชันฝ่ายตรงข้าม พร้อมกันนั้นยังสร้างอารมณ์ขัน และเสียงหัวเราะในกลุ่มสังคมเดียวกันหากบริภาสตรงๆ นั้นคงทำไม่ได้ ผู้ใช้ภาษาต้องมีกระบวนการคิด เพื่อนำเสนอวาทกรรมอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นถ้อยคำนัยผกผันจึงไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ที่เรียนจบในระดับสูงหรือมีอำนาจแสดงออกได้ฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมีอำนาจน้อยกว่าหรือเป็นเพียงบุคคลธรรมดาแต่มีความฉลาดทางความคิดซึ่งเกิดจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากภาพสะท้อนก็สามารถแสดงออกทางภาษาได้เช่นกัน

ในปัจจุบันเฟซบุ๊ก เพจได้สร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เช่น มีการนำเสนอข้อความความเป็นตัวอักษร รูปภาพประกอบตัวอักษรบอกเล่าเรื่องราว คลิปวิดีโอ เป็นต้น ซึ่งผู้ดูแลเพจไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเป็นคนที่มีความรู้ เป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีศิลปะในการแสดงความคิดโดยใช้กลวิธีการนำเสนอภาษา และสร้างความนิยมให้กลุ่มคนที่สนใจในเรื่องเดียวกันมาติดตามโดยบัญชีเฟซบุ๊กก็ได้ โดยเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะขึ้นไต้หวัน มีการใช้เนื้อเพลงเป็นท่อนสั้นๆ ในลักษณะของคาราโอเกะประกอบรูปภาพ และใช้ถ้อยคำนัยผกผันล้อเลียน เสียดสี สร้างอารมณ์ขัน เพื่อนำเสนอเนื้อหาให้เข้ากับประเด็นสังคมที่เป็นกระแสในขณะนั้น ซึ่งมีผู้ติดตามสูงถึง 2,521,228 บัญชี ดังนั้นในบทความนี้ขอรวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันบนสื่อเฟซบุ๊กว่ามีลักษณะอย่างไร มีการใช้ภาษาบนสื่อเฟซบุ๊กโดยแบ่งตามหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันอย่างไรบ้าง และช่วงเวลาของสังคมในยุคนั้น ปรากฏถ้อยคำนัยผกผันที่นำเสนอจากผู้ดูแลเพจว่าใช้ภาษาในเนื้อหาประเด็นใดเป็นส่วนใหญ่ จากลักษณะและหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้ดูแลเพจต้องการสื่อ

จากสื่อเฟซบุ๊กดังได้กล่าวไว้ข้างต้น มีการนำเสนอภาษาอย่างหลากหลาย หากผู้รับสารไม่สามารถเข้าใจความหมายที่ต้องการสื่อ อาจทำให้เกิดความขัดแย้ง เนื่องจากความเข้าใจของผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ตรงกัน โดยนักเรียนในปัจจุบันมีการคิดวิเคราะห์และตีความจากการสื่อสารไม่ถูกต้อง จากการไม่เข้าใจความหมายของคำ ไม่เข้าใจความหมายของบริบทในข้อความที่สื่อ จึงเกิดปัญหา เช่น การนำข้อความไปเผยแพร่ต่อและเกิดความขัดแย้งกันได้ ดังนั้นการศึกษากลวิธีการใช้นาณัยผกผัน จึงเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนสามารถตีความได้ถูกต้อง สร้างความเข้าใจระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารได้ ซึ่งนับเป็นการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังสามารถส่งเสริมให้นักเรียนใช้ภาษาในการสื่อสาร ถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้สึก ความคิดผ่านกลวิธีการใช้นาณัยผกผันได้ เพื่อให้เกิดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน

ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน หมายถึง ความหมายตามรูปและความหมายที่ต้องการสื่อแตกต่างกัน โดยความหมายตามรูปจะมีลักษณะเป็นความหมายด้านบวก ในขณะที่ความหมายที่ต้องการสื่อจะแสดงออกมาในด้านลบ มี 4 ลักษณะ ได้แก่ การกล่าวถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน การกล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม การกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และการกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556, น. 118-119)

การใช้ภาษานัยผกผันจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน ตามเกณฑ์การวิเคราะห์ลักษณะถ้อยคำนัยผกผันที่กล่าวไว้ข้างต้นพบว่า ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำนัยผกผันโดยมีลักษณะ 5 ลักษณะ ได้แก่ 1. วางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน 2. ใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม 3. กล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล 4. การกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก 5. เป็นถ้อยคำนัยผกผันได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก ผู้วิจัยพบว่าผู้ดูแลเพจกล่าวข้อความแต่ละลักษณะดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน

ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน	จำนวนข้อความ	ร้อยละ
การกล่าวถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน	79	14.99
การกล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม	21	3.98
การกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล	67	12.71
การกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก	129	24.48
เป็นถ้อยคำนัยผกผันได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และ กล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก	8	1.52
ไม่ปรากฏลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน	223	42.31
รวม	527	100

จากตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน พบว่าถ้อยคำนัยผกผันที่ไม่ปรากฏลักษณะตามเกณฑ์ของ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2566, น. 118-119) มีจำนวนมากที่สุด คือ 223 ถ้อยคำ ลำดับที่ 2 ได้แก่ การกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก ลำดับที่ 3 ได้แก่ การกล่าวถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน ลำดับที่ 4 ได้แก่ การกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล ลำดับที่ 5 ได้แก่ การกล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม และลำดับที่ 6 ได้แก่ เป็นถ้อยคำนัยผกผันทั้ง 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงลักษณะที่พบ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การวางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน ถ้อยคำลักษณะนี้ใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกันต่อกันทันทีในข้อความ จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวจำนวน 79 ถ้อยคำ พบใน ข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัย ข่าวศาล ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าวสังคม ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวบริการ และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งหมด 13 ประเภทและไม่พบในข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล รวม 3 ประเภท ข่าวที่ไม่พบลักษณะดังกล่าวทั้ง 3 ประเภทมีข้อความจำนวนมากน้อยมากเมื่อเทียบกับข่าวอื่นๆ ส่วนประเภทข่าวที่แบ่งทั้ง 16 ประเภท

ไม่มีผลในการใช้ถ้อยคำลักษณะนี้ เพราะขึ้นอยู่กับภาพประกอบและความรู้สึก อารมณ์เกี่ยวกับข่าวที่ผู้ใช้ภาษาต้องการสื่อ ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะนำเสนอข่าวที่เป็นประเด็นในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์และเป็นเรื่องที่กลุ่มคนให้ความสนใจเป็นจำนวนมากมานำเสนอ และผู้ที่จะสามารถตีความตามความหมายของผู้ใช้ภาษาได้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เดิมในข่าวนั้นๆ มาก่อน ไม่เช่นนั้นอาจทำให้วิเคราะห์ถ้อยคำพลาดเพราะตีความหมายของผู้สื่อผิดไป การใช้ถ้อยคำลักษณะวางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน ผู้ใช้ภาษาแสดงอารมณ์ความรู้สึกในเชิงประชดประชัน เสียดีและต้องการโจมตีผู้ที่กล่าวถึง เช่น ลางานแต่มาทำงาน เพื่อเสียดสีคนบางกลุ่มที่ไม่ได้ลางานแต่ไม่เคยอยู่ทำงาน ทั้งนี้ต้องดูภาพประกอบจึงจะทราบได้ว่าต้องการกล่าวถึงผู้ใด หรือข้อความว่า ไม่ได้อยากถามแต่แค่อยากรู้ ข้อความเหล่านี้มีความหมายขัดแย้งกันวางไว้คู่กันยกย่องนี้ เป็นต้น โดยถ้อยคำในข่าวที่พบ มีการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันกล่าวต่อกันทันทีดังตัวอย่าง ผู้ฟังทราบได้ว่าคำกล่าวก่อนหน้านั้นสื่อความหมายตรงกันข้าม

2. การกล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม การใช้ภาษาลักษณะนี้คือผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสมกับสถานภาพของผู้ฟังหรือผู้ที่ต้องการกล่าวถึง จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนายผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวจำนวน 21 ข้อความ จะพบใน ข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวศาล ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวบริการ และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนายผกผัน รวมทั้งหมด 9 ประเภทและไม่พบใน ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัย และภัยพิบัติ ข่าวการศึกษา ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดิจิทัล รวม 7 ประเภท การแบ่งประเภทเนื้อหาข่าวไม่มีผลกับการใช้ถ้อยคำของผู้ใช้ภาษาเช่นกัน ขึ้นอยู่ตามข่าวว่ามีความเกี่ยวข้องกับใคร เพราะการกล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมมักเกี่ยวข้องกับสถานภาพของบุคคล ซึ่งระดับภาษากับสถานภาพที่แตกต่างจะพบกับการเสียดสีพระสงฆ์ นักการเมือง และข่าวอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความตั้งใจอย่างแรงกล้า ดังนั้นถ้อยคำ นายผกผันลักษณะนี้จึงพบน้อยมาก ส่วนใหญ่จะพบข้อความที่กล่าวเพื่อประชดประชันโดยเป็นข้อความเดียวกันแต่ใช้หลายข่าวคือข้อความว่า “ยุทธศาสตร์ยิ่งใหญ่ความตั้งใจเด็ดเดี่ยว” ผู้ใช้ภาษาใช้ข้อความนี้กับบุคคลที่แสดงถึงความตั้งใจทำอะไรสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมาก โดยเลือกใช้คำว่า “ยุทธศาสตร์” ซึ่งแสดงถึงกระบวนการวางแผนด้วยกลยุทธ์จึงใช้ไม่เหมาะสมกับสถานภาพหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในรายละเอียดของข่าว

3. การกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล การใช้ภาษาลักษณะนี้คือผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำที่มีความเป็นไปได้ไม่ได้ ไม่มีความสมเหตุสมผล จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนายผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวจำนวน 67 ข้อความ จะพบในข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวศาล ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวบริการ ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนายผกผัน รวมทั้งหมด 13 ประเภทและไม่พบใน ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัย และภัยพิบัติ ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดิจิทัล รวม 3 ประเภท จากข้อมูลที่ได้ศึกษาการกล่าวถ้อยคำลักษณะนี้ผู้ใช้ภาษากล่าวเพื่อสื่อความหมายเชิงหยอกล้อบ้าง ประชดเสียดสี และโจมตีฝ่ายหนึ่ง โดยอีกฝ่ายไม่จำเป็นต้องมีสถานภาพเดียวกัน ทำอาชีพเดียวกัน เพศเดียวกัน หรือฐานะเดียวกันแต่ส่วนมากจะใช้โจมตีผู้ที่มีพฤติกรรมไม่ดี ทำผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย ทำในสิ่งที่ไม่เหมือนกับเคยให้คำมั่นสัญญาไว้ หรือเพื่อสนับสนุนความชอบในเรื่องเดียวกัน เช่น ในภาพมีข้อความว่า “ถ้ามาข้าผมจะเลือกลุงตู่แทนก้าวไกลนะ” ผู้ใช้ภาษาจึงใช้ถ้อยคำลักษณะนี้ว่า “เร่งสนใจสะท้านทะยานเร่งไป” เพื่อหยอกล้อและเสียดสีเพื่อทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงเจ็บใจ และอีกภาพหนึ่งว่า อดีตนายกรัฐมนตรีนายทักษิณ ชินวัตร ใช้อำนาจจากการเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเปลี่ยนกฎหมายต่างๆ เอื้อให้ตนเองเป็นนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2565 เป็นระยะเวลาถึง 8 ปี ผู้ใช้ภาษาจึงกล่าวประชดประชันว่า “ประเทศที่กฏยึดได้เสียยิ่งกว่าแขนลูฟี่” ซึ่งลูฟี่เป็นการตูนที่สามารถยืดแขนให้ยาวเท่าใดก็ได้ จึงใช้ถ้อยคำเสียดสีในสิ่งที่ประเทศอื่นที่เป็นระบอบประชาธิปไตย

ทำไม่ได้แต่ประเทศไทยทำได้ ตั้งแต่การมีรัฐประหาร อย่างนี้เป็นต้น การกล่าวถ้อยคำลักษณะนี้ใช้กับชาวการเมืองมากที่สุดเนื่องจากว่า ส่วนใหญ่สื่อต่างๆ มักใช้ถ้อยคำนี้ผกผันเป็นกลวิธีในการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการทำงานของฝ่ายการเมือง เพราะถ้อยคำนี้ผกผันนี้เกี่ยวข้องกับอำนาจในสังคม โดยผู้มีอำนาจในสังคมใช้ถ้อยคำเพื่อข่มหรือเยาะเย้ยผู้มีอำนาจน้อยกว่า ในเวลาเดียวกันผู้ที่มิอำนาจน้อยกว่าก็ใช้ถ้อยคำนี้ผกผันเพื่อต่อต้านผู้มีอำนาจมากกว่า และสื่อในปัจจุบันมีหลากหลายให้กลุ่มคนเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร ผู้ดูแลเพจต่างๆ ที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากนับว่ามีอำนาจในการใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงหรือเรียกร้องสิทธิความยุติธรรมได้ ถ้อยคำลักษณะนี้จึงนำเสนอเกี่ยวกับชาวการเมืองมากที่สุดนั่นเอง

4. การกล่าวถ้อยคำที่เน้นให้เกินจริงอย่างมาก การใช้ภาษาลักษณะนี้คือผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำที่เน้นปริมาณเกินจริง ให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดกำลังใช้ถ้อยคำนี้ผกผันอยู่ จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนี้ผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคารโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวจำนวน 129 ข้อความ จะพบใน ชาวอาชญากรรม ชาวการเมือง ชาวอุบัติเหตุ อุบัติภัย และภัยพิบัติ ชาวศาล ชาวเศรษฐกิจ ชาวการศึกษา ชาวสิ่งแวดล้อม ชาววิทยาศาสตร์ ชาวสังคม ชาวบันเทิง ชาวกีฬา ชาวบริการ ชาวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัลและเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนี้ผกผัน รวมทั้งหมด 15 ประเภทและไม่พบในชาวศิลปวัฒนธรรม 1 ประเภท โดยชาวศิลปวัฒนธรรมมี 2 ถ้อยคำ และปรากฏเพียง 1 ลักษณะคือ การกล่าวถ้อยคำขัดแย้งกันไว้คู่กัน อีกหนึ่งถ้อยคำไม่ปรากฏลักษณะถ้อยคำนี้ผกผันตามเกณฑ์ การกล่าวถ้อยคำที่เน้นให้เกินจริงอย่างมากเป็นลักษณะถ้อยคำนี้ผกผันที่พบมากที่สุด และพบในชาวหลายประเภทมากที่สุดเช่นกัน ถ้อยคำลักษณะนี้เป็นถ้อยคำที่ใช้เสียดสีได้มาก เนื่องจากเป็น การเน้นปริมาณของคำโดยสร้างเป็นคำซ้ำ เพื่อเน้นปริมาณให้ดูเกินจริง เน้นน้ำเสียงให้เกินจริง เน้นระยะทางให้เกินจริง เน้นระยะเวลาให้เกินจริง เน้นอากัปกิริยาที่เกินจริง การเปรียบเทียบที่เกินจริง ซึ่งแตกต่างกับ การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล ที่มีลักษณะเป็นไปไม่ได้เลยในความเป็นจริง จึงพบถ้อยคำนี้ผกผันเน้นให้เกินจริงอย่างมากแทบทุกประเภทของชาว

5. เป็นถ้อยคำนี้ผกผันทั้ง 2 ลักษณะ พบว่ามีการใช้ถ้อยคำลักษณะดังกล่าวจำนวน 8 ข้อความ จะพบใน ชาวอาชญากรรม ชาวสังคม ชาวกีฬา และชาวบริการ รวมทั้งหมด 4 ประเภทและไม่พบในชาวการเมือง ชาวอุบัติเหตุและภัยพิบัติ อุบัติภัย ชาวศาล ชาวเศรษฐกิจ ชาวการศึกษา ชาวสิ่งแวดล้อม ชาววิทยาศาสตร์ ชาวศิลปวัฒนธรรม ชาวบันเทิง ชาวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนี้ผกผัน รวม 12 ประเภท จากข้อมูลที่ศึกษา เป็นถ้อยคำนี้ผกผันลักษณะการกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และกล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนี้ มีความหมายใกล้เคียงกันมากจึงต้องวิเคราะห์จากความแตกต่างเพียงเล็กน้อย คือ ถ้อยคำนี้ผกผันลักษณะกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลนั้น เน้นสิ่งที่ไม่สามารถเป็นไปได้ ไม่มีเหตุผลว่าจะเกิดเหตุการณ์หรือเรื่องราวดังกล่าวได้เลย หรือเป็นไปได้ยากมาก ในขณะที่การกล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก มีความหมายเน้นย้ำในปริมาณ เน้นย้ำความรู้สึกจากความหมายของข้อความนั้นๆ เพื่อตอกย้ำให้รู้สึกมากขึ้นกว่าเดิม จึงต้องพิจารณาจากบริบททั้งรูปภาพและข้อความมาประกอบกันในการวิเคราะห์

สามารถสรุปได้ว่าลักษณะถ้อยคำนี้ผกผันที่พบมากที่สุดคือ การกล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก ลำดับที่ 2 คือ วางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน ลำดับที่ 3 คือ กล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล ลำดับที่ 4 คือ ใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม เนื่องจากการใช้ภาษาไม่เหมาะสมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่ใช้ระดับภาษาต่างจากผู้อื่นจึงพบน้อยมาก และลำดับที่ 5 คือ เป็นถ้อยคำนี้ผกผันทั้ง 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล และกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก โดยพบลักษณะถ้อยคำนี้ผกผันตามผลการศึกษา Panpothong (1996, น. 106-108)

หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผัน

หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผัน หมายถึง หน้าที่การสื่อสารของถ้อยคำนัยผกผันที่แสดงการประชดประชันว่ามีเป้าหมายทำให้ผู้ฟังรู้สึกอย่างไร เป็นเจตนาที่มีลักษณะกำกวมไม่ชี้ชัดแต่ผู้ฟังต้องตีความหมายเอง มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การประชดประชัน การสร้างอารมณ์ขัน และหน้าที่ในการลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2566, น. 119-121)

ข้อมูลที่ใช้ในการใช้ภาษานัยผกผันจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน ตามเกณฑ์การวิเคราะห์หน้าที่ถ้อยคำนัยผกผันที่กล่าวไว้ข้างต้นพบว่า ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำนัยผกผันโดยมีหน้าที่ 4 หน้าที่ ได้แก่ 1. การประชดประชัน 2. การสร้างอารมณ์ขัน 3. การลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ 4. ถ้อยคำนัยผกผันมีหน้าที่ 2 หน้าที่ พบว่าผู้ดูแลเพจกล่าวข้อความแต่ละหน้าที่ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์หน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน

หน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน	จำนวนข้อความ	ร้อยละ
ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน	217	41.18
ถ้อยคำนัยผกผันแบบสร้างอารมณ์ขัน	151	28.65
ถ้อยคำนัยผกผันแบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ	107	20.30
ถ้อยคำนัยผกผันมีหน้าที่ 2 หน้าที่ คือ 1. แบบประชดประชันคู่กับแบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ 2. ลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจคู่กับแบบสร้างอารมณ์ขัน	26	4.93
ไม่ปรากฏหน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน	26	4.93
รวม	527	100

จากตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์หน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน พบว่าถ้อยคำนัยผกผันที่ปรากฏหน้าที่ตามเกณฑ์ของ ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2566, น. 119-121) โดยหน้าที่ ที่พบมากที่สุด ได้แก่ แบบประชดประชัน ลำดับที่ 2 ได้แก่ แบบการสร้างอารมณ์ขัน ลำดับที่ 3 ได้แก่ แบบการลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ และ 4. หน้าที่ที่ปรากฏว่าเป็นได้ทั้ง 2 หน้าที่ คือ 1. แบบประชดประชันคู่กับแบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ 2. ลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจคู่กับแบบสร้างอารมณ์ขัน เท่ากับข้อความนัยผกผันที่ผู้ดูแลเพจใช้แต่ไม่ปรากฏหน้าที่ตามเกณฑ์ ซึ่งพบน้อยที่สุดโดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงข้อความนัยผกผันทั้ง 4 หน้าที่ดังนี้

1. การประชดประชันเป็นการสื่อความหมายตรงข้ามความหมายตามรูป อาจใช้ถ้อยคำเพื่อโจมตีหรือวิจารณ์ที่ฟังดูก้าวร้าวน้อยกว่าการบริภาษตรงๆ

จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำตามหน้าที่ดังกล่าวจำนวน 217 ถ้อยคำ พบใน ชาวอาชญากรรม ชาวการเมือง ชาวอุบัติเหตุ อุบัติภัย ชาวศาล ชาวเศรษฐกิจ ชาวการศึกษา ชาวสิ่งแวดล้อม ชาววิทยาศาสตร์ ชาวสังคม ชาวศิลปวัฒนธรรม ชาวบันเทิง ชาวกีฬา ชาวบริการ ชาวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งหมด 16 ประเภท นั้นหมายถึงมีการกล่าวถ้อยคำนัยผกผันที่ทำหน้าที่ประชดประชันครบทุกประเภทของการแบ่งชาวตามเกณฑ์ของ สุรสิทธิ์ วิทยาธรัฐ (2565, น. 130-132) ที่ผู้วิจัยศึกษา

ผู้ดูแลเพจใช้สื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดินนี้เป็นสื่อในการโจมตีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ และใช้ถ้อยคำหาข้อพิพาทประเด็นฝ่ายตรงข้ามในลักษณะของการเยาะเย้ย บ้างในข่าวกีฬา เนื่องจากการนำเสนอข่าวกีฬาและส่วนใหญ่เป็นกีฬาฟุตบอลที่มีคนนิยมดูเป็นจำนวนมาก แต่ผู้ดูแลเพจไม่แสดงออกมากนักว่าตนอยู่ฝ่ายใด เพียงใช้ถ้อยคำเยาะเย้ย หยอกล้อ และแสดงความรู้สึกเศร้า โดยใช้ถ้อยคำนัยผกผันในการสื่อความหมาย เช่น ตอนทำผมก็ร้ายร้าย พอจบเกมเป็นเสื้อสิ้นลาย, หลับตาเถอะนะขอให้เธอหลับฝันดี ใช้ในเหตุการณ์ที่ผลการแข่งขันชนะแล้วเป็นที่น่าพอใจ, อรุณเบิกฟ้านกกาโบยบิน เข้ารอบชิงสดชื่นแจ่มใส ใช้เยาะเย้ยอีกฝ่าย เป็นต้น

นอกจากข่าวกีฬาแล้ว ข่าวการเมืองถือเป็นอีกหนึ่งประเภทที่ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำประชดประชันเป็นจำนวนมากเช่นกัน และส่วนใหญ่ใช้ข้อความประชดประชันต่อนายกรัฐมนตรี เช่น ถ้าเราโง่ก็แค่เจียบไปในภาพนักกีฬา วอลเลย์บอล ชูนิ้วขึ้นสามนิ้ว เป็นการประชดว่ารัฐบาลไม่สนับสนุนให้ชูสามนิ้ว, เหนื่อยไหมสิ่งที่เธอทำอยู่ ประชดเรื่องการกล่าวถึงผู้ถือหุ้น ไอทีวี เพื่อให้พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ มีความผิดในขณะที่ยังสมัครสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ, ลาเธอได้สักที ลาก่อนขอให้เธอโชคดี ประชดต่อนายกรัฐมนตรีที่กำลังหมดวาระและจะมีการเลือกตั้งครั้งใหม่ เป็นต้น เนื่องจากในสถานการณ์เมืองไทยตั้งแต่ปี 2557 ที่มีการทำรัฐประหาร ก็มีการแบ่งฝ่าย ฝ่ายหนึ่งต้องการให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย และอีกฝ่ายหนึ่งปล่อยให้ไปตามที่คณะรัฐประหารทำ ส่งผลให้มีกลุ่มคนยังเรียกร้องในเรื่องการเมืองมาอย่างต่อเนื่อง ผู้ดูแลเพจที่เพจของตนมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากย่อมมีอำนาจในการใช้ภาษาเพื่อต่อต้านหรือเรียกร้องให้คนในสังคมได้

ข่าวอื่นๆ มีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันหน้าที่ประชดประชันทุกประเภท แม้แต่ข่าวที่มีเพียง 1 ข้อความที่ใช้ถ้อยคำนัยผกผันคือ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล ใช้ถ้อยคำว่า “ค่าง่ายง่ายแต่ความหมายสุดลึกซึ้ง” เพื่อประชดช่องทางการสื่อสารในอดีตที่มีความล่าช้าหากส่งจดหมาย แต่หากต้องการความรวดเร็วต้องใช้โทรเลขซึ่งมีราคาแพงขึ้นแต่ต้องเขียนคำให้สั้นที่สุด กระชับที่สุดและต้องแล้วเข้าใจ และข่าวอีกประเภทหนึ่งที่มีเพียง 2 ข้อความคือ คิดเอาไว้ว่าใช่ต้องใช่แน่แน่ ประชดบริษัทที่ผลิตเครื่องดื่มแห่งหนึ่งที่มีความพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว, เหมือนกับโลกที่มีฟิลเตอร์สีแดง ประชดหุ่นที่ลดลงอย่างมาก ดังนั้นกล่าวได้ว่าข้อความในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดินใช้ภาษานัยผกผันหน้าที่ประชดประชันเพื่อเป็นเครื่องมือ เป็นสื่อกลางนำเสนอข่าวที่กลุ่มคนสนใจเรื่องนั้นๆ ในช่วงระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ อาจเพื่อแสดงการโจมตีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือถ่ายทอดความคิดเพื่อเปลี่ยนมุมมอง โน้มน้าวใจผู้ติดตามเพจให้เห็นแนวคิดที่แตกต่างหลายๆ ด้าน

2. การสร้างอารมณ์ขัน Panpothong (1996) ได้ศึกษาหน้าที่ถ้อยคำนัยผกผันไว้ในงานวิจัยเรื่อง A pragmatic study of verbal irony in Thai (Panpothong, 1996, น. 121) พบว่าส่วนใหญ่ผู้ใช้ภาษาไทยมักใช้ถ้อยคำนัยผกผันเพื่อสร้างความเจ็บปวดให้กับผู้ถูกกล่าวถึง แต่อีกหน้าที่หนึ่งคือเพื่อสร้างบรรยากาศสนุกสนาน สร้างอารมณ์ขันในกลุ่มคนที่สนิทกัน ที่ทราบในเรื่องเดียวกัน ไม่ต้องการโจมตี เสียตสีผู้ใด จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำตามหน้าที่ดังกล่าวจำนวน 151 ถ้อยคำ พบในข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัย ข่าวศาล ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าววิทยาศาสตร์ ข่าวสังคม ข่าวศิลปวัฒนธรรม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวบริการ ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการลงทุน และพาณิชย์ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งหมด 14 ประเภท และไม่พบหน้าที่การสร้างอารมณ์ขันในข่าว ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการลงทุน และพาณิชย์ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล รวม 2 ประเภท โดย 2 ประเภทที่ไม่พบถ้อยคำตามหน้าที่ดังกล่าวนี้เพราะข่าวทั้ง 2 ประเภทมีจำนวนข้อความน้อยมาก คือ ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการลงทุน และพาณิชย์ มีจำนวน 2 ถ้อยคำ ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล มีจำนวน 1 ถ้อยคำ ทั้ง 3 ถ้อยคำมีหน้าที่ประชดประชันดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างอารมณ์ขันในข่าวต่างๆ เป็นลำดับที่ 2 โดยอารมณ์ขันบางเรื่องอาจมีการระบายความคับข้องใจในเรื่องนั้นๆ ไปด้วย เช่น “ทำไมมันช่างเปราะบาง

เหลือเกิน” ใช้ถ้อยคำนี้ในภาพอดีตนายกรัฐมนตรีนครของไทย ปี พ.ศ. 2565 ที่เคยกล่าวว่า “ยอมตายในหน้าที่” แต่กลับมีข้อห้ามหากต้องเข้าใกล้ตนว่า “ห้ามนำปากกาเข้าใกล้นายก” ซึ่งมีลักษณะประชดเล็กน้อยเพื่อสร้างอารมณ์ขัน ไม่ได้ต้องการให้อีกฝ่ายเจ็บปวด อีกตัวอย่างหนึ่งว่า “ปาดน้ำตาเงินในกระเป๋าไม่มีถึงร้อย” ใช้ลดความเครียดและสร้างอารมณ์ขันเมื่อพิจารณาจากภาพและข้อความว่า “ส่องบัญชีเงินฝากคนไทย ส่วนใหญ่มีเงินแค่ 4,000 บาท แต่เมื่อกลับมามองที่บัญชีเงินฝากของตนตอนนี้มีเพียง 70.27 บาท เท่านั้น จากการศึกษาจึงพบว่า ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำหน้าที่สร้างอารมณ์ขันเพื่อประชดประชันฝ่ายตรงข้ามเพียงเล็กน้อย แต่ไม่ต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งเจ็บปวดเหมือนการประชดประชัน ดังนั้นจะพบเพียงข้อความที่เป็นหน้าที่การสร้างอารมณ์ขันคู่กับการลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจเท่านั้น ซึ่งนับเป็นจุดขายให้กับ เฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดินได้เป็นอย่างดี เพราะคนส่วนใหญ่ชอบความสนุกสนาน อาจเพื่อคลายเครียดหรือรับข้อมูลข่าวสารที่เคร่งเครียดแต่ทำให้มีความรู้สึกไม่เครียดเมื่ออ่านถ้อยคำดังกล่าว

3. การลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ ผู้วิจัยพบหน้าที่อีกอย่างหนึ่งในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน นั่นคือ หน้าที่ในการลดความเครียดและระบายความคับข้องใจที่มีต่อชาวประเภทต่างๆ จากข้อมูลที่เป็นถ้อยคำนัยผกผันในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน พบว่ามีการใช้ถ้อยคำตามหน้าที่ดังกล่าวจำนวน 107 ถ้อยคำ พบใน ชาวอาสาสมัคร ชาวการเมือง ชาวอุบัติเหตุ อุบัติภัย ชาวศาล ชาวเศรษฐกิจ ชาวการศึกษา ชาวสิ่งแวดล้อม ชาววิทยาศาสตร์ ชาวสังคม ชาวศิลปวัฒนธรรม ชาวบันเทิง ชาวกีฬา ชาวบริการ ชาวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมทั้งหมด 14 ประเภท และไม่พบหน้าที่การลดความเครียดและระบายความคับข้องใจในชาวชาวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล รวม 2 ประเภท โดย 2 ประเภทที่ไม่พบถ้อยคำตามหน้าที่ดังกล่าวนี้เพราะชาวทั้ง 2 เป็นถ้อยคำมีหน้าที่ประชดประชันดังได้กล่าวไว้ในหน้าที่การสร้างอารมณ์ขันข้อที่ 2 แล้ว ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำเพื่อลดความเครียดและระบายความคับข้องใจที่ใช้อยู่จะเป็นคำถาม หรือคำบริภาษที่เป็นเชิงคำถาม เช่น เหี้ยไรวะเนี่ย, อะไรก็กูนี่, แม่โคตรเหี้ย, ได้แต่คิดแล้วก็สงสัย, มันจะเกินปุมมัย เป็นต้น การถามดังกล่าวไม่ได้เป็นการถามที่แสดงความสงสัยหรือต้องการคำตอบโดยตรง แต่เป็นการแสดงถึงความไม่สบายใจ ความอึดอัดคับข้องใจที่มีต่อประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เป็นชาวแต่ละประเภทในสังคมที่รับรู้ร่วมกัน โดยผู้ดูแลเพจอาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยถ้อยคำเหล่านี้ไม่ได้ เพียงแค่ต้องการวิพากษ์วิจารณ์ และทำให้ผู้อ่านหรือตนเองได้ระบายความคับข้องใจไปบ้าง

4. ถ้อยคำนัยผกผันมี 2 หน้าที่ พบทั้งหมด 26 ข้อความพบใน ชาวอาสาสมัคร ชาวการเมือง ชาวเศรษฐกิจ ชาวการศึกษา ชาวสิ่งแวดล้อม ชาววิทยาศาสตร์ ชาวกีฬา ชาวบริการ รวมทั้งหมด 8 ประเภท และไม่พบถ้อยคำนัยผกผัน 2 หน้าที่ใน ชาวอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุ ชาวศาล ชาวศิลปวัฒนธรรม ชาวบันเทิง ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล ชาวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และพาณิชย์ ชาวเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล และเรื่องอื่นๆ ที่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวม 8 ประเภท โดยถ้อยคำที่พบ 2 หน้าที่คือ เป็นถ้อยคำนัยผกผันทำหน้าที่แบบประชดประชันกับทำหน้าที่แบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ และถ้อยคำ นัยผกผันทำหน้าที่แบบสร้างอารมณ์ขันกับทำหน้าที่แบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ แต่ไม่พบหน้าที่ประชดประชันคู่กับการสร้างอารมณ์ขัน เนื่องจากการสร้างอารมณ์ขันไม่มีเจตนาโจมตีฝ่ายตรงข้าม ซึ่งแตกต่างจากหน้าที่ประชดประชัน เพราะหน้าที่สำคัญของการประชดประชันคือการทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกเจ็บปวดนั่นเอง

สรุป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถ้อยคำนัยผกผันจากเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน คือวิเคราะห์ลักษณะถ้อยคำนัยผกผัน วิเคราะห์หน้าที่ถ้อยคำนัยผกผัน โดยศึกษาจากถ้อยคำนัยผกผันที่เป็นวัจนภาษา ได้แก่ ข้อความที่เป็นตัวอักษร ข้อความที่เป็นตัวอักษรประกอบรูปภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเฟซบุ๊กเพจ คาราโอเกะชั้นใต้ดิน ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2565-เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 โดยเลือกเฉพาะข้อความที่เป็นตัวอักษร ข้อความที่เป็นตัวอักษรประกอบรูปภาพที่เป็นการโพสต์ในช่องแสดงสถานะ (status) เท่านั้น ไม่นำข้อความที่เป็นการโพสต์ในช่องสถานะแต่ไม่เป็นถ้อยคำนัยผกผัน รวมถึงไม่นำข้อความที่เป็นความคิดเห็นในช่องแสดงความคิดเห็น (Comment) ข้อความที่เป็นการโฆษณา และที่เป็นสื่อวิดีโอมีข้อความบรรยายมาใช้ในการวิเคราะห์ มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1. การเลือกศึกษาข้อมูลจากสื่อเฟซบุ๊ก 2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 4. การวิเคราะห์ข้อมูล ตามแนวคิดของ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2566, น. 117-120) มาใช้ในการวิเคราะห์ พบว่า

1. ลักษณะของถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) บนสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน มีรายละเอียดดังนี้

การใช้ถ้อยคำนัยผกผันจากสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน มีจำนวนทั้งสิ้น 527 ข้อความ สามารถสรุปได้ว่าลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันแบ่งได้เป็น 5 ลักษณะ เนื่องจากประเด็นสุดท้ายไม่ปรากฏลักษณะตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นพบ 223 ถ้อยคำ ลักษณะทั้งหมด ได้แก่ 1. กล่าวถ้อยคำที่สื่อความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน 2. กล่าวแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม 3. กล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล 4. กล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก 5. ถ้อยคำที่เป็นได้ทั้ง 2 ลักษณะ คือเป็นถ้อยคำลักษณะกล่าวถ้อยคำที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลและกล่าวเน้นเกินจริงอย่างมาก ซึ่งลักษณะที่พบมากที่สุดคือ การกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้ดูแลเพจใช้ถ้อยคำที่เน้นปริมาณคำซ้ำบ่อยครั้ง เพราะการใช้คำซ้ำเป็นวิธีการที่สามารถแสดงออกถึงการประชดประชันให้ผู้ฟังทราบถึงเจตนาได้ทันที และเมื่อกล่าวถ้อยคำทำให้ผู้ฟังทราบทันทีว่าถ้อยคำดังกล่าวเป็นถ้อยคำนัยผกผัน และจากถ้อยคำที่มากเกินไปจนความเป็นจริงที่ควรจะเป็นผู้อ่านรับรู้ความไม่เข้ากันได้ก็จะเกิดอารมณ์ขัน ซึ่งถ้อยคำนัยผกผันคือเครื่องมือสำคัญที่สามารถทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับสารเกิดอารมณ์ขันไปพร้อมๆ กับการประชดประชันเป้าหมายได้ ดังที่ ญัฐพร โพธิ์พานทอง (2566, น. 120) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาที่ใช้ถ้อยคำนัยผกผันช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์หลายอย่างพร้อมๆ กันได้ กล่าวคือ ผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำนี้เสียดสี ประชดประชัน หรือโจมตีฝ่ายตรงข้าม และยังสามารสร้างเสียงหัวเราะในบรรยากาศที่สนุกสนานในกลุ่มของตน ซึ่งการบริภาษตรงๆ ไม่สามารถทำได้อย่างการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน

2. หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) บนสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การใช้ถ้อยคำนัยผกผันจากสื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน มีจำนวนทั้งสิ้น 527 ข้อความ โดยแบ่งเป็น 4 หน้าที่ ได้แก่ 1. แบบประชดประชัน 2. แบบสร้างอารมณ์ขัน 3. แบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ 4. ถ้อยคำ นัยผกผันมี 2 หน้าที่ คือ เป็นแบบประชดประชันและแบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ หรือแบบสร้างอารมณ์ขันและแบบลดความเครียดหรือระบายความคับข้องใจ โดยหน้าที่ที่พบมากที่สุดคือถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน นอกจากเป็นถ้อยคำที่ผู้ดูแลเพจใช้มากที่สุดแล้วยังใช้กับทุกประเภทของข่าวตามเกณฑ์การแบ่งข่าวของ สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2565, น. 130-132) ทั้ง 15 ประเภท และถ้อยคำอื่นๆ ที่เป็นนัยผกผันตามเกณฑ์ของ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2566, น. 114) อีกด้วย ผู้ดูแลเพจใช้สื่อเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดินนี้เป็นสื่อในการโจมตีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ และใช้ถ้อยคำหน้าที่นี้ประชดประชันฝ่ายตรงข้ามในลักษณะของ การเยาะเย้ยบ้าง จึงกล่าวได้ว่าข้อความในเฟซบุ๊ก เพจคาราโอเกะชั้นใต้ดิน ใช้ภาษานัยผกผันหน้าที่ประชดประชัน เพื่อเป็นเครื่องมือเป็นสื่อกลางนำเสนอข่าวที่กลุ่มคนสนใจเรื่องนั้นๆ ในช่วงระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ อาจเพื่อแสดง การโจมตีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือถ่ายทอดความคิดเพื่อเปลี่ยนมุมมอง โน้มน้าวใจผู้ติดตามเพจให้เห็นแนวคิดที่แตกต่างหลายๆ ด้าน และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ญัฐพร

พานโพธิ์ทอง (2566, น. 120) กล่าวว่าผู้ใช้ภาษาจะใช้ถ้อยคำหน้าที่ประชดประชันนี้ เพื่อทำให้ผู้เป็นเป้าหมายหรือฝ่ายตรงข้ามเจ็บใจ โดยภาษานัยผกผันที่อาจ ทำให้การโจมตีหรือวิพากษ์วิจารณ์อีกฝ่ายหนึ่งฟังดูก้าวร้าวน้อยกว่าการบริภาษด้วยคำหยาบ และทำให้ฝ่ายตรงข้ามตอบโต้กลับได้ยาก เพราะผู้ใช้ภาษาอาจปิดไปว่าไม่ได้หมายความว่าเช่นนั้นก็ได้ นอกจากนี้ยังตรงกับงานวิจัยของ อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข (2559, น. 253) จากงานวิจัยเรื่อง ถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7-10 ของอุดม แต่พานิช ว่าถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) ในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนของอุดม แต่พานิช นอกจากมี การแสดงออกทางภาษาโดยใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ที่ทำหน้าที่สร้างอารมณ์ขันแล้ว ส่วนใหญ่ยังทำหน้าที่ประชดประชันประเด็นและเหตุการณ์ทางการเมืองและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้นเช่นกัน

การใช้ภาษานัยผกผันนี้ เป็นกลวิธีหนึ่งในการสื่อสารที่สามารถนำไปปรับใช้สร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ การสื่อสารในสังคมปัจจุบันที่มีการใช้ความหมายแบบมีนัย จึงสามารถนำไปปรับใช้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ภาษา และใช้ภาษาในการสื่อสาร ถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้สึก ความคิด ผ่านกลวิธีการใช้ภาษานัยผกผันได้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ แนวคิดและการนำมาศึกษา วาทกรรมในภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2545). การสื่อสาร: หลักการและเทคนิค. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- อรกัญญา อนันต์ทรัพย์สุข. (2559). ถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7-10 ของอุดม แต่พานิช (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Panpothong, N. (1996). A pragmatics study of verbal irony in Thai. (Doctoral dissertation, University of Hawai'i)

คำแนะนำผู้แต่ง
วารสาร เสี่ยงธรรมจากมหายาน

1.วารสารเสียงธรรมจากมหายาน

วัตถุประสงค์ของวารสารเสียงธรรมจากมหายาน มุ่งให้ความสำคัญกับบทความ ผู้เขียนต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้ ความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นความคิดเห็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การคัดเลือกบทความ และมีผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา กลั่นกรองอย่างน้อย 3 ท่าน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ และเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความต้องเป็นงานที่ไม่เคยถูกนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น ๆ มาก่อน

2.วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป

- 1) ด้านพระพุทธศาสนา
- 2) ด้านศึกษาศาสตร์
- 3) ด้านนิติศาสตร์ ปรัชญา และรวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

3.ขอบเขตการตีพิมพ์

วารสารเสียงธรรมจากมหายาน รับตีพิมพ์ในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านพระพุทธศาสนา ศึกษาศาสตร์ นิติศาสตร์ ปรัชญา และรวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

4.เกณฑ์การพิจารณาบทความ

1. บทความแต่ละบทความได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer-review) ที่เกี่ยวกับสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 3 ท่าน โดยที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียน และผู้เขียนไม่ทราบชื่อผู้ตรวจประเมินบทความของตน
2. ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer-review) ที่เกี่ยวกับสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 3 ท่าน

5.กำหนดการเผยแพร่ทุก 3 เดือน (ปีละ 4 ฉบับ)

- ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม
- ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน
- ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน
- ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม

การส่งต้นฉบับส่งต้นฉบับ

เอกสารพร้อมไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word และ Pdf มาที่ email : suriya5179@hotmail.com และสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ วัดธรรมปัญญารามบางม่วง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม

ติดต่อสอบถามได้ที่ ดร.สุรียา แสงอินตา โทร. 092 456 2592

เกณฑ์การตีพิมพ์/รูปแบบการตีพิมพ์

1.บทความ ที่ส่งมาเพื่อเผยแพร่ต้องเป็นบทความที่อยู่ในขอบเขตที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงานหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

2.การพิมพ์ต้นฉบับ จะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ จัดพิมพ์แบบหน้าเดียว กระดาษพิมพ์ขนาด A4 (8.5×11 นิ้ว) จำนวนไม่เกิน 13 หน้า ใช้รูปแบบ Word ตัวอักษร TH SarabunPSK 14 Point

3.การตั้งระยะขอบ ให้ตั้งเป็นประเภทระยะขอบ เพื่อการเย็บเล่มหนังสือ บน 2.54 ซม., ล่าง 2.54 ซม., ซ้าย 3.00 ซม. ขวา 3.00 ซม., หัวกระดาษและท้ายกระดาษ, จากขอบ หัวกระดาษ 1.5 ซม., ท้ายกระดาษ 1.5 ซม., การใส่เลขหน้า ให้ใส่ด้านบน ขวา โดยใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ

4.ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ บทความวิจัย ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

4.1 ชื่อเรื่อง/บทความ ชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.2 ชื่อผู้เขียนบทความ ระบุชื่อผู้เขียน ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 12 พอยต์ ตัวหนา ไว้ด้านขวาหน้ากระดาษ

4.3 สังกัดผู้เขียน ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วม (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยต์ ไว้ที่ตำแหน่งใต้ชื่อเรื่อง ไว้ด้านขวาหน้ากระดาษ พร้อมระบุอีเมลผู้เขียน ที่ติดต่อในการส่งบทความ

4.4 บทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 300 คำ เนื้อหาในบทคัดย่อใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยต์

4.5 คำสำคัญ (Keywords)ระบุคำสำคัญ 2-4 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไว้ท้ายบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยต์ ตัวหนา

4.6 เนื้อหา (Content) หัวข้อขิดด้านซ้ายกระดาษและใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา ส่วนเนื้อหาในแต่ละหัวข้อใช้อักษร TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 พอยต์ มีรายละเอียดดังนี้

การเขียนบทความวิจัย

- 1) บทคัดย่อภาษาไทย อังกฤษ
- 2) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- 3) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 4) กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)
- 5) สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
- 6) วิธีดำเนินการวิจัยระบุ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล แต่ละขั้นตอนควรเขียนให้กระชับและเป็นขั้นตอนที่เหมาะสม
- 7) ผลการวิจัยระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์อย่างกระชับ ซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ

- 8) อภิปรายผลการวิจัยระบุประเด็นที่สำคัญของผลการวิจัยในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิงหรือเชื่อมโยงทฤษฎีและงานวิจัยสนับสนุน
- 9) ข้อเสนอแนะ ระบุรายละเอียดข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
-

4.7 ตาราง (ถ้ามี) ใช้ตารางแบบเส้นคู่ ให้ระบุคำว่า “ตารางที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับภาษาอังกฤษใช้คำว่า Table

4.8 ภาพ (ถ้ามี) รูปภาพประกอบบทความ ควรบันทึกไฟล์รูปภาพ เป็นนามสกุล JPEG. ให้ระบุคำว่า “ภาพที่” ตามด้วยหมายเลขกำกับ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Figure

4.9 การอ้างอิงในเนื้อหา ใช้ระบบ APA โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์และเลขหน้า ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

4.10 เอกสารอ้างอิง ใช้ระบบ APA (American Psychological Association style) ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง ดังปรากฏรายละเอียดด้านล่างนี้

การเขียนบทความวิชาการ

ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
 - 2) บทนำ (Introduction)
 - 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
 - 4) บทสรุป (Conclusion)
 - 5) เอกสารอ้างอิง (References)
-

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสารมีรายละเอียด ดังนี้

5.ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา

5.1 หนังสือ

ผู้เขียน 1 คน

(สำราญ ศรีคำมูล, 2549: 1)

(Bill, 2549: 6)

ผู้เขียน 2 คน

(สำราญ ศรีคำมูล และสนิท วงศ์ปล้อมหิรัญ, 2560 : 31)

(John and David, 1984 : 12)

ผู้เขียน 3 คน

(สนิท วงศ์ปล้อมหิรัญ และคณะ, 2559 : 22)

(John Dewey, et al., 2000 : 9)

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

(มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2559 : 10-15)

(Ministry of Education, 2019 : 4)

การอ้างอิงในเนื้อหา (การอ้างอิงเอกสารสองทอด)

1) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาท (Cronbach, 1974 อ้างใน ยุทธ ไกยวรรณ, 2543 : 9) ได้
ความเชื่อมั่น...

2) ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1978 อ้างใน ประคอง กรรณสูตร, 2538)...

5.2 งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2549 : บทคัดย่อ)

(อาทิตย์ ชูชัย, 2557)

(Watson, 1990)

5.3 รายงานการประชุม

(นฤมล ชุ่มเจริญสุข, 2557 : 20)

(Anan Srita, 1990 : 45)

5.4 วารสาร

(สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, 2557 : 76-85)

5.5 หนังสือพิมพ์

(สมศรี หาญอนันตสุข, 2550 : 7)

(Krishman, 2007 : 1)

5.6 จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541)

(Research and Training Center on Independent Living, 1993)

5.7 โสตทัศนวัสดุ

(กฤตสุขชิน พลเสน, 2555)

5.8 ซีดีรอม

(อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร, 2543)๗

(Social Science Index, 1999)

5.9 การสัมภาษณ์

(ไชยยา เรืองดี, 2560, มกราคม 14)

(Born, 1990, June 15)

5.10 เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์

(สำนักงานหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2554)

(Kenneth, 1998)

5.11 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

(ชุม, (นามแฝง), 25 ตุลาคม 2542)

(ศธ. ยุติการถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2, 2550)

5.12 เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ

(ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ม.ป.ป.)

(Ministry of Education, 2005)

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

6.1 ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยการอ้างอิงภาษาอังกฤษ การเคาะเว้นวรรค 1 ครั้ง ในรายการที่ไม่ต้องพิมพ์ชื่อผู้เขียน ให้ขีดเส้นเข้าไป 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. หรือประมาณ 7 ตัวอักษร แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) เช่น

บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บรรทัดแรกของเอกสารอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษด้านซ้าย 3.00 ซม. บรรทัดที่สองและบรรทัดต่อไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 0.5 นิ้ว หรือ 1.27 ซม. เช่น

สายนธ์ วงศ์สุนทร, บุญเรือง ศรีเหรียญ และอุษา คงทอง. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 16 (1), 76-85.

6.2 ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิงหนังสือ

ผู้เขียน 1 คน

สมพงษ์ พูมาก. (2548). กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ยุทธ ไกยวรรณ. (2548). วิธีวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

Wilson, K. (2007). Smart choice. 2nd ed. London : Oxford University Press.

ผู้เขียน 2 คน

ยุทธ ไกยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2555). พื้นฐานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายศ. (2542). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

Best, J. W. and Kahn, J. V. (1986). Research in Education. 5th ed. New Jersey : Prentice-Hall.

ผู้เขียน 3 คน

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2547). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมฯ พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บุญศิริการพิมพ์.

อวยพร พานิช และคณะ. (2548). ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Sadlack, R. G., et al. (1992). Social Reserch : Theory and Methods. Chestnut : Hill Enterprises.

ผู้เขียนเป็นหน่วยงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสแควร์.

ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2547. (2547, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก, 1-24.

งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

สุชาติ อ่อนสร้อย. (2559). การศึกษา วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พวงเพชร พลทอง และคณะ. (2553). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

Kasemsri, K. (2005). Participatory Communication in City Radio FM 96.0. Master of Science Thesis in Development Communication, Graduate Kasetsart University.

วารสาร

สายัณห์ วงศ์สุรินทร์, บุญเรือง ศรีเหรียญ และอุษา คงทอง. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 16 (1), 76-85.

หนังสือพิมพ์

สมศรี หาญอนันตสุข. (2550, มิถุนายน 26). รัฐธรรมนูญใหม่จะสร้างมิติใหม่ให้สังคมพุทธ. มติชน, 7.

Krishman, E. (2007, June 26). Rebuilding soft-esteem. Bangkok Post, 1.

จุลสาร แผ่นพับ และแผ่นปลิว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). ท่องเที่ยวสงขลา. [แผ่นพับ]. สงขลา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

Research and Training Center on Independent Living. (1993). Guidelines for reporting and writing about people with disabilities. Lawrence: Research and Training Center on Independent Living.

โสตทัศนวัสดุ

กฤตสุชิน พลเสน (ผู้บรรยาย). ปรัชญา. [แถบบันทึกเสียง]. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

ซีดีรอม

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร. (2543). [CD-ROM]. Available : ฐานข้อมูลไปดูให้เต็มตาแล้วค่าความเป็นไทย. [2544, มิถุนายน 23].

Social Science Index. (1999). [CD-ROM]. Available: UMI/Social Science Index. [2005, June 26].

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2554). รูปแบบการเขียนบรรณานุกรม. [Online]. Available: http://library.bu.ac.th/help/libmanuals/other/write_APA_Thai.pdf. [2555, กุมภาพันธ์ 19].

Abell, S.K. (2002). Science teacher education: An international perspective. [Online]. Available : <http://ebook.Sprinkerlink.com/Search/Search Result.aspx>. [2005, August 20].

วารสารอีเล็กทรอนิกส์

Kenneth, I. (1998). A Buddhist response to the nature of human rights. *Journal of Buddhist Ethics*. [Online]. 2, (9). Available: <http://www.cas.psu.edu/Jbe/twocont.html>. [2006, August 12].

หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

ชุม. (นามแฝง). (2542, ตุลาคม 25). บุญของคนไทย ใน ไทยรัฐ. [Online]. Available: <http://www.thairath.co.th>. [2542, ตุลาคม 25].

ศธ. ยุติการถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2, (2550, มิถุนายน 23). ใน ไทยรัฐ. [Online]. Available: <http://www.thairath.co.th>. [2550, ตุลาคม 30].

เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ (www)

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (ม.ป.ป.). การจัดการศึกษาทางไกล. [Online]. Available: <http://www.nectec.or.th/eourseware/cai/0015.htm>. [2550, สิงหาคม 1].

Ministry of Education. (2005). The Regional Seminar on Higher Education in Southeast Asian Countries. [Online]. Available: <http://www.nectec.or.th/eourseware/cai/0015.htm>. [2006, June 1].

การสัมภาษณ์

ไชยยา เรืองดี. (2560, มกราคม 14), ผู้ช่วยอธิการบดี, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์.

Born, Q. (1990, June 15). President, Standard University. Interview.